Mladá garda
II.
Život po životě

M. P.

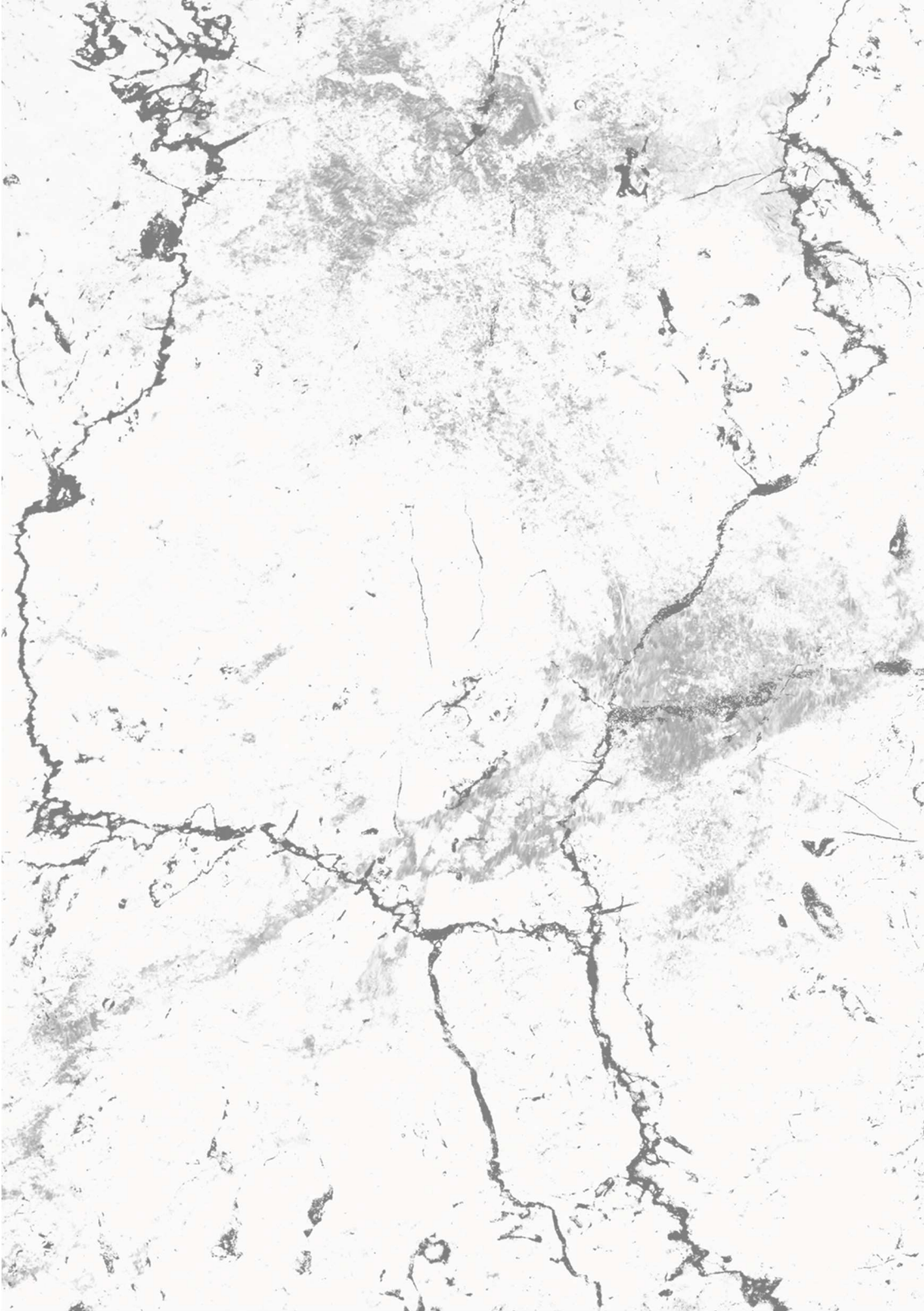

Už s chmurným mírem vzchází chmurný den
a samo slunce těžkou hlavu skrývá.
Jen zprostit toho, kdo je nevinen
a trestat provinilé ještě zbývá.
William Shakespeare, Romeo a Julie, překlad E. A. Saudek

Všichni lžou.
Gregory House, M.D.

Při likvidaci gorkomu strany v Krasnodonu se ukázalo, že gorkom pečlivě tajil mnoho skutečností o boji Krasnodonců s fašisty a jejich spolupracovníky, aby přidal skutečnosti o bojových operací ve prospěch mladogvardějců. Teď probíhá výzkum zázračně zachráněných archívů. Myslím, že se brzy dovíme nemálo nových zajímavých historických skutečností. Je to škoda, ale gorkom požadoval, aby ti, kteří čelili okupaci, o své činnosti za okupace mlčeli. A když lidé tvrdě stáli za svým a žádali uctění památky svých soudruhů, začal tlak až na vyloučení ze strany za stranickou nedisciplinovanost. Hrdiny měli být v Krasnodonu jenom mladogvardějci.
Igor, 20. 7. 2008
http://molodguard.ru/guestarchive2004-2009.htm

Po obchodu Němců

Masové hroby

Koncem ledna policisté z Krasnodonu utekli.

„Když se 31. ledna 1943 Rudá armáda přiblížila k řece severní Doněc a byla již 20 km od Krasnodonu, Solikovskij mě vyzval, abych shromáždil všechny vyšetřovací spisy, včetně spisů Mladé gardy, odvezl je do Rovenek a předal okresnímu četnictvu. Začali jsme tam také převážet všechny zatčené z policejního oddělení v Krasnodonu. Když jsem přijel do Rovenek, velitel okresního četnictva odmítl přijmout mé případy, protože se již připravovali na ústup. Pak jsem spisy uložil do kufříku a kolem 11. února 1943, při dalším ústupu do německého týlu, jsem je naložil na vozík a odvezl s sebou. Po ujetí asi 10-15 km od města Rovenki jsem rozdělal oheň a spálil v něm všechny vyšetřovací spisy krasnodonské policie, včetně spisů Mladé gardy,“ vypověděl policejní vyšetřovatel T. V. Usačev při výslechu 26. dubna 1946.[1]

13. února opustili Krasnodon Němci.

14. února 1943 byl Krasnodon osvobozen jednotkami 51. armády.

Stejně jako o všem jsou i o osvobození Krasnodonu rozporná svědectví. Někdo popisuje těžké boje – v nichž figurovali i vlasovci – jiní zase tvrdí, že se o Krasnodon nebojovalo vůbec. Řešení této otázky přenechme vojenským historikům.

Jak už víme ze zprávy o zvěrstvech, v noci z 13. na 14. února 1943 bylo na policejním dvoře v Krasnodonu nalezeno 32 brutálně umučených a popravených lidí. Z toho bylo 7 místních a 25 válečných zajatců. Ze 32 popravených lidí mělo doklady pouze 7. Proč byli tito lidé zastřeleni, se neví. Možná ustupující Němci nechtěli mít osvobozené zajatce za zády.

Z pamětí jednoho vojáka:

Když velitelství divize dorazilo do Krasnodonu, ústřední náměstí bylo plné lidí.

Při osvobozování osad jsme si zvykli, že obyvatelé radostně vítají vojáky. Ale teď byly tváře lidí přísné a ponuré. Hned jsem věděl, že se něco stalo. A nemýlil jsem se.

[1] https://www.molodguard.ru/article41.htm

„V našem městě došlo k hrozné tragédii," řekla mi stará žena. „V posledních dnech hitlerovci odhalili podzemní organizaci mládeže. Za spojení s ní byly zatčeny desítky obyvatel. Mnoho lidí zabili… A mnoho lidí zaživa hodili do šachty dolu a zavalili východ…"
Na ulici u dolu č. 5 i na dvoře samotného dolu se tísnily stovky lidí. Většinou staří muži a ženy. Ženy plakaly.
Pak jsem potkal majora Bespalka. Přistoupil a řekl, že důlní šachta je posetá mrtvolami. A shromáždění lidé jsou příbuzní těch, kteří zemřeli nebo zmizeli ve fašistických kobkách.
„Lidé z Krasnodonu si myslí, že po popravě mohou být v dole ještě živí," hlásil Ignatius Fedorovič a těžce dýchal. „Obyvatelé sami se pokusili odstranit zával, ale ukázalo se, že je podminovaný."
„Vezměte sapéry, poskytněte potřebnou pomoc a osobně na všechno dohlížejte," požádal jsem náčelníka politického oddělení.
Voják viděl ve válce všechno: vypálené vesnice, kde na popelu, jako by zkamenělí žalem, seděli pohořelí; silnice, kde se toulaly hladové děti bez domova, které přišly o rodiče; viděl, jak hoří zralé obilí, a vítr nese ze strany požáru, spolu s pachem spáleniny, sotva znatelnou vůni pečeného chleba; přišel o své spolubojovníky – v jednu chvíli si povídali, hádali se, žertovali – najednou člověk není; viděli jsme, jak se mosty bortí, řeky červenají krví.
Ale to, čeho jsme byli svědky v Krasnodonu, šokovalo i ostřílené válečníky.
Po odminování se ze šachty dolu č. 5 začaly vynášet mrtvoly. Deset, dvacet, třicet, padesát... Byly úhledně naskládané v řadách na předjarním tajícím sněhu smíšeném se zemí. A krasnodonští, kteří stáli u dolu několik hodin, opatrně obcházeli tyto zmrzlé řady, dychtivě nahlíželi do znetvořených modrých tváří a šli pomalu dál, pokud nenašli své blízké.
Najednou však mezi těmito bezduchými řadami někdo ztuhl, tlumeně zaječel, poklekl, sevřel tělo rozprostřené na mokrém sněhu a zatřásl jím, jako by se pokoušel probudit zesnulého.
Gavril Zdanovič: Iděm v nastuplenie, Voenizdat 1980
http://militera.lib.ru/memo/russian/zdanovich_gs/04.htm

Vzpomínky rodičů a sourozenců jsou ještě srdceryvnější.

Matka Volodi Osmuchina (1947)

Němci zuřili, cítili porážku; začalo být slyšet dunění děl blíž a blíž. Na duši mi bylo lehčeji. Ljusja přiběhla a řekla:
„Mami, naše letadlo letí!“
Když jsem uslyšela hukot vrtule našich, vykřikla jsem:
„Pospěšte si, drazí spasitelé!“ A tak jsme se dočkali, přišli naši drazí. Matky utíkají, děti křičí:
„Naše tanky, naši drazí! Hurá!!“
Sotva jsem vstala z postele, šla jsem je také přivítat. Naši drazí přišli a přišli k nám do bytu. Jsem vzhůru celou noc, a když vzhlédnu, nemůžu tomu uvěřit. Naši osvoboditelé spí.
15. února ráno jdeme k šachtě č. 5, místu popravy našich drahých dětí. Okolo šachty krev, ponožky, na výstupcích kamenů punčochy. Začínáme křičet, vrháme se k osudnému místu. Začínají muka i pro nás, když spasitelé začnou pracovat, vytáhnou vědro a nám všem se zastavuje srdce. Drazí mučedníci se objevují bez nosů, bez zubů, s vykloubenýma rukama a nohama.
24. února jsem se dočkala svého drahého syna. Vidím, jak nesou nosítka. Jako bych dostala elektrickou ránu. Poznala jsem jeho ponožky. Přinesli ho blíž, křičela jsem:
„Můj drahý!“
Voloďa byl k nepoznání. Celý znetvořený, s rozbitou hlavou, jen obličej mu zůstal. Levá ruka po loket chyběla. Bylo to velmi těžké shledání, ale zároveň jsem velmi ráda, že Volodičku vynesli z propasti, do které ho ti prokletí barbaři uvrhli...
(Poslední řádky výpovědi jsou začerněné a není možné je přečíst)
https://molodguard.ru/guardian49.htm

Ze vzpomínek M. A. Vicenovské (22. 9. 1969)

31. ledna v 7 hodin byla poslední poprava podzemních komsomolců ve městě Krasnodon. Ty, kteří zůstali v kobkách: Ševcovovou Ljubu, Ogurcova Dmitrije, Subbotina Viktora, Ostapenka Semjona v tu noc odvlekli do m. Rovenki a Němci opustili m. Krasnodon. Zůstaly jen německé obranné jednotky, aby zadržely rychle postupující Rudou armádu.
Dočasné bezvládí. Ve městě je ticho, nikde není vidět živáčka. Zdálo se, že v každém rohu čeká něco strašného. Vyčerpávající doba trvala třináct dní. Dne 14. února 1943 v 8-9 hodin ráno se na hoře ze strany V. Duvanné objevila jakási černá vinutá stuha, která se přibližovala

pořád blíže a blíže. Byli to naši osvoboditelé, naše Rudá armáda, která vstoupila do Krasnodonu. Když přišli tak blízko, že jste mohli rozeznat, kdo to je, všichni obyvatelé, a byly to jen ženy, jim se slzami spěchaly vstříc. „Neplačte maminky, víme vše. Pomstíme vaše děti.“
První myšlenka matek byla na zahynulé děti. Několik z nás, matek, šlo do policejní budovy do cel, kde naše děti trávily poslední hodiny. Z policejního dvora tekly růžové potůčky (nastalo tání).[2] Se zachvěním jsme si uvědomily, že to byla lidská krev s roztátým sněhem. Vstoupily jsme do cel, oči upoutaly černé skvrny na podlaze, stopy krve našich dětí. Na stěnách jsme viděly nápisy: „Smrt německým okupantům“, nakreslené srdce probodnuté šípem a řadu jmen dívek, které v této cele seděly. Na oknech bylo nádobí, ve kterém jsme jim nosily jídlo. Odtud jsme šly do k jámě dolu č. 5, doteď zde byla hlídka, nedalo se jít blíž. Teď jsme směle šly. Před námi se objevil hrozný obraz.
Zející propast, kolem které se válely malé části oblečení našich dětí: ponožky, hřebeny, válenky, podprsenky atd. Stěna výsypky byla pocákaná krví a mozky. Každá matka se srdceryvným pláčem poznávala drahé věci svých dětí. Sténání, výkřiky, mdloby.
Začali se snažit o vynesení těl z jámy. Tato práce byla svěřena Gromovovi-Nuždinovi, který se ukázal být slouhou-zrádcem. Dlouho nás trápil svou pomalostí: tu neví, jak vytahovat, tu neví, jak nainstalovat naviják, někdy prostě oddaluje vytahování. Rodiče horníci mu řekli, co a jak má dělat.[3] Nakonec bylo vše připraveno. Slyšíme Gromovův hlas: „Kdo dobrovolně souhlasí s tím, že se spustí v okovu?“ – „Já!“, „Já!“ - slyšíme. Jedním byl můj žák ze sedmé třídy Šura Neživov, druhým byl dělník Pučkov. Posadili se do okovu. Spouštěli se, naviják skřípe. Kolem jámy se shromáždil obrovský dav lidí. Chlapci vylezli na výsypku, aby pozorovali vynášení. Nám rodičům dovolili zaujmout místa v první řadě, ale pořád ve slušné vzdálenosti.
Nastalo absolutní ticho. Bylo tak ticho, že jste slyšeli tlukot vlastního srdce. Teď se okov zvedá, ozývají se výkřiky chlapců z výsypky:

[2] Podle zprávy Okresní komise pro vyšetřování nacistických zvěrstev bylo na dvoře policie 32 mrtvých (převážně válečných zajatců). M. A. Vicenovská je neviděla? (Možná je odnesli, než tam pustili matky.)
[3] Ale u soudu se neprokázalo, že by Gromov vytahování těl sabotoval (viz výpisy z trestních spisů v příloze).

„Děvče! Děvče!“ Jak se později ukázalo, byla to Tosja Jelisejenko. Byla svržena mezi prvními. Tělo položili na nosítka, přikryli prostěradlem a odnesli do lázní u šachty. Kolem všech stěn lázní ležel sníh a na sníh se kladly mrtvoly. Okov znovu klesá. Chlapci křičeli: „A to je kluk!“ Byl to Vasja Gukov, rovněž zastřelený s první skupinou a také zachycený na vystupujícím trámu. Pak třetí, čtvrtý. „A tenhle nahý, ten tam pravděpodobně zemřel, ruce má složené na hrudi.“ Jako by mým tělem prošel elektrický proud. „Můj, můj,“ zakřičela jsem. Ze všech stran se ozývala slova útěchy. Aruťuňanc M. A. a Michajlenko V. V. se šli podívat do lázní, jestli je to Jura. „Uklidněte se, M. A., to není Jurečka.“ Jaký je v tom rozdíl. Pokud ne čtvrtý, tak pátý bude Jurij. Třetí byl Grigorjev Míša, čtvrtý Vicenovskij, pátý Zagorujko V., Lukjančenko, Sopovová a poslední Ťulenin Serjoža. Tedy v této skupině Ťulenina zastřelili jako prvního a Grigorjeva jako posledního. Všechny tyto mrtvoly byly rozloženy kolem stěn lázní u šachty, kde byl přichystaný sníh. Ke dveřím postavili stráž, první den byl vstup zakázán, aby se matky nerozčilovaly.

Mezitím nastal večer, další mrtvoly v šachtě nebyly. Gromov-Nuždin se poradil s přítomnou lékařkou Naděždou Fjodorovnou Privalovou a oznámil, že se již nebudou vynášet mrtvoly, protože lékařka řekla: „Mrtvolný jed je smrtelný. Bude tu hromadný hrob.“ Rodiče, těla jejichž dětí nebyla nalezena, byli kvůli tomuto oznámení krajně nešťastní. Práce na vynášení těl byla přerušena.

Druhý den ráno jsme byli znovu u jámy, nyní bylo dovoleno vstoupit do lázní. Každá matka se snažila mezi těly poznat to své, ale to bylo obtížné, protože děti byly úplně zohavené. Například já jsem svého syna pátý den poznala jen podle znamének. Zagorujko O. P. si byla jistá, že její syn Voloďa je v Rovenkách, tam pro něj posílala balíčky, klidně chodila kolem mrtvol. Najednou hrozný křik a mdloby: u páté mrtvoly na jeho kalhotách uviděla známou záplatu – byl to Voloďa. Přestože rodiče své děti poznali, chodili k jámě několikrát denně. Chodila jsem i já. Jednou večer jsme šly se sestrou k jámě. Už z dálky jsme si všimly, že přímo nad propastí šachty sedí muž a pokuřuje. Abychom ho nepřekvapily a nevyděsily tak, že by spadl do propasti, začaly jsme si hlasitě povídat. Přišly jsme blíž. Byl to Androsov, otec Androsovové Lídy. Začaly jsme ho zvát na noc, protože obec Krasnodon je daleko a noc už začíná noc.

„Vy to máte dobré, našla jste svého syna. Ale já nenajdu svou dceru. Mrtvý jed je smrtelný. Ale ať zemřu jedem z mrtvoly své dcery, ale musím ji dostat. Přemýšlím o tom, jestli je složité řídit vynášení. Dvacet let pracuji v šachtě, mám velké zkušenosti, není na tom nic složitého, Půjdu na gorkom strany, požádám o povolení dohlížet na těžbu.“

Následujícího dne se Androsov po obdržení povolení pustil do práce. Několik dní z dolu odstraňovali kameny, hromady zeminy, kolejnice, vozíky, pak se začaly nacházet části těl mladogvardějců, (když Němci hodili děti do jámy, aby zakryli stopy svých zločinů, naházeli do dolu granáty), ruce, nohy, hlava Váni Zemnuchova, a nakonec těla. Hlavu Váni Zemnuchova se vynasnažili dát rychle do rakve a zatlouci ji hřebíky, aby matka netrpěla. A pro ni bylo toto zvěrstvo dlouho tajemstvím. Mrtvoly, které se nevešly do lázní, byly položeny na ulici, do sněhu, pod stěny lázně. Hrozný obraz! V lázních a kolem lázní jsou mrtvoly a mrtvoly, sedmdesát jedna mrtvol. Mezi posledními vynesenými si dobře pamatuji Sokolovovou N. a Treťjakeviče. Uchovali se velmi dobře.

Rodiče našli, poznali své děti, umyli je, společně s najatou ženou Pavlovovou je oblékli a uložili do přinesených rakví.

K 1. březnu 1943 byly všechny práce s vynášením dokončeny. V parku Komsomolu připravili hromadný hrob, kam v jednu hodinu odpoledne byly přineseny rakve s těly mrtvých. Shromáždilo se hodně lidí, vojenská jednotka, pozdrav – a za slavnostního smutku byli pohřbeni. Turkenič Váňa[4] zde na hrobě přísahal, že se pomstí nepříteli za své soudruhy.

http://molodguard.ru/doc77.htm

Ze vzpomínek Gennadije Ivanichina a Věry Tkačenko, sourozenců mladogvardějek Lilji a Toni Ivanichinových (1988):

…Šachta byla zavalená. Byla v ní voda. Po každé várce těl – dynamit, vozíky…

Je nemožné vyjádřit hrůzu, kterou cítili ti, kteří byli v těch dnech u jámy. Tváře byly rozdrcené, těla se nepodobala lidským – spíš ohořelým stromům… Mnozí z těch, kteří byli vhozeni za živa, se rozlezli po štolách.

[4] Podle jiných informací byl Turkenič na frontě a pohřbu se nezúčastnil.

My děti jsme poznaly… Lilju. Po několika tělech Toňu. Lilja neměla ruce a Toňa měla oči převázané ostnatým drátem.
V den pohřbu pršelo. Rakve byly umístěny ve dvou řadách – rakev vedle rakve. Na žádost příbuzných byly Lilja a Toňa pohřbeny ve stejné rakvi. Zdálo se, že celý Krasnodon sténá žalem.
Starší sestra Nina jako lékařka upravovala těla mladogvardějců. Šaty byly vzadu rozřezány a těla jimi pokryta a obličeje byly přikryté gázou. Po pohřbu Nina onemocněla – chytila tuberkulózu – a zemřela.
https://molodguard.ru/doc69.htm

Korespondent frontových novin „Syn vlasti“ L. I. Jablonskij[5] pořídil fotografie několika nápisů, které mladí lidé před popravou vyryli na zdi cely. S tím je spojena zvláštní historka.

Leonid Isaakovič se dostal do cely před večerem. Přes den tu bylo šero, ale teď byla úplná tma. K fotografování potřeboval osvětlení. Musel obětovat náhradní film. Slabě hořel, silně čoudil, ale přesto byly snímky pořízeny.
„Zítra budu fotit na jiné fotoaparáty,“ rozhodl se L.I. Jablonskij. Ráno ale žádné nápisy nenašel. Zřejmě něčí zrádná ruka ve strachu z odplaty zničila všechny důkazy.
Наталья Яблоновская: Крымский фотокорреспондент Леонид Исаакович Яблонский (1914-1988): летописец войны и мира, 2015 (dostupné na academia.edu)

Nina Ivancovová po svém návratu do Krasnodonu šla navštívit rodinu Koševých. Vladimír Ivanov od ní vyslechl toto:

Nina běžela do Sadové ulice ke Koševým. Našla Jelenu Nikolajevnu v hrozném stavu. Ležela v šatech na neustlané posteli a sténala. Obličej měla pokrytý modřinami. Když uviděla Ninu, našla sílu vstát

[5] Tento fotograf měl osud, který by vydal za román. V dětství byl vážně nemocný, tři roky byl upoután na lůžko – ochrnutý v sádře. Celý život musel nosit kožený korzet. Za války se dobrovolně přihlásil na frontu, bojoval jako součást 51.armády. Byl jedním z těch, kteří vytvořili redakci frontových novin „Syn vlasti“. Byl akreditován na konferenci v Jaltě, fotografoval Stalina, Churchilla, Roosevelta. V roce 1951 byl uvězněn a strávil pět let na Gulagu. Po propuštění se vrátil k práci v novinách. Zemřel v roce 1987.

a jít k umyvadlu. Cestou oznámila, že často krvácí z krku. Nina se zeptala proč? A toto jí vyprávěla.
Týden potom, co Oleg odešel z města, k nim do bytu vrazil Zacharov, zástupce náčelníka krasnodonské policie. Byli s ním němečtí vojáci a policajti. Jelena Nikolajevna cítila, že něco není v pořádku, protože i bez toho byt hlídali policisté, kteří nepřetržitě seděli v kuchyni.
Když Zacharov vtrhl do pokoje, zařval:
„Dočkala ses, zmije! Tvého mazlíčka chytili. Sedí v Rovenkách, na policii u Orlova. Našli u něj razítko a komsomolské formuláře. Teď je s ním ámen. Na gestapo s ním a na šibenici! Všechny bychom vás měli pověsit! Udělali jste si tady sršní hnízdo a my kvůli vám vystavujeme hlavu německým kulkám!“
Zacharov byl opilý a nadával necenzurovanými slovy.
„Všechny vás zničím! Všechny do jednoho! A tvého syna na prvním místě! Určitě ho už pověsili!“
Jelena Nikolajevna se vrhla na Zacharova pěstmi a křičela:
„Mizero! Vrahu! Buď proklet!“
Zacharov ji začal bít. Dlouho ji bil, kopal do ní, dokud neztratila vědomí a neodvlekli ji němečtí vojáci. Zbil i babičku, která jí přišla na pomoc. Když odcházel, prohodil na prahu:
„Tvoje dcera zdechne! Půjde, kam patří! Rozmlátil jsem jí celá játra!“
Když Nina přišla do domu Koševých, Věra Vasiljevna tam ležela v posteli s ovázanou hlavou. Ale našla sílu vstát a postarat se o Jelenu Nikolajevnu, které bylo mnohem hůř. Řekly jí, že přes vážný stav vyšly na ulici vítat naše sovětské tanky a plakaly radostí.
Dům byl studený a prázdný. Nebylo ani uhlí, ani dřevo na zatopení v kamnech, Nina vzala sekeru, rozbila plot na dvoře, roztopila sporák, uvařila jáhlovou kaši z koncentrátu, který předtím dostala od našich vojáků. Ale Jelena Nikolajevna a babička odmítly jíst: dělaly si starosti o Olegův osud.
Jelena Nikolajevna v slzách řekla, že musí okamžitě jít do Rovenek a zjistit, kde je teď Oleg, Babička s ní nesouhlasila a tvrdila, že se ještě neví, jestli naši vojáci zabrali Rovenki a že rodiče jiných zavřených mladogvardějců říkají, že prý ty chlapce, které odvezli do Rovenek, Němci dopravili zpátky do krasnodonské věznice na konfrontace a výslechy, že je potřeba vyjasnit situaci a potom přijmout rozhodnutí. Nina ji podpořila.
Kolem poledne za tanky vstoupila do města pěchota, dělostřelectvo a další jednotky. Na ulici byl krutý mráz. Na noc se vojáci uložili

v domech, krasnodonští je přijali jako příbuzné. V domě Koševých začalo být velmi těsno – zastavilo se mnoho vojáků. Babička bez přestání plakala a líbala osvoboditele jako syny.
Nina byla ohromena tím, že babička i Jelena Nikolajevna jakoby vstaly z mrtvých. V noci praly vojákům oblečení, připravovaly čaj a jídlo. Nina tam pobyla dva dny, pak odešla domů, ale potom je začala každý den navštěvovat.
Brzy vojáci oznámili, že do města Rovenki se žádným způsobem nedá dostat, všechny cesty jsou zaminované, navíc bylo město pod palbou. Boje byly blízko. Nezbývalo než čekat…[6]

Konečně se Jelena Koševá sestřenicemi Ivancovovými mohla vydat do Rovenek hledat Olegovo tělo.

Z deníku Niny Ivancovové

22. března, pondělí

13. března v 6 hodin ráno jsme já, Olga, Jelena Nikolajevna [Koševá] vyšly z města do Rovenek. Téhož dne jsme, kromě mě, došly do Rovenek (40 km). Zůstala jsem v B. Kamence, protože už jsem neměla sílu jít. Poté, co jsem tam jeden a půl dne ležela, jsem přišla do Rovenek.
Těla začali vynášet 18.března 1943.
V ten den odkryli jámu, kde objevili tělo své Ljuby Š. a čl. Strany š.1b/s s. Bolina.
Skvělá Ljuba, neztratila odvahu, udržovala si dobrou náladu a pořád zpívala. Než odešla ze společné cely do cely smrti, nejprve napsala na zeď: 7. 2. odcházím navždy, Ale byla zastřelena 8. 2. v 6 hodin ráno.
Celkem se v této jámě našlo 17 těl. Podle mého bylo v této jámě i tělo Viktora Subboty, ale jeho matka ho nepoznala, povídá: neměl takové oblečení.
Všechny mrtvoly byly svlečené téměř donaha. Prokletí psi, kati, vrazi! Ale nevadí, přijde den, kdy z nich sleze nejen oblečení našich mrtvých kamarádů, ale i jejich vlastní kůže, my ji z nich sedřeme!
19. 3. 1943 z jedné z jam (lednových) vynesli 2 těla. A jedno z těl se ukázalo být tělem Olega Koševého, našeho blízce milovaného Olega, našeho komisaře, přítele a soudruha.

[6] http://molodguard.ru/book27.htm

Jak těžké bylo přiznat si, že to byl on. Je svěží, čistý, jako čerstvě zabitý. Podle vyprávění soudruhů, kteří seděli na četnictvu, jsme se dozvěděli, že Olega přivezli z Bokovky. „Milý Olegu, šel jsi ke svému dědovi. Myslel sis, že se u něho zachráníš. Ale prokletá kulacká kůže tě zradila, vydala tě do rukou německých katů. Jak to pro tebe bylo těžké, spadl jsi z bláta do louže. Za pouhé čtyři dny (od 22. 1. 43 do 26. 1. 43) jsi zešedivěl: tvoje spánky jsou úplně šedé a po celé hlavě máš tolik šedivých vlasů.
Ale neztratil jsi odvahu před prokletými psy, zemřel jsi smrtí statečných. Díval ses smrti přímo do očí. Zbloudilá kulka tě zasáhla do tváře a levého oka a urazila ti celý zátylek.
Oh, prokletá zvířata, monstra lidské rasy. Dostanete, co si zasloužíte za smrt našich soudruhů."
Na pohřební schůzi konané 20. 3. 1943 jsme všichni složili nezrušitelnou přísahu: „pomstít smrt našich soudruhů, kteří zemřeli za nás, za naši vlast, nešetříce své mladé, kvetoucí životy. My, soudruzi, též nebudeme litovat svých životů. Spěte klidně, pomstíme vás." - Těmito slovy jsem ukončila svůj projev na smutečním shromáždění.
Jeho matka, J. N., také vystoupila, dala slovo svému synovi, jedinému a milovanému, že se pomstí těm zatraceným monstrům, katům, vrahům.
A 22. 3. 43 jsme se jakž tak vrátily domů.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 329
https://molodguard.ru/guardian30.htm

Ale vraťme se k Hiroaki Kuromiyovi, abychom popsali situaci, která nastala po příchodu Rudé armády.

> Na Donbasu se ulice měst a vesnic ve dne v noci plnily lidmi všech věkových kategorií. Objímali se, zpívali a tančili. V Družkovce v ulicích města spontánně demonstrovalo dvacet tisíc lidí s portréty stranických a vládních představitelů.
> I když konec krveprolití byl důvodem k oslavám, osvobození Donbasu, které předcházelo konečnému vítězství, a návrat sovětské bezpečnostní policie nebyly důvodem k radosti pro všechny. Lugansk byl osvobozen již v únoru 1943, stejně jako Krasnodon. Doněck a Artěmisk byly sovětskými vojsky dobyty zpět v září 1943. Kolik obyvatel Donbasu ustoupilo dobrovolně s Němci, nelze zjistit. Následně se někteří lidé vrátili z vlastní vůle, někteří byli repatriováni

nedobrovolně. Ti, kteří se rozhodli zůstat pod Němci, měli důvod obávat se vracející se sovětské moci, která dala najevo, že taková volba se rovná zradě. Když se NKVD vrátila do Lysyčanska, zatkla všechny, kdo pracovali pro Němce. Věznice se brzy zaplnily lidmi. Ti, kteří „pracovali pro lid" (ať už to znamenalo cokoli), byli propuštěni, zatímco ostatní byli posláni na východ. V Kramatorsku NKVD zastřelila dvacet žen, které se provdaly za Němce nebo s nimi měly intimní vztah. Ve Slavjansku, Kramatorsku, Kosťjantynivce a jinde byly sovětské ženy, které porodily děti Němcům, zavražděny tajnou policií spolu se svými dětmi. Vítězství nebylo osvobozením pro všechny sovětské občany. Podle jednoho amerického inženýra se v roce 1945 na Donbasu „šířily historky o tom, že Američané nebo Britové obsadí Ukrajinu, a vyvolávaly velký jásot".
Ačkoli se nedochovaly žádné záznamy, které by to potvrzovaly, zdá se, že stejně jako ve Francii a jinde i na Donbasu a jinde v Sovětském svazu docházelo k hromadným popravám. Kontrolu nad osvobozenými oblastmi rychle převzala tajná policie. Západní Ukrajina byla výjimkou. Tam četní ukrajinští nacionalisté pokračovali v boji proti sovětským jednotkám až do konce čtyřicátých let, s obrovskými ztrátami na obou stranách.[7]

Podívejme se na dobové dokumenty z Krasnodonu.

Seznam a stručná charakteristika ruských žen, které sloužily jako příspěvek k potěšení fašistické armády

1. Vojnovová Jevdokija (komsomolka) vedená jako umělkyně organizovaného souboru v Leninově klubu, která měla asi 3 měsíce intimní vztah s německým důstojníkem velitele města Gebertem. Otevřeně k němu chodila nocovat na komandaturu.
2. Karasevová Ljubov (kandidátka strany), rovněž vedená jako umělkyně. Žila s velitelem fašistického četnictva Kido. Na hostině po kozácké přehlídce 1.10.1942 vystoupila se sborem, kde vystoupila sólově.
3. Dochněnko Klavdija, bezpartijní. Žila s pozemním velitelem jménem Karl. Jehož příjmení sama ani nezná.

[7] Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas A Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998. s 298

4. Levizovová Valentina, bezpartijnii. Také žila otevřeně s německým důstojníkem jménem Sonders. Dobře se materiálně zajistila a hlavně jídlem.
Manžel a syn Levizovové jsou v současné době v řadách Rudé armády.
5. Rapatjevová Klavdija (komsomolka) měla srdečné přátelství s německým překladatelem Larisonem, který neustále pořádal večírky s přicházejícími německými důstojníky.
6. Pozňakovová Kapa. Manželka lékaře Pozňakova, který je v současné době v Rudé armádě. Pozňakovová pochází z rodiny kulaka, bělogvardějce z Mitjakinské vesnice Těmnikova, který byl v roce 1933 vyhoštěn na sever. Během okupace držela ve svém bytě nevěstinec pro německé důstojníky a policejní hlavouny. Koncem listopadu na jedné z pravidelných pitek v bytě vypuklo drama mezi hlavouny policie, mezi Sulikovským, Orlovem, Zacharovem a hlavou města Černikovem. Drama se odehrávalo kvůli vlastnictví prostitutky Pozňakovové. Sulikovskij ji chtěl mít pro sebe, Černikov se také nechtěl podvolit, a tak si nakonec tyto typy vyměnily výstřely z pistolí, ale naneštěstí oba zůstali naživu. Následně Sulikovskij dosáhl odvolání Orlova a Černikova.
https://molodguard.ru/doc108.htm

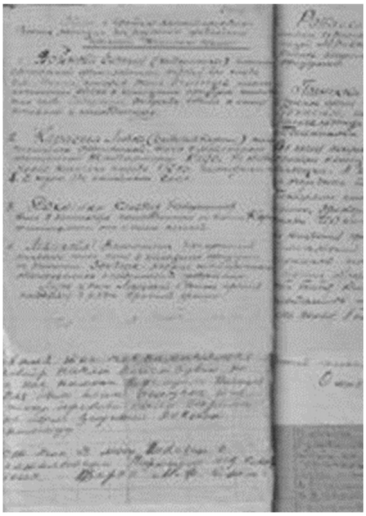

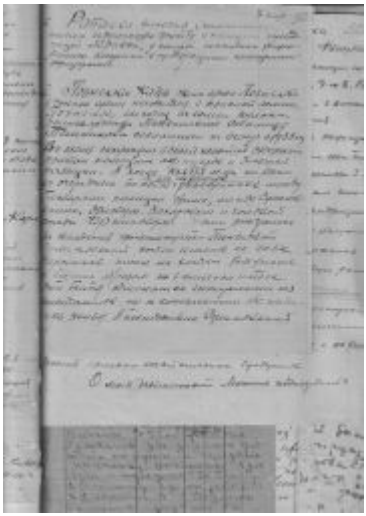

Zpráva tajemníkovi RKS(b)U

(O činnosti některých obyvatel Krasnodonu během okupace)

Během 7-mi měsíční okupace Krasnodonského okresu mnoho obyvatel našeho města vystupovalo proti Sovětským moci, jmenovitě:

1. Muranov. Člen strany, který se vrátil z evakuace, šel na policii a zahodil stranický průkaz, vydávaje se za syna továrníka, velkostatkáře. Když ho poprvé propustili, nechtěl odejít, tj. někde se skrývat, ale zůstal v Krasnodonu, protože se rozhodl, že mu tu bude lépe. Celá rodina se chtěla přestěhovat do Melitopolu, kde byli rozkulačení rodiče a příbuzní jeho manželky, ale nemohli to udělat, protože začala mobilizace do Německa, kam se rozhodli poslat syna dobrovolně, aby se zachránili a projevili loajalitu německým úřadům. Když seděl na policii, směl se stýkat se svou ženou, zatímco ostatním to nebylo umožněno.

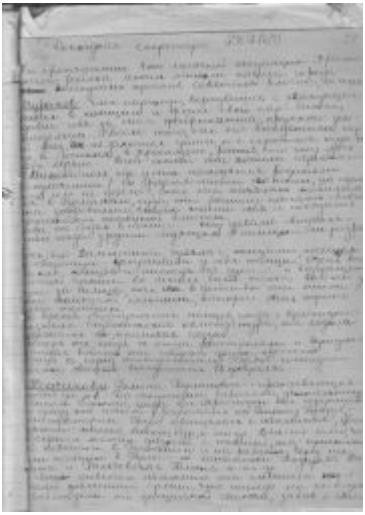

Jeho dcera Valentina chodila s Němci, navštěvovala jejich byty a pořádala taneční zábavy. Velmi si pochvalovala Němce a na návrat Rudé armády nikdy nepomyslela. Nemyslela na nic jiného než se provdat za Němce, protože v dětství žili poblíž německé kolonie, která si velmi vážila žen. Když se během ústupu Němců stěhovala z Krasnodonu glubokinská komandatura, chodila je vyprovázet a ronila slzy. Teď, když jejího otce zastřelili a Sověti se vrátili, říkají něco jiného, opačného. Otce před ústupem Orlov velitel Rovenek slíbil propustit 18. února.

2. Němčinová Galina Parmenovna – bydlí v Sadové ulici č. 1. Před okupací pracovala jako učitelka v Gorkého škole, a když byl Krasnodon obsazen, okamžitě nastoupila na úřad práce jako registrátorka. K obyvatelstvu se chovala hrubě a brala úplatky: mléko, vejce, kuřata atd. Místo aby mnoho mladých dívek a chlapců ukryla, posílala jim povolávací rozkazy do Německa a na práci. Jejím

prostřednictvím byly do Německa poslány komsomolky Kozyrevová Valentina a Palševská Galina a mn. dalš.
Ve svých odpovědích obyvatelstvu pomlouvala naši statečnou armádu, že nás nikdy neosvobodí od fašistické svoloče, a zapomněla na svého syna, který brání vlast.
Poté, co naše armáda přešla do ofenzívy, byl přilepen leták, že bere úplatky, a ona odešla z práce na úřadě.[8]
Její manžel pracoval na Direkcionu, teď pracuje v trustu v účetním oddělení, byl také chybně přesvědčen o příchodu Rudé armády.
3. Gačenko – Pionýrská ulice.
Po celou dobu Sovětské moci s ní byli nespokojeni, když Němci obsadili Krasnodon, jako první vedli propagandu proti našim vůdcům

a Rudé armádě, posuzovali rozhodnutí strany a vlády ve prospěch německých banditů.
Tři týdny před příchodem Rudé armády odjel stavět železnice hluboko do Německa.
4. Kapijevskij. Před okupací pracoval v Uglerazvědce, za okupace pracoval v Izvarinu ve mlýně. Byl ve spojení se starostou, s velitelem a hlavou města Stacenkem, se kterými se často bavil.
Byl rozkulačen, stejně jako jeho žena, jejich majetky se nacházejí v Oděse.
Synové jeho ženy pracovali za Sovětské moci jako inženýři ve vojenských továrnách.
Syn, který žil v Bělorusku, byl odsouzen jako nepřítel lidu a vyhnán do exilu, kde je nyní nezvěstný.
Dcera Věra byla spojena s Kulešovem, který pracoval na policii jako náč. oddílu shutzmanů, poté byl převelen do Izvarina jako velitel, kde působil až do ústupu. Kulešov – bil komsomolky, komsomolce, komunisty, bral věci, potraviny členům strany a zásoboval Kapijevského.
Myslel si, nebo spíš žil s dcerou Kopjevských Fodějevovou.
Jeho dcera vyprávěla o komunistech a komsomolcích, kteří byli často stříleni.

[8] O Němčinovové se také zmiňuje ve svém románu Fadějev.

Na Nový rok se u nich bavili komsomolci, které vydali policii, ale nestihli je zastřelit, zabránila jim Rudá armáda.
Pro lidi jako Kapijevskij, kteří se schovávali za zády oddaných lidí naší vlasti, zde není místo.
6/III.43.
(Podpis nečitelný)
https://www.molodguard.ru/doc102.htm

Mladá garda měla podle Volodymyra Semistjagy také namále. V roce 2012 napsal:
Po vstupu jednotek Rudé armády do Krasnodonu obvinily zvláštní služby Stalinova totalitního režimu mladogvardějce z petljurovské nacionalistické agitace a propagandy, ze spolupráce s nepřítelem za účast v ukrajinských uměleckých skupinách. Obrátili se na tajemníka ÚV KS(b)U N. Chruščova s tím, že není nutné vyzdvihovat skupinu bojovníků krasnodonského podzemí, protože za ní prý stojí Abwehr a gestapo.[9]

O poválečné atmosféře podle Michaila Treťjakeviče:
Místo radosti, že jsem zůstal naživu, jsem cítil výčitky svědomí a hořkost v srdci, že moji spolubojovníci a bratr Viktor zahynuli. Vše se ještě zhoršilo, když Viktora pomluvili a obvinili ze zrady „Mladé gardy" a když začaly pozvánky na stranické výbory.
Prověrky na výboru obkomu strany se týkaly nejen mě, ale i velitelů skupin našeho oddílu Litvinova N. S. a Gromova M. K. Po prověrkách na výboru byli vyloučeni ze strany a zatčeni. K nám domů přiběhla Litvinovova manželka Faňa Grigorjevna a řekla, že u nich udělali domovní prohlídku. Nikolaje Semjonoviče Litvinova, jednoho z našich nejaktivnějších partyzánů, odsoudili na 10 let a poslali do táborů v Kazachstánu. Šlo o to, že na okupovaném území ve vesnici mu starosta vesnice pomáhal ukrývat se před Němci. Po odchodu Němců dostal od Litvinova osvědčení, že pomáhal partyzánům. Za to Litvinova obvinili.
Výbor, na kterém prověřovali mě, se konal v únoru 1944. Trvalo to až do čtyř hodin ráno. Hlavně Iljasov (KGB) napadal a rozporoval vše, co jsem řekl. Nemluvil, ale křičel: „A kdo to dokáže? Kdo to potvrdí?" Omlouval jsem se: „Nemohl jsem s sebou vodit svědky!"

[9] http://slovoprosvity.org/2012/09/21/ukrains-ki-ipostasi-molodohvardiyts

Iljasov: „Kolik Němců jsi osobně zabil?“
Já: „Jedenáct.“
Iljasov: „Proč tak málo?“
Já: „Vždyť jsem měl jiný úkol – vést lidi.“
Pak jsem to nevydržel a vybuchl jsem: „Kolik Němců jsi zabil ty?“
Oreško se mě zastal: „Copak tam měli psát protokoly?“
Iljasov pořád do všeho rýpal, dokonce popíral, že jsme s Kurnosovem zničili německé auto a že jsme v Markovce vytvořili podzemní skupinu.
Když jsem se z výboru v noci vrátil domů, někdo zaklepal na dveře. S manželkou jsme si pomysleli totéž – že si pro mě přišli. Otevřeli jsme dveře a oddechli si – přiběhl náš starý známý Alexandr Alexandrovič Kudrjavcev, majitel jednoho z úkrytů. On a jeho žena Antonina Andrejevna také celou noc nespali a dělali si o mě starosti.
Doufal jsem, že 1. tajemník obkomu Anton Ivanovič Gajevoj nedovolí, aby proti mně byla přijata nejtvrdší opatření. Na výboru nečekaně promluvil tajemník pro propagandu Ševčuk N. S., s nímž jsme měli dlouholetý přátelský vztah. Odsoudil naše metody boje v týlu nepřítele a mluvil o nutnosti vyvolat povstání: „Měli jste vyvolat povstání“. Z těchto slov lze soudit, že si neuvědomuje podmínky existence oddílu obklíčeného nepřítelem.
Vzpomínám si, jak jsme se s ním těsně před okupací potkali a povídali si, když jsme seděli na lavičce v parku. Navrhl jsem mu, aby se přidal k naší jednotce, možná i jako náčelník štábu, na což mi odpověděl: „Nejsem blázen“ a poradil mi, abych nechodil. Když jsme se po výboru setkali, rozhořčeně jsem mu řekl:
„Proč jsi, když jsem navrhl, abys zůstal v oddíle, nezůstal, abys ‚vyvolal povstání‘, a řekl – ‚Nejsem blázen‘?“
„Neřekl jsem ti pravdu? Kdo je teď za blázna?“
Tak mě propustili z funkce tajemníka gorkomu a přeložili nejprve do rajkomu v Okťabrsku a pak na obchodní činnost do Parkomuny – malého hornického městečka. Zde se nám v srpnu 1944 narodil syn, kterého jsme na památku mého mrtvého bratra pojmenovali Viktor. Ševčuk N.S. k nám přišel s gratulací a dárky navzdory našim neshodám.[10]

[10] https://www.molodguard.ru/book13.htm

Koncem března se do Krasnodonu vrátil Kim Ivancov. Bylo mu šestnáct a půl roku a byl válečný invalida 2.stupně.
29. března učinil první zápis do deníku:

„29. března 1943. Minulou noc jsem strávil na stanici Gukovo v Rostovské oblasti, která je vzdálená 25-30 kilometrů od Krasnodonu. Jsou moje matka, sestra a další příbuzní naživu? Když jsem došel k chutoru Nižnaja Derevečka, začalo být vidět město. Dychtivě si prohlížím rodná místa, kde jsem strávil dětství, chodil do školy, pracoval… Stmívá se. Jdu po Krasnodonu a potkávám dva známé. Dozvídám se od nich, že matka a sestra žijí… Můj bratranec Ivan něco vyráběl u domu. Okamžitě jsem ho poznal, přestože zestárl. Zavolám na něj. Ivan mě poznává. Společně vstoupíme do chaty. Matka není doma, je ve mlýně.
Večer přišla moje matka, sestra Nina, teta Moťa, sestřenice Olga a její matka. Všichni se radovali z mého návratu.
Vykreslili hrozný obraz pobytu Němců ve městě. Více než pět tisíc obyvatel bylo násilně odvlečeno do Německa (někteří z nich byli dobrovolníci), více než 70 lidí bylo brutálně umučeno… Mezi ně patří můj soudruh Sergej Ťulenin, přítel mého bratra a můj soudruh Ivan Zemnuchov, můj blízký známý Michail Grigorjev, předseda okresní rady Osoaviachimu Michajluk a mnoho, mnoho dalších…“
Zde přeruším citaci z deníku – rád bych něco objasnil.
Samozřejmě jsem už dávno rozlišoval mezi „přítelem“ a „soudruhem“. Ale z nějakého důvodu jsem Sergeje Ťulenina nazval jinak, než jsem měl – přítelem. A ještě jedna nepřesnost, Michail Grigorjev nebyl jen „blízký známý“, ale blízký soudruh, ale ten den se mi v hlavě všechno pomíchalo, měl jsem v ní pořádný zmatek, také mě udivuje neúplnost, stručnost a obyčejnost toho záznamu. Dnes bych o tom samozřejmě psal emotivně a podrobně. Ale během nesčetných bojů (někdy nepředstavitelně krutých) při letním ústupu v roce 42 i během bojů severovýchodně od Tuapse (kdy jsme pohřbili poslední Hitlerovu naději na dobytí Kavkazu) jsem však viděl takové hory mrtvých a prožíval takový žal, že mi nejen ztvrdlo srdce, ale obecně jsem ztratil schopnost soucítit. Moje chlapecká duše prostě nedokázala plně procítit smutek v Krasnodonu, alespoň ne tak, jak jsem prožíval smrt jednotlivců během prvních bojů v zimě 1941-1942.
O tom, jak město vypadalo měsíc a půl po osvobození, vypovídá následující záznam:

„30. března. Ráno jsem se šel podívat do Krasnodonu. Žádné budovy nejsou zničené Němci nebo našimi vojáky. Jsou však takové, které místní obyvatelé zničili při rabování. Ohořelá auta, tanky, dělostřelecké granáty, miny, munice roztroušené ve městě…[11]

Toho dne se Kim Ivancov zastavil na okresním výboru komsomolu, aby se poptal, co má dělat. Co si počít s člověkem, který musí chodit o holi a má jenom sedm tříd základní školy? Udělali ho vojenským instruktorem na škole v Pervomajce.

Ne bez ostychu překračuji známý školní práh. Ředitelka Praskovja Vlasovna Sultan-Bej byla šedovlasá a vysoká, silná po selsku, vypadala spíš jako kolchozní brigadýrka. Obličej měla široký, tmavý a posetý hlubokými vráskami. Její chůze, gesta i chraplavý hlas však působily silně a sebejistě. Vypadala nejméně na padesát let. Jak jsem se později dozvěděl, bylo jí ve skutečnosti pouhých čtyřicet. Vypadala mnohem starší, než byla, protože když přišli Němci, byla zatčena. Více než měsíc strávila Praskovja Vlasovna na policejní stanici v Krasnodonu, kde ji mučili. Žádali po ní, aby řekla, kde se skrývají komunisté z Pervomajky. „Jak jsem to mohla vědět? I kdybych to věděla, nikdy bych jim to neřekla…Téměř denně mě bili, často až do bezvědomí.“ Toto jsou její vlastní svědectví při prvním setkání.
Nejen Sultan-Bej, snad žádná z učitelek se neusmívala, kvůli zážitkům z okupace, nejistotě vlastních osudů a osudů svých otců, manželů a bratrů, a na první pohled všechny vypadaly předčasně zestárlé.
Ředitelka mě pozdravila s mateřskou vřelostí. Když zjistila, že jsem místní, ožila a doslova mě zasypala spoustou otázek:
„Na jakou školu jsi chodil? Kdo jsou tvoji rodiče? Jak dlouho jsi musel bojovat? Nejsou náhodou Nina a Olja Ivancovovy příbuzné?“
Po chvíli váhání se spěšně zeptala:
„Kolik je ti let?“
Byl jsem v rozpacích, silně jsem se začervenal a najednou se mi roztřásl hlas:
„Sedmnáct…brzy bude.“
„Můj Bože!“ Ředitelka spráskla ruce. „Jak ses dostal na frontu?“
Odpověděl jsem několika slovy:
„Fašisté zaútočili… Všichni musíme bránit Vlast.“

[11] https://www.molodguard.ru/book40.htm

„Ano, ano…zaútočili… a vaše pokolení se ukázalo být hodno vašich otců.“ Dlouho mlčela, zřejmě se vyrovnávala se záplavou vzpomínek na nedávnou okupaci. „Předpokládám, že máš osm tříd?“
„Sedm,“ upřesnil jsem. „V osmé třídě jsem byl jen dva měsíce, než se na podzim jedenačtyřicátého roku zavřely školy.“
Praskovja Vlasovna opět mlčela. Teď už chápu, co se jí tehdy honilo hlavou.
„Měl jsi někdy příležitost pracovat s lidmi?“ zeptala se znepokojeně ředitelka.
„Jistě, že ano,“ odpověděl jsem vesele. „Byl jsem předsedou třídy, členem učkomu, předsedou oddílové rady na pionýrském táboře, instruktorem v rajsovětu Osoavichimu…“
„No ano, samozřejmě.“ Praskovja Vlasovna vstala z taburetky a rychle ke mně přistoupila. – „Tak tedy, Kime,“ dotkla se rukou mého lokte. „Ber práci vážně, bez váhání, všechno jde, když se chce. Jedním slovem, spoléhám na tebe. Nečekej velkou pomoc, mám toho hodně. Sám vidíš, že školu vyrabovali Němci. Ale s něčím ti pomůžu. A nezapomeň, že jsi jediný muž mezi učiteli…“ Sultan-Bej mluvila přívětivě, se zájmem. Její přívětivost mě uklidnila, dokonce rozveselila. Zdá se, že jsem konečně uvěřil ve vlastní síly, že mohu pracovat jako vojenský velitel školy.
Ze zvědavosti jsem nahlédl do sborovny. Byly tam opravdu jen ženy. Byla to moje první a poslední návštěva ve sborovně. Ať je to, jak chce, ale ani vědomostmi, ani životními zkušenostmi, natož věkem a vzděláním jsem se jim nemohl rovnat. A tak jsem usoudil, že nemám morální právo považovat se za jim rovného, být ve stejné místnosti jako skuteční učitelé. A tak jsem se na učitelky dál díval jako školák, zdola nahoru. Vzpomněl jsem si, že jsem se nezeptal, kdy začnu pracovat, a vrátil jsem se k Praskově Vlasovně.
„Nastoupíš dnes, hned,“ Sultan-Bej mě jemně odstrčila, vyšla z kanceláře a někoho hlasitě, důrazně zavolala.
Za chvíli se objevila stará, velmi hubená učitelka s bledou tváří bez života a unavenýma očima bez výrazu.
„To je náš vojenský vedoucí,“ řekla Praskovja Vlasovna a kývla na mě. „Myslím, že v deváté třídě nikdo není.“
„Pustila jsem je.“
„Marnost nad marnost,“ ředitelka se podívala na kolegyni nesouhlasně, až s odsouzením. Tak sklopila oči. Sultan-Bej se obrátila ke mně a pokračovala: „V tom případě se uvidíme zítra.

Přijď…přijďte v osm. Tady," ukázala na zeď chodby, „bude rozvrh. Sestavujeme ho na den."[12]

A 31. března 1943 podával lidový komisař Sergijenko Chruščovovi zprávu o Mladé gardě, o jejím konci a o prvních obviněních ze zrady.

[12] Tamtéž

Vsuvka: Sociální aspekty

O materiální situaci rodin některých mladogvardějců

O materiální situaci rodiny Sopovových

Dcera Dmitrije Petroviče a Praskovji Jonovny – Anna, narozená roku 1924, členka podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“, zahynula rukama německo-fašistických darebáků v lednu roku 1943.

Dmitrij Petrovič – 61 let, celý život byl dělník, byl ještě před válkou poslán na penzi, Praskovja Jonovna – 49 let, zdravotní stav špatný, často stůně. V současnosti nikde nepracují. Žije s nimi jejich nejmladší, 14-letý syn Péťa.

Materiální situace Sopovových je špatná. Nedostávají chleba, důchod Dmitriji Petroviči rajsoběs[13] nevydává s odvoláním, že dokument údajně není platný. Velmi špatně na tom jsou s oblečením a obuví.

Považuji za nezbytné pomoci Sopovovým, vydat jim lístky na chleba a také důchod Dmitriji Petrovičovi. Také je potřeba jim pomoci solí, mýdlem a oblečením.

Sopovovi mají ještě dva syny: Ivana, který ukončil Leninstitut, a Jakova (stejného věku s Annou). Oba slouží v Rud. armádě, ale dopisy od nich nepřicházejí.

D. Šlopan – instruktor ÚK LKSM Ukrajiny

Doklad na důchod – přiložen.

Adresa Sopovových – m. Krasnodon, Mechanická Kolona

4. července 1943

Hlášení

1-bis. Rodinu hrdinsky zahynulých Alexandry a Vasilije Bondarevových – členů organizace „Mladá garda“, je potřeba zajistit chlebem.

Otec zahynulých hrdinů – Ivan Jemeljanovič Bondarev a matka Praskovja Titovna doposud nejsou zabezpečeni chlebem, bydlí s nimi mladší dcera Zina narozená r. 1927 a syn Dmitrij, nar.1929. Leží v posteli postižený paralýzou. Soběs doposud nevyřídil důchod pro Ivana Jemeljanoviče, invalidu II. Stupně.

4. 7. 1943 instr. OK LKSMU (Krylik)

---

[13] okresní úřad sociálního zabezpečení

Hlášení
Po popravě Lilji a Toni Ivanichinových policie brzy zabavila veškerý osobní majetek (oblečení, obuv, lož. prádlo a mnoho dalšího) všech členů rodiny.
Nyní Ivanichin Alexandr Ivanovič, nar. 1890, invalida II. stupně nedostává důchod. Matka zahynulých Olga Dmitrijevna, narozená v roce 1895, nepracuje. Chleba na lístky dostává pouze jejich nejstarší dcera Nina Alexandrovna, narozená 1919, která pracuje ve státním mlýně, a zbytek rodiny – rodiče a šest nezletilých nedostává chleba doposud. Celá rodina chodí neoblečená: děti nahé a dospělí ve starých obnošených šatech, které se brzy rozpadnou a nebude je čím zahradit. Byt je zcela prázdný.
Rodina Ivanichina Alexandra Ivanoviče – otce dvou dětí, které zahynuly v boji proti německým okupantům – Lili a Toni – členek organizace „Mladá garda“ potřebuje rychlou materiální pomoc průmyslovým zbožím a zajištění chlebem.
4. 7. 1943 Instruktor OK LKSMU (Krylik)

Hlášení
Rodina hrdinsky zahynulé Gerasimovové Niny Nikolajevny – členky podzemní organizace „Mladá garda“ potřebuje:
Zabezpečit chlebem.
Boty a oblečení (pro bratra Gerasimovové, ve věku 7 let, Vitalije).
Peněžní příspěvek.
Otec. Gerasimov Nikolaj Vasiljevič, je v armádě od 41. roku. Dopisy od něj rodina od února 43 nedostává.
Matka, Pelageja Petrovna, v továrně nepracuje.
4.7.43 Instr. OK LKSMU (L. OKULOVSKÁ)
Bydlí: obec Pervomajka
Ul. Pervomajská

Hlášení
Rodina Ljuby Ševcovové nutně potřebuje 1) Obuv 2) Látky na sukni a halenku 3) Jídlo
Bydlí Ul. Čkalova dům 27 vchod 3
Pro rodinu Maškova Jevgenije – 1) peníze 2) oblečení jak vrchní, tak i spodní 3) jídlo 4) boty
Rodina Moškova Jevgenije bydlí na ul. Čkalova proti Parku kultury Gorkého

4.7.43

Hlášení
Rodina Glavana G. A. bydlí v obci Pervomaj. Na ulici Kolchozní č.9. Chleba dostávají.
Potřebují oblečení a boty. Policie vzala všechno.
Žena pracuje v okresním spotřebitelském svazu.
Syn je na frontě.
4. 7. 43 Romanov

Hlášení
Rodiče Uljany Gromovové – jedné z organizátorů Pervomajské skupiny „Mladá garda“ – otec Matvej Maximovič narozený v roce 1880 a matka Matrjona Saveljevna narozená 1884 se svými dospívajícími dětmi potřebují zabezpečit chleba. Žijí snesitelně díky péči dvou zeťů Kolotoviče S. a hlavně Afanasjeva D. V., Uljanina vychovatele v dětství.
4.7.43 – Instruktor OK LKSMU (Krylik)

Hlášení
Rodina Dubrovinové Alexandry, která bydlí v obci Pervomajka na Nemocniční ulici č. 16. Chleba rodiče dostávají, protože stařík pracuje. Policie zabrala všechny možné věci, takže rodina potřebuje všemožnou pomoc: boty, průmyslové zboží.
3.7.43 matce Dubrovinové předány peníze ve výši 500 rublů
Stasjuk 4.7.43

Hlášení
Rodina Žukovové Jevgenije bydlí v obci Pervomaj. na ul.
Chleba dostává, protože matka pracuje na šachtě 1 bis.
Rodina postrádá oblečení a obuv. Především potřebuje obuv a oblečení její syn -12 let.
4.7.43 – Romanov
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 351
http://molodguard.ru/article80.htm

Hlášení. Co se udělalo po dopisu tajemníka ÚV VLKSM soudruha Michajlova N. A. pro rodiny mladogvardějců

Rajkom komsomolu v plánu své práce vyčlenil speciální čas na práci s rodinami. Každého 13. se v okresu pořádají tradiční večery. Tento datum souvisí s vydáním výnosu o vyznamenání mladogvardějců. V ten den se celý rajkom komsomolu zabývá výhradně rodinami mladogvardějců, čtou se všechny dopisy, které rajkom dostává od vojenských jednotek, škol, organizací o „Mladé gardě“. Konají se besedy. Těsné spojení rajkomu s rodinami mladogvardějců se podporuje osobními návštěvami rajkomanců u rodin mladogvardějců. Každý den někdo ze členů rodin „Mladé gardy“ přichází na rajkom kvůli různým záležitostem.

Mohyla mladogvardějců se za účasti školáků udržuje v pořádku, ve svátečních dnech se na mohyle vyvěšuje prapor, pokládá se čerstvý věnec, obnovuje se rámeček i seznam na památníku.

Rodinám mladogvardějců s poskytla materiální pomoc. Vydáno k nasolení: rajčata – 5400 kg, zelí – 7800 kg, cukru – 32 kg, másla – 97 kg, mouky – 1352 kg, sušenek – 13 kg, sleďů – 64 kg, sádla 13 kg, mýdla hosp. – 195 ks a toaletn. – 130 ks, soli – 158 kg, zápalek 975 krabiček, sladkostí – 52 kg, konzerv – 28 kg, vodky – 32 litrů.

Organizované dárky přijaté z Moskvy: vlna – 185 metr., žensk. šaty – 10, dámské vln. Šaty – 5, gymnasťorky – 5, látky – 30 m. Dárky z Tuly – 5 samovarů, 10 krabic perníku, 10 reproduktorů

Také vydány americké dárky: šatů vln. – 54, šátků vln. – 58, svetrů vln. – 50, šatů děts. – 52; 13 párů obuvi; 58 rubášek; 58 trenýrek; 58 párů vln. ponožek; 58 párů vln. punčoch.

Všem rodinám mladogvardějců byly přiděleny zeleninové zahrádky a na vysázení zeleninových zahrádek vydán osev. materiál, po 40 kg brambor, a také byli zabezpečeni senem.

Přiděleno a dodáno na dům 20 tun uhlí.

Tato pomoc je nedostatečná, zdroje nacházející se v regionu nemohou plně uspokojit rodiny mladogvardějců potravinami a prům. zbožím. Proto je nezbytní velká pomoc.

Tajemník OV LKSMU (Gudjajev)

31. 5. 44 (m. Krasnodon, Vorošilovgradská oblast)

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 351

http://molodguard.ru/doc25.htm

Seznam rodin mladogvardějců, které dostaly osobní důchod

Čísl.	Příjmení, jméno, jméno po otci	Částka důchodu	Poznámka
Vyměřeno Radou lidových komisařů			
1	Ševcovová	500	
2	Koševá J. N.	500	
3	Zelenuchovová	500	
4	Gromov otec	300	
5	Gromovová matka	300	
6	Ťulenin	300	
7	Sumskoj	300	
8	Ivanichinová matka	150	
9	sestry	150	
Vyměřeno národním výkonným výborem			
1	Meškovová J. J.	300	
2	Minajevová	200	
Oblastním výkonným výborem			
1	Žukovová J. M.	200	
2	Fominová M. T.	200	
3	Grigorjevová P. M.	200	
4	Sopov D. P.	200	
5	Petlja A. S.	150	
6	Androsov M. K.	150	Nevypl. nejsou prostř.
7	Starcev I. A.	150	Nevypl. nejsou prostř.
8	Goroděcká J. N.	150	Nevypl. nejsou prostř.
9	Levašovová L. D.	200	
10.	Lukašov L. G.	200	
11.	Safonovová T. N.	150	

Ved. Oblsobesu (Zlydnikov)
Ved. Sektoru soc.zabezpečení (Živolup)
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 351
http://molodguard.ru/doc22.htm

Hlášení 26. 6. 1946
Tajemníkovi Ústředního výboru VLKSM s. Michajlovovi od korespondentky Oddělení vysílání pro děti VRK Kavruk K. S.

V dubnu, když jsem byla na služební cestě v Krasnodonu, setkala jsem se s rodinami mladogvardějců a uslyšela jsem od nich řadu stížností. V Krasnodonu žije více než 70 rodin, některé se nacházejí v těžkém materiálním postavení, protože nedostávají žádnou pomoc od státu. Dokonce ani v takových otázkách jako závoz uhlí a práce na zahradě rodiny mladogvardějců (osamělí a staří) nedostávají přiměřenou pomoc od místních organizací.

Jurkinovu matku vyhodili z pokoje, když chtěli, aby se přestěhovala, dokonce vyrazili dveře. Levašovová nemá svůj koutek a choulí se někde u příbuzných. Ostapenková bydlí v těžkých životních podmínkách v místnosti, kde protéká střecha. Takových rodin je mnoho. O tom všem jsem řekla tajemníkovi Vorošilovgradského rajkomu strany s. Ševčukovi, když jsem byla ve Vorošilovgradu.

Soudruh Ševčuk odpověděl, že to byl druhý signál, první analogický byl od brigády ÚV komsomolu Ukrajiny. Slíbil, že pošle do Krasnodonu brigádu, aby prozkoumala každou rodinu mladogvardějce a poskytla jim všechnu možnou pomoc.

Pokud je mi známo, brigáda z obkomu strany nepřijela. Byl tam někdo z ÚV komsomolu Ukrajiny, ale nevím, z jakého důvodu. Ale situace rodin se změnila málo. Naopak jsem v těchto dnech dostala dopis od bývalé ředitelky muzea „Mladé gardy“ Marii Alexandrovny Vicenovské. Bývalá učitelka, matka zahynulého mladogvardějce Jurije Vicenovského odvedla velkou práci při organizaci muzea, vložila do milované práce veškeré síly. Zcela protizákonně ji odvolali a nahradili, jak sama píše, lidmi, kteří nejen měli daleko k „Mladé gardě“, ale pošpinili se v době německé okupace.

V čem spočívá vina Vicenovské? Proč ji zbavili milované práce?

Ukázalo se, že jde o to, že neměla při práci mluvit o svém synovi mladogvardějci.

Tak mi vysvětlil příčinu odvolání Vicenovské tajemník rajkomu Zemnuchov. Těžko si představit, že rozumný člověk může dát

takovou odpověď. Ale je to tak. Považuji za nezbytné vás informovat o takových skutečnostech.
26. 6. 1946
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 353
https://molodguard.ru/doc181.htm

Hlášení o situaci ve školách v Krasnodonu

25. 7. 1948
Tajemnici ÚV VLKSM s. Jermolovové

Hlášení o situaci ve školách v Krasnodonu
Na republikovém setkání pracovníků lidového vzdělání Ukrajiny (konalo se od 20. do 25. prosince 1948) vystoupila inspektorka škol Krasnodonského okresního oddělení lidového vzdělání s. Borkinová. Spolu s ostatními otázkami s. Borkinová mluvila o tom, že budova školy Gorkého v Krasnodonu, kterou navštěvovali hrdinové mladogvardějci, se nachází ve zpustlém stavu. Starší pionýrský vedoucí školy je velmi slabý pracovník a špatně vede pionýrskou družinu: mnoho členů komsomolu se učí špatně. Kromě toho s. Borkinová informovala, že pracovníci obkomu VLKSM špatně vedou práci komsomolských a pionýrských organizací v krasnodonských školách. Budova domu pionýrů, jak říká s. Borkinová, je obsazena aparátem rajkomu komsomolu.
Instruktorka ÚV LKSM s. Ježovová, která se nedávno vrátila z Krasnodonu, v rozhovoru se mnou potvrdila všechny skutečnosti, o kterých informovala s. Borkinová. Budova školy Gorkého je zanedbaná, všude špína, lavice jsou nenatřené, tzn. není palivo (?!), žáci se učí v kabátech. Vnitřek školy připomíná špinavý chlév.
Školní prospěch je špatný, 24 % žáků mělo v prvním čtvrtletí špatné známky. Někteří komsomolci mají 2-3 špatné známky.
Starší pionýrská vedoucí s. Muzykantovová je velmi špatná pracovnice, nikde se neučí, nečte noviny, nezná pionýrskou práci.
Ve škole byla komsomolská organizace učitelů, skládající se ze 3 lidí. Nedávno jednoho z učitelů komsomolců přeložili na jinou školu a organizace přestala existovat.
V jiných školách v Krasnodonu to není o nic lepší. Ve škole č. 3-4 mělo 44 % žáků špatné známky. Škola nemá dostatek prostoru pro výuku.

O situaci v krasnodonských školách jsem podrobně hovořil se s. Semičastným, který slíbil neprodleně přijmout opatření ke zlepšení hospodářské situace a vybavení škol, kádrově posílit školy, zlepšit práci komsomolských a pionýrských organizací škol.
Předkládám k Vašemu posouzení návrh usnesení ÚV VLKSM.
Prosím o Vaše pokyny.
K. Voronkov
РГАСПИ Ф-1, Опись 53, Дело 350
https://www.molodguard.ru/doc213.htm

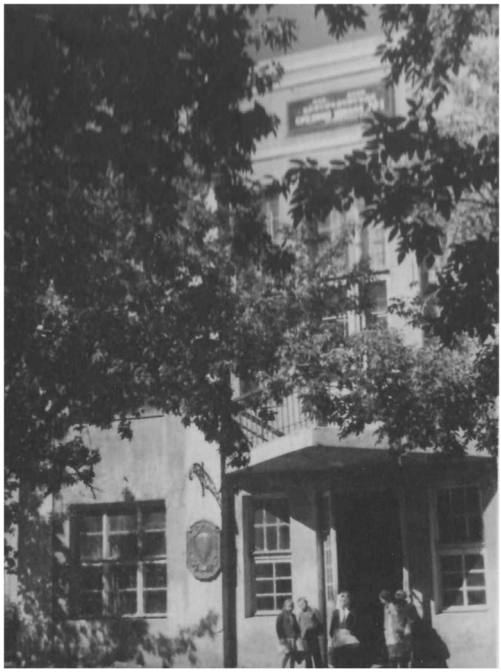

Škola Gorkého 1948

Čas zúčtování I

O procesech s kolaboranty a válečnými zločinci obecně

První proces s válečnými zločinci se konal v červenci 1943 v Krasnodaru. Obžalovano bylo jedenáct místních sovětských kolaborantů, kteří bylo členy zvláštního oddílu SS a zodpovídali za smrt tisíců lidí, především Židů. Procesu se účastnily stovky diváků včetně korespondentů sovětského i zahraničního tisku. Osm obžalovaných bylo odsouzeno k trestu smrti oběšením a tři k dlouholetým trestům odnětí svobody. O procesu a o hojně navštívené veřejné popravě byl natočen dokumentární film, který se v roce 1943 promítal v moskevských kinech.

Procesy s místními kolaboranty pokračovaly až do 80.let. Podle informací od FSB RF bylo za kolaboraci zatčeno více než 320 000 sovětských občanů, přičemž jenom na Ukrajině bylo v letech 1943-1953 zatčeno 93 590 potenciálních „zrádců vlasti a kolaborantů". Více než polovina zatčení proběhla v letech 1943-1945.

Procesy s kolaboranty probíhaly u zvláštních vojenských soudů, tzv. vojenských tribunálů. Celá soustava vojenských tribunálů byla podřízena Vojenské radě sovětského Nejvyššího soudu. Tribunály fungovaly jako normální soudy podle trestních zákonů jednotlivých sovětských republik, ale mohly – stejně jako mimořádné soudy – předat obžalovací spis obžalovanému 24 hodin před zahájením procesu (normální soudy musely zachovat minimální třídenní lhůtu). Kromě toho se obžalovaní nemohli proti rozsudkům vojenských soudů odvolat. Pouze tresty smrti musely být přezkoumány příslušnými vojenskými radami a mohly jimi být zrušeny. Vojenské tribunály se obvykle skládaly z jednoho předsedy, dvou přísedících a jedné zapisovatelky.[14]

Většina členů těchto tribunálů neměla zkušenosti ani vzdělání. Kvalita soudního vyšetřování byla velmi nízká, protokoly byly stručné a neprofesionální. Jako přísedící často sloužili řidiči nebo strážci soudců. Docházelo často k falšování důkazů a svědeckých výpovědí, doznání byla vynucována mučením. Pravda je, že v některých

[14] Tanja Penter: Local Collaborators on Trial
https://journals.openedition.org/monderusse/9133

případech byli za podobné praktiky v poválečném období stíháni sami soudci, někdy ve veřejných procesech.
Jak a kdy bylo zahájeno vyšetřování? Obvykle obžaloba v různých procesech začíná formulací: „Oblastní úřad NKVD obdržel informaci o tom, že…“ Je zřejmé, že obvinění byli velmi často udáni svými sousedy. Na udávání kolaborantů se značně podílela veřejnost. Někdy se místní obyvatelstvo dokonce ujalo iniciativy při zatýkání kolaborantů a předávalo je NKVD. Kromě toho existovaly dva různé vyšetřovací orgány, které prováděly vyšetřování německých zločinů i sovětské kolaborace na osvobozených územích: jednak vojenské komise, které byly mezi prvními složkami, jež vstoupily na osvobozené území, a jednak tzv. sovětská Státní mimořádná komise pro zjištění a vyšetření zločinů spáchaných německo-fašistickými okupanty a jejich napomahači, vytvořená v listopadu 1942.
Ukrajinský trestní zákon z roku 1934 sloužil jako právní základ pro odsouzení kolaborantů na Ukrajině až do jeho nahrazení novým trestním zákoníkem z roku 1960. Ve skupině trestných činů kvalifikovaných jako „kontrarevoluční zločiny“ se v paragrafu 54-1a hovořilo o „zradě Vlasti“, která zahrnovala „činy prováděné sovětskými občany ke škodě vojenské síly Sovětského svazu, národní suverenity nebo bezpečnosti jeho území, jako například špionáž, předávání vojenských nebo státních tajemství, přeběhnutí k nepříteli a útěk přes hranice“. Tento paragraf byl ekvivalentem paragrafu 58 ruského trestního zákona o „kontrarevolučních zločinech“. Sankce se pohybovaly od trestu smrti zastřelením až po deset let vězení s konfiskací majetku. Pro příslušníky Rudé armády byl trest smrti zastřelením stanoven v paragrafu 54-1b.
Kromě toho Nejvyšší sovět Sovětského svazu přijal v dubnu 1943 také první celosvazový normativní předpis o válečných zločinech, takzvaný „Ukaz 43“, který se týkal „postihů německých fašistických zločinců odpovědných za zabíjení a týrání sovětského civilního obyvatelstva a válečných zajatců, jakož i tajných agentů a vlastizrádců z řad sovětského obyvatelstva a jejich pomocníků“. „Ukaz 43“ poprvé zahrnul zločiny německých válečných zločinců a sovětských kolaborantů pod jeden výnos. Stanovil, že špioni a zrádci mají být odsouzeni k trestu smrti a civilní kolaboranti (posobniki) k 15 až 20 letům nucených prací.[15]

[15] Tamtéž

Definice delikventů byla natolik široká, že byl Nejvyšší soud nucen vydat několik pokynů, aby omezil svévolné odsuzovaní a inflační ukládání trestu smrti. Už v listopadu 1943 Nejvyšší soud kritizoval skutečnost, že vojenské soudy klasifikovaly jako „zradu Vlasti" každou činnost, při které sovětští občasné pomáhali nepříteli na okupovaném území. Mělo se rozlišovat mezi „zrádci" a „spolupracovníky".

Podle toho sovětští občané, kteří sloužili Němcům ve vedoucích funkcích v místní správě nebo policii, kteří poskytovali Němcům vojenské a státní tajné dokumenty, kteří pronásledovali partyzány, příslušníky Rudé armády a sovětské aktivisty a vydávali je Němcům, kteří se podíleli na vraždách, násilí na obyvatelstvu a rozkrádání soukromého a státního majetku a kteří sloužili jako vojáci v německé armádě, byli zrádci a měli být odsouzeni k trestu smrti. Lidé, kteří aktivně pomáhali Němcům při obnově průmyslu, dopravy a zemědělství a při shromažďování zboží pro německou armádu, byli kolaboranti a měli být odsouzeni k 15 až 20 letům nucených prací. Dvě skupiny měly zůstat nepotrestány: sovětští občané, kteří spolupracovali s Němci, ale podporovali partyzány a sovětské podzemí nebo se dopouštěli sabotáží, a drobní zaměstnanci administrativy, dělníci a specialisté, kteří pouze vykonávali svou práci, pokud se nedopustili žádného z výše jmenovaných zločinů. Hlavní sovětský prokurátor také nařídil oblastním prokurátorům, aby přezkoumali všechny rozsudky smrti a okamžitě se odvolali proti neoprávněným rozhodnutím. V květnu 1947 Nejvyšší sovět SSSR zrušil trest smrti za všechny zločiny. V lednu 1950 jej však obnovil pro „zrádce, špiony, rozvraceče a sabotéry".[16]

Zpráva celoukrajinského vojenského tribunálu z října 1943 svědčí o svévolnosti udělovaných rozsudků, o protiprávně udělených trestech smrti, jakož i o protiprávním zprošťování viny.
Kolaboranti byli především obviňováni ze „zrady Vlasti". Zvláště přísně byly posuzovány činy, který vyjadřovaly „nepřátelský postoj k sovětské moci". „Zrada Vlasti" byla pokládána za něco horšího než „zločiny proti lidskosti". Podezřelí ze „zrady Vlasti" byli ti, kteří šli

[16] Tamtéž

dobrovolně pracovat do Německa, váleční zajatci, a dokonce i ti, kteří jenom žili na okupovaných územích. Osud obviněných ovlivňoval kádrový profil jich samotných i jejich příbuzných. Výhodou bylo pocházet z chudé rodiny, sloužit v Rudé armádě, nebo mít v Rudé armádě bratra. Mít otce „kulakem" bylo naopak přitěžující okolností. Charakteristické bylo, že obviněný nebyl souzen jenom za konkrétní čin, ale především za své morální vlastnosti a postoj k sovětské moci.

Svévolnost rozsudků je zřejmá, když se podíváme na procesy s dalšími skupinami kolaborantů, například s lidmi, kteří pomáhali Němcům využívat místní průmysl. Někteří z nich – například vedoucí důlní inženýři v donbaských uhelných dolech – byli odsouzeni k 20 až 25 letům nucených prací za „zradu Vlasti", přestože se nepodíleli na zabíjení. Následující případ odsouzeného vedoucího pracovníka v průmyslu ukazuje, jak široce fungovala škála interpretací při procesech. V dubnu 1943 byl ve Vorošilovgradu odsouzen k trestu smrti ředitel smaltovny za to, že pomáhal Němcům obnovit a využívat továrnu, kterou zničila Rudá armáda. Po revizi vyššími sovětskými orgány byl však ředitel propuštěn, protože další svědci potvrdili, že jeho hlavním cílem nebyla podpora Němců, ale záchrana továrny před zničením. To opět ukazuje, že morální postoje motivující jednání byly v poválečném období poměrně těžko zjistitelné a mohly být různě interpretovány. Například v uhelné oblasti Donbasu byla pro německou politiku hospodářského využívání klíčová spolupráce četných sovětských specialistů. NKVD tuto skutečnost zaznamenala v tajné zprávě po osvobození Donbasu v listopadu 1943:

> *Několik odborníků, kteří měli zrádný a nepřátelský postoj k sovětské moci a nechtěli být evakuováni, dobrovolně nabídlo své služby fašistickým vetřelcům pro aktivní obnovu uhelných dolů a dalších průmyslových odvětví v pánvi. Díky tomu se Němcům podařilo rekonstruovat doly a továrny, odvezli asi 2,5 milionu tun uhlí, které se nacházelo ve skladech, a shromáždili mapy a další dokumentační materiály popisující zdroje Donbasu.*

Inženýři a technici zkoumali zničené doly a dávali doporučení, které doly by měly být rekonstruovány jako první. Poskytli Němcům údaje „Markscheider", topografické a podzemní mapy dolů, které měly

rozhodující význam pro úspěch rekonstrukčních prací. Bez toho by rekonstrukce v mnoha případech nebyla možná. Specialisté s vysokoškolským vzděláním organizovali nábor pracovních sil. Sestavovali seznamy dělníků a techniků pro jednotlivé doly a předávali je místní policii, která dělníky shromažďovala, v případě potřeby i násilím. Někdy také sestavovali seznamy „špatných" dělníků nebo nezaměstnaných, kteří měli být deportováni do Německa, a podíleli se na „selekci Židů a komunistů". V některých případech specialisté vymýšleli kruté pracovní podmínky s fyzickými tresty a hladověním pro ty, kteří odmítali pracovat – někdy dokonce bez pokynů německého ředitele. Několik těchto specialistů bylo v poválečných letech odsouzeno za kolaboraci k 15 až 25 letům nucených prací. V praxi však nebyli odsouzeni všichni specialisté, kteří pracovali pro Němce, protože je stát potřeboval pro rekonstrukční práce. Není proto překvapivé, že většina báňských specialistů, dokonce i několik z těch, kteří pracovali pro Němce v administrativních funkcích, zůstala po osvobození na svých místech. Státní politika zde byla spíše pragmatická.[17]

Zatímco během války si sovětský Nejvyšší soud stěžoval na příliš přísné rozsudky, v poválečných letech naopak ministerstvo spravedlnosti kritizovalo příliš nízké tresty. Poukazovalo se například na to, že někteří zrádci se přidávali k partyzánům v době, kdy Němci ustupovali.

Charakteristické bylo, že téměř všichni obžalovaní byli odsouzeni. Osvobozujících rozsudků bylo velmi málo (kolem 2–3 % obžalovaných). Ti, kteří byli odsouzeni k dlouhým trestům vězení, si většinou neodseděli celý trest a po Stalinově smrti byli amnestováni. Zdá se, že amnestie byly stejně svévolné jako tresty. Tisíce německých válečných zločinců byly amnestovány a repatriovány už od roku 1953. Většina procesů proti kolaborantům nebo německým válečným zločincům nebyla veřejná. Ale pokud ano, bylo to spojeno s masivní propagační kampaní. Důvodem, proč se tribunály vyhýbaly veřejným procesům mohlo být to, že si obžalovaní stěžovali na nezákonné metody při vyšetřování.

[17] Tamtéž

Závěrem lze říci, že procesy měly přinejmenším dvojí funkci. Na jedné straně byly demonstrací sovětské moci a měly trestat neloajální chování vůči sovětskému státu. Zejména na nových západoukrajinských územích sloužily k dosažení cíle sovětizace a přivedení obyvatelstva k souhlasu. Na druhé straně místní aktéři využívali procesy k individuální nebo kolektivní pomstě. Zdá se být rozumné předpokládat, že nakonec vlastně posloužily procesu restalinizace poválečné sovětské společnosti, protože částečně odpovídaly tlaku „zdola". […]

Na rozdíl od procesů ze stalinských 30. let, v nichž byli odsouzeni většinou nevinní lidé z čistě politických důvodů, však poválečné procesy často končily odsouzením skutečných válečných zločinců. Vznikla tak fraškovitá situace, v níž stalinský režim úspěšně legitimizoval své poválečné čistky tím, že nyní byli alespoň částečně odsouzeni skuteční zločinci. V důsledku toho by se dalo tvrdit, že poválečné procesy s kolaboranty dokonce poskytly opožděnou legitimizaci demonstrativních politických procesů z 30. let.

Pozoruhodný je také symbolický význam poválečných procesů. Ten se projevil v tom, že demonstrativní zákonnost byla zachována nejen v několika veřejných monstrprocesech, ale i v četných neveřejných procesech. Stalinský režim měl zjevně v úmyslu zdůraznit zdání zákonnosti v poválečných procesech na rozdíl od čistek z 30. let, kdy byly statisíce lidí odsouzeny, aniž by viděly soudce nebo prokurátora. Není pochyb o tom, že procesy musely mít důležitý symbolický význam. V opačném případě by sovětská vláda mohla prostě nechat kolaboranty zatknout a potrestat orgány NKVD bez jakéhokoli soudu, jak se to stalo během masového teroru ve 30. letech. Tento symbolický význam procesů se projevuje i v tom, že ne ve všech, ale ve značném počtu procesů byli využíváni advokáti. Z těchto procesů je zřejmé, že úloha advokátů v sovětských procesech byla velmi odlišná od úlohy západních advokátů: stejně jako v západních zemích měli obžalovaní oficiálně právo být obhajováni advokátem přiděleným vojenským tribunálem. Ve skutečnosti se však často stávalo, že obžalovaní nevěřili v kvality obhájce, odmítali jeho obhajobu a raději se hájili sami. Role obhájce zde byla zřejmě čistě symbolická. Závěrem lze tvrdit, že poválečné procesy sloužily stalinskému režimu také k jeho vlastní legitimizaci uvnitř sovětské společnosti i v zahraničí.[18]

[18] Tamtéž

Krasnodonští policisté a kolaboranti (ti, kteří neunikli), byli souzeni v několika procesech v letech 1943, 1946-1947, 1959 a 1965.
Kdyby si tak někdo dal práci, aby do informací o oněch procesech vnesl pořádek! Publicisté je obyčejně zmatlají do jednoho článku, takže vyžaduje určité úsilí, aby se zjistilo, kdo byl kdy a kde zatčen, a kdy a s kým ho soudili. Všechno splývá do jednoho „krasnodonského procesu".
V Krasnodonu se ovšem konal pouze první z těchto procesů. Igor Čeredničenko má teorii, proč se všechny další procesy konaly mimo Krasnodon. (Aby obyvatelé Krasnodonu neslyšeli, co se tam povídá za nesmysly.) Obsah pozdějších procesů se nikdo nepokusil analyzovat, a pokud se z nich cituje, pak většinou kvůli tomu, co obžalování vypověděli o Mladé gardě.
Marina (DF) v jednom příspěvku parodovala styl výpovědí v těchto procesech: „Já, bezohledný, nezkrotně krutý a nekonečně krvežíznivý, třesoucí se nedočkavostí, jsem přistoupil k nejvybranějšímu mučení mladogvardějců, abych ukojil své nejnižší pudy."[19]
A k jedné výpovědi z roku 1971[20] se vyjádřil sám Igor Čeredničenko:

---

[19] http://molodguard.forum24.ru/?1-6-20-00000031-000-0-0-1221293384
[20] 1971 - Svědectví bývalého policisty Lukjanova F.N.
11. listopadu 1971
V prosinci 1942 jsem podruhé vyrazil na likvidaci sovětských parašutistů, svržených v oblasti obce Novo-Alexandrovka se Solikovským a spolu s policisty: Bautkinem, Davyděnkem, Tukalovem, Gerasimovem, Matvejem Krasnovem, Izvarinem, Mělnikovem a dalšími policisty.
Během této operace jsme zastřelili čtyři parašutisty.

Otázka: Znáte okolnosti, za kterých byli členové organizace „Mladá garda" zatčeni?
Odpověď: Ihned po obsazení Krasnodonu Němci zahájili sovětští vlastenci aktivní antifašistickou činnost.
Na zdech městských budov se začaly objevovat letáky vyzývající obyvatelstvo k boji proti německým okupantům. V den výročí Říjnové revoluce byla nejvyšší budova města, desetiletá škola, opatřena rudou vlajkou. Nepokoje byly zaznamenány také v Krasnodonské oblasti, kde byla na silnicích systematicky ostřelována projíždějící německá vozidla s vojáky.
Odvážné akce sovětských vlastenců vyvolaly u německých okupačních úřadů obavy, ale i přes přijatá opatření se policii nepodařilo sovětské vlastence do konce prosince 1942 najít.

Lero, myslíte si, že zločinec se zdravým rozumem a pamětí se může tak bezohledně odhalit? A mluvit o svých komplicích ve třetí osobě? Zvláště dojemné jsou věty typu *Odvážné akce sovětských vlastenců vyvolaly u německých okupačních úřadů obavy, ale i přes přijatá opatření se policii nepodařilo sovětské vlastence do konce prosince 1942 najít.* Jen beznadějně naivní člověk může něčemu takovému věřit. A takhle může mluvit asi jen člověk s rozkopanými ledvinami a vyraženými zuby.[21]

První krasnodonský proces (1943)

Ale vraťme se na začátek roku 1943. Velitel krasnodonské policie Vasilij Solikovskij a jeho zástupce Zacharov utekli s ustupujícími Němci a jejich osud je neznámý, třebaže jako o každém, kdo unikl před spravedlností, vznikly různé teorie. Možná dožili v Jižní Americe, možná byli zastřeleni jako psi bez soudu a vyšetřování. Igor (DF) se domnívá, že nebyla snaha je dostat před soud, protože kdyby došlo k soudu, „pak by s velkým hlukem praskla hrdinská bublina Mladé gardy". „Proto jsme doposud nenalezli jediný dokument o výslechu policistů, ve kterém by byl dotaz na místo pobytu Solikovského a Zacharova," říká Igor.

18. února byla zatčena Vyrikovová. Současně posadili za mříže jejího otce, který byl v době okupace zástupcem předsedy obecního výboru. 28. února byla Vyrikovová nečekaně propuštěna. 9. března byla uvězněna podruhé. Podle Kima Ivancova kvůli nátlaku obyvatel Pervomajky. Ale prvním zatčeným byl zřejmě devatenáctiletý Gennadij Počepcov.

Koncem roku 1942 bylo v jedné z krasnodonských ulic v noci vykradeno auto naložené vánočními dárky.

Tato událost Němce ještě více rozzuřila a nařídili Solikovskému, aby identifikoval a zatkl osoby, které se na zničení vozidla podílely.

Policejní vyšetřovatelé zadrželi na trhu v Krasnodonu chlapce, který před Novým rokem prodával německé cigarety, údajně z balíčků pro německé vojáky.

Při výslechu chlapec jmenoval osoby, od kterých dostal cigarety, a v důsledku toho byli zatčeni komsomolci Moškov a další mladík, jehož příjmení neznám. Masové zatýkání mladých lidí začalo, když vyšetřovatel Zacharov přivedl na policii Ljadskou, která udala mnoho členů podzemí.

https://www.molodguard.ru/book82-13.htm

[21]http://molodguard.forum24.ru/?1-3-0-00000004-000-10001-0-1287997945

Kromě Gennadije Počepcova byl za zradu Mladé gardy odsouzen jeho otčím Vasilij Gromov a vyšetřovatel Michail Kulešov. Dále byl ve stejném procesu souzen (a osvobozen) jednadvacetiletý Ivan Černyšev.
Materiály jsou uloženy v trestním spise 10399.
Výpovědi těchto lidí analyzovala „luganská komise“[22]. Ten případ je nejednoznačný. (Celá analýza je v Příloze.)
Historie začíná u Ivana Černyševa. Jak už víme, po příchodu Rudé armády se Černyšev neprodleně vydal na zvláštní oddělení a přiznal, že byl v zajetí a že pracoval pro Němce (v hodinářské dílně). Potom začal pracovat pro NKVD a účastnil se zatýkání policistů.
Gennadij Počepcov byl poprvé zatčen 16. února na základě Černyševovy výpovědi, v níž Černyšev tvrdil, že ho počátkem ledna zatkla krasnodonská policie údajně kvůli tomu, že ho Počepcov udal. Podle Černyševa prý Počepcov na policii nahlásil, že ho Černyšev zkoušel naverbovat do partyzánského oddílu.
Počepcov byl držen ve vazbě do 2. března, potom byl propuštěn. Z této doby existuje jediný výslechový protokol (datovaný 19. února), v němž se Počepcov přiznává, že byl v Krasnodonu zatčen policií, kterou údajně informoval o existenci podzemní komsomolské organizace, jmenoval jemu známé členy a prozradil formy a metody její činnosti; informoval je také, že byl policií naverbován k pátrání po partyzánském oddílu N. Čerňavského.
V tomto protokolu se také poprvé vyskytuje zmínka o údajné Počepcovově zprávě – dopise Žukovovi, kterou prý napsal 28. prosince a datoval ji 20. prosince, v níž chtěl Žukova informovat o podzemní komsomolské organizaci. Kupodivu podle výslechového protokolu vyšetřovatel nepoložil Počepcovovi žádné doplňující otázky.
Existenci této zprávy pak 20. února potvrdil Kulešov.[23] Obě výpovědi jsou na bílém křídovém papíře, což je také zvláštní, protože v té době trpěla nedostatkem papíru i NKVD a psalo se na všechno možné včetně rubových stran sovětských i nacistických plakátů.

[22] https://www.molodguard.ru/doc187.htm
[23] Nepodařilo se mi zjistit, kdy přesně byl poprvé zatčen Kulešov. Muselo to být před 20.únorem 1943.Možná též z podnětu Černyševa?

A aby to nebylo málo, styl a forma obou výpovědí odpovídá stylu a metodám práce vrchního vyšetřovatele vyšetřovacího oddělení NKVD Ukrajinské SSR, nadporučíka Státní bezpečnosti Dubka.
Samozřejmě je zvláštní i to, že po takovém přiznání a takové Kulešovově výpovědi byl Počepcov propuštěn. Též je podivné, že chybí jakékoliv záznamy o výsleších Počepcova od 20. února do jeho propuštění.
Vyvolává to podezření, že výpovědi jsou pozdějšího původu a že je do spisu vložili vyšetřovatelé NKVD USSR jako primární dokument v tomto trestním případu, aby dodali vyšetřování podobu „zákonnosti".
Tuto domněnku potvrzuje výpověď bývalého vyšetřovatele NKVD I. G. Gračeva z 9. ledna 1992 pro „luganskou komisi". *Gračev, se vrátil do Krasnodonu osvobozeného Rudou armádou 20. února 1943, což je doloženo, a pokračoval ve výkonu funkce důstojníka Krasnodonské oblastní NKVD. Při prvních výsleších podezřelého G. P. Počepcova v březnu 1943 se tento ke své zradě vyšetřovateli nepřiznal. Žádné další materiály o zradě podezřelého G. P. Počepcova nezískali ani příslušníci oblastního oddělení NKVD. Zároveň I. F. Gračev vysvětlil členům komise V. F. Semistjagovi a A. G. Nikitěnkovi, že si pamatuje přesné datum zatčení G. P. Počepcova krasnodonským okresním NKVD - 10. března 1943.*[24]
Trestní spis uvádí čtyři data opětovného zatčení Počepcova - 8., 17., 18. a 20. března 1943.
Podle I. F. Gračeva se během prvních tří dnů výslechu podezřelého G. P. Počepcova nedozvěděl o jeho zrádcovské činnosti. Naopak podezřelý G. P. Počepcov prohlásil, že je členem štábu podzemní mládežnické organizace „Kladivo" a že za jeho nezákonné zatčení by měli být potrestáni vyšetřovatelé a důstojníci NKVD Krasnodonského okresu. Později (po jak dlouhé době si I. F. Gračev nepamatuje) však G. P. Počepcov změnil své chování a začal prohlašovat, že se zradou organizace neprovinil. Teprve po dalším naléhání vyšetřovatelů NKVD, aby uvedl, kdo je vinen, ukázal G.P. Počepcov na svého nevlastního otce V. G. Gromova, který ho údajně přiměl napsat prohlášení D. M. Žukovovi – náčelníkovi dolu č.1-bis Krasnodon. Stalo se tak poté, co členové podzemí vyrabovali německá vozidla s novoročními dárky.

[24]https://www.molodguard.ru/doc187.htm

V záznamech vyšetřovacího spisu 10399 však nejsou žádné záznamy o těchto výsleších G. P. Počepcova. Místo toho existují jiné primární materiály – protokol o výslechu G. P. Počepcova z 19. února 1943 a výpověď M. S. Kulešova z 20. února 1943, vypracované ve zvláštní jednotce 23. tankového sboru, které jsou podle našeho názoru pochybné.[25]

Pokud jde o Kulešova, vyšetřovatel Gračev v rozhovoru se Semistjagou a Nikitěnkem uvádí, že v den Kulešovova zatčení neměl od něj žádné písemné přiznání.

Při výsleších v krasnodonském OO NKVD se M. J. Kulešov choval zdrženlivě, tvrdil, že byl vlastenec a zachránil mnoho členů VKS(b) před smrtí, což údajně potvrdila i výpověď řady svědků. Navíc M. J. Kulešov při následných výsleších krasnodonském OO NKVD uvedl, že podezřelé V.G. Gromova a G. P. Počepcova nezná osobně ani z doslechu. M. J. Kulešov také od vyšetřovatelů požadoval, aby proti němu vyšetřování „nešilo politickou kauzu“, protože u policie pracoval na kriminálních, a nikoli politických kauzách, a navíc krátce. Materiály obsahující tato tvrzení nebyly do vyšetřovacího spisu založeny.

Avšak 7. března M. Kulešov označil Počepcova za tajného agenta krasnodonské policie a citoval dopis D. M. Žukovovi, vedoucímu dolu, který údajně viděl na stole Sulikovského 24. nebo 25. prosince. V tom dopise se podle něj Počepcov zmiňoval o „Mladé gardě“. Dopis datoval 20.prosive 1942 a jako adresu svého bydliště uvedl Čkalova ul. 12, vchod 1.

8. nebo 10.března byl Počepcov znovu zatčen.

Na základě jakých konkrétních materiálů o trestné činnosti G. P. Počepcova byl vydán zatykač a rozhodnuto o zahájení vyšetřování však nelze zjistit, neboť nejsou v tomto archivním vyšetřovacím spise k dispozici.[26]

Černyšev byl zatčen 14. března 1943, *„protože jako voják Rudé armády se dobrovolně vzdal Němcům, zůstal v Němci okupovaném Krasnodonu a pracoval na opravách aut pro Němce.“*[27]

Kulešov dostal nabídku ke spolupráci s NKVD a 17.března 1943 ji přijal s cílem *„čestně pomáhat orgánům NKVD v boji proti*

[25] Tamtéž
[26] Tamtéž
[27] https://www.molodguard.ru/doc118.htm

nepřátelům sovětského systému". (Slovo „nepřátelům" v protokolu původně nebylo, Kulešov zřejmě trval na tom, aby bylo dopsáno dodatečně.) Poté plnil úkol „rozpracovat vězně v cele." 28. března byl propuštěn z vazby a dostal za úkol „rozpracovat bílé kozáky a zjistit jejich nálady". Aby splnil tento úkol, vydal se do chutoru Izvarino, setkal se se dvěma jeho obyvateli a mluvil s nimi o tom, že *„podle příkazu německých vojenských sil je nutné zorganizovat kozáky a vyzbrojit je, protože brzy dojde k německé ofenzívě a kozáci musí připravit ozbrojené bandy a bojovat proti sovětské moci."*[28]

20. března se Počepcov přiznal, že 5.ledna 1943 udal I. T. Černyševa Sulikovskému. Černyšev údajně Počepcova verboval do partyzánského oddílu. 7. ledna to prý Počepcov zopakoval vyšetřovateli Kulešovovi.
Téhož dne (20. března) na něj byl vydán zatykač. Znamená to, že byl začátkem března zatčen NKVD bez zatykače vydaného prokuraturou. Budí to dojem, že se do 20. března k ničemu nepřiznal.[29]
Byl obviněn podle článku 54-1 „a" trestního zákona[30]. V zatykači bylo uvedeno, že byl ve spojení s policií a zradil podzemní komsomolskou organizaci „Kladivo", jejíž členové byli mučeni a hozeni do šachty,
Jak členům komise vysvětlil I. F. Gračev, příkaz k zatčení G. P. Počepcova a příkaz k zahájení vyšetřování vydal mnohem později (tj. 20. března 1943), a to na základě ústního příkazu vyšetřovatele USSR Dubka, vydaného telefonicky ze Starobělska, kdy se tam zatčený G. P. Počepcov již nacházel.
Z výše uvedeného tedy vyplývá, že G. P. Počepcov byl 8. března 1943 zatčen Krasnodonským oblastním NKVD bez příkazu prokurátora na základě toho, že během dočasné okupace Krasnodonu německými nacistickými vojsky byl zatčen policií a poté propuštěn, zatímco ostatní členové mládežnického podzemí byli popraveni. Důstojníci NKVD, kteří podezřívali G. P. Počepcova ze zrady a neměli materiály vysvětlující skutečné důvody zániku podzemní organizace, požadovali, aby se ke zradě přiznal. V důsledku tlaku, který na něj vyšetřování

[28] https://www.molodguard.ru/doc121.htm
[29] A už 31.března napsal Sergijenko Chruščovovi zprávu, kde označil Počepcova za zrádce.
[30] zrada vlasti: poprava nebo uvěznění na dobu 10 let s konfiskací veškerého majetku

vyvíjelo, začal Počepcov obviňovat sebe i další osoby. Toto přiznání G. P. Počepcova se začalo dokumentovat a následně porovnávalo a doplňovalo o výpovědi dalších podezřelých jak na Krasnodonském okresním NKVD, tak na republikovém UNKVD se sídlem ve Starobělsku. Současně byla přiznání podezřelých pravidelně zasílána Správě NKVD SSSR, ÚV KS(b) Ukrajiny, Ústřednímu výboru komsomolu a Ústřednímu výboru LKSM. […] Co se týče výpovědi podezřelých, že se usvědčují pod tlakem vyšetřování, ta byla vypuštěna.[31]

31. března lidový komisař (= ministr) vnitřních věcí V. T. Sergijenko informuje Chruščova, že „*Na pomoc četnictvu a policii přišel člen organizace Gennadij Prokofjevič Počepcov, který, protože věděl o činnosti a složení ‚Mladé gardy', vyzradil německé zpravodajské službě celou organizaci."*[32]

Současně Sergijenko informoval Chruščova o zatčení „jedné dívky", která *„stejně jako Počepcov nebyla držena v cele, ale pobývala v kanceláři zástupce policejního náčelníka Zacharova"*. Tou dívkou byla Olga Ljadská. *„Jak ukazuje Kulešov, tato dívka dostala od Solikovského zvláštní privilegia,"* píše Sergijenko dále.[33]

Bez ohledu na to, jak cenné služby Kulešov NKVD prokázal, byl 6. dubna znovu zatčen.
Gromov byl zatčen 12. dubna 1943 *„jako spolupachatel při vydání členů mládežnické podzemní organizace policii a také proto, že jako komunista neevakuoval do týlu SSSR, ale zůstal ve městě Krasnodon obsazeném Němci, nechal se registrovat jako komunista a pracoval pro Němce na dole.*[34]
Toricyn ve své červencové zprávě navrhl mimo jiné toto opatření: *„Požádat Vojenský tribunál SSSR o exemplární soudní proces ve městě Krasnodon nad Ljadskou, Počepcovem, Vyrikovovou a Poljanskou, kteří zradili členy Mladé gardy."*
Nemusel se namáhat. V té době už to měl Počepcov spočítané…

[31] https://www.molodguard.ru/doc187.htm
[32] https://www.molodguard.ru/book16.htm
[33] Výpověď Ljadské je v Příloze
[34] https://www.molodguard.ru/doc118.htm

Porovnání výpovědí

Počepcov vs. Kulešov

Datum	Vypovídá	Dopis Žukovovi sepsán/viděn na policii	Adresa odesílatele	Název organizace
7.3.	Kulešov	20.12/24.-25.12	Čkalova 12[35]	Mladé garda
20.3.	Počepcov	20.12/5.1.		
Obsah dopisu: Žádá Žukova, aby přišel do jeho bytu na rozhovor, protože ví o existenci podzemní komsomolské organizace, jejímž členem je on sám je. Tento dopis mu 5. ledna 1943 mu prý četl šéf policie Sulikovskij. A na jeho dotaz potvrdil, že to psal on osobně. Očerňuje vedoucího krasnodonského podzemí V. I. Treťjakeviče. Vyšetřovateli vysvětluje, že svou zrádnou výpověď údajně adresoval policii, protože V. I. Treťjakevič byl zrádce.				
8.4.	Počepcov	20.12/?		
„Vstoupil jsem do komsomolské organizace s cílem bojovat proti Němcům, a pokud mě policie zatkne dříve, než obdrží prohlášení, pak řeknu, že jsem poslal zprávu Žukovovi.“ Během výslechu na policii poskytl vyčerpávající odpovědi na položené otázky, podrobně prozradil vše, co věděl o organizaci, a osobně jmenoval osoby, které byly jejími členy.[36]				
12.4.	Počepcov	20.12?		Kladivo

[35] Počepcov nemohl uvést tuto adresu, protož celá rodina bydlela na adrese Čkalova 9, což je doloženo přihlašovacím lístkem. Na adrese Čkalova 12 bydlel v době zatčení.

[36] Protokol o výslechu z 8.4. je sepsán dvěma různými rukopisy. Kromě toho má 3.- 4. list protokolu jinou barvu papíru. Protokol také nemá potřebné záhlaví: kde byl výslech veden, čas jeho začátku a konce, kdo byl přítomen a kdo jej provedl.
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

„Nebyl jsem vyslýchán ve věci organizace, protože 20. prosince jsem uvedl vše, co jsem věděl o organizaci Kladivo a jejích členech, v prohlášení, které jsem napsal adresované šéfovi policie Sulikovskému, které posloužilo jako základ pro zatčení všech členů organizace Kladivo. Nebylo proto třeba mě vyslýchat.“ Při výslechu své svědectví opravil s tím, že sepsal prohlášení a předal jej osobně Žukovovi, a ne Sulikovskému, ale adresované Sulikovskému. Podle něj poslal prohlášení přes Žukova, aby si ho nevšiml nikdo z organizace Kladivo				
14.5.	Počepcov			
Vypověděl, že byl zatčen a předveden na policii až 5. ledna 1943. Pokud jde o výpověď o podzemní organizaci, M. J. Kulešov provedl policejní výslech ne 3. ledna, ale 7. ledna 1943[37]				
22.5	Kulešov	20.12/26.12.	Čapajevova 12	vynechává název
28.5.	Kulešov	20.12/1.-3.1.	Čkalova 12	Mladá garda
Uvedl, že Počepcova do podzemní organizace zapojil Černyšev a že o tom Počepcov osobně vypovídal na policii 2.-3.ledna.[38]				
2.6.	Počepcov	28.12./?		
„Podle Glavana B. se naše organizace jmenovala ‚Kladivo‘, ale já jsem se od policie dozvěděl, že se z nějakého důvodu jmenuje ‚Mladá garda‘. Když jsem byl zatčen, někteří lidé ve vazbě se mě ptali, jestli jsem z ‚Mladé gardy‘. Na to se ptal i vyšetřovatel Kulešov. Řekl jsem mu, že znám název organizace ‚Kladivo‘ a že jsem nikdy neslyšel o ‚Mladé gardě‘				
14.6.	Počepcov			
Uvedl, že mu Kulešov v cele řekl, aby neztrácel odvahu, že on u soudu odvolá svoje svědectví a ospravedlní ho.				
16.8.	Počepcov (u soudu)			

[37] Výslech trval 5 a půl hodiny a Počepcov vypovídal přesně to, co po něm žádali vyšetřovatelé, bez objasnění detailů. Tedy pod nátlakem.
[38] V tomto termínu Počepcov na policii nebyl.

Změnil svou výpověď ze 14. července 1943 a vypověděl, že M. J. Kulešov prostřednictvím zatčených údajně žádal, aby nepřiznali, že je on sám vyslýchal na policii.

Od 20. března Počepcov také prohlašoval, že svou zrádnou výpověď adresoval policii, protože V. I. Treťjakevič byl zrádce.

Černyšev vs. Počepcov

Datum	Vypovídá	Výpověď
20.3.	Počepcov	5.ledna 1943 udal I. T. Černyševa Sulikovskému. Černyšev údajně Počepcova verboval do partyzánského oddílu. 7.ledna to prý Počepcov zopakoval vyšetřovateli Kulešovovi.
3.4.	Počepcov	S Černyševem se setkal až 6. ledna, a naopak Černyšev Kulešovovi vypověděl, že verboval Počepcova do partyzánského oddílu.[39]
28.6.	Černyšev	Byl zatčen policií 6. ledna v jednu hodinu v noci. Ve dnech 7. a 8. ledna byl při výslechu zbit, ale nepřiznal se. 8. ledna byl konfrontován s Počepcovem, avšak konfrontaci nevedl Kulešov, ale policejní vyšetřovatel Čerenkov. Při této konfrontaci G. P. Počepcov co nejpodrobněji vyprávěl o pokusu I. T. Černyševa naverbovat ho do partyzánského oddílu. Ze strachu ze smrti potvrdil I. T. Černyšev tuto výpověď policejnímu vyšetřovateli.
15.8.	Počepcov (u soudu)	4. ledna vypovídal na policii proti Černyševovi[40]
15.8.	Černyšev (u soudu)	„Už si nepamatuji, kterého dne v lednu tohoto roku si mě Solikovskij opět předvolal k výslechu. Já jsem se nepřiznal. Byl však předvolán Počepcov, který i při konfrontaci vypověděl, že jsem ho 3. ledna

[39] Výpověď o tom, kdo proti komu vypovídal, Počepcov ještě dvakrát změnil.
[40]To nebylo možné, protože 4.ledna nebyl v Krasnodonu

		1943 verboval do partyzánského oddílu, že jsem měl zbraně a že jsem mu navrhl, aby spočítal všechna vozidla, tanky a děla při ústupu Němců a informoval o tom jednotky Rudé armády. Nejprve jsem řekl, že Počepcov nemluví pravdu, ale pak jsem jeho výpověď potvrdil, protože jsem chtěl být propuštěn z vazby.“ Podle této výpovědi měli u konfrontace být Solikovskij a Čerenkov.

Před luganskou komisí pak Černyšev vypověděl, že se žádná konfrontace s Počepcovem nekonala ani na krasnodonské policii, ani na NKVD. Nebyl také nikdy konfrontován s Kulešovem. Rovněž vypověděl, že s Počepcovem o pomoci Rudé armádě ani o partyzánech nikdy nemluvil a že se ho na policii na to nikdo neptal. *„Na otázky, které mu byly položeny, I. T. Černyšev vypověděl, že vůči němu a dalším zatčeným v tomto trestním případu 10399 v orgánech NKVD byly použity prostředky fyzického a morálního nátlaku. Protokol o výslechu podezřelým nepředčítali, nenechali je, aby si ho sami přečetli, a pouze označili místo, kde se má podepsat.“*[41]
Černyšev také sdělil komisi, že NKVD sbírala kompromitující materiály na Treťjakeviče a Zemnuchova. Též byl nucen vypovídat proti Počepcovovi a Počepcov při zasedání vojenského tribunálu nesměl vypovídat jinak než podle soudních dokumentů.
„Také další svědci vypověděli, že po G. P. Počepcovovi bylo požadováno, aby říkal to, co je napsáno v soudních dokumentech, a že na něj během soudního řízení křičeli.“[42]

Gromov

Datum	Výpověď
23.5	Nejprve po propuštění z vazby 5. – 6. ledna 1943 G. P. Počepcov svému otčímovi vysvětlil, že prý napsal udání na policii a při výslechu řekl vše, co o organizaci věděl

[41] https://www.molodguard.ru/doc187.htm
[42] Tamtéž

25.5.	Když se od svého nevlastního syna dozvěděl o mládežnickém podzemí, zradil je zástupci náčelníka krasnodonské policie Zacharovovi, protože byl policejním agentem.
26.5.	Uvedl, že jako agent policie a německé rozvědky dostal za úkol pátrat po mládežnické organizaci. Po patnáctiminutové přestávce toto přiznání odvolal.
10.6.	O mládežnickém podzemí věděl od svého nevlastního syna G. P. Počepcova od října 1942. Více se o něm dozvěděl od poloviny prosince 1942, kdy se podzemní bojová skupina o 15 lidech snažila přejít k partyzánům nebo přejít frontovou linii a spojit se s jednotkami Rudé armády. Nikdy však z jeho strany nedošlo k pokusům získat informace o organizační struktuře a personálním obsazení organizace. Za účelem vydání příslušníků podzemní policie příslušníkům policie aktivně podněcoval svého nevlastního syna G. P. Počepcova k sepsání výpovědi zrádné povahy. Protože nechtěl vydat G. P. Počepcova policii, neřekl Zacharovovi o podzemní organizaci. Když vyjmenoval důvody, které vedly k podání výpovědi zrádné povahy na policii, tvrdil, že šlo o zatčení podzemních pracovníků – účastníků plenění německých nákladních aut s novoročními dárky, ke kterým došlo koncem prosince 1942
12.6.	Za účelem vydání členů podzemní organizace policii aktivně podněcoval svého nevlastního syna G. P. Počepcova k sepsání výpovědi zrádné povahy.
15.6.	Totéž
17.6.	Totéž, s tím rozdílem, že zrádný dopis sepsal G.P. Počepcov dříve, než ho k tomu Gromov vyzval.
12.7.	Totéž
Celý červenec	Totéž
15.8. (u soudu)	Popírá, že by se podílel na zradě mládežnické organizace

Vasilij Gromov byl ovšem tvrdý oříšek.
Vypověděl, že o mládežnickém podzemí věděl od svého nevlastního syna Počepcova od října 1942. Víc se o něm dověděl v polovině prosince, kdy se podzemní skupina o 15 lidech snažila přejít k partyzánům nebo přejít frontovou linii a spojit se s jednotkami Rudé armády. Nikdy však z jeho strany nedošlo k pokusům získat informace o struktuře a personálním obsazení organizace. Této výpovědi se držel i před vojenským soudem. Před soudem potvrdil i to, že mu Počepcov po propuštění od policie 5.- 6. ledna 1943 řekl, že napsal udání na policii a při výslechu řekl všechno, co o organizaci věděl.
Protokoly z výslechů ukazují, že výslech trvaly celé hodiny a probíhaly i v noci. Například výslech 8. června začal v 9.50 a skončil ve 20.05. Při takovém vedení vyšetřování Gromov očerňoval sebe i Počepcova, potom svá svědectví odvolával a zase se k nim vracel.
Například 26. května uvedl, že jako agent policie a německé rozvědky dostal za úkol pátrat po mládežnické organizaci.
„Při plnění úkolu německé rozvědky jsem se od svého syna dozvěděl o existenci podzemní mládežnické organizace a přinutil ho, aby její členy udal policii.“ Po patnáctiminutové přestávce výslechu však na otázku: „Proč jste tak narychlo informoval policii o existenci podzemní organizace, aniž byste se svého syna podrobně zeptal na strukturu organizace a její členy? Chtěl jste se od německé zpravodajské služby dočkat pochvaly a vděčnosti za svou aktivní činnost?“, V. G. Gromov odpověděl: „Ne, tak to není. Moje předchozí výpověď, že jsem byl policejním agentem a poté agentem německé rozvědky, byla nepravdivá. Svou výpovědí jsem se sám očernil.“
Když byly V. G. Gromovovi položeny další otázky, předložil toto vysvětlení: „Když jsem při předchozích výsleších v Krasnodonu řekl, že nemám žádné spojení s policií a rozvědkou, vyšetřovatelé mu nevěřili. Proto jsem se rozhodl obvinit sám sebe a prohlásit, že jsem byl agentem německé rozvědky a krasnodonské policie.“
„…O zrádcovské činnosti nebylo co říci, a tak jsem, ačkoli jsem slíbil, že budu mluvit pravdu, pokračoval jsem v usvědčování sebe sama.“
„…nebyl jsem agentem policie a německé rozvědky a nemám k tomu co říci.“
Po další patnáctiminutové přestávce v průběhu vyšetřování, kdy se přiznal k zradě vlasti, nicméně V. G. Gromov prohlásil:

„Nepřiznávám se k tomu, že jsem byl agentem německé rozvědky a zrazoval jsem jí komunisty a sovětské aktivisty, a také k tomu, že jsem spolu se svým synem zrazoval policii členy podzemní mládežnické organizace, protože jsem tuto zrádcovskou činnost nevykonával.“
U soudu 16.srpna řekl: „Popírám své prohlášení [ze 17.7].“ „Ano, je to moje prohlášení, ale nepotvrzuji je, protože je nepravdivé, dal jsem je nedobrovolně.“
Na stejném soudním zasedání řekl: „Neřekl jsem mu [Počepcovovi], aby udal organizaci mládeže policii.“ „Tehdy jsem mu řekl, že o vyjádření podaném policii jsem nic nevěděl…tak ať mě Počepcov nezatahuje do té špinavé záležitosti, tj. do záležitosti vydání mládežnické organizace…“ „Do poloviny prosince 1942 jsem nevěděl, že existuje mládežnická organizace, že můj syn je členem organizace, neposkytoval jsem mu žádnou pomoc v jeho práci, a také mi nic o organizaci neřekl, o nic mě nežádal…“ „Neřekl jsem mu [Počepcovovi], aby vydal členy mládežnické organizace.“ „Nedoporučil jsem Počepcovovi, aby dal na policii vyjádření o členech mládežnické organizace, podal je z vlastní iniciativy…“ „Nejsem agenta německé rozvědky, nikdo mě nenaverboval, s policií jsem nebyl ve spojení. Svědectví, která jsem uvedl během předběžného šetření, jsou smyšlená a neodpovídají skutečnosti. Když jsem řekl pravdu, vyšetřovatel mi nevěřil a rozhodl jsem se předložit lež.“
V závěrečné řeči prohlásil, že není vinen „tragédií organizace Mladá garda.“
Přesto byl odsouzen k smrti,[43] stejně jako Kulešov a Počepcov. Černyšev byl osvobozen, ale musel se nechat naverbovat za agenta NKVD.

Gromov se tedy rozhodl přiznávat se, odvolávat, a nakonec všechna přiznání odvolat u soudu, kde už na něj nikdo nátlak nečinil. Nebyl první ani poslední, kdo použil takovou taktiku.
Totéž měl v plánu udělat Kulešov. Z Počepcovovy výpovědi vyšetřovateli NKVD ze 14. července vyplývá, že mu Kulešov řekl ve vězeňské cele, aby neztrácel odvahu, protože on, M. J. Kulešov,

[43]Trestní spis 10399
https://www.molodguard.ru/doc187.htm

odvolá své svědectví u soudu a bude ho moci ospravedlnit. To potvrdil 15.července jistý Bogdan, jehož prostřednictvím Kulešov vyřídil Černyševovi, aby neklesal na duchu, protože u soudu odvolá výpovědi učiněné během předběžného šetření. Kulešov 18.srpna u soudu skutečně prohlásil, že nevedl vyšetřování Mladé gardy a nemůže takové obvinění přijmout.

O popravě Kulešova, Gromova a Počepcova vypráví herec Vladimír Ivanov:

Odbočím od chronologického vyprávění a pokusím se dokumentárně vyprávět, jak a kdy byl vykonán spravedlivý akt pomsty vůči zrádcům Vlasti. Podrobně mi o tom vyprávěli nejen přeživší členové Mladé gardy a obyvatelé Krasnodonu, ale také Savelij Ivanovič Losenko, náčelník Vorošilovgradského oblastního oddělení KGB, který o krasnodonských napsal knihu „Prometheové Krasnodonu“, a další vyšetřovatelé.

V polovině roku 1943 nebylo dopadení zrádců Vlasti nikde oficiálně oznámeno, ale obyvatelé Krasnodonu se dozvěděli, že zrádci stanuli před vojenským soudem. Obyvatelé Krasnodonu se obrátili na tribunál s velkým dopisem se stovkami podpisů. Dopis končil těmito slovy: „My, rodiče mrtvých dětí, se připojujeme k hlasu pomsty proti prokletým katům a žádáme tribunál, aby vynesl nad těmito zmetky přísný rozsudek a vykonal trest smrti na náměstí, aby všichni obyvatelé Krasnodonu viděli, že tito zmetci dostali, co si zasloužili. A ať ti fašističtí přisluhovači, kteří kdekoliv číhají, vidí, jaká odplata čeká ty, kdo zradí naši sovětskou Vlast a její lid“ (viz časopis „Socialistická zákonnost“, č. 3, 1959, s. 60).

Aby se uklidnili obyvatelé Krasnodonu, bylo rozhodnuto uspořádat výjezdní soud tribunálu přímo v Krasnodonu. Takto psal v těch dnech list Vorošilovgradská pravda v článku nazvaném „Soud lidu“. Budu citovat pouze začátek a konec tohoto článku:

„Krasnodon. Před několika dny zde skončil proces se zrádci Vlasti, podlými jidáši, kteří zradili mnoho členů podzemní komsomolské mládežnické organizace „Mladá garda“… „Vojenský tribunál odsoudil Kulešova, Gromova a Počepcova k nejvyšší míře trestu – popravě.“

Obyvatelé očekávali, zda jim noviny brzy oznámí, kdy a kde bude rozsudek vykonán. Ale noviny mlčely…

18. září 1943 přiletěl Fadějev letadlem do Krasnodonu. Spolu s ním přibyl i Toricyn, který byl pověřen, aby s ním zůstal a pomáhal shromažďovat materiál, když bude Fadějev na Donbasu. Jejich setkání se uskutečnilo dlouho před příjezdem do Krasnodonu. Fadějev měl dvě cestovní povolení: jedno od listu Pravda, podepsané šéfredaktorem P. N. Pospelovem, a druhé od ÚV LKSM podepsané prvním tajemníkem N. A. Michajlovem.

Den před příjezdem Fadějeva a Toricyna do Krasnodonu oblastní rozhlas oznámil, že akt pomsty nad třemi zrádci Vlasti – Gromovem, Počepcovem a Kulešovem – se uskuteční před zraky občanů v centru Krasnodonu, poblíž zničených městských lázní (za okupace se v podzemních lázních nacházel sklad zbraní Mladé gardy, který se okupantům nepodařilo najít), 19. září v šestnáct hodin.

O tom, jak byl vykonán rozsudek vojenského tribunálu nad zrádci vlasti, mi podrobně vyprávěli svědci této události, obyvatelé Krasnodonu, včetně Niny Ivancovové. Jejich emotivní příběh mě tehdy opravdu vzrušil. Stalo se to takto:

19. září odpoledne bylo celé náměstí poblíž zříceniny lázní stojících na svahu plné lidí. Lidé z okolních míst, vesnic a chutorů přicházeli a přicházeli, každý z nich se snažil protlačit dopředu, protože těsně pod kopcem byla špatná viditelnost.

Tři dřevěné kůly zaražené do země se tyčily u kamenné zdi poblíž blátivě šedé fasády lázní. Ke každému sloupu byly připevněny kusy překližky, na nichž bylo černým písmem napsáno: „zrádce Vlasti Kulešov“, „zrádce Vlasti G. Počepcov“, „zrádce Vlasti V. Gromov“. Rodičům a příbuzným mrtvých podzemních bojovníků se podařilo protlačit dopředu ne bez přispění veřejnosti. Kopec byl skalnatý a téměř všichni shromáždění občané se vyzbrojili kameny. Zástupci vnitřních vojsk a vojenští právníci se začali obávat lynčování. Na jejich rozkaz se před davem seřadil dvojitý řetěz vojáků, který zadržoval nápor. Ještě nenastal stanovený čas a z řad davu se začaly ozývat nadávky a požadavky, aby byli zrádci okamžitě vyvedeni na veřejnost. S každou další minutou křik sílil…

Vojenští soudci se rozhodli vykonat rozsudek vojenského soudu o půl hodiny dříve, než bylo plánováno. Do vzduchu se vznesla rudá raketa. Na její pokyn se četa vojáků vyzbrojených automatickými puškami a karabinami seřadila několik metrů od zdi. Za chvíli byli zrádci Vlasti vyvedeni ze sklepa lázní pod posíleným doprovodem. Všichni tři měli

zavázané oči. Byli umístěni u kamenné zdi u kůlů zapuštěných do země.
Dav zahučel ještě víc. Právník v hodnosti majora, který nastoupil na korbu nákladňáku, vystřelil z pistole do vzduchu. Teprve pak křik v davu utichl. Major s listem papíru v ruce přečetl rozsudek vojenského soudu a uvedl, že jej podepsal velitel frontu R. J. Malinovskij. Pak se na chvíli zastavil, aby zhodnotil situaci, seskočil z nákladňáku, přistoupil k vojákům a začal jim dávat povely:
„Připravit, pozor. Na zrádce Vlasti – pal!" a major mávl rukou. Ozvala se třaskavá salva. Zrádci, zasažení kulkami, se zhroutili na zem.
A pak se stalo něco, co se stát muselo: obyvatelé Krasnodonu a okolních dolů, mezi nimiž byli i příbuzní členů „Mladé gardy", prolomili řetěz vojáků a vrhli se ke kamenné zdi. Kameny letěly k mrtvolám ležícím na zemi. Jeden z horníků rozbil jednomu ze zrádců hlavu železnou trubkou. Vojáci ho s obtížemi odtáhli. Ale všeobecný nápor davu se nedal zvládnout. Lidé přicházeli jeden po druhém a házeli kameny. Hněvivé výkřiky a kletby neutichaly.
Vojenští velitelé a vojenští právníci se rozhodli nezasahovat – práce byla hotová a hněv lidí se nedal zastavit.
Teprve o několik hodin později, když dav prořídl, vytáhli vojáci zpod kamenů znetvořené, prochladlé mrtvoly zrádců a hodili je na špinavou plachtu na korbu nákladňáku. Několik horníků vlezlo do korby k vojákům, chtěli vědět, co bude dál. Mrtvoly byly odvezeny mnoho kilometrů od města, kde byla v bažině vyhloubena velká čtvercová jáma zpola naplněná vodou. Na důstojníkův povel je naházeli do jámy a vojáci, kteří ji vykopali uprostřed dne, unavení a hladoví z dlouhého čekání, do ní naházeli mokrou hlínu. Tak skončil spravedlivý akt pomsty na podlých zrádcích Vlasti.
https://www.molodguard.ru/book27.htm

Říkalo se, že Počepcov cestou na popravu plakal a tvrdil, že je nevinen. Také se říkalo, že jeho matka volala po zbrani, aby ho mohla vlastní rukou zastřelit. Pokud je to pravda, nabízejí se dvě možnosti. Buď chtěla syna zastřelit, aby to neudělali cizí lidé (protože jsou matky, které mají pocit, že když dítěti daly život, mají právo jim ho vzít), a pak obrátit zbraň proti sobě, nebo jenom to druhé. Ale kdoví. Vždyť sama byla později odsouzena za trestný čin „být členem rodiny

zrádce Vlasti“[44]. Ale jinak prý byla oblíbená a vážená. Byla švadlena a šila levně.

Ale co se stalo se Žukovem, kterému Počepcov údajně adresoval svůj jidášský dopis?

Dmitrij Žukov (1903-1985), báňský inženýr, pracoval během německé okupace jako hlavní inženýr dolu č.1-bis v Krasnodonu, a Kalininova dolu v Gorlovské oblasti.
V městě Kalinsk byl zatčen 25. září 1943 – tedy necelý týden potom, co byli Počepcov, Gromov a Kulešov zastřeleni. V zatykači bylo uvedeno, že vydal členy mládežnické organizace Mladá garda německým úřadům tím, že předal na policii dopis, který napsal Počepcov.
Žukov prohlásil, že takový dopis nikdy nedostal, o Mladé gardě neměl žádné informace a Počepcova vůbec nezná. Koneckonců, Počepcov 8. dubna řekl: „Žukova jsem neznal. Znal jsem ho jen jako vedoucího dolu. Nevím nic o tom, zda měl Žukov nějaké spojení s policií. Napsal jsem mu výpověď, kterou měl předat policii jako vedoucí dolu v oblasti, kde jsem bydlel.“
Protože se neobjevil nikdo, kdo by mohl dosvědčit, že Žukov onen dopis dostal, manželka a dcery řekly, že dopis neviděly, a protože se Žukov nepřiznal, byl nakonec odsouzen jenom za to, že pracoval jako vedoucí pracovník pro Němce, za což byl 27. května 1944 dostal 15 let v pracovním táboře. V roce 1956 mu byl na základě rozhodnutí vojenského soudu trest nejprve snížen, a potom bylo odsouzení zahlazeno.
Marja Antonovna Gromovová (*1899) byla zatčena 20. září 1943 (dva dny po popravě svého manžela a syna) a 19. ledna 1944 odsouzena zvláštní radou při NKVD SSSR jako členka rodiny zrádce Vlasti; vzhledem k nedostatku důkazů, potvrzujících oprávněnost

44

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%BB%D0%B5%D0%BD_%D1%81%D1%96%D0%BC%27%D1%97_%D0%B7%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%91%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B8

trestu byla 4. listopadu 1991 rehabilitována prokuraturou a KGB Luganské oblasti. Do Krasnodonu se nejspíš nevrátila.

Co tedy s tím prožluklým dopisem? Že se Žukov v tomto bodě nepřiznal, nevypovídá o ničem jiném, nežli že si uvědomoval, že pokud si chce zachránit život, musí zatloukat, zatloukat, zatloukat.
Jediný, kdo řekl, že dopis viděl, byl Kulešov. Pokud dopis existoval, nemohla v něm být řeč o Mladé gardě (Počepcov onu organizaci nazýval Kladivo) a nebyla na něm adresa, na které Počepcov v té době nebydlel. Je ostatně nepravděpodobné, že by si Kulešov pamatoval přesně obsah dopisu, který viděl podle svých slov jenom zběžně. Kdyby ale byl dopis výmyslem NKVD, proč by Kulešova nepřinutili k tomu, aby jako adresáta dopisu jmenoval Sulikovského nebo Zacharova? Proč ta nesmyslná odbočka přes Žukova? Důvodem mohlo být, že NKVD do této záležitosti chtěla Žukova zatáhnout, aby na něj měla něco vydatnějšího než práci pro Němce.
Je ovšem pravděpodobné, že Počepcov skutečně poskytl krasnodonské policii informace o organizaci Kladivo, protože to nepopřel ani v žádosti o milost. Tamtéž ale napsal, že to nemělo význam, protože organizace v tu chvíli už byla odhalená. „Přihlásil jsem se na policii jako člen podzemní mládežnické organizace, čímž jsem zachránil život sobě i své rodině. Organizace však byla odhalena z jiných důvodů a mé prohlášení nehrálo podstatnou roli, protože bylo napsáno až poté, co byla organizace odhalena.“[45]

Olga Ljadská

Výpověď ze 3. dubna 1943

8. listopadu 1942 jsem navštívila byt Maščenko Taisy s prosbou, aby předala mnou napsaný osobní dopis antifašistického charakteru Orlovovi Valentinovi. Když jsem se vracela k matce, Maščenko Taisa mi cestou řekla, že předchozí noci byla nad Vorošilovovou školou vyvěšena rudá vlajka, a zároveň mi vysvětlila, že to bylo dílo našich soudruhů Safonova Stěpana Stěpanoviče a ještě jednoho (jehož jméno neřekla). Zde mě také požádala, abych o tom nikomu neříkala. Na mou otázku: jak mohla tak malá skupina lidí jednat, když mohli rychle pohořet, mi Maščenko Taisa řekla, že to byli organizovaní lidé a že

[45] https://www.molodguard.ru/doc121.htm

Safonov je ve spojení s partyzánským oddílem Čerňavského. Ten den jsem s Maščenko Taisou už nemluvila.
Počtvrté jsem navštívila Krasnodon 4. ledna 1943, ale ne z vlastní vůle, nýbrž proto, že jsem byla zatčena okresním policejním oddělením v Krasnodonu.
Otázka: Z jaké příčiny Vás zatkla krasnodonská policie?
Odpověď: Po zatčení jsem mi předložili obvinění z členství v mládežnickém stranickém oddílu „Mladá garda“. V podstatě, jak jsem pochopila z průběhu případu, mě využili výhradně k odhalení členů tohoto partyzánského oddílu, což se jim podařilo, jak jsem uvedla ve své osobní písemné výpovědi.
Otázka: Vyprávějte o tom podrobně?
Odpověď: 4. ledna 1943 do chut. Tarasovka, kde jsem se v té době nacházela, přijel zástupce policejního náčelníka Zacharov s policistou jménem Poljakov. Když navštívil můj byt Zacharov během rozhovoru, poté co se přesvědčil o mé osobě, se zajímal, zda znám obyvatelku Krasnodonu Maščenko Antoninu a zda jsem se podílela na šíření letáků, na což jsem odpověděla, že Maščenko Antoninu znám velmi dobře. Co se týče letáků, nikdy jsem je nešířila, natož abych je psala.
Vyzval mě, abych je následovala, a v tentýž den jsme dorazili do obce Krasnodon a usadili se na policejní stanici. Tady se začal zajímat o takové otázky: jak dlouho bydlím v chut. Taraspolje a jak je dlouho, co jsem byla ve městě Krasnodon, a taky o příčinu mé návštěvy ve městě. Na tyto otázky jsem dala přesné odpovědi, a zejména že v chut. bydlím od 9. srpna 1942, naposledy jsem ve městě byla v noci ze 7. na 8. listopadu 1942, když jsem přijela s matkou, abychom si vzali nějaké předměty pro domácnost. Na otázku, čím jsem se zabývala v létě 1942, jsem odpověděla, že jsem hlavně pracovala v sovchozu. Současně jsem mu dala na vědomí, že jsem 24. listopadu odjela na Novosvětlovský úřad práce ukázat potvrzení o matčině pracovní neschopnosti, abych se tím způsobem vyhnula povolání do Německa. Na úřadu práce mi nabídli, abych u nich zůstala pracovat jako překladatelka, dala jsem souhlas, ale kvůli svým znalostem jsem na toto místo nešla.
Když zástupce náčelníka policie Zacharov uslyšel moje poslední slova, hodil mi repliku:

„Jak jsi chtěla pracovat jako překladatelka, když se zabýváš takovými věcmi?“ přičemž měl na mysli šíření letáků, které jsem ve skutečnosti nikdy nešířila.
Nehledě na to, že jsem popřela šíření letáků, žádal moje přiznání. Na otázku – proč jsem nespokojená s německou mocí? ode mě dostal odpověď, že za Sovětské moci jsem před sebou měla jasnou budoucnost, a teď nic není, a kdo ví, co bude dál. Upřesňuji, že tento rozhovor neproběhl v obci Krasnodon, ale cestou, když jsme jeli na tačance do obce Krasnodon.
Po příjezdu do obce Krasnodon jsme se zastavili v budově místní policie. Při pokračování výslechu Zacharov prohlásil, že když všechno řeknu, propustí mě z vazby v tutéž hodinu, jako propustil nějakého Minajeva, který mi plně vypověděl o partyzánském oddílu, který znal ve v. Krasnoje. Jméno Minajev jsem slyšela poprvé. Když jsem se ho znovu pokusila ujistit, že mu nemám co říct, Zacharov na mě vyjel:
„A přesto, proč jsi nejela do té prokleté země, jak jsi napsala ve svém dopise, do Německa?“
Netušila jsem, že dopis, který jsem napsala Orlovovi Valentinovi a nechala u Maščenko Antoniny, už mají v rukou, a odpověděla jsem, že jsem do Německa neodjela jen proto, že mě propustili kvůli matčině neschopnost práce. Zeptala jsem se, o jakém dopise je řeč, a předpokládala jsem, že je to jenom chyták, a Zacharov mi ukázal dopis, který jsem nechala u Maščenko Antoniny, aby ho předala Orlovovi Valentinovi. Pochopila jsem, že se něco stalo. Teď Zacharov také uvedl, že dlouho pátral po osobách, které rozšiřovaly ty letáky a vyvěšovaly vlajky, a nakonec se jim dostal na stopu. Tyto osoby našli. Opět jsem to popírala a dokazovala, že jsem nikdy žádné letáky ani vlajky nevyvěšovala. Pak mi Zacharov pohrozil:
„Tak to budu muset někoho pověsit na bazaru.“
Na to jsem mu odpověděla, že když budu viset já, bude muset viset ještě někdo jiný, čímž jsem myslela skutečné lidi, kteří roznášeli letáky a vyvěšovali prapory, jako byli Maščenko a Safonov.
Brzy poté výslech ustal, protože do kanceláře vstoupil velitel policejní stanice v Krasnodonu Sikalov.
Když mě uviděl, zeptal se mě, koho znám z komsomolců žijících v osadě Krasnodon, kteří by se mohl zapojit do podzemní mládežnické organizace. Jmenovala jsem Ždanova Vladimíra a Poljanskou Serafimu. Nevěděla jsem, jestli jsou určitě členy partyzánského oddílu, nebo ne, jen jsem je podezírala, protože Ždanov

byl v minulosti aktivistou a Poljanská byla tajemnicí základní organizace ve škole č. 22, což jsem jim řekla. Při pohledu na nějaký seznam, který měl u sebe, mi náčelník okresní policie řekl, že je ohledně Ždanova docela solidární, a zároveň se mě zeptal, jestli znám Sumského Nikolaje, na což jsem odpověděla kladně. Na nic jiného se mě u Sumského neptal.

Na konci výslechu mi policejní náčelník nabídl, abych zůstala v obci Krasnodon a uvedla další osoby z této organizace, ale já jsem odpověděla, že nikoho dalšího neznám, a souhlasila jsem, že pojedu do m. Krasnodon, abych zjistila, koho dalšího z mých přátel policie zatkla, abych věděla, jak se v budoucnu zachovat.

Cestou do m. Krasnodon mi Zacharov položil otázku: jestli znám osoby, které vyvěsily rudý prapor v noci ze 7. na 8. listopadu na dole č. 12 a ve Vorošilovově škole, na což jsem odpověděla, že nevím, kdo ho vyvěsil na dole č. 12, pokud jde o Vorošilovovu školu, o tom vím, a teď jsem mu řekla, že když jsem byla ve městě Krasnodon v noci ze 7. na 8. listopadu a setkala s Maščenko Antoninou, dověděla jsem se, že prapor vyvěsil Safonov a jeho kamarádi.

Po příjezdu na Krasnodonskou policii mě kvůli nedostatku cel umístili do Zacharovovy kanceláře, kde jsem zůstala po zbytek dvoutýdenního pobytu na policii. Asi po půl hodině si mě předvolal k výslechu náčelník okresní policie Sulikovskij. Během výslechu mě Sulikovskij po seznámení s mými autobiografickými údaji na popud Zacharova požádal, abych mu řekla o osobách, které vyvěsily vlajku na budově Vorošilovovy školy. Odpověděla jsem stejně, jako jsem předtím vyprávěla Zacharovovi, a jmenovala jsem Safonova Stěpana Stěpanoviče. Při pokračování výslechu mi Sulikovskij řekl, že zatčená Kisejevová[46], jejíž otec pracoval jako vedoucí sovchozu, se přiznala, že vlajku na dole č. 12 vyvěsila osobně. Zde se mě zeptal, zda ji znám a zda jsem si této skutečnosti vědoma. Odpověděla jsem, že Kisejevovou osobně neznám, ani nevím, jestli vyvěsila vlajku, nebo ne. Při tomtéž výslechu se mě zeptal, zda znám Treťjakeviče Viktora, na což jsem odpověděla, že podle jména ano, ale osobně ho neznám.

Na základě mé výpovědi byly následujícího dne zatčeny tyto osoby: Maščenko Antonina a její matka.

[46] O Kisejevové, která se nepočítá mezi členy Mladé gardy, nikdo nic neví. Ani muzeum Mladé gardy. Podle článku jistého Šura byla za vyvěšení vlajky oběšena.

Po výslechu vyvedli matku Maščenko Antoniny a já jsem zůstala v kanceláři. Pak přišel do kanceláře policejní náčelník Sulikovskij a varoval mě, že pokud nyní neuvedu všechny osoby, které patřily k partyzánskému oddílu „Mladá garda“, budu zítra chudák. Lekla jsem se a podala následující dodatečné svědectví. Vypověděla jsem, že Maščenko Antonina byla v blízkém vztahu se Safonovem Stěpanem, a já naprosto věřím, co o něm uvedla. Je-li Maščenko prostým členem této organizace, pak vedoucí úlohu v ní hrají Safonov Stěpan a Borc Valentina, obyvatelka Krasnodonu. O praktické činnosti organizace je může přesně informovat Safonov. Na otázku, koho podezřívám z účasti v partyzánské skupině, jsem odpověděla, že podezřívám tyto osoby: Kozyrevovou Ljudmilu, Treťjakeviče Viktora a Nikolajenka Vladimíra.
Otázka. Byli za Vás zatčeni Ždanov, Poljanská a Sumskoj?
Odpověď: Ano, poté, co jsem podala svědectví, v obci Krasnodon byli zatčeni Ždanov a Sumskoj, které druhý den eskortovali na městskou policii. Pokud jde o Poljanskou, není mi nic známo.
Otázka: Budete pokračovat ve své výpovědi?
Odpověď: Vzhledem k tomu, že Maščenko byla zatčena na základě svědectví, které jsem poskytla Zacharovovi, že se zná s člověkem, který vyvěsil prapory, byla při výslechu obviněna z účasti v organizaci „Mladá garda“ a obratem jmenovala řadu lidí, kteří byli také členy této mládežnické partyzánské organizace: mimo jiné jmenovala Fomina Děmu, Zimnuchova Ivana, Treťjakeviče Viktora a další, jejichž jména si nepamatuji. Přiznala, že byla členkou organizace a byla pověřena funkcí spojky, roznášením letáků a někdy je i sama psala.
Zároveň mě Maščenko Antonina požádala, abych nikomu neříkala, že tyto lidi prozradila, kdyby ji propustili. Uklidnila jsem ji tím, že se cítím stejně provinile.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, дело 338
https://www.molodguard.ru/doc57.htm

Potom Ljadská vypověděla, že jí Sulikovskij nabídl, aby pracovala jako tajný agent policie, a po jeho odchodu ji k tomu přemlouval i Zacharov. Po dlouhém zvažování s tím souhlasila. 19. ledna (poté, co byly dvě skupiny členů Mladé gardy odvezení na popravu), byla propuštěna z vazby. Tím její spolupráce s policií končila.

Vyšetřovatel se jí pak ptal, jestli byli „Treťjakevič, Fomin a Zimnuchov“ zatčeni na základě jejího svědectví, nebo až po zatčení Maščenko.

Odpověděla takto:

Jednou, při rozhovoru se Zacharovem, v době, kdy jsem byla ve vazbě, mi řekl následující: po vyrabování německého auta s cigaretami byli zatčeni jako účastníci loupeže Treťjakevič, Fomin, Zimnuchov a Puzyrev, a to je vše, z čeho byli obviněni, protože policie neměla žádné informace o tom, že by se účastnili činnosti oddílu „Mladá garda“.
Jediné, co policie věděla, bylo, že ve městě působí nějaké partyzánské oddíly, protože systematicky nacházela antifašistické letáky, ale nikdy nedokázali najít stopu. A když pak jednoho dne při prohlídce u Maščenko našli můj dopis adresovaný do Izvarina přes Orlova a identifikovali mě, usoudili, že je možné, že jsem ty letáky šířila já, a proto přišli za mnou. Při rozhovoru se mnou neměl Zacharov kromě dopisu proti mně žádné důkazy, a tak jednal opatrně. V důsledku toho, že jsem označila Maščenko a Safonova za šiřitele letáků a vlajek, byla Maščenko zatčena a díky ní byl odhalen celý aktivní partyzánský oddíl „Mladá garda“, čímž bylo zjištěno, že Treťjakevič, Fomin a Zimnuchov byli také členy partyzánského oddílu „Mladá garda“.
Tím chce ukázat, že počátek odhalení partyzánského oddílu „Mladá garda“ pochází z mého zatčení.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, дело 338
https://www.molodguard.ru/doc57.htm

To nevypadá právě hrdinsky, že? Ale výpověď není příliš konzistentní. Ze začátku to vypadá, že nejprve zatkli Antoninu Maščenko, našli u ní dopis, a teprve potom šli pro Ljadskou. Ale pak se situace zkomplikuje: při domovní prohlídce našli dopis, sebrali Ljadskou, ta „označila Maščenko a Safonova za šiřitele letáků a vlajek“, potom byla Maščenko zatčena, a „díky ní byl odhalen celý aktivní partyzánský oddíl“.
Antonina Maščenko a Nikolaj Sumskoj byli zatčeni 4.ledna, Ždanov už 3., tedy *dříve* než Ljadská.

První, kdo se Ljadské zastal, byl S. Kiselev. Jeho článek „Kdo zradil Mladou gardu?“ otiskla Litěraturnaja gazeta v roce 1990 («Кто же предал «Молодую гвардию»?, »Литературная газета, №26, 1990). N. Ažtichinová o ní ve stejném roce napsala článek „Rukojmí legendy“ publikovaný v časopise Ogoňok («Заложники легенды», «Огонек», № 44, 1990).
Digitální verze časopisů nejsou k nalezení, ale z článků cituje nám známý nesmiřitelný Vladimír Minajev.

Ljadská byla rehabilitována v nejisté době perestrojky v roce 1990 na základě svých četných žádostí. Nyní se ji autoři výše zmíněných článků snaží rehabilitovat i morálně – co když je vše zapomenuto, co když nezůstal nikdo, kdo by si události před půl stoletím pamatoval, kdo by znal pravdu. Z vyprávění Ljadské víme, že na podzim 1942, když se na příkaz okupantů chystala do Německa, napsala spolužákovi dopis, v němž nadávala na válku, Němce a Hitlera, a požádala svou bývalou spolužačku Toňu Maščenko, aby jej předala adresátovi. Antonina vyprávěla Ljadské o tom, že se ve městě nachází nějaká podzemní organizace, ale netušila, co dělá a kde se nachází. Z nějakého důvodu Ljadskou do Německa kdoví proč neposlali,

Olga Ljadská jako žákyně 8. třídy

Maščenko z nějakého důvodu dopis mnoho měsíců[47] *nepředala a Ljadská byla údajně zatčena kvůli dopisu, který byl nalezen u Toni při domovní prohlídce. Mluvila o tom takto: „…9. ledna 1943 k nám do Orechovky přišel zástupce náčelníka krasnodonské policie Zacharov a odvedl mě. Byl bez sebe a křičel, že byli zatčeni členové podzemní organizace, včetně mé kamarádky Maščenko. - Ty letáky jsi psala ty! - zařval Zacharov. - Tento dopis jsme našli při pátrání – písmo je stejné…!*
Na policejní stanici byla Ljadská zavřena odděleně od ostatních, jak se ukázalo, v Zacharovově kanceláři, a on ji tam údajně v opilosti znásilňoval. Jednou se na policii setkala s Toňou Maščenko, která jí řekla, že se připojila k podzemní organizaci, ale nikoho z nejmenovala. Ljadská dále říká: „Devátý nebo desátý den mého zatčení mi Zacharov řekl, že mi povolí schůzku s matkou, abych ji požádala o samohonku… Druhý den mi ji máma přinesla. Ještě téhož večera byli zatčení vyzváni, aby ‚odešli se svými věcmi'. I já jsem byla předvolána. Když jsem se připravovala, zavolali mě, přišel Zacharov, vzal pálenku, odešel a zamkl dveře. V noci před svítáním mě odvedl od policie a pustil mě."
Takto to popisuje Kiselev – podrobně.[48]

Ažgichinová napsala přibližně totéž, ale obohacené o bulvární podrobnosti.

A Minajev pokračuje:
Je zřejmé, že tyto články jsou zaměřeny na důvěřivé spotřebitele. Jak jinak si vysvětlit snahu novinářů zjednodušit a zvulgarizovat psychický stav hrdinky – „…ubitá dívka, deprimovaná vším, co se stalo"? Koneckonců kromě „policejního násilí" došlo i k dalším šokujícím událostem a okolnostem.
Byly to noční srdcervoucí výkřiky mučených v podzemí a nečekané osvobození od policie a jasné pochopení hrozby „sebeobvinění" ze spoluúčasti s okupanty, zvláště po otřesných obrazech, které se otevřely u důlního příkopu, odkud byla vynesena roztrhaná, zohavená

[47]Nebylo to „mnoho měsíců", ale necelé dva, a Ljadskou do Německa údajně neposlali, protože přinesla potvrzení, že má nemocnou matku. (Možná k tomu potvrzení přiložila i láhev samohonky, kdo ví.) – M. P.
[48] https://www.molodguard.ru/article299.htm

těla spolužáků Ljadské – a ona je určitě viděla! Nebo na všechno zapomněla, protože k "sebeobvinění" došlo tři měsíce po násilnostech a 47 dní po osvobození města od okupantů.
Přemýšlivý čtenář nepochybně uvidí odraz všech těch krutých okolností na psychice hrdinky, ale pravděpodobně stejně citlivě vnímá i faleš a pokrytectví v již citované epizodě. A zejména v u S. Kiseleva. „… a 2. dubna toho roku 1943 jsem byla zadržena zvláštním oddělením 217. pohraničního pluku".
Poté, co Kiselev záhadně naznačil, že se rozhovor neobešel bez fyzického nátlaku, pokračuje citovou zpovědí své hrdinky: „Musíte pochopit," říká tiše, „v sedmnácti letech jsem byla doslova zdrcená policejním násilím, které jsem zažila, a chtěla jsem jen jedno: na všechno zapomenout, všechno co nejdříve ukončit. Já, sedmnáctiletá dívka, jsem mladému, pohlednému vyšetřovateli SMERŠ nemohla říct, co mi Zacharov udělal. A když mi vyšetřovatel začal diktovat, že jsem zradil Maščenko a ostatní mladogvardějce, ***poslušně jsem zapsala všechno, co mi diktoval*** *(zvýraznil- V. M.). Pokud jde o mé tvrzení, že jsem byla předvedena na policii, když už byli všichni členové Mladé gardy zatčeni, že* ***jejich zatčení vedlo k mému zatčení, a ne naopak*** *(zvýraznil. - V. M.), vyšetřovatel řekl, že na tom nezáleží. Tak došlo k sebeobviňování".*
Pozice Ljadské je jasná: tím, že říká nepravdy, se snaží chránit sama sebe. Autoři článků, kteří tento postoj zveřejnili, však měli alespoň porovnat data zatčení členů Mladé gardy s daty, která uvádí jejich hrdinka. Pak by ovšem nedošlo k žádné „senzaci".[49]

Nu, výpověď Ljadské nevypadá tak, že jí to NKVD nadiktovala. *Mohla* to být více méně její vlastní slova.
Tak jako tak, dostala deset let, což se tenkrát pokládalo za nízký, „dětský" trest.
Jenže to nebyl konec. V roce 1946 vyšel Fadějevův román, což bezpečnostní složky pokládaly za svědectví o „nových skutečnostech".
Ljadskou znovu postavili před soud. Tentokrát spolu s ní nebyly souzeny žádné nuly, ale samotný Ernst-Emil Renatus, bývalý purkmistr Krasnodonu Stacenko, bývalý vyšetřovatel Čerenkov, policista Orlov, a několik dalších Němců a policistů. Tentokrát byl

[49] https://www.molodguard.ru/article299.htm

soud milosrdný. Nikdo nebyl zastřelen ani pověšen. Renatus, Stacenko, Orlov a další dostali 25 let, Ljadská „pouhých“ 15.
Článek (subjektivní, srdcervoucí, v němž vystupuje jako andělská bytost) o jejích dalších osudech je v příloze.

Ale dříve, než Ljadskou umělecky pojal Fadějev, učinili tak Kotov a Ljastovskij. Stejně jako ve skutečnosti u nich Ljadskou zatkli kvůli dopisu, který našli u Tosji Maščenko:

> Gestapo. V cele je zima. V rohu vzlyká žena. Někdo žalostně naříká a prosí o vodu.
> Dveře se otevřely a do cely strčili Olgu Ljadskou.
> „Ty… Olgo?“ zeptala se Tosja.
> Ljadská se vrhla ke své kamarádce. Její příběh byl nesouvislý. Předvolal si ji sám baron a požadoval jméno osoby, která psala letáky.
> „A ty?“
> „Mlčela jsem. Udeřil mě… Umřu… a já chci žít! Jsem mladá… Je mi teprve osmnáct let.“
> Tosja ji začala utěšovat a hladila ji po vlasech.
> Olga se třásla. Tosja si svlékla svetřík a přehodila ji kamarádce přes ramena.
> Ráno si Ljadskou zavolal vyšetřovatel a blahosklonně jí podal ruku.
> „Je vám zima? Přineseme vám víno.“
> Vyšetřovatel si nalil sklenku silného portského. Ljadská se lačně napila.
> „Dnes v noci vás zavřeme do jiné cely. Máte příliš něžnou duši… Do Německa nepojedete, pokud… řekněte nám všechno, všechno, všechno…“
> A Olga vyprávěla o svém setkání s Tosjou Maščenko v den, kdy nad Krasnodonem vlály rudé vlajky, a jmenovala své kamarádky ze školy, které jí vyprávěly o své nenávisti k Němcům.
> Vyšetřovatel slíbil, že Ljadské dá semišové boty a ševroletový oblek.
> Ljadská se vrátila do své cely. Tosja už tam nebyla – odvedli ji na mučení. Na vlhké podlaze ležela její potrhaný, zakrvácený svetřík, ten, kterým přikryla Liadskou.
> Olga se podívala na krvavé skvrny na podlaze. Za zdí se ozývaly výkřiky. Někdo byl mučen. Možná Tosja? Poslouchala sténání

a byla vyděšená. To ona zradila, ona, ona…
Ljadská se plazila po kamenné podlaze, svíjela se a vzlykala. Uměla předstírat, lhát.
„Mě taky pověsí," vzpomněla si na Tosjina slova. „Věděla jsem to už dřív, když jsme skládali přísahu: dříve nebo později já, Oleg nebo Serjoža… Umírání je děsivé, velmi děsivé! Tak moc chci žít… Ale neplač… Já nepláču… Neřeknu jim ani slovo. Ty také?"
Copak Tosja nemohla uvěřit jejím slzám, jejímu sténání? Mohla si pomyslet, že prodá své přátelství, svou loajalitu… že dopis, který u ní zanechala, byl provokací…?
Ljadská se choulila v koutě a děsila se představy, že sem přijde Tosja, zkrvavená, zmučená a bude se jí otevřeně dívat do očí.
O několik hodin později seděla na pohovce v kanceláři gestapáckého vyšetřovatele, líně vkládala kousky čokolády do úst a dívala se na opilého důstojníka, který čmáral kostrbatými písmeny:
Oleg Koševoj - ne.
Uljana Gromovová – tady.
Sergej Levašov – tady.
Policista odtrhl oči od papíru a zeptal se:
„Kdo další?"
„Minajevová…"
„Dobře, zapišme si také Minajevovou…"
Baron vstoupil. Zdvořilý, uctivý. Ljadské řekl, že o jejích činech již ví a že byla zapsána do služeb tajné policie.
„Týdně obdržíte čtyřiadvacet marek. Nezapomeňte na své krycí jméno ‚Sýkorka'… Je to velmi něžné jméno, viďte, holubičko?" usmál se baron.[50]

„…líně vkládala kousky čokolády do úst…" Autoři měli smysl pro detail. A stejně jako Fadějev byli z nějakého důvodu vysazení na ženy.

[50] http://www.molodguard.ru/book20.htm

Копия.

22

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

1943 года, апреля месяца 3 дня. Я Ст. Помощник Начальника Разведотделения 17 Краснознаменного Пограничного полка войск НКВД – ст. лейтенант МИЛОСЛАВСКИЙ допросил в качестве задержанной:

ЛЯДСКУЮ Ольгу Александровну, 1916 г. рождения, уроженка с. Красное, Новосветловского р-на, Ворошиловградской области, жительница хут. Тарасполье, Новосветловского р-на, Ворошиловградской области, украинка, учащаяся средней школы, по соц. происхождению из крестьян-середняков, с 1942 г. член ВЛКСМ.

ПОКАЗАНИЯ ЗАДЕРЖАННОЙ ЛЯДСКОЙ ОЛЬГИ АЛЕКСАНДРОВНЫ.

ВОПРОС: Ваше постоянное местожительство?

ОТВЕТ: До 9-го августа 1942 года я проживала и училась в средней школе в г. Краснодон, Ворошиловградской области, после чего переехала на жительство в хут. Тарасполье, Новосветловского района, Ворошиловградской области, где и проживаю по настоящее время.

ВОПРОС: Чем вызван Ваш переезд из г. Краснодон в хут. Тарасполье?

ОТВЕТ: В связи с отходом частей Красной Армии на новые оборонительные рубежи, переходом г. Краснодон в руки противника мы оказались в очень затруднительном положении в материальном обеспечении. К этому же необходимо прибавить выезд отца вместе с отходящими частями Красной Армии. Вот почему мы и решили переехать на жительство в хутор Тарасполье, где мы еще ранее работали в совхозе и где имелись наши родственники по отцу. Других целей ни я, ни моя мать не преследовали.

ВОПРОС: В последующее время прибывали ли Вы из хут. Тарасполье в гор. Краснодон?

ОТВЕТ: С момента моего переезда на жительство в хут. Тарасполье т.е. с 9-го августа 1942 года, я г. Краснодон по различным делам посещала 4 раза.

ВОПРОС: С какой целью и когда Вы посещали г. Краснодон?

ОТВЕТ: Первый раз я г. Краснодон посещала 16-го августа 1942 г. с целью, чтобы на своем огороде откопать картофель. Вечером этого же дня я возвратилась домой. За этот день встречалась с следующими жителями города Краснодон: МАЩЕНКО Таисией Михайловной, которая помогала мне рыть картофель. Перед уходом домой посетила ОРЛОВА Валентина и ИЗВАРИНА Федора Петровича, у которых я забрала свою художественную литературу.

Второй раз я г. Краснодон посетила приблизительно в последних числах сентября месяца 1942 года, с целью привлечения. Посещала у МАЩЕНКО Таисы, у которой переночевала и на следующее утро возвратилась домой. Когда я

Полиции только лишь было известно одно,что в городе действуют какие-то партизанские отряды,ибо систематически обнаруживали антифашистские листовки по городу,однако,напасть на след никак не могли. И вот однажды найдя во время обыска МАШЕНКО мое письмо,адресованное ИЗВАРИНУ через ОРЛОВА и установив меня,они решили,что возможно,эти листовки распространяю я,а посему и прибыли ко мне. Разговаривая со мной ЗАХАРОВ каких-либо улик против меня,за исключением этого письма, не имел,а посему действовал осторожно.

В результате того,что я назвала МАШЕНКО и САФОНОВА, как распространители листовок и флагов МАШЕНКО подвергли аресту и через нее вскрыли весь действующий партизанский отряд "Молодая Гвардия". Таким образом и было установлено, что ТРЕТЬЯКЕВИЧ,ФОМИН и ЗИМНУХОВ также являются участниками партизанского отряда "Молодая Гвардия". Этим он хочет показать,что начало вскрытия партизанского отряда "Молодая Гвардия" взялось от моего ареста.

ВОПРОС: Сколько всего было расстреляно партизан из партизанского отряда "Молодая Гвардия"?

ОТВЕТ: Насколько мне известно всего было расстреляно 72 человека.

ПРОТОКОЛ записан с моих слов верно,мне прочитан, в чем и расписуюсь - подпись ЛЯДСКАЯ.

ДОПРОСИЛ: Ст.Пом.Нач.РО 17 НКВД
Ст.Лейтенанта - МИЛОСЛАВСКИЙ.

Во время чтения протокола допроса присутствовал:

НАЧАЛЬНИК 2 ЗАСТАВЫ
Ст.Лейтенант - ЕВДОКИМОВ.

КОПИЯ С КОПИИ ВЕРНО: СТ.ПОМ.НАЧ.РО УПРАВЛЕНИЯ
ВОЙСК НКВД по Ст ЮЖФ -
- Ст.ЛЕЙТЕНАНТ
/АРСЕНЬЕВ/

Výpověď Olgy Ljadské (první a poslední stránka)

Zina Vyrikovová

U Fadějeva se prozradí okamžitě.

„Vorošilovgrad už naši nejspíš vyklidili, a nám nic neřeknou!“ řekla pronikavým hlasem malá dívka s širokým obličejem a špičatým nosíkem, s lesklými, hladkými, jakoby přilípnutými vlasy a dvěma krátkými, výbojnými copánky, které jí trčely vpřed. Toto děvče se jmenovalo Zina Vyrikovová, ale ve škole ji jaktěživ nikdo neoslovil křestním jménem, vždycky jen příjmením: Vyrikovová sem, Vyrikovová tam.
„Jak můžeš něco takového vpustit z úst, Vyrikovová? Když nám nic neříkají, znamená to, že ještě nic nevyklidili,“ řekla Peglivanovová, krásná černooká dívka, snědá jako cikánka, a samolibě ohrnula plný, rozpustilý spodní ret.
[…]
„My už víme napřed, co nám řekneš: ‚Děvčata, vy neznáte dialektiku‘“ řekla Vyrikovová, napodobujíc Maju tak dokonale, že se všechna děvčata dala do smíchu. „Že nám řeknou pravdu? Povídali, že mu hráli! Věřili jsme, věřili, ale teď nevěříme!“ horlila Vyrikovová, oči jí blýskaly a copánky jí bojovně trčely dopředu jako brouci tykadla. „Rostov už nejspíš zase vzdali a my nemáme ani kam utéct. A sami práskli do bot!“ Vyrikovová zřejmě opakovala slova, která ta často slýchala.
„Máš divné názory, Vyrikovová,“ Maja se snažila mluvit klidně. „Jak můžeš něco takového říct? Jsi přece komsomolka, vždyť jsi byla vedoucí pionýrů!“
[…]
„Celé léto nás honili na zákopy, co jsme se tam nadřeli, měsíc jsem z toho byla nemocná, a kdo teď v těch zákopech sedí?“ říkala malá Vyrikovová, jako by Maju neslyšela. „Tráva v nich roste! Nemám snad pravdu?“[51]

Ale to nejhorší teprve přišlo.

„Já husa! Že já jsem nešla do odborné školy, když i nabízeli!“ řekla Saša. „Doporučovali mi, abych vstoupila do speciální školy NKVD,“ vysvětlovala jim naivně s klukovskou bezstarostností, „zůstala bych tady Němcům v týle a vy byste ani nic nevěděly. Vy

[51] Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, strana 14-15

byste tu byly celé nešťastné, a já bych si chodila, jako by se nechumelilo. ‚Co že ta je taková klidná?' a já bych tu zatím zůstala od NKVD. Však já bych s těmi hlupáky z gestapa," vyprskla náhle a podívala se na Vyrikovovou, „však já bych už s těmi hlupáky dovedla zatočit!"
Ulja zvedla hlavu, podívala se vážně a pozorně na Sašu a něco se jí v obličeji maličko zachvělo, snad rty, snad. zvláštně řezané chřípí.
„Já tu zůstanu i bez NKVD," řekla Vyrikovová, tykadla copánků hněvivě vystrčená. „Nikomu po mně nic není, zůstanu tu a budu si žít, jak jsem žila. Proč ne? Chodím do školy, podle německých pojmů jsem něco jako gymnasistka, jsou to přece kulturní lidé, co mi mohou udělat?"
„Něco jako gymnasistka?!" vykřikla Maja a celá na zrůžověla.
„Přicházím rovnou z gymnasia, má poklona!"[52]

A tato Vyrikovová vešla do dějin jako zrádkyně Mladé gardy. Prý předala policii seznam komsomolců.

Ze svědectví Zinaidy Vyrikovové.

Řeči v obci o tom, že jsem zradila mladé partyzány, začaly ještě za Němců, asi koncem ledna 1943, tedy krátce po popravě partyzánů. Řeči byly velmi nejasné a nikdo mě přímo neobviňoval, ale lidé si mezi sebou říkali, že jsem je zradila jmenovitě já…
…Přitom mě nikdo konkrétně neobvinil, nikdo neřekl, jak přesně jsem zradila komsomolce, jen řekli, že jsem zradila, nic víc.
Tak neurčitý charakter měly všechny řeči před příchodem Rudé armády.
Zvěsti o mém podílu se objevily koncem ledna, nikoli bezprostředně po popravě. Mezi 4. a 10. lednem 1943 jsem dvakrát potkala Šuru Bondarevovou. Neřekla mi, že za zatčení jejího bratra můžu já, její postoj ke mně se nezhoršil, nezměnil. Na vánočním setkání mi řekla,

[52] Alexandr Fadějev, Mladá garda, 1960, str. 16

že nese balíček svému bratrovi, a na otázky odpověděla, že neví, proč byl její bratr zatčen.
…14. února vstoupila do naší vesnice sovětská vojska. Všichni, včetně mě, vyšli vstříc prvním jednotkám. Poblíž stála Ivanichinová O. D., její starší dcera Ivanichinová N. A., Minajevová N. F., rodiče a příbuzní mladogvardějců a muž, jehož příjmení si nepamatuji. Je lékařem, několik měsíců pobýval v Německu a nedávno se vrátil do osady.
Ten muž hlasitě oslovil obyvatele a ukázal na mě: „Podívejte se, ona udala komsomolské partyzány a teď vyšla vítat Rudou armádu.“ Ženy, které tam stály, ho podpořily, zastavily kolemjdoucí vojáky a začaly ukazovat na náš dům, něco jim vysvětlovaly a nepřátelsky se na mě dívaly.
Nedaleko ode mě stála Bondarevová P. D., matka zahynulé Šury Bondarevové. Otočila jsem se k ní a řekla: „Slyšela jste, co se o mně říká?“ Odpověděla: „Nemůžu o tobě říct nic špatného.“ Pak jsem šla domů.
…Tohoto muže jsem dosud neznala. Do naší vesnice přišel až za Němců. Znala jsem ho od vidění a věděla jsem, že je to manžel dětské lékařky Ševerovové Anny (jméno po otci si nepamatuji).

20. 2. 43. Výpověď Ivanichinové Olgy Dmitrijevny (matky) - negramotná, 49 let
„Starosta správy Tararin mi řekl, že mi nemůže pomoci, hodně jsem plakala, uklidňoval mě, řekl, neplač… vaše dcery udala policii Vyrikovová Zinaida, která mi přinesla seznam komsomolců. Požádal jsem ji, aby mi ho dala.“
Dále přerušil rozhovor a už mi nic neřekl a já odešla. Potom jsem se od někoho doslechla, že Vyrikovová zradila mé dcery.

O Vyrikovové Z. za okupace:
Podle výpovědi svědkyně Dimitriadis O. M. Vyrikovová vždy mluvila o vítězství Rudé armády, o tom, že ruský lid nebude nikdy poražen, dvakrát denně nosila válečným zajatcům v koncentračním táboře jídlo, ušila vestu zajatému poručíku Červjakovovi (z koncentračního tábora).

Výpověď svědkyně Dimitriadis V.M.
Vyrikovová vždy nenáviděla Němce, vždy říkala, že se Rudí brzy vrátí, velmi pomáhala zajatcům Rudé armády, nosila jim jídlo a oblečení.

Dne 7. září 1944 přijalo Vorošilovgradské oblastní oddělení UKGB rozhodnutí: „O ukončení vyšetřování a propuštění zatčené z vazby." Vyšetřování obvinění Vyrikovové Z. A. podle článku 5401 TZ USSR bylo ukončeno.

Z výpovědi Vyrikovové ze dne 15.10.1943
…Ve dnech zatýkání jsem na ulici potkal Šuru Dubrovinovou, která mi řekla, že byla omylem zatčena den předtím místo jiné, komsomolky Šury Dubrovinové. Šura mi řekla, že ji propustili, jakmile vysvětlila, že nikdy nebyla členkou komsomolu. Šura také řekla, že seděla několik hodin v jedné cele s Majou Peglivanovovou, která prosila vyřídit vzkaz, že pokud některou z dívek zatknou, nemají nic tajit, protože všechno už je známo. Od koho a co přesně věděli, Šura nevěděla.
РГАСПИ Ф-100, Д-36
https://www.molodguard.ru/doc114.htm

Kim Ivancov začal pracovat v pervomajské škole jako vojenský instruktor.

Večer jsem si zapsal do deníku: „8. dubna. První den vojenského výcviku v pervomajské škole. Jsem vojenský instruktor. Mezi mými žáky je dost bývalých soudruhů ze šesté, sedmé a osmé třídy: Nina Kulešovová, Malekovová, Anatol Suchinin, Medveděv a další."
Druhý den po vyučování jsem děcka požádal, aby mi vyprávěla o svém životě za Němců. K mému překvapení začali znovu mluvit o Zinaidě Vyrikovové.
„Co pořád máte s Vyrikovovou?" divil jsem se.
„A tak," ozvalo se z několika míst. „Chodila do naší školy. Pak u nás pracovala jako vedoucí instruktorka pionýrů… Učila nás milovat Vlast. A když přišli Němci, zapletla se s nimi… a s policií."
„Jak to?" podivil jsem se.
„Takto… Přátelila se se starostou Izvarinem. Ve své chatě pořádala pařby. Zvala na ně Izvarina… a nevím, proč aktivní komsomolce."

Brzy začali mluvit i ostatní žáci. Pořád o ní:
„Zinka se často motala na městské správě a na velitelství…“
„Jezdila na tačance s fašisty...“
„Každý večer trdlovala v Gorkého klubu. Kdo tam chodil? Fašisté z velitelství, četníci a naši zrádci…“
Snažil jsem se děcka uklidnit:
„To nic neznamená. Možná to Vyrikovová dělala schválně... aby Němce zmátla. A byla s podzemními komsomolci… Já ji znám také. Chodila do naší školy od osmé do desáté třídy. A byla přijata do komsomolu na naší škole… spolu s mou sestrou Ninou. Zinka je krásná dívka. a bojovná komsomolka… nemohla…“
„Bojovná komsomolka?“ Anatol Suchinin překvapeně a posměšně vykřikl. „Proč ji naši hned zatkli? Jakmile byla vesnice osvobozena, odvedli ji.“
„Ale byla brzy propuštěna,“ poznamenal jsem.
„A co se stalo potom?“ Tolka se zjevně nehodlal vzdát.
Mlčky jsem pokrčil rameny. Tím moje informace o Vyrikovové končily. Brzy jsem se však zcela náhodou od matek sester Ivanichinových, Niny Minajevové a dalších příbuzných popravených pervomajských komsomolců dozvěděl nové informace o své bývalé spolužačce. Jednoho dne jsem o přestávce uviděl nedaleko školy, poblíž bývalého kostela, velkou skupinu rozhořčených lidí. Byl jsem zvědavý a šel jsem blíž. Velký rozhovor o mladých bojovnících v podzemí a zrádcích byl v plném proudu. Nevím, o co šlo. Pozorně jsem však poslouchal, o čem rozčilení obyvatelé vesnice hovoří, či spíše zuří. Pak jsem se ve snaze zjistit podrobnosti o tom, co mě zajímá, opatrně zeptal dvou nejrozčílenějších žen. Brzy jsem zjistil, že to byly matky mladogvardějek Ivanichinové a Minajevové. Nejenže mi potvrdily to, co už jsem věděl z vyprávění školáků, ale také mi řekly spoustu nových věcí. Pervomajka je velká vesnice, lidé žijí všem na očích. Matky otevřeně vinily Zinaidu Vyrikovovou ze zrady svých dětí. Ujišťovaly, že u ní viděli seznam všech komsomolců z osady, že Vyrikovová dala fašistům jména aktivních členů komsomolu, které Němci okamžitě zatkli. Okupanti správně usoudili, že právě z těchto chlapců a děvčat se mohou vyklubat partyzáni a odbojáři.
Neposuzuji, zda byla tvrzení těchto matek pravdivá, či nikoli. Takové zvěsti však v Pervomajce kolovaly vytrvale již v prvních dnech po zatčení mladogvardějců. Nejvíce všechny obyvatele překvapilo, že nejaktivnější členka komsomolu v obci, bývalá starší pionýrská

vedoucí školy, členka výboru obkomu komsomolu, poté posluchačka kurzů komsomolských pracovníků ÚV LKSMU, poté instruktorka stalinského obkomu komsomolu Zinaida Vyrikovová zůstala na svobodě a jako dřív se bavila s okupanty a zrádci.
Bohužel se ozval „zvonek" - cinknutí kusu kolejnice zavěšené u školní budovy, které oznamovalo začátek další hodiny. S těžkým srdcem jsem uposlechl výzvy. Brzy však tuto událost zastínily jiné záležitosti a starosti. A najednou mě děcka donutila si na to vzpomenout. Vracím se tedy k přerušenému rozhovoru o Vyrikovové. Jeden kluk mi hodil do obličeje:
„Nedokázali, říkáte? Protože ji pustili? Ale lidé s tím nesouhlasili. Rozhodli se tomu přijít na kloub sami. Obklíčili tedy chatu Vyrikovových a chtěli Zinku vytáhnout, aby si promluvili. Škoda, že se jim do cesty postavili pohraničníci. Odháněli útočící dav. A Zinku znovu zatkli."
S ohledem na to, že se ve vesnici nezachová žádné tajemství (a Pervomajka, která se nazývala osadou, aby se zalíbila kdoví komu a kdoví čemu, zůstala vesnicí, respektive chutorem), že život všech je tu na očích a všudypřítomní chlapci vědí o všech všechno: nejen kdo se s kým kamarádí, kdo koho navštěvuje, ale i co jí a pije, zeptal jsem se:
„Kde je Vyrikovová teď?"
„Kde?" Tentýž vševěd překvapeně odpověděl. „Na policejní stanici v Krasnodonu… totiž na milici... kde jinde."
„Byla," sebevědomě opravil svého soudruha další všeználek. „Nedávno byla spolu se svým otcem deportována na Sibiř."
Jak jsem se dozvěděl z úředních dokumentů: Zinaida Vyrikovová a její otec byli počátkem dubna 1943 posláni na Sibiř, podle našeho tehdejšího chápání někam k čertu. Ale ne na Sibiř, nýbrž do věznice v Bugulmě v Tatarské ASSR
Pro zvídavé čtenáře dodávám: v lednu 1944 byla obžaloba Z. Vyrikovové zaslána Zvláštní radě NKVD SSSR s žádostí o uvěznění v pracovním táboře na deset let. Po dvou měsících však byla tato obžaloba z neznámých důvodů vrácena vojenskému prokurátorovi Hlavní vojenské prokuratury Rudé armády, který rozhodl o vrácení případu k dalšímu vyšetřování. Vyrikovovou se zabýval vojenský tribunál. O několik měsíců později, v srpnu 1944, se dokumenty z vyšetřování Zinaidy Vyrikovové dostaly do Vorošilovgradské oblasti

KGB. Vyšetřovatel tohoto úřadu jednostranně rozhodl o zastavení řízení proti Z. A. Vyrikovové a jejím propuštění z vazby.
Ukázalo se, že se všichni vyšetřovatelé i obyvatelé Pervomajky mýlili. Špatně pochopili chování Z. Vyrikovové během fašistické okupace vesnice. Jenom pracovník Vorošilovgradské oblastní správy Státního bezpečnostního výboru to posoudil správně. O dva roky později se Zinaida Vyrikovová stala hrdinkou (samozřejmě zápornou) Fadějevova románu „Mladá garda". Školáci v zemi psali první slohové práce na téma „Obraz zrádkyně komsomolského podzemí v románu Mladá garda".
Po rozpadu SSSR zveřejnily v červenci 1992 regionální noviny „Luganská pravda" vyjádření komise pro navrácení práv rehabilitovaných Luganského oblastního sovětu lidových poslanců, v němž se uvádí: „Vyrikovová (Simoněnko) Zinaida Alexejevna, narozena v roce 1923, oběť represí v roce 1943 v Krasnodonu, rehabilitována prokuraturou Luganské oblasti, v současné době žije v Makejevce v Doněcké oblasti". Vzhledem k tomu, že výše uvedená komise Oblastní rady byla vytvořena na základě Zákona Ukrajiny „O rehabilitaci obětí politických represí" ze dne 17. dubna 1991, je její rozhodnutí důvěryhodné. Proto nikdo nemá právo tvrdit, že Zinaida Alexejevna Vyrikovová kolaborovala s německo-fašistickými okupanty a jejich posluhovači, že zradila své soudruhy ze školy, osady a komsomolu i samotný komsomol. K takové proměně došlo ve vesnici Pervomajka.[53]
Po přečtení této novinové zprávy jsem si znovu vzpomněl na školačku Vyrikovovou a přemýšlel o jejím osudu. Zinaida nebyla špatně stavěná, měla krásnou tvář a mnoho chlapců k ní vzhlíželo. Když si na to teď vzpomenu, divím se, že Všemohoucí někdy dává ženě atraktivní vzhled, který není v souladu s jejími duchovními a duševními kvalitami.[54]

Fadějev vylíčil úlohu Vyrikovové a Ljadské při zkáze Mladé gardy s ještě větší uměleckou licencí než Kotov a Ljaskovskij:

> V těch dnech byla přivedena na četnickou stanici z osady Krasnodon Ljadská a byla konfrontována s Vyrikovovou. Každá

[53] Ta ironie!
[54] https://www.molodguard.ru/book40.htm

z nich pokládala druhou za příčinu svého neštěstí a tak se před očima chladnokrevného Baldera a bavícího se Kulešova do sebe pustily jako dvě báby na trhu a začaly se navzájem usvědčovat:
„Tak to teda odpusť, tys byla vedoucí pionýrů…“ křičela Ljadská a zčervenala, až jí zmizely pihy na tváři s vystouplými lícními kostmi.
„Jenom mlč, však si celá Pervomajka pamatuje, kdo chodil vybírat s pokladničkou na Osoaviachim!“ křičela Vyrikovová se zaťatými pěstmi, jako by chtěla nenáviděnou Ljadskou probodnout svými ostrými copánky.
Div se nepopřály. Zavedli je každou jinam a nechali je čtyřiadvacet hodin ve vězení. Potom je zavolali postupně znovu k strážmistru Balderovi. Kulešov chytil za ruku nejdřív Vyrikovovou, a potom stejně tak Ljadskou a na každou zasyčel totéž:
„Já ti dám dělat ze sebe anděla. Řekni, kdo patří k organisaci!“
Vyrikovová a po ní Ljadská, brečíce na celé kolo a dušujíce se, že nejen nepatří k žádné organisaci, ale že celý život nenáviděly bolševiky, stejně jako bolševici je, jmenovaly všechny komsomolce a všechny známější hochy a děvčata, kteří zůstali v Pervomajce a v osadě Krasnodon. Znaly velmi dobře všechny své kamarády ze školy i z bydliště, věděly, kdo byl veřejně činný, jakého je kdo smýšlení, a každá jmenovala nejméně dvacet jmen, která určovala dosti přesně okruh mládeže, jež byla ve spojení s Mladou gardou.
Strážmistr Balder koulel zuřivě očima a řekl každé z nich, že nevěří, že by neměla s organisaci nic společného, a že ji musí podrobit spolu se zločinci, které udala, hroznému mučení. Lituje ji však a byla by tady jedna cesta, jak se z toho dostat…
Vyrikovová a Ljadská byly propuštěny z vězení současně. Žádná z nich to nevěděla určitě, obé však předpokládaly, že ta druhá z toho také nevyšla bez poskvrny. Oběma byl určen měsíční plat 23 marek. Podaly si navzájem tuhé dřevěné ruce, jako by se mezi nimi nebylo nic stalo.
„Lacino jsme se z toho dostaly,“ řekla Vyrikovová. „Zastav se u nás.“
„Lacino, to je pravda, příležitostně se zastavím,“ řekla Ljadská.
A rozešly se.[55]

[55] Alexadr Fadějev: Mladá garda, 1960, 518-519

Fadějev, který „z lidskosti“ do své knihy nevtělil Počepcova, Treťjakeviče přejmenoval a o dalších lidech se vůbec nezmínil, to dal Vyrikovové a Ljadské sežrat.
Není pravda, že Vyrikovová a Ljadská byly kamarádky, jak napsal Fadějev. Ve skutečnosti se neznaly a navzájem se pokládaly za fiktivní Fadějevovy postavy. Setkaly se až v srpnu 1990.

Vyrikovová svými slovy
V roce 1990 řekla J. Kozovskému, docentovi katedry filologie Luganského Ševčenkova pedagogického institutu toto:
„V září 1941 mě krasnodonský rajkom komsomolu poslal pracovat na Pervomajskou neúplnou střední školu jako starší pionýrskou vedoucí a v prosinci do Vorošilovgradu na kurs pro komsomolské pracovníky. Kurs jsem dokončila v březnu 1942 a hned mě poslali pracovat do Stalinského obkomu komsomolu jako instruktorku. V červenci téhož roku jsem přijela k rodičům do Krasnodonu, kde jsem zůstala na okupovaném území.
Je děsivé napsat, co se stalo potom. V únoru 1943 Krasnodon osvobodila Rudá armáda a mě zatkli. Začalo vyšetřování. Obvinili mě, že jsem já komsomolská pracovnice, byla na okupovaném území a nezahynula. A pokud tomu tak je, znamená to, že jsem zradila mladogvardějce. Žádné důkazy mi nepředložili. Pouze jednou došlo ke konfrontaci s jistou Ninou Kovalskou, která byla během okupace nějakou dobu ve vazbě (údajně se dopustila trestného činu) s několika dívkami. Dívky jí údajně řekly, že byly u mě doma a viděly seznamy mladogvardějců. Ty dívky však u mě nikdy nebyly a já jsem žádné seznamy neměla. Během vyšetřování jsem to řekla.“[56]

Potom ji bez soudu odvezli do vězení v Bugulmě. Vzpomněli si na ni, když začal časopisecky vycházet román Mladá garda. Posadili ji do letadla a dopravili do Kazaně a později do Vorošilovgradu, kde jí vyslýchal lidový komisař vnitřních záležitostí Tatar Gabědov a kladl jí jeden a tentýž dotaz: „Řekni, koho jsi zradila!“
Vyrikovová pokračuje:

[56] https://www.molodguard.ru/article207.htm

„Následoval další přesun, tentokrát do karagandského tábora, kde jsem pracovala na kopání příkopů. V září 1944 jsem byla znovu převezena do Vorošilovgradu, kde mi vyšetřovatel Gusev nadiktoval potvrzení, že o metodách vyšetřování nikdy nikomu neřeknu, a v říjnu, po roce a devíti měsících, mě propustili z vězení. Zároveň mi vydali potvrzení, že jsem byla vyšetřována. Potvrzení se nedochovalo. Můj manžel je roztrhal a řekl mi, abych na ně zapomněla a už se o něm nikdy nezmiňovala. Vdala jsem se měsíc po propuštění za muže, který věděl, co se mi stalo, a věřil mi.
Ráda bych znovu zdůraznila, že mě během okupace nezatkli ani Němci, ani policie. Celé ty měsíce jsem zůstávala doma pod matčiným dohledem. Matka se bála, aby někdo Němcům neoznámil, že jsem pracovala pro komsomol.
O existenci podzemní organizace Mladá garda jsem za okupace nikdy neslyšela. Ale znala jsem některé chlapce a dívky, kteří se, jak se později ukázalo, stali mladogvardějci. Zřetelně si vzpomínám na setkání s Viktorem Treťjakevičem a na rozhovor s ním během tohoto setkání. Znala jsem Víťu dobře už před válkou. Byl to komsomolský vedoucí naší školy. Žáci a učitelé si ho velmi vážili a měli ho rádi. Byl sečtělejší než my všichni, vždy ochotný, laskavý a veselý.“[57]

Treťjakevič ji prý lákal do orchestru strunných nástrojů, ale ona mu odpověděla: „*Ne, Víťo, nepůjdu do žádného orchestru. Nebudu hrát ani zpívat, dokud se naši lidé nevrátí do Krasnodonu…“*[58] Možná jí toto odmítnutí zachránilo život. Ale způsobilo jí problémy po válce.

Na toto vyprávění reagoval Vladimír Minajev, bratr členky Mladé gardy Niny Minajevové, velmi rozzlobený na celou perestrojku:

Aktivní komsomolka, kolem ní členové podzemí, a ona „seděla doma tiše jako myška!?“ Nebo to před válkou byla jenom hraná aktivita? Krajané vědí, že to bylo dobré krytí: Zinaidin otec energicky pomáhal okupantům, pracoval jako správce na správě sovětské vesnice.
Ale Vyrikovová o tom mlčí, stejně jako o mnoha dalších věcech. Například to, že se během okupace skutečně snažila přátelit s dívkami z Pervomajky, zejména se Šurou Bondarevovou a Angelinou

[57] Tamtéž
[58] Tamtéž

Samošinovou. Jejich nedůvěra a podezíravost vůči ní však tomuto přátelství bránily. Navíc se to potvrdilo na novoročním večírku, který Vyrikovová uspořádala u sebe doma. Na večírek pozvala Vasilije a Alexandru Bondarevovy. Ale Vasja hned odmítl: budou tam policisté a velitelův syn, drzý a nafoukaný Boris. Pak Zinaida nabídla, že přivede Nikolaje Žukova. S tímto soudruhem z podzemí přišli Bondarevovi k Vyrikovové.

Na večírku Šura náhodou objevila na stole pod ubrusem seznam některých komsomolců z vesnice Pervomajka. Nechápavě se dožadovala vysvětlení od Zinaidy, která se s předstíranou veselostí snažila Šuru uklidnit: seznam prý sepsala pro zapamatování, protože taková byla doba.

Na policejní stanici pak těsně před smrtí Šura Bondarevová, Uljana Gromovová, Alexandra Dubrovinová a Lilia Ivanichinová řekly o seznamu své spoluvězeňkyni Nině Ivanovně Gannočkinové, která byla vyšetřována kvůli jinému případu. Požádaly ji, aby řekla jejich rodičům, které už nikdy neuvidí, že je Zinka Vyrikovová zradila. Při výslechu jim policejní náčelník Solikovskij tento seznam přečetl – viděly ho a poznaly písmo Vyrikovové.

Když byla Nina Ivanovna propuštěna, okamžitě vyhověla žádosti dívek a později vypovídala před sovětskými vyšetřovacími orgány.

Dívky však tehdy netušily, že jejich pravda bude odmítnuta jako nepotvrzená „oficiálním dokumentem".

Případ seznamu nalezeného u Vyrikovové dosvědčila také Vera Dimitriadis, účastnice novoroční oslavy. A dobře si pamatuji, jak úzkostlivě moje sestra a Toňa Ivanichinová probíraly, co se stalo – druhý den ráno už věděly podrobnosti a různě na Zinku nadávaly, často vykřikovaly: „Nechce se mi tomu věřit!" Jistě je těžko mohlo napadnout, že by Vyrikovová sestavila „seznam komsomolců" a tak přesně označila pervomajskou skupinu členů podzemí. Poté už dívky neměly žádné pochybnosti o Zinaidině proradnosti.

Takže Vyrikovová byla zatčena hned po vyhnání okupantů nejen proto, že „tak aktivní členka komsomolu zůstala naživu", ale protože byla obviněna ze zrady.

Během vyšetřování – které trvalo několik let! - zaznělo i další svědectví. Ivanichinová Olga Dmitrijevna, matka dvou mrtvých členek Mladé gardy, vyprávěla o náhodném, letmém rozhovoru s vedoucím osady. Když utíkal před postupující Rudou armádou a spatřil Olgu Dmitrijevnu, požádal ji mimochodem jako kmotru, aby vyslechla

pokání: on, přiznal, udělal chybu, stal se starostou, ale neublížil lidem a nepodílel se na tragické smrti mladých. Za všechno mohla Zinaida Vyrikovová. Když začalo zatýkání, přišla za ním se seznamem komsomolců a požádala ho, aby ho předal městské policii. Přemlouval ji, aby to nedělala, ale Zinaida zabouchla dveře a šla na policii.
Starosta si to vymyslel? A za jakým účelem? Ale pokud je to fikce, proč se jedná o stejnou osobu a stejný seznam, který známe z jiných zdrojů? Vyšetřování však ani tento důkaz nepřijalo jako obvinění, protože nebyl zdokumentován. Tolik k "nezákonnosti" vyšetřování![59]

Jenže Dimitriadis dosvědčila, že *„ Vyrikovová vždy nenáviděla Němce, vždy říkala, že se rudí brzy vrátí, velmi pomáhala zajatcům Rudé armády, nosila jim jídlo a oblečení. " [60]*

Historici berou vážně osobní výpovědi, pokud se shodnou aspoň tři, které jsou na sobě nezávislé. Takže tři shodné výpovědi bychom „měli", ale jak je to s jejich nezávislostí?
Pokud byla Vyrikovová přesvědčena, že se „Rudí brzy vrátí", proč by dávala dobrovolně policii seznam komsomolců? Ještě k tomu v lednu, kdy už byli „Rudí" na doslech?
A včil mudrujte. Proč Počepcova zastřelili za dopis, který údajně viděl jeden člověk, na něž nebyla žádná jména, kdežto Vyrikovovou nakonec pustili za seznam komsomolců, který údajně viděli tři lidé? Možná byla ona svědectví z druhé nebo třetí ruky tak nepřesvědčivá, že nešla použít ve veřejném procesu? Čert ví.
Vyšetřování Zinaidy Vyrikovové bylo tedy v září 1944 ukončeno, vdala se, měla syna. V roce 1953 napsala Fadějevovi, aby přiznal, že o ní napsal nepravdu. Fadějev neodpověděl.
Vystudovala dálkově vysokou školu, deset let před důchodem vedla jídelnu. Část života prožila ve strachu a hanbě. Proč Fadějev Počepcova do své knihy vůbec nepojmul, proč dal Treťjakevičovi aspoň jiné jméno, ale Vyrikovovou a Ljadskou jmenoval, a ještě jejich příběh připepřil, se už asi nedovíme.

[59] https://www.molodguard.ru/article299.htm
[60] https://www.molodguard.ru/doc114.htm

Toricyn žádal ukázkový proces také nad Simou Poljanskou, sestrou, která údajně zradila svého bratra Jurije Poljanského. Poljanská strávila ve vězení deset let, potom zůstala v Semipaljatinsku, nikdy se nevdala a neměla děti. A její bratr, člen Mladé gardy, nebyl vyznamenán.

Procesy 1946-1949

V letech 1946-1949 proběhly nejméně dva procesy a vznikly nejméně dva trestní spisy. Spis 100275 a 20056. [61]

[61] Ke spisu 20056, uloženém v archivu FBS, se v roce 1999 dostal novinář Erik Šur.
Došel k závěrům, které vzbudily veliké vášně.
Je nutno říci, že v Šurově článku jsou nepřesnosti. Možná mu dovolili do spisů nahlédnout, ale nesměl si udělat žádné kopie, a pokud se mu podařilo v rychlosti něco načmárat tužkou na kus papíru (které mu zapomněli zabavit), nedokázal to po sobě přečíst.
Pobouření vzbudilo Šurovo tvrzení, že „Mladou gardu“ vymysleli dvakrát. „Nejprve na krasnodonské policii. Potom Alexandr Fadějev. Než bylo zahájeno trestní řízení ve věci zcizení novoročních dárků na místním bazaru, neexistovala v Krasnodonu taková podzemní organizace, kterou známe od dětství.“
https://www.sovsekretno.ru/articles/molodaya-gvardiya/

Souzení policisté si na ni nedokázali vzpomenout, nedokázali říci, kolik měla ona organizace členů a co vlastně dělala, a nechápali, co se po nich chce.

Ale ještě výbušnější je, že podle toho, co Šur ve spisu 20056 vyčetl, byli za činy připisované Mladé gardě postižení jiní lidé.

„K okolnostem zapálení úřadu práce a vyvěšení vlajek“ podala policie zprávu hned druhý den: bylo zatčeno osm osob. Velitel četnictva neváhal a nařídil je všechny zastřelit.
V policejním hlášení je zmíněna pouze jedna oběť – dcera vedoucího kolchozu Kasejevová, která se k vyvěšení vlajek přiznala. Je naprosto jisté, že Kasejevová nikdy nebyla členkou „Mladé gardy“ a není na seznamu hrdinů.
Okamžitě byl také nalezen „viník“ rozesílání letáků. Manželka důlního inženýra právě řešila rodinné problémy. A aby se zbavila svého manžela, řekla policii, že udržuje styky s partyzány. „Lepiče“ zázrakem zachránil starosta Stacenko.
https://www.sovsekretno.ru/articles/molodaya-gvardiya/

V trestním spisu 100275 je výpověď policisty Čerenkova o posledním hrdinském činu Viktora Treťjakeviče („chytil jednou rukou Solikovského a druhou Zacharova a snažil se je oba vtáhnout do jámy“, načež ho Solikovskij praštil pistolí do hlavy, Treťjakevič oba policisty pustil a spadl do jámy). Tentýž Čerenkov také tvrdil, že Oleg Koševoj „ve skutečnosti vedl celou organizaci“[62].
Aby to nebylo tak jednoduché, bývalý vyšetřovatel Usačev souzený ve stejném procesu, prohlásil Treťjakeviče za vedoucího organizace a Zemnuchova za komisaře. Pamatoval si, že štáb sestával z pěti lidí, jména zbývajících tří si nepamatoval.[63]

O osudu německých četníků a místních policistů píše A. F. Gordějev v knize Čin ve jménu života:

Současně s identifikací kolaborantů se sovětští čekisté aktivně zabývali pátráním po příslušnících hitlerovské četnické skupiny, kteří se podíleli na krvavých zvěrstvech a krutostech vůči místnímu

---

Členové Mladé gardy samozřejmě za persekuce proti nezúčastněným lidem nemohou o nic více než Kubiš s Gabčíkem za vypálení Lidic. Ale přece jen je dobré vědět, co se skrývá za tvrzením „policie zuřila, ale nedokázala mladogvardějce odhalit“.
Kotov a Ljaskovskij v knížce „Srdce statečných“ ještě neváhali napsat:

„Brali staré lidi, ženy, kohokoli, kdo se jim dostal do rukou. Zatčené mučili ve vězení gestapa, chtěli vědět, kdo úřad zapálil, ale dostali stejnou odpověď: - Nic nevíme…Spali jsme, když začalo hořet.“
Fadějev už si na to netroufl.

[62] V čele „Mladé gardy“ byl výbor složený ze tří lidí: Treťjakevič Anatolij nebo Viktor, už si přesně nepamatuji, Koševoj Oleg a Zemnuchov Ivan. Treťjakevič se m sebe jmenoval vedoucím. Jeho prvním zástupcem byl Oleg Koševoj, který ve skutečnosti vedl celou organizaci a druhým zástupcem byl Ivan Zemnuchov, jehož povinností bylo zapojit do této organizace nové členy z řad mládeže… (5. 6. 1946)
Mladogvardějci jmenovali ještě jednoho člena organizace, který plnil vedoucí úlohu – Turkeniče – vojáka Rudé armády, ale zatknout se ho nepodařilo, protože přeběhl na stranu Rudé armády. (13. 7. 1946)
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 36
https://www.molodguard.ru/doc192.htm
[63] Tamtéž

obyvatelstvu, mladogvardějcům a dalším vlastencům v Doněcké kotlině a zejména ve Vorošilovgradské oblasti. Tato jednotka na podzim roku 1943 (po osvobození levobřežní Ukrajiny sovětskými vojsky) byla odvolána z východu a nějakou dobu se nacházela v oblasti Rovna a poté byla poslána do Itálie pod velením majora Galonsky.[64] Po kapitulaci této země a jejím odstoupení z války byly četnické jednotky přesunuty na německé území jako záloha pro vymáhání pořádku a byly využity k posílení fašistického režimu. Po zřízení okupačních zón v Německu bylo mnoho četnických katů zatčeno a posláno do zvláštních táborů pro válečné zločince. Například kapitán četnictva Ernst-Emil Renatus byl 18. listopadu 1945 zatčen a převezen do Lünbachu v Sasku. Dne 27. listopadu byl převezen do tábora Bautzen v sovětské okupační zóně. S pomocí sovětské vojenské kontrarozvědky a Státní bezpečnosti Německé demokratické republiky sovětští bezpečnostní důstojníci vypátrali a zatkli četníky Otto Schöna, Otto Dretsitze, Guida Strupperta, Waltera Eichhorna, Ericha Schroedera, Jakoba Schultze a další.

Všichni členové četnického týmu, kteří byli postaveni před soud, se přiznali ke zločinům proti sovětskému lidu. „Přiznávám se ke zločinům, které jsem spáchal proti sovětskému lidu," řekl Ernst Renatus u soudu. „Dnes jich hluboce lituji… Jako Němec se za válku cítím vinen, protože jsem měl odmítnout sloužit… Bál jsem se opatření, která proti mně použila německá policie. V současné době mám plnou důvěru v GPU a nebudu nic tajit, i když moje vina byla velká. Prosím o milost při vynesení rozsudku, protože můj osud je těžký. O svých dětech a manželce nic nevím, během evakuace jsem přišel o veškerý majetek, rodinu i domov."

[…]

Všichni nacističtí zločinci, kteří se po druhé světové válce ocitli v sovětských rukou, byli podle tehdejších zákonů odsouzeni k různým trestům odnětí svobody. Dne 17. prosince 1955 byla skupina odsouzených, mezi nimiž byli i ti, které jmenoval autor, předána vládě Německé demokratické republiky. Renatus však mezi předanými nebyl. Ernst-Emil Renatus zemřel 8. dubna 1950 ve věznici Verchněuralsk v Čeljabinské oblasti Ruské federace. Tak přivedla

[64] Norbert Galonska, zástupce velitele četnictva Ferdinanda Hahnzoga, velitele četnictva
https://de.wikipedia.org/wiki/Ferdinand_Hahnzog

krvavá cesta střelby a poprav magdeburské katy na lavici obžalovaných. Nejenže si potřísnili ruce krví starců, žen a dětí, ale také se zapsali do dějin německého národa jako barbaři a vrazi, jako lidé s černým svědomím a odpornou minulostí.[65]

Zajímavé je, co o připravovaném procesu napsali Nikolaj Petrov a Olga Edelman v článku „Nově o sovětských hrdinech" publikovaném v roce 1997 v časopise Novyj mir. Zmiňují se o zprávě č. 3428/A „O organizaci soudního procesu ve věci účastníků bestiálního povraždění členů krasnodonské podzemní komsomolské organizace ‚Mladá garda'", kterou 18. listopadu 1947 adresoval ministr státní bezpečnosti K. S. Abakumov Stalinovi, Molotovovi a tajemníkovi ÚV VKS(b) A. Kuzněcovovi.

> Uvádí se v ní, že „MGB již řadu měsíců aktivně pátrá po účastnících povraždění členů krasnodonské podzemní komsomolské organizace ‚Mladá garda'. V rámci přijatých opatření," informoval ministr státní bezpečnosti, „bylo dopadeno 13 aktivních účastníků tohoto zvěrstva." Přestože bylo vyšetřování případu ukončeno, jeho výsledek Abakumova uváděl do rozpaků. Trval sice na veřejném procesu se zatčenými v tomto případu, přesto však napsal:
> „Je nutné zdůraznit, že během vyšetřování případu bestiálního povraždění mladogvardějců část obyvatel Krasnodonu tvrdí, že budovu, v níž za Němců sídlila tak zvaná ‚Direkcion' (správa šachet), nevypálili členové podzemní organizace ‚Mladá garda', jak víme z knihy spisovatele Fadějeva, ale zničila ji ustupující sovětská vojska.
> Rovněž není potvrzeno, že mladogvardějci zapálili budovu německého úřadu práce.
> Matka vedoucího mládežnické organizace Koševého, Koševá J. N. se neúčastnila práce podzemní organizace, ale naopak udržovala úzké styky s německými důstojníky, kteří bydleli v jejím bytě.
> Všechny tyto nesrovnalosti se objevily v průběhu vyšetřování a během soudního procesu se nebudou projednávat."
> Ne, obával se Abakumov, národ takovou pravdu nepotřebuje, realita by se měla přizpůsobit Fadějevovu mýtu. A není nic lepšího než jej

[65] https://www.molodguard.ru/article41.htm

potvrdit soudním procesem, kde potvrdí potřebnou verzi událostí. „Když informuji o výše uvedeném," napsal Abakumov, „žádám o povolení: za prvé, uspořádat v Krasnodonu veřejný proces s účastníky bestiálního vyvraždění… V této otázce jsme se radili se soudruhem Kaganovičem L. M., Kuzněcovem A. A. a tajemníkem ÚV VLKSM Michajlovem N. A., kteří pokládají za nutné takový proces uspořádat; za druhé, provedení procesu svěřit Vojenskému tribunálu Kyjevského vojenského okruhu." Abakumov navrhl dvanáct obžalovaných včetně německých válečných zajatců Rinatuse [sic] a Reista [sic] podle Výnosu Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR z 19. dubna 1943 „O mírách trestu pro německo-fašistické zločince…" každého k trestu nucených prací na dvacet pět let. Obviněná Ljadská k těžkým pracím na patnáct let. A dopis končil:

„Soud může začít mezi 1. a 10. prosince 1947.

Žádám Vás o svolení. Abakumov"

Nevíme, jaká byla Stalinova reakce. Jestli kvůli Abakumovovu prohlášení vydal nějakou rezoluci, nebo se omezil na ústní pokyny. Následně proběhl trestní proces. Nebyl ale veřejný, otevřený, ale tajný. V tehdejším tisku jsme o něm nenašli žádnou zprávu. Můžeme předpokládat, že Stalin myšlenku otevřeného procesu neschvaloval. Protože byla příliš nebezpečná. Němečtí zajatci by se mohli chovat jinak, než bylo ve scénáři. Pravda odhalená úzkému okruhu osob však byla zdrojem vytvoření nových mýtů. Nikdo se neobtěžoval informovat Fadějeva o nově zjištěných faktech: spisovatele, který proslavil hrdinské činy sovětské mládeže, bylo především nutné držet dál od pravdy.

https://magazines.gorky.media/novyi_mi/1997/6/novoe-o-sovetskih-geroyah.html

Společně s německými policisty byly souzen i menší ryby.

Například třiadvacetiletý Gurij Fadějev. Ten se literární postavou nestal. Zřejmě spisovatel nechtěl mít ve svém románu postavu s tak prekérním jménem.

„Gurij Fadějev se také znal s mladogvardějci, a zvláště se přátelil s rodinou Olega Koševého. Podezřelým se stal poté, co byl jednou v noci předveden na policii, když ho německá hlídka přistihla na ulici v podivnou hodinu a při prohlídce u něj našla antifašistický leták.

Četnictvo ho však z nějakého důvodu rychle propustilo. Podle svědků pak údajně téměř neopouštěl policejní stanici.“[66]

Byl zatčen 28.září 1946
Vypověděl toto:
„Poté, co jsem byl policií naverbován, abych identifikoval osoby šířící letáky ‚Mladé gardy‘, jsem se několikrát setkal se zástupcem policejního náčelníka Zacharovem. Při jednom z výslechů se Zacharov zeptal: ‚Který z partyzánů naverboval tvou sestru Allu?‘ Já, protože jsem toto věděl od matky, jsem Zacharovovi udal Váňu Zemnuchova, který skutečně učinil mé sestře nabídku, aby se připojila k podzemní antifašistické organizaci. Řekl jsem mu, že v Korostylevově bytě poslouchají rozhlasové vysílání z Moskvy jeho sestra Jelena Nikolajevna Koševá a její syn Oleg, který zapisuje zprávy Sovinformbyra.“[67]

Bezpochyby mu uškodilo i to, že vstoupil do služeb německého ředitelství jako geolog.
Rozsudek padl 6. března 1948. Gurij Fadějev dostal 25 let, starostův syn Georgij Stacenko 15 let, dalších čtrnáct osob souzených v tomto procesu dostalo po 25 letech.

Příběh Georgije Stacenka

O osudu Georgije Stacenka, syna kolaborantského starosty, se toho ví víc. Především díky vzpomínkám, které publikoval jeho syn Michail na svém blogu v letech 2008 a 2022[68]. Michail Stacenko se také v roce 2011 krátce zapojil do diskuse na DF. Diskutující samozřejmě nejvíc zajímaly vzpomínky Georgije Stacenka na Mladou gardu. Podle Michaila Stacenka je Georgij sepsal a část věnoval muzeu Mladé gardy v Krasnodonu.
Starosta se stal postavou Fadějevovy Mladé gardy pod svým vlastním jménem.
Syn býval komsomolcem a znal členy Mladé gardy: Zemnuchova, Koševého, Treťjakeviče, Levašova, Turkeniče i další. Nestal se

[66]https://www.mk.ru/editions/daily/article/2003/06/18/134607-gvardii-predatel.html
[67] Tamtéž
[68] https://not-himself.livejournal.com/

členem podzemí, ale těšil se u odbojářů určité důvěře. Vasilij Levašov vzpomínal, jak se s ním členové Mladé gardy společensky stýkali.

Vasilij Levašov (1970)
V září 1962 jsem se vydal z Leningradu do Krasnodonu. Blížilo se 20. výročí založení Mladé gardy. Lístek už jsem měl v kapse, když pošťák přinesl předvolání: předvolali mě na ředitelství Výboru státní bezpečnosti v nějakém případu jako svědka. Požádal jsem o odklad a odjel na oslavy do rodného města. Ale myšlenka na předvolání mě zaměstnávala cestou i po všechny dny, kdy jsem byl v Krasnodonu. V jaké záležitosti? - topil jsem se v dohadech. - Možná se podařilo najít dalšího z těch, kdo zatýkali, mučili a stříleli mé kamarády z podzemí?“
Konečně jsem v kanceláři vyšetřovatele.
„Stýkal jste se s Georgijem Stacenkem v okupovaném Krasnodonu?“
„Ano, stýkal.“
„Co o něm víte?“
„Byl purkmistrův syn.“
„Jaké bylo jeho zapojení do Mladé gardy?“
„Žádné.“
„Pokusili jste se zapojit Georgije Stacenka do Mladé gardy?“
„Ne. Vyhledali jsme ho, ale brzy jsme se přesvědčili, že není ten pravý. Svým přesvědčením měl Stacenko blíže k těm, kteří zradili Vlast a kolaborovali s okupanty.“
Vyšetřovatel se mě ptal na mnoho věcí, než položil hlavní otázku:
„Co měl Georgij Stacenko společného se zradou Mladé gardy?“
Tak odtud vítr vane!
„Neměl s tím nic společného. Mladou gardu zradil jiný člověk.“
[…]
Mládežnická společnost se občas scházela u někoho v bytě. Nedělali z toho žádné tajemství, hlavně proto, že starostův syn, devatenáctiletý Georgij Stacenko, byl nepostradatelným účastníkem takových setkání. Stacenka do naší společnosti nepřitáhlo to, že by sdílel naše přesvědčení. Na přímou otázku, co si myslí o tom, co se děje, odpověděl purkmistrův syn upřímně:
„Měl jsem dobrý život za sovětského režimu a mám dobrý život i teď.“
Pustit se s takovým člověkem do sporu bylo nejen zbytečné, ale i nebezpečné. Bylo těžké smířit se s myšlenkou, že mladému chlapci, čerstvému absolventovi desáté třídy, je lhostejný osud jeho Vlasti,

osud socialistického systému, jehož všech výhod si užíval od svého narození.
Skutečnost, že se otec Georgije Stacenka stal s příchodem okupantů purkmistrem, nás příliš neznepokojovala z toho prostého důvodu, že jsme ho neznali. Ale Georgij Stacenko? Vždyť se narodil a vyrůstal pod sovětskou mocí, získal středoškolské vzdělání, a kdyby nezasáhla válka, pokračoval by ve studiu.
Jeho otec se musel hodně snažit, aby synovi vštípil takové přesvědčení. Výčitky přišly mnohem později. Stacenko mladší nejednou litoval, že slepě následoval otcovu vůli a ani se nesnažil mít vlastní názor na to, co se děje. To ho přivedlo nejprve k pasivnímu přemýšlení a poté ke zločinu, za který se musel zodpovídat před sovětským soudem.
V té době, v okupovaném Krasnodonu, samozřejmě Stacenko věděl, že o fašistické okupaci, o povinnosti sovětského člověka, smýšlíme jinak. Ale purkmistrovu synovi se líbila jedna dívka z naší společnosti, Augusta Safonovová, a snažil se být s námi. Byl nepostradatelným účastníkem našich obvyklých mládežnických večírků, kdy jsme se scházeli jen tak, abychom se pobavili. Jednoho dne pozval Stacenko celou společnost k sobě domů na večírek.
Jít či nejít do bytu purkmistra? Všichni se rozhodli jít. Spojení s purkmistrovým synem by mohlo být užitečné pro naše tajné aktivity. K tomu skutečně došlo.
Večírek u purkmistra se nevydařil. Augusta Safonovová, kvůli níž to všechno mladý Stacenko zorganizoval, jít nechtěla – o purkmistrova syna neměla zájem. Museli jsme ji prosit.
Ale nebyl to Stacenko, kdo přesvědčil Augustu Safonovovou – to by byla ztráta času. Naši chlapci ji poprosili a ona souhlasila.
Večírek v purkmistrově bytě se nijak nelišil od jiných podobných večírků, které jsme občas trávili v bytech dívek. Vtipkovali jsme, hodně se smáli a tančili při patefonu.
Blížil se zákaz vycházení. Ivan Zemnuchov se zeptal Georgije Stacenka, mimochodem, svého bývalého spolužáka:
„Je už devátá hodina. Předpokládám, že je čas to zabalit.“
„Ne. Pojďme si ještě zatančit. Můj otec říkal, že je to v pořádku.“
A večírek pokračoval. Odcházeli jsme až hodinu a půl po večerce. Chlapci samozřejmě šli vyprovodit dívky, které bydlely na různých koncích města. A pak sami vyrazili domů. A všechny zastavila policejní hlídka.

„Byli jsme na návštěvě u Georgije Stacenka. Jeho otec nám povolil zůstat po deváté hodině," odpověděli všichni naši chlapci policistům jako jeden muž.
Policisté byli překvapeni. Něco takového se ještě nikdy nestalo. Nikdo se však neodvážil s purkmistrem promluvit a nikdo z hostů jeho syna nebyl ten večer odveden na policii. Všichni byli okamžitě propuštěni.
Z toho jsme se poučili. Kdykoli se některý z členů našeho podzemí vracel domů později než ve stanovenou hodinu, výmluva: „Byl jsem na večírku u purkmistrova syna" sloužila jako určitý druh propustky.
„Zvezda", 1970,č. 1,2[69]

Začátkem roku 1943 Georgij utekl z Krasnodonu. Důvod útěku ve svých pamětech neuvedl, jen se neurčitě zmiňuje, že to bylo „kvůli otci". Jeho syn Michail se domnívá, že to souviselo se zatýkáním členů Mladé gardy. Což dává smysl – jako jejich kamarád byl opravdu ohrožený.

Georgij Stacenko (1987)
Po odchodu z Krasnodonu v zimě 1943 jsem se asi dva měsíce potuloval po Donbasu. Bloudil jsem bezcílně jako slepý, nemytý. Neuvědomoval jsem si, proč a proč se toulám po těch městech, šachtách, vesnicích, motám se pořád dokola. Byl jsem tehdy hloupý a neuvědomoval jsem si své činy, ani činy svého společníka Gačečka. A přitom bylo nutné důkladně přemýšlet.
Při těchto toulkách mě osud dvakrát zavál do dolu Katyk u města Čisťakovo (dnes Torez). Poprvé v únoru 1943, podruhé v březnu. Přišli jsme do bytu starého známého, kde jsme poprvé žili jako přátelé. I bez příkazu starosty nás pohostinně přivítal.
Náš hostitel pracoval jako mistr v uhelném skladu, vypadal jako typický doněcký dělník těch let. Ve skladišti hořelo uhlí a náš hostitel byl stále v práci a hasil ho. Jak oheň hasil, nevím, ale když jsme opouštěli důl, uhlí ještě hořelo.
Večer jsme často seděli společně u stolu a povídali si. Mistr vyprávěl o neštěstí lidí v cizí zemi v Německu, mluvil o tom, jak Rusové nemají s Němci nic společného.

[69]https://web.archive.org/web/20071111042051/http://www.fire-of-war.ru/mg/levashov-v_my-friends1.htm

Strašně mě trápila moje situace, to, že jsem musel kvůli otci opustit Krasnodon a jít v podstatě stejnou cestou jako Němci. Stále jsem v hlavě hledal východisko ze své situace dobrovolného vyděděnce. Hledal jsem a nemohl najít cestu ven…
Jednou, když jsem mluvil se svým hostitelem, jsem to nevydržel:
„Řekněte mi, kam a ke komu by měl jít ruský patriot, pokud, předpokládejme, takový existuje? Vždyť naši Rusové toho v zemi také hodně napáchali a Němci se také s nikým nemazlí!…Takže s kým?“
Hospodář odpověděl suše:
„S kýmkoli, ale ne s Němci!“ - A mlčel. Náš rozhovor byl brzy u konce. Zanedlouho jsme se s Gačečkem vydali do vesnice Verchnyj Nagolčik za mužem, kterého Němci kvůli nemoci poslali z Německa zpět na Ukrajinu. Adresu tohoto muže nám sdělil náš hostitel. Tento muž byl nemocný tuberkulózou. To, co nám vyprávěl o životě Rusů v Německu, bylo strašné a přiznám se, že jsem tehdy vypravěči úplně nevěřil. Myslel jsem, že přehání. Ale Gačečko byl sklíčený, ještě víc shrbený, díval se sklíčeně černýma očima, kymácel se… Zjevně nevěděl, co má dělat…[70]

Potom ale „*hloupě padl do německých rukou*“ a „*pod namířenou německou karabinou“* na podzim 1943 doputoval do německého města Schwenningen. Tam se mu nedařilo zle. Pracoval v malé rodinné továrničce.

Vztahy v továrně byly rodinné, patriarchální, a já jsem si užíval relativní svobody – do práce a z práce jsem chodil bez doprovodu, majitel mi hodně finančně pomáhal. Můj šéf Johann Mayer byl podle mých vzpomínek přísný, ale spravedlivý a svým způsobem i laskavý. Jen jeho laskavost se skrývala pod vnější přísností a náročností.[71]

Válka pro něj skončila takto:

Na konci dubna 1945 ve městě Schwenningen, kde jsem se v té době nacházel, život úplně zamrznul. Většina továren se zastavila: nebyly suroviny, dodávky byly narušené, nedostávalo se elektrické energie. Moje továrna se skoro zavřela. Přestal jsem chodit do práce. Jenom

[70] https://not-himself.livejournal.com/4929.html
[71] https://not-himself.livejournal.com/3515.html

občas vojáci brali lidi z lágru na obranné práce, někdy jsem se do takové skupiny dostal i já.
Jednou, když jsme kopali zákopy na hoře, která dominovala městu, jeden z Němců hledě na západ, na zapadající slunce, mi řekl: „Podívej, Ruse, tam vychází úsvit tvé svobody!" a usmál se a blýsknul brýlemi. Ostatní Němci na něj zasyčeli a on se s pohledem na mě zasmál:
„Ano, tam vychází tvoje svoboda!"
Ale z těch východů bylo málo užitku, dokonce byly neproduktivní. Jednou jsme rozebírali rozvaliny rozbombardované ulice, podruhé jsme vozili dokumenty na spálení do kotelny okresního výboru NSDAP. Toho jsem se polekal: co když nás Němci po skončení práce zlikvidují? No, sláva Bohu, všechno dobře dopadlo.
Na výboru bylo všechno v nepořádku: nábytek byl rozházený, na podlaze se válela nacistická hnědá uniforma, na stolech byly zbytky jídla, láhve. Na stěně na jednom hřebíku visela skupinová fotografie nacistů. Ten Němec, který nás odvedl z lágru, řekl, když odšrouboval ceduli z budovy:
„V roce 1933 jsem ji osobně přišrouboval, a teď v roce 1945 ji sám sundávám…"
Nálada byla radostná i úzkostná. Válka očividně směřovala k porážce Němců, ale my jsme se báli represí SS proti Rusům, koneckonců byli schopni všeho…
Dny začaly být světlé a jasné. Ve vzduchu od rána do večera visela útočná letadla a hnala za jednotlivou lokomotivou, vozem nebo dokonce jednotlivým člověkem. Paralyzovala veškerou dopravu. Před mýma očima blízko tábora rozstříleli jednotlivou lokomotivu. Tisícové arkády letadel, která letěla hluboko do Německa kvůli bombardování, když prolétaly nad městem, řevem motorů otřásaly zemí, drnčela od toho skla. Dvakrát nevelké skupiny letadel bombardovaly a ostřelovaly město. Německé standardní hrázděné domy se sypaly, jako kdyby byly z karet, a svými troskami zakrývaly chudý majetek obyvatel.
Nebyl klid ani v noci. Když v prosinci 1944 bombardovali Stuttgart, který ležel asi sto dvacet kilometrů severně od Schwenningenu, byla zář přes polovinu nebe. Nebyl žádný poplach. Němci seděli v krytech, nás tam nepouštěli. Ležíš na palandě, trápíš se v očekávání smrti… Vyjdeš na ulici a vidíš, jak se na temném nebi ženou letadla vlna za vlnou, a celé město znehybnělo… Ani zvuk, ani ohýnek… Jenom se

všechno chvěje od řevu motorů a z dáli se nese zvuk bombardování… V sousedním městečku Villingen se občas střílí z protitankových děl, u nás je ticho… Raduješ se, že ses nedostal do velkých měst: Berlín, Drážďany, Stuttgart, Hamburg: ruské noviny, které pro nás vydávají Němci, jsou plné jmen Rusů, kteří zahynuli při bombardování… Velcí podnikatelé opouštějí město, ujíždějí do Švýcarska, které je od nás jižně třináct kilometrů…

Jednou mi Michail Grevcov, zvaný „Zrzek“, můj soudruh, se kterým jsem se kamarádil (stejně jako já byl z Donbasu, ze šachty „Rudá Hvězda“ blízko Čistjakova) řekl: „Dneska mi šéf přikázal, abych přišel do práce: budeme pro něj sázet brambory. Já zakopu do země brambory a ty přijdeš večer s pytlem a odneseme si je…“

Podrobně mi vysvětlil, jak najdu ornici za městem, kde bude pracovat. Večer jsem šel za ním. Vyšel jsem z města, šel po polní cestě. U vesnické nádražní restaurace jsem potkal Michaila a společně jsme se vydali do ornice. On rychle našel zakopané brambory, vyhrabali jsme je do dvou papírových pytlů, které jsem ukořistil. Právě jsem s tím skončili, když ve městě zavyla siréna. Alarm (poplach)! Za okamžik přiletěla letadla a začal kolotoč: jedna bombardovala a ostřelovala město, druhá po dokončení ostřelování stoupala nahoru a třetí přilétala bombardovat. Letadla se obracela přímo nad námi a my s Michailem jsme leželi v brázdě zoraného pole, zavrtali se hlouběji do země a uši nám zalehly od řevu motorů a rachotu těžkých kulometů… někde ve městě vybuchují bomby… Zřejmě nám nic nehrozilo, ale tehdy jsme to nechápali. A nač skrývat pravdu, pořádně jsme se s Michailem báli… Nakonec letadla odletěla…

Bezpečně jsme se dostali do města, přišli do našeho lágru. Hlídač, „fašista“, jak jsme mu říkali, po nás sklouzl zlým pohledem a pustil nás na ubytovnu (lágr se nacházel ve staré budově továrny „Jugane“). Slezli jsme do sklepa a začali jsem si připravovat večeři. Já jsem oloupal brambory, nasypal je do vysokého vědra, ze kterého nám ráno nalévali kávu (náhražku kávy, rozumí se), zalili vodou. Michail zapálil v kamnech. Z okna sklepa v úrovni chodníku vycházel komín od kamen a valil se z něj kouř. „Fašista“, který byl mezi námi znám svou zlou povahou, vyhlédl z vrátnice, uviděl kouř a vřítil se do sklepa. Šel jsem právě nahoru do třetího patra pro sůl (v první patře byla jenom vrátnice, ve druhém bydlely rodiny Poláků evakuovaných z Varšavy, ve třetím jsem se umístili my). „Fašista“, který skočil do sklepa,

napadl Michaila holí a začal ho bít. Michail vykřikl něco sprostého a bleskurychle se vrhl nahoru.
S křikem vběhl do místnosti, kde se nás Rusů, Ukrajinců a Bělorusů mačkalo padesát. Celou místnost zabíraly dvoupatrové palandy těsně u sebe, uprostřed místnosti byly dva stoly. Michail se vrhl za palandy, k oknu. V tu chvíli se na ulici ozval hřmot a zarachotil velkorážný kulomet. Sklo v jednom okně se rozbilo. My kde jsme stáli, tam jsme padli. A začali se třást. Kulomety jako by nám narážely do hlavy jako kladiva, všechno se otřásalo rachotem, pokoj se naplnil dýmem od střelného prachu…
Všechno skončilo tak náhle, jako to začalo. Najednou nastalo ticho, My, celí bledí, jsme vstali z podlahy. Začali jsem si říkat, co to mohlo být, co máme dělat?
Do pokoje vběhl kluk z Nikolajeva (bydleli všichni společně a my jsme jim říkali „bochníci“) a zakřičel:
„Kluci! Ve městě jsou Francouzi! Dole, na ulici, stojí! Hurá!“
Vrhli jsme se dolů. V dokořán otevřené vrátnici se válela černá uniforma s páskou se svastikou. „Fašista“ sám se ještě stačil včas odplížit. U vstupních dveří do budovy stálo několik zaprášených vojáků v přilbách, v nám neznámé uniformě, se samopaly v rukách. Poláci už jim dali napít vody, Vojáci jim gesty poděkovali a s úsměvem všechny prosili, aby šli dovnitř budovy. Bylo to nebezpečné. V ulicích města ještě boj nekončil, mohly dojít k něčemu nečekanému…
Znovu jsme vešli do domu: už byla úplná tma, Ale elektřina byla a my jsme rozsvítili. (Němci v městské elektrárně nepřestali pracovat.) Řeči nebraly konec.
Najednou se ve dveřích objevili dva lidé, Jeden malý, v baretu, ve francouzské uniformě válečného zajatce, druhý vysoký, statný, s kudrnatým vousem v kabátku s nezakrytou hlavou. Válečný zajatec se obrátil k nám a zakřičel: „Rusové! Nemusíte se bát – to jsou naši přátelé, francouzští vojáci! Osvobodili nás! Hitler kaput!“
Odpověděl mu hlasitý jásot. Obklopili jsme je, každý něco vykřikoval, smál se, chtěl jim tisknout ruku. Najednou někdo vykřikl:
„Dejme jim hobla“
A okamžitě se ve vzduchu ocitla Francouzova statná postava a za ním vyletěl do vzduchu malý Francouzek. Dlouho jsme je vyhazovali, smáli se a prosili, abychom je pustili. Museli dlouho prosit, než jsem je nechali!

Nepamatuji si, jak proběhla noc. Ráno jsme s Miškou usnuli. Usnuli jsme tvrdě, mrtvým spánkem beze snů. Poprvé po letech zajetí jsme spali svobodní!
Tak neočekávaně k nám přišlo 20. dubna 1945 osvobození! Francouzské tanky prolomily zátarasy na silnicích, které hlídali staří a malí volkssturmisté, toho dne prorazily 100-120 km hluboko a téměř dosáhli jižních hranic Německa. Tam za Bodamským jezerem bylo neutrální Švýcarsko.
Brambory ale zůstaly neuvařené, zkysly, pokryly se pěnou v emailovém vědru na kávu. Už nám po nich nic nebylo. Nastala nová doba, bohatá na události.
12. 8. 1987[72]

V Německu 1945

Ať už byly okolnosti Stacenkova odchodu z Krasnodonu jakékoliv, zřejmě mu působily obavy. Nechtěl se tam vrátit a nechtěl se příliš přiznávat k tomu, že odtamtud pochází.

[72] https://not-himself.livejournal.com/6367.html

První šok utrpěl už ve vlaku, který ho měl odvézt do sovětské okupační zóny v Německu.

Nastoupili jsme do vagonů (samozřejmě nákladních, vybavených lůžky). Kavkazané, kteří žili odděleně od nás ve městě ve své ubytovně, odmítli odjet do Sovětského svazu a utekli. Ve vagonech se rozdávaly sovětské noviny a do našeho vagonu se dostala Komsomolská pravda. Jako lovec novin jsem byl jedním z prvních, kdo je rozbalil. Titulek v horní části jedné ze stránek: „A. Fadějev, „Mladá garda“![73]

Krev se mi nahrnula do hlavy. Takže Mladá garda, Krasnodon! Tak tady mě dohnala minulost! Moji přátelé z podzemí, můj otec, krátce purkmistr ukrajinského Krasnodonu, na kterého jsem často vzpomínal, moje matka, bratr, babička, já, můj útěk z města – to vše mi v mžiku proběhlo hlavou. Co dělat? Kam utéct, než padnu do rukou NKVD? Kam? Všechno mi vířilo v hlavě a někam se řítilo... Měl jsem okamžitě utéct, nechat všechno za sebou, vystoupit z vagónu, ale... Zůstal jsem ve voze s novinami v rukou...
Pomalu, pilně jsem četl část románu, která byla v tomto vydání zveřejněna – epizodu o přítelkyni Uljany Gromovové, která byla z Krasnodonu poslána do Německa (později ji autor z druhého vydání románu vyškrtl). A jako všichni nerozhodní, zbabělí lidé, kteří se bojí podniknout rozhodné zodpovědné kroky, jsem se rozhodl počkat, s odůvodněním, že ať se děje, co se děje, osudu neutečeš, nemám kam jít, musím jet, když už jsem seděl ve vagónu ... a já jsem se neměl čeho bát, do ničeho jsem nebyl zapletený, kromě toho, že jsem byl synem svého otce a budu se za něj muset zodpovídat – moje mysl mi dávala utěšující argumenty...
Vlak se vydal vstříc mému i našemu osudu. Myslím, že nás bylo mnoho, kteří jsme se v hloubi duše báli setkání s Vlastí.[74]

Georgij se v repatriačním táboře se dověděl, že proti původnímu plánu zajatci nebudou přijímáni do sovětské armády, což znamenalo, že jeho návrat domů se může protáhnout. Ale objevila se jiná možnost – nábor na stavbu nových automobilek v Minsku, Kyjevě a Moskvě. Přihlásil se do moskevské továrny a následovala dlouhá cesta přes Polsko (kde

[73] https://not-himself.livejournal.com/3273.html
[74] https://not-himself.livejournal.com/2895.html

se jejich vlak pokusila přepadnout Armia Krajowa), Bělorusko a Ukrajinu do Moskvy, kam dorazil „v předvečer listopadových svátků“. Tam čekalo překvapení. Nepřijali ho do moskevské továrny, ale do továrny na vagóny v Mytišči, 18 km od Moskvy.

Nejnepříjemnější věcí, kterou jsem musel absolvovat, bylo vyplňování dotazníku na kádrovém oddělení. Dlouho se mě vyptávali na Krasnodon (neodvážil jsem se zatajit, že jsem z Krasnodonu), na mého otce, na to, jak jsem z města odešel. Ale poté, co ukojili zvědavost a po vyplnění dotazníků vyptávání ustalo a já jsem dostal potvrzení, něco jako občanský průkaz, že pracuji v Mytišči. Byl jsem také varován, že cestování s tímto dokladem není zvláště vítáno, zejména do Moskvy, protože v Moskvě platí stanné právo a zákaz vycházení, hlídky kontrolují doklady a zadrží každého podezřelého. Právě v té době v Moskvě a okolí řádil gang „černých koček“ a všichni o něm pořád mluvili. No, nejsem snad sám podezřelý? Nejpodezřelejší ze všech.[75]

Umístili ho do opravárenské dílny jako montéra-opraváře. Brzy začal uvažovat o tom, jak se z továrny dostat a nejlépe něco studovat, ale vedoucí kádrového oddělení mu vysvětlil, že ho z Německa nepřivezli, aby studoval. Zůstal tedy v továrně a aby neztrácel čas, zapsal se do druhého ročníku strojírenského učiliště v Mytišči.

Mezitím nás připravovali na vydání pasů a při této příležitosti mě předvolali na místní úřad NKVD. Nějaký příslušník mě požádal, abych vyplnil formulář, v němž jsem poprvé uvedl místo pobytu svého otce, které jsem v té době už znal od své tety, jíž otec předtím psal. Proč jsem to udělal? Možná jsem věřil, že už je po všem a že moje neštěstí skončilo? V žádném případě jsem nebyl úzkostlivý, dokonce jsem měl otcovy dopisy pod matrací své postele. Zkrátka jsem ztratil veškerou opatrnost a ostražitost, což později způsobilo mnoho smutku mně i mým blízkým. Tehdy se mi zdálo, že nic nevěstí smůlu, ale ukázalo se, že se kolem mé hlavy strhla bouře.[76]

Jeho otec odešel z Krasnodonu 15. února 1943. Podle vyprávění matky pracoval do poslední chvíle. Němci mu (podle matky) slíbili,

[75] https://not-himself.livejournal.com/1653.html
[76] https://not-himself.livejournal.com/1653.html

že ho na ústupu vezmou s sebou, ale zapomněli na něj. Odešel sám. Ubytoval se u své snachy v Melitopolu. Podle pozdějšího výslechového protokolu se tam „živil spekulacemi“. Začátkem podzimu se přidal („infiltroval“) k Rudé armádě a došel s ní až do Berlína. Získal medaili Za odvahu, řadu pochvalných uznání, ale to mu po válce nepomohlo.
V roce 1946 byl zatčen. (Přesnější datum Georgij neznal.) Jeho žena byla zatčena 9. listopadu 1946.
Georgij byl zatčen 22.září 1946.

V předvečer toho dne, 22. září 1946, jsem se chystal do Moskvy: odpočinout si, projít se po městě a navštívit tetu. Ale něco mě drželo v Mytišči, kde jsem bydlel na ubytovně: nějaké drobnosti, na které si teď nemohu vzpomenout, nebo nepochopitelná únava. Nakonec jsem se rozhodl odložit cestu na zítřek.
Probudilo mě zvonění budíku, který jsem si vždycky dával pod polštář, aby nikoho nerušil, zvedl jsem hlavu z polštáře a podíval se z okna. Bylo v čele mé postele. Bylo šedivé deštivé ráno. Nechtělo se mi vstávat. Nastavil jsem si budík o hodinu dopředu, strčil ho znovu pod polštář a znovu usnul.
Vzbudil jsem se, když zazvonil zvonek podruhé. Venku mrholilo lehkým podzimním deštěm. Nechtělo se mi znovu vstávat… A zase jsem usnul…
Probudil jsem se, protože mi někdo cloumal ramenem. Zvedl jsem hlavu a uviděl muže v tmavé bundě a šedé čepici, jak se nade mnou sklání. Říká:
„Kontrola totožnosti! Vaše doklady!“
Nepřekvapilo mě to. V poslední době se hodně mluvilo o bandě „Černá kočka“, která působila v Moskvě a okolí, po městě se po večerech stále procházely armádní hlídky, často docházelo k raziím a kontrolám totožnosti. Sáhnu pod polštář, vytáhnu schovanou peněženku a z ní nový, nedávno získaný pas a podám ho neznámému muži. Rozloží ji a tváří se, jako by se z papíru kouřilo…
„Vaše příjmení?“ ptá se
„Stacenko,“ řeknu.
Ukáže mi papír, který drží v ruce, a já si stihnu přečíst jen slovo „Zatykač“ na jeho horním okraji. Ozve se krátký výkřik:
„Ruce vzhůru! Jste zatčen!“

A před sebou vidím hlaveň pistole a nevím, jak a odkud se vzala v jeho ruce… Všechno se děje tak rychle, že ani nedokážu pořádně přemýšlet. Zvedám ruce… Spodky mi padají, ale nesmím se pohnout. Druhý muž ve vojenském plášti, který se objeví vedle prvního, jenž na mě míří zbraní, mě navyklými pohyby prohledá a odvede stranou. Teprve teď si všimnu, že v místnosti jsou tři neznámé tváře – napůl vojáci, napůl civilisté – a také vedoucí ubytovny a uklízečka našeho oddělení. Uklízečka a vedoucí jsou bledí jako smrt.
Ten první, který si vyžádal můj pas, rychle prohledává mou postel, noční stolek, kufr přinesený z komory, vezme několik dopisů a všechny doklady, posadí se ke stolu, sepíše soupis mého majetku a také soupis toho, co mi bylo při zatýkání odebráno, a dá mi to podepsat.
Podepíšu a znovu ustoupím stranou. Všichni obyvatelé našeho velkého pokoje pro deset lidí nespí a sedí na svých postelích. Všichni se na mě dívají s doširoka otevřenýma očima. V jejich očích se zračí překvapení. Podívejte se na něho! Včera si mě nikdo nevšímal, byl jsem jenom kluk, ale dnes si pro mě přijeli v ZIS a seberou mě! Kdo jsem? Bandita z Černé kočky, nebo policista, nebo vlasovec, nebo banderovec, nebo někdo jiný? Nevědí, že… Ani já ještě nevím, proč mě odvedli… Ačkoli v hloubi duše tuším: nejspíš kvůli mému otci…
Podepisuji soupis a zatykač.
Byly mi odebrány potravinové lístky, tovární kupony na doplňkové jídlo – takzvané stachanovské kupony: dostával jsem za ně talíř kaše, kousek chleba, sklenici čaje se dvěma bonbony. Ten, kdo mě zatýkal, mi navrhl, abych se jich zbavil.
„Dej to chlapcům!“ říká. „Stejně je nebudeš potřebovat.“[77]

Odvezli ho do pověstné věznice NKVD, známé jako Lubjanka. Druhý den (v pondělí) ho zavedli k vyšetřovateli.

Po dvou hodinách výslechu jsem podepsal první protokol v životě a byl jsem tak nervózní, že se mi třásly prsty a ruce jsem si sevřel mezi koleny. Vyšetřovatel si všiml toho chvění, které jsem nedokázal zastavit, a jedovatě se zeptal:
„Cože se vám třesou ruce?“
Nejspíš si říkal: „Mám tě, holoubku, nemůžeš nám utéct! A ty to víš, proto se tak třeseš!“

[77] https://not-himself.livejournal.com/6468.html

Když výslech skončil, odvedli mě do kanceláře vysoce postaveného náčelníka. Po místnosti pokryté kobercem se pohyboval statný, podsaditý muž v lesklých botách a v uniformě s nárameníky generálmajora. Byl to generál Leonov, šéf vyšetřovacího oddělení Ministerstva státní bezpečnosti SSSR.
Zastavil jsem se na prahu, dozorce, který mě přivedl, mi stál za zády. Generál se přede mnou zastavil. Najednou mě srazil bleskovým úderem pěsti k zemi a botou se mi postavil na hlavu.
„Rozmlátím ti hlavu, ty hajzle!“ řekl a já ucítil na tváři dotek generálovy podrážky. „Vstaň!“ přikázal. Šel z něj strach. Jak jsem vypadal – nevím. Vstal jsem. Generál se mě po chvíli mlčení zeptal, kdo jsem. Odpověděl jsem, v hlavě mi hučelo, rojilo se mi v ní tisíc myšlenek, ale jedna převládala: „Jsi ztracen, Georgiji, ztracen navždy!“
Generál se začal procházet po místnosti a slova, která zatloukal jako hřebíky, se odrážela v rytmu jeho kroků.
„Stacenko, nebudu ti lhát a slibovat, že se odsud dostaneš. Ne, z vězení se nedostaneš! Ale pokud chceš zůstat naživu, mluv pravdu! Budeš mluvit pravdu? Slibuješ?“
Nehodlal jsem po takovém setkání přivítání lhát, a tak jsem na obecnou otázku odpověděl velmi snadno a jednoduše:
„Ano, budu!“ a sám jsem věděl, že se budu muset přiznat ke všemu, z čeho jsem byl obviněn, literatura, kterou jsem četl v Německu, mi to objasnila.
„Tak jdi a mluv jenom pravdu! Jedině tak zůstaneš naživu!“
Od Leonova mě odvedli k plukovníku Komarovovi, vedoucímu vyšetřovacího týmu pro zvlášť důležité případy. Z oken jeho kanceláře bylo vidět na Dzeržinského náměstí, přímo před očima mi hořelo červené písmeno „M“.
Vysoký, pohledný, snědý muž s bujnou kšticí se ke mně přiblížil. Jeho hnědé oči se zakoulely a vesele a vlídně se na mě podívaly. Posadil mě na židli k malému kulatému stolku, sedl si naproti mně, zapálil si cigaretu a laskavě se mě zeptal:
„Kdo vydal Mladou gardu Němcům?“
„Viktor Treťjakevič,“ odpověděl jsem.
„Lžeš, můj drahý! Ty a tvůj tatínek jste vydali Němcům Mladou gardu!“
Z jeho slov se mi zatmělo před očima. Ohromilo mě to. Proč padlo podezření na mě? Proč to tvrdil tak rozhodně? Přiznám se, že jsem

takové obvinění nečekal a nikdy jsem si nedokázal představit, že by mohlo být vzneseno proti mně. Kdybych věděl, co mi můj nešťastný osud přichystal, nikdy bych se nevrátil, čestné slovo! - Nikdy bych se z Německa do Ruska nevrátil! V žádném případě! Osud však rozhodl jinak…

Nejdřív mě to obvinění dokonce zaskočilo, a pak jsem si mnul ruce a začal jsem rychle mluvit třesoucím se hlasem:

„Jak vám mám dokázat, abyste mi věřili, že jsem Mladou gardu nezradil!"

Stav mé duše byl hrozný, skutečnost byla horší než nejhorší sen!

Najednou se Komarov naklonil přes stůl, chytil mě pod krkem a začal mě škrtit. Oči mi vylezly z důlků…

„Ne, to ty s tatínkem jste prozradili Mladou gardu, ne Treťjakevič! To víme!"

Zavládl ve mně zvláštní klid. Nebyla odtud žádná cesta ven. Uchvátil mě smrtelný stisk, z něhož se ještě nikdo nevymanil. Budou mě mučit, nechají mě hnít v kasematech rok nebo dva, a pak tak jako tak nevydržíš – přiznáš se. Vždyť Zinověv, Kameněv, Bucharin se přiznali, že chtěli zabít Lenina… A byli to jeho spolubojovníci! Ne, ta všechna obvinění nejsou náhoda. Přiznám se k tomu, z čeho jsem byl obviněn. A co pak? Pak soud! (Neznal jsem zvyky našich opričníků, neznal jsem ještě jejich soudy a choval jsem sen o soudu, který chce nastolit Pravdu, o soudu, který potřebuje Pravdu, hledá jen Pravdu). A u soudu řeknu, že jsem se pod nátlakem přiznal ke zradě Mladé gardy, a sám jsem před památkou svých mrtvých kamarádů a před Mladou gardou čistý. Mé rozhodnutí ovlivnila také brožura, kterou jsem četl v Německu o roce 1937. Vyprávělo se v ní, jak jistý rudoarmějec svedl vyšetřovatele na scestí, když jim vyprávěl o spiknutí v Rudé armádě, jehož byl členem; vyšetřovatelé mu dopřávali různé požitky, dávali mu kouřit, krmili ho a svůj omyl si uvědomili, až když rudoarmějec jmenoval hlavu spiknutí – samotného Vorošilova!

„Udělám to taky tak," proletělo mi hlavou. „Teď se přiznám a u soudu řeknu všechno! Jinak mě tady v neviditelném vězení[78] umučí a zabijí, a na svobodě se nikdo nedoví o mém osudu – protože zvěsti, které oni rozšíří, se roznesou po celé zemi!"

„Co bude, to bude" - to byly myšlenky, které mi vmžiku proběhly hlavou.

[78] „neviditelné", protože Lubjanka nebyla z ulice vidět

„Pusťte mě!“ sípal jsem přes křeče v hrdle. „Ano, já jsem je udal!“ Komarovovy ruce svírající můj krk povolily. Opřel se, vyplivl z úst rozdrcenou zmuchlanou papirosu, vzal z krabičky, která stála na stole, papirosu „Severní Palmira“, škrtl sirkou, zapálil si a s potěšením potáhl.

„No, to to trvalo! Vezmi ho, odveď ho k sobě, Galkine, vyslechni ho hned, hned!“ Natáhl ruku pro sklenici silného čaje, kterou mu podal drobný, štíhlý poručík s manžetou na rameni, pohledná, hračičkovská postava. Stál v pozoru před svým nadřízeným a v očích mu zářila hluboká víra a oddanost.

Komarov vstal a zamířil ke svému pracovnímu stolu, který byl zavalen případy; už ho nezajímám, už pro něj neexistuji. V jeho očích se už rojily mně neznámé myšlenky. Možná o odměně za odhalení zrádce Mladé gardy, o řádech, poctách, vysoké záštitě ministra Abakumova a možná i samotného Beriji, nebo dokonce velkého Stalina?

„Odvést!“ řekl, aniž by se podíval mým směrem.

Galkin, černý hubený muž s mrzutou hodností podplukovníka, mě zavedl do své kanceláře. Posadil mě ke dveřím za malý stolek, na kterém svítila 200wattová stolní lampa, a sedl si naproti mně ke svému stolu, natáhl ruku a stiskl zvonek. U seržanta, který vstoupil, si objednal sklenici čaje a sendvič. Čaj dorazil okamžitě. Napil se čaje, zapálil si Kazbek (v té době byl Kazbek a Severní Palmira luxus, ale ve vyšetřovacím oddělení pro zvláště závažné případy to byl běžný příděl pro vyšetřovatele) a zadíval se na mě.

„Dobrovolné přiznání zmírňuje trest. Meč viníkovi hlavu nesetne! A teď mi podrobně pověz, jak jste s otcem zradili Němcům komsomolce z Krasnodonu!“[79]

Lubjanka

[79] https://not-himself.livejournal.com/6855.html

Při tomto nebo některém z dalších výslechů vypověděl toto:

„Jako komsomolec jsem se těšil důvěře soudruhů, protože jsem se navenek projevoval loajálně vůči sovětské moci. Řekl jsem otci o nabídce, kterou mi dal Levašov, abych se připojil k podzemní komsomolské organizaci. Také jsem mu řekl, že mi Zemnuchov ukázal leták a přečetl básně, které napsal proti Němcům. A vůbec, řekl jsem otci, že moji spolužáci Zemnuchov, Aruťuňanc, Koševoj a Treťjakevič jsou členy podzemní organizace a aktivně pracují proti Němcům.“[80]

Cela v Lubjance

Později své přiznání odvolal a řekl, že zatýkání Mladé gardy začalo před jeho rozhovorem s otcem.
O svém plánu odvolat přiznání před soudem se zmínil spoluvězni, který měl zřejmě za úkol na něj donášet.

Druhý den mě odpoledne odvedli k vyšetřovateli, což bylo velmi vzácné. Galkin mi řekl:
„Co si myslíš, že děláš?“ a odvedl mě přímo ke Komarovovi. Znovu jsem se ocitl před Komarovovýma děsivýma očima.
„Spoléháš na soud?“ řekl a vyslechl nejprve Galkina a pak mě.
„Myslíš si, že potřebujeme tvé přiznání, abychom tě mohli soudit? Pitomost! Necháme tě shnít tě bez soudu, chcípneš jako pes! Čerta se od nás dočkáš, ty hajzle! Chceš nás vydírat, parchante! Vynesou tě nohama napřed, Stacenko.“

[80] https://www.mk.ru/editions/daily/article/2003/06/18/134607-gvardii-predatel.html

Po zbytek života jsem se řídil Komarovovými slovy. Čekala mě smrt tak nebo tak. Kdybych to všechno na Lubjance vydržel, kdybych se nepřiznal, sotva bych teď psal tyto řádky. Zvolil jsem snadnější cestu – přiznal jsem se, ale stejně – smrt! Stejně na mě metodicky, rok za rokem, orgány státní bezpečnosti vyvíjely nátlak a ničily mě. Byl jsem, jak se dnes říká, pod jejich palcem. Jakmile jsem se začal dusit nedostatkem vzduchu, dopřáli mi doušek, abych se mohl nadechnout. Zalapal jsem po dechu a oni mě začali znovu dusit… Dusím se, dají mi další doušek vzduchu! Takže mě přes veškerou snahu nikdy nenechali postavit se na nohy. Případ Mladá garda mě pronásledoval jako stín, kamkoli jsem šel, kdekoli jsem se objevil.
Ano, prašť jako uhoď!
Bylo by statečnější zahynout pod Leonovovou botou hned, než prodlužovat agónii o více než čtyřicet let!
[…]
Koncem zimy 1948 mi uložili, abych se seznámil se svým „případem". Jak jsem věděl od ostatních vězňů, bylo to znamení, že se můj „případ" chýlí ke konci a bude předán soudu. Vyšetřovatel byl velmi laskavý a dal mi tlustou složku mého „případu". Doporučil mi, abych zničil fotografie svých příbuzných a přátel, které mi byly odebrány při zatčení. K čemu je potřebuješ, řekl. Souhlasil jsem a byl sepsán příslušný papír, který jsem bez výčitek ihned podepsal a vyšetřovatel spálil mé fotografie na popelníku. Také jsem podepsal papír, že jsem si přečetl svůj „případ". Věděl jsem, že ti, kdo byli ve vězení, se z něj zpravidla nikdy nevrátí jinak než jako vězni. Čekal jsem tedy na rozsudek a v duchu už jsem se rozhodl, že dostanu deset let. Nic jiného jsem nečekal. Nepřišlo mi to nijak hrozné. „Přežiju to," pomyslel jsem si. A když jsem se zeptal vyšetřovatele:
„Kolik mi dají? Deset let?"
„Ano, deset, nebo možná ještě méně!" s předstíranou bezstarostností a veselým úsměvem mi odpověděl.
Také jsem musel navštívit prokurátora. Prokurátor kladl otázky, zapisovatelka dělala poznámky, zpracované poznámky byly okamžitě sepsány na stroji a na konci dne jsem podepsal protokol o výslechu. Prokurátor si mě k mému překvapení předvolával ve dne. Myslím, že prokurátor v noci rád spal!
Hlavní otázka prokurátora zněla: V čem jsem přiznal vinu? Samozřejmě jsem popřel hlavní obvinění, které mi bylo vnucováno od prvního dne mého zatčení – zradu Mladé gardy. Přiznal jsem se, že

jsem byl v roce 1941 odveden do armády a že jsem opustil jednotku na více než jeden den, abych zašel domů. Podle předpisů by to mohlo být považováno za dezerci, kdybych složil přísahu. O dalších trestných činech, z nichž jsem byl obviněn, jsem nikdy neslyšel. Dozvěděl jsem se o nich v roce 1977. Prokurátor se mě neptal, jestli jsem udal Zemnuchova a Levašova, jestli jsem pracoval v Německu ve vojenské továrně (ukázalo se, že i to může být trestný čin, i když na mně osobně nezáleželo, kde budu pracovat). Neinformoval jsem orgány státní bezpečnosti o tom, kde se nachází můj otec. Prokurátor se mě na něj neptal.

[…]

Právě uprostřed těchto vězeňských aktivit mě zastihlo ono březnové ráno, kdy se otevřely dveře a vysoký dozorce, který vstoupil do cely, se každého z nás zeptal: „Jaké je vaše příjmení?“ Když uslyšel moje, řekl: „K vyšetřovateli.“. To byla jejich rutina! Rychle jsem se oblékl a vyšel ven (v cele jsme obvykle nosili spodní nátělníky).

Obvyklá cesta: po železných schodech mě vedli dva dozorci. Sešli jsme do přízemí a po průchodu kontrolním stanovištěm, kde nás eskorta předala vyšetřovateli, jsme vstoupili do vyšetřovací budovy, do příslušné kanceláře. Zde nás strážci opustili a my jsme byli vydáni na milost a nemilost samotnému vyšetřovateli.

Tentokrát došlo ke změně. Byl jsem umístěn do „boxu“. „Box“ byla malá místnost bez oken s jednou lavicí, osvětlená elektrickou žárovkou. A samozřejmě tam byly železné dveře s kukátkem a všudypřítomným „vševidoucím okem“ hledícím přes kukátko.

V boxu jsem byl týden. Dveře se otevřely a já byl vyzván, abych vystoupil. Odvedli mě do nějaké kanceláře ve vyšetřovatelské budově, kde uprostřed velké prázdné místnosti seděl za stolem zády k oknu černý muž se zarudlým obličejem a nárameníky majora státní bezpečnosti. Požádal mě, abych se posadil, zeptal se mě na jméno a příjmení, a když uslyšel, že jsem Stacenko Georgij Vasiljevič, sám se zvedl a hlasitě mi řekl: „Vstaňte!“ Vstal jsem. Ve stoje mi přečetl rozsudek. Respektive nešlo o rozsudek, ale o rozhodnutí Zvláštní rady při Ministerstvu státní bezpečnosti SSSR, podle něhož jsem byl odsouzen na dvacet (!!!) let odnětí svobody za „zradu Vlasti a zrádnou činnost proti sovětským občanům“ s výkonem trestu v trestanecké kolonii a káznici Ministerstva vnitra SSSR.

Byl jsem omráčený.

Muž u stolu mi řekl, abych k němu přistoupil. Přistoupil jsem k němu. Podal mi násadku s perem namočeným v inkoustu a vyzval mě, abych podepsal, že jsem byl seznámen s rozsudkem. Papír, který mi dal podepsat, byl přikryt dalším bílým čistým listem papíru, v němž byl udělán otvor, kterým bylo vidět na spodní list papíru. Dělo se tak vždy v případech, kdy bylo třeba podpisu, ale vězeň neměl vědět, co podepisuje, takže mě to nepřekvapilo. Ale já jsem se zeptal:
„Co se tam píše? Mohu si to přečíst?“
„Všechno, co potřebujete vědět, jsem přečetl“, odpověděl mi suše muž s nárameníky majora.
Byl jsem začarovaný mužovým pohledem a přísností rozsudku, kterou jsem nečekal, a mechanicky jsem se podepsal tam, kam mi bylo řečeno.
A jako vždy jsem pochybil, já hlupák!
Teprve v roce 1977 jsem si přečetl celé znění rozsudku. Psalo se v něm, že jsem Němcům zradil Ivana Zemnuchova a Vasila Levaševa[81], kteří později zemřeli na následky brutálního mučení Němci! Jakže? Napsat záměrnou lež, vynutit lstí podpis pod touto lží a pak po mnoho let metodicky mučit nevinného člověka – v táborech i po nich! Dokonce i po mé rehabilitaci v roce 1977 mi bylo odepřeno právo obdržet kopii mého odsouzení na základě zákazu vydávat kopie takových případu! Jaká nestydatost!
Ale k věci.
Papír jsem podepsal. Soudce stiskl zvonek, objevil se strážný a odvedli mě do jiného boxu, ne do toho, který jsem viděl předtím. Tam už seděl nějaký muž a brzy přivedli zrzavého Němce.
Poznali jsme se navzájem. Můj soused byl felčar ze statku Sorokino – Tararik, dostal pětadvacet let. „Prodloužil mi život!“ - žertoval pochmurně. Druhým byl soused z východního Německa, vtipálek, který uměl dobře rusky. Měl úplně stejný rozsudek jako Tararik. Vypadali klidně, ale když se snažili kouřit, nešlo jim to: tabák vypadával z papírku, který jim doslova tančil v rukou a mimovolně se jim třásly prsty. Cigaretu nebylo možné ubalit! Teprve když jsme si udělali cigaretu a vykouřili ji, uklidnili jsme se.
Několik dní jsme spolu seděli v jedné cele a povídali si, ale pak nás rozdělili. Tararik mi řekl, že ve vězení je téměř celá krasnodonská policie a správa, včetně mého otce a jeho zástupce Izvarina. Jenže

[81] Připomeňme si, že Vasilij Levašov byl naživu

Solikovského nechytili; on, chytrák, se vypařil. Vyprávěl mi také o osudu Gurji Fadějeva, který byl Korostelevem obviněn ze zrady Mladé gardy a oběsil se ve své cele.[82]
Byl jsem předvolán jako první. Dali mi oblečení a řekli, abych se oblékl. Pak mě vyvedli na chodbu. Voják v bílém polokožíšku se díval na kus papíru v ruce a ptal se na mé příjmení a paragraf. (To se stalo zvykem po mnoho let při setkání s nově příchozími nebo vězni, kteří byli posláni na etapu.)
Všechno šlo hladce, dokud jsem neodpověděl na otázku, na jak dlouho jsem byl odsouzen. Odpověděl jsem, že jsem byl odsouzen na dvacet let. Voják se mě znovu zeptal: „Na jak dlouho?" Odpověděl jsem znovu: „Dvacet let!" Přítomní muži se na sebe podívali a já jsem byl odveden zpět do cely, kde jsem byl předtím. Po chvíli vstoupil major, který četl můj rozsudek. Byl rozrušený a červenější než obvykle.
„Co to říkáte?" téměř vykřikl. „Tady to máte: patnáct let; tady je váš podpis!" a ukázal tlustým červeným prstem na místo v papíru, kde byl můj podpis. „Jak jste na to přišel: dvacet let! Dostal jste jenom patnáct!" uklidnil mě.
I když to zní směšně, s potěšením jsem zjistil, že mi během několika minut zkrátili trest o pět let! Možná to udělají znovu?
(V závorce podotýkám, že se tak stalo v roce 1954, kdy mi zvláštní komise snížila trest o pět let a ten se nyní rovnal deseti letům, které jsem si měl odsedět.)
Poté jsem již nebyl schopen vykoktat rozsudek, ke kterému jsem byl odsouzen. Pak mě vyvedli ven na vězeňský dvůr, kde nás – malou skupinku lidí, včetně mých spoluvězňů – naložili do „černého havrana" (jak se říkalo autu, v němž se vozili vězni) a odvezli.
Dlouho jsme projížděli ulicemi Moskvy, aniž bychom cokoli viděli, a teprve když jsme dorazili a vystoupili, uvědomil jsem si, že jsem se ocitl na nástupišti Jaroslavského nádraží. Tady už na nás čekal zelený „Stolypinův" vůz, kde se sešla ještě příjemnější společnost než ve vězení. Už tehdy tam byli zloději, a to nejen političtí – „fašisté", jak

[82] To byla možná mylná informace. Gurij Fadějev měl v době rehabilitací šanci na propuštění, protože svědkové, kteří proti němu vypovídali před deseti lety, svá obvinění odvolali. Nicméně rehabilitován nebyl, možná proto, aby nebyli rehabilitováni všichni. Přesto byl pro jistotu předčasně propuštěn, z 25 let si odseděl 10. O rehabilitaci už neusiloval.
https://www.mk.ru/editions/daily/article/2003/06/18/134607-gvardii-predatel.html

nám říkali. Zloději nás rychle prohledali a zbavili nás nepotřebného jídla a oblečení.
To bylo mé první seznámení s vězením a vězeňskou rutinou.
Pozdě večer vlak odjel.
Začalo mé devítileté putování tábory.[83]

Georgij Stacenko měl výtvarné nadání. Uplatnil je i v táboře a přinejmenším část trestu pracoval jako výtvarník. Tuto pozici zastával v době Stalinovy smrti.

Ze vzpomínek spoluvězně:
Ten [Georgij Stacenko] si přivydělával vedlejší prací a jeho miniatury se severskými výjevy byly mezi vězni žádané. Ze Stacenkových krajinek dělali pohlednice a rozeslali je domů do všech koutů země. Od Georgije jsem se dozvěděl, kdo a jak pomáhá dvorním spisovatelům shromažďovat materiály. Stacenko žil v Krasnodonu a znal se zblízka s hrdiny Fadějevova proslulého románu, s mnohými z nich chodil do školy. Jeho otec byl za německé moci zvolen purkmistrem a dostalo se mu místo na stránkách „Mladé gardy". Celkově se veškeré drama podzemní organizace odehrávalo před mladíkovýma očima. Následně byl jeho otec odsouzen k 20 letům nucených prací a jeho syn – zřejmě za svého otce – k 25 letům ve zvláštních táborech. Jen jedna okolnost odlišovala Stacenka od drtivé většiny vězňů: jeho případ prošel nejvyšším vedením MGB. Během vyšetřování byl Georgij předveden k výslechu k ministru Abakumovovi. Nezajímal se však o něj šéf státní bezpečnosti, ale hubený blonďák s červenou tváří v civilu, který seděl vedle něj. To on vyslýchal vyšetřovaného. Několik let byla pozornost mocných pro Stacenka záhadou. Záhada byla vyřešena až v táboře. V novém vydání Mladé gardy, které se mu náhodou dostalo do rukou, našel své svědectví. S jeho pomocí se spisovatel snažil o autentičnost příběhu. A na fotografii autora románu Georgij poznal svého partnera v prostorné kanceláři na Lubjance. Stacenko také viděl, že socialistický realismus vydává přání za skutečnost. Kniha byla plná otřepaných klišé. Ve Fadějevově knize se Stacenko s překvapením dočetl, že mladé členy podzemí vedli komunisté. O svém objevu informoval táborové přátele a zároveň jim poradil, jak psát věrohodné romány. Stacenkova výpověď padla na připravenou půdu. Touha

[83] https://not-himself.livejournal.com/7049.html

komunistů být první nejen v uzavřených speciálních distribučních centrech, ale i ve válce, alespoň v literatuře, se vězňům zdála tak přirozená…[8485]

V roce 1954 byl proces „v tichosti" přehodnocen. Stacenkovi snížili trest o 5 let, protože prý se na základě výpovědí ostatních odsouzených ukázalo, že členy Mladé gardy přece jen neudal.
Nicméně Stacenko mladší stále „sdílí protisovětské názory svého otce", a proto se provinil „zradou Vlasti". O rok později ho předčasně propustili. Bdělé oko KGB ho sledovalo do konce sovětské moci.

Jak napsal jeho syn na DF:
Až do své rehabilitace v roce 1976 neměl Georgij Statsenko snadný život. Faktem je, že nemohl získat žádnou normální práci, protože byl pod neustálým dohledem KGB a na nové místo se okamžitě dostal signál, že je „společensky nebezpečný živel" apod. Plat měl velmi nízký, v letech, kdy si inženýr vydělával kolem 120 rub., měl 60-70-80 rub. Teprve po jeho rehabilitaci to bylo o něco snazší (i když šeptanda za jeho zády neustávala). Podařilo se mu získat zakázky na projektování obchodů a dalších podniků, takzvané „melouchy", což mu umožnilo jakž takž „vzestup", pak přišla perestrojka – šlo to ještě lépe – peníze se daly vydělat snáze, ale na konci 80. let vše skončilo a nastaly krušné časy. Otce trápily nemoci – měl mnoho infarktů, onemocnění ledvin, jedním slovem – velké těžkosti.
Další zajímavá věc, kterou komunita pominula. Vasilij Stacenko měl ještě jednoho syna, mladšího bratra mého otce Georgije – Alexandra. Otec (Georgij Stacenko) byl odvlečen na práci do Německa ještě před vstupem Rudé armády do Krasnodonu, Vasilij Stacenko už bojoval v Rudé armádě, mladší syn Alexandr zůstal s matkou. Jakmile však válka skončila a všichni byli uvězněni, Alexandr byl poslán do dětského domova, kde si změnil příjmení. Dlouho o něm nikdo

[84] Турков А. В. Зло // Инталия : Стихи и воспоминания бывших заключенных Минлага (г. Инта Коми АССР). – М. : Весть, 1995
Citováno:
https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000013-000-10001-0-1302431872
[85] I tuto příhodu zaznamenal Stacenko ve svých pamětech
https://not-himself.livejournal.com/7184.html

neslyšel. Ale v 70. letech ho otec našel, napsal mu dopis a dostal strohou odpověď: Nepřeji si tě znát, nekaž mi život – jsem členem KSSS a mám jiné příjmení! Otec mi ani neřekl jeho nové příjmení.
Pokud jde o kořeny Vasilije Stacenka, jeho předkové patřili k rodině Naryškinů, kteří v Rusku vlastnili podniky a továrny. Po revoluci se podařilo vše odvézt. Vasilij se se svou budoucí ženou Marií seznámil ve škole – oba byli učitelé.[86]

Georgij většinu života prožil v Prokopjevsku v Kemerské oblasti. Živil se jako výtvarník, sice lokálního významu, ale ve městě byl váženou osobou. V roce 1960 navrhl expozici místního muzea.
A ještě anekdota z druhé ruky. Vzpomíná politický vězeň Leonid Borodin:

Příhoda v potminské tranzitce na konci 60. let 20. století
…sedím v pustině vedle leštírny a naproti je dílna na pohovky. Můžu tam jít a zeptat se vedoucího „instrumentálky", bývalého policisty z Krasnodonu: „Za co? Nedělali nic zvláštního, že ne?" Vím, co on, „sloužící" svou čtvrtku za „Mladou gardu" - odpoví. Ušklíbne se se, mávne rukou. „Ano… ach," zasyčí rozzlobeně, „naši hloupí policisté… Chtěli splnit svou povinnost před Němci… Udělali z toho velkou věc…" Jeho odpověď nebyla mou odpovědí.
A večer jsem hrál šachy s bývalým starostou Krasnodonu Stěcenkem pod dřevěným malovaným hřibem v obytné zóně. Antihrdina mého dětství, nyní vetchý stařec – tady je, naproti mně. Vidina! Nemůže si odpustit jednu věc: že na synovu žádost nechal všechny budoucí členy „Mladé gardy" uvolnit z práce v Německu. Kdyby to neudělal, nebyl by žádný Fadějev a jeho román a sám Stěcenko by byl amnestován, protože nebyl obviněn z žádných krvavých činů, zabýval se ekonomikou. Takové jako on už dávno propustili a on tu zemře… a tak se stalo – zemřel v táboře.[87]
O svém setkání s antihrdiny Fadějevova románu v lágru v roce 1942 jsem psal v časopise Moskva. Po nějaké době jsem dostal dlouhý dopis od syna krasnodonského starosty, který byl blízkým přítelem mladogvardějce Zemnuchova a s pomocí otce dostal všechny své

[86]http://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000013-000-10001-0-1302431872
[87] Podle Michaila Stacenka napsal svému synovi, že je propuštěn, ale potom zmizel.

přátele z „ostarbeitu“. O osudu svého otce nic nevěděl. Nakonec vyjádřil svou celoživotní nelibost nad Zemnuchovem, který se mu nesvěřil, nezasvětil ho do „mladogvardějského“ podnikání, ale jen ho využíval…
„Mladogvardějce“ vrhli do jámy. Střeček[88] byl zastřelen. John Brown byl oběšen…[89]

Ze žaloby Georgije Stacenka Generálnímu prokurátorovi SSSR ze 30. 10. 1961

(výpisky z archivního spisu RGASPI F-100, OP-1, D-37)

list 304–305
„Vzpomínám si, jak jednou Němci hnali naše zajatce u klubu, a naši chlapci jim začali dávat co kdo mohl. Aruťuňanc si ode mě vzal tabák a dal jim, a Treťjakevič vykřiknul „Musíme být Němce!“
Při vítání roku 1943 na bytě jedné dívky Treťjakevič pronesl přípitek: „Za naši svobodu, přátelé!“ To byla poslední noc jeho a Zemnuchova. Když v noci přišel Ťulenin, zavolal si Treťjakeviče, Koševého, Zemnuchova – o něčem s nimi mluvil, Když jsem vyšel na ulici, viděl jsem ho, jak stojí s nějakými chlapci u branky na ulici. „Veselí se, Žoro, a zítra budou plakat,“ řekl mi. Nepřikládal jsem jeho slovům zvláštní význam, a ve dne jsem se už dověděl, že Zemnuchova a Moškova a Treťjakeviče zavřeli, že klub hlídají policajti.

list 308 V září 1946 jsem byl zatčen a odvezen na Lubjanku. Od prvního výslechu mě obviňovali, že jsem zradil „M. G.“ Dlouho jsem vyšetřovatelům neodolal: hlad, nedostatek spánku, týrání, řeči o tom, jak soudí i bez přiznání, mě donutily přistoupit na ten špinavý obchod…

list 309 A opravdu, vyšetřovatelé se ke mně začali chovat jinak (když jsem vypovídal proti sobě), začali být prostě přátelští: dávali mi najíst, i přídavky vypisovali, kouření mi také dávali, div že mi neříkali „Georgiji Vasiljeviči“.

[88] https://www.databazeknih.cz/knihy/strecek-157013
[89]https://coollib.com/b/293418-leonid-ivanovich-borodin-bez-vyibora-avtobiograficheskoe-povestvovanie/read

list 309 Pravdy nebylo v protokolech více než 10 %. Řada událostí byla od nich zkreslená nebo úplně vymyšlená. Já jsem všechno podepsal.

list 309-310 A když jsem prohlásil, že jsem se přiznal, protože jsem chtěl ulehčit svůj osud, ale ve skutečnosti jsem to neudělal, zavřeli mě na samotku a dlouho na ní drželi, výslechy přestaly. A v únoru 1948 jsem byl odsouzen Zvláštním zasedáním[90] na 15 let (tam si uvěznění mohli spíš pohoršit než polepšit).
O „MG! Jsem získal informace z románu A. Fadějeva „Mladá garda“. O některých událostech jsem se dověděl teprve z románu.

Luganský stár. Archiv F.170, op.1, d. 13
Uvedené výpisky se uchovávají v RGASPI, F-100, Op,1, D.37
https://www.molodguard.ru/doc122.htm

Georgij Stacenko se dožil 81 let. Takto vypadal běžný den osmdesátníka:

Posledních několik let žiji podle rozvrhu. Probouzení je dlouhá a únavná záležitost. S bolestí po celém těle a šumem v hlavě se zvedám z vysokého polštáře. Srdce mi buší a bolí. Pomalu se otočím na bok a posadím se na posteli, přičemž svěsím nohy nad pantofle. Snažím se soustředit, sedám si a pomalu si třu celé tělo od nohou až po ruce. Můj pohyb je značně omezen ztuhlostí všech kloubů. Koneckonců je mi 80 let…
Když po osobní hygieně najdu sílu vstát, posadím se a zkontroluji si krevní tlak. Jsem starý kardiak, který má nemocné srdce už od svých padesáti let, takže je pro mě otázkou života a smrti hlídat si krevní tlak. Několikrát se mi to nepodařilo, což vedlo k četným infarktům a koncem loňského roku k mrtvici. Mám tlustý obyčejný sešit, do kterého si třikrát denně zapisuji krevní tlak a také léky, které užívám. Doktor a já to pak budeme mít snazší. A záchranka, kterou manželka pravidelně volá, když mám akutní bolesti, víceméně ví, co se děje…

[90] Zvláštní zasedání při NKVD (později MGB) SSSR, vojenský represivní orgán působící v letech 1934–1953 pod Stalinovým vedením. (Wikipedie)

Teď, když jsem si udělal další poznámku do zápisníku, je čas na snídani. Moc nejím, skoro žádné maso, takže snídaně je lehký čaj s krajícem černého chleba. Posílí mě. Je čas na čtení a diskusi s manželkou o současné situaci v zemi. To děláme rádi. Moje žena je v poslední době politicky velmi aktivní. Nelíbí se jí doba takzvané „sračkokracie“[91], kdy nás stát připravil o úspory inflací a odsoudil nás k bídné existenci z takzvaného důchodu, jehož většina jde na nákup léků a zbytek na základní potřeby, jako je mléko a chleba. Ženě se velmi líbí náš guvernér, je do něj blázen. Chválí jeho aktivitu a z nějakého důvodu se domnívá, že se stará o důchodce a chudé jako nikdo jiný. Neustálé dopisy mé ženy všem současným členům ruské vlády a takovým nezapomenutelným postavám, jako je Jegor Gajdar, jsou již samozřejmostí. Žena mi je čte nahlas, pak je pošle a netrpělivě čeká na odpověď. Žena také chodí za nejvyššími úředníky v našem malém městě a snaží se získat dotace pro důchodce, bývalé pracovníky městských podniků, své vrstevníky, kterým je také kolem 80 let.
Samozřejmě, že čtu, mám to moc rád, čtu horlivě, ale v poslední době z nějakého důvodu beru do ruky Bibli stále častěji.
Takže je čas na oběd, pak si lehce zdřímnout, znovu vstát, změřit krevní tlak. Teď bych mohl vzít tužku a zkusit si čmárat. Celý můj život se točí kolem umění. Štětec mě živil v nejtěžších letech, chránil mě před hladem, dával mi naději a inspiraci a sílu žít, když bylo opravdu těžko. A těžko bylo vždycky.
Samozřejmě, že teď už nemám moc nápadů a nemám dost sil. Mnoho mých prací pro město bylo novou vládou zčásti zničeno a zčásti opuštěno, nikdo se o ně nestará. Na mé osobní výstavy v muzeu stále vzpomínají umělci našeho města, a i dnes je to velmi příjemné...
No, teď jsou zprávy na Prvním kanále, dívám se na to, moc tomu nerozumím, zdaleka ne všemu.
Jdu spát...[92]

Kim Ivancov: Stalinova pomsta?

Kim Ivancov byl krátkém pobytu v Krasnodonu po přezkoumání lékařskou komisí uznán za schopného služby beze zbraně. Když však přišel ke své jednotce, zjistil, že slovo „bez“ se z jeho dokumentů ztratilo. Šel tedy opět na frontu.

[91] V originále „дерьмократия“.
[92] https://not-himself.livejournal.com/1183.html

Stalin, jak jsem již řekl, neodpustil ročníku 1924 slabost ducha, kterou tyto děti projevily, když svého času dostaly předvolání k povinné evakuaci. V roce 1943, kdy začalo osvobozování Ukrajiny, je polní vojenské výbory mobilizovaly naslepo. Současně, v návalu hněvu, také ročník 1925, částečně 1926. A aniž by nováčci složili přísahu, aniž by je vyzbrojili, aniž by jim rozdali zbraně, vrhli je do boje, aby svou krví odčinili vinu před Vlastí. Ti, kteří přežili první bitvu s fašisty, složili vojenskou přísahu a stali se rovnoprávnými vojáky Rudé armády. Jenže skvrna na nich ulpěla na celý život: v pátém sloupci kádrové evidenční karty se jich ptali: „Byl jste na okupovaném území?“ Někteří mohou o mém vyprávění pochybovat. Ale říkám pravdu, jak jsem slíbil, celou pravdu. Navíc jsem v květnu 1943, vzhledem ke svému roku narození, byl sám v jednom z odsouzených mužstev. Z toho jsem se však ke svému štěstí díky nedávné invaliditě brzy dostal. „Došlo k omylu,“ řekl mi vojenský komisař. V tomto mužstvu byl i Leonid, můj spolužák a bratr Jurije Vicenovského. Slíbil jsem, že o něm budu vyprávět.

Když jsme se setkali, byl Leňa strašně zmatený ze své nadcházející služby v Rudé armádě. Přestože jsem se s ním pokoušel promluvit, spolužák ze sebe nedokázal vypravit ani slovo. Jeho matka našlapovala vedle něj a uklidňovala svého syna. Ale jako by byl ponořený ve vodě, nereagoval na její slova ani na její pohlazení. Když si mě všimla, Vicenovská se zjevně zastyděla a sklonila hlavu. Ustoupil jsem stranou.

Protože polní vojenské výbory nejsou zmiňovány ani ve vědeckých publikacích, řeknu o nich několik slov. Štáby divizí, které osvobozovaly sovětské území od německých okupantů, začaly v roce 1943 vytvářet tyto orgány místní vojenské správy. Jejich jediným úkolem bylo mobilizovat brance, mezi nimiž byli i chlapci narození v roce 1926. Opakuji – sedmnáctiletí chlapci nedostali uniformu, nesložili přísahu někdy ani nedostali zbraň („pušku vezmeš od zabitého“ - říkali velitelé) a hned byli vrženi do boje. Znám to z matčiných dopisů a z vyprávění chlapů, kteří ty bitvy zázračně přežili. Aby mě čtenář neobvinil, že používám „rádio jedna paní povídala“, uvádím malé úryvky z knihy veterána 54. gardové střelecké divize N. N. Skubarenka. Předmluvu k tomuto historickému spisku napsal náš krajan, doktor historie, profesor N. G. Gončarenko.

V úvodu je zdůrazněno, že „nespornou předností knihy je využití rozsáhlého archivního materiálu... Zejména CAMO“.
„Po osvobození Vorošilovgradu… nepřítel vytrvával. Divizní pluky byly zcela vyčerpány… Velení 3. gardové armády trvalo na další mobilizaci. Více než osm tisíc dělníků a zaměstnanců z Vorošilovgradu odešlo na frontu... Později 4. oddělení štábu 54. střelecké divize jako polní vojenský odvodní úřad povolalo tisíc mužů ze zálohy… První posila vojáků z Vorošilovgradu dorazila ke 160. střeleckému pluku (bojoval u obce Kamyševacha). Nebyli ještě uniformovaní, oblečeni, jak se dalo, a téměř nevycvičení. Nicméně velení chtělo ofenzivní operací oslavit 25. výročí založení Rudé armády… Nepřítel zahájil na pěchotu silnou kulometnou a dělostřeleckou palbu. Vojáci utrpěli těžké ztráty a zalehli… Mnoho rekrutů z Vorošilovgradu se vrátilo na vozech do svého rodného města mrtvých nebo zraněných… Přeživší se rozmístili před vesnicí Beloje na otevřeném poli. Neoblečení vojáci mrzli v mělkých zákopech… Pohřební družstvo sbíralo těla mrtvých vojáků a odváželo je na jedno místo… Padlé vojáky pohřbívali také obyvatelé. Část zabitých vojáků však nebyla pohřbena.
K večeru 23. února dorazila k divizi druhá posila vojáků z Vorošilovgradu. Poté, co pluk doplnil své vyčerpané stavy, zahájil ofenzívu proti dolu Sutogan, ale ani ta nebyla úspěšná. Neúspěch ofenzívy byl způsoben špatným vojenským výcvikem posil a tím, že vojáci ještě nebyli ostřílení. To vše způsobilo v první bitvě těžké ztráty střelců.
…Po radosti z osvobození města dostaly desítky rodin (byly jich desítky? - K. I.) obyvatel Vorošilovgradu téměř současně zdrcující oznámení: ‚V bojích za sovětskou vlast váš syn… padl smrtí statečných v bitvě u Vorošilovgradu…“
Poté, co opustili všechno: své záležitost, práci, domov – se příbuzní naléhavě vydali zjistit: možná došlo k omylu? Příbuzní padlých vojáků chodili po polích, kde včera zuřily boje, a hledali a někdy i nacházeli těla zabitých vojáků zasypaná sněhem. Odváželi je domů na vozech nebo saních, aby je oplakali a vyprovodili na poslední cestu…“
Pokud v těchto úryvcích Skubarenkovy práce nahradíme „Vorošilovgrad“ a „vorošilovgradští“ slovy „Krasnodonů a „krasnodonští", získáme jeden z nejautentičtějších obrazů rodin „Mladé gardy“" v prvních dnech osvobození. A možná i posledních dní života Leonida Vicenovského.

A toto si Oleksandr Dovženko zapsal do svého deníku 28. listopadu 1943: „…Dnes mi V. Šklovskij řekl, že v bojích umírá mnoho osvobozených občanů mobilizovaných na Ukrajině. Zdá se, že se jim říká ‚černé svetry'. (V Krasnodonu je nazývali zkomoleným slovem – benderovci. - K.I.) Bojují v domácím oblečení, bez jakéhokoli výcviku, jako trestné jednotky, hledí se na ně jako na provinilce. ‚Jeden generál se na ně v bitvě podíval a rozplakal se,' řekl mi Viktor…"

Kdyby záleželo na mně, nepovolal bych Leonida na službu v Ozbrojených Silách v době války, ale ani v době míru. Podle svého fyzického vývoje, charakteru a životních aspirací nebyl vhodný pro službu v armádě. S takovými lidmi jsem se setkal. Ať je učíte sebevíc, ať je cvičíte sebevíc, ať je drilujete sebevíc, nikdy z nich nebude pořádný voják. No, příroda jim dala slabou vůli a málo sil, dívčí povahu, stejně jako chlapeckou povahu Ljubce Ševcovové. Nedalo se nic dělat. Takoví lidé měli být ponecháni v týlu, byli by nějak užiteční. Ale na frontě… na frontě je čekala potupná smrt. Ale u nás vždycky viděli jen masy. A nikdy se neobtěžovali s jednotlivci.

Vzpomínám si na setkání s Marií Andrejevnou Vicenovskou na jaře 1943. Vyprávěla mi, jak se během okupace bála o Leňu víc než o Jurije. Jak ho schovávala za kamny. Ale v roce 1955 začala o svém mladším synovi vyprávět jako o hrdinovi: dobrovolně se přihlásil na frontu, aby pomstil svého milovaného bratra Jurije, psal dopisy z fronty plné bojového ducha… nakonec se ztratil beze stopy. Neodsuzuji matku… Matka je vždy Matkou.

V „Pamětní knize Ukrajiny" čteme: „Vicenovskij Leonid Semjonovič, narozen v roce 1926 v Krasnodonu, Žid. Odveden v roce 1943. Vojín. Zemřel v roce 1943". Čas a místo úmrtí nebyly z nějakého důvodu uvedeny.

Když jsem v květnu 1943 dorazil na místo služby, v prvním dopise mě máma informovala: „Synku, chlapce z toho útvaru, kam jsi byl zpočátku zařazen, Němci téměř všechny zabili v prvním boji. Pohřbili je na místě, kde ti chlapci zemřeli. Zranění byli převezeni do Krasnodonu. Takže chodím od jednoho k druhému a odháním mouchy…"

Ať odpočívá v zemi tvá duše, spolužáku Leonide Vicenovskij. A odpusť mi, pokud jsem o tobě řekl něco zbytečného nebo nevhodného.

http://molodguard.ru/book40.htm

Zrození legendy

Duben 1943 – Syn vlasti

První (zřejmě) publikovaný článek o Mladé gardě vyšel v armádních novinách „Syn Vlasti“. Tyto noviny už známe – jejich fotograf Jablonskij pořídil fotografie nápisů v policejních celách.
Stalo se to takhle:

První článek o „Mladé gardě“

Jak to bylo
Dlouho se mělo za to, že „první slovo“ o hrdinech z Krasnodonu pronesly noviny „Komsomolská pravda“ v září 1943, ale nebylo tomu tak.
Dne 18. dubna 1943 zveřejnily armádní noviny „Syn vlasti“ první článek o mladogvardějcích. Tyto noviny vydávala 51. armáda, tatáž armáda, jejíž vojáci osvobodili Krasnodon od německých okupantů. Výtisk těchto novin a vzpomínky bývalého výkonného tajemníka „Syna vlasti“ Pjotra Pavloviče Sviridenka jsou uloženy v muzeu Mladé gardy:
„…Na okraji Krasnodonu, poblíž dolu č. 5, se nacházela redakce armádních novin ‚Syn vlasti‘. Každý den za úsvitu se na dvoře, kde rachotil motor a ze zadní části zavřeného náklaďáku bylo slyšet ťukání psacího stroje, shromáždila spousta lidí. Pracovníci polní pošty přijeli, aby rozvezli čerstvé výtisky plukům a divizím. Přišli vojáci z jednotek, které byly umístěny poblíž nebo projížděly kolem. Přihlíželi místní obyvatelé osvobozeného Krasnodonu a okolních osad.
Toho dubnového rána počet ‚civilistů‘, převážně žen, neustále rostl, přicházeli k tiskárně a prosili:
‚Dejte mi ty noviny, prosím! Prý se tam píše o mé holčičce.‘
‚Dejte mi je taky! Mého syna taky popravili ti zatracení fašisti.‘
Lidí, kteří si přáli dostat noviny, bylo tolik, že to ostříleného vojáka, expeditora, přivádělo do rozpaků. Přestal rozdávat noviny a běžel do domku, kde bydlel redaktor.
‚Dejte je každému, kdo o ně požádá,‘ nařídil redaktor Semjon Josifovič Žukov. ‚A jestli je jich málo, tak je dotiskněte!‘“

Zvýšený zájem místních obyvatel o vydání novin z 18. dubna byl zcela pochopitelný. V tomto čísle pod titulkem „Nikdy, nikdy, nikdy nebudou komsomolci otroky!“ tři sloupce zabíral výběr materiálů o činnosti podzemní organizace „Mladá garda“, který připravil redakční pracovník Vladimír Sergejevič Smirnov.
Jak byl výběr připraven? Čím to všechno začalo?
Historie vydání je následující. Na začátku dubna požádal Vladimir Smirnov redaktora, aby ho na týden uvolnil z „rutiny“ a nechal provést „velmi důležitý výzkum“. Vysvětlil, že mu místní obyvatelé vyprávěli o statečných mladých mužích a ženách, kteří v noci 7. listopadu vyvěsili ve městě vlajky a poté zapálili fašistický úřad práce.
„Mám pocit, že se tu dělo něco velkého a důležitého. Zatím však mám jen kusé informace a nějaké dokumenty. Například tohle,“ a Smirnov ukázal dočasný komsomolský průkaz člena „Mladé gardy“, „šel jsem na okresní výbor komsomolu, ale oni vědí asi tolik, co já.“
Pokud by k takovému rozhovoru došlo o měsíc nebo dva dříve, je nepravděpodobné, že by redaktor povolil pracovníkovi takový výzkum. Ale teď se ofenzíva zastavila, fronta se stabilizovala a podplukovník Žukov řekl krátce a civilně: „Do toho, Voloďo!“
O týden později rozrušený Smirnov ukázal nové dokumenty a požádal o zapojení fotoreportéra Leonida Jablonského. Redakci „Syna vlasti“ bylo jasné, že materiál o Mladé gardě je obrovským hitem. Rozhodli se jej otisknout, ale byli schopni pro něj zajistit pouze tři sloupce (v té době měly armádní noviny pouze dvě strany malého formátu).
Zde se poprvé vyprávělo o vzniku „Mladé gardy“, o tom, jak mladí členové podzemí tajně naslouchali hlasu Moskvy, jak psali a rozšiřovali letáky. Padla jména Sergeje Ťulenina, Viktora Treťjakeviče, Ivana Zemnuchova, Olega Koševého, Uljany Gromovové, Stěpana Safonova a Anatolije Popova. Vyjádření novin vzbudilo velký zájem. O měsíc a půl později přišel do redakce „Syna vlasti“, která už byla ve vesnici Varvarovka, tajemník Vorošilovgradského oblastního výboru komsomolu Jemčenko. Dostal dokumenty, fotografie a zápisky týkající se „Mladé gardy“, které shromáždil Smirnov. Tajemník oblastního výboru uvedl, že pravděpodobně někteří členové komsomolského podzemí budou vyznamenáni medailemi.

V té době však nikdo nemohl tušit, jak vysoko budou činy členů „Mladé gardy“ oceněny.

***

Na závěr bychom rádi řekli několik slov o člověku, který se ujal iniciativy shromáždit první materiály a publikovat článek o hrdinech z Krasnodonu.

Vladimir Smirnov byl skromný novinář, a zřejmě proto se pod článek o „Mladé gardě“ nepodepsal. Pocházel z Kostromy, byl vrstevníkem první ruská revoluce. Od počátku 20. let byl komsomolským tajemníkem, pak tajemníkem výboru venkovské pobočky, členem okresního výboru komsomolu, zaměstnancem kostromských novin „Severní hvězda“ a od prvních dnů války byl válečným novinářem.

Kolik by toho dnes Vladimír Smirnov mohl vyprávět o svém slavném pátrání, o setkáních s příbuznými a blízkými „Mladé gardy“! Bohužel však již dávno zemřel (zemřel v roce 1946). Stejně jako Boris Polevoj „objevil“ Alexeje Maresjeva, Peter Lidov Zoju Kosmoděmjanskou, Alexander Krivickij 28 hrdinů-panfilovců, tak i Vladimir Smirnov může být považován za skutečného „objevitele“ krasnodonské „Mladé gardy“.

Jak víme, na začátku léta 1943 pracovala v Krasnodonu zvláštní komise ÚV Komsomolu, která podrobně studovala činnost „Mladé gardy“. Shromáždila bohatý materiál, který by podle slov Alexandra Fadějeva „mohl rozpálit plamen“. To spisovatele inspirovalo k vytvoření románu o mladých hrdinech, který dodnes dokáže rozbušit srdce milionů lidí na celém světě. Přesto se první informace o činech mladogvardějců objevily na stránkách rudoarmějských novin „Syn vlasti“.

Maria Podobnaja, vedoucí oddělení muzea Mladé gardy[93]

Článek nejspíš nebyl zdigitalizován, takže není k nalezení. Naštěstí jej přečetl a uchoval Kim Ivancov.

Brzy se naskytla reálná příležitost promluvit si s žáky o „Mladé gardě“ konkrétněji. Koncem dubna jsem mě nečekaně předvolali na rajkom komsomolu k prvnímu tajemníkovi. Jakmile jsem překročil

[93] http://www.voskres.ru/army/publicist/podobnaya.htm (12.12.2022 stránka nedostupná)

práh známé kanceláře, Proňa mi okamžitě podal rudoarmějské noviny 51. armády „Syn vlasti“ z 18. dubna.
„Přečti si to pozorně,“ řekl Prichoďko bez úvodu. „Na to jsme všichni tak dlouho čekali.“
Hned jsem si všiml nadpisu rubriky „Nikdy, nikdy, nikdy nebudou komsomolci otroky!“ A pod ním byl velkým písmem uveden název článku „Mladá garda“.
Srdce se mi sevřelo, bezděčně jsem sevřel noviny v rukou, jako bych se bál, že mi ho někdo vytrhne. Proňa mluvil dál. Ale já jsem hltal řádky a neposlouchal ho. Prošel jsem si materiál a chvíli jsem mlčel – musel jsem si srovnat myšlenky. Pak jsem s Prichoďkem prohodil pár slov a znovu se pustil do čtení. Teď jsem nespěchal, neprohlížel jsem novinami, ale četl jsem je doopravdy, s citem, s rozmyslem a rozvahou. Pak jsme dlouho diskutovali o tom novinovém článku. Začal jsem jej přepisovat. Ale Proňa mě zastavil.
„Ne,“ ukázal na noviny. „Mám několik dalších výtisků. Šel jsem osobně do redakce. Dalo práci si je vyprosit. Říkali, že je to vojenské, že to nejde vynášet. Ta tiskárna není daleko od tvého domu ve vesnici u dolu č.5.“
Doma jsem přečetl líčení „Syna vlasti“ Nině a matce. Druhý den žákům a učitelům. Veškerá výuka toho dne se omezila na jedinou věc – rozbor prvního tištěného článku o „Mladé gardě“.
Když jsem se chystal jít domů, požádala mě Praskovja Vlasovna:
„Prosím, nechte mi ty noviny. Je potřeba, aby se o tomto článku dozvěděli všichni žáci.“
Následně se z neznámých důvodů zmínka o „Mladé gardě“ ze „Syna Vlasti“ ztratila. Považuji proto za nutné citovat ji v plném znění.
Této novinářské zprávě předcházela redakční vložka v podobě fotografie odstřelených povrchových konstrukcí vrtu č. 5 a textu: „Zde je starý vrt. Zde – u této zdi – němečtí kati zastřelili naše sestry a bratry, statečné děti Donbasu. Zde, do opuštěné šachty dolu, kati shazovali své oběti.
Před dvěma měsíci, když Rudá armáda osvobodila město Krasnodon od nacistických okupantů, bylo z jámy dolu č. 5 vytaženo 71 mrtvol – těl sovětských vlastenců, kteří tam byli umučeni, zastřeleni a shozeni. Hrdinně bojovali za svou rodnou Ukrajinu, za svůj národ. Nechtěli žít pod německou botou. A byli zavražděni...“
Poté následoval samotný článek.

„…Město obsadili Němci. A život byl ponurý a smrdutý. V domcích horníků se skrýval smutek a v jejich srdcích se hromadila stále větší nenávist. Matky ji uchovávaly ve svých srdcích, když byly jejich děti hnány na fašistické nucené práce. Staří horníci ji hromadili – jejich Donbas, perlu Ukrajiny, ničili Němci. Nenávist hromadili výrostci a mladíci – okupanti jim vzali vše, co jim dala Vlast – krásné školy, kluby, stadiony, domy odpočinku…

Nenávist narůstala ve všech. V Rusech a Ukrajincích. Rodácích z Krasnodonu a těch, kteří sem přišli včera. Ve všech, kteří spojili své štěstí a osud se štěstím Donbasu.

Ve městě zůstali komsomolci. Muselo se jednat. Na ulicích se potkávali staří soudruzi. Začali si povídat. O kamarádech ze školy. O rádiu – ach, kéž bych teď mohl poslouchat Moskvu. O zmařených snech mládí – chtěli spolu jet do letecké školy v Millerově. A najednou se jeden zeptal: „Pamatuješ, o čem se mluvilo v létě: jestli přijdou Němci…“

Začala se organizovat podzemní komsomolská organizace – ‚Mladá garda‘. Už se vytvořilo jádro. Serjoža Ťulenin, Viktor Treťjakevič, Váňa Zemnuchov, Oleg Koševoj, Stěpan Safonov, Anatolij Popov. Deset nebo dvanáct lidí. Dobří, silní chlapci. Téměř všichni jsou žáci devátých a desátých tříd. Nejžhavější věk - 18, 19, 20 let.

Celkem se napočítalo 35 lidí. Organizace se dokonce začala rozrůstat. Nové lidi samozřejmě důkladně prověřovali, neustále zkoumali a puntičkářsky rozebírali každou maličkost. Rozdělili všechny do malých skupinek: co kdyby došlo k selhání, co kdyby pronikl zrádce? „Mladá garda“ se zvedla k boji.

Olegův strýc Koševoj měl rádio ukryté před Němci, Oleg v noci poslouchal hlas Velké země – zprávy z Vlasti. Zapsal si zprávy Sovinformbyra a předal je ostatním.

Dobře se zorganizovala práce s letáky. Psali je ve skupinách, v různých bytech. Ulja Gromova, sestry Ivanichinovy, Ženja Šepelev. Němci začali verbovat dělníky. Mladogvardějci rozšířili leták o německém otroctví. Němci intenzivně básnili o porážce Rudé armády. Mladogvardějci napsali leták – Pravda o Rudé armádě. V prosinci se Němci nečekaně pochlubili nevídanými vítězstvími. Mladogvardějské letáky vyprávěly o sovětské ofenzivě v oblasti Stalingradu, na severním Kavkaze, uváděly údaje o našich trofejích a ztrátách Němců, jmenovaly města osvobozená Rudou armádou.

Letáky vylepovali nebo rozmisťovali tam či onam. Netřeba dodávat, jakou vlnu radosti vyvolaly tyto malé letáčky u obyvatel Krasnodonu. Nepřátelé rovněž zostražitěli.
Už 7. listopadu bylo všem jasné, že město se nepodřídilo, že se nesklonilo před fašistickým bičem. Ráno byly na několika budovách vidět rudé vlajky. Na šedé listopadové obloze se míhaly malé vlaječky – na střeše Vorošilovovy školy, na dole 2-bis, na Pervomajce. A na dole č. 12 místo vlajky komsomolu visí červený hedvábný šátek Marusji Kulakovové[94], tajemnice komsomolské organizace…
Vlajky nevisely dlouho. Úslužně je sundali policajti. Ale o vlajkách vědělo celé město. Celé město mluvilo o komsomolcích.
Zanedlouho byla z klubovny ukradena obrovská fašistická vlajka. Černá svastika na vlajce se rozprostírala téměř po celé zdi. Byla to práce Serjoži Ťulenina. Druhý den ráno hitlerovci vyvolali zoufalý povyk, hrozili zastřelením strážného a oběšením všech mladých lidí, ale vlajka beze stopy zmizela.
„Mladá garda" nabírala na síle. Komsomolci se často scházeli ve skupinkách ve svých bytech a plánovali boj.
Pak došlo ke katastrofě. Někdo Mladou gardu zradil. Zřejmě se našla nějaká obojetná svoloč. Začalo zatýkání, razie, prohlídky. Hrozné mučení ve fašistických věznicích. Střelba na šachtě dolu č. 5.
Byli vychováni leninsko-stalinským komsomolem a nesli vysoko prapor obětavého statečného boje proti fašistickým bandám, boje za štěstí Donbasu, za štěstí Ukrajiny, za její osvobození.
Věčná sláva hrdinným komsomolkám a komsomolcům, statečným dětem velké vlasti – Svazu bratrských sovětských republik!"
Prichoďkovi i Saplinovi patří uznání: udělali vše pro to, aby se tento dokument dostal ke všem komsomolským organizacím a školním kolektivům ve městě i v okrese, ke každému chlapci i dívce.
Bohužel v posledních desetiletích článek ze „Syna vlasti" nepřetiskly žádné noviny v Luganské oblasti. Nebyl zařazen do sbírky úředních dokumentů a vzpomínek „Mladá garda", která se dočkala šesti vydání. Proč? Domnívám se, že důvodů mlčení je několik. Hlavním z nich je, že v dané publikaci není žádná zmínka o „vedení a usměrňování". Komsomolci a mládež se organizovali a bojovali proti okupantům z vlastní vůle. Dospělí obecně, a komunisté zvláště, k tomu nijak nenabádali. Mocní měli být rádi, že se chlapci a děvčata,

[94] Kdo byla Marusja Kulakovová?

kteří vyrůstali v nejtěžších podmínkách fašistické okupace, nesmířili s „novými pořádky", ale povstali do boje proti okupantům, jak je to učili komunisté. Mocní se však urazili. A začali hledat komunisty z podzemí, nejlépe ty mrtvé, aby jim mohli připsat to, co považovali za správné a co podzemí ve skutečnosti nedělalo. V té době platilo pravidlo: boj sovětského lidu na okupovaných územích vedli ve všech případech bez výjimky vždy komunisté.
Druhý důvod, proč článek v „Synovi Vlasti" nikdo nepřipomíná, je rovněž důležitý. Týkalo se to Viktora Treťjakeviče, který byl ve zmíněném článku jmenován mezi hrdiny „Mladé gardy". Proto se o autora článku nikdo nezajímal. Dotyčný článek armádních novin se prostě pokládal za redakční.[95]

Jak je vidět, tento článek byl ještě střízlivý. Byl publikován před Turkeničovou zprávou, Toricynovou zprávou, výpovědí Jeleny Koševé.

V červnu 1943 přijel do Krasnodonu Toricyn se svými instruktory. Toricyn se usadil u Jeleny Koševé, instruktoři se jali sbírat informace. Koncem července Toricyn vypracoval svoji zprávu. Hlavní úlohu v činnosti Mladé gardy připsal Olegu Koševému.
Je konec léta 1943. Přeživší členové Mladé gardy byli důkladně vyslechnuti SMERŠí, NKVD a komsomolem. Vyšel článek Ivana Turkeniče. Počepcov, Kulešov a Gromov byli odsouzeni a zastřeleni. Toricyn odeslal svoji zprávu ÚV komsomolu. Součástí jeho zprávy byly nejen návrhy na udělení vyznamenání hrdinům a osobních důchodů členům jejich rodin, ale také na vytvoření uměleckých děl věnovaných Mladé gardě.
15. září 1943 Pravda zveřejnila výnos o udělení řádů a medailí vedoucím a účastníkům podzemní komsomolské organizace „Mladá garda". Hrdiny Sovětského svazu se stali Oleg Koševoj, Ivan Zemnuchov, Sergej Ťulenin, Uljana Gromovová a Ljuba Ševcovová. Další dostali vyznamenání různého stupně. Mrtvé Toricyn navrhl na Řád Vlastenecké války I. stupně. Takto měl být podle Toricynova vyznamenán i Treťjakevič, ale k tomu nedošlo. Živí se museli spokojit řádem Rudé hvězdy. Na tento řád navrhl „za aktivní pomoc prokázanou ‚Mladé gardě' Toricyn i Jelenu Koševou. Ta ale získala

[95]https://molodguard.ru/book40.htm

v roce 1946 vyšší vyznamenání – řád Vlastenecké války II. stupně. Na Vasilije Levašova se „zapomnělo“ (v té době ještě jeho osud nebyl znám) a teprve v roce 1947 byl vyznamenán jako „Partyzán Vlastenecké války II. stupně“. Ani na Turkeniče Toricyn s žádným vyznamenáním nepočítal. V září 1943 přesto dostal Řád Rudého praporu a medaili „Partyzán Vlastenecké války I. stupně“. „Hrdinou SSSR“ se stal až v roce 1990 dekretem Michaila Gorbačova.
15. září 1943 vyšel v Pravdy kromě výnosu o vyznamenáních Fadějevův článek „Nesmrtelnost“.
13. listopadu 1943 bylo založeno Muzeum Mladé gardy.[96]
Viktor Treťjakevič tedy vyznamenán nebyl, jeho jméno nebylo uvedeno na pomníku na „bratrské mohyle“ mladogvardějců, a *„celých 16 let v den jeho narození a v den synovy smrti za temných nocí, kdy Krasnodon pokojně spal, plížila se starší žena pokradmu, se strachem, aby ji neuviděli, ke hrobu hrdinů – matka Viktora Josifoviče Treťjakeviče. Na pyšné kytice, věnce a girlandy slavné paměti padla její hořká slza…“*[97]
Ale Viktorovi rodiče se dočkali i veřejného ponížení.
Vzpomíná Jelena Samarinová, Viktorova neteř, která s ním vyrostla jako sestra.

Matka Sergeje Ťulenina Alexandra Vasiljevna nejednou vyprávěla o jedné epizodě (noviny „Puls“, září 1992). „Když vyznamenávali Zlatou hvězdou Hrdiny Sovětského svazu pět

[96] Dmitrij Ščerbinin (DF)
Ještě T.A. Kisničan vyprávěla, jak pracovníci Krasnodonského muzea sbírali materiály pro své sbírky. Přicházejí k tomu či onomu negramotnému rodiči a ptají se mimo jiné:
„… takže, to znamená, že Oleg Koševoj byl komisař?“
„Čeho, koho? No nevíme, možná…“
(zapisují „Oleg byl komisař)…
A pak se takoví rodiče ptají: „Co je to homisař? Co dělal?“ No, sbírky již byly sestaveny ze slov se staly dokumenty, se kterými se nemůžete hádat…
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-40-00000091-000-10001-0-1252819216
[97] В.Ф. Семистяга, Ю.М. Козовский, „Жизнь, смерть и бессмертие Виктора Третьякевича“, Жизнь Луганска" N39 (142) 1993
http://www.molodguard.ru/article146.htm

mladogvardějců, byli pozváni do Leninova klubu všichni rodiče mladogvardějců.
Josif Kuzmič Treťjakevič šel před námi s Víťovou matkou Annou Josifovnou. U vchodu do sálu milicionář odstrčil Víťova otce se slovy: ‚A vy tady nemáte co dělat!' Josifu Kuzmičovi se podlomily nohy a on upadl. Pomohli jsme ho odnést do sousedova domu."
A přitom před očima dědečka a babičky v jejich domku na Šanghaji (čtvrť Krasnodonu, nepořádně zastavěná nepopsatelnými chatami rozloženými kolem rokle – říká se jim zde „zemljanky" nebo „mazanky") se rodila a formovala „Mladá garda", byli svědky od prvního do posledního zasedání štábu.
Když vynášeli popravené mladogvardějce z důlní jámy, babička neměla sílu tam jít. A dědeček chodil, ale stejně jako ostatní rodiče byl tak ubitý žalem, že byl jako v mlze. A po mnoho let pokaždé, když jsem k nim přišla na návštěvu, mluvili jen o Víťovi, jen na něj vzpomínali…
Dědeček se nedožil dne, kdy jeho syna konečně rehabilitovali…[98]

1944 - Srdce statečných

Už v roce 1944 vyšla knížka Srdce statečných.

O vzniku knihy

Jako první psal o hrdinech válečný zpravodaj „Komsomolky".
V roce 1941 přijel do Krasnodonu spolu s vojáky 18. armády mladý spisovatel z Dněpropetrovska a válečný dopisovatel listu „Komsomolská pravda" Vladimir Ljaskovskij a další novinář Michail Kotov. Bydleli v malém domku na Sadové ulici č. 10, kde žila hezká žena se synem, blonďatým chlapcem. O dva roky později navštívil válečný zpravodaj znovu Krasnodon – polorozbořený, zasypaný sněhem. Přišel také do známého domu.

[98] Самарина Е.М., Повесть о братьях Третьякевичах https://www.molodguard.ru/book9.htm

„Přišel jsem nahoru a uviděl jsem okna zatlučená překližkou," píše se v jeho „Krasnodonském zápisníku". „Na prahu stála štíhlá žena zahalená tmavým šátkem. V tváři sklíčenost, smutek… „A kde je váš chlapec?" ptám se. Mlčky vytáhla ze staré komody balíček a podala mi ho a řekla téměř neslyšně: ‚Tohle je všechno, co zbylo z mého Olega…' Rozbalil jsem balíček a uviděl kartičku ze silného šedivého papíru. Velkým písmem na ní bylo napsáno ‚Dočasný komsomolský průkaz'. Dole byl podpis ‚Kašuk'. Jednalo se o krycí jméno Olega Koševého, jednoho z organizátorů ‚Mladé gardy.'"[99]

Vladimír Ljaskovskij se tehdy poprvé dozvěděl o mládežnické organizaci a tragickém osudu jejích členů. O několik dní později byl svědkem vynášení těl mrtvých dětí ze dna jámy dolu č. 5.

Poté, co „Komsomolská pravda" zveřejnila článek o „Mladé gardě", Ljaskovskij a Kotov dostali úkol napsat dokumentární knihu. V roce 1944 vyšel příběh „Srdce statečných". Velmi brzy byl však celý náklad 50 tisíc výtisků na Stalinův příkaz stažen. Ne proto, že by se příběh nelíbil vůdci – prostě román, který se měl stát téměř praporem Velké vlastenecké války, měl napsat známý a významný autor, nikoliv mladý, neznámý novinář. Pro tuto roli vybrali Fadějeva.

Jeden z mála dochovaných výtisků knihy „Srdce statečných" uchovává jako rodinnou památku synovec Vladimíra Ljaskovského Jevgenij Ljaskovskij z Dněpropetrovsku.

„Vzpomínám si, jak na rodinné slavnosti strýc s lítostí vzpomínal, jak mu knihu prakticky vzali," povzdechne si Jevgenij. „On i Kotov dostali nabídku zůstat a pracovat na dalším materiálu pro román. Kotov souhlasil a brzy se stal Fadějevovým tajemníkem. A strýc se urazil, že jejich kniha byla stažena, a šel znovu bojovat. Později dostal příkaz, aby odevzdal všechny materiály, které shromáždil o ‚Mladé gardě'. Neměl jinou možnost než poslechnout – jinak by byl zastřelen."

Teprve v roce 1988 se v knize „O historii vzniku románu Alexandra Fadějeva" objevila letmá zmínka o „Srdcích statečných". Její autor V. Boborykin věnoval Ljaskovského dílu jen několik řádků, a to ještě nepříliš lichotivých: „Autoři této povídky… podali fakta tak, že čtenář nabývá dojmu, že mladogvardějci zasazovali okupantům nepřetržité údery a neustále je udržovali ve strachu." O Vladimíru Georgijeviči jako průkopníkovi mladogvardějské tematiky není v dějinách literární

[99] Skeptik se ptá, jestli jí ten průkaz úslužně vrátila policie v Rovenkách.

vědy žádná další zmínka a jeho knihu Srdce statečných nenajdeme ani v krasnodonském muzeu Mladé gardy.[100]

Jenže z literárního ani faktického hlediska ta knížka za moc nestojí, i když je zajímavá jako dokument. Ale ne jako dokumentární záznam událostí, ale jako svědectví o tehdejších představách.
Dějově se knížka v podstatě shoduje s Toricynovou zprávou. Je tam i zmínka o Danilovi, který, stejně jako ve výpovědích Ivancovové a Turkeniče, zakáže provést výbuch ředitelství. Kromě toho se objeví fiktivní postava „soudruha Andreje“, který členům Mladé gardy radí prostřednictvím Ljuby Ševcovové.
Stejně fiktivní je „gestapo“, které řídilo v ulicích Krasnodonu. Zato policisté jsou líčeni jako troubové, kterým se dají strkat letáky do kapes.
Treťjakevič v této knížce nevystupuje jako zrádce. Je zatčen, a pak už o něm nepadne ani slovo. Jako by si autoři nebyli jistí jeho vinou, ale ani nevinou. Počepcov vůbec neexistuje.
Oleg Koševoj je stejně jako u Toricyna hlavou celé organizace a největším hrdinou.
Knížka byla přeložena do angličtiny a Antifašistický výbor sovětské mládeže ji prostřednictvím Sovinformbyra zaslal do Londýna, aby byla distribuována mezi zahraniční mládeží. Tato publikace vyvolala velký zájem o Mladou gardu.

Leonid Borodin: názor čtenáře
„... A už máma sedí u stolu. Otevře knihu.[101]

[100] https://studall.org/all2-108716.html
[101] V jiné verzi vzpomínek knihu četla dětem vychovatelka v dětském domově. Dojem z knížky byl ale stejný.

Čtyřicátý čtvrtý rok... Dětský domov v Irkutské oblasti je oplocený areál daleko od ostatních osad. Jsou zde dvě řady kasárenských budov a vysoké dřevěné chodníky spojující baráky s hlavní budovou, jídelnou. K dispozici je také hlavní chodník – od baráku starší skupiny. Je o něco širší než ostatní. Celý dětský domov kromě předškolních dětí je seřazen na tomto chodníku, předseda pionýrského oddílu přijímá hlášení od mladších pionýrských vedoucích o plnění jejich povinností. Je jich hodně – těch povinností. Zejména v létě: sběr březových pupenů, léčivých bylin, klásků, dřevěného popela. V zimě je povinností méně, ale jsou těžší – například příprava dřeva na

„…Toho a toho dne toho a toho roku, vstoupili Němci do Krasnodonu“. První řádek knihy.
Ve městě, o kterém nikdo nikdy předtím neslyšel, které „naši opustili“ a Němci přišli a obsadili, no, ne všichni „opustili město“. Sto chlapců a děvčat neodešlo, ale založilo tajnou organizaci proti Němcům s názvem „Mladá garda“. Jak nejlépe uměli, škodili fašistům, dokud je všechny nechytili. A popravili je strašlivou smrtí, tj. všichni zemřeli, i když nebyli vojáci, ale zemřeli jako vojáci…
Takto, kdyby se mě tehdy někdo zeptal, bych převyprávěl obsah knihy, která se četla několik večerů a čekání na každý další večer se nerovnalo čtyřiadvaceti hodinám, ale bylo předlouhým utrpením čekání.
Bože! Jak milí, jak příbuzní mi byli všichni ti „mladogvardějci“, jejichž jména si budu pamatovat celý život. Jen moje matka, babička a otec mohli v mém srdci soupeřit o jejich lásku.
Každý večer po návratu do budovy školky jsem převyprávěl, co jsem slyšel, a v mém vyprávění se počet činů, které předvedli krasnodonští bojovníci, mnohonásobně zvýšil, tyto činy byly neuvěřitelné, sám Hitler nařídil je pochytat a zabít, protože frickové neměli nic ze života kvůli Olegu Koševému, Váňovi Zemnuchovovi a Sergeji Ťuleninovi. Když Hitler přijel do Krasnodonu zkontrolovat „Mladou gardu“, Serjoža Ťulenin ho málem dostal, ale Hitler mu ujel na koni – Serjoža žádného koně neměl. A Ljubka Ševcovová – vodila všechny německé generály za nos a oni, generálové, jako „lugubrijci“ neměli ani ponětí, kdo ve skutečnosti je.
Jakýkoli silný dojem z dětství, pokud je takříkajíc morálního charakteru, zanechává v podvědomí něco jako nastavení, které nejenže není vědomé, ale dokonce ani nedosahuje úrovně myšlenek. Je to mina velmi opožděné akce, ke které mimochodem může, ale nemusí dojít. To už je záležitost osudu.

---

topení… „Hlášení“ je hotové a ředitel dětského domova, beznohý veterán s berlou jedovatě žluté barvy, chraplavým, ale slavnostním hlasem informuje o osvobozených městech a osadách. Pak s mávnutím ruky všichni zazpíváme: „Povstaň, rozlehlá země…“
Večer v baráku při petrolejové lampě četla nám prvňáčkům „vychovalka“ knížku „Srdce statečných“. Pamatuji si první řádek: Toho a toho dne, měsíce a roku vstoupili Němci do Krasnodonu.
https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000013-000-10001-0-1302431872

O několik desítek let později, když „mina vybuchla“, jsem se pokusil „vrátit do dětství“, tedy co nejdůkladněji si vybavit své dojmy z knihy nazvané (opakuji speciálně!) „Srdce statečných“, a tak se objevilo ono „nastavení“, o jehož existenci jsem neměl tušení:
„Pokud je něco v životě špatně, je třeba proti tomu bojovat až do konce. Až do konce, nebo do konce ‚špatného‘. Všechny ostatní typy chování jsou nečestné.“
To je maximalistický přístup!
Nebudu tvrdit, že celý můj život byl s ním v souladu… Ale byl jsem obviněn z maximalismu…
Poté se stala úžasná věc. Když mi ještě četla, slíbila mi máma, že mi knihu dá, abych si ji přečetl sám. Ale jakmile čtení skončilo, kniha zmizela. Máma říkala, že si nepamatuje, kde ji nechala, a nemůže ji najít. Knihu ‚Srdce statečných‘ jsem už nikdy neviděl. Jako by na ni všichni zapomněli. Bylo to velmi nepříjemné. O několik let později jsem opět zaslechl známá slova: ‚Mladá garda‘, jako by se taková kniha objevila. Se všemi jsem se hádal a dokazoval, že ‚Mladá garda‘ je organizace proti fašistům ve městě Krasnodon a kniha se jmenuje „Srdce statečných‘. Ale knihu přinesli. Byla to jiná kniha a četl jsem ji s chutí, ale byla jiná…
V šedesátých letech jsem se dozvěděl, že když Fadějev začal psát o Krasnodonu, první kniha, kterou napsali dva novináři, kteří vstoupili do Krasnodonu s našimi vojáky, byla stažena z knihoven.
Osud mi často připravoval náhodná překvapení. Přišel čas a já se setkal s lidmi z Krasnodonu, kteří přežili.
Přišel další čas a já se setkal se starostou Krasnodonu Stacenkem. On a několik dalších bývalých krasnodonských ‚policistů' si odpykávali trest v našem politickém táboře v Mordovii…“
Leonid Borodin
http://www.sakharov-center.ru/asfcd/auth/author.xtmpl?id=1096 (odkaz nefunguje)[102]
O osudu knihy zřejmě rozhodl následující dokument.

O knize M. Kotova a V. Ljaskovského „Srdce statečných“

Kniha M. Kotova a V. Ljaskovského „Mladá garda“ nemůže být vydána, protože má zásadní nedostatky.

[102]https://molodguard.forum24.ru/?1-6-0-00000013-000-10001-0-1302431872

1. Kniha popisuje 65 členů „Mladé gardy“ velmi povrchně, ale postrádá jakoukoli úplnou charakteristiku byť jen jednoho z nich. Stačí říci, že o mimořádně hrdinské smrti vůdce organizace Olega Koševého je zmínka na pěti řádcích /s. 154/. Čtenář nezíská jasný a úplný obraz o žádném z organizátorů, vůdců či členů „Mladé gardy“.
2. Kniha neukazuje vliv strany a komsomolu na formování charakteru, na výchovu hrdinů Krasnodonu, na činnost podzemní organizace „Mladá garda“.
Aby tuto mezeru zaplnili, autoři neúspěšně zavedli vymyšlenou postavu Antona, kterou měli zcela vynechat.
3. Kniha velmi špatně, povrchně, krkolomně vypráví o práci podzemí. Mnoho důležitých rozhodnutí přijímají za pochodu. Závažné události jsou vyprávěny mimochodem, formou rozhovoru dvou kamarádek,

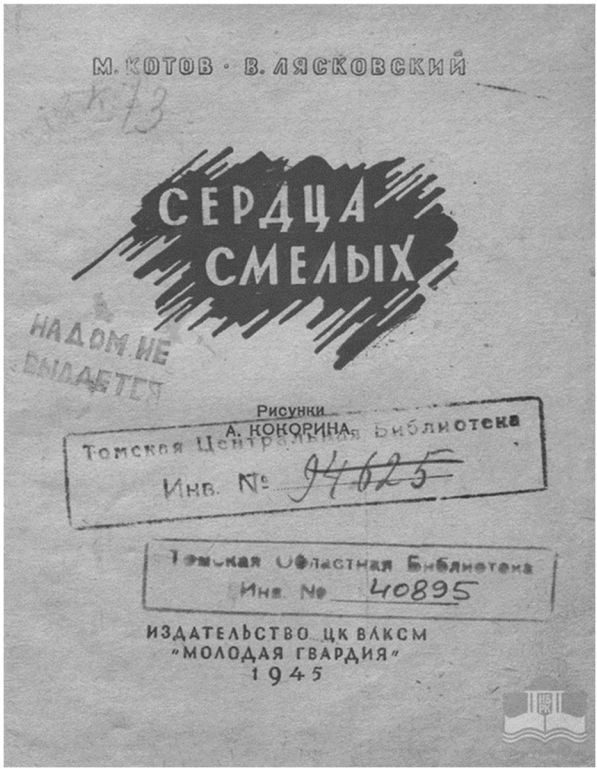

v nekonečných odbočkách, nesouvisle vpletených do příběhu atd. /kapitola VI, kapitola VII, kapitola X, kapitola XII atd./.
Autoři nutí podzemí porušovat elementární pravidla konspirace a zpochybňují tak možnost dlouhodobého boje.
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 41
https://molodguard.ru/doc205.htm

Mladá garda Alexandra Fadějeva

Alexandr Fadějev (1901-1956)
Ve čtyřech letech se naučil číst a brzy začal psát nejneobyčejnější příběhy a pohádky. V letech 1912-1918 navštěvoval obchodní školu, ale studium nedokončil a začal se věnovat politickým aktivitám. V roce 1918 vstoupil do komunistické strany a komunistické přesvědčení ho drželo celý život. V letech 1919-1921 se zúčastnil bojů na Dálném východě a zastával funkci komisaře. Už tehdy nosil tlusté zápisníky a pilně si zapisoval poznámky. Během jedné bojové akce byl raněn.
V roce 1921 byl delegován na X. sjezd komunistické strany, kde na vlastní oči viděl Lenina a neodolal touze se dotknout aspoň jeho rukávu.
V roce 1921 se zúčastnil potlačení kronštadského povstání a byl podruhé raněn. Se zraněnou nohou se odplazil po ledu dva kilometry do týlu.
Poté se už na frontu nevrátil. Strana mu uložila, aby šel studovat na Báňskou akademii. Tato povinnost mu nevyhovovala, technika ani geologie ho nezajímala, ale snažil se. Ve volných chvílích se pokoušel psát a vydal časopisecky své první povídky.
Po dvou letech nezáživného studia na Báňské akademii (v roce 1924) ho strana uvolnila a povolala ke stranické práci. Už v červenci 1924

byl zvolen tajemníkem oblastního výboru v Krasnodaru. S touto činností byl spokojen, dokonce nadšen, ale nejvíc ho lákalo psaní. Pustil se do psaní románu o osudu partyzánské skupiny během občanské války v ussurijském kraji. Partyzánský oddíl rudých pod vedením velitele Levinsona se zdržuje ve vesnici a dlouho nevede vojenské operace. Lidé si zvyknou na klamný klid. Jenže nepřítel zahájí rozsáhlou ofenzívu a obklíčí oddíl. Velitel dělá všechno proto, aby udržel oddíl jako vojenskou jednotku a pokračoval v boji. Nakonec vyčerpaný oddíl narazí na kozáckou zálohu, utrpí těžké ztráty, ale probojuje se z obklíčení. Velitel Levinson nad ztrátami svého oddílu pláče a ostatní partyzáni odvracejí pohled, aby se nerozplakali také. To byl v tehdejší literatuře nový prvek.

Práce na románu, který se jmenoval Porážka, trvala asi rok, román vyšel v roce 1927 a vzbudil velký zájem kritiky. Fadějev se ve svých šestadvaceti letech stal klasikem. Současně byl zvolen za člena právě vzniklé Federace sdružení sovětských spisovatelů, jejímž cílem bylo „zapojení spisovatele do sovětské výstavby“, jakožto zástupce Ruské asociace proletářských spisovatelů (RAPP)[103]. Od té doby se Fadějev snažil spojit stranickou práci a literaturu. Výsledkem bylo, že mu pro samou politickou práci nezbývalo mnoho času na psaní.

V roce 1928 začal psát epopej o občanské válce na Dálném východě Poslední z Udege, ale toto dílo nikdy nedokončil.

RAPP byl v roce 1932 rozpuštěn a rappovci byli nadále pokládáni za nepřijatelnou levou úchylku. Fadějev se uchýlil na Dálný východ a setrval tam do roku 1936.

V roce 1936 se vrátil do Moskvy. V té době už byl s uměleckým experimentováním konec, všechna literární sdružení nahradil Svaz sovětských spisovatelů, jehož cílem mělo být „vytvoření uměleckých děl hodných velké epochy socialismu“. Fadějev tomuto cíli věnoval veliké úsilí, což ale neznamená, že by osobně tvořil umělecká díla. Publikoval úvahy o literatuře a vystupoval na schůzích a shromážděních.

V roce 1937 začalo období sovětské historie zvané Velký teror. Samozřejmě, větší či menší teror nebyl nic nového, ale v těchto letech dosáhl nevídané míry a nikdo si nebyl jistý, že si pro něj v noci nepřijdou. Od těch, kteří byli prozatím ušetřeni, se očekávalo, že

103 https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_Association_of_Proletarian_Writers

budou veřejně schvalovat výkony sovětské justice a odsuzovat ideologické nepřátele. Což Fadějev činil. Nechybělo málo a byl by se sám stal obětí, protože v březnu 1937 poukázal na nekompetenci předsedy Svazu spisovatelů Stavského. Stavskij se po půl roce stal kandidátem do Nejvyššího sovětu SSSR a pokusil se Fadějeva zlikvidovat. Fadějevovi se ale podařilo nebezpečí odvrátit. Ostatně brzy se ukázalo, že Stavskij je opravdu nekompetentní, takže byl odeslán na dlouhodobou dovolenou a do čela Svazu spisovatelů byla v dubnu postavena řídící pětka, jejímž členem byl i Fadějev. V lednu 1939 se na přání ÚV VKS(b) stal předsedou Svazu spisovatelů.

Když vypukla válka, odjel Fadějev stejně jako další spisovatelé na frontu jako dopisovatel. Pracoval pro deník Pravda. Vydržel necelé dva týdny, napsal dvě črty, a požádal o dovolenou a odjel z fronty. Politbyro ÚV mu vyslovilo důtku za nedůstojné chování. Fadějev se na frontu ještě několikrát vrátil a psal črty, ale nikoliv plánované povídky. Musel se věnovat i organizačním záležitostem, jako zajišťovaní potravin a lístků pro spisovatele. Jeho povinnosti ho zavedly i do obleženého Leningradu. Na základě svých dojmů z tohoto města napsal knihu Leningrad ve dnech blokády, která vyvolala protesty stranických byrokratů. Doporučili autorovi, aby knihu upravil tak, aby nebyla tak drastická. Fadějev odmítl. Tak se stalo, že dílo nesmělo vyjít v časopise Znamja. Některé pasáže se četly v rozhlase, ale pochopitelně ne ty závadné. Kniha vyšla pouze jednou (v roce 1944), ale pak už jen v rámci Fadějevových sebraných spisů.
Z neznámých důvodů byl Fadějev v roce 1944 uvolněn z funkce předsedy Svazu spisovatelů. Což mu dalo příležitost, aby napsal svůj největší román.
Podle: Ivana Ryčlová: Mezi kladivem a kovadlinou, Centrum pro studium demokracie a kultury 2013

Román Mladá garda

Říká se, že poté, co se objevily zprávy o nalezení mrtvých těl, zavolal Fadějevovi sám Stalin a řekl mu: „Urychleně najděte talentovaného spisovatele a pošlete ho do Krasnodonu.“ a Fadějev prý odpověděl: „Pojedu sám.“

Nejprve se seznámil s materiály, které mu předala Toricynova komise.[104] Kromě výpovědí tam byly deníky, dopisy, fotografie… Fadějev se od toho nemohl odtrhnout. Tím spíš, že mu to připomínalo revoluční romantiku jeho mládí.
15. září 1943, současně s uveřejněním výnosu o vyznamenání vyšel Fadějevův článek Nesmrtelnost. Už tento článek má rys legendy. Slovem legenda se původně myslelo „vyprávění o životech svatých". A přesně to Fadějev napsal. Stejně jako svatí, kteří jsou mučeni nejhoršími způsoby a nic si z toho nedělají, jsou mučeni i členové Mladé gardy, a samozřejmě trpí, ale vzápětí už zpívají, smějí se a recitují poezii, jako by neměli obyčejná těla.
Poté se Fadějev vydal do Krasnodonu.
O své cestě řekl toto:
„O každodenním životě v Doněcku jsem nemusel nic zjišťovat, protože jsem pracoval v sousedním revíru, v Šachtě, vlastní mládí jsem strávil v podzemí mezi horníky, pak jsem mezi nimi pracoval na Donbasu, pak jsem jako nedostudovaný báňský inženýr musel být na praxi v podmoskevské pánvi a na Donbasu. Veškerý každodenní život horníků, krajinu Doněcka, techniku těžby (která v průběhu románu nebyla nutná, a kdyby byla nutná, nebylo by to složité) jsem znal, což tuto látku učinilo obzvlášť přitažlivou.
Za těchto okolností, když jsem tam přišel, jsem prošel stejnou cestou jako komise ÚV VLKSM a vyšťoural z lidí podrobnosti, které oni nemohli vyšťourat, protože nebyli umělci, a které jsem já potřeboval jako zajímavé detaily."[105]

Fadějev strávil téměř měsíc v domě Jeleny Koševé, matky Olega Košového.[106] Snad to bylo tím, že byla považována za nejvzdělanější

[104] Mezi těmito materiály bylo vyprávění Alexandry Ťuleninové (matky Sergeje Ťulenina), Jeleny Koševé, Nataši Petrovové (sestry Viktora Petrova), Marji Borc a Ljusji Osmuchinové (sestry Vladimíra Osmuchina). Také tam byl materiál o příčinách záhuby Mladé gardy od zvláštní komise ÚV VLKSM https://www.molodguard.ru/doc76.htm
[105] https://molodguard.ru/book2.htm
В.Г. Боборыкин: Об истории создания романа А.А. Фадеева „Молодая Гвардия", 1988
[106] Podle některých informací ale Jelena Košová nebydlela po příchodu RA v Krasnodonu. Měla důvod se tam nezdržovat.

ženu v hornickém městě – byla učitelkou v mateřské škole. Později se říkalo, že Jelena Koševá ovlivnila podobu konečného díla.
Rodiče členů Mladé gardy stěžovali, že mluvil pouze s Jelenou Koševou, že k němu nikoho nepustila.
Ale toto jsou spisovatelovy poznámky z rozhovoru se sestrou Sergeje Ťulenina:

Gavrila Petrovič Ťulenin, Aleksandra Vasiljevna, Natalia Alexejevna, Serjožovy sestry, Darja Alexejevna. Feňa. - Tulští.
Otec se stal invalidou. St. Almaznaja, Annenský důl
O osobním důchodu.
Serjoža se přátelil s Lukjančenkem, Safonovem Dadaševem – k syžetu.
Přefotografovat průkazky.
Vytrvalý, veselý, dobře zpíval.
Při rozhovoru měl drsný hlas. Zpíval tenorovým hlasem.
Hnědovlasý. Mírně zvlněné vlasy. Hubeňour.
Střední výška. Kabát, ze kterého vyrostl.
Bosý, neuměl nosit boty.
Nebál se poprat.
Kůže jako u velblouda, všechno zarostlo.
Velmi odolný, nelíbilo se mu podlézání.
Uličník. Vyskočil z prvního patra ve škole.

Naděžda Alexejevna

Začátek války: „Všichni na uhlí.“
Ťulenin byl na šachtě rubačem.
„Lepší než staří muži.“.
„Šel napojit německé koně“.[107]

Němci u Osmuchinů po Voloďově smrti.
„Volha, Volha, mutter, mutter.“
Opilost, zvracení. Pokus o vraždu Ljusji.
Se samopalem na matku.
„Ach, Luiso!“
Luisa za skříní. Stojící samopaly. Matka pocítila, že dokáže všechny zastřelit.

[107] Tamtéž

Němci odcházejí. Náš tank. Mrtvoly zastřelených na policejním dvoře.
„Naši!“
„Ticho, co když jsou to Němci“
„V noci vstávám a nevěřím, že jsou to naši.“
Zemnuchovova matka: „Bůh nás schoval pod křídlo. Týden jsme tomu nemohli uvěřit, nemohli jsme si zvyknout.[108]

Jelena Koševá na Fadějeva udělala hluboký dojem. Ovšem podle toho, co řekl Vladimíru Ivanovovi, to nebylo její krásou, ale spíš mučednictvím.

„Až přijedeš do Krasnodonu,“ řekl Fadějev, *„pobuď určitě v domě Koševých. Budeš se jim líbit, přijmou tě jako vlastního syna a vnuka. To vím, protože se mi také líbíš. Pečlivě si prohlédni jejich rodinný fotoalbum. Věnuj pozornost fotkám z válečné doby. V albu je fotografie Jeleny Nikolajevny hned po osvobození Krasnodonu. Je u zdi napůl ohnutá, protože bez opory na vlastních nohou nemohla stát. Je to hrozná fotografie. Matka Olega Koševého na ní připomíná člověka, který vyšel z koncentračního tábora.“*[109]

(Opravdu existuje fotografie, na které Jelena Koševá vypadá mizerně, ale neví se, ze které je doby.)
Ve skutečnosti nebylo nutné, aby Fadějeva ovlivňovala Jelena Koševá přímo. Největší práci v Olegův prospěch udělal Toricyn.
Fadějev zaznamenával povahové vlastnosti a zájmy svých hrdinů. Co četli, co je bavilo, o jakém povolání „snili“.
Později řekl: „Pokorně přijmu jakoukoli kritiku uměleckých nedostatků svého románu. Chci ale říci, že jsem se v tomto románu nevydal na cestu idealizace – ne! Ano, prohlašuji, že mnou vyobrazení byli a jsou právě takoví lidé“.[110]

---

[108] Tamtéž
[109] http://molodguard.ru/book27.htm
[110] https://molodguard.ru/book2.htm

Článek Nesmrtelnost vzbudil značný ohlas. Svědčí o tom dopisy, které dostával ÚV VLKSM a redakce novin.

„Drahá matko!“ psali Jeleně Nikolajevně Koševé frontoví komsomolci Šarofan, Osadčuk, Gnetobojev a další. „Pomstíme se hitlerovským kanibalům za muka, která způsobili Vašemu synovi, a našemu bratru Olegovi, pomstíme se za utrpení jeho matky, za náš ruský lid, za naši překrásnou Vlast. Drahá ruská matko, jsme ještě mladí, mnohé z nás hitlerovská verbež připravila o otce, děti, ženy a muže a narušila náš poklidný život. Mnozí z nás nedokončili studium na vysokých a středních školách a dobrovolně odešli na frontu. Vezmeme si zpět naši půdu, naše univerzity a školy, naše akademie. Nad osvobozenou zemí bude opět svítit slunce.“
„Drahá Jeleno Nikolajevno!“ obraceli se na Koševou autoři dalšího dopisu. „Dne 15. září 1943 jsme se v novinách dočetli o nevídaném hrdinském činu našich vrstevníků za nepřátelskými liniemi. Ráno 15. září jsme obsadili město a přístav na Černém moři – Novorossijsk. Za vítězného dunění našich zbraní jsme tehdy přísahali: ‚Budeme žít a bojovat jako hrdinové z Krasnodonu…‘“
„Slibujeme, že dáme 30 000 tun vysokopecní rudy nad plán,“ napsali uralští komsomolci do Krasnodonu. „Ať naše ruda, nalitá do tanků, děl, letadel a granátů, pomstí hrdinskou smrt našich blízkých, drahých kamarádů.“
„Kirovci vyrobí další hrozivé tanky, mohutné housenky, které rozdrtí fašistické hady. Na počest členů štábu Mladé gardy vytvoříme bojové brigády a pojmenujeme je po hrdinech,“ slavnostně slíbili komsomolci z Kirovova závodu na Urale.“[111]

Fadějev se pustil do psaní románu. Nejprve měl v úmyslu napsat dokumentární příběh a držet se skutečných jmen a faktů. Mezitím se ale objevily informace o dalších odbojových skupinách, z nichž některé byly větší a způsobily nepříteli větší škody. Kromě toho vyšla knížka „Srdce statečných“. Fadějev se rozhodl přehodnotit žánr i povahu své knihy. Upustil od přísné dokumentárnosti a vložil do románu fiktivní postavy i události. Jak se sluší na socialistický realismus, byly i fiktivní prvky „typické“.

[111] Tamtéž

Fadějev psal knihu s velkým zápalem. Probudil se v noci a sedl si ke psaní. Psal a plakal, plakal a psal, vzpomíná pamětník. Psal rychle. V roce 1945 už „Mladá garda“ vyšla v časopise „Znamja“ a ukázky vyšly v několika dalších časopisech včetně „Komsomolské pravdy“.[112]

Fadějeva fascinovalo především to, že se komsomolci bez jakéhokoliv vedení pustili do odbojové činnosti, a tak to také vylíčil ve své knize. V roce 1943 to nikomu nevadilo, protože válka ještě zdaleka nekončila a bylo užitečné povzbudit mládež k odboji, třeba i bez vedení komunistů. Na srovnání neukázněných do latě bylo dost času po válce.

Postavy románu se dělí do tří skupin: hrdinové, zrádci a Němci.

Hrdinové jsou vylíčeni v nejjasnějších barvách: stateční, talentovaní, vlastenečtí, občas s milými chybičkami.

Počepcova Fadějev úplně zamlčel. Vysvětlil to tím, že chtěl uchránit jeho nevinné příbuzné. Treťjakevič se v jeho knize vyskytuje pod jménem Jevgenij Stachovič. Podle Fadějeva se mělo jednat o „kolektivní portrét zrádce“, jenže nikoho neoklamal. Fiktivní „Stachovič“ se příliš podobal svým osudem i zevnějškem skutečnému Treťjakevičovi. (Ale NKVD prý románu uvěřila natolik, že si vyžádala Stachovičův spis.) Vyrikovovou a Ljadskou nechal pod vlastními jmény, ale příběh jejich zrady je fiktivní, neodpovídá ani tomu, z čeho byly skutečně obviněny.

Zrádce na cestu zrady vždycky přivedla nějaká charakterová chyba: Stachovič je ctižádostivý, ale v podstatě zbabělý, Vyrikovová a Ljadská sobecké, starosta Stěcenko je nespokojený se svým postavením za sovětského režimu a nemístně obdivuje cokoliv západního.

Ignat Fomin (fiktivní postava) je prostě zlý.

Ani slova o tom, že existovaly velmi dobré důvody nenávidět sovětský režim.

Postavy Němců jsou co nejodpornější karikatury, nechutné už na pohled. Rottenführer SS Fähnbong (fiktivní postava) „tlustý, plešatý poddůstojník se zlatými zuby a ženským hlasem“ nesnesitelně páchne. Jak se ukáže, je to tím, že pod oblečením nosí zvláštní pásy, ve kterých

[112] Podrobná analýza románu „Mladá garda“ je v knize
Katerina Clarková: Sovětský román: dějiny jako rituál, Academia, Praha 2015

má schované nakradené poklady (peníze, zlaté zuby). To mu brání, aby se myl a převlékal.
Tato karikatura ovšem představuje „vysvětlení“ německé agrese: jedná se o jakousi prvotní akumulaci kapitálu. Zcela chybí rasistický a antisemitský prvek nacismu: Němci prostě napadli SSSR, aby tam mohli krást. Nedovedou (Němci!) ani řídit hospodářství, protože jsou pouhými kořistníky.
Napsat rozsáhlý román trvalo Fadějevovi rok a devět měsíců, dokončen byl 18. prosince 1945 a v roce 1946 vyšel knižně.
Fadějev dostal v roce 1946 Stalinovu cenu.
Jenom v letech 1946-1948 román vyšel ve 40 nakladatelstvích a dosáhl nákladu 1,7 miliónu výtisků.

Fadějovovo studium primárních dokumentů je spojeno s poněkud trapnou okolností, na kterou poukazuje následující dokument.

Memorandum instruktora ÚV VLKSM N. N. Kňazeva tajemnici ÚV VLKSM O. P. Mišakovové[113] o úschově dokumentů organizace „Mladá garda“ v ÚV VLKSM

Moskva
24. května 1946
Tajné

Podle Vašeho příkazu jsem se seznámil s metodami uskladnění dokumentů o podzemní komsomolské organizaci v Krasnodonu „Mladá garda“ v ÚV LKSM komsomolu.
Kvůli nešetrnému přístupu k dokumentům je mnoho z nich znehodnoceno a v budoucnu mohou být historiky využívány pouze jako materiál, ale ne jako dokumenty. Například je nelze vystavit ve vitrínách v muzeu, nelze dělat fotokopie v některých případech je dokonce obtížné pořídit kopie. Zhoršení kvality dokumentů se projevuje následujícími způsoby:

[113] Mišakovová prý byla zvláště odporná stalinistka. Utkal se s ní také Vladimír Treťjakevič

1. Všechny jsou propíchnuté nebo svázané ve složce a velmi nápadně očíslované;

2. Na nich, rozmáchlým rukopisem (z velké části bývalým zástupcem vedoucího zvláštního oddělení ÚV Toricynem), byly učiněna pokyny pro písárnu udávající počet kopií, které je třeba vytisknout, čas a podpis objednatele.

3. Nejzávažnější však je, že v textech dokumentů byly provedeny velmi podstatné změny rukou autora jakéhosi díla o Mladé gardě, což je přísně zakázáno a trestáno zákonem. Někdo s dokumenty zcela bezohledně zacházel, jak se mu zlíbilo: přeškrtal některé části textu (drobné i významné), pak vlastní rukou doplnil nový text a udělal si nejrůznější poznámky. Tomuto barbarskému zpracování byla podrobena většina původních dokumentů – autobiografie a životopisy, stránky z deníku, vzpomínky rodičů apod.

Uvedu jen část z nich (všechny dokumenty jsou ze spisu č. 13 ukrajinské SSR, složka č. 9 Archivu zvláštního oddělení).

a) Životopis Sergeje Ťulenina od jeho rodičů, vzpomínky matky (s. 269-278);

b) Autobiografie a vzpomínky Michaila Šiščenka, člena Mladé gardy (s. 294-307);

c)Vzpomínky Valerie Borc (s. 258-268);

d) Vzpomínky matky Olega Koševého Jeleny Nikolajevny Koševé (s. 317-325);

e) Stránky z deníku Niny Ivancovové (s. 194-195);

f) životopisy Georgije Aruťuňance (229-230), Anatolije Lopuchova (167) atd.

4. Je také známo (jak mohou potvrdit A. T. Frolovová, Morská a další), že na podzim 1943 byl mezi dokumenty i zápisník Uljany Gromovové. V době, kdy byl soupis těchto dokumentů proveden, však již knížka zmizela. Není známo, kde a zda vůbec se nyní nachází.

Všechny tyto skutečnosti znovu a znovu dokazují, že ÚV VLKSM neřešil otázku vědeckého zpracování a vědeckého skladování nejcennějších dokumentů o účasti sovětské mládeže ve druhé světové válce. Je třeba přijmout rozhodná opatření k řešení této otázky. To není soukromá záležitost ÚV VLKSM, protože takové dokumenty, jako jsou ty o Mladé gardě, nepatří jen komsomolu, ale sovětskému lidu obecně.
РГЛСПИ. Ф. М-22. Оп. 1. Д. 6. Л. 3.
Kopie
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.24

Pochybnosti

Kniha se prodávala a četla.
Nikolaj Pilipenko, který byl v roce 1946 prvním tajemníkem vorošilovgradského oblastního výboru komsomolu, v roce 1989 vzpomínal:

Když se objevila Fadějevova kniha Mladá garda, musel obkom VLKSM zajistit vzájemné porozumění mezi rodinami mladogvardějců. Za tímto účelem přijel Mitrochin z ÚV komsomolu Ukrajiny do Vorošilovgradu a Krasnodonu. Pracoval v ÚV, pak byl poslán na Ukrajinu, jednou byl asistentem Kaganoviče, potom, když ho Kaganovič nejednou zbil, od něj utekl. Když jsme se s Mitrochinem sešli, řekl: „Přečteme rodinám mladogvardějců román Mladá garda a požádáme je, aby se seznámili s historií vytvoření organizace podle knihy.“
Takový pokyn dostal od Kostěnka V. A., tajemníka ÚV LKSMU. Tak jsme s Mitrochinem odjeli do Krasnodonu. Četli jsme knihu rodinám, po bytech. Někdy jsme shromáždili rodiny mladogvardějců ve skupinách a všechny jsme požádali:
„Budeme vyprávět příběh ‚Mladé gardy‘, jak je zachycen ve Fadějevově knize.“
Když se objevila kniha Koševé ‚Příběh syna‘ a ona mi ji darovala, zeptal jsem se jí:
„Jeto všechno napsáno objektivně?“
Zčervenala a odpověděla:

„Víte, spisovatelé napsali knihu podle mého příběhu.“[114]
A já povídám:
„No, kniha popisuje, jak Oleg padl do rukou nepřítele v Boko-Antracitu, pak byl převezen do Rovenek, k četnictvu. Tato skutečnost se neshoduje s realitou.“
Odpověděla:
„Vidíte, že teď už v knize nemůžete nic opravit. Co je napsáno perem, nelze rozbít sekerou.“[115]

Avšak příbuzní zahynuvších mladogvardějců příliš nadšení nebyli. Během roku 1946 se ozvala matka Lidy Androsovové.

Stížnost D. K. Androsovové A. A. Fadějevovi o zkreslování skutečností v románu „Mladá garda“ ve vztahu k její dceři Lidii Androsovové [rok 1946]

Krasnodon
V září 1943 jsem napsala takový materiál – „Dětství a činnost“. Odnesla jsem ho na rajkom komsomolu a tam slyším, že z Moskvy přijel spisovatel. Sotva jsem přišla domů a za dvě nebo tři hodiny [po] mém příchodu k nám z města přijíždí spisovatel Alexandr Alexandrovič Fadějev. Jako matka jsem byla velmi ráda: když jsme vstoupili do pokoje, řekl mi, že už ví, že jsem materiály o své dceři předložila rajkomu komsomolu, ale „přesto jsem se rozhodl přijít k vám a zjistit, v jakých poměrech Vaše dcera žila.“.
Vy jste se mě, milý spisovateli, ani nezeptal na mou dceru, protože jste jistě měl v úmyslu vzít si ten materiál od rajkomu komsomolu. Ale on vám, pravděpodobně, moc neřekl. Z její fotografie jste zaznamenal pouze rysy tváře, oblečení a zeptal jste se pouze na to, jaká byla, štíhlá, veselá a měla radost ze života.
Já, milý spisovateli Alexandře Alexandroviči, jsem byla tak rozrušená a zmatená, že jsem seděla a přemýšlela, jaké máme s manželem štěstí, že nás navštívil tak skvělý člověk a že si to naše dcera zaslouží.
Když jste shromáždil materiály, odjel jste, a o dva roky později vydal knihu „Mladá garda“, my, Lídini rodiče, jsme tuto knihu „Mladá garda“ dostali dříve než ostatní, protože jsme napsali s. Michajlovovi

[114] Za autora knihy je pokládán P. Gavrilov, uvedený v knize jako redaktor.
[115] https://www.molodguard.ru/book17.htm, Dokument 65
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 - 58

N.A. a požádali ho, aby nám poslal román „Mladá garda“, a oni nám ho poslali.
Poté, co jsem román obdržela, jsem ho okamžitě začala číst, protože jsem byla velmi zvědavá, co bylo napsáno o naší dceři, a najednou jsem se dočetla, že deník naší dcery se dostal na policii, a proto se zjistilo, kdo byl organizátorem skupiny. Okamžitě jsem se rozčílila a co se se mnou dělo – to vám nedokážu říct. Byla jsem tak uražená a ublížená, že jsem si říkala: proč se napsala nepravda. Deník naší dcery a ani jeden zápisek se nikdy nedostal na policii, byla na to velmi opatrná.
Lídin deník spolu s vlajkou schovávala rodina Kezikovova a my jsme si ho vzali, když přišli naši lidé, a poslali jsme ho do Moskvy, vědí o něm doslova všichni rodiče z naší osady. Jiný deník jsme neměli.
My, rodiče Lídy, Vás žádáme, milý spisovateli Alexandře Alexandroviči, abyste nám vysvětlil, jestli Vám někdo ze zlomyslnosti neřekl nějakou hloupost. To jsem ve Vašem románu nečekala a velmi lituji, že jste se při návštěvě u nás nezeptal sousedů, zda se u nás scházeli mladí lidé.
A teď všichni rodiče říkají: to je dobře, budou vědět, jak to chodí, kdyby nesebrali naše děti, bylo by lépe. Říkají mi spoustu jiných věcí, ale ne do očí, ale prostřednictvím jiných.
Proto vás my, rodiče, žádáme, Alexandře Alexandroviči, abyste nám, a pokud možno i čtenářům, tuto problematiku vysvětlil a podal jasnější obraz. Důrazně Vás prosíme.
Pak chci také napsat o tom, jak k nám do Krasnodonu přijeli kameramani a herci z Moskvy, natáčeli a ptali se rodičů na všechno a celou dobu, co byli ve městě. Ale přišli k nám na jednu nebo dvě hodiny, a ne všichni rodiče tam byli. Byli pouze v dole č.1, zatímco my bydlíme v dole č.5. Ptali se, kde bydlí Androsovovi, ale bylo jim řečeno: tam nesmíte, most je rozbitý, k jinému mostu nechtěli jít a řekli, že brzy přijdeme. To se dodnes nestalo
D. K. Androsovová
RGASPII. F. M-1. Op. 53. Д. 329. Ll. 40ob - 42. Podpis
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Sporná pasáž zní takto:

> Celou skupinu z osady Krasnodon drželi v místním vězení. Ljadská, která skupinu prozradila, nemohla vědět, kdo z nich hrál jako úlohu v organizaci, avšak do rukou policie se dostal deník

Lídy Androsovové, kde se v každém zápise mluvilo o Koljovi Sumském, do kterého byla zamilovaná, - nevinný deník, byly v něm však objeveny dva kriminální zápisy:
„Dvacátého prosince v noci v jedenáct hodin přišel tatínek z práce a řekl, abychom šli na ulici a poslechli si dunění děl. Já a maminka jsme slyšeli během pěti minut dvě rány, Jak je to radostné a jak je z toho zároveň úzko.
„23., 24.prosince. Středa, čtvrtek. Stále projížděli Rumuni. Ani se nedalo spočítat, co jich bylo. 24.nám dva Rumuni sebrali všechny vdolky. K večeru všichni opustili město. V noci naši bombardovali a házeli letáky…“[116]

Spisovatel odpověděl až 31. srpna 1947:

31. srpna 1947
Moskva
Omlouvám se, že na Vaše dopisy odpovídám tak pozdě, protože jsem mimořádně zaneprázdněn. Máte samozřejmě pravdu, že deník Vaší dcery Lidy se nikdy nedostal k Němcům. Mám jej zde a s hlubokou vděčností Vám jej vracím. Ale neměla byste se na mě zlobit, že můj román obsahuje určitou míru fikce.
Přestože postavy v mém románu mají skutečná jména a příjmení, nenapsal jsem skutečný příběh „Mladé gardy“, ale fiktivní dílo, v němž je mnoho smyšlených věcí, a dokonce i smyšlené postavy. Román na to má právo.
Kdyby byl v mém románu zkreslen samotný smysl a duch boje „Mladé gardy“, zasloužil bych si veškeré obvinění. Ale fikce v mém románu přispívá k vyzdvižení činů mladogvardějců v očích čtenářů, a proto nejste v právu, když mě obviňujete.
Vše, co jsem o vaší dceři napsal, ukazuje, že byla velmi věrná a vytrvalá. Záměrně jsem se snažil, aby to vypadalo, že její deník zabavili Němci po jejím zatčení. Víte lépe než já, že v deníku není jediný záznam o činnosti „Mladé gardy“, který by mohl být Němcům užitečný při jejím odhalení. Vaše dcera byla v tomto ohledu velmi opatrná. Proto tím, že v románu připouštím takovou fikci, nehodlám vaši dceru nijak pošpinit.

[116] Fadějev. Mladá garda, Mladá fronta 1948, 606-607

Ale deník Vaší dcery ukazuje její čistou lásku k Nikolaji Sumskému. V tomtéž deníku je vyjádřena její oddanost sovětské vlasti a nenávist k německým a rumunským okupantům. Celý ten výmysl, že se deník Vaší dcery dostal k Němcům, měl jen ukázat, že 1) Němci Vaši dceru týrali obzvlášť silně, protože znali jejího sovětského ducha, a 2) že Němci věděli o její lásce k Sumskému a snažili se od ní vynutit přiznání o muži, kterého milovala. Tyto okolnosti ve skutečnosti neexistovaly, to znamená, že Němci o nich možná skutečně nevěděli, ale pouze se o nich dohadovali. Přišlo mi ale možné to do románu vnést, abych zdůraznil a vyzdvihl houževnatost Vaší dcery a její nesmrtelný čin.
Díky této fikci jsem také mohl do románu vnést dvě skutečné pasáže z deníku Vaší dcery, které ji charakterizují jako hluboce sovětskou dívku, která pohrdala okupanty.
Vidíte tedy, že moje fikce nejenže Vaši dceru neponižuje, ale naopak její činy vyzdvihuje.
Tak to vnímají všichni čtenáři. A pokud je mezi vašimi...
РГАЛИ. Ф. 1628. Оп. 2. Д. 89. Л. 2.
https://www.molodguard.ru/guardian9.htm

Pro jistotu však Fadějev z přepracovaného vydání knihy zmínku o Lidině deníku vynechal.

V prosinci 1946 Krasnodon navštívila delegace nakladatelství, které se příhodně jmenovalo „Mladá garda“ a Ústředního studia dokumentárních filmů.
Zápis z této služební cesty stojí za pozornost.

Hlášení redaktora nakladatelství „Mladá garda“ A. V. Lukina pro ÚV VLKSM o výsledku cesty pracovníků nakladatelství a Ústředního studia dokumentárních filmů do Krasnodonu

Moskva 6. ledna 1947
Tajné
Brigáda pracovníků nakladatelství „Mladá garda a Centrálního studia dokumentárních filmů, která odjela 10. prosince 1946 do Krasnodonu, se vrátila 30. prosince. Za deset dní, které strávila v Krasnodonu, brigáda provedla následující:
17. prosince byla provedena čtenářská konference pro hornickou a studující mládež města o Fadějevově románu „Mladá garda“.

22. prosince byla čtenářská konference provedena ve Škole 1. máje. Jak první, tak druhá konference proběhly dobře.
Zbývající knihy byly rozdány 38 školám ve městě a v okrese, přičemž 10 exemplářů bylo vydáno městské knihovně, 5 exemplářů knihovně Klubu V. I. Lenina, 3 exempláře stranickému kabinetu rajkomu KS(b)U, 3 exempláře rajkomu LKSMU, 3 exempláře obkomu LKSMU. Kromě toho po jednom exempláři knihy jsme věnovali učitelů, kteří vychovávali mladogvardějce.
Podle plánu vypracovaného společně s Vorošilovgradským obkomem LKSMU kameraman Nikiforov natočil celkový plán města a místa, kde probíhala podzemní činnost „Mladé gardy“. Nafilmoval nejlepší stachanovce – dělníky a stachanovské brigády šachty 2-bis „Mladá garda“ obnovené komsomolskou i nesvazovou mládeží. Pořídily se také snímky muzea. Pořídilo se také velké množství fotografií „Leicou“ stejných míst a nejlepších mladých horníků z Krasnodonu. Ty fotografie se mohou využít v mládežnických novinách a časopisech, a také pro archív ÚV VLKSM.
Brigáda shromáždila materiál o práci pionýrských organizací, nejlepších mladých průmyslových dělnících z Krasnodonu, vyfotografovala školáky, kteří sedí v lavici Sergeje Ťulenina, kteří jsou výbornými žáky. 21. – 22. prosince brigáda navštívila zvláštní dětský domov Ljuby Ševcovové v obci Krasnodon. V tomto dětském domově žijí a jsou vychovávány děti padlých frontových vojáků z Vorošilovgradské oblasti. Jsou mezi nimi dvě děti z Moskvy, dvě ze Stalingradu a jedna dvanáctiletá dívka z Moldavska.
Vzhledem k tomu, že v obci Pervomajka a v obci Krasnodon působily neméně silné skupiny „Mladé gardy“ než v samotném městě Krasnodon (v muzeu je jim věnováno nezaslouženě málo místa), předložil jsem návrh na organizaci poboček muzea v obou obcích. Vorošilovgradský obkom LKSMU souhlasil s mým návrhem o vyvěšení dvakrát ročně nejlepšími průmyslovými dělníky a studenty Krasnodonu (v noci ze 6. na 7. listopadu a v den popravy mladogvardějců) vlajek na těch budovách, na kterých je vyvěsili mladogvardějci. V této záležitosti mi řekli na obkomu, že se musí přijmout zvláštní rozhodnutí výborem obkomu. Bylo by možná lepší, kdyby takové rozhodnutí přišlo ze strany ÚV VLKSM.
Od samého začátku po příjezdu do Vorošilovgradu a do Krasnodonu brigáda navázala úzké kontakty s obkomem LKSMU a při práci koordinovala každé svoje rozhodnutí se stranickými

a komsomolskými organizacemi. Velkou pomoc brigádě prokázal tajemník obkomu pro propagandu s. G. N. Voronov.
Pokládám za svou povinnost upozornit sekretariát ÚV VLKSM na následující: Fadějevův román „Mladá garda“ je podroben nejnemilosrdnější a nutno říci, spravedlivé kritice. Mládež, učitelská veřejnost a rodiče mladogvardějců obviňují Fadějeva z toho, že nezaslouženě vyzdvihl Koševého, snížil obraz Gromovové a zejména Ivana Zemnuchova, kterého celé město pokládá za organizátora, vedoucího a duši „Mladé gardy“. Obyvatelé Krasnodonu se nerozpakují otevřeně o tom mluvit se všemi přijíždějícími exkurzemi, delegacemi i jednotlivci. Obviňují Fadějeva, že nenavštívil nikoho z krasnodonských, kromě Koševé. Zejména tvrdí, že Fadějev nesprávně vylíčil i organizaci jako celek. Zatímco ve skutečnosti byla „Mladá garda“ velkou a seriózní organizací, která dělala často víc než jiné podzemní partyzánské organizace v oblasti, v románu to není. V románě Fadějev naopak zobrazuje jakousi dětskou hru školáků na ilegalitu. Nepodařilo se mu vykreslit hlavní postavy. Jejich vnitřní, duševní charakter spisovatel neodhalil. Ve skutečnosti byl každý z nich jasnější, originálnější a hlubší. A došlo k tomu proto, že se Fadějev omezil na vyprávění Koševé, která, jak mnozí tvrdí, neměla o činnosti „Mladé gardy“ ani ponětí.
Obviňují ji (přitom ne jenom rodiče, kteří většinou mlčí, ale spíš vrstevníci mladogvardějců a ostatní obyvatelé města), že obratně využila situace a připsala svému synovi to, co dělali jiní.
Poté, co byly z šachty vyneseny mrtvoly popravených podzemních bojovníků a rodiče, kteří byli pod dojmem toho, co viděli, nedokázali na nic myslet, vyzbrojila se Koševá papírem a tužkou a obešla rodiny mrtvých. Zapisovala všechno, co jí řekli rodiče, sebrala materiál a odjela do Kyjeva. Tam to náležitě shrnula a to, co udělal Zemnuchov, připsala Olegovi. Vzala podrobnou biografii, kterou napsala jeho sestra Nina Zemnuchovová, a doposud ji nevrátila a využila pro svoje osobní účely.
Koševou obviňují z toho, že se přátelila s Jelenou Pozdnyševovou[117] a spolu s ní se chodila bavit s německými důstojníky. Zatímco Pozdnyševová byla odsouzena na deset let, Koševá se naopak stala

[117] Fadějev do svého románu vtělil postavu jménem Lena Pozdnyševová. Ale udělal z ní vrstevnici Olega Koševého a Olegovu tajnou lásku, která ho ale zklamala tím, že se „bavila“ s Němci.

hrdinkou a dokázala rehabilitovat svého zkompromitovaného bratra (o kterém dokonce pracovníci rajkomu strany mluví jako o nesovětském člověku). V létě 1946 se do města vrátil z evakuace městský prokurátor. A když zjistil, že Pozdnyševová je ve vyhnanství a Koševá, která oklamala lid a vládu, udělala hrdiny ze sebe, ze své matky (která, jak říkají krasnodonští jako jeden muž, nepouštěla mládež ke svému domu a vyháněla všechny, kteří kdy přišli za Olegem), a dokonce ze všech blízkých i vzdálených příbuzných, objevil se prokurátor u Koševé. Pořádala tehdy u sebe večírek, byli tam nějací známí, novináři z Kyjeva a jiní. Když nedostal od Koševé odpověď, jak se jí podařilo se rehabilitovat a dostat vyznamenání, prokurátor ji nejdřív přede všemi začal urážet, a pak ji zbil. Rozumí se, že potom prokurátorovi navrhli, aby šel pracovat do jiného okresu. Koševá se také přestěhovala do Vorošilovska. V Krasnodonu se říká, že kdyby necítila vinu, nepřešla by tuto skandální historii mlčením a udělala by všechno proto, aby prokurátora dostala před soud. O tom, že Koševá žila s Němci, mluví otevřeně každý obyvatel Krasnodonu. Mluví se o ní jako o člověku nečestném, neprincipiálním a schopném zařídit si osobní záležitosti.

Na základě vyprávění mladogvardějců, kteří zůstali naživu, rodiče Zemnuchova, Aruťuňance, Ťulenina, Gromovové, Ševcovové a další říkají, že Oleg Koševoj nepožíval autoritu mezi mládeží. Dokonce se za něj nikdo nezaručil při přijímaní za člena VLKSM. Přijali ho až tehdy, když se za něj zaručil Zemnuchov. Do „Mladé gardy“ ho přijali až měsíc před zatčením. Nedůvěřovali mu. Nezvali ho ani na nejdůležitější schůze štábu, které se konaly v Aruťuňancově bytě. Komisařem (v podstatě vykonávajícím vedlejší technickou práci) se stal takto: Kovaljov, který vykonával technickou práci, vyplňoval formuláře atd., se musel vzdálit. Nebylo nikoho, komu by tu práci mohli svěřit. Takže pro začátek ji svěřili Koševému. Tak začal podpisovat formuláře komsomolských průkazů.

Tvrdí se, že se Koševoj, stejně jako jeho babička, choval k pracující mládeži povýšeně. Někdy tato povýšenost vzala nepěkný obrat. Například nepředával systematicky štábu zprávy Sovinformbyra, které zachytil na německém rádiu ve svém bytě. Došlo to tak daleko, že Zemnuchov, Ševcovová a Aruťuňanc byli nuceni si postavit vlastní radiopřijímač.

Smrt Koševého se popírá. Jeho matce se nepodařilo prokázat, že ho identifikovala a že je pohřben v Rovenkách. Vznikla legenda o tom,

že odešel s Němci. Připisují mu div ne zradu. Tyto řeči pokračují i proto, že Vyrikovová byla osvobozena, vdala se a žije v sousedním okrese, a Stachovičova zrada se vůbec neprokázala.
Takto složitá situace vznikla v Krasnodonu kvůli komisi vedené Toricynem a vyšetřovateli, který přišel s ním.
Když předsunuté jednotky Rudé armády po osvobození Krasnodonu postupovaly dál, přišli do města pracovníci SMERŠ. Zpráva o „Mladé gardě" se dostala i k nim. Začali pátrat po živých účastnících. V té době se z Novočerkeska vrátil Žora Aruťuňanc. Okamžitě ho pozvali na SMERŠ a on tři dny vyprávěl o činnosti mladých členů podzemí. Materiály, které od něj dostali, poslali do centra. O dva nebo tři týdny později přijela z Moskvy komise. Okamžitě se vydala k Zemnuchovovým, protože o něm Aruťuňanc mluvil na SMERŠ jako o organizátorovi a vedoucím „Mladé gardy". V tu dobu se u Zemnuchovových nacházela Koševá. Když zjistila, kdo jsou ti lidé a proč přišli, přemluvila je, aby šli k ní, a celou dobu držela komisi u sebe. Ani u Zemnuchovových, ani u ostatních rodin se nikdo ze členů „komise" víckrát neobjevil.
A co víc: dvě knihy se Zemnuchovovými poznámkami a sešit s básněmi, které zabral Toricyn, zmizely beze stopy. A vyšetřovatel zničil všechno, co mu vyprávěla Anastasija Ivanovna Zemnuchovová o synovi a co odporovalo vyprávění Koševé, tj. co svědčilo o Zemnuchovově vedoucí úloze.
Zemnuchov nepochybně převyšoval všechny členy podzemní organizace svou rozumovou vyspělostí, seriózností, sečtělostí, šířkou zájmů, a dokonce i vnějším vzhledem. Měl obrovskou autoritu jak mezi dospělými, tak mezi krasnodonskou mládeží. Byl to člověk ve všech ohledech důkladný, křišťálově čestný a velmi inteligentní. Je třeba udělat všechno pro jeho vyzdvižení. Je také nutné zařadit na seznam členů „Mladé gardy" Gukova, který se nikde nepřipomíná, třebaže byl jedním z nejaktivnějších členů podzemí. Nezaslouženě je opomíjen velitel „Mladé gardy" Turkenič. Měl by mu být udělen titul Hrdina Sovětského svazu.
V současné době probíhají mezi rodinami mladogvardějců strašlivé spory. Některé z nich diskreditují památku dětí. Vinu za tyto spory nesou Koševá, Borc a Vicenovská. Vyvolávají spory, využívají své gramotnosti, znalosti sovětských zákonů, usilují o to, aby zaujaly první místo, píší pomlouvačné, naprosto nepodložené dopisy o vědecké pracovnici oblastního muzea Děmjaněnko. Pobuřují

všechny, využívají negramotnosti rodičů mladogvardějců – lidí skromných a čestných.
Nakolik se Koševá „zkazila“ ukazuje taková skutečnost. Od obkomu LKSMU dostala telegram, kde ji žádali, aby přijela na čtenářskou konferenci. Nepřijela, protože jí neposlali auto. A co se nestalo, nějací promítači pro ni poslali auto a ona se objevila, ale nezastihla je, protože ji tak nutně nepotřebovali a odjeli a nepočkali na ni.
Je v zájmu státu, aby okamžitě přijal veškerá opatření, aby se Koševá nevrátila do Krasnodonu a přestala psát memoáry, která nikdo nepotřebuje, a také pohostinsky vystupovat po celé zemi. Je-li nutné vyprávět o mladogvardějcích, ať to dělá Fadějev, pracovníci ÚV VLKSM, historici a kdokoliv jiný, ale ne Koševá a ne přeživší mladogvardějci. Ti to jen kazí.
1. Vystěhovat z Krasnodonu M. A. Borc a Vicenovskou, která projevuje strašnou aktivitu, třebaže její syn neskončil v jámě za účast v podzemní činnosti.
2. Poslat do Krasnodonu na dva měsíce komplexní brigádu seriózních, pracujících lidí. Zahrnout do ní spisovatele, básníky, skladatele, výtvarníky, herce, výtvarníky plakátů, estrádní umělce, specialisty na muzejní práci, historiky, pracovníky komsomolu.
Brigáda musí zorganizovat a rozvinout práci muzea, vyzdobit je dobrými obrazy, napsat sérii portrétů mladogvardějců, napsat o nich písně, pomoci amatérskému kolektivu Leninova klubu zvládnout techniku jevištního projevu, shromáždit materiál a napsat brožury o nejvýznačnějších hrdinech Krasnodonu, pomoci rajkomu strany a rajkomu komsomolu rozptýlit tíživou atmosféru mezi rodinami, jedním slovem udělat všechno nezbytné, aby početné delegace i jednotliví exkurzanti neodjížděli v létě 1947 z Krasnodonu znechucení.
3. Vrátit do muzea „Mladé gardy“ část materiálu, který se nachází v ÚV VLKSM.
4. Rozmnožit fotografie mladogvardějců alespoň v počtu 5-10 tisíc exemplářů, aby bylo možné vyhovět žádostem měst, paláců kultury, divadel a dalších institucí o zaslání fotografií.
5. Organizovat v klubech, divadlech a jiných kulturně-osvětových organizacích koutky „Mladé gardy“.
6. Navrhnout nakladatelství „Mladá garda“ ke 30. výročí Říjnové revoluce vydat hezky ilustrované album „Mladá garda“ se stručným

životopisem a charakteristikou každého mladogvardějce. Album vydat v nákladu 10-15 tisíc výtisků.
A. Lukin
Poznámka: „Do spisu. Na sekretariát“

Usnesení na průvodním listu: „Otázka byla projednána na sekretariátu ÚV 16. dubna. Jezerskému uloženo: podrobně vyjasnit okolnosti s Vyrikovovou (o jejím přestěhování), předvolat Borc a říci jí, aby začala pracovat, ukončit její vystupování s Fadějevem a [Toricynem]; vyzdvihnout Turkeniče.
Podpis nečitelný (bez data)
РГАСПИ. Ф.М-1. On, 53. Д. 342. Лл. 1- 8.
Originál
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.27

Zpráva obsahuje nepřesné i nesprávné informace a problémy se mají vyřešit tak nějak po bolševicku: zakázat mluvit, popřípadě vystěhovat. Ale kdyby nic jiného, aspoň víme, co se v Krasnodonu povídalo.
V polovině ledna 1947 napsala Naděžda Ťuleninová, sestra Sergeje Ťulenina, prostořeký dopis samotnému Stalinovi, kde si opět stěžovala, že Fadějev o Mladé gardě nepsal objektivně, protože vycházel ze slov Jeleny Koševé, která o činnosti podzemní organizace nic nevěděla, kdežto rodiny Ťuleninových se spisovatel neobtěžoval na nic důležitého zeptat. Nešlo jen o zásluhy. Rodiny mladogvardějců dostaly osobní důchody. Proto se Naděžda ptá: „*Opět je zajímavé vědět, proč Fadějev činí ústřední postavou matku Olega Košového a jeho samotného. Vydrželi a zažili toho tolik jako jiní lidé? Třeba my. Dostalo se jí velkých privilegií, dokonce i kulturního domova, zatímco můj nemocný otec leží ve vlhké zemljance a nikdo se neptá, jak se nám žije? Poté, co nám všechno vzali, nebyla obnovena ani naše chata. To je postoj, nemluvím o svém mrtvém bratrovi, ale přinejmenším k mému otci, jako starému horníkovi a trpiteli, který spolu se svým synem zažil všechny hrůzy prožitého.*“ Zejména, když *„Jeho matka Jelena Nikolajevna měla úzké styky s Němci, stejně jako jeho strýc Nikolaj Korostylev, u kterého byl v bytě německý štáb. Během hromadného zatýkání nebyla rodina Košových zatčena a Němci neměli žádné podezření, že by se jednalo o pracovníky podzemí. V bytě manželů*

*Koševých se nikdy nekonaly žádné schůzky, protože všechny místnosti byly obsazeny německými důstojníky.***“**

Celý dopis je v Příloze.
Stalin to nenechal jen tak, pověřil ministra kultury Ždanova, aby věc vyřídil, a Fadějev se musel vyjádřit.
Ten ve své reakci (adresované 6. března 1948 tajemníkovi ÚV VKS(b) Ždanovovi) nemilosrdně odhalil motivy této stížnosti:

„Dopis Naděždy Ťuleninové, v němž se píše o činnosti Mladé gardy, odráží měšťácký povyk, který proti památce padlých mladíků a dívek spustili někteří rodiče a někteří přeživší členové této mládežnické organizace.
Účel tohoto povyku: zpětně vyzdvihnout sebe, syna či dceru z rodiny a celou rodinu, znevážit a očernit ty z hrdinů Mladé gardy a jejich rodiny, kteří obdrželi vyšší ocenění od vlády nebo kteří byli více oceněni naším tiskem.“[118]

Což o to, mohlo to tak být. Lidé jsou jenom lidé.
Odmítl nařčen, že se nezajímal o fakta. Odvolával se na zprávu ÚV komsomolu (Toricynovu zprávu), kterýžto materiál *„je téměř doslovným záznamem vyprávění všech přeživších ‚mladogvardějců‘, jejich rodičů, učitelů, spolužáků, svědků, ale i deníků samotných účastníků, faktografických dokumentů, četných fotografií atd.*“[119],On sám v září 1943 v Krasnodonu „*vyslechl nejméně sto lidí, včetně Naděždy Ťuleninové“* a tito lidé mu neposkytli *„žádné informace nebo svědectví, které by odporovaly oficiálním materiálům ÚV komsomolu“*[120]. (Že by Toricyn and His Boys už stačili instruovat lidi, jak mají mluvit?)
Fadějev prohlásil, že tyto materiály se staly základem jeho románu, avšak dopis uzavřel tím, že nenapsal historii, ale *„fiktivní dílo, v němž jsou vedle skutečných postav a událostí také postavy a události smyšlené.“*[121]

---

[118] https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument 29
РГАСЛИ. Ф. 17 Оп. 125. Д. 628. Лл. 63- 64
[119] Tamtéž
[120] Tamtéž
[121] Tamtéž

Tím se prozatím Nadě Ťuleninové zavřela ústa, avšak Fadějevovy problémy tím zdaleka nekončily.
Jeho dílo se znelíbilo samotnému Stalinovi.

Divadlo a film

Nedokončenou knihu předal Fadějev režiséru Gerasimovovi, který vedl režisérskou dílnu na VGIK (= Všesvazový státní institut kinematografie). Gerasimov se svými žáky rozepsal román na jednotlivé scény a studenti režie tyto scény začali zkoušet s žáky hereckého studia. Tak vznikla divadelní inscenace, a ta pak byla sehrána na scéně Filmového studia. Na základě této dramatizace vznikl film.
Traduje se, že Stalin knihu nečetl. Zato viděl na soukromém promítání první verzi filmu. Ať tak nebo tak, najednou se v novinách objevily kritické články o divadelních představeních.
Neukazuje se tam dostatečně úloha strany. Při evakuaci obyvatelstva panuje chaos. Postavy komunistů nejsou dostatečně „typické". Věnuje se příliš velká pozornost mučení členů Mladé gardy, místo aby se zdůrazňovalo jejich morální vítězství.
Musel se předělat film. Fadějev musel přepsat knihu. Do knihy i filmu se přidaly scény, kdy komunisté Ljutikov a Barakov úkolují komsomolce, kteří bez nich v této verzi ani nehnou prstem. Film se stal neúnosně dlouhým a musel být rozdělen na dva díly. Utrpení členů Mladé gardy se nesmělo příliš zdůrazňovat.

Podrobné, příliš detailní zobrazení utýraných, zmučených mladogvardějců, samotná scéna prozrazení komsomolské podzemní organizace vytvářejí tíživý pocit zkázy, vytěsňují život potvrzující motivy boje mladogvardějců a v důsledku toho zhlédnutí filmu jako nevytváří optimistickou náladu. Závěrečná scéna schůze zasvěcené památce zahynulých mladogvardějců a Procenkova řeč nejsou umělecky výrazné a neodstraňují zmíněné nedostatky filmu. Druhý díl je v současné podobě filmem o záhubě členů „Mladé gardy", ne o jejich boji a morálním vítězství nad nepřítelem.[122]

[122] https://molodguard.ru/book16.htm
Dokument 31

To by tak scházelo, aby měl divák „pocit zkázy“ ze smrti desítek mladých lidí.

Inna Makarovová (představitelka Ljuby Ševcovové) vzpomíná: *„Jednou jsem potkala Sergeje Apollinarijeviče, Šel rozčíleně po chodbě divadla v kabátě a vyprávěl, že byl u Stalina. Při tomto setkání promítli vůdci první díl. V něm byly fenomenálně natočeny panika při ústupu, evakuace z Krasnodonu. Bylo natočeno, jak Ljuba křičí: ‚Krámy vezete, lidi opouštíte!‘ Dokonce ve vězeňské scéně Šulga a Valko (výborně je hráli Alexandr Chvylja a Sergej Bondarčuk) zazněla věta: ‚Byli bychom v této válce dobří, kdybychom svého času nenasměrovali zemi k industrializaci.‘ Stalin tyto scény vyloučil, řekl, že ustupovali plánovitě do předem připravených pozic a panika nebyla.“*[123]

Podle Ilji Erenburga, se kterým se Fadějev setkal, když přepisoval knihu, Fadějev řekl: „Ovšem, i když se mi to podaří, už to nebude ten román. Ale kdo ví, možná se ve mně zakořenil obdiv k partyzánštině… Doba je těžká a Stalin ví jistě víc než já nebo vy.“

Čím to, že generalissimus najednou pokládal za nutné předělat knihu, která dostala cenu pojmenovanou po něm?

Mohlo to souviset s poválečnou situací. Veškerý odboj měla řídit komunistická strana, komsomol a NKVD. Jenže celé oblasti se ocitly mimo sovětskou moc, a lidé si museli nějak poradit sami. Někteří začali sloužit nové moci, další se prostě snažili přežít, ale někteří bojovali samostatně. Stalin po válce nechtěl riskovat, že těmto lidem příliš naroste hřebínek, proto trval na tom, aby se všechno srovnalo do řady. Všechno bylo pod kontrolou Strany a samotného vožděm.[124] Divoká partyzánština se neměla trpět.

Byli i tací, kteří se zlomyslně domnívali, že Stalin těžce nesl, že v čele vojenské přehlídky na Rudém náměstí 24. června 1945 jel na bílém koni maršál Žukov. To Stalin nemohl, protože neuměl jezdit na koni.

Fadějevovi se nechtělo román přepisovat. „Předělávám mladou gardu na starou,“ stěžoval si. Tím, že opatřil komsomolcům stranické vedení, popřel myšlenku, která ho vlastně k napsání románu přivedla, a která mu byla tak drahá: že sovětský režim vychovat mládež tak úspěšně, že bez pomoci dospělých věděla, co má dělat.

---

[123] http://molodguard.ru/article171.htm

[124] Důsledkem tohoto postoje mohly být i čistky a procesy proti leningradskému vedení, které proběhly v letech 1948-1950.

Přepracování románu trvalo tři roky, dvakrát déle než napsání první verze. Nová verze byla hotová v roce 1951.

Film se v roce 1964 předělával znovu. V té době už byl rehabilitován Treťjakevič. Tudíž Stachovič musel z filmu pryč. Herec Jevgenij Morgunov[125], který jej představoval, nadále hrál Počepcova. Jelikož Počepcovův příběh byl jiný, byla řada scén vystřižena.
Kromě toho musely z filmu zmizet zmínky o Stalinovi.
Vyrikovovou přejmenovali na Lazarenko. Proč Lazarenko? Asi podle ženy, která údajně zradila Sergeje Ťulenina.

Vilemíně (DF) je podařilo shlédnout verzi z roku 1948. Možná bude zajímavé vědět, o co byl film ochuzen.

Podařilo se mi najít a zhlédnout původní verzi Gerasimovova filmu Mladá garda (1948), která je uložena v pražském filmovém archivu tak, jak byla distribuována v československých kinech v letech 1948-1953. Pokusím se popsat, v čem se liší od verze, která je nyní k vidění na internetu nebo na CD.
Na první pohled není rozdíl mezi původní a konečnou verzí nijak výrazný: jednotlivé věty u různých postav byly vystřiženy a Stachovičova linie byla zcela odstraněna. Na klubové koncertní scéně je označován jako Počepcov. Tento zásah do hotového díla však ničí jeho umělecký výraz. Teprve po zhlédnutí plné verze lze pochopit, jak moc film touto změnou utrpěl jako umělecké dílo. V první verzi je Stachovič důležitou postavou filmu, pozornost je na něj upřena ve třech hlavních scénách, které jsou pro vývoj děje klíčové (schůzka štábu, výslech a poprava). Stachovič jako postava je zajímavý také tím, že oproti ostatním postavám se jeho charakter odhaluje postupně, v kontrastech, vyvíjí se. Jeho charakter je mnohotvárnější než charaktery ostatních – dokonce i hlavních – postav. Stachovič – a nutno říci, že hlavně díky zdařilému hereckému výkonu – není zrádcem z plakátu, kde je vše jasné od začátku. Není jednoznačný, není předem určený, ke zradě – a to je pro dílo důležité – dochází postupně. Stachovič je poprvé zmíněn ve scéně setkání Ljuby s Procenkem ve

[125] Herec Morgunov byl ostatně fyzicky napaden lidmi, kteří nechápali rozdíl mezi postavou a jejím představitelem. Také byl jediný z hlavních představitelů filmu, který nedostal žádné ocenění.

Vorošilovgradu, v bytě ševce. Ljuba vyjmenovává členy Mladé gardy, a když vysloví Stachovičovo jméno, Procenko mluví o jeho chování v partyzánské jednotce a varuje, že „mohl být v německých rukou" a je třeba si na něj dávat pozor. Další scéna je schůze štábu. Stachovič je požádán, aby vysvětlil, jak a proč z oddílu utekl. Scéna je samozřejmě velmi dramatická, ale drama je spíše vnitřní, nedochází k vnějšímu „výbuchu emocí", jehož nebezpečí zjevně existovalo. Stachovič začíná své vyprávění prostě a klidně, bez pocitu viny, vše podrobně vysvětluje a je přesvědčen, že bude pochopen, protože „každý by to udělal". Je upřímně překvapen, že s ním ostatní nesouhlasí, a teprve postupně začíná chápat, z čeho je obviňován. Chápe, že nejednal tak, jak by měl, ale nepovažuje své chování za zbabělé. Vždyť přišel „bojovat". Je mu spíše líto, že ztratil důvěru přátel, a lituje sám sebe. Zdá se, že chápe, že ho nemohou nechat ve štábu, ale nepochopil podstatu svého jednání. Proto jsou typická slova Niny Ivancovové, která se setkala s odcházejícím Stachovičem: „Žeňa tolik plakal!" Příště se se Stachovičem setkáme na koncertě v klubu. Epizoda je důležitá, protože – i když zde Stachovič není hlavním tématem – přidává nové rysy k charakterizaci postavy. Takto jsme Stachoviče ještě neviděli! Najednou se cítí být pánem, vládne, pronáší hlášky, považuje se za vůdce, hraje si na něj. (Jen si vzpomeňte na jeho „profesionální intonaci baviče"! V jiných scénách mluví úplně jiným tónem). Ale přesto není jednostranný! Spolu s ostatními se upřímně raduje z drzého chování Turkeniče, který se zjevně vysmívá německé veřejnosti… Poté následuje výslech. Stachovič je strašně rozrušený, nervózní, přešlapuje z nohy na nohu, bezděčně se usmívá, třesoucíma se rukama mačká klobouk a nervózně si z něj vytrhává chlupy. Ale stále se přemáhá, snaží se ovládat. Ale stačí jeden výkřik, jedna rána pěstí do stolu… Zatím ho nebijí, jen na něj křičí, jen mu vyhrožují. A chlapec se začne rozplývat před očima a přizná se ke krádeži dárků. Vrhnou se na něj, trhnutím ho posadí na židli, zavážou mu oči a ruce mu drží za zády. Stachovič vyskočí a chvějícím se hlasem vykřikne: „Nestřílejte!". Ten člověk je úplně zlomený. A jeden z německých důstojníků, který ho pozoruje, suše konstatuje: „Tenhle nám toho ještě hodně řekne!". Scéna popravy se nejprve vyvíjí tak, jak si ji pamatujeme z 2. verze. Po výzvě: „Kdo jste komsomolci – vystupte!" se mladogvardějci postupně přibližují k Olegovi, který se přesunul blíže k jámě. V 1. variantě však scéna pokračuje. „Oko kamery" se vrací na místo, odkud jako by všichni odešli. Ukázalo se,

že zbývají ještě dva – jeden chlapec (možná Viktor Petrov, neměla jsem šanci se podívat) a utýraný Stachovič, který mu doslova visí na ramenou. Chlapec se osvobodí a zaujme místo mezi svými. Pak Stachovič zvedne skloněnou hlavu a vrávoravou chůzí zamíří ke svým bývalým přátelům, celou svou bytostí je prosí o odpuštění a vyjadřuje přání být s nimi v této poslední chvíli života. Přední řady mladogvardějců však opovržlivě ustupují: zradou se od nich oddělil a ve smrti zůstane sám. Pak Stachovič padne k jejich nohám na zem a zůstane nehybně ležet. To je podle mého názoru nejdramatičtější scéna filmu. Emocionálnější než cokoli, co bude následovat, „silnější" než Olegův poslední projev a Internacionála, kterou zpívá Mladá garda… Druhá verze filmu neobsahuje některé další, pro vývoj děje méně důležité epizody, některé scény byly vystřiženy. Například epizoda „piknik ve stepi", kdy Ljuba cestuje autem s německými důstojníky do Vorošilovgradu, byla úplně vystřižena. Rozhovor se vede o kávě, kterou budou důstojníci pít ve Stalingradu, kam míří. Ljuba se k tomuto rozhovoru vrací ve chvíli konfrontace mezi zatčenými členy štábu a s úšklebkem připomíná vyšetřovatelům, že „káva je teď pro Němce ve Stalingradu velmi horká". Na stejném místě (konfrontace) je vystřižen začátek Olegovy řeči. Zde je vysloveno přesně podle románu: „Mladou gardu jsem vedl sám a sám odpovídám…" Ve filmu chybí také krátká, ale působivá scéna v domě Osmuchinových, kde pět vojáků zpívá „Volha, Volha, russlands Fluss".

Seznam členů, které Stachovič jmenoval v 1. verzi, se liší od Počepcovovy. Jsou v něm členové Mladé gardy, kterým se podařilo opustit město. K příjmením se nepřipojují vidličky, ale otazníky. K Olegovu příjmení také vykřičník.

Čistě mechanicky jsou vystřiženy všechny scény, v nichž je jakkoli zmíněno Stalinovo jméno. Na začátku obrazu v Procenkově kanceláři – ať už je to, co říká, důležité, nebo ne – ve 2. verzi nejsou zahrnuta ta místa, kde se Procenko, kráčející po místnosti, ocitá pod Stalinovým portrétem visícím na zdi. Stejně tak když se Procenko po setkání s Ljubou ve Vorošilovgradu přesune do místnosti, kde jsou shromážděni zástupci partyzánů. Poměrně rozsáhlý citát ze Stalinova projevu o okupaci Donbasu a způsobu, jakým by se s ní mělo naložit, je zde vynechán.

Musím říct, že sledovat film na velkém plátně namísto na malé obrazovce notebooku, na které jsem ho sledovala dosud, byl emotivní

zážitek. Spoustu věcí jsem viděla nově, možná proto, že některé scény, které známe, jsou v první verzi prostě „delší". Krajina doněcké stepi je na začátku ukázána déle a podrobněji a později panorama Krasnodonu (ve scéně návratu z neúspěšné evakuace). Podrobněji je zobrazen Serjožkův výstup na střechu budovy, aby vztyčil vlajku. Také sváteční scéna v domě Koševých se do druhé verze nedostala úplně. Také jsem viděl několik neznámých záběrů v epizodě, kdy se Valja a Serjožka schovávají pod mostem. Vznikající cit mezi Ljubou a Sergejem Levašovem byl stále patrnější. Dalo by se pokračovat dál a dál.
To, co jsem napsala, není ani kritikou uměleckých předností (nebo nedostatků) filmu „Mladá garda", ani – a tím méně – analýzou jeho politického a ideologického základu nebo propagandistických cílů, pro které byl natočen. Stejně tak neposuzuji, zda je film „blíže historické pravdě o Mladé gardě" po (nedobrovolné) revizi provedené režisérem. Chtěl jsem se s vámi jen podělit o své dojmy z velmi emotivního filmu a vydařených hereckých výkonů. Mladému herci Morgunovovi (Stachovič) se podařilo ukázat „záporného hrdinu" jako živého člověka, kde bylo snadné zahrát karikaturu.
A dobře jsem pochopila žádost matky Viktora Treťjakeviče, aby se film nepromítal ve Vorošilovogradu v den, kdy jí byl udělen Viktorův řád - 16 let po jeho smrti.[126]

Mimochodem, záběry z filmu se dodnes používají jako ilustrace téměř ke každému článku o Mladé gardě kromě vyloženě vědeckých.

Pro Vladimíra Ivanova se role Olga stala životní rolí, rodina Koševých se stala jeho rodinou a on se stal rodině náhradním Olegem. Takto ve svých pamětech píše o prvním setkání s Olegovými příbuznými:

Nakonec přijdeme na tichou Sadovou ulici a jdeme po silnici. Zdáli od branky přichází žena v černém, Okamžitě jsem poznal babičku Věru Vasiljevnu. Běží ke mně s nataženýma rukama. Tváře má mokré od slz. „Oležku!" křičí. „Můj vnoučku, můj drahý!"
Líbá mě na čelo, na oči, na hlavu.
„Babičko, proč plakat," snažím se ji uklidnit, ale hlas se mi třese div že sám také nepláču.

[126] www.molodguard.ru/forum/viewtopiceded.html?f=8&t=220

„Jak dlouho jsi k nám nepřijel!“ pláče babička. „Pojďme rychle domů, čekáme tě a nemůžeme se dočkat. Máma je celá bez sebe.“
Babička pořád pláče. Není možné ji zastavit, Pořád mě zasypává polibky. A z profilu vypadá, jak trefně poznamenal A. A. Fadějev, jako Dante Alighieri. Ruce má silné, laskavé, zdá se, že kdyby ji kdokoliv potkal, hned by si domyslel, že je to babička Olega Koševého.
Věra Vasiljevna hovoří:
„Konečně tě vidím. V noci nespím, sále na tebe čekám. Můj zlatý…“[127]
Brankou vstoupíme do dvora, obejdeme roh domu, vyjdeme na verandu. Na chodbě stojí dvě ženy. Jedna z nich, ta starší, se opřela zády o zeď. Založila ruce křížem na hrudi. Nemá oči, ale zraky, které se na mě dívají udiveně, a dokonce se strachem.
„Přijel?“ potichu pronesla a z očí se jí řinou slzy.
Při pohledu na ni se rozplakala druhá žena. Hned jsem poznal Jelenu Nikolajevnu a tetu Marinu – tak překvapivě přesně jsou vykreslené v románu.
„Co je to za slzy?“ ozval se mužský hlas. Závěs na dveřích vedoucích do kuchyně se odhrnul a do síně vešel strýček Kolja.
„Ahoj, Olegu!“ řekl nahlas, aby přehlušil ženský pláč.
Podává mi ruku, přitahuje mě k sobě, pevně, po mužsku, mě objímá, líbá a hovoří.
„Ta podoba! Hotový Oleg! Ale přestaňte řvát!“ obrátil se k ženám. „Člověk je po cestě. Unavený. Musí se najíst.“
Babička Věra se vrhla do kuchyně. Zarachotily hrnce a pánve, zacinkaly talíře.
„Leno, Marišo,“ volá, „pojďte sem. Musíme připravit stůl!“
Ale Jelena Nikolajevna nejde do kuchyně. S obtížemi zadržuje slzy a bere mě za paži:
„Pojď, synku, se mnou. Ukážu ti, jak teď žijeme.“
V bytě bylo skromné, přesněji řečeno, chudé zařízení: hitlerovci všechno odvezli. Ale v pokojích byla dokonalá čistota. Všude květiny.
„Jeleno Nikolajevno, a kde bydlel Fadějev?“
„Tenkrát jsme bydleli v sousedním domě. Přesně jako tenhle. Teď je tam malé muzeum. A Fadějev spal na Olegově pohovce. A tady budeš spát.“

[127] Měla snad babička důvod k naději, že Oleg žije?

Pochopil jsem, že otázku mého ubytování v Krasnodonu Jelena Nikolajevna vyřešila předem a že není možné změnit její rozhodnutí.[128]

Ale i ostatní herci se nastěhovali do rodin mladogvardějců, které představovali, a nechali se oslovovat jejich jmény, aby se lépe vžili do role.

Inna Makarovová, která hrála Ljubu Ševcovovou, po letech vzpomínala: *„Měli jsme velké obavy, ale přijímali nás jako vlastní. První věc, kterou jsem udělala, byla, že jsem šla k Jefrosině Mironovně, Ljubině matce. A její otec byl naživu. Dobře mě přijali, políbili, ukázali mi pamětní koutek své dcery, Stýkali jsme se, dokud se natáčelo, A Ljubina matka mi poslala blahopřání ke Stalinově ceně. "*[129]

Účinkováním v tomto filmu se rázem proslavili, dostali vyznamenání, pět z nich dostalo Stalinovu cenu, ale z dlouhodobého hlediska jim úspěch spíš uškodil.

Sergej Gurzo, který hrál Sergeje Ťulenina, se stal obětí své popularity. Každý se s ním chtěl kamarádit, každý se s ním chtěl napít. Alkoholismus zničil jeho kariéru a Gurzo umřel zcela zapomenutý několik dní před 48. narozeninami.

Nonna Mordjukovová, která hrála Uljanu Gromovovou, nedostala pět let ani nejmenší filmovou roli. Režiséři nechtěli zaměstnávat herečku, ve které by diváci viděli Uljanu Gromovovou.

A Vladimír Ivanov zůstal hercem jedné role. Po „Mladé gardě" hrál jenom v několika filmech, a jeho role byly sotva povšimnutelné. Věnoval tedy celý život popularizaci Mladé gardy.

V archívu muzea „Mladé gardy" se zachoval kuriózní dokument – doporučení pro přijetí do KSSS, který napsala babička Věra Korostylevová.

„Dokonale zahrál mého vnuka, proto si zaslouží přijetí do řad Komunistické strany," napsala hrdinova babička.[130]

Jeden z herců ale udělal filmovou kariéru, a byl jím Vlačeslav Tichonov.

---

[128] http://molodguard.ru/book27.htm
[129] http://molodguard.ru/article171.htm
[130] https://www.molodguard.ru/article38.htm

Jelena Koševá a Vladimír Ivanov

Vsuvka: Vzpomínka Jevgenije Jevtušenka

V roce 1948 (to jsem byl ještě pionýr) probíhala kousek od stanice metra Kirovova brána v Turgeněvově knihovně, která tehdy ještě nebyla zrušená, čtenářská beseda žáků Dzeržinského obvodu o nové variantě románu Mladá garda.
Zúčastnil se jí autor – šedovlasý mladík a vyčerpaný krasavec. Přepracování románu mu dalo očividně zabrat, teď velmi pozorně sledoval každé slovo a konečky prstů si mnul sněhobílé spánky, jako by tu sošnou hlavu komisaře z Dálného východu bezustání trápily bolesti.
Chlapci a děvčata v pionýrských šátcích drželi v rukou taháky, které sestavili za horlivé spoluúčasti učitelů, a ohnivě promlouvali o tom, že kdyby je gestapáci mučili, obstáli by stejně jako nesmrtelní hrdinové z Krasnodonu.
Neplánovaně jsem se přihlásil. Za předsednickým stolem to vzbudilo mírný rozruch, ale slovo mi udělili, řekl jsem:
„Závidím vám, kluci, že si tak věříte. Já mám vážný nedostatek. Nesnáším fyzickou bolest. Bojím se injekcí,

očkování a zubaře. Nedávno, když mi vytahovali polypy z nosu, jsem strašně řval a dokonce jsem pokousal doktora. Takže nevím, jak bych se choval, kdyby mě mučili gestapáci. Ale slavnostně slibuju celému shromáždění, i vám, soudruhu Fadějeve, že budu i s tímto nedostatkem bojovat jako správný pionýr."
Velkolepá hruď zástupkyně městského odboru školství se prudce dmula hrůzou. Nakonec se ta žena opanovala a v poslední chvíli změnila výkřik společenského pohoršení, který se jí už vlnil na mírně nalíčených rtech, v hluboký pedagogický povzdech.
„Ten chlapec je hanbou Dzeržinského obvodu…" prohlásila truchlivým hlasem cukráře ze Tří tlouštíků, když jim do pečlivě nazdobeného dortu, plného kandovaného ovoce a krémových kytiček, žuchnul prodavač nafukovacích balónků. „Doufám, že ostatní žáci se rozhodně postaví proti tomuto nepřátelskému vystoupení…"
Překvapilo mě, když se od ostatních oddělil Kim Karacupa, kterému jsme říkali Cupa. Seděl hned v lavici za mnou a vždycky ode mě opisoval kompozice z literatury. Najednou vypadal úplně jinak. Nešel k tribuně klátivou, venkovanskou chůzí jako vždycky, ale téměř pořadovým krokem, jako při branné výchově. Přihladil si zrzavé pačesy a promluvil. To už nebyl projev pionýra, mluvil pionýrský vedoucí:
„Korolenko řekl: ‚Člověk je stvořen ke štěstí, jako pták k letu.' Ale můžou snad zbabělci, kteří se bojí našich, sovětských lékařů, létat? Takové zbabělce nekompromisně pranýřoval Gorkij: ‚Kdo se narodil k tomu, aby se plazil, nemůže létat.' Zbabělost je nám, pokračovatelům mladogvardějců, cizí. My, pionýři 7. B 254. školy, jednomyslně odsuzujeme vystoupení svého spolužáka Ženi Jevtušenka a domníváme se, že bychom se měli zamyslet nad tím, zda patří do pionýrské organizace…"
„Jak to, jednomyslně? Mluv jen za sebe!" zaslechl jsem hlas svého fotbalového spolubojovníka z plácků Ljochy Činěnkova, kterému jsme říkali Čiňák, ale jeho výkřik zanikl ve všeobecném potlesku.
„Počkejte, počkejte, děti," ozval se náhle vysokým, mladistvým hlasem Fadějev a vstal. Ve tváři mu hořel nepřirozený. horečnatý ruměnec. „Takhle bychom vylili

vaničku i s dítětem… To je snadné, bít se do prsou a vykřikovat, že vydržíte mučeni. Tuhle Ženka se poctivé přiznal, že se bojí injekci. Já se jich například taky bojím. No tak ukažte, jak jste odvážní, a vy, kdo se bojíte injekcí, zvedněte ruku!“
Děti se zasmály a zvedl se les rukou. Cupa se nehlásil, ale já vím, že když nás očkovali proti neštovicím, šel místo něj pod jehlu sestře jiný kluk, kterému dal lístek na zápas Dynamo – CDKA.
„Ten, kdo přizná, že o sobě pochybuje, není zbabělec. Zbabělec je ten, kdo to tají. Odvaha je schopnost mluvit otevřeně o cizích, ale i o vlastních nedostatcích… A začínat musíme vždycky u sebe,“ řekl Fadějev se zvláštním, smutným úsměvem.
Sál, který před chvílí nadšené tleskal Cupovi, tleskal teď stejně bouřlivě spisovateli.
Velkolepá hruď zástupkyně odboru školství ulehčené splaskla.
„Alexandr Alexandrovič nám všem dal příklad správného chápání vlastních nedostatků, když přijal soudružskou kritiku a vytvořil novou, lepší variantu Mladé gardy,“ řekla.
Fadějev si znovu začal mnout konečky prstů sněhobílé spánky.[131]

V té době čekala Fadějeva ještě další zkouška. Koncem roku 1948 se rozběhla v SSSR kampaň proti „kosmopolitismu“ – ve skutečnosti proti Židům. Fadějev, který byl opět předsedou Svazu spisovatelů, byl nucen se v této kampani angažovat. Na plénu Svazu spisovatelů v lednu 1949 osočil několik židovských divadelních kritiků. Jeden z nich, Jogann Altman, byl uvězněn. Fadějev pro něj nehnul prstem, třebaže byli přátelé.

Další rána (podle Ilji Erenburga) potkala Fadějeva v souvislosti s rozpracovaným románem „Černá metalurgie“. Vyprávěl o tom Erenburgovi, když spolu seděli v letadle.

„V jedenapadesátém roce si mě pozval Malenkov: Převratný vynález v hutnictví. Velkolepý objev! Prokážete straně velikou

[131] Jevgenij Jevtušenko Fuku! Lidové nakladatelství,1987

pomoc, jestli o tom napíšete… Zároveň mi vyprávěl, jak odhalil skupinu záškodnických geologů. Pustil jsem se do práce, studoval jsem problematiku, dlouho jsem trčel na Uralu. Psal jsem pomalu. Mám napsáno přes dvacet archů. Představoval jsem si, že to bude román, jaký má být, to jediné, co si budu moci plně zodpovědět. Ale pak se ukázalo, že vynález byl šarlatánství, které přišlo stát na několik set miliónů rublů, geologové byli naříčení neprávem a rehabilitováni. Zkrátka z románu nezbylo nic.“ [132]

Tomu Erenburg nerozuměl, navrhl Fadějevovi, ať román pozmění, ať se objev týká něčeho jiného, protože píše o lidech, ne o hutnictví. Ale tato rada Fadějeva, obvykle zdrženlivého a chladného, rozčílila tak, že se v letadle rozkřičel, že taková rada se hodí pro Erenburga, ale ne pro něj, který píše o faktech. Když se uklidnil, řekl:
„Zbývá mi jen jediné – zahodit, co jsem napsal. A sebe taky, žádnou knihu už nezačnu.“
Začátkem padesátých let pobýval Fadějev stále častěji v nemocnici. Bylo veřejným tajemstvím, že nemocí, ze které se léčil, je alkoholismus. V té době se nechal přinutit k tvrdé ideologické kritice díla Vasilije Grossmana, které předtím chválil. Tato událost pro něj představovala morální porážku.
Zatčení Lavrentije Beriji v červnu 1953 vyvolalo naději na svobodnější vývoj. Fadějev se odhodlal k činu. Napsal tři podrobné analýzy kulturní situace SSSR a neposlal je nikomu menšímu než Chruščovovi a Malenkovovi. Soudruzi si jeho kritiku sice přečetli, ale postoupili ji odboru pro vědu a kulturu, a ten ji shledal neopodstatněnou. Nejvyšší představitelé se s ním nesetkali a jeho kritický postoj byl zdůvodňován „neuspokojivým zdravotním stavem.“ Sice proti němu neuplatnili žádné represe, ale ztratil veškerý vliv. Nejhorší bylo, že se na něj spisovatelé pořád obraceli s žádostmi o pomoc, ale už nebylo v jeho moci pro ně cokoliv udělat.
V neděli 13. května 1956 se na své dače v Peredělkninu zastřelil. Dům byl tak velký, že výstřel nikdo neslyšel. Spisovatelovo tělo našel jeho syn, který ho přišel zavolat k večeři.

[132] Ilja Erenburg, Lidé, roky, život Československý spisovatel 1967, str.364-365

Dopis na rozloučenou, který Fadějev napsal, zabavila KGB a neukázali ho ani jeho manželce. Ležel v archívu do roku 1990. Veřejnosti se sdělilo, že důvodem spisovatelovy sebevraždy byl alkoholismus a že se zastřelil v opilosti. Při pitvě však v jeho krvi nebyl nalezen alkohol a blízké osoby dosvědčily, že v posledních dnech před smrtí byl naprosto střízlivý. Samozřejmě, že ty tajnosti vedly k četným dohadům, které patrně nezmizely dodnes.

Fadějev a Valja Borc na besedě s dětmi

Z deníku Korneje Čukovského:

3. května
Neděle
Fadějev se zastřelil.
Řekli mi o tom v Domě tvorby – a já myslel na jednu z jeho vdov, Margaritu Aliger, která ho milovala nejvíc, šel jsem za ní, ale nezastihl jsem ji, říkali, že je u Libedinských, šel jsem tam a byl tam zmatek a hrůza: Libedinskij ležel v předinfarktovém stavu, Fadějevova první žena, Valerie Gerasimovová, pláče v mezaninu a Aliger sedí v postranním

pokoji, celá zkamenělá. Vzal jsem Aliger do auta a odvezl ji domů, pak jsem jel k Nazimu Hikmetovi, pro lékařku. Vzala si Pantapon, hořčičné tablety, valeriánky – a věnovala se nemocnému asi hodinu, pak šla za Aliger (je sama, nechce nikoho vidět, Grinbergovy vyhnala, je strašně otřesená nejhorším šokem – strnulostí), její děti jsou v Moskvě, včetně Fadějevovy dcery; Natalie Konst. Treněvová je nemocná, nemůže přijet. Všichni spisovatelé, které jsem cestou potkal – Štajn, Semuškin, Nikulin, Percov, Žarov, Kaverin, Rybakov, Sergej Vasiljev – chodí s ubitými tvářemi pohřební chůzí a sdělují si navzájem neveselé podrobnosti této záležitosti: v noci Fadějev nemohl usnout, vzal si asi deset nembutalů, řekl, že nebude snídat, ať ho zavolají k obědu, že se prospí. Byl čas oběda: „Míšo, přiveď tatínka!“ Míša šel nahoru a vrátil se se zprávou: „Táta se zastřelil.“ Než se Fadějev zastřelil, sundal si košili a prostřelil si levou bradavku. Lékařka na dače Nazima Hikmeta, kterou zavolali dřív než ostatní, mi řekla, že ve tři a půl hodiny byly na jeho těle mrtvolné skvrny, což znamenalo, že se zastřelil kolem jedné hodiny. Rodina nic neslyšela. Den předtím u něj byli na návštěvě Libedinští – a ti prý takový konec nemohli předvídat. Olga Vsevolodovna (Pasternakova manželka) říká, že třetího ji cestou do města viděl, zastavil auto – a vesele vykřikl: „Nastupte, Olgo Vsevolodovno, odvezu vás do Moskvy.“

Bylo mi milého A. A. líto, byl v něm ruský ryzí kov – pod všemi těmi vrstvami – skvělý člověk, ale bože, co to bylo za vrstvy! Všechna svinstva stalinské epochy, všechna její idiotská zvěrstva, všechen její strašlivý byrokratismus, všechna její korupce a bestialita v něm našly poslušný nástroj. Byl v podstatě laskavý, lidský a miloval literaturu „až k slzám“. Musel řídit celou literární loď tím nejkatastrofálnějším a nejostudnějším způsobem – a snažil se spojit lidskost s genocidou. Odtud pramení kličkování v jeho chování, odtud pramení jeho trýznivé výčitky svědomí v posledních letech života. Nebyl stvořený pro neúspěch, byl tak zvyklý na roli vůdce, který rozhoduje o osudech spisovatelů, že pozice literárního maršála ve výslužbě pro něj byla utrpením. Neměl jediného přítele – který by mu řekl, že jeho

> „Metalurgie“ není k ničemu, že takové články, které v posledních letech psal – zbabělé, blátivé, nárokující si vůdčí hodnotu, ho v očích čtenářů jen shazovaly, že přetvářet „Mladou gardu“, aby se zalíbil vrchnosti, je hanba – on svědomitý, talentovaný, citlivý – plácá se v tekutém páchnoucím bahně, zalévá si svědomí vínem…[133]

V roce 1992 poskytla Valeria Borc rozhovor novináři Alexeji Golenkovovi. Rozhovor byl uveřejněn až v roce 2003 v novinách „Patriot.“
Valeria vyprávěla zvláštní příběh:

„Dne 11. května 1956 (krátce po 9. květnu) nás – pět členů Mladé gardy, kteří jsme v té době žili – a A. A. Fadějeva pozval N. S. Chruščov na svou daču za Moskvou. Tam začal mluvit o… odpuštění (vzhledem k dlouhé době, která uplynula) Viktoru Josifoviči Treťjakevičovi, který zradil (při mučení) členy štábu Mladé gardy. Ukázalo se, že je synem Chruščovova přítele, krajana z vesnice Kalinovka v Kurské oblasti. Nikdo z nás prý zaručeně nevydrží mučení. Čtyři z nás se ozvali samým překvapením, zřejmě poněkud nejasně. Samozřejmě jsem řekla, že nemohu zaručit, že mučení vydržím. Ale… složili jsme přísahu, která říkala, že pokud někdo z nás, třeba i pod mučením, zradí své kamarády, ‚ať je proklet do konce života‘ atd. Chruščovovi se to nelíbilo. Začal říkat něco nesouvislého. Mlčeli jsme. Najednou vyskočí A. A. Fadějev a rozzlobeně vmete Chruščovovi do tváře, že je bývalý trockista a ještě něco. Chruščov strašně zrudl. Fadějev strašlivě zbledl. Došlo k velmi ošklivé scéně… Ještě jsem o tom nemluvila… A nevím, jestli bych měla… Ale to setkání bylo přerušeno. ‚V lepších časech,‘ jak řekl Chruščov. (Byl velmi rozčílený.) Setkání se už nikdy neopakovalo.“
Setkání se neopakovalo z velmi prostého důvodu - 13. května, tedy pouhé dva dny po událostech, které popsala Valeria Borc, se Alexandr Fadějev zastřelil na své dače v Peredělkinu…[134]

---

[133] http://molodguard.forum24.ru/?1-5-0-00000016-000-10001-0-1283102750
Čukovskij K.I. Deník 1901-1969 ve dvou dílech, Olma Press 2003, 2.díl, str.281-283
[134] http://donbass.name/525-legendy-velikojj-otechestvennojj-molodaja.html

Už se asi nikdy nedovíme, jestli se to opravdu stalo.

Spisovatel Jurij Libedinskij (1898-1959) byl starým přítelem Alexandra Fadějeva a jeho dávným spolupracovníkem ještě v RAPPu ve 20. letech. Po Fadějevově sebevraždě Libedinskij řekl: „Saška stál celý život na hlídce a ukázalo se, že stojí na hlídce před latrínou…"[135]

Fadějevův dopis na rozloučenou

ÚV KSSS
Nevidím možnost žít dál, protože umění, jemuž jsem oddal celý svůj život, je zahubeno sebevědomě nevzdělaným vedením strany a chyby již nelze napravit. Nejlepší kádry literatury – v množství, o němž se nesnilo ani carským satrapům – byly fyzicky zlikvidovány nebo zahynuly díky trestuhodné shovívavosti těch, kteří jsou u moci. Nejlepší lidé literatury zemřeli předčasně. Všechno ostatní, aniž stačilo vytvořit opravdové hodnoty, zemřelo před dovršením 40-50 let věku.
Literatura – ta nejposvátnější věc – je dána všanc byrokratům a nejprimitivnějším článkům národa. Z „nejvyšších" tribun – takových jako Moskevská konference nebo XX. stranický sjezd – zaznělo nové heslo „Do ní!" Tato cesta, kterou se chystají „napravit" stav, vyvolává rozpaky: byla shromážděna skupina hlupáků – s výjimkou nemnoha čestných lidí nacházejících se v situaci, kdy stejně nemohou říci pravdu. A výsledky jsou hluboce antileninské, protože vycházejí z byrokratických zvyklostí, doprovázejí je hrozby stále stejného „obušku".
S jakým nadšením vstupovalo moje pokolení do literatury za časů Lenina! Jaká nesmírná síla byla v našich srdcích a jak nádherná díla jsme vytvořili, ještě mohli vytvořit!
Po Leninově smrti nás degradovali do postavení malých chlapečků, ničili, ideologicky zastrašovali a nazývali to „stranickostí". A nyní, když by bylo možné všechno napravit, vyšla najevo primitivnost, hloupost provázená nehoráznou mírou sebejistoty těch, kteří by měli toto všechno napravit. Literatuře vládnou lidé bez talentu malicherní, zlí. Jednotlivci, kteří si v srdcích uchovali posvátný zápal, se nacházeli

[135]http://molodguard.forum24.ru/?1-5-0-00000016-000-10001-0-1283102750

na nejnižším stupni společenského žebříčku a vzhledem ke svému věku brzy zemřou. A už nemají žádnou vnitřní motivaci, aby tvořili...
Předurčený k velkému umění ve jménu komunismu, od šestnácti let spjat se stranou, dělníky a rolníky, byl jsem plný nejušlechtilejších myšlenek a pocitů, jež může člověku dát jenom život lidu spojený s krásnými myšlenkami komunismu
Ale učinili ze mě tažného koně, celý život jsem vlekl obrovskou tíhu zbytečných, hloupých, nesčetných byrokratických povinností, které mohl vykonávat kdokoli jiný. A ještě teď, když bilancuji svůj život, je nesnesitelné, když si vzpomenu na to množství pokárání, napomenutí, rad, ideologických příkazů, kterými jsem byl zasypáván, jak mohl být náš skvělý lid na mne právem hrdý, na opravdovost, na vnitřní prostotu mého hluboce komunistického talentu. Literatura – tento nejvyšší plod nového systému-je ponížena, uštvána, zničena. Samolibost nabobů velkého leninského učení dokonce i v okamžicích, kdy se tímto učením zaklínají, způsobila, že ztratili veškerou moji důvěru, neboť od nich lze očekávat ještě horší věci než od satrapy Stalina. Ten byl alespoň vzdělaný, ale tito (lidé) jsou hlupáci.
A můj život jako spisovatele ztrácí veškerý smysl a já s nesmírnou radostí, abych se zbavil této hnusné existence, kde na člověka útočí podlost, lež a pomluvy, odcházím z tohoto života.
Poslední nadějí bylo alespoň to těm, kteří vládnou naší zemi, říci. Ale už tři roky, bez ohledu na mé prosby, mě nemohou ani přijmout.
Prosím, abych byl pochován vedle své matky.
Al. Fadějev, 13. 5. 56[136]

[136] Ivana Ryčlová, Mezi kladivem a kovadlinou, 2013 str. 108-109

Vsuvka: Dopis pro Valerii Borc

Drahá Valjo, zdravím!
Nejsem tak oficiální, abych Vás nazýval soudr. Borc. Doufám, že to nepotřebujete.
Můj dopis Vám pravděpodobně bude připadat nečekaný, a možná i divné, že píše neznámý člověk – prosím o prominutí. Obracím se na Vás v den 26. výročí komsomolu se slovy vřelého a upřímného blahopřání (což mi dá právo Vám psát). Napsal jsem Vám dopis v červnu, čekal jsem na odpověď, ale kdoví proč jsem ji nedostal – sám nevím proč. Dnes jsem se rozhodl napsat znovu, abych vzpomněl dobrým slovem na Vaše drahé soudruhy, kteří položili život za Vlast, a poblahopřál ke dni komsomolu těm, kteří zázračně unikli smrti.
Valerie! Stačí mi, když vzpomenu na město Krasnodon, nebo dokonce na slovo Donbas, a už se mi v hlavě přehrávají vzpomínky na hrdinské skutky mladogvardějců. Jejich bezmezné hrdinství lze postavit jako ideál, vytváří spoustu fantasií a živí cit pomsty.
Valjo, drahá, ujišťuji Vás, že vyrveme z rezavých Němčourů tisíce duší za desítky umučených, ať tupí Hansové předstírají, že jsou nevinní – svatá pomsta si je najde. Vina, krev nevinných už je drtí, ale my je nakonec rozdrtíme navěky. Nepostupujeme proto, abychom obdivovali vily a parky, jdeme, abychom se pomstili za zhanobenou zemi, za slzy matek a krev nevinných občanů.
Valerie, nevyjádříte, nepopíšete ty pocity, když čtete o skutcích mladogvardějců v brožuře „Hrdinové Krasnodonu“. Sama o sobě stačí, aby duši ovládla pomsta, a kolik bylo takových zvěrstev?! Cit pomsty dokonce přebíjí obecné pocity a chápání života, takže se mění temperament člověka. Zabývám se teď kromě vojenské práce studiem stranické práce – dialektickým a historickým materialismem – ale pocit pomsty přebíjí vše: místo toho, abych dal volný průchod myšlenkám o současné situaci. Touha přiblížit se poznáním okolního světa k absolutní pravdě (samozřejmě nikdy nedosažitelné) přichází až na druhém místě po smyslu pro povinnost – pomstít se.
Přemýšlím o tom dostatečně, ale jak se říká: „Když se ožení chudý – noc je krátká.“ Ale myšlenek je tolik, že je těžké je sdělit v jednom dopise, a chtěl bych, abyste mi odpověděla, či spíše, abych s Vámi mohl vést korespondenci. Musíte mi věřit a přistoupit k tomu soucitně. V mém dopise pravda může být pravdivá natolik, jako může být pravdivé lidské slovo.

Doufám, že od Vás dostanu odpověď. A teď přijměte ještě jednou můj pozdrav frontový a přání štěstí. Hodně úspěchů a zdraví do dalších let. Štěstí ať Vás provází na každém kroku a já se z něj budu radovat, nakolik mohu.
Pevně Vám tisknu ruku,
Upřímně A. Gojko.

PS: Krátce o sobě. Jsem rodák ze Sumské oblasti, nar. r. 23, v roce 41 jsem ukončil 10 tříd a od té doby jsem v armádě – u letectva. Nyní pracuji jako střelec-radista. Nacházím se v Maďarsku, město Naduvart. Žiji dobře, myslím na lepší. „Člověk musí žít ve jménu života, za živé dát život." (Š. Rustaveli)

Pište na adresu: polní pošta č. 64298
Andrej Dmitrijevič

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 348
http://www.molodguard.ru/doc52.htm

1949 - Najděte stranické vedení!

V prvních dokumentech krasnodonského okresního výboru a vorošilovgradského oblastního výboru KS(b) Ukrajiny vystupovali komunisté Ljutikov, Barakov, Dymčenko, Sokolovová a Jakovlev jako jednotlivci, kteří vedli osamělý boj. V roce 1945 oblastní výbor strany zastával stanovisko, že se Ljutikov pouze pokusil z vlastní iniciativy vytvořit partyzánský oddíl, který nestihl provést žádnou akci. Sice se už 15. července 1943 ve zprávě „O partyzánském podzemí města Krasnodon" objevilo tvrzení instruktora oblastního výboru Ivanšenka, že Ljutikov a Barakov kromě partyzánského oddílu, který vytvořili, vedli také „oddíl" Mladá garda, ale okresní i oblastní stranický výbor toto tvrzení vyhodnotili jako zjevně nepravdivé. Situace se však změnila, když byl Fadějev nucen přepracovat svůj román. Tehdy vyvstala nutnost vpravit „stranické vedení" i do dějin. Okresnímu a oblastnímu vedení strany tento požadavek vyhovoval, protože potřebovalo, aby se zapomnělo na jejich neúspěch při organizování odboje.[137]

V roce 1949 se tedy sešla další komise, aby se zabývala historií Mladé gardy. Tentokrát se jednalo o komisi vorošilovgradského oblastního výboru KS(b) Ukrajiny, která se podle tajemnice OV nazývá „komise Alenťjevové". ÚV KS(b) Ukrajiny vyslal vědce z Kyjevských akademických institucí, aby komisi pomohli.

V té době se připravoval „pátý svazek Dějin Ukrajiny", který měl zahrnout dějiny Velké vlastenecké války. Do tohoto díla bylo nutné zařadit články o partyzánských hrdinech a „pět článků o hrdinech Krasnodonu". Z jednání komise se zachovaly zápisy, které ukazují, jak se usilovně snažila dospět k očekávanému výsledku, tedy najít stranické vedení. Nejzajímavější je diskuse o tom, co si počít s tak zapeklitou otázkou, jakou je Treťjakevičova role.

[137] В.Ф.Семистяга "К вопросу о партийном руководстве Краснодонской антифашистской комсомольской организации "Молодая гвардия": Реальность и вымысел."(1993)
https://molodguard.ru/article150.htm

Výňatky ze záznamu z jednání OV 18.února 1949[138]

Jak konstatovala na úvod soudružka Cvelich[139], *„Ne všechny materiály odrážejí podstatu případu, mnoho materiálů se muselo vytvořit znovu na místě a znovu upravit. Takovým způsobem, s využitím již existujících materiálů, jsme doplnili své osobní fondy a vytvořili tak vlastní fond ‚Mladé gardy'. Ve výsledku naší práce s archivními materiály jste došli k závěru – podat historii ‚Mladé gardy', rozšířit otázku krasnodonského stranického podzemí, ukázat ‚Mladou gardu' jako součást podzemí, které vzniklo během dočasné okupace Vorošilovgradské oblasti. Rozhodli jsme se ukázat všechnu činnost ‚Mladé gardy' jako stránku slavné činnosti partyzánského podzemí. Rozhodli jsme se ukázat historii ‚Mladé gardy' jako pokračování historie dalších partyzánských podzemních oddílů.*

Zde je stručný přehled otázek, které jsme zavedli do historie ‚Mladé gardy' a kterými jsme se zabývali. K první otázce ‚Mladé gardy' a partyzánského podzemí – znovu prohlédnout fond a mnohé vytvořit znovu, ustanovili jsme existenci v Krasnodonu stranické podzemní organizace, která se stala bezprostředním tvůrcem a organizátorem ‚Mladé gardy'. Tato stranická organizace v čele s Barakovem a Ljutikovem si říkala partyzánský oddíl, ale formy činnosti nebyly typické pro partyzánský oddíl.

Sídlem tohoto oddílu byly dílny CEM[140]přímo v centru Krasnodonu. Soudružka Cvelich byla nucena konstatovat, že po stranické organizaci nezůstaly žádné dokumenty, takže činnost organizace je nutné rekonstruovat *„ze vzpomínek jednotlivých členů mladého podzemí, ze vzpomínek lidí, kteří s touto organizací přišli do styku, a z dalších nepřímých materiálů."*

Členové mládežnického podzemí byli s touto organizací spojeni přímo, nebo přes prostředníky. „*Bezprostředně zapojeni byli Osmuchin, Orlov, Moškov a další; v těsném kontaktu plnili jeho úkoly*

---

[138]Celý záznam ГАЛО. Ф. 1790. Оп. 1. Д. 75. Лл. 139- 149.
Originál. Upravený text přepisu
http://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument 34

[139] T.I. Cvelich, vedoucí výzkumná pracovnice Komise pro dějiny Velké vlastenecké války Ukrajinské SSR. Její jméno se vyskytlo v prvním dílu, protože sbírala informace o Ljutikovovi, Barakovovi a ostatních komunistech.

[140] Cenroelektomontaž

Levašov, Ťulenin, Vicenovskij a další; přes Uljanu Gromovovou byli s touto organizací spojeni Jelisejenko, Ivanichinovy a řada dalších soudruhů. Takovým způsobem, svým přímým vedením, stranické podzemí zahrnulo celou ‚Mladou gardu' do všech otázek své činnosti, což dokazuje řada faktů. Organizace ‚Mladé gardy' závisela na stranickém podzemí. Máme řadu vzpomínek rodičů, že jejich děti vstoupily do podzemní organizace díky Ljutikovově činnosti. Totéž říkají příbuzní Bondarevových, kteří ukazují, že aktivní činnost jejich děti díky tomu, že je do organizace vtáhl Solovjev – poručík, který pracoval v mechanické dílně, pomohl Ljutikovovi organizovat mládež." O tom, že strana řídila aktivity Mladé gardy, *„svědčí řada indicií. Malachov, dělník v mechanické dílně, vzpomíná, že byl svědkem toho, jak Barakov nařídil Osmuchinovi, aby šel domů. Barakovova žena potvrzuje, že doma uchovávali zbraně, pro které si Osmuchin přišel. Celá řada vzpomínek svědčí o tom, že především činnost mládeže řídilo stranické vedení, že ani jedna skutečnost neprošla mimo stranické podzemí.*[141]

„Podzemí mělo tři úkoly: přejít na partyzánské formy boje, vydělit ze svého středu partyzánský oddíl nebo pomáhat partyzánským oddílům a navázat s nimi spojení. V podmínkách jihu byla tato otázka nesmírně obtížná. Nedá se říci, že by tam nebyly žádné partyzánské oddíly, v Rostově byl velký partyzánský oddíl pod velením Jugova.

S tímto partyzánským oddílem ‚Mladá garda' navázala spojení, stopy vedly do Kamenska, tam bylo organizováno aktivně působící podzemí. Bylo navázáno spojení s partyzánským oddílem legendárního ‚Danilova'. Koševá to líčí tak, že s tímto oddílem ‚Danilova' navázali spojení dvakrát." („Strýček Danilo" se tedy proměnil v „legendárního Danilova".) *Pokus o navázání kontaktu s partyzánskými jednotkami vypadá pouze jako brzda v činnosti ‚Mladé gardy', což není zcela pravda, protože ve skutečnosti nešlo o kontakt s partyzánskou jednotkou, ale se skupinou vojenského personálu.*

Existuje nádherná vzpomínka, že krasnodonští pomáhali Kamensku se zbraněmi, přinesli jim pušky a granáty. Takovým způsobem se snažilo krasnodonské podzemí navázat všemožné spojení s partyzánským oddílem a snažilo se všemožně pomáhat připravit ty partyzánské

[141] Pak by ale stranické vedení neslo část zodpovědnosti za tragický konec těch mladých lidí.

oddíly, se kterými navázalo spojení. Zdá se, že už to prostě není dětinská organizace, získává rysy podzemí.
V materiálu komise o historii Vlastenecké války jsou svědectví o existenci partyzánského oddílu pod vedením Barakova, Ljutikova, tito lidé jsou potvrzeni. Nemohu říci, kdo byl součástí této skupiny, mluvili jsme se Ševčenkem. Soudě podle vzpomínek, které máme k dispozici, v této skupině byli tyto osoby: Rumjancev, Soloněv, Talujev, Muchorta, Sokolovová, Dymčenko, dva bratři Artěmovovi. Čerňakovskij neměl partyzánský oddíl, nebyl ve spojení s ‚Mladou gardou' a se skupinou Ljutikova a Barakova. Čerňavskij bydlel ve stanici Luganská, tam nebyl partyzánský oddíl, bydlel ve vesnici Petrovka, kde partyzánský oddíl nebyl. Takže Čerňavskij nebyl velitelem partyzánského oddílu, ale byl vedoucím a tvůrcem ‚Mladé gardy'. Zapsala jsem výpověď Čerňavského, řekl, že nevedl partyzánský oddíl, že se snažil takový oddíl založit, ale ztratil kontakt, že přišel do Krasnodonu, ale o činnosti krasnodonských nic neví. J. Moškov nebyl ve spojení s Čerňavským, byl ve spojení s diverzní skupinou podplukovníka Popova."
Ostatní soudruzi pochválili soudružku Cvelich za její píli, avšak pokládali za důležité sebrané materiály ještě prověřit, aby se mohly stát historických pramenem, není možné vycházet pouze z toho, co někdo řekl, *„slovům lidí můžeme věřit, nemusíme věřit, záleží na našem svědomí, jestli tento materiál zavrhneme nebo přijmeme."*
„Dá se říci, že soudr. Cvelich shromáždila velký materiál, obecný směr je víceméně správný z hlediska určení, že šlo skutečně o všeobecné podzemí, že tato krasnodonská skupiny byla prodloužením podzemní organizace, která plnila rozkaz soudruha Stalina.
Je potřeba říci, že spojení bylo spíš s vorošilovgradskou podzemní organizací."
Jedna kopie materiálu měl zůstat na oblastním výboru strany, aby se s ní soudruzi mohli seznámit. *„Aby při této příležitosti došlo k rozhodnutí obkomu strany, ve kterém by se potvrdila fakta o ‚Mladé gardě', aby se to stalo platným dokumentem."*
Všichni se shodli na tom, že je nutné *„odhalit spojení [strany] s ‚Mladou gardou'*, ukázat *„‚Mladou gardu' jako její součást."*
Tím tedy bylo jasně řečeno, k čemu má směřovat „historický" výzkum.

Koncem dubna se komise sešla znovu. Tentokrát bez soudružky Cvelich. Výbor obkomu KS(b)U komisi uložil, aby sebrala další matriály o Mladé gardě a předložila je obkomu. Na schůzi se dlouze diskutovalo o tom, co by se do zprávy mělo dát.

Ze zápisu schůze u Alenťjevové 28. dubna 1949

[Soudruh Konovalov se domníval, že by se především mělo „méně mluvit o kursech“. Myslí se tím kursy NKVD, které někteří členové Mladé gardy absolvovali.]

„To je nejnepříjemnější bod celé podzemní organizace. A všechny tyto kursy skončily velmi smutně a Ljubov Ševcovová na těchto kusech nestudovala, studovala na speciální škole ukrajinské NKVD. Byla to špatně organizovaná škola už v tom, že se všichni kursanti navzájem znali. Výsledkem bylo, že když byli vysazeni na padácích, byl mezi nimi jeden zrádce, člověk se špinavou minulostí, ten okamžitě kontaktoval německou rozvědku a poté všichni tito kursanti byli odhaleni a všichni padli do rukou Němců. A Ljubov Ševcovová se o tom dozvěděla, a proto k tomu starému muži pro vysílačku nešla.“

[Též se raději nemělo mluvit o Treťjakevičovi, a raději vůbec o nikom z té rodiny. Přece jen tu byla ta zrada. A nemělo by se mluvit ani o Jakovenkovi, protože] „jeho oddíl ustoupil, zatímco oni zůstali místo toho, aby je šli hledat a pak se Treťjakevič usadil v sovchozu. Je tam noho nejasných momentů, proto se nehodí o něm zmiňovat.

Nevidím nutnost mluvit o Jakovlenkovi a Treťjakeviče je nutné úplně vynechat. Stačí říci, že Ljutikov zůstal v podzemí, že byl ve vedení, a to vypovídá o vlivu strany na ‚Mladou gardu‘.

O diverzních akcích. Tady je jedna nejasnost. Proč je Němci tolerovali? Přece jen to nejsou tak prostí lidé. Když viděli systematická selhání, dovolili tam provádět sabotáž. Není to jasné. Co se týká diverzních akcí, je nutné být opatrnější, je možné mluvit obecně, ale nezdůrazňovat je. Sabotáž je také aktivní forma.“

Soudružka Novopoljanská:

„K otázce Treťjakeviče. Materiály, které jsou známé, nedávají důvod tvrdit, že Treťjakevič byl poslán do Krasnodonu, a pokud věříme rukopisu Ivana Turkeniče, setkáme se v něm se zmínkou, že mladogvardějci věděli, že Treťjakevič se ve vorošilovgradském partyzánském oddíle neprojevil příliš dobře, že ve vorošilovgradském partyzánském oddíle prokázal zradu. Turkenič nikde neříká, že

Treťjakevič chodil do Vorošilovgradu. Tato otázka je jasná a nemělo by se diskutovat o tom, že Treťjakevič by měl být vynechán.
Je třeba objasnit otázku – o Kamence nemůžeme mlčet, protože tisk i literatura hovoří o spojení s kamenským podzemím. Tuto otázku musíme vyjasnit. Je třeba jasně říci, že spojení s kamenským podzemím bylo navázáno později.
Že spojení s Kamenkou bylo diktováno potřebou získat zbraně a vyměnit letáky. Zdá se mi, že spojení s Kamenkou navázalo stranické Ljutikovovo podzemí a komsomolce posílali jako spojky.
Co je známo o vedení ‚Mladé gardy' kamenskou organizací? Nic není známo. Je známo, že když připravovali odstřelení direkcionu na Nový rok a když bylo vše připraveno, přinesla Ivancovová od nějakého Antonova vzkaz, aby odstřelení odložili. To ještě nemůže být známkou vůdcovství.
Všechna tato fakta, která jsou uvedena v literatuře, je třeba shrnout a říci, že v naší literatuře bylo mnoho zmínek o spojení mezi ‚Mladou gardou' a Kamenkou, je třeba vzít v úvahu, že toto spojení bylo navázáno později, že ho navázal Ljutikov za účelem získání zbraní a výměny politických informací, ale že kamenská podzemní organizace neřídila. O vedení existuje pouze jeden fakt, který však nemůže sloužit jako důkaz vedení. „Komsomolská pravda" o Kamence na toto téma hodně píše. O této verzi nemůžeme mlčet, musíme ji prověřit."
[Soudružka Alenťjevová míní, že o kamenském vedení se sice stále píše, ale nic to nedokazuje.]
Soudruh Osmin: „Treťjakeviče nemůžeme vynechat. Musí se ukázat, jak ho ukázal Fadějev, protože už to je zrada. Je třeba prokázat, že Treťjakevič byl ve spojení s vorošilovgradským oblastním výborem."
Soudružka Alenťjevová: „Stáhneme toto vyslání Treťjakeviče od Jakovenka do Krasnodonu a ukážeme, že byl v ‚Mladé gardě', byl zbabělý a stal se z něj zrádce."
Soudruh Paščenko: „Nemáme žádné materiály, které by potvrzovaly, že Treťjakevič byl poslán do Krasnodonu."
Soudružka Novopljanská: „Treťjakevič je zrádce. Nezáleží na tom, jaké jsou jeho motivy. Je to zrádce a vyvolává jen opovržení."
Soudruh Osmin: „Cvelich kdysi dokazovala, že pokud existovalo podzemní spojení, tak pouze přes Treťjakeviče. Mládežnickou organizaci vedla strana, ale v každém případě ji po celou dobu její

činnosti někdo vedl a někdo vedl krasnodonské stranické podzemí. Tito lidé věděli, že existuje obkom."
Soudruh Abramov: „Především chci říci, že [z] naší zprávy nemůžeme vyloučit Jakovenka, bez ohledu [na to], za jakých okolností zemřel, protože máme ve Vorošilovgradu pomník, ulici, která je po něm pojmenována. Nemůžeme to nijak obejít. Je všeobecně uznávaný. Můj názor je, že Jakovenko by neměl být z této zprávy vynechán.
Pokud jde o Treťjakeviče. Ve zprávě se uvádí, že Počepcov se ukázal jako zrádce, on je hlavním zrádcem. Ve Fadějevově románu je hlavním zrádcem Stachovič, tedy Treťjakevič, a lidé říkají, že byl někdo oběšen, a myslí si, že byl oběšen tento Stachovič.
O postavě Treťjakeviče musíme v naší zprávě říci něco určitého, buď ho musíme uznat za zrádce, nebo musíme říci, že je zrádce a zároveň pracoval a jak pracoval. Nemohu souhlasit s tím, že je nutné Treťjakeviče vyškrtnut. Stále chceme podat kus historie, a to nejen tak ledajaké, ale historickou pravdu, a ukázat ji z pozice strany.
O Treťjakevičovi musíme říci, že kromě Počepcova byl v Mladé gardě ještě někdo podobný Treťjakevičovi, kdo pokračoval v Počepcovově zradě.
A o kamenském podzemí. Nesouhlasím s názorem Novopoljanské ukázat, do jisté míry spojit kamenské podzemí s Krasnodonem jen proto, že se o tom psalo ve všech novinách. Proč bychom o tom měli mluvit?"
Soudr. Novopoljanská: Musíme správně vyhodnotit fakta.
[…]
Soudr. Novopljanská: „Myslím, že je správné, že Jakovenko by neměl být vyškrtnut, měli bychom ho ponechat. Tam, kde se píše, že obkom strany svolal krasnodonské podzemí, vybrané lidi a říci, že podzemí obkom nadále vedl a tato komunikace pokračovala."
Soudr. Abramov.: „Jakovenko byl tajemníkem teritoriálního obkomu a Krasnodon tam nebyl zařazen."
Soudr. Novopoljanská: „Zdá se mi, že tyto skutečnosti by měly být uvedeny, ale zdá se mi, že nemůžeme dát rovnítko – když nedáme Treťjakeviče, nemůžeme dát ani Jakovenka.
Treťjakeviče nelze uvést v žádném případě. Treťjakeviče Jakovenko nevyslal do Krasnodonu. Treťjakeviče nesmíme uvádět, ne protože byl zrádce, ale není žádný důvod říkat, že Treťjakeviče poslal Jakovenko, ukázalo se, že je zrádce a nesmí se brát jako představitel strany, nebyl představitelem strany. Když Treťjakevič odešel do

Krasnodonu, Jakovenkova jednotka už neexistovala. Proč by měl být považován za Jakovenkova vyslance? Můžeme ho zmínit, když bude řeč o zatýkání a popravě mladogvardějců. Počepcov řekl, že tito tři byli zapojeni do ‚Mladé gardy', a Treťjakevič prozradil všechny ostatní. Nemusí být ukázán jako představitel strany a nemusí být zmíněn v celém průběhu ‚Mladé gardy'. Můžeme ho poněkud rehabilitovat – jmenovat Počepcova, a říci, že je druhým zrádcem."
Soudružka Alenťjevová: „Všichni souhlasí s tím, že Treťjakeviče nebudeme ukazovat jako spojku se stranickou organizací?"
Soudruh Abramov: „Ukázat, že byl v Mladé gardě."
Soudr. Novopoljanská: „Nebudu dokazovat, že rostovské podzemí řídilo, ale myslím, že jelikož tato verze existuje, je nutné objasnit, že neřídilo."
Soudr. Alenťjevová: „Naše potvrzení práce Ljutikovovy skupiny odsune všechna ostatní tvrzení. V závěru nutno říci.
Chci říct svůj názor. Mám dojem, že materiál v druhé části je přesvědčivý, ale první část je napsána tak obšírně, že odvádí pozornost od toho hlavního – krasnodonského stranického podzemí. Takové množství materiálu to přetěžuje.
[…]
Zde je nutné trvat na tom, že se tak nestalo spontánně, ale že to udělal obkom strany, že nezanikl, že nepropadl sebeuspokojení. A je třeba zdůraznit, že v zásadě zůstali lidé, kteří byli vybráni jako první, že obkom strany nevybíral náhodné lidi. Přestože se situace na frontě zhoršila, hlavní část lidí zůstala, zatímco řada z nich odešla na frontu nebo mimo oblast na pokyn obkomu. Proč bychom měli ukazovat na Stěcenka a Jakovenka. Je třeba říci, že byli ponecháni a v době, kdy vstoupili Němci, vedli stranické podzemí oblasti.
První část je o Treťjakevičovi. Myslím, že není možné Treťjakeviče vůbec neukazovat. Fadějev napsal umělecké dílo. Myslíme, že vytváříme historický dokument, není možné Treťjakeviče neukázat. Treťjakevič by neměl být uváděn jako jeden z nejaktivnějších lidí, bylo by to historicky špatně. Možná hledal spojení, a to vyvolává dojem, že byl aktivní. Nemůžeme dokázat, že byl spojkou. Jméno jeho bratra komisaře by mělo být zcela odstraněno. Soudruh naprosto selhal a v našich dějinách je jen skvrnou.
Musíme nechat Treťjakeviče, jeho příběh musí začít, že ho chytili s cigaretami, že je zatkli, Počepcov jmenoval tři z nich a všechny ostatní začal jmenovat Treťjakevič. A nemusíme mluvit o prvním

a druhém stupni. Možná bychom ztratili jen tři, kdyby se to omezilo na Počepcova, ale tam jsme jich ztratili více než 50. Tam by měl příběh začít a tam by měl také skončit. Zachovali jsme historickou osobnost a je naprostá pravda, že to byl labilní komsomolec a labilní člověk, který nesnesl mučení, a materiály nám k tomu dávají podklady. Tímto způsobem Vás nemusí trápit, že ztratíme nit. Podzemní obkom netrval dlouho a Stěcenko se toulal po okrese Bokovo-Antractovském, ztratily se tajné adresy. A že každý z nich, když neměl spojení, vykonal práci, jak řekl soudruh Stalin v řeči ve svém projevu 3. července. Neměli jsme za cíl ukázat jednání obkomu, ale ukázat jednání podzemní stranické organizace. No a když se přervala nitka spojení s obkomem, krasnodonská podzemní organizace nepřerušila svou práci, hrstka lidí vyrostla v organizaci, která fungovala. A dokumenty potvrzují, že tato organizace se v podzemí ospravedlnila.

Ale skutečnost, že na první pokyn stranického výboru se tato podzemní skupina zformovala, že tam přijížděl s. Korotčenko, a nakonec s představitelem obkomu strany. Stranická linie se uskutečnila přes jejího představitele, s. Korotčenko přijížděl, v obkomu strany byl instruktor. Můžeme předpokládat, že se nitka přetrhla kvůli specifickým rysům partyzánského hnutí, ne kvůli zradě jednotlivců.

Dokázat, že ‚Mladá garda' nebyla nezávislou organizací, ale organizací, která vznikla pod vlivem, pod ideologickým vedením a organizačně schválena a formalizována stranickým podzemím v osobě Ljutikova, to jsme dokázali většinou prostředků, které jsme dosud měli. Možná, že historie ukáže něco jiného a objeví se nový pohled, ale princip zůstává stejný, že Ljutikov byl inspirátorem, to dokazují materiály, dokumenty a ty osobní rozhovory zaznamenané s těmi lidmi, které nemůžeme podezřívat, že by se chtěli přiživit na slávě.

[…]

Pokud jde o kursy. Orgány NKVD takové kursy vytvářely, zejména Ljubov Ševcovová takovou školu absolvovala, ale to není třeba zdůrazňovat.

Nutno dodat, že v důsledku sabotáže byl zatčen Barakov.

O Treťjakevičovi si myslíme, že nemáme žádné dokumenty, které by to dokazovaly, a že by to bylo historicky nesprávné."

Soudr. Margolin: „O Kamence říci, že Ljutikovova skupina, která rozšiřovala spojení, měla přání spojit se s kamenským podzemím.“
Soudr. Alenťjevová: „V Kamence byla vojenská jednotka, která byla obklíčená, a byla známá jako partyzánský oddíl, ale nejsou o tom doklady.“
Přikázat soudr. Margolinovi, aby předal výboru obkomu strany verzi, která byla přijata jako výsledek diskuse.
ГАЛО. Ф. 1790. Оп. 1. Д. 75. Лл. 150- 163.
Kopie
http://www.molodguard.ru/book16.htm
Dokument č.35

Komise po této zajímavé diskusi došla k těmto závěrům:
V Krasnodonu vznikla podzemní bolševická organizace vedená Filippem Petrovičem Ljutikovem. Tito komunisté pak zorganizovali členy krasnodonského komsomolu a sjednotili je do jednotné podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“ a řídili veškerou jejich činnost. Vorošilovgradský oblastní výbor KS(b) vyslal Viktora Treťjakeviče, aby navázal spojení s krasnodonským podzemím, což Treťjakevič učinil, ale po smrti tajemníka Jakovenka a zkáze jeho partyzánského oddílu se spojení přerušilo.
Komise se rozhodla, že nevymaže Treťjakeviče z dějin, ale upře mu vedoucí funkci, kterou zaujali Ljutikov a Barakov.[142]

Zápis z jednání výboru Vorošilovgradského obkomu KS(b)U o výsledcích práce komise pro historii „Mladé gardy“

Vorošilovgrad
14. června 1949
Soudr. Alenťjevová: Vybraný a shromážděný materiál je podle nás velmi zajímavý a je logicky dokázáno, že právě stranická organizace vedla „Mladou gardu“. To je nezvratně dokázáno. Zejména výpověď druhého tajemníka rajkomu strany, neměli jsme o něm žádné informace, řekl, že tento lístek předal v Krasnodaru představiteli ÚV VLS(b). Zajímavý je Turkeničův rukopis, který napsal v armádě. Můžeme tvrdit, že právě stranická podzemní organizace začala svou činnost před „Mladou gardou“. Tyto letáky byly letáky podzemní

[142] http://www.molodguard.ru/book16.htm
Dokument č.36

stranické organizace, a potom se rozvinula činnost, do které byla zapojena „Mladá garda“. Myslím, že všechny tyto materiály jsou dobře vybrané.
Na co komise upozornila, že soudruh, kterému jsme přikázali zpracovat materiály, se trochu nadchl první částí, my jsme hned prohlásili, že první část by se měla zcela odstranit, máme zprávu z obkomu strany. V této části je zajímavá následující skutečnost, že spolu s obkomem strany, který tvořil podzemí, s. Korotčenko byl v Krasnodonu, kde se zabýval otázkou organizace podzemí.
Na co obrátila pozornost komise. První část zkrátit. Je tam přání prokázat spojení stranického obkomu s Krasnodonem přes Treťjakeviče. Ale vzhledem k tomu, že se to historicky nepotvrdilo, logická data neukázala, že to tak je, tak jsem se rozhodli Treťjakeviče odstranit. Tu roli budou hrát Ljutikov a Barakov. Nyní čekáme na odpověď ohledně Ljutikovovy stranické legitimace. Každý zná Ljutikova jako ztělesnění stranického svědomí. Valko v materiálech není.
Soudr. Plugatarenko: Protokolární záznamy nejsou. Ale jsou zápisy vyslaných komisí, jsou zápisy o výpovědích jednotlivců atd. Jsou dokumenty ve stranickém archívu. Jak se vyvíjely události na základě existujících stranických dokumentů o organizaci „Mladá garda“. Celý problém je v tom, jestli byla primární stranická organizace a sekundární komsomolská organizace nebo naopak. To je celá sporná otázka. Ustanoveno je, že právě stranická organizace byla primární, a potom komsomol. Jak se podle dokumentů vyvíjely události v chronologickém pořadí.
8. července se v krasnodonském rajkomu zformuje podzemní organizace.
10. července se vypracuje plán ukrytí zbraní, potravin atd.
12. července se potraviny rozdělují na základny. Dělají to tajemníci podzemního obkomu, jeden z tajemníků je zde přítomen. Tajemníci podzemí Golovňa, Nuďga, Paničkin to potvrdí.
17. července se přidalo 15 lidí do podzemní skupiny, ale jednotlivci nejsou.
18. července pohyb skupiny ve směru Donské oblasti.
21. července skupina směřuje a rozmisťuje se někde za Donem. Měsíc srpen není vyřešen. V srpnu podzemní stranická organizace funguje a rozšiřuje letáky.

8. září se přizve mládež a začíná rozvíjet práci. Ale od podzemní skupiny není žádný protokol.
Soudr. Gajevoj: Zredigovat materiál a předložit jej ke schválení obkomu strany.
Zapsal: Plugatarenko
ГАЛО. Ф. 1790. On. 1.Д. 75. Лл. 164- 166.
Kopie
http://www.molodguard.ru/book16.htm
Dokument č. 37

Komisariáda I

Ale zdaleka nebyl konec.
Celá desetiletí se řešila otázka, kdo byl komisařem Mladé gardy. Pro Koševého mluvil jeho podpis na dočasných komsomolských průkazech, svědectví sestřenic Ivancovových a Valji Borc, a koneckonců i Turkeničova výpověď.
Pro Treťjakeviče mluvila svědectví všech ostatních, a také Olegovo mládí a nezkušenost.
Na jedné straně barikády stáli bratři Treťjakevičovi, na druhé straně stranické a komsomolské vedení a Jelena Koševá. Šlo o slávu, hrdinskou pověst a v neposlední řadě o osobní důchody. Ze strany společenských organizací se jednalo o nevůli sahat na posvátné články víry, podle kterých byla vzdělávána mládež.
S otázkou „komisařství" nedílně souvisela otázka „zrady". Zrádce nemohl být komisařem, to se rozumí.
(Ani otázka „zrady" by nebyla tak podstatná, kdyby se nejednalo o společnost posedlost „hrdinstvím" a „zradou".)
Tím, že na Viktoru Treťjakevičovi lpěla skvrna zrádce, trpěla celá jeho rodina. A jeho bratři Michail a Vladimír si to nehodlali nechat líbit.
Spor byl neobyčejně vleklý. Celá léta komunistické a komsomolské vedení vědělo, že komisařem byl pravděpodobně Treťjakevič, ale z ohledu na „výchovu mládeže" neustále „přijímalo opatření", aby noviny a časopisy nevnášely zmatek do „hodnocení role" osobností Mladé gardy. Noviny a časopisy ale po každém „opatření" znovu přinášely články o „komisaři Treťjakevičovi".
Kromě Vladimíra Treťjakeviče se zaangažovali Vasilij Levašov, Radij Jurkin, Georgi Aruťuňanc a Anatolij Lopuchov.

1944-1945

V březnu 1944 poslalo vedení NKVD ve Vorošilovgradské oblasti zprávu tajemníkovi oblastního výboru KS(b)U Gajevému „přísně tajné" upozornění, že má kompromitující materiály na Viktora Treťjakeviče.

Oznámení odboru NKGB ve Vorošilovgradské oblasti tajemníkovi obkomu KS(b)U A. I. Gajevému o existenci kompromitujících materiálů na V. J. Treťjakeviče a nemožnosti zadat jeho jméno do dokumentárního tištěného vydání

Přísně tajné 9. března 1944
Vorošilovgrad
Č. 26/2157

Informuji, že na Treťjakeviče Viktora Josifoviče, narozeného roku 1924, bydlištěm ve městě Vorošilovgrad na ulici Karla Marxe č. 83… jejichž jména mají být zařazena do knihy připravované k vydání „O zvěrstvech a zločinech ve Vorošilovgradské oblasti v době okupace“ disponujeme kompromitujícími materiály.
Zástupce náčelníka Vedení NKGB pro Vorošilovgradskou oblast
Konovalov
ДАЛО Ф.П..-1790, оп.1, спр.37.
Arch. 19-19 sv. Strojopis
http://www.molodguard.ru/doc75.htm
Dokument č.8

Začátkem roku 1944 poslal Viktorův otec Josif Kuzmič dopis N.S.Chruščovovi, tajemníkovi ÚV KS(b)U. Stěžoval si, že jeho syn, partyzán a organizátor Mladé gardy, není nikde uváděn jako člen Mladé gardy.

Dopis – prohlášení J. K. Treťjakeviče tajemníkovi ÚV KS(b) Ukrajiny N. S. Chruščovovi s žádostí o provedení objektivního přezkoumání činnosti jeho syna Viktora Treťjakeviče v nepřátelském týlu.

Bez data
Krasnodon

Kyjev
Ústřední výbor KS(b)U
s. N. S. Chruščovovi
od občana Treťjakeviče
Josifa Kuzmiče
Krasnodon
ve vorošilovgradské oblasti

čtvrť 17, byt 10

Můj syn Viktor narozený 1924 byl ponechán v partyzánském oddíle. Měsíc po okupaci byl jeho oddíl rozprášen a on se dvěma soudruhy se vrátil domů.
Okamžitě se stal jedním z organizátorů a vedoucích Mladé gardy.
Přeživší členové Mladé gardy s. Aruťuňanc Levašov Jurkin Lopuchov a další mohou potvrdit jeho nejaktivnější činnost ve vedení Mladé gardy.
1. ledna 1943 byl zatčen gestapem, a 15. ledna umučen a vhozen do šachty. Tělo bylo vyneseno a pohřbeno v hromadném hrobě. Nikde ale není uváděn jako člen Mladé gardy a jako její účastník není odměněn. Pro nás rodiče je to velmi urážlivé. Jsme živí svědkové uskutečňovaných podzemních komsomolských schůzí, na kterých bylo přítomno až 15 osob mladogvardějců. Vždycky jsem sledoval ulici, abych chlapce varoval před nebezpečím. My rodiče jsme věděli o některých a dalších činnostech Mladé gardy.
Nyní jsme se dozvěděli, že náš syn Viktor prý projevil zbabělost. Proto prý ho neukazují jako aktivního člena Mladé gardy.
Tak to nemůže být. Kdyby si Viktor vybral tuto cestu, neumučili by ho a nezadusili mezi prvními mladogvardějci.
A je fakt, že kdo se dal cestou zrady, ti byli propuštěni z vězení a teď odsouzeni naším soudem.
Prosím Vás Nikito Sergejeviči abyste umožnil příslušným organizacím prověřit činnost mého syna v týlu nepřítele a řádně ji posoudit.
Vždyť svůj kvetoucí mladý život obětoval pro věc lidu.
Můj starší syn pracuje jako vedoucí ve Vorošilovsko-uhelném trustu druhý syn je na frontě od prvních dnů války a nyní je dvojnásobně vyznamenaným vojákem. Prosím Vás, abyste věnoval pozornost mé prosbě. Vždyť se na mě dívají jako bych byl otec zrádce.
ЦДАГО Украіни Ф.7. оп.10, спр.43- - Арк25-25зв.
http://www.molodguard.ru/doc75.htm, dokument č.9

Pokud Nikita Sergejevič odpověděl, jeho odpověď není k dispozici, ale Josif Kuzmič psal i na jiná místa. V květnu 1944 dostal odpověď od vedoucího zvláštního oddělení ÚV LKSMU.

Odpověď ÚV LKSMU J. K. Treťjakevičovi na jeho žádost prověřit činnost jeho syna v nepřátelském týlu

25. června 1944
Kyjev
Soudr. Treťjakeviči!
V odpovědi na Váš dopis adresovaný ÚV LKSMU, v němž se ptáte na svého syna – Viktora Treťjakeviče, ÚV LKSMU na základě dostupných materiálů o činnosti členů podzemní mládežnické organizace „Mladá garda“ odpovídá: Váš syn Viktor byl skutečně členem této organizace a byl zvolen jejím vedoucím. Jako vedoucí nezvládl úkoly a byl z vedení odvolán. Předtím, když byl v partyzánském oddíle, v první bitvě s Němci utekl jako zbabělec. Proto mu nebyla věnována stejná pozornost jako ostatním aktivním členům organizace „Mladá garda.“
Vedoucí speciální skupiny
ÚV LKSMU (Lesovoj)
ЦДАГО України. Ф7, оп.10, спр.43- - Арк.24
Strojopisná kopie
http://www.molodguard.ru/doc75.htm, dokument č. 10

V roce 1944 se do věci Viktora Treťjakeviče zapojil jeho bratr, kapitán Vladimír Treťjakevič, kterému tehdy bylo 24 let. Od začátku války sloužil v armádě a v létě 1944 byl „komsorgem“ (komsomolským organizátorem). V roce 1943 a 1944 dostával od rodičů dopisy obsahující špatné zprávy. Jeho bratr Víťa je mrtvý, a ke všemu se po městě vypráví, že při mučení zradil.
Jak se situace vyvíjela dál, vylíčil v roce 1989 na setkání pracovníků Ústředního archívu komsomolu.[143]

Vladimír Treťjakevič (1989), přepis magnetofonové pásky

Ano, sloužil jsem ve 47. armádě pod plukovníkem Kalašnikovem. Byl náčelníkem politického oddělení 47. armády, později zást. náčelníka Hlavního politického Vedení Sovětské armády a námořnictva. Zde napsal knihu „Zkouška ohněm“, v níž vylíčil celou cestu 47. armády, počínaje Novorossijskem a konče takřkajíc bitvou o Berlín. A najednou jsem v roce 44 a i v roce 43 začal dostávat od rodičů

[143] Části zápisu z tohoto jednání jsou v Příloze a celý zápis je tady: https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 65

z fronty velmi různé dopisy, špatné dopisy. Co se děje? Informovali mě:
„Drahý Voloďo, zahynul Víťa Treťjakevič, náš syn, drahý Víťa. Pohřbili je – na náměstí u parku ve městě Krasnodon. Ale Víťovo příjmení na jeho hrobě není. Navíc se v Krasnodonu povídá, že během mučení zradil ‚Mladou gardu'. Co máme dělat? Tak… Pokud můžeš přijet, přijeď. Pokud můžeš nějakým způsobem přijet, přijeď."
Oznámil jsem to soudruhu Kalašnikovovi, ukázal jsem mu dopis a on si ho přečetl. Pracoval jsem jako starší instruktor politoddělení armády pro práci mezi komsomolci. Moje funkce byla komsomolský pracovník.
[…]
A on mi dává dlouhou dovolenou, více než měsíc, a já odjíždím do Krasnodonu. Vyjel jsem. Naše armáda se v té době nacházela poblíž Kovela, směrem na Kurily. A já přijíždím do Krasnodonu. Proč jsem přijel do Krasnodonu? Byl tu ještě jeden, vlastně docela podstatný důvod: jako na staršího instruktora, nevím, jak se na mě obecně dívalo vyšší vedení, zejména politické vedení 1. běloruského frontu, kde jsem byl pomocníkem náčelníka politického vedení soudruha Nosajeva. Byl jsem tam doporučen a bylo rozhodnuto povýšit mě na místo zástupce náčelníka politoddělení 61. armády, která byla výše, nebo spíše severněji od naší armády, poblíž Brestu.
Původně jsem tu práci odmítl. Proč? Protože mi bylo líto se rozloučit s kolektivem. Znamenalo to vstoupit do nového kolektivu: jak to tam bude fungovat a všechno ostatní. Toho jsem se bál. Rozhodnutí však bylo nezvratně učiněno. Tak. Informovali o tom náčelníka politoddělení armády, vydali takový rozkaz a já jsem dostal rozkaz:
„V noci nebo zítra se vydáš na cestu do Brestu. Tam vyhledáš politoddělení 61. armády a přistoupíš k plnění svých nových služebních povinností."
Druhý den ke mně přišli soudruzi, vyprovodit mě. Měl jsem sbalený kufr. Ano, seděli jsme, povídali, loučili se, jak se říká. Najednou přiběhne adjutant plukovníka Kalašnikova, náčelníka mého politoddělení. Ano, a oslovuje mě jménem:
„Voloďo, chce tě vidět náčelník politoddělení."
Jdu za ním. Malá vesnická místnůstka ve vesnické chatě – jeho kancelář. Stojí u stolu. Za stolem sedí malý vysoký plukovník s kulatým obličejem. A hned se otočil mým směrem a řekl:

„Soudruhu Treťjakeviči, nezdá se Vám, že byste neměl dělat komsomolskou práci?“
Říkám:
„Proč ne, soudruhu plukovníku?“
„No, víte, musíte provádět agitačně-masovou práci mezi komsomolci a musíte popularizovat ‚Mladou gardu‘ z Krasnodonu. Jak to chcete udělat, když váš bratr udal ‚Mladou gardu‘?“
Obrátí se na Kalašnikova a řekne:
„Michaile Charitonoviči, věřím, že pro něj najdete jinou práci.“
Takže jsem nejenže nešel v práci na vyšší pozici, ale byl jsem z té práce propuštěn.
A tak, když jsem přinesl ty dopisy, které jsem dostával, šel jsem za Kalašnikovem. Zacházel se mnou velmi férově, mohu-li to tak říci, a dal mi dovolenou. A já jsem přijel do Krasnodonu. Mluvil jsem téměř se všemi, kdo tam žili, v Krasnodonu: s rodiči mladogvardějců, s některými, kteří tam byli, se členy „Mladé gardy“, prostě s obyvateli Krasnodonu, kteří byli do jisté míry obeznámeni s touto organizací, s Koševou Jelenou Nikolajevnou. Takže vidíte, mám nějaký materiál. Takže jsem musel shrnout tento materiál a vrátil se, vrátil se na politoddělení, shrnul jsem tento materiál, podal jsem zprávu Kalašnikovovi a on vyjádřil názor, že tento případ pravděpodobně předložím k vyjádření našim vyšším orgánům, kde – to ještě nevím, ale pravděpodobně ÚV VLKSM aby se vznesla otázka přezkoumání tohoto případu, vytvoření možná druhé komise. Hlavně jsem byl u Jemčenka, a ten mi to potvrdil:
„My,“ řekl, „jsme tady udělali botu, dopustili jsme se chyby. Chápeš, musíme usilovat o zřízení druhé komise, abychom to napravili“ - to jsou jeho upřímná slova.
Ano, a já proto píšu tato prohlášení. Je dobře, že jsem je všechny neodeslal, jinak bych tu dnes nebyl. První jsem napsal Malenkovovi, druhý Kalininovi, třetí Michajlovovi a čtvrté v pořadí Vědjakovovi, pomocníkovi přes komsomol. Přijel jsem s těmito kopiemi a oni mi zařídili, abych mohl nastoupit do letadla z blízké Varšavy (my už jsme byli u Varšavy) z Minsku Mozaletského přímo do Moskvy letadlem „Douglas“. Tak jsem přiletěl sem, objevil jsem se u toho Vědjakova, který mě uvolnil. Byl zřejmě členem předsednictva, protože armáda byla obrovská. Tak na předsednictvo ÚV VLKSM. Okamžitě se spojil s ÚV a domluvil termín. Nebo spíše řekl:
„Přijďte za mnou zítra.“

Poté mi určí termín, kdy se mám dostavit na výbor, a můj dotaz bude projednán.[144]
[…]
V čele Předsednictvo, Předsednictvo vedl tajemník ÚV, druhý tajemník ÚV soudruh Romanov. Přítomen byl soudr. Šelepin, Mišakovová[145] byla přítomna, dva nebo tři generálové – generálmajor, generál-poručík jeden. Přítomni byli Veďjakov, Toricyn, Sokolov a další, já už si nevzpomínám.
A tak začalo jednání. […]
Kabinet je dlouhý, předlouhý. Napříč takový dlouhý stůl, takže jsem je dokonce špatně viděl. Byl to takový potemnělý nějaký kabinet. Říkají, že to byl Michajlovův kabinet. Začali zvažovat mou žádost. No samozřejmě, já jsem hned viděl, jaký jsou to nerovné síly, rozumíte? A ještě k tomu tady sedí zkušení lidé, taková hromada vedoucích. A nějaký kapitánek, jenom dva roky ve straně. Já už jsem byl v roce 1942 dva roky ve straně.
No, když jsem položil tuhle otázku… To vyžaduje moje povinnost k bratrovi. Mě poprosili ještě i rodiče, celá rodiny, chápete. Koneckonců, je nutné vrátit spravedlnost a pravdu. Začali číst mé prohlášení. Moje prohlášení začali číst, celé bod po bodu.
Ale předtím, když jsem přijel do Moskvy, jsem se rozhodl sejít s Borc, chápete? Protože jsem se sešel s Ivancovovou, s Ťuleninovou sestrou, a ta ví hodně o „Mladé gardě“. Potom, koho jsem viděl, si už nevzpomínám. Rozhodl jsem se s ní sejít. Najdu ji. Ukázalo se, že navštěvovala druhý ročník moskevského leteckého institutu. Nebyla tam hned. Čekal jsem. Přišla. Přišla… Obsadila jeden pokoj, kde bydlela s kamarádkou. Vzpomínám si, že místnost byla rozdělená od rohu k rohu šňůrkou: viselo tam prostěradlo. Získaly dva pokoje, dvě postele.
Znala mě, jak se ukázalo, to znamená, že mě viděla v Krasnodonu. Já si na ni nevzpomínám. Jsem taky starší než ona. A navíc je mladší než Viktor. Myslím, že je ročník 26 nebo 27. A ten rozdíl je koneckonců velký: dvacáté roky, když jste mladí. No a já jsem se představil, ona mi řekla.

[144] Malenkovovi a Kalininovi svou žádost neposlal.
[145] Stojí za to se seznámit se životem a dílem soudružky Mišakovové. Zasloužila si heslo na Wikipedii (Ольга Петровна Мишакова)

Řekl jsem jí, že jsem přišel s tím prohlášením. Ona si vezme a přečte to prohlášení: třináct vytištěných stran, A Vy víte, ona souhlasí s vším tím prohlášením. Myslel jsem si: ale to jsou slova… Ale i slova mohou… Všechno jsem nezaznamenal písemně v Krasnodonu, hodně prohlášení bylo ústně, chápete?
Ona vezme, vytrhne dva listy ze středu sešitu, obyčejného školního sešitu, posadí se a napíše:
„Souhlasím s Treťjakevičovým tvrzením, že komisařem a vedoucím ‚Mladé gardy' byl Viktor Treťjakevič."
A já si teď ani nepamatuji, tu chvíli, dokonce něco dodala. No, dobře. A teď na Předsednictvo… Když na to došlo, četl jsem na Předsednictvu, soudruh Šepelin, když uvádím taková slova matky Valerie Borc.
„Když Valerie Borc odjela do Moskvy s Jelenou Nikolajevnou Koševou a vystoupila ve Všesvazovém rádiu, když jsem slyšela, co řekla, byla jsem překvapená. Pak jsem se jí zeptala:
‚Mluvila jsi v rádiu, říkala jsi nepravdu. Mluvila jsi o tom, že Oleg Koševoj byl komisařem Mladé gardy, ale vždyť Oleg nebyl komisařem. To Viktor byl komisařem. Treťjakevič."
Když jsme došli k tomu místu, chápete, a tam jsou její slova taková, já už si to teď nepamatuji, kdo to řekl, ona mi také zdůraznila, když řekla:
„Koneckonců, na policii jich sedělo hodně: i Ťulenin, i Zemnuchov, i Ševcovová, rozumíte, kromě Koševé. Tak u všech, kteří utekli z Krasnodonu v době zatýkání, to znamená mladogvardějců, všechny rodiče zavřeli. Všechny rodiče: i Ťuleninovou, i Borc, i Vasiliji Ivanovnu Levašovovou – všechny zavřeli. A taky oni byli vystaveni mučením, chápete, a výslechům, a tak dále. Ale ona – ji nezavřeli, syna taky nezavřeli. No, řekněme, že syna nechytili, pak to znamená…"
Takže, když se došlo k tomu místu, a teď se předložilo to, co pro mě napsala. No, zřejmě si to přečetli, protože spolu začali mluvit. Já jsem je neslyšel. Romanov, Mišakovová[146]… Pak se zezadu otevřou dveře a já jsem uviděl Borc, která tam stála. Musela už být předvolána, víte?

[146] Mišakovová byla v roce 1956 vyloučena ze strany „za pomluvu předních komsomolských a stranických pracovníků". (Noviny Mladogvardějec 1.10.1990).
https://www.molodguard.ru/book9.htm

a víte, Mišakovová se okamžitě postavila do rohu kanceláře a položila takovou otázku:
„Valerie, nerozumíme vašemu chování. Jste vyznamenaná Bojovým řádem, máte vystaráno."
Tato slova:
„Byla jste přijata na nejlepší institut v zemi. Vaši rodiče, ale i vy, jste získali velké výhody. Když jste byla v Moskvě, řekla jste v rozhlase jednu věc. Teď píšete něco jiného. Co to má znamenat?"
Stojí… Podíval jsem se na ni takhle, chvěje se, víte.[147]
Romanov:
„Můžete jít," říká.
Ani já, ani nikdo jiný se na nic neptal, chápete? Když jsme to svobodně vysvětlovali, řekla:
„Beru svá slova zpět. Tak."
„Můžete jít, soudružko."
A tak odešla. Byl jsem zmatený, paměť mi začínala selhávat. A potom Mišakovová:
„Jste pomlouvač, soudruhu Treťjakeviči. Mám návrh, abychom Treťjakevičův výrok považovali za pomluvu a vyloučili ho ze strany."
Takže podle stranického pořádku. A víte, už je rozhodnuto:
„Považovat Treťjakevičův výrok za pomlouvačný, diskreditující Olega Koševého, Hrdinu Sovětského svazu. Požádat stranickou komisi při Hlavním politickém ředitelství Rudé armády, aby případ člena KSSS kapitána Treťjakeviče projednala podle stranického pořádku."
Jo, no, tak, když to všechno skončili, tak nás propustili, já jsem si myslel… Tady dole stáli vojáci, za války – to všechno bylo vůbec hlídané. Pomyslel jsem si:
„Mohou mě teď zadržet?" myslel jsem si: „Ne, předvolávají mě na stranický výbor."
Svobodně jsem odevzdal propustku a odešel. Řekli mi, který den se mám dostavit na stranický výbor. Za dva dny jsem zjistil, kde se nachází výbor strany. Šéfem tohoto stranického výboru byl plukovník Leonov, bylo mu 60 let a měl bílé vlasy. I ostatní členové stranického výboru byli starší lidé. Vešel jsem dovnitř, nějak se usmívali, případ už znali, na nic se mě neptali. No, myslím:

[147] Tatáž Valeria Borc, která pokládala za neodpustitelné, aby někdo „zradil", i kdyby při mučení.

„Teď budu vyloučen ze strany," a já jsem si říkal, že když mě vyloučí ze strany, tak se možná ani nevrátím z Moskvy, možná se nedostanu ven. Tak to prostě je. A hned se objeví návrh:
„Máme návrh: soudruh Treťjakevič by měl být přísně pokárán a mělo by mu to být zapsáno do hodnocení."
A Leonov mi říká:
„Můžete jít, soudruhu Treťjakeviči. Vraťte se na frontu, do svého politického oddělení."
Takže jdu ven. Samozřejmě, že se mě tam nikdo nedotkl, ale když jsem vyšel ven, poslyšte, pocítil jsem takovou úlevu z toho přísného pokárání. Cítil jsem se šťastný a myslel jsem si:
„Dobře, teď o tom nějak popřemýšlím, musím se vrátit na frontu."
No, pomyslel jsem si:
„Půjdu do Vorošilovgradu za svým starším bratrem. Můj bratr, moji rodiče."
Tak jsem nějak nastoupil do vlaku. Byla to dlouhá cesta. Šel jsem za Michailem: není ve Vorošilovgradu, vyhodili ho z práce. Takže. Ale Gajevoj se k němu choval lidsky, ale Iljasov, o němž jste se tu zmínil, navrhoval, aby ho zatkli, Treťjakeviče, ale Gajevoj to nedovolil. Dostal tedy práci v Partkomunně jako vedoucí DIS. Na válečné poměry to byla dobrá práce.
Hledal jsem je. Zůstal tam jen dva dny a vrátil se na frontu. Dohnal jsem své až na sever od Varšavy, pak jsem se zúčastnil přechodu přes Vislu, a tak jsem se dostal do Berlína. Ale já už jsem nebyl komsomolský pracovník. A víte, co udělal šéf politického oddělení Kalašnikov? Vzal mě jako důstojníka na pochůzky.
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 - 58
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 65

Před odchodem do armády se Vladimír Treťjakevič ještě jednou zastavil za Valerií Borc a zeptal se, proč odvolala. Odpověděla: „Řekli mi to!"[148] Ostatně musela podat písemné vysvětlení, proč řekla, co řekla. Též kapitán Treťjakevič byl nucen sypat si popel na hlavu a mohl být ještě rád, že vyvázl s přísnou důtkou za „nestranické jednání", kterého se dopustil tím, že pátral na vlastní pěst a pomlouval

[148] http://www.molodguard.ru/book9.htm

Hrdinu SSSR Olega Koševého. Uvědomoval si, že mohl dopadnout hůř.
Od té doby už Valja Borc ve své koševovské víře nezakolísala.
Viktorův bratr Michail Treťjakevič byl 5.května 1945 předvolán na oblastní výbor, kde musel vyprávět o sobě, o vzniku partyzánského oddílu a jeho osudu. Poté oblastní výbor rozhodl o vyřazení Michaila i Viktora ze seznamu partyzánů.[149]

Tak skončilo první kolo pokusů o rehabilitaci Viktora Treťjakeviče.[150]

1956

Běžně se traduje (totiž přepisuje z jednoho článku do druhého), že se situace změnila v roce 1959, kdy byl postaven před soud bývalý policista Podtynnyj, který Treťjakeviče očistil a prokázal, že pravým zrádcem byl Počepcov. Což měla být překvapující novinka, třebaže Počepcov byl odsouzen a bezpečně zastřelen už v roce 1943. A kdyby na to snad někdo zapomněl, mohl si osvěžit paměť už v roce 1946. Prokazatelně byla komsomolskému vedení situace více méně jasná v roce 1956. Tehdy se do Krasnodonu vydala inspekce ÚV VLKSM v čele s instruktorem V. A. Vaninem

Zpráva instruktora ÚV VLKSM V. A. Vanina tajemníkovi ÚV VLKSM A. N. Šelepinovi o výsledcích prověrky ve městě Krasnodon o některých otázkách činnosti „Mladé gardy“

Krasnodon – Moskva 25. května 1956
Přísně tajné
[…]
Jméno jednoho z významných členů „Mladé gardy“, Viktora Treťjakeviče, bylo vymazáno z historie činnosti podzemní komsomolské organizace na základě rozporuplných a nepodložených zvěstí o tom, že 1) v partyzánském oddíle údajně projevil zbabělost;

[149] Vypráví o tom ve svých pamětech https://www.molodguard.ru/book13.htm#gl9
[150] Materiály k tomuto kolu sporu jsou v příloze. Stojí za to si povšimnout, že Ivancovová se v soukromém rozhovoru s V.T. nedržela oficiální verze. A také toho, že v těchto výpovědích se Viktoru Treťjakevičovi připisují zásluhy, které si přivlastnil Turkenič, na skutcích, u kterých není dokázáno, že se staly.

2) jako člen podzemní organizace při mučení v mučírnách gestapa vyzradil řadu svých soudruhů.
Pokud jde o první otázku, přeživší členové podzemní organizace potvrzují, že se mezi nimi v té době šířily zvěsti, že Viktor v partyzánském oddíle projevil zbabělost. Po ověření se ukázalo, že tyto zvěsti jsou nepravdivé.
Viktor Treťjakevič spolu s bratry Levašovovými, Ljubou Ševcovovou a Zagorujkem dokončil Vorošilovgradskou partyzánskou školu zvláštního určení. V době příchodu německých vojsk do města Krasnodon byl v řadách partyzánského oddílu. Viktorův bratr – komunista M. J. Treťjakevič – byl v té době komisařem toho oddílu. Řekl, že jednou jejich oddílu upadl do obklíčení a oni byli nuceni probíjet se po skupinách. Velká část oddílu spolu s komisařem vyšla z obklíčení, ale mnozí z partyzánů včetně Viktora ztratili spojení s oddílem. Potom se [Viktor] vydal do Krasnodonu. O tom věděli mladogvardějci od samotného Viktora.
Z dokumentů archivu Ústředního výboru komsomolu, Krasnodonského muzea „Mladé gardy“, vyšetřovacích materiálů a z výpovědí přeživších mladogvardějců je zřejmé, že organizátory podzemní „Mladé gardy“ byli Ivan Zemnuchov, Sergej Ťulenin a Viktor Treťjakevič.
V srpnu 1942 založili Ťulenin a Zemnuchov dvě samostatné a na sobě nezávislé malé podzemní organizace. S příchodem Treťjakeviče koncem srpna do Krasnodonu, se tyto skupiny sloučily do jedné organizace, která dostala název „Mladá garda“. Přibližně ve stejné době se do organizace zapojila i skupina mladých lidí z Pervomajky, kterou vedl Anatolij Popov. V čele „Mladé gardy“ stáli Treťjakevič a Zemnuchov. Oleg Koševoj nebyl organizátorem Mladé gardy. V listopadu byl přijat za člena.
Mladogvardějci a jejich rodiče charakterizují Treťjakeviče jako schopného, energického, bojovného komsomolce. Byl starší než ostatní. Většina zasedání štábu se konala v Treťjakevičově bytě. Podle dokumentů a vyprávění mladogvardějců se dá určit, že nebyl jenom vedoucím organizace, ale sám se účastnil mnoha operací mladogvardějců. Ze zápisků ženy jednoho z krasnodonských podzemních komunistů Barakova, a také z výpovědí pracovnice mechanické dílny Vorobjevové je zřejmé, že Treťjakevič často navštěvoval vedoucí krasnodonské podzemní komunistické organizace ss. Ljutikova a Barakova. O tom, že Treťjakevič do konce

činnosti „Mladé gardy“ zaujímal vedoucí postavení svědčí i to, že 28. prosince, tj. dva dny do zatýkání, svolal schůzi členů štábu a aktivu, o kterém vypráví Nina Ivancovová, Vasja Levašov, Žora Aruťuňanc, a druzí. O tom mluví i Treťjakevičův otec.
[…]
Treťjakevič spolu s Moškovem a Zemnuchovem byli zatčeni jako první 1. ledna 1943. Matka Valerie Borc, která byla v té[že] době zatčena, uvádí, že Treťjakevič a Zemnuchov byli vystaveni nejdelšímu, nejčastějšímu a nejrafinovanějšímu mučení. Policie z nich však nic nedostala.
Treťjakevičovo vytrvalé chování v policejních celách a před smrtí, navzdory brutálnímu mučení, potvrdili při vyšetřování v roce 1946 bývalí vedoucí vyšetřovatelé krasnodonské kriminální policie Usačev a Čerenkov, kteří mladogvardějce mučili. Tentýž Čerenkov také vypověděl, že mučení Treťjakeviče nezlomilo, a navíc když Viktora svrhávali do jámy s první várkou příslušníků Mladé gardy, popadl náčelníka kriminální policie Zacharova a jeho zástupce Selikovského a pokusil se je hodit do jámy s sebou. Treťjakevičovo počínání zastavila až rána rukojetí pistole do hlavy.
Mezi tím, po záhubě mladogvardějců někdo řekl, že Treťjakevič jmenoval při mučení řadu jmen mladogvardějců a ve Fadějevově románu se objevil zrádce Stachovič. Tak se Treťjakevič stal zrádcem, třebaže nebyl a do současnosti není žádný dokument, který by obviňoval Treťjakeviče ze zrady, Bývalý náčelník KGB v Krasnodonu, nyní pracovník Vorošilovgradské správy KGB s. Bessmertnyj řekl, že orgány Státní bezpečnosti Vorošilovgradské oblasti a Krasnodonu nechápou, proč Treťjakevič beze stopy „zmizel“ z řad mladogvardějců a rodičům byl bez jakéhokoliv důvodu odepřen důchod.
Z vyšetřovacích materiálů vyplynulo, že skutečnými zrádci Mladé gardy byli Počepcov, Ljadská a Poljanská. U soudu Ljadská potvrdila, že zradila Maščenko, Safonova, Sumského, Borc, Zemnuchova, Treťjakeviče a další – celkem 17 lidí. Počepcov zradil 13 členů Mladé gardy z pervomajské skupiny a Poljanská, jejíž bratr byl členem Mladé gardy, zradila celou skupinu Nikolaje Sumského (20 osob).
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 342. Лл. 9- 18.
http://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.39

Co se týká Olega Koševého, „*z dokumentů v archivech Ústředního výboru komsomolu, Krasnodonského muzea ‚Mladé gardy' a z vyprávění pamětníků ‚Mladé gardy' je zjištěno, že Oleg Koševoj nebyl organizátorem ‚Mladé gardy' a tato zásluha je mu připisována mylně.*"[151]
Oleg Koševoj se připojil k organizaci až v listopadu, schůzky „Mladé gardy" se nekonaly v bytě Koševých, který byl „stále plný Němců", Oleg nehrál v „Mladé gardě" důležitou roli, natož aby ji vedl.
Jelena Koševá v první výpovědi o „Mladé gardě" nic nevěděla, avšak časem si vědomosti doplnila z vyprávění sestřenic Ivancovových a ze svých vlastních rozhovorů s rodinami mrtvých mladogvardějců.
Jak už víme, tyto vědomosti uplatnila před Toricynovou komisí, a také v knize „Příběh syna", kterou „napsala"[152]. V roce 1956 se připravovalo doplněné vydání této knihy.
Co ale s tím? Přepsat dějiny?
V žádném případě.

„*Nemá smysl revidovat historii „Mladé gardy", aby odpovídala některým skutečnostem, které se v poslední době objevily. Jsme přesvědčeni, že není vhodné revidovat historii ‚Mladé gardy', když se o ní mluví v tisku, na přednáškách a ve zprávách. Fadějevův román ‚Mladá garda' vyšel u nás ve 22 jazycích a v 16 cizích jazycích v celkovém nákladu 4,8 milionu výtisků. Miliony chlapců a dívek v naší zemi i v zahraničí se vzdělávaly a budou vzdělávat na příběhu ‚Mladé gardy'.*
Na základě toho se domníváme, že bychom neměli dávat publicitu novým skutečnostem, které jsou v rozporu s románem ‚Mladá garda' o činnosti ‚Mladé gardy'.
Spolu s tím a vzhledem k otázkám, které vyvstaly ze strany pozůstalých a rodičům mladogvardějců, by měly být některé zásadní otázky opraveny a měly by být řešeny."[153]

Ale nějaká opatření bylo přece jen pokládáno za vhodné přijmout.

---

[151] http://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.39
[152] Ona sama se jednou nechala slyšet, že ani neví, co do té knihy „napsali".
[153] http://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č.39

Jelikož zrádcovskou činnost Viktora Treťjakeviče nic nepotvrdilo, bylo možné jej rehabilitovat, vrátit jeho jméno na náhrobek „padlých mladogvardějců“, navrhnout předsednictvu nejvyššího sovětu USSR, „aby zvážilo možnost posmrtného vyznamenání Treťjakeviče medailí ‚Partyzán Velké vlastenecké války‘ a zřízení osobní penze pro jeho rodiče“.

Co se týká knihy Jeleny Koševé, „*vzhledem k tomu, že kniha neobjektivně pokrývá mnoho skutečností a nejasností v historii ‚Mladé gardy‘, nepovažujeme za vhodné ji v budoucnu přetiskovat*.“[154]

Do Krasnodonu jezdilo hodně turistů. Bylo nutné zajistit, aby se turisté nebavili s kdekým, a proto *„Je třeba, aby se nekonaly exkurze do bytů rodičů mladogvardějců a zejména do bytu Koševé. V případě potřeby je možné pozvat do muzea skupinu rodičů, kteří se mohou s návštěvníky podělit o své vzpomínky.“ „Mělo by se konzultovat, zda je potřeba mít na bývalém domě Koševých pamětní desku s nápisem: ‚V tomto domě se konaly schůze štábu ‚Mladé gardy‘, protože to neodpovídá skutečnosti“ a „Bylo by správné zdržet se vyzdvihování matky Olega Koševého ve srovnání se všemi ostatními rodiči mladogvardějců (různé cesty do zahraničí v delegacích, veřejná vystoupení, předvolání na jednání v Moskvě, Kyjevě atd.)“.*

Též by bylo *„vhodné uvažovat o vydání, alespoň pro oficiální potřebu, autentické dokumentární historie ‚Mladé gardy‘, která by měla být základním dokumentem pro pokrytí všech otázek (pro diplomové práce, články, přednášky atd.) souvisejících s historií krasnodonského podzemí.“*[155]

V rozhovoru, který Valeria Borc poskytla v roce 1992 novináři Alexeji Golenkovovi, na otázku, jestli Treťjakevič zradil, odpověděla, že *„bohužel ano“* a že to ví od matky, protože *„v její přítomnosti byl mučen, v její přítomnosti nás zradil.“* Jenže její matka mluvila o tom, že byla přítomna mučení Ivana Zemnuchova!

Zajímavé je ale tvrzení z téhož rozhovoru, že otec Viktora Treťjakeviče byl Chruščovovův přítel. Pokusil se to někdy někdo ověřit?

Tak jako tak, dějiny se tehdy ještě nepřepsaly.

---

[154] Tamtéž

[155] Tamtéž

Vsuvka: O neúspěšném setkání komsomolců s Valerií Borc

Do redakce novin „Komsomolská pravda“.
Kopie: Tajemníkovi ÚV VLKSM s. Šelepinovi A. N.

13. září t.r. uplynulo 12 let od posmrtného udělení titulu Hrdina Sovětského svazu organizátorům a vedoucím podzemní komsomolské organizace „Mladé garda“. Komsomolská organizace našeho závodu, ve které je více než tisíc komsomolců, se rozhodla oslavit tento datum speciálním večerem mládeže a pozvat na tento večer jednu z členek organizace „Mladá garda“ V. Borc.
Začátkem září podle příkazu MV VLKSM závodní výbor komsomolu a vedení Paláce kultury, ředitel Paláce kultury soudr. Žukov D. A. tel. kontaktoval soudr. Borc a prosil ji, aby k nám přijela a vystoupila před mládeží se svými vzpomínkami. Mládež netrpělivě čekala tento den, kdy na vlastní oči uvidí jednu z těch, kteří obětavě bojovali proti fašistům, o kom byla napsána nádherná kniha „Mladá garda“ – oblíbená kniha sovětské mládeže. Ale jaké bylo zklamání komsomolců, když se dověděli o odmítnutí s. Borc přijet na náš večer! Soudr. Borc odpověděla, že právě před týdnem byla v Zagorsku, prohlédla si lávru a už „nemá čas ani chuť jet do Zagorsku.“
Mládež tomu samozřejmě nemohla uvěřit a poslala mě jako tajemníka výboru VLKSM závodu, abych se osobně setkal s V. Borc a pozval ji na večer.
A tak jsme 10. září společně s vedoucím oddělení propagandy MV VLKSM soudr. Pugačevem dorazili do ulice Novopesčanaja, kde bydlí soudr. Borc. Doma jsme ji nenašli. Setkali jsme se s mužem Valerie, kapitánem letectva. Na naši otázku, kdy můžeme zastihnout V. Borc odpověděl, že neví. Poprosili jsme ho, aby nám dal její služební telefon, abychom se jí mohli zeptat, kdy se s ní můžeme promluvit. Telefonní číslo jsme získali, zjistili jsme také, kde se nachází nejbližší telefonní automat, odkud se dá zavolat (třebaže v bytě mají soukromý telefon). Ukázalo se, že je to jen… 15 minut chůze od bytu. Naneštěstí se tentokrát nepodařilo se soudr. Borc telefonicky spojit. Neklesali jsme však na mysli a rozhodli se počkat na její návrat. Asi v osm hodin večer jsme se setkali se soudr. Borc. Když jsme řekli, že jsme přijeli ze Zagorsku, ani nevyslechla podstatu věci a hned prohlásila: „Já vím. Ne, nepojedu k Vám.“ Následující

rozhovor, který se odehrál na schodišti poblíž bytu Borc, vypadal asi takto:
„Soudružko Borc, naše mládež by se s vámi velice chtěla setkat.“
„Ale já nemám nejmenší přání k vám přijet.“
„Soudr. Borc, pochopte, že toto setkání by mládeži hodně dalo.“
„Já nebudu ztrácet svůj volný čas na nějaké vaší zábavě. A jestli jste si takový večer naplánovali, tak ho provozujte beze mě.“
„To velmi rozruší naše komsomolce.“
„A co? Co z toho budu mít já? Řekněte mi, co získám, když k vám přijedu? Co mi to dá?“
„Když to nedá nic Vám, je pravděpodobné, že to něco dá těm 900–1000 lidem, které pojme náš Palác kultury.“
„To sotva. Vaši komsomolci zůstanou takoví, jací byli. A pokud se chtějí něco dovědět o krasnodonských, ať si přečtou knihu. Nic víc jim neřeknu.“
„Soudr. Borc! Copak nechápete, že přečíst knihu je jedna věc, a setkání s živým člověkem, hrdinou té knihy je něco jiného?“
„Opakuji, že nechci ztrácet svůj volný čas na něco takového. Přijet k Vám znamená ztratit večer, a to já nechci. Je to k vám velmi daleko – tři hodiny jízdy.“
„Ne tři, ale hodinu a půl – dvě hodiny.“
„Co to povídáte, mám svoje auto a vím, kolik to je. Byla jsem už v Zagorsku a víckrát tam nechci. Nezajímá mě to.“
(Poznámka v závorce. Soudr. Borc, jestli i v životě v tom svém autě – daleko nedojedete!)
„Co mám teď říct komsomolcům?“ poznamenám sám pro sebe.
„Řekněte, že jsem odjela na dovolenou, zvlášť když se opravdu chystám odjet v sobotu 17. září.“
„Možná k nám 13. září přece jen přijedete?“
„Ne! Stejně jsem byla hloupá, když jsem souhlasila, že vystoupím na dvou místech. Víte co, jděte za Žorou Aruťuňancem, možná bude souhlasit.“
„Dobře. Dejte nám jeho adresu.“
„Adresu nevím.“
„Tak tedy telefon.“
„Mám telefonní číslo, ale teď nevím, kde je zapsané, a nemám čas je hledat. Zavolejte na ÚV komsomolu, tam pracuje jeho žena, a ta Vám dá přesné souřadnice.“
(Rozhovor je zapsán téměř doslova.)

Co zbývá udělat, po tom všem?
Poděkovali jsme za radu, omluvili se za obtěžování a odešli s prázdnou. Svoje odmítnutí V. Borc zdůvodňuje i tím, že jí nedávno nabídli „den ve službě“ a v práci občas žádají, aby zůstala přesčas, a pak aby ještě někam jezdila.
Nabízí se otázka, mohla by se takhle chovat Valja Borc – dívka z podzemní organizace „Mladá garda“? Co tak změnilo člověka, který se ani na vteřinu nezamyslel nad tím, co jemu osobně dá vyvěšení rudé vlajky nad štábem nepřítele? Je to opravdu 12-13 let? Nebo možná spisovatel Fadějev do své knihy nedal obraz živých lidí, ale vymyšlené literární obrazy? Čemu věřit? Věřit tisku nebo slovům V. Borc? Copak si skutečně myslí, že jí rozhovor s lidmi nedá nic kromě ztraceného volného času? Nebo čeká nějakou jinou náhradu? Naneštěstí kromě pohostinného, vřelého přijetí nemáme co nabídnout. Pamatujte, soudr. Borc, že každý rozhovor s lidmi přidává inteligenci (řečeno Vaším jazykem) především Vám. A není nic divného na tom, když pracujete o hodinu déle, že se od Vás čeká, nebo když zůstanete ve službě celý den. Vás to velmi trápí! Opravdu se Vám nechce. A vždyť kdekdo musí být ve službě, pracovat a mluvit s lidmi, pomyslela jste na to?
Je stydno slyšet takové kacířství od člověka, se kterým se porovnává všechna naše mládež. Mládež chce věřit v křišťálovou čistotu duše hrdinů Krasnodonu, Tak je nenuťte soudr. Borc svým chováním, aby o tom pochybovali.
Když naši mládež navštívil bývalý velitel partyzánského oddílu soudr. Ignatov (Taťka), nemyslel na to, že je to sem daleká a těžká cesta a je víc než dvakrát starší než Vy a zdraví má slabší než Vy.
***
Takové chování V. Borc si zasluhuje, zdá se mi, nejpřísnější odsouzení, zejména proto, že se zřejmě nepozoruje poprvé. Když se tajemník zagorského MV VLKSM soudr. Bělov obrátil na tajemníka soudr. Moščevitina se žádostí o rozhovor se soudr. Borc, tak soudr. Moščevitin odmítl kvůli netaktnímu chování V. Borc ještě dříve. Každý člověk má právo být hrdý na své zásluhy a své postavení ve společnosti, ale nikdo mu nedal právo se tím chlubit.
Myslím, že soudr. Borc povolají k pořádku. A pokud bude tento dopis otištěn v novinách nebo se k němu dostane jiným způsobem, pak z něj bude moci vyvodit patřičné závěry.

Tajemník výboru VLKSM závodu p.s. č.31 (A. Kumačev)
28. 9. 1955
Zagorsk
Kopie je správná
РГАСПИ Ф-100, М-1, Д-40
http://molodguard.ru/doc126.htm

Valja Borc byla tedy chápána jako veřejný majetek.

Čas zúčtování II

1959 - Vasilij Podtynnyj

Osudy policisty Podtynného shrnuje A. F. Gordějev v knize „Čin ve jménu života“.

Podtynnyj byl bývalý důstojník sovětské armády. V srpnu 1941 byl obklíčen na území Kyjevské oblasti, zajat Němci a poslán do zajateckého tábora v Umanu. O dva měsíce později z tábora uprchl a dostal se do Konstantinovského okresu ve Stalinské oblasti. V létě 1942 se stěhuje do okupovaného Krasnodonu a dobrovolně se přidává k německé policii. Do října sloužil jako řadový policista a velící důstojník, poté jako vedoucí okresní policie a velitel obce Pervomajka. Přímo se podílel na popravě asi 60 občanů židovského původu v Krasnodonu, organizoval prohlídky v domech obyvatel a posílal je na nucené práce do Německa. Koncem prosince 1942 vedl operaci na zničení skupiny sovětských výsadkářů u Nižního Batyru v Krasnodonském okrese (čtyři výsadkáři byli zabiti a pátému se podařilo uniknout). Za tuto operaci získal Podtynnyj hodnost feldvébla a počátkem ledna 1943 byl povýšen do funkce zástupce náčelníka jednotky okresní policie. Pod jeho vedením bylo od 3. do 19.ledna 1943 zatčeno a vyslýcháno 18 členů Mladé gardy žijících v Pervomajce. Podtynnyj doprovodil mučením znetvořené mladíky a dívky na místo popravy a tam je u šachty č. 5 svlékl ze svrchního oblečení a toto oblečení rozdělil mezi policisty.

[…]

V Oděské oblasti, osvobozené od nacistických a rumunských okupantů, si Podtynnyj při registraci u sovětských úřadů změnil jméno po otci (tj. stal se Dmitrijevičem), stejně jako rok a místo narození, a se změněnými životopisnými údaji byl mobilizován na frontu. Od června 1944 do srpna 1946 byl poručík V. D. Podtynnyj v aktivních jednotkách Sovětské armády, byl opakovaně vyznamenán řády a medailemi a poděkoval mu vrchní velitel. V dubnu 1945 byl při prolomení nepřátelské obranné linie zraněn do levé ruky.

Po skončení války odchází bývalý zástupce náčelníka policie do zálohy a v září 1946 přichází na trvalé bydliště do sovchozu č. 9 Arťoma Konstantinovského ve stalinské oblasti. Zde vykonává různé práce, zakládá rodinu, vychovává dceru a syna, je zvolen předsedou Stěpanovského vesnického zastupitelstva. Aby definitivně zakryl svou

špinavou minulost a posílil své „zázemí“ vstoupil Podtynnyj v roce 1949 do KSSS.
[…][156]

A jak jeho příběh vidí Hiroaki Kuromiya:
Velmi podobný případ [jako Mělnikova v roce 1965] se týkal V. P. Podtynného alias V. D. Podtynného. Podtynnyj, který se narodil v roce 1917 v rolnické rodině v Lugansku, byl etnický Ukrajinec a sovětský režim ho nikdy neutlačoval. V Rudé armádě sloužil od roku 1937 do srpna 1941 (zřejmě propuštěn pro zranění) a od února 1944 do října 1946. Za statečnost ve válce byl vyznamenán třemi řády a třemi medailemi. Členem strany se stal v roce 1949. Přesto byl v dubnu 1959 zatčen za údajnou účast u policie v Krasnodonu za německé okupace. Podtynnyj byl obviněn z mučení a poprav Židů, komunistů a partyzánů. Během okupace sloužil Němcům, a když Rudá armáda znovu obsadila Donbas, uprchl s Němci. V Oděse se zaregistroval u Rudé armády tak, že si změnil jméno po otci a datum a místo narození, a pochodoval až do Berlína. Při soudním procesu, který se konal v červnu 1959, Podtynnyj přiznal vinu v některých bodech obžaloby. Oblastní soud ve Stalinu ho odsoudil k patnácti letům nápravných prací[157]. Přesto v prosinci 1959 ukrajinský Nejvyšší soud rozsudek zamítl[158] a v únoru 1960 ho nechal znovu soudit v Lugansku. Podtynnyj byl odsouzen k zastřelení a popraven.[159]

Čert vem Podtynného.
Jeho hlavním přínosem k historii Mladé gardy bylo, že „rehabilitoval“ Treťjakeviče. „Ukázalo se“, že zrádcem byl „vlastně“ Počepcov. Co na tom, že se to vědělo už v roce 1943. Vydávalo se to za nové zjištění. Igor Čeredničenko chová nepěkné podezření, že Podtynného zastřelili pro jistotu, aby si to ještě nerozmyslel.

---

[156] https://www.molodguard.ru/article41.htm
[157] A také ke konfiskaci majetku a ztrátě všech vyznamenání včetně řádu Rudé hvězdy a Vlastenecké války II.stupně.
[158] Protože „Během soudního jednání byly odhaleny nové skutečnosti o krutosti, kterou bývalý velitel Pervomajky prokázal při zatýkání a výslechu V. Bondareva, A. Ivanichinové, M. Peglivanové, N. Sumského a dalších mladogvardějců.“
[159] Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas a Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998, str.287-288

Podtynnyj před soudem

Komisariáda II

1959-1965

Ledy se pohnuly díky novináři Kimu Kostěnkovi. Navštívil soud s Podtynným, kde byla objevena Amerika a „ukázalo se“, že zrádcem byl Počepcov popravený za zradu v roce 1943. Kostěnko napsal v květnu a červnu 1959 několik článků do Komsomolské pravdy. V roce 1963 vyšla jeho kniha Eto bylo v Krasnodone.[160]

Ale než vyšla kniha, byl už Viktor Treťjakevič rehabilitován (rozhodnutím předsednictva Luganského oblastního výboru z 10. února 1959). [161]V červnu 1960 Luganský oblastní výbor KSU požádal ÚV KSSS, aby bylo Viktoru Treťjakevičovi uděleno vyznamenání, přičemž jej ve zdůvodnění nazývali „komisařem Mladé gardy“. 13. prosince 1960 mu Předsednictvo Nejvyššího sovětu SSSR udělilo Řád vlastenecké války 1. stupně. Nicméně budoucnost ukázala, že si luganský oblastní výbor nepřeje, aby se Treťjakevičovo komisařství příliš rozmazávalo.

V prosinci 1960 vyšel v Komsomolské pravdě Kostěnkův článek „První komisař Mladé gardy“. S tím článkem však nebyl spokojen Vasilij Levašov, který tvrdil, že Mladá garda měla jen jednoho komisaře, a tím byl Treťjakevič. Stejného názoru byl Georgij Aruťuňanc, který redakci navštívil a „*postaral se o pořádný skandál*“[162].

---

[160] Česky Kim Prokofjevič Kostěnko: Jak to bylo s Mladou gardou, Svět sovětů 1956.
Náklad byl nízký, 5000 výtisků
Naneštěstí je to spíš beletrie (a ještě k tomu špatná) než historické dílo.

[161] Mluvil o tom ředitel muzea „Mladá garda“ A. G. Nikitěnko v rozhovoru pro noviny „Komsomolskoje znamja“ 31. 1. 1989.
„V roce 1958 se studiem materiálu o Viktoru Treťjakevičovi zabývala komise Vorošilovgradského obkomu strany. Pečlivě prostudovala dokumenty včetně vyšetřování zrádců Vlasti Kulešova, Počepcova, Gromova, a došla k názoru, že je nutné zjistit pravdu o jednom z aktivních členů ‚Mladé gardy‘ – člena štábu Treťjakeviče. 10. února 1959 se předsednictvo strany zabývalo toto otázkou na svém zasedání a vydalo odpovídající usnesení.
Právě tyto stranické dokumenty byly zásadní při práci na obnovení čestného jména mladogvardějce.“
http://molodguard.ru/article218.htm

[162] https://www.molodguard.ru/book9.htm

Možná ho k tomu podnítil Levašov, který 28. října 1960 napsal Jurkinovi:
„Se Žorou (Aruťuňancem), jsem se setkal až v Kaliningradu… Vedli jsme dlouhý rozhovor. Se vším souhlasil. Pouze se dlouho vyhýbal souhlasu se snahou vyvinout určité úsilí v případě Treťjakeviče… Na ÚV KSSS jsem se dozvěděl, že otázka udělení titulu Viktorovi je na pořadu dne. Na něco jsem zatlačil, ale musíme jít dál. K tomu jsem Žorku nabádal.“
V druhém dopise R. Jurkinovi 21. prosince 1960 napsal*: „Pokud jde o zprávu, musíme se zamyslet. Prozatím se věnujme příběhu K. Kostěnka. Koneckonců, pokud se v knize objeví, že prvním komisařem byl Viktor a druhým Oleg, vždycky zůstane skulinka pro závěry, že Oleg byl zasloužilejší než Viktor, že Viktora sesadili a Olega jmenovali komisařem. Zejména proto, že oba zemřeli, ale Oleg dostal Hrdinu, zatímco Viktor byl vyznamenán pouze 1. stupněm ‚Vlastenecké války‘. A zkus potom dokázat, jak to bylo ve skutečnosti. Chápeš, že jde o přesnost. Obecně, Radiku, buďme ostražití“ atd.*[163]

Komise Institutu marxismu-leninismu (IML) při ÚV KSSS pro studium historie „Mladé gardy“ 28. srpna 1965 konstatovala: „*V říjnu 1963 obdržel první tajemník Luganského průmyslového obkomu KS Ukrajiny V. Ševčenko prohlášení J. N. Koševé v němž informovala, že pracovníci muzea ‚Mladé gardy‘ (ředitel s. Litvin) v poslední době (od roku 1962) bagatelizovali roli Olega Koševého jako komisaře podzemní organizace ‚Mladé gardy‘. Zároveň po prosbě pracovníků Luganského obkomu KS Ukrajiny zaslal filmový herec V. Ivanov – představitel Olega Koševého ve filmu ‚Mladá garda‘ – obkomu dopis, v němž vyjádřil nespokojenost s tím, že z muzea ‚Mladá garda‘ byla odstraněna řada exponátů, které zdůrazňovaly roli Olega Koševého jako organizátora a komisaře ‚Mladé gardy‘ (aniž by věděl, že téměř žádný z odstraněných exponátů není ve vědeckém smyslu autentický). 22. května 1965 Luganský obkom poslal na ÚV KSSS zprávu, ve které se zdůrazňovalo, že komisařem ‚Mladé gardy‘ byl O. V. Koševoj.*

[163] Ze zprávy předsednictva Luganského OV KSU pro ÚV KSSS „O různých hodnoceních role Olega Koševého a dalších členů štábu organizace Mladá garda v tisku“, 22.května 1965
РГАНИ. Ф. 5. Оп. 35. Д. 12. Лл. 4- 9
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 41

Názor, že komisařem byl V. I. Treťjakevič, říká se ve zprávě, je falsifikací a ztěžuje činnost muzea ‚Mladá garda'. "[164]

„*Soudruh Levašov*" byl v roce 1964 povolán na oblastní výbor strany a „*byla mu vysvětlena jeho nedůslednost v prezentaci činnosti podzemní komsomolské organizace a zejména role Olega Koševého v ní.*

Soudruh Levašov však z tohoto rozhovoru nevyvodil potřebné závěry,"[165] naopak 7. března napsal dopis řediteli krasnodonského muzea Litvinovi a žádal „*o zaslání oficiální odpovědi, na základě čeho je Oleg Koševoj v expozici muzea uváděn jako komisař. Je to výsledek žádosti Luganského obkomu KS Ukrajiny, nebo jde o zkreslení skutečnosti, které iniciovalo samo muzeum?".*[166]

Byl zřejmě vyslyšen, protože v muzeu byly provedeny změny. Z expozice odstranili některé exponáty, které svědčily o činnosti Olega Koševého. Sice pořád „platilo", že komisařem Mladé gardy byl Oleg Koševoj, ale zaměstnanci muzea zdůrazňovali vedoucí roli Viktora Treťjakeviče, což poněkud zmenšilo význam Olega Koševého. Muzeum odstranilo z expozice některé předměty. Což se nelíbilo luganskému komsomolskému vedení, které nelenilo psát do Moskvy na Oddělení agitace a propagandy ÚV LKSM.

Moskva, ÚV VLKSM, Oddělení agitace a propagandy
Soudr. Kulinov A. S.

13. června 1964

Koncem roku 1963 byla provedena důkladná kontrola a prostudování materiálů o činnosti podzemní organizace „Mladá garda" a bylo zjištěno, že muzejní pracovníci za přímé účasti soudr. Litvina (bývalý ředitel muzea) přestavěli expozice jednotlivých sálů, odstranili mnoho dokumentů a exponátů, svědčících o činnosti Olega KOŠEVÉHO.

Takže v expozicích nebyly vystavené: dočasné komsomolské legitimace vydané podzemním pracovníkům s podpisem Olega Koševého „KAŠUK".

Rozkaz štábu partyzánského oddílu „Kladivo" s podpisem, „Komisař p. o. ‚KLADIVO' – ‚KAŠUK'."

[164] https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 43
[165] https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 41
[166] Tamtéž

Vzpomínky sovětského občana S. V. KARALKINA o jeho pobytu v rovenském vězení spolu s Olegem KOŠEVÝM a Ljubou ŠEVCOVOVOU.
Ve zprávě velitele „Mladé gardy“ Ivana TURKENIČE chyběly ty stránky o práci v podzemí, které se týkají vedoucí činnosti Olega v organizaci, nazývají ho komisařem atd.
V expozici se povrchně ukazují velkolepé plány komunistické výstavby, pokračování a rozvíjení hrdinských tradic Mladé gardy pracujícími Luganska.
Komisí OV KS Ukrajiny ještě v roce 1960 byly zjištěny doplňující skutečnosti z činnosti podzemní komsomolské organizace – rozšířené údaje o vedoucí úloze stranického podzemí, účasti Viktora TREŤJAKEVIČE; údaje potvrzující, že Oleg KOŠEVOJ byl komisařem „Mladé gardy“.
Přesto však pracovníci muzea na besedách v muzeu, při setkáních s pracujícími oblasti i mimo ni zdůrazňovali vedoucí úlohu Viktora TREŤJAKEVIČE, čímž bagatelizovali roli Olega KOŠEVÉHO.
Celý tento tzv. „nový“ výklad muzejních pracovníků nebyl koordinován s městským a oblastním výborem strany a oblastním výborem komsomolu, ale byl prováděn svévolně, což vnášelo do činnosti Mladé gardy zmatek a nejasnosti.
Ředitel muzea soudruh LITVIN se vydal cestou žonglování s jednotlivými fakty o činnosti „Mladé gardy“, spontánně vydával prostřednictvím nakladatelství různé brožury o „Mladé gardě“, aniž by tyto otázky s někým koordinoval. Takto byla vydána brožura „Mladá garda – muzeum v Krasnodonu“.
V březnu tohoto roku předsednictvo oblastního výboru strany vyslechlo otázku „O závažných chybách v práci Krasnodonského muzea Mladé gardy“.
V současné době jsou všechny materiály o činnosti Olega KOŠEVÉHO restaurovány a expozice muzea živěji odrážejí hrdinskou práci sovětského lidu a sovětské mládeže v boji za vybudování komunismu a za realizaci historických rozhodnutí XXII. sjezdu KSSS a Programu KSSS.
Tajemník Luganského průmyslového OV LKSMU G. Ivasenko
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 41
https://www.molodguard.ru/doc201.htm

Není divu, že ředitele Litvina vyhodili. Ale škoda už nešla napravit a Viktor Treťjakevič vstoupil jako komisař do třetího svazku dějin Velké vlastenecké války Sovětského svazu 1941-1945[167].
Jeleně Koševé vyhození ředitele Litvina nestačilo. Zachoval se též vpravdě denunciační dopis, v němž si stěžovala na poměry v muzeu po jeho odvolání:

Dopis Jeleny Nikolajevny Koševé Irině Sergejevně Ivanovové (týkající se bývalého ředitele muzea Mladé gardy Litvina)

(bohužel chybí první strana)
…Všechny skutky a činy pocházejí od osob, které nemají vztah k organizační práci. O Ljutikovově působení v čele strany v podzemí se mluví jen velmi málo. A o Olegovi, jeho činech, návrzích a vedoucí práci v organizaci se zcela mlčí.
Musím říci, že Litvinovy myšlenky jsou pevně zakořeněny v těle a krvi muzejních pracovníků. Ačkoliv Litvina odvolali z práce, jeho duch a styl stále vzkvétají.
A tak se ještě v plné míře neočistily vzduch a svědomí těch, kteří s Litvinem spolupracovali.
Při odchodu z muzea Litvin řekl, že z funkce neodejde na dlouho, protože bude usilovat o své opětovné jmenování.
Komise, která pracovala na objasnění Litvinovy odporné činnosti v muzeu, zjistila další skutečnost charakterizující osobnost tohoto „ředitele“. Litvin je synem bývalého velkého kulaka, jehož otec svého

[167] Litvin ale uváděl jako komisaře Olega Koševého.
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 43

času provedl velkou sabotáž proti sovětské moci. Odtud pramení Litvinova vlčí povaha.
Kolik zármutku a utrpení přinesl ten kulacký bastard Litvin mně i celé naší rodině. Jak moc mě připravil o zdraví. V prosinci, lednu a únoru jsem byla ve velmi vážném stavu, ležela jsem v nemocnici a stále se cítím velmi špatně.
Děkuji Vám moji drazí a těm drahým soudruhům, kteří se podíleli na tomto velkém a důležitém případu, aby odhalili nízkou činnost Litvina a jeho přisluhovačů.
Vždyť Krasnodonské muzeum je významným centrem vzdělávání naší mládeže. Celá mládež Sovětského svazu i v zahraničí milují a ctí Olegovu světlou památku. Denně dostávám desítky dopisů, v nichž chlapci a dívky přísahají, že budou milovat svou zemi a věnují jí všechny své mladické touhy jako Oleg. Za těch dvacet let jsem dostala asi sto tisíc dopisů, které vyjadřovaly hlubokou vděčnost, lásku a úctu Olegovi.
A ti darebáci chtěli pošpinit posvátnost Olegovy pověsti. Ale já jsem věřila v pravdu.
Hluboké mateřské poděkování.
РГАСПИ Ф-100, оп-1, д-38
https://www.molodguard.ru/doc186.htm

Oleg Koševoj opět vyhrál, ale někteří novináři si nedali pokoj a pořád psali o Viktoru Treťjakevičovi jako o komisaři.

Odpovědný tajemník listu „Komsomolská pravda“ K. Kostěnko se nyní snaží v nakladatelství „Donbass“ přetisknout svůj román „Bylo to v Krasnodonu“ s chybnou interpretací role Olega Koševého. Pouze zásah obkomu KS Ukrajiny zabránil vydání této knihy, která by poškodila věc pravdivého informování o historii krasnodonského podzemí.
Dne 10. května 1965 uveřejnily noviny „Pravda“ reportáž V. Šarova pod názvem „Pomník komisaři ‚Mladé gardy‘“. Uvádí se v něm, že v obci Jasenky v Goršečenském okrese Kurské oblasti byl odhalen pomník komisaře Krasnodonského komsomolu mladogvardějce Viktora Treťjakeviče.
Na počest této události přijela do Hrdinovy Vlasti jeho matka Anna Josifovna, jeho bratři a také členové Mladé gardy V. Levašov, R. Jurkin a A. Lopuchov.

Tato korespondence dala podnět k ještě ostřejší a zcela zbytečné polemice kolem komisařů Mladé gardy, píše se ve zprávě Luganského oblastního výboru KSU.
Různé interpretace činnosti „Mladé gardy", pokusy s. Levašova a dalších dokázat v rozporu s historickými fakty, že komisařem „Mladé gardy" byl Viktor Treťjakevič, a ne Oleg Koševoj, vyvolávají mezi lidmi zmatek, působí potíže při vysvětlování skutečných, dokumenty potvrzených historických událostí a jsou důvodem k různým fámám, dotazům, stížnostem a prohlášením ze strany návštěvníků Krasnodonského muzea.
Z toho všeho je zřejmé, že povyk s. Levašova a dalších způsobuje velké škody při výchově mladé generace v tradicích „Mladé gardy".
Předsednictvo Luganského obkomu KS Ukrajiny považuje za nesprávné jednání s. Levašova a některých novinářů, kteří zkreslují historii „Mladé gardy" a činnost členů „Mladé gardy", a žádá ÚV KSSS, aby přijal nezbytná opatření k vyloučení možnosti dalšího falšování skutečné historie krasnodonského komsomolského podzemí.[168]

Účast na odhalení pomníku se Vladimíru Treťjakevičovi nevyplatila, i když pomsta byla spíš tragikomická než tragická.

A pak už byla situace taková, že jsem musel přijmout nabídku svých soudruhů, kteří na tom trvali. A stal jsem se ředitelem Trustu restaurací, kaváren a jídelen města Vorošilovgradu. Teď jich je několik, já jsem byl sám – pět a půl člověka za podřízené, ale o to nejde. Ale pracoval jsem tam, dokud jsme nejeli odhalit pomník bratru Viktoru Treťjakevičovi do jeho domova.
Podívejte se na tento pomník – vidíte: tady je Vasja Levašov, Vasilij Ivanovič, Lopuchov, Radik Jurkin, přišli odhalit pomník svému komisaři.
Byl jsem tam, vrátil jsem se, vrátil jsem se ke své práci. A víte, moje sekretářka říká:

[168] Ze zprávy předsednictva Luganského OV KSU pro ÚV KSSS „O různých hodnoceních role Olega Koševého a dalších členů štábu organizace Mladá garda v tisku", 22.května 1965
РГАНИ. Ф. 5. Оп. 35. Д. 12. Лл. 4- 9
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 41

„Vladimíre Josifoviči, víš“, říká, „Lidová kontrola vyslala do trustu 60 lidí, kteří kontrolují jeho práci.“
A kdo, jak? Před měsícem nás kontrolovala Lidová kontrola. A podával jsem dobré zprávy, dobré závěry, nebyl jsem ani potrestán, jako byli potrestáni jiní v jiných organizacích. Ano, a naproti přes ulici byla kancelář mého zástupce, ten někam odešel. Seděl tam předseda komise Lidové kontroly. Bylo tam padesát nebo šedesát lidí. Kdo: účetní, lékaři, obchodní inspektoři. Takže, co se mělo prověřovat?
Přišel jsem tedy za zástupcem, mým známým, který mě před měsícem kontroloval a došel k dobrým závěrům.
„Co je to, soudruhu Marjinceve, proč taková inspekce, souvisí to s odhalením památníku?“
„Je to na příkaz V. V. Tedy na příkaz Vladimira V. Ševčenka.“
A proč byl takový příkaz vydán? Když tedy psaly noviny o odhalení toho památníku, „Pravda“, „Komsomolská pravda“ a další noviny, dostaly se ty noviny k Jeleně Nikolajevně Koševé. Přečetla si je a sedla do auta. A je členkou pléna obkomu. A šla rovnou za Vladimírem Vasiljevičem. Přišla za ním, když pracoval v Krasnodonu. Měli tedy mezi sebou dobré vztahy. Jde za ním:
„Vladimíre Vasiljeviči, kdo je teď můj Oležek?“
A začali společně číst. On to ještě nečetl. A je tam napsáno:
„Přítomni: matka – Anna Josifovna – s bratry Michailem a Vladimírem.“
„Cestuje, odhaluje památníky?“ - a zvedne telefon: „Soudruhu Podolko (předseda Lidové kontroly), zkontroluj řádně trust jídelen…!
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 - 58
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 65

Takže provedli pořádnou kontrolu. Došli ke stejným výsledkům jako u té první, ale rozhodnutí bylo jiné: navrhli Treťjakevičovi odejít ze zaměstnání. On se ale bránil, odvolával se na výsledek první kontroly, a dopadlo to dobře, mohl zůstat v práci, a „dovolili mu používat auto“.

Aby se v otázce komisařů Mladé gardy udělalo jasno, požádalo vědecké a vzdělávací oddělení ÚV KSSS, aby byla ustanovena další komise., a sice komise Institutu marxismu-leninismu při Ústředním výboru KSU.

Než se dostaneme k závěrům komise, podívejme se na stížnost, kterou poslala řediteli institutu.

Zpráva komise IML při ÚV KSSS pro studium dějin „Mladé gardy" řediteli institutu P.N. Pospelevovi o postoji luganských stranických orgánů k žijícím mladogvardějcům a rodině V. J. Treťjakeviče

Moskva
srpen 1965

My, skupina pracovníků Institutu marxismu-leninismu, pracující na výzkumu činnosti podzemní komunistické organizace „Mladá garda", jsme se setkali, podle našeho názoru, s nesprávným postojem některých pracovníků Luganského obkomu KSU k přeživším mladogvardějcům, zejména k soudruhům V. J. Levašovovi, R. P. Jurkinovi, G. M. Aruťuňancovi, jakož i rodinným příslušníkům Viktora Treťjakeviče – komisaře „Mladé gardy".

1. Během našeho rozhovoru s R. P. Jurkinem tajemník obkomu soudr. Ponomarenko a náčelník KGB Luganské oblasti soudr. Kosenko hrubě přerušovali R. P. Jurkina a tlačili na něj, aby uvedl Olega Koševého jako organizátora a komisaře „Mladé gardy". Po rozhovoru nám R. P. Jurkin sdělil, že takový nátlak trvá už dlouho, a uvedl příklad, kdy zástupce náčelníka oblastního oddělení KGB výhrůžně bouchal pěstí do stolu a požadoval po něm, aby se neodvažoval zmiňovat o Treťjakevičovi jako o skutečném organizátorovi a komisaři „Mladé gardy".

2. Podobné metody se používají i proti G. M. Aruťuňancovi a V. I. Levašovovi. Jak vypověděl G. M. Aruťuňanc, z Luganského obkomu strany byl odeslán dopis hlavnímu politickému oddělení Sovětské armády a Námořnictva, v němž se žádalo, aby proti němu a V. I. Levašovovi (nyní sloužícím v armádě) zakročili, aby přestali mluvit o Treťjakevičovi jako komisaři „Mladé gardy". G. M. Aruťuňanc byl předvolán k rozhovoru o této záležitosti generálplukovníkem M. Ch. Kalašnikem a Levašov členem Vojenského sovětu Baltské flotily. Poté se k činnosti „Mladé gardy" nevyjadřují ani ústně, ani v tisku.

3 Nelze pominout takovou skutečnost, jako je využití osobní korespondence členů „Mladé gardy" jako důkazu „tajné dohody" mezi V. I. Levašovem, R. P. Jurkinem a G. M. Aruťuňancem. Kopie osobních dopisů těchto členů „Mladé gardy" jsou z nějakého důvodu uloženy v archivu obkomu strany, zatímco originály jsou v muzeu

„Mladé gardy“ (není jasné, jak se tam dostaly). Navíc je tam nikdo z mladogvardějců nepředal.

4. Kromě toho je zarážející zjevná diskreditace Treťjakevičovy rodiny v Lugansku. Matka Viktora Treťjakeviče ani jeho bratři (jeden z nich byl bývalým tajemníkem podzemního luganského gorkomu strany a poté – po osvobození oblasti – tajemníkem gorkomu, druhý byl bývalým armádním politickým důstojníkem) nesmějí mluvit s mládeží, nejsou zváni ani na oficiální akce na počest památných výročí Velké vlastenecké války. Je třeba vzít v úvahu, že když byl Viktor Treťjakevič označen za zrádce „Mladé gardy“, jeho matka vážně onemocněla, starší bratr byl odvolán z funkce tajemníka luganského gorkomu strany, další bratr dostal stranickou důtku a byl demobilizován z armády.

Domníváme se, že takové zacházení s přeživšími „mladogvardějci“ - V. I. Levašovem, R. P. Jurkinem, G. M. Aruťuňancem a rodinnými příslušníky Viktora Treťjakeviče, kteří v době těžkých zkoušek pro Vlast ukázali příklad odvahy a obětavosti, je v rozporu s našimi sovětskými zásadami.

Bývalé členy „Mladé gardy“ nikdo neshromáždil a nikdy nebyli vyslechnuti.

Tento postoj k přeživším členům „Mladé gardy“ a k rodině Viktora Treťjakeviče navíc vede k celkovému snížení ideologického dopadu příkladu „Mladé gardy“. Nikdo z „mladogvardějců“ nevystupuje před mladými lidmi ani v tisku. A zdá se nám, že právě oni jsou strážci mnoha a mnoha faktů o činnosti „Mladé gardy“, sovětské mládeži dosud neznámých (o tom jsme se přesvědčili z rozhovorů s nimi), že jen oni mohou napsat dokumentární příběh o „Mladé gardě“, který by (s patřičnou pomocí komsomolské obce) byl důstojným pomníkem hrdinských činů naší sovětské mládeže za Velké vlastenecké války.

Podpisy:
Z.A. Bogatyr
M. L.Gutin
I.M. Lobanichina
J.P. Petrov
РГАСЛИ. Ф. 71. Оп. 22. Д. 932. Лл. 55- 57.
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 49

Jelena Koševá šla ke kováři místo ke kovářičkovi a v srpnu 1965 neváhala napsat samotnému Leonidu Brežněvovi:
Člen „Mladé gardy“ V. Levašov uzavřel komplot s bývalým ředitelem Muzea „Mladá garda“ A. Litvinem. Na svou stranu přetáhli Aruťuňance a Jurkina, kteří byli vratcí ve svém přesvědčení. Zahájili mezi sebou spikleneckou korespondenci[169] a začali trvat na tom, že Koševoj nebyl komisař[170], ale údajně Treťjakevič… Rozruch, který vyvolali kolem role Treťjakeviče, nebyl vyvolán pocitem soudružství, ale malichernou zlobou a závistí vůči Olegovi a mně, pracovité osobě. Zlobí se na mě, že jsem byla 16 let po sobě zvolena členkou Luganského obkomu strany, 20 let jsem byla oblastní poslankyní… Celá tato skupina – Levašov, Aruťuňanc a Jurkin si začali počínat tak drze, že bez příslušného rozhodnutí či dekretu na pomníku V. Treťjakeviče, který byl z iniciativy těchto soudruhů otevřen v Kurské oblasti, byla vytesána slova: Komisaři ‚Mladé gardy‘ z Krasnodonu… Možná, že bude potřeba se v této věci dostavit osobně ke mně, jsem připravena kdykoli přijít a podrobněji vám vše vysvětlit…[171]

Jednání komise Institutu marxismu-leninismu proběhlo v srpnu. Komise přišla se svými závěry až 28. srpna 1965. Pokud je dopis Jeleny Koševé pravý, je možné, že se chtěla pojistit proti závěrům, ke

---

[169] „Spiklenecké“ dopisy jsou v příloze.

[170] A přitom prý podle Kima Ivancova na Olegově komisařství původně netrvala:
Jednou jsem se zeptal matky Olega Koševého Jeleny Nikolajevny: „Proč na besedách a vystoupeních téměř nikdy nenazýváte Olega komisařem?“ V odpověď jsem slyšel: „Jaký on byl komisař… Chlapec, jako ostatní mladogvardějci. A to, že si podzemní pracovníci zavedli ve své organizaci takovou hodnost, je, myslím, z touhy vypadat jako starší. Proto Olega obdařili krásným slovem. A Ivan Zemnuchov dostal pozici ‚špióna-rozvědčíka‘. Volili zvučnější, hrozivější slova. Nebylo to nic jiného než dětinství!“
Rozumný postoj a možná zvláštní okamžik upřímnosti.
https://www.molodguard.ru/book40.htm

[171] https://www.molodguard.ru/book9.htm
Самарина Е.М. - Повесть о братьях Третьякевичах
Není ovšem jisté, jestli je ten dopis pravý. Vyskytuje se v různých publikacích, ale nikde není archivní číslo, takže se existence toho dopisu nedá ověřit. Ale přinejmenším není v rozporu s tím, co o Jeleně Koševé víme.

kterým by komise mohla dojít. Ostatně ona sama požádala, aby mohla před komisí vypovídat, a bylo jí vyhověno.
Dále komise hovořila s bývalými i současnými komsomolskými a stranickými tajemníky, s přeživšími členy Mladé gardy, s bývalým ředitelem muzea Litvinem a současnou ředitelkou Borovikovovou. Samozřejmě komise také prostudovala archivní materiály.
Ve svých závěrech komise konstatovala za prvé toto:

Na přelomu července a srpna 1942 vznikla v okupovaném Krasnodonu nezávisle na sobě řada podzemních mládežnicko-komsomolských skupin. Na začátku září 1942 byly všechny tyto skupiny pod vedením podzemní stranické organizace vedené F. P. Ljutikovem a N. P. Barakovem sloučeny do podzemní komsomolské organizace „Mladá garda". Následně se vytvořilo vedoucí jádro organizace – ústředí, do kterého patřili U. M. Gromovová, I. A. Zemnuchov, O. V. Koševoj, V. I. Levašov, V. I. Treťjakevič, I. V. Turkenič, S. G. Ťulenin a L. G. Ševcovová. Na začátku ledna 1943 byla organizace zničena a drtivá většina jejích členů byla zastřelena.[172]

No, dobře, to už jsme věděli od komise Alenťjevové.
Za druhé, jak se stalo, že více než dvacet let snižoval význam Viktora Treťjakeviče?

Vzhledem k velkému významu popularizace „Mladé gardy" pro ideologickou výchovu mládeže začal sovětský tisk široce propagovat její činnost. Její skutečná role však byla od samého počátku pod vlivem nepodložených obvinění ze zrady ze strany V. I. Treťjakeviče zkreslována. Falešné obvinění ze zrady vedlo k tomu, že někteří členové „Mladé gardy", zejména ti, kteří kvůli konspiraci dostatečně neznali vedoucí jádro organizace, a také autoři několika článků a studií při popisu komsomolského podzemního boje v Krasnodonu přestali zmiňovat jméno Treťjakeviče, jiní jeho roli bagatelizovali.

[172] РГАНИ'Ф.4. ОП.20.Д.959. Лл.8-24.
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 43

Přitom k tomu nebyl žádný důvod. Svědčí o tom veškerá činnost V. I. Treťjakeviče před válkou, na začátku války, během jeho působení v partyzánském oddíle a v „Mladé gardě“.[173]

Komise pak uvedla Treťjakevičův životopis, popsala jeho činnost v partyzánském oddíle a nezapomněla poukázat na vzpomínku V. A. Barakovové, manželky výše zmíněného Barakova, že V. I. Treťjakevič byl dvakrát v jejich bytě a „*působil dojmem velmi seriózního mladého muže*“.

Mezitím s příchodem A. Fadějevova románu „Mladá garda“, kdy se verze o Treťjakevičově zradě kvůli krajně podivným okolnostem stále více šířila, byl prohlášen za jediného organizátora a komisaře „Mladé gardy“ Oleg Koševoj, jemuž bylo přisouzeno výhradní vedení organizace. Román „Mladá garda“ byl mnohými vnímán jako ryze dokumentární dílo. Přitom A. Fadějev v dopise rodičům členky „Mladé gardy“ Lidie Androsovové napsal: „Přestože postavy v mém románu mají skutečná jména a příjmení, nenapsal jsem skutečný příběh ‚Mladé gardy‘, ale fiktivní dílo, v němž je mnoho smyšlených věcí, a dokonce i smyšlené postavy. Román na to má právo.“ (Archiv Literárního muzea SSSR, fond A. A. Fadějeva). Přesto byl román „Mladá garda“ stále vnímán jako jediné historicky pravdivé dílo dokumentující činnost „Mladé gardy“. Až do roku 1959 všechny knihy, články, muzea a výstavy, divadelní hry a obrazy líčily události a činnost členů „Mladé gardy“ stejně jako v románu A. Fadějeva.
Ke zkreslení role vedoucího jádra „Mladé gardy“ výrazně přispěla kniha E. N. Koševé „Příběh syna“. Expozice v Muzeu „Mladé gardy“ také zveličovala roli O. V. Koševého. Počet exponátů věnovaných O. V. Koševému výrazně převyšuje počet exponátů věnovaných ostatním účastníkům a mnohé z exponátů věnovaných O. V. Koševému nejsou vědecky přesné.
Tím se ještě více posílil názor, že Oleg Koševoj byl organizátorem a komisařem „Mladé gardy“.[174]

Komise potom shrnula úsilí o „obnovení historické pravdy“ ze strany bratrů Treťjakevičových a bývalých členů Mladé gardy. Poukázala

[173] Tamtéž
[174] Tamtéž

také na to, že ačkoliv už v červnu 1960 Luganský oblastní výbor KSU uznal Treťjakeviče za komisaře, stejně v praxi hájí komisařství Olega Koševého s tím, že by přepsání dějin mohlo zmást mládež.
Komise pak uvedla důkazy, které svědčí o tom, že komisařem byl Treťjakevič. Či spíše vyvrátila důkazy, které uváděl Luganský oblastní výbor strany.

Jako listinné důkazy svého tvrzení Luganský oblastní výbor strany uvádí: a) zprávu I. V. Turkeniče o činnosti mladogvardějské podzemní komsomolské organizace; b) dočasné komsomolské průkazy podepsané komisařem „Kašukem" (O. V. Koševým); c) svědectví pamětníků z řad mladogvardějců; d) vyšetřovací materiály soudních procesů se zrádci a účastníky brutálního masakru mladogvardějců.[175]

Proti tomu komise namítá (když se to zestruční):

a) Pokud jde o Turkeničovu zprávu: *Při hodnocení tohoto dokumentu musíme mít na paměti, že I. V. Turkenič psal tuto zprávu v době, kdy se všeobecně tvrdilo, že Treťjakevič zradil organizaci, a proto byla jakákoli jeho popularizace nevhodná. Není náhodou, že když se G. M. Aruťuňanc, jeden z aktivních členů organizace, který byl přítomen na organizační schůzi „Mladé gardy", kde bylo rozděleno vedoucí jádro a rozdělena odpovědnost, I. V. Turkeniče zeptal, proč zkresluje pravdu, Turkenič mu odpověděl:*
„Je to nutné." (Tento rozhovor se uskutečnil v září 1943.)[176]
V listopadu 1943 pak Turkenič prohlásil že komisařem byl Treťjakevič.

b) *Dočasné komsomolské průkazy podepsané komisařem „Kašukem" (Koševým). Komisi v muzeu „Mladá garda" byly předloženy tři provizorní komsomolské dokumenty s podpisy: tajemník výboru VLKSM, komisař partyzánského oddílu „Kašuk" (přezdívka O. V. Koševého). Při zkoumání těchto dokumentů bylo zjištěno, že původní podpis na nich byl pečlivě vyškrábán a nahrazen novým podpisem „Kašuk". Aktivní člen „Mladé gardy" G. M. Aruťuňanc, který se podílel na výrobě dočasných komsomolských průkazů (v jeho bytě byla podzemní tiskárna), uvádí, že na průkazech bylo jméno Slavin,*

[175] Tamtéž
[176] Tamtéž

což byla podzemní přezdívka V. I. Treťjakeviče. Ředitelka muzea V. N. Borovikovová uvedla také jméno Slavin. Je zřejmé, že dokumenty s výmazy a jinými nedostatky nemohou sloužit jako podklad pro jednoznačné tvrzení, že O. V. Koševoj byl komisařem Mladé gardy.[177]

U těch průkazů stojí za to se zastavit. Pochybovalo se totiž o jejich pravosti. Ten vyškrábaný a nahrazený podpis naopak mluví pro jejich pravost – kdyby chtěl někdo tento artefakt vyrobit dodatečně, prostě by tam rovnou podepsal „Kašuka" a nenamáhal by se nejdřív podepsat „Slavina", a pak ho vyškrábat.
Na dočasné komsomolské legitimaci Anatolije Popova (níže) je ta „úprava" dobře vidět.

c) Co se týká svědectví, tak ta „*potvrzují opak toho, co je uvedeno v zápise Luganského obkomu strany". Pouze N. M. Ivancovová, spojka štábu „Mladé gardy", která byla jednou z „pětky" O. V. Koševého a o činnosti vedoucího jádra „Mladé gardy" věděla mnohem méně než V. I. Levašov, G. M. Aruťuňanc a R. P. Jurkin, komisi řekla: „Pevně věřím: Oleg Koševoj je komisař"*[178].

d) Totéž platí o materiálech ze soudních procesů. V *memorandu Luganského oblastního výboru KSU ÚV KSSS se jako jeden z důkazů, že komisařem Mladé gardy byl Oleg Koševoj, odkazuje na dokumenty Luganské oblastní správy KGB týkající se procesů se zrádci a účastníky masakru Mladé gardy. Přitom řada těchto dokumentů tvrdí, že hlavním vůdcem organizace byl V. I. Treťjakevič. Tak G. Počepcov, který organizaci zradil, při výsleších uvedl, že „hlavním vůdcem byl Treťjakevič". Další obžalovaný, T. V. Usačev, rovněž vypověděl, že se Treťjakevič označoval za hlavu organizace.*[179]

Zbytek zprávy se věnuje kritice Luganského oblastního výboru KSU za to, že ve svých zprávách překrucuje fakta, aby nějak ospravedlnil svůj postoj, a také za nedůslednost při řešení sporu o Koševého a Treťjakeviče.

---

[177] Tamtéž
[178] Tamtéž
[179] Tamtéž

Komise považuje za nutné v co nejkratší době obnovit historickou pravdu o skutečné roli V. Treťjakeviče a O. Koševého v řídícím jádru „Mladé gardy“. Další otálení s řešením této otázky staví přeživší členy Mladé gardy do nevýhodného postavení. Přestali vystupovat ústně i v tisku, protože někteří pracovníci luganského obkomu strany na ně vyvíjejí nátlak a požadují, aby v rozporu se svým přesvědčením veřejně tvrdili, že Oleg Koševoj byl organizátorem a komisařem Mladé gardy. Rodina Treťjakevičových – Viktorova matka a jeho bratři (jeden z nich je bývalý tajemník podzemního luganského gorkomu strany, druhý bývalý armádní politický důstojník) - se ocitají ve stejné situaci. Jsou oslovováni s četnými žádostmi o rozhovor o roli V. Treťjakeviče v „Mladé gardě“, ale za současných okolností jsou o tuto možnost připraveni. To vše vede ke snížení ideologického vlivu mladogvardějských tradic a škodí výchově mladých lidí.[180]

V roce 1989 se skupina pracovníků ústředního archívu LKSM ptala Vasilije Levašova, jestli se po slyšení u IML něco změnilo.

POLJAKOVOVÁ: Byl po této zprávě, po tom dokumentu Institutu marxismu-leninismu, některý z návrhů jejích autorů realizován, nebo ne? Protože mnoho členů komise už nežije.
LEVAŠOV: Nemyslím si, že by se něco realizovalo, protože obkom začal tlačit… a taky jsem byl předvolán na obkom… Tohle prosazovali… Ano…
PILIPENKO: A s kým jste mluvil na obkomu?
LEVAŠOV: S Ponomarenkem, Ševčenkem.
CHORUNDŽIJ: To se dá vysvětlit tím, že v té době byli hlavně ti mladogvardějci, kteří nebyli členy štábu, kteří neměli bezprostřední znalosti o činnosti organizace a mohli říci pravdu, ale v té době neměli o tuto pravdu zájem, a proto se žádná taková schůzka nekonala.
LEVAŠOV: Když jsem byl v Krasnodonu u Litvina, tak mě požádal, když už věřil, že Treťjakevič byl komisař, abych to řekl, nahrál na magnetofon, bylo tam mnoho mých záznamů, ale ty se nezachovaly, prostě ty záznamy zničili. To bylo před více než dvaceti lety.
KAMENĚVOVÁ: A všechno zůstalo tam?
LEVAŠOV: Samozřejmě!
POLJAKOVÁ: Bylo to v Krasnodonu nebo ve Vorošilovgradu?

[180] Tamtéž

LEVAŠOV: V Krasnodonu, v muzeu… Když byl Litvin ředitelem. Proto byl propuštěn, protože změnil expozici ve prospěch Treťjakeviče.
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 65
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 – 58

Zpráva komise Institutu marxismu-leninismu zmizela někde v trezoru.

Čas zúčtování III.

1965–I. I. Mělnikov

Opět Gordějev:

Mezi těmi, kdo nacistům věrně sloužili, byl i I. I. Mělnikov, policista krasnodonské okresní policie. Narodil se v roce 1912 ve vesnici Čertkovskaja v Donské armádě (dnešní Morozovský okres Rostovské oblasti Ruské federace). Před válkou žil v Krasnodonu a pracoval jako montér na dole č.2-4, byl ženatý, měl dvě děti. Když v červenci 1942 hrozila okupace města, evakuoval se. U Gukova v Rostovské oblasti však Němci odřízli cestu do sovětského týlu a mnoho uprchlíků se muselo vrátit. Domů se vrátil i Mělnikov. Na rozdíl od jiných horníků nečekal, netrápily ho pochybnosti. Věřil, že dny Rudé armády a sovětského režimu jsou sečteny, a záměrně se snažil o spolupráci s „novými pány". Na radu a doporučení inženýra P. A. Černikova, který byl jmenován purkmistrem Krasnodonu, se Mělnikov přihlásil k policii. „K policii jsem nastoupil dobrovolně," vypověděl během vyšetřování. „Nikdo mě nenutil. Bylo nás 20-25 policistů. Nevím, v co jsem doufal… Němci přišli do Krasnodonu a za pět dní jsem nastoupil k policii. Od srpna jsem začal působit u policie."

Postupně se rozsah jeho „kompetencí" rozšiřuje. Nejprve se účastnil prohlídek bytů krasnodonských obyvatel, pomáhal vykonavatelům zabavovat majetek rukojmích, doprovázel je na nucené práce, poté hlídkoval ve městě a podílel se na zatýkání komunistů. 14. prosince 1965 při soudním jednání Mělnikov řekl: „Účastnil jsem se zatýkání komunistů, už si nepamatuji koho, ale takové případy byly".

[…]

V lednu 1943 se Mělnikov podílel na zatýkání členů partyzánského oddílu „Kladivo" B. Glavana, L. Dadyševa, V. Pirožka, na prohlídkách, přepadech a obchůzkách s cílem dopadnout mladé vlastence. 27. ledna vtrhli do bytu Ťuleninových Němci a policie. Mělnikov byl mezi těmito bandity. Podle Vasilije (Sergejova bratra) jejich otec nabídl policistům peníze a požádal je, aby nezatýkali jeho zraněného syna. Policie však nesebrala jen Sergeje, ale také část zavazadel, chleba, krávu, a dokonce i seno.[181]

[181] https://www.molodguard.ru/article41.htm

Opět Hiroaki Kuromiya:

Další případ se týkal I. I. Mělnikova, který byl až do okupace havířem v dole 2/4 v Krasnodonu. Mělnikov, etnický Rus narozený v roce 1912 v rolnické rodině v Rostovské oblasti, nestraník s pouze jednoletým základním vzděláním, nebyl za sovětského režimu nikdy utlačován. Byl obviněn z účasti na mučení a popravách mnoha lidí v Krasnodonu (včetně slavných mladogvardějských partyzánů […]). Uprchl s Němci, ale na podzim 1944 byl v Oděse zajat Rudou armádou. Skrýval svou minulost, bojoval v Rudé armádě a byl dokonce vyznamenán medailí „Za vítězství nad Německem". O více než dvacet let později, v květnu 1965, byl však Mělnikov zatčen v kolchoze v Oděse, kde, znovu ženatý, pracoval jako zemědělec.

Prokuratura Mělnikova obvinila, že zvlášť surově mučil bývalé komunistické šéfy dolu, jako by si s nimi měl vyřizovat nějaké osobní účty. Mělnikov se přiznal k obvinění ze zatýkání, mučení, převozu vězňů a jejich těl, ale odmítl obvinění z přímé účasti na popravách. Je zřejmé, že Mělnikov byl v Krasnodonu za okupace bezvýznamným policistou; mnoho hlavních osob, které se přímo podílely na vraždách sovětských občanů, uprchlo do zahraničí a nebylo postaveno před soud. Mělnikov tvrdil, že pro policii pracoval, protože musel živit rodinu. (Později se přiznal, že z Krasnodonu utekl s Němci, protože ho děti nezajímaly). Když Němci obsadili Krasnodon, byl zajat a po pěti dnech se dobrovolně přihlásil k práci u policie. Nikdo ho k tomu nenutil. Mělnikov při soudním procesu, který se konal v prosinci 1965, tvrdil, že nevěděl, co bude práce u policie obnášet. Když začalo vraždění, pochopil, co dělá. Mělnikov vypověděl, že na osud vlasti prostě nemyslel. Byl odsouzen k zastřelení. Jeho žádost o milost na základě pokání a služby v Rudé armádě byla zamítnuta. Dne 4. dubna 1966 byl Mělnikov popraven.[182]

A závěr, ke kterému Kuromiya došel:

Šlo o obtížné případy, protože Mělnikov a Podtynnyj v sobě spojovali hrdinu i padoucha. Rozsudky smrti byly pravděpodobně politicky motivované, protože na Donbasu existuje nejméně jeden další velmi podobný případ, kdy válečného zločince bezpečnostní složky nechaly na pokoji s odůvodněním, že je hrdinou Rudé armády. Řada dalších, kteří unikli odvodu do Rudé armády a pracovali pro

[182] Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas a Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998, str.286-287

německou policii v Krasnodonu, byla souzena, ale tresty smrti nedostala. (K tomu došlo před rokem 1947, kdy byl výkon trestu smrti dočasně pozastaven).
Existovalo však mnoho dalších případů, v nichž se hranice mezi hrdiny a padouchy stíraly v jiném smyslu. Mnozí policisté (Polizei), tedy ti, kteří pracovali v německých policejních jednotkách, byli ve skutečnosti agenty NKVD. To byla nebezpečná hra, která byla na celém okupovaném území tak rozšířená, že jeden historik tvrdil, že „počet lidí, kteří se na práci v těchto institucích podíleli dobrovolně, se tím značně snížil". Ať už to bylo jakkoli, komunistická infiltrace gestapa a německé policie byla prý zaměřena na identifikaci a eliminaci zrádců. V důsledku toho se i proněmečtí obyvatelé vyhýbali kolaborantům, kteří vstupovali do policejních složek. Další funkcí komunistických infiltrátorů bylo „vyprovokovat Němce k odvetným opatřením proti obyvatelstvu". Logika byla následující: „Čím brutálnější budou akce Němců, tím větší nenávist vyvolají a tím ochotněji bude obyvatelstvo podporovat [sovětské] partyzány". Přesto mnoho nevinných občanů odmítalo uvěřit, že tito divocí „zrádci" (infiltrátoři) jsou ve skutečnosti „hrdinové".[183]

Řeč veřejného žalobce soudr. Lobka v Mělnikovově věci

Žádné slitování nad zrádci a vrahy!

Soudruzi soudci!
V tomto roce sovětský lid a celé pokrokové lidstvo oslavily 20. výročí Velikého vítězství nad německých fašismem, 20 let mírové práce a významných vítězství sovětského lidu. A teď, 20 let po zuřivé válce, budete soudit toho, kdo nebojoval za mír, kdo nebránil Vlast, ale v nejtěžší minuti jí pozdvihl nad hlavou nepřátelský meč.
Ano, dnes nesoudíte prostě zločince nebo vraha, ale zrádce rodiny, kata „Mladé gardy", spolupracovníka fašismu a opovrženíhodného vraha.
K řádnému a spravedlivému soudu mě přivedla brigáda Hrdiny Sovětského svazu Olega Koševého, kolektiv horníků šachty „Talová č. 1", půlmiliónová armáda komsomolců a mládeže Luganska.

[183] Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas a Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998, str.288)

Abych vyjádřil jejich myšlenky a city, přání a pohrdání, musím říci toto:
Pro nás, Sovětské lidi, není vyšší cti a povinnosti než být opravdovým patriotem své Vlasti, milovat ji tak, jak ji miloval Veliký Lenin, bránit ji tak, jak ji bránili Zoja Kosmoděmjanská[184], Hrdinové „Mladé gardy" a Brestské pevnosti, tisíce a stovky tisíc sovětských lidí, kteří ve jménu své Vlasti obětovali všechno, dokonce život.
Světlá vzpomínka na ně žije a bude žít v našich žhavých srdcích. V tomto roce tisíce komsomolců, mladíků i dívek prošly místa hrdinské slávy Sovětského lidu.
Hledali nové hrdiny Velké vlastenecké války, ti, kteří zahynuli „beze stopy", získali svoje jména, Ze všech konců naší Veliké Vlasti se scházeli vítězové pochodu do míst válečných bitev na Brestovskou pevnost – hrdinu.
Jsem účastník takového setkání. Vlastníma očima jsem viděl rozvaliny Brestovské pevnosti, cihly, sklo a beton roztavené německými plamenomety, viděl jsem Hrdinu Sovětského svazu majora Gavrilova, účastníky obrany Brestovské pevnosti soudruhy Matevosjana a Semenjuka, Hrdinku Abakumovovou a bývalého 15-letého výrostka Petra Klypa.
Jejich odvaha a nezištná láska k Vlasti byla silnější než fašistické plamenomety a pušky. Skláníme se před hrdinstvím živých i těch, kteří zahynuli, slavnostně přísaháme, že půjdeme cestou otců, cestou hrdinů. Chci říci soudu, že v Brestovské pevnosti je také hrst krasnodonské půdy, kterou jsme tam přivezli z mohyly mladogvardějců, že na této půdě roste strom Přátelství a Míru – strom památky těch, kteří proslavili pevnost – hrdinové a město komsomolské slávy – náš rodný Krasnodon.
A co se dá říci o tom, který dnes sedí na lavici obžalovaných, fašistickém spoluviníkovi Mělnikovovi?

---

[184] A když už je řeč o Zoje Kosmoděmjanské, musím citovat Tanaku (DF): „Na pionýrském táboře mi kamarádky s autoritativním výrazem řekly, že v Zojině těle po smrti našli 42 zárodků."
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-0-00000093-000-10001-0-1374917057
O Ljubě Ševcovové se zase vykládalo, že nakazila polovinu Němců v Krasnodonu syfilidou. Vykládali si to mezi sebou i pionýři.
http://molodguard.forum24.ru/?1-1-80-00000002-000-10001-0-1239578921

Člověk, kterému je cizí vlastenectví a Vlast, kterému je cizí všechno lidské. S příchodem fašistů se od prvních dní snažil zavést nové pořádky:

- za nepodřízení fašistům – smrt;
- za použití radiopřijímače – smrt;
- za chov poštovních holubů – smrt;

Smrt bezbranným stařím a dětem, smrt bez zákona a smrt na příkaz. Ale ráno po těchto příkazech bylo napsáno rudými písmeny: „Smrt německým okupantům!“ To psali ti, kteří zahynuli rukou sedícího zde opovrženíhodného zrádce a zbabělce, ti, kterým sovětský lid postavil věčný památník „Přísaha“.

Ale nejlepším památníkem zahynulým sovětským hrdinům je město mladých Mladogvardějsk, které staví komsomolci a mládež, která k nám přijíždí na poukázky komsomolu.

Když před třemi roky naše brigáda razičů vystoupila s vlasteneckým počinem zapsat hrdiny „Mladé gardy“ do našich pracovních kolektivů a peníze, které si vydělali, věnovat na fond míru, ve stejnou dobu tento opovržení hodný zbabělec Mělnikov skrýval svoji tvář, jedl chléb, vypěstovaný sovětskými lidmi, ohříval se teplem, které dobyli naši horníci.

Ale my nepřítele vždycky poznáme a on neujde spravedlivému soudu. A hrdinové neumírají. Spolu s námi dobývají uhlí, staví města, žijí v písních a paměti národa.

Tak jako chováme velikou lásku a obdiv k hrdinům, tak velký je náš hněv a opovržení k nepřátelům.

Mělnikov je náš nepřítel, vztáhl ruku na ty, kteří bránili svobodu a nezávislost naší Vlasti.

Ve jménu našich komsomolců a mládeže Luganska, ve jménu těch, kteří svou prací pokračují v činech „Mladé gardy“, Vás prosím, soudruzi soudci, abyste neprojevili žádné slitování s opovrženíhodným zrádcem Vlasti a vynesli tvrdý trest.

Projev veřejné žalobkyně soudr. Grigorenko Niny Vasiljevny v Mělnikovově věci

Soudruzi soudci!

Na tento soudní proces mě vyslal kolektiv učitelů Gorkého střední školy č. 1, kam chodili hrdinové „Mladé gardy“.

Jsme hrdí na to, že z nich vyrostli tak stateční bojovníci za svobodu a štěstí naší Vlasti.
Jejich život a boj je vzorem ve výchově mladíků a dívek nynějších a budoucích pokolení.
Svatě uchováváme vzpomínku na hrdiny a vychováváme mládež v tradicích „Mladé gardy“. Všechno je u nás spojeno se jménem mladogvardějců. Devizou absolventů naší školy se stalo: „Být silní duchem jako ‚Mladá garda‘ a jako oni ‚Milovat Otčinu‘“. Jména mladogvardějců jsou na pamětní desce u vchodu do školy, jejich portréty jsou ve vestibulu školy, jejich obrazy jsou v srdcích každého z nás.
Máme školní muzeum – muzeum mladogvardějců, kde už pobývaly stovky návštěvníků. Ve škole máme třídy Hrdinů Sovětského svazu Olega Koševého, Ivana Zemnuchova a velitele „Mladé gardy“ Ivana Turkeniče. V těchto školních třídách se učí nejlepší třídy školy, a v lavicích sedí nejlepší žáci třídy. Každé pondělí v těchto třídách učitelé kontrolující docházku vyvolávají jména Hrdinů a žáci, sedící v lavicích Hrdinů, odpovídají „Zahynul smrtí statečných v boji s německo-fašistickými okupanty.“
Stalo se tradicí, že 13. září, v den vyznamenání mladogvardějců, pořádáme slavnostní nástupy, na které zveme rodiče mladogvardějců. Mladogvardějci žijí spolu s námi, jsou nesmrtelní – nesmrtelní proto, že obětovali svůj život za sovětský lid, za Vlast. Budou věčně žít v našich srdcích.
Krasnodon je jen jedna stránka v hrdinském letopisu Sovětského lidu. Po hrdinském činu sovětské partyzánky Zoji Kosmoděmjanské jsem šla dobrovolně na frontu. Jako vojačka jsem viděla mnoho příkladů hrdinství pro slávu naší Vlasti. A na pozadí masového hrdinství lidu-bohatýra, vypadají jako ubozí Pygmejové vyvrhelové, darebáci podobní Mělnikovovi, kteří zradili svou Vlast a šli do služeb okupantů.
Jste, Mělnikove, zrůda, darebák, zrádce, zrádce své Vlasti, který se svíjí před soudem jako červ, tvářící se jako nevinná ovce.
Vzpomínám na hrozný rok 1943, kdy byl v Krasnodonu vynesen rozsudek nad zrádci Vlasti, zrádci „Mladé gardy“, kteří si poskvrnili ruce krví krasnodonských komunistů a komsomolců – nad Počepcovem, Gromovem a Kulešovem. Krasnodonci jedním hlasem řekli: „Psům – psí smrt!“

A dnes jsme všichni zajedno v tom, že zrádci a katovi Mělnikovovi nenáleží žádné slitování.
Soudruzi soudci, mluvím jménem těch, kteří učili mladogvardějce, i těch, kteří učí současné dědice jejich hrdinských tradic, jménem matek. Podporuji názor vyjádřený představitelem státní žaloby a žádám, aby byl nad zrádcem, darebákem a vyvrhelem Mělnikovem vynesen nejpřísnější rozsudek.
Hrdinům věčná sláva!
Zrádcům a zbabělcům – věčné pohrdání!
http://molodguard.ru/doc99.htm

Komisariáda III

1966-1967

Stranické a komsomolské vedení se drželo názoru, že by výchově mládeže uškodilo, kdyby byl Oleg Koševoj sesazen ze svého piedestalu. Tu představu nedokázal přenést přes srdce ani herec Vladimír Ivanov, který patrně trpěl pocitem, že je Oleg Koševoj.

Zpráva předsedy KGB při Radě ministrů SSSR Semičastného Oddělení propagandy a agitace ÚV KSSS o zabezpečení v tisku role vedoucích organizace „Mladá garda“

Moskva 7. května 1966
Tajné
Na Výbor státní bezpečnosti při Radě ministrů SSSR došlo prohlášení filmového herce V. Ivanova, který ztvárnil roli Olega Koševého ve filmu „Mladá garda“, že v poslední době někteří novináři, zejména odpovědný tajemník novin „Komsomolská pravda“, autor knihy „Bylo to v Krasnodonu“ K. Kostěnko, umožňují zkreslování faktů při líčení činnosti podzemní organizace „mladá garda“, když komisařem mladogvardějců nejmenují Olega Koševého, ale Viktora Treťjakeviče.
Podle příkazu Výboru státní bezpečnosti Správa KGB při Radě ministrů Ukrajinské SSR v Luganské oblasti prošetřila dokumenty, které mají k dispozici bezpečnostní orgány a Krasnodonské státní muzeum „Mladá garda“ o činnosti mladogvardějců. Soudě podle těchto materiálů byl komisařem „Mladé gardy“ Oleg Koševoj, a ne Viktor Treťjakevič, jak se snaží tvrdit Kostěnko a přeživší mladogvardějci Levašov a Aruťuňanc.
Podle názoru Výboru státní bezpečnosti neobjektivní líčení činnosti mladogvardějců a překrucování historických faktů známých celému světu velmi škodí výchově mladé generace.
Příloha: kopie zprávy UKGB pro Luganskou oblast a vyjádření, celkem 47 listů.
Předseda Výboru státní bezpečnosti
V. Semičastnyj
РГАНИ. Ф. 4. Оп. 20. Д. 959. Л. 25.
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument č. 50

A už 13. května se objevila zpráva[185] G. A. Kumaněva, člena historického ústavu AV SSSR „O některých otázkách činnosti podzemní organizace ‚Mladá garda' a jejich tiskovém pokrytí." Také on projevil obavy z toho, že rozdíly v názorech „vyvolávají u čtenářů a posluchačů velké rozpaky a škodí vzdělanosti sovětského lidu."
Tento historik navštívil Lugansk a Karanodon *(„spolu se soudruhem V. D. Šmitkovem z aparátu Ústředního výboru VLKSM"*) a opět prostudoval dokumenty včetně výslechových protokolů Kulešova, Počepcova, Černyševa, Ljadské, a také N. Ivancovové a V. Borc.
Došel k závěru, že komisařem byl Oleg Koševoj. *(„Svědčí o tom Olegovy pravé podpisy na dočasných komsomolských legitimacích[186] a skutečnost, že hitlerovci při jeho zatčení našli razítko organizace a dvě komsomolské legitimace.*"[187]) Treťjakevič byl podle jeho zjištění

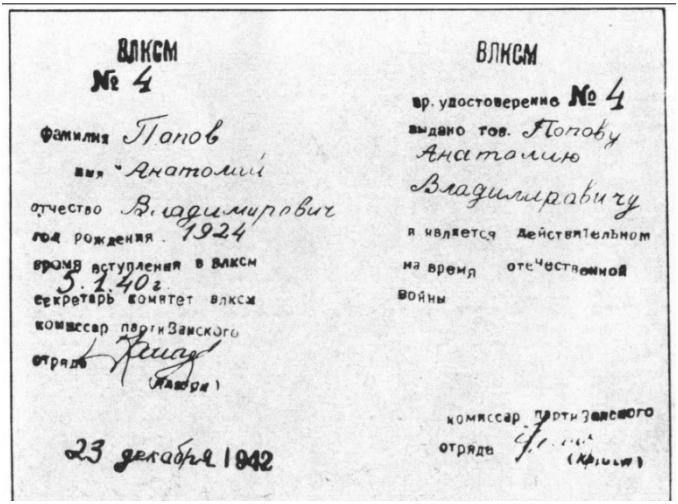
ВЛКСМ
№ 4
фамилия Попов
имя Анатолий
отчество Владимирович
год рождения 1924
время вступления в ВЛКСМ 3.1.40 г
секретарь комитет ВЛКСМ
комиссар партизанского отряда
23 декабря 1942

ВЛКСМ
вр. удостоверение № 4
выдано тов. Попову Анатолию Владимировичу
является действительном на время отечественной войны
комиссар партизанского отряда

Legitimace Anatolije Popova

[185] https://www.molodguard.ru/book17.htm
Dokument 51
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 342. Лл. 99- 101
[186] Takže ignoroval zjištění komice IML, že podpisy na komsomolských legitimacích byly přepsané.
[187] Tamtéž

ne komisařem, ale vůdcem, velitelem a organizátorem od jejího založení. Poté, co se roznesla zpráva, že Treťjakevič opustil za nejasných okolností partyzánský oddíl, stal se velitelem Ivan Turkenič.
Turkeničova zpráva v Kumaněvově zprávě dopadla ještě hůře než ve zprávě předcházející komise.

Zpráva I. Turkeniče o činnosti „Mladé gardy" (později byla zveřejněna na stránkách časopisu „Smena"), kterou muzejníci používají jako hlavní dokument, zřetelně vykazuje prvky subjektivity a určitého zkreslení faktů (např. prohlášení I. Turkeniče, že byl na první schůzi štábu „Mladé gardy", jeho vyprávění o popravě zrádce Fomina atd.)[188]

Konečně si toho někdo všiml. A dále:

Žádný z dokumentů, s nimiž jsem se mohl seznámit (kromě svědectví J. Koševé), nepotvrzuje, že by členy štábu byli U. Gromovová, L Ševcovová a S. Ťulenin. Podle některých zdrojů tam byli také Lukašov a Sofonov (svědectví Kulešova a Počepcova). Na to je zřejmě potřeba se zaměřit později.[189]

Konečně si někdo všiml i toho.

Zdá se, že naše vyšetřovací orgány měly důvod se domnívat, že Viktor Treťjakevič nesnesl mučení a bití, a jmenoval řadu členů organizace. Tuto skutečnost potvrzují svědectví různých osob. Ale tento výrok by se stejnou argumentací mohl být připsán I. Zemnuchovovi, Maščenko, Moškovovi, V. Pirožkovi a dalším členům „Mladé gardy".
Způsoby získávání výpovědí mladistvých od okupantů a jejich přisluhovačů byly nepochybně velmi sofistikované.
Nikdo však nemůže zpochybnit fakt, že Treťjakevič zemřel hrdinskou smrtí.[190]

---

[188] Tamtéž
[189] Tamtéž
[190] Tamtéž

Ten Kumaněv se mi docela zamlouvá.
Jeho závěrem bylo, že by práce na historii Mladé gardy měly pokračovat, aby se definitivně vyřešily všechny sporné otázky.
V. D. Šmidkov (vedoucí ústředního archívu ÚV LKSM) napsal svou vlastní zprávu datovanou o den později.

Ze zprávy ved. Ústředního archívu VLKSM V. D. Šmidkova pro ÚV VLKSM o prezentování v tisku historie organizace „Mladá garda“

Moskva
14. července 1966
…Vzhledem k tomu, že veškerá obecná literatura vydaná k dějinám SSSR, KSSS v posledních letech uvádí, že komisařem „Mladé gardy“ byl právě V. Treťjakevič, lze předpokládat, že se to stalo všeobecně známým faktem, který až do této nedávné doby nevzbuzoval námitky. Námitky proti této skutečnosti přicházejí především od jedné skupiny osob, a to od matky O. Koševého J. N. Koševé, jejich příbuzných a známých.
Podstata sporu spočívá v tom, aby se v zájmu zachování výchovné síly románu a jeho postav ani nezmiňovalo jméno Treťjakeviče jako komisaře „Mladé gardy“. Dopisy od této skupiny obdržely všechny ústřední orgány a instituce a toto stanovisko bylo vyjádřeno v řadě tiskových článků a na důležitých schůzích.
Je třeba poznamenat, že v atmosféře jednostranného a ničím neodůvodněného vyzdvihování zvláštních zásluh O. Koševého a jeho příbuzných na činnosti „Mladé gardy“ a zlehčování a bagatelizování činnosti ostatních se vyvinuly krajně nenormální vztahy mezi Koševými na jedné straně a příbuznými ostatních hrdinů a přeživších členů Mladé gardy na straně druhé.
Došlo to tak daleko, že matka S. Ťulenina v dopise Leonidu Brežněvovi zpochybnila smrt Olega Koševého po sérii výpadů proti rodině Koševých.
V Luganské oblasti, Krasnodonu a dalších místech kolují další fámy, které očerňují rodinu Koševých.

Musíme vzít v úvahu, že rodiče mladogvardějců posílají tisíce dopisů po celé zemi a nesprávné názory jsou zveřejňovány.
Naneštěstí absence názoru ústředních organizací na tuto záležitost umožnila, že do tohoto boje byli v různé míře vtaženi přeživší členové „Mladé gardy“ a novináři, včetně novinářů z mládežnického tisku, kteří zveřejnili řadu subjektivních a jednostranných materiálů.
V roce 1965 Nakladatelství politické literatury v knize „Lidé legend“ č. 1–v Charikovově stati o „Mladé gardě“ dokonce nezmiňuje jméno V. Treťjakeviče, zato vypisuje zvláštní roli matky a babičky O. Koševého v činnosti organizace.
Příliš mnoho se napsalo (či spíše rýpalo) do historie Fadějevových odchylek od proběhlých událostí.
V roce 1965 napsal V. Ozerov v předmluvě k Fadějevovu románu „Mladá garda“, který vydalo nakladatelství „Pravda“, že Treťjakevič byl komisařem Mladé gardy, a cituje Fadějevovo prohlášení, že postavy vylíčené v románu jsou z velké části literární a kolektivní a nelze je považovat za přesné charakteristiky skutečných osob.
Učitelé a profesoři vysokých škol dostali podrobné vysvětlení ve stejném ohledu prostřednictvím časopisu „Dějiny SSSR“, č. 4 z roku 1965. Tento časopis navíc tvrdil, že důvodem Fadějevova zkreslení byly nekvalitní dokumenty ÚV VLKSM.
Ani naše mládežnické publikace se nedokázaly zdržet této polemiky. Například kurské noviny „Mladá garda“ u příležitosti 20. výročí vítězství nad fašismem a odhalení pomníku v Treťjakevičově rodišti o něm jednostrannou senzační formou uveřejnily několik článků, v nichž propagovaly příjezd jeho příbuzných do regionu a zbytečně se šťouraly v okolnostech historie zamlčování Treťjakeviče v letech 1943-1956.
Konečně koncem února 1966 Luganská oblastní komsomolská konference zcela bezdůvodně nastolila otázku nutnosti skoncovat s vydáváním materiálů o tom, že Treťjakevič je komisařem „Mladé gardy“, a veškerá literatura, která o tom mluvila, byla v usnesení charakterizována „jako škodlivý jev ve výchově mládeže“. Konference se rozhodla zvolit za čestné členy obkomu komsomolu velitele – Turkeniče, komisaře – Koševého, členy štábu – Treťjakeviče a další. Druhý den však oblastní noviny „Komsomolec Donbasu“ jako

na vyvážení přinesly článek „Komisařova matka“ - o Treťjakevičově matce.
Takto rozdílné názory vyvolávají přirozené otázky a nedorozumění. V dopise ze Stavropolského kraje učitel literatury, který pracuje s vězni, uvádí, že chlapci chtějí znát pravdu o organizaci a žádají, aby odpovědi skutečných účastníků organizace byly právnicky ověřeny.
V souvislosti s těmito dopisy a vystoupeními v tisku se historií „Mladé gardy“ zabývalo několik autoritativních komisí. Bohužel i ony dospěly k diametrálně odlišným závěrům. Komise IML ÚV KSSS ve svém závěru kategoricky trvá na tom, že komisařem „Mladé gardy“ byl pouze V. Treťjakevič, zatímco Koševoj byl členem štábu. Komise Luganského OV KSU se domnívá opak.
Jak se dostat z této zvláštní krize?
[Šmidkov v tomto místě zopakoval Komaněvovu argumentaci o Koševém, Treťjakevičovi a Turkeničovi a dospěl k tomuto názoru:]
Na základě studia podkladových materiálů lze konstatovat, že organizátory a vůdci „Mladé gardy“ byli V. Treťjakevič, O. Koševoj a I. Turkenič. To potvrzuje řada dokumentů. Pátrání po tom, na které schůzi a kterého dne byl ten či onen zvolen, je samozřejmě zajímavé, ale nemělo by zastínit to hlavní – hrdinské činy mladogvardějců. Zjevně neexistovalo jasné vymezení odpovědnosti mezi velitelem, komisařem a členy štábu. Tyto „pozice mladogvardějců“ jsou často naplňovány dnešním obsahem.
O hrdinském životě a činnosti a hrdinské smrti V. Treťjakeviče, O. Koševého a I. Turkeniče není pochyb.
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 342. Лл. 117- 122
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 52

A zase se chce říci: konečně někoho napadlo, že Mladá garda nemusela být po komsomolsku strnule byrokratická nebo vojensky organizovaná, jak ji popsal Turkenič.
Ale 1. června 1967 se tajemník luganského oblastního výboru KSU Ševčenko znovu obrátil na politbyro ÚV KSSS „*s žádostí o přijetí opatření proti falšování historie Mladé gardy*“[191]. Některé noviny

[191] https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 52

a časopisy si prostě nedaly říct a pořád publikovaly *„nepodložená tvrzení a zprávy zkreslující historickou skutečnost“*, místo aby se držely pravověrné koševovské linie.

Oddělení propagandy, oddělení vědy a vzdělávacích institucí a kulturní oddělení Ústředního výboru KSSS zareagovalo 19. srpna 1967 a obrátilo se na ÚV KSSS se zprávou, kde sdělilo, že po posouzení všech předložených materiálů *usoudilo, že neexistuje žádný přesvědčivý dokumentární základ pro revizi zavedeného názoru na roli O. Koševého a V. Treťjakeviče v organizaci „Mladá garda“. Snaha některých soudruhů (novináře K. Kostěnka a dalších) ukázat, že komisařem organizace „Mladé gardy“ nebyl O. Koševoj, ale V. Treťjakevič, se opírá pouze o nedávná prohlášení některých členů „Mladé gardy“ (V. Levašova, G. Aruťuňance, R. Jurkina), která jsou v rozporu s jejich vlastními dřívějšími výpověďmi. Ostatní pamětníci „Mladé gardy“ (N. Ivancovová, O. Ivancovová, V. Borc, M. Šiščenko) stojí za svým dřívějším stanoviskem, že komisařem byl po celou dobu existence organizace O. Koševoj.*

[…]

Polemiky o personálním vedení Mladé gardy poškozují prestiž samotné organizace a způsobují velké potíže při informování o její činnosti. Matou mladou generaci, vzbuzují pocit obecné nedůvěry ke všemu, co se o „Mladé gardě“ píše, vyvolávají mezi mladými lidmi nezdravý zájem o podružné záležitosti – rozdělování funkcí ve vedení organizace, čímž odvádí pozornost od toho hlavního – od hrdinství, nesmrtelných činů „Mladé gardy“. Polemika vedla ke vzniku rozdílných postojů komsomolských a stranických organizací v řadě regionů k této otázce a dala vzniknout nevraživosti mezi příbuznými O. Koševého a V. Treťjakeviče.

S ohledem na všechny tyto skutečnosti považují odbor propagandy, odbor vědy a vzdělávacích institucí a odbor kultury za nutné seznámit redakce ústředních novin, časopisů, ředitele nakladatelství a tiskových agentur s obsahem této nóty a zavázat je, aby nepřipustili rozporuplné informování o této problematice.

РГАНИ. Ф. 4. Оп. 20. Д. 959. Лл. 4- 6

Žádáme o souhlas.[192].

Souhlas byl udělen 17. října 1967

Jenže pokud to pomohlo, tak ne nadlouho. Žádosti o „přijímání opatření“ se objevily v roce 1976 znovu.

1979-1981

Od druhé poloviny 70.let se uvažovalo o natočení nového filmu o Mladé gardě. To by ale znamenalo, že se musí vyřešit problémy s komisaři a vůbec se vším, co by mohlo narušovat výchovu mládeže.[193]
Valeria Borc se pustila do historického bádání. Vasilij Levašov usoudil, že tak činí proto, aby natočení filmu zabránila. Přimělo ho to k tomu, aby 2. března 1980 napsal dopis tehdejšímu řediteli muzea „Mladá garda“ A.G. Nikitěnkovi a postěžoval si na problémy, které mu V. Borc působí:

Řediteli Krasnodonského muzea „Mladá garda“ A. G. Nikitěnkovi

Anatoliji Grigorjevičí!
Dověděl jsem se, že se posledního půldruhého roku V. D. Borc věnuje činnosti, kterou lze stručně popsat jako pokus vtěsnat historii podzemí do uměleckého díla. Ale nechtělo se mi pouštět se do polemiky. Už jenom proto, že některé její skutky mají neuvážený charakter. Ale stalo se, že přes velkou nechuť bude nutné se vrátit k otázce minulosti. Pokud vím, Borc V. se začala zabývat studiem archívních dokumentů na podzim 1978, poté, co se v tisku objevila zpráva o přípravě k vytvoření televizního filmu v Kyjevském studiu nebo Dovženkově. V archívu hledala dokumentární oporu k tmu, aby zabránila uvedení

[192] https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 53
РГАНИ. Ф. 4. Оп. 20. Д. 959. Лл. 1- 3.
[193]https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 64

nového filmu. Do narušení výroby filmu se Borc snažila zapojit i mě. Svoje úsilí proti připravovanému filmu motivovala…
(Tady chybí stránka.)
… ve skutečnosti nejen v případě Viktora Treťjakeviče. Ale omezili otázku jenom na něj.
Jde o to, že s Viktorovým příchodem byl vytvořen vedoucí štáb. To byla jeho myšlenka. On navrhl zavést přísahu pro vstup do podzemí a rozpracovat prvotní návrh.
Dočasné legitimace komsomolu jsou také jeho myšlenka. Viktor vypracoval i formu legitimace.
Slyšel jsem, že se údajně našel dokument potvrzující, že Viktor Treťjakevič nepřišel do Krasnodonu v září 1942, kdy byla vytvořena „Mladá garda“, ale později. Pokud je dokument pravdivý, pak se začátek činnosti „M. G.“ musí počítat ne od srpna, ale později.
Ještě jednou potvrzují, že o tom píše ne proto, abych nastolil otázku, ale abych ukázal, památku jakého člověka se V. Borc snaží očernit.
Jeden z bratrů Viktora Treťjakeviče, Vladimír Josifovič Treťjakevič, řekl a popsal, že ještě za války, v době dovolené, přijel do Krasnodonu a obrátil se na Borc s prosbou, aby řekla o Viktorovi pravdu. A Borc napsala na Viktora dobrý posudek. Ale později, v Moskvě na předsednictvu ÚV VLKSM pod něčím vlivem odvolala, co napsala dříve. A bratři Treťjakevičové od té doby nemluví o Valerii Borc jinak než o dvojtvářné osobě.
Teď je na místě položit otázku: proč V. Borc pod rouškou historické pravdy pomlouvá zahynulého soudruha Právě teď, když se „Mladá garda“ bez lživých řečí v plném rozsahu využívá za účelem vzdělávání? Proč se právě teď začala zabývat touto činností, a ne v letech 1960-61, kdy bylo přijato rozhodnutí o rehabilitaci Viktora Treťjakeviče, a kdy byl v tisku dokonce nazván komisařem „Mladé gardy“?
Tenkrát nevyslovila žádné námitky. A co víc, zdá se, že v té době v té době ji trápily výčitky svědomí. V roce 1969 jsme se jednou bavili o obsahu mých vzpomínek. Vyjádřila se takto: „Musí se říci, kdo byl komisařem. A musí se jmenovat Oleg, bez ohledu na to, kdo to skutečně byl. Musí se to kvůli vzdělání.“ A pak nás zaplavily vzpomínky a ona vybuchla: „Ještě za války, když jsme jeli do

Moskvy, mi bylo řečeno: jestli to potvrdíš, tak tam, v Moskvě, dostaneš řád.“ Nechci jmenovat člověka, který tímto způsobem tlačil na Borc. A co bylo nutné potvrdit nedořekla. Neptal jsem se. V tu chvíli mi jí prostě bylo líto.

Ale celý průběh předchozích úvah napovídá, že muselo jít o Viktora Treťjakeviče.

Snažil jsem se zjistit, co se s ní stalo? Proč se tak chová? Příčinu je zřejmě třeba hledat v celém příběhu jejího života.

Například pro mě bylo velmi těžké odvážit se napsat tento dopis.

Zaprvé je nepříjemné pouštět se do výkladu skutečností, které v žádném případě nejsou hrdinského charakteru.

Zadruhé, není snadné najít si čas. Služební záležitosti, společenská práce.

Pro ni je to jednodušší. Už dlouho nemá co dělat. Žádné děti, žádná vnoučata. Musí mít pro co žít, ne? Proto se věnovala tomu, aby přizpůsobila historii románu.

Celá poválečná léta se nezajímala o nové věci, které se pracovníkům muzea podařilo zjistit o podzemí. Historie pro ni byl román samotný. Svým způsobem je to projev domýšlivosti hlavního hrdiny románu, který nechce uznat primární zdroj fiktivního díla – samotnou historii podzemí, posbíranou po kouscích v průběhu let.

Už jsem se zmínil, že mi Borc opakovaně volala a přišla si se mnou promluvit.

Když jsem se s ní setkal, dobře si se mnou popovídala. Dokonce se mnou v mnoha věcech souhlasila. Ale do telefonu mě tu vydírala, tu mě častovala nadávkami. Někdy mi kladla otázky-chytáky a nahrávala moje slova na diktafon.

Měl jsem dojem, že mám co do činění s duševně nemocným člověkem. Když jsem si to uvědomil, zdržel jsem se hrubé odpovědi a snažil se vysvětlovat zdvořile.

Jen jednou jsem jí řekl, co si myslím: doporučil jsem jí, aby navštívila lékaře. Od té doby se neozvala.

Podpis. Levašov

20. března 1980

Anatoliji Grigorjeviči!
Prosím naléhavě o potvrzení přijetí mého dopisu.
http://www.molodguard.ru/doc90.htm

Energické Valeriino pátrání dohnalo k zoufalství vedoucího archívu VLKSM, nám již známého V. D. Šmitkova, takže se cítil nucen obrátit s prosbou o pomoc tajemníka ÚV VLKSM Pastuchova.
Napsal toto:

V letech 1979-1980 v archivu pracuje s. Borc V.D., bývalá členka podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“.
Soudr. Borc měla možnost seznámit se se všemi dostupnými materiály v archivu, absolvovala také řadu rozhovorů s pracovníky archivu, kteří se v různých obdobích zabývali historií „Mladé gardy“. V poslední době však s. Borc V.D. s odvoláním na Váš souhlas s jejími požadavky klade archivu řadu nároků, kterým, nemajíce přímý příkaz, nemůžeme vyhovět.
Za prvé s. Borc žádá o kriminalistickou expertízu dočasných komsomolských průkazů, aby se zjistily původní podpisy, výmazy atd. Jde o to, že podle svědectví některých členů „Mladé gardy“ i podle prvních fotografií průkazů na nich byla nejprve napsána přezdívka „Slavin“ (přezdívka V. Treťjakeviče).
Za druhé s. Borc naléhavě žádá, abychom vyjasnili stranický životopis bratrů Treťjakevičových, zejména abychom si ověřili informaci, kterou od někoho slyšela, že jeden z bratrů Treťjakevičových byl údajně vyloučen ze strany za špatné chování v období organizování partyzánského podzemí.
Podle našeho názoru je jakýkoli historický výzkum činnosti „Mladé gardy“, prováděný ať už pod vlajkou Koševého nebo pod vlajkou Treťjakeviče, na škodu věci komunistické výchovy. Naše propagace „Mladé gardy“ by měla vycházet z pevné pozice – jak O. Koševoj, tak V. Treťjakevič i jejich další soudruzi byli horoucí vlastenci, kteří hrdinně padli v boji s fašismem. Nikdo nezpochybňuje a nikdy nezpochybňoval skutečnost, že v německo-fašistickém procesu byl V. Treťjakevič veden jako vůdce organizace a byl první shozen do jámy šachty.

Činnost „Mladé gardy“ jako celku, většiny jejích členů, s výjimkou otevřených zrádců, je nepochybně hrdinskou stránkou činnosti v letech Velké vlastenecké války. Historie propagace „Mladé gardy“ je však vzhledem k mimořádné popularitě knihy A. Fadějeva velmi komplikovaná, rozporuplná a někdy vyloženě tendenční tu na jednu, tu na druhou stranu. Do tohoto povyku byli zataženi i bývalí členové „Mladé gardy“ a vedoucí muzea „Mladé gardy“. Nedostatek zásadovosti v hodnocení historických faktů nemohl nevést k osobnímu ideologickému a morálnímu pádu některých účastníků „boje“. R. P. Jurkin, nejmladší člen „Mladé gardy“, ve skutečnosti zemřel kvůli své závislosti na alkoholu; bývalá ředitelka muzea Borovikovová, autorka většiny nedávných prací o „Mladé gardě“, byla vyloučena z KSSS za spekulace s propagandistickými materiály a zpronevěru dobrovolných darů.

Já jsem dlouho sliboval splnit požadavky s. Borc – provést výše zmíněná vyšetřování, ve skutečnosti jsem neudělal nic, protože jsem neměl žádné přímé příkazy z ÚV VLKSM.

Ale dopis, který obdržel od V. I. Levašova, stejně jako dopis, který poslal M. Treťjakevič, svědčí o tom, že nastává nová, zbytečná, pro věc vzdělávání škodlivá etapa vnucování diskuse o tom, „kdo byl kdo“ v „Mladé gardě“. (Dopisy jsou přiloženy.) [194]

Prosím, poraďte.

B. Šmitkov

Usnesení: „1. Pozvat do ÚV ss. Levašova a Borc a vést s nimi taktní rozhovor o nutnosti nepřekračovat meze toho, co je obecně přijato.

2. Udělat nějaký dokumentační sborník v „Mladé gardě“[195], kde by se daly uspořádat [akcenty].

3. Vypořádat se s Maščenko“.

РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 3686. Лл. 3- 4.

Originál

https://www.molodguard.ru/book17.htm

dokument 62

[194] Dopisy nebyly zveřejněny, jsou uloženy v RGASPI. F. M-1.

[195] Myslí se nakladatelství Mladá garda

Valeria Borc se zřejmě k problému vyjádřila dopisem, a Šmitkov se k tomu dopisu vyjádřil takto (opět píše Pastuchovovi):

Moskva
1980
Dopis s. Borc V. D. se dotýká dvou témat:
- Polemika s různými autory a především s V. Levašovem o roli O. Koševého a V. Treťjakeviče ve vedení Mladé gardy;
- Návrh na další zachování památky mladogvardějců.

I. Cíl vědeckého bádání V. Borc dokázat na základě všech dostupných pramenů neomylnost autority O. Koševého jako komisaře podzemní organizace je velmi úzký a vzdálený úkolům propagace bojové činnosti „Mladé gardy" obecně a úkolům výchovy mládeže na základě jejího hrdinství. Po přečtení těchto rozsáhlých důkazů však čtenář získá ještě více pochybností, ne-li potvrzení opačného názoru. Místo fundované analýzy dokumentů, vzpomínek V. Borc podává chaotický, zmatený, v mnoha případech rozporuplný popis událostí při líčení vzniku „Mladé gardy", práce jejího štábu, opakovaně zdůrazňuje své osobní zásluhy v řadě klíčových momentů (sjednocení skupiny, činnost partyzánského oddílu, přijetí do komsomolu, rozkaz k přechodu fronty).
Rozčílení a osobní angažovanost v činnosti organizace bohužel vedly V. Borc nejen k odklonu od objektivity při líčení událostí, ale fakticky i k metodě očerňování jejích oponentů. V dopise se objevuje diskreditační materiál o Levašovovi až po pochybnosti o jeho vojenské činnosti jako vojenského rozvědčíka (s. 28, 32, 54), bratrech Treťjakevičových (s. 47, 48, 49) a konečně obvinění Viktora Treťjakeviče ze zbabělosti, zrady a vydání „Mladé gardy" nepříteli (s. 9, 13, 21, 22, 26, 30, 31, 32).
Takové postavení otázky je nepodložené, nedokázané, zpochybňující výnos Prezidia Nejvyššího sovětu SSSR o vyznamenání V. Treťjakeviče, a proto ideologicky nebezpečné. Je třeba zdůraznit, že od roku 1943 se žádné takové názory v tisku neobjevily.
Současně s dopisem V. Borc se objevila v tisku kniha „Nejdražší role" filmového herce V. Ivanova, který svou uměleckou dráhu prakticky

začal i skončil rolí O. Koševého ve filmu „Mladá garda“. V. Ivanov je osobou zainteresovanou na propagaci obrazu O. Koševého, protože po ztvárnění své role, a zejména v posledních dvaceti letech, cestuje po zemi jako lektor výboru propagandy sovětského filmového umění a hovoří o „Mladé gardě“ a své roli. A samozřejmě musí odpovídat na mnoho otázek o V. Treťjakevičovi. A to, co nyní zveřejnil V. Ivanov o V. Treťjakevičovi, velmi výmluvně potvrzuje myšlenku, že sovětský lid potřebuje hrdinský čin, je mu cizí hrabat se v hierarchii štábních vztahů, poukazovat na slabost, zbabělost mladogvardějců (výňatek z brožury V. Ivanova je přiložen).

II. Otázky spojené s dalším udržováním paměti o mladogvardějcích nejsou nové, byly v posledních letech opakovaně kladeny ÚV VLKSM a postupně řešeny. Obecně lze říci, že na tyto problémy by mohl být upozorněn Vorošilovgradský obkom LKSM Ukrajiny.

Podle našeho názoru je vhodné vznést dotaz na dodatečné ocenění jednotlivých mladogvardějců vojenskými vyznamenáními; Levašov a Lopuchov byli opakovaně vyznamenáni vysokými státními vyznamenáními. Iniciování petice za udělení titulu Hrdina Sovětského svazu I. Turkeničovi nevyhnutelně vyvolá velký příliv dopisů týkajících se I. Turkeniče i ve vztahu k V. Treťjakevičovi.

Není třeba v tuto chvíli měnit nápis na pomníku V. Treťjakeviče v kurském kolchozu, což by vyvolalo nespokojenost nejen obyvatelů této obce, ale i Treťjakevičových příbuzných, mladogvardějců Levašova a Lopuchova, kteří mají mnoho faktických materiálů o tom, že V. Treťjakevič byl jedním z hlavních organizátorů a vůdců Mladé gardy jak po stránce věcné, tak i z hlediska svého postavení ve štábu.

Není třeba vytvářet nějaké nové komise pro zkoumání činnosti Mladé gardy ani kriminalistické expertízy jednotlivých dokumentů, protože samotná podstata bojové hrdinské činnosti organizace jako celku, jejích jednotlivých hrdinů a vůdců je naprosto jasná a nezpochybnitelná a otázka vztahů uvnitř štábu „Mladé gardy“ a podřízenosti v hodnostech vůdců není pro propagandu činnosti „Mladé gardy“ stěžejní. Navíc je to velmi matoucí a nemělo by to být středem pozornosti.

Podle našeho názoru by s. Borc V. D. mohl přijmout některý z tajemníků ÚV LKSM, při tomto setkání by mohla být informována

o pozornosti ÚV LKSM k propagaci hrdinské činnosti Mladé gardy (rekonstrukce muzea, natáčení filmů atd.), o podpoře řady jejích návrhů na zvěčnění památky mladogvardějců (rekonstrukce a instalace pomníků na hrobech členů Mladé gardy).
Současně by se mělo s. Borc V.D. jasně sdělit přání, aby nevystupovala písemně a ústně s materiály hanobícími jednotlivé mladogvardějce, které mohou způsobit vážné ideologické škody na výchově mládeže k tradicím mladogvardějců jako celku.
V. Šmitkov
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 3686. Лл. 12- 14.
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 63

Film natočen nebyl.
Ale Valerii Borc stejně otázka Treťjakevičova komisařství nedala spát. V roce 1992 novináři Alexeji Golenkovovi řekla:
„Teprve poté, co se mi podařilo se dostat k J. V. Andropovovi a po roční prověrce podle jeho pokynů, byl v únoru 1983 nápis ‚komisař' na pomníku změněn na nápis ‚člen štábu.'"[196]

1985

Valeria Borc píše generálnímu tajemníkovi KSSS, kterým nebyl nikdo jiný než Michail Gorbačov.

Vážený Michaile Sergejeviči!
Teď se v tisku objevuje mnoho vzpomínek válečných veteránů. Lidé, kteří válku prožili, je čtou s velkým dojetím. O to bolestnější je všimnout si v těchto vzpomínkách nepravdy, zveličování vlastních zásluh, ba dokonce touhy přivlastnit si cizí slávu.
Takovým tíživým dojmem na mě působí příliš sebepropagační rozhovor s mým soudr. z krasnodonského podzemí, soudruhem V. I. Levašovem. Mluví o sobě jako o jednom z organizátorů „Mladé gardy", označuje se za člena štábu, bezostyšně si připisuje a dovoluje

[196] https://mumrak.livejournal.com/25138.html

novinářům, kteří o něm píší, aby mu připisovali mnohé z toho, co v „M.G.“ udělal jeho bratranec, který zemřel spolu se všemi mladogvardějci, skutečně pozoruhodný člověk – Sergej Levašov.
Vezměme si například noviny „Večerní Moskva“ ze 17. 9. 82. „Bratranci Sergej a Vasilij Levašovovi,“ píše novinář podle slov V. I. Levašova, „byli jedněmi z organizátorů podzemní organizace. Sergej Levašov v knize A. Fadějeva je kolektivním obrazem: odrážejí se v něm osudy obou bratranců“.
Zde bychom měli připomenout A. A. Fadějeva, který napsal: „… absolutně všechny členy ‚Mladé gardy‘ jsem uvedl pod jejich vlastním jménem a příjmením.“
Jedinou výjimkou bylo jméno zrádce. Podle A. A. Fadějeva „je to jediné příjmení mezi mladogvardějci, které jsem změnil…“ (materiály a výzkum. Nepublikovaný Fadějev. Moskva „Chudožestvennaja literatura“, 1977, s. 133).
Další článek v novinách „Rudá hvězda“ ze 17. března 1984 začíná zprávou, že S. A. Kovpak udělil V. I. Levašovovi po válce medaili „Partyzán Velké vlastenecké války“ II. stupně. Chci říci, že neexistuje žádný příkaz vedoucího Ústředního štábu partyzánského hnutí k udělení této medaile V. I. Levašovovi. A.V.Toricyn – předseda komise pro vyšetřování zločinů fašistů v Krasnodonu, zástupce vedoucího Ústředního štábu partyzánského hnutí za války, o tom také napsal do „Rudé hvězdy“.
Mimochodem, s. Toricyn také zpochybňuje fakt pobytu Vasilije Levašova v radistické škole, stejně jako jeho vyslání do týlu nepřítele, protože to není potvrzeno dokumenty.
Moje neúnavné pokusy objasnit tragickou záhubu mladogvardějců mě přivedly k vedoucímu Správy automobilových staveb Záporožského stavebního trustu – soudruhu Ševčenkovi V. P., který žije v Záporoží (d.14-a, byt 29).
Naše setkání s V. P. Ševčenkem se uskutečnilo v Krasnodonu v lednu 1982 za přítomnosti zástupce ředitele Krasnodonského státního muzea „Mladá garda“ N. I. Grigorenka a docenta Vorošilovgradského pedagogického institutu J. A. Kolesnika.
V. Ševčenko nám řekl, že v lednu 1943 byl zadržován v jedné cele s mladogvardějci a že tam byl nejen Sergej, ale i Vasilij Levašov. Pokud je to skutečně pravda, je o čem přemýšlet.
Doufám, že správně pochopíte, že se k Vám neobracím z touhy podělit se o slávu, ale kvůli přání dosáhnout pravdy a spravedlnosti.

S pozdravem V. Borc, členka KSSS od roku 1953
podplukovník v záloze, 1942-1943
členka podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“

Moje adresa: Moskva, 125195, ulice Smolnaja, d.33, byt 19
Valeria Davidovna Borc.

8. ledna 1985

RGASPI F-100, OP-1,
http://www.molodguard.ru/doc131.htm

1989–1991

Valeria Borc bojovala dál. Když 5.ledna 1989 vyšel v „Komsomolské pravdě“ článek „Na vahách pravdy“, jehož tématem bylo obnovení dobrého jména Viktora Treťjakeviče, obrátila se dopisem na šéfredaktora listu V. Fronina s ostrou kritikou článku. Redakce byla povinna na tento dopis odpovědět. Jenže jak?

V. Fronin v reakci na tento dopis a prakticky na obranu stanoviska listu v dopise Ústřednímu archívu VLKSM uvedl, že „obecně vzniká dojem, že autorka dopisu je v zajetí velmi mylné představy uvedené v materiálu: představy, že obnovení dobrého jména a pravdy o jednom hrdinovi vrhne stín na jiného hrdinu“. V. Fronin navrhl, že pokud navzdory četným komisím ÚV KSSS a ÚV VLKSM „je V. Borc přesvědčena, že celá pravda zatím… nebyla stanovena, má možná smysl znovu zřídit kompetentní komisi složenou z odborných historiků.“

B. Chorunžij, vedoucí ÚA VLKSM, v dopise tajemníkovi ÚV VLKSM N. I. Palcevovi z 21. ledna 1989 po dalším dopise Valerie Davidovny Borc vyslovil přesvědčení, že je třeba „ještě jednou se vrátit k dokumentům organizace, které jsou uloženy v ÚV VLKSM, aby bylo učiněno konečné rozhodnutí a výsledky zveřejněny v novinách „Komsomolská pravda“.

Vzhledem k tomu, že dokumenty organizace jsou rozsáhlé, vyžaduje práce na nich značný čas. V. Chorundžij požádal o prodloužení lhůty

pro odpověď [na dopis V. Borc] *do 23. března 1989, tj. o další dva měsíce.*[197]

První tajemník ÚV VLKSM V.I. Mironěnko se nad tím požadavkem sice pozastavil, ale lhůtu prodloužil. Ukázalo se však, že ani delší lhůta nestačí, což vedlo k rozhodnutí uspořádat v ÚV Komsomolu setkání, které se mělo zabývat činností komsomolské organizace „Mladá garda"
Setkání se uskutečnilo 27.dubna 1989. Účastnili se ho pracovníci ÚA VLKSM, vědci, Vladimír Treťjakevič a Vasilij Levašov. Valeria Borc se nezúčastnila. Jelena Koševá už nebyla naživu (zemřela v roce 1987)[198]. Výsledkem bylo pět magnetofonových kazet se záznamem

[197] История «Молодой гвардии» (г. Краснодон): взгляд через 60 лет http://ebookiriran.ru/index.php?view=article&section=8&id=94

[198] Ředitel muzea „Mladá garda" Nikitěnko se rozzlobil na způsob, jakým o smrti J. N. Koševé referovala Naděžda Ažgichivová v časopise Ogoňok"
„Ale palmu prvenství mezi všemi publikacemi o ‚Mladé gardě', které překrucují fakta, možná obdrží časopis ‚Ogoňok', který v říjnovém čísle 44 publikoval ‚Rukojmí legendy' Naděždy Ažgichinové.
Řeč je v podstatě opět o problémech v historii krasnodonského podzemí, které se nyní studují. To je záležitost komise, Je ale nutné se zmínit zvlášť o jednom odstavci. Aby to bylo čtenáři jasné, uvedu jej: ‚…jediná z rodičů vyznamenaná řádem, který sloužil jako trampolína pro všechny místní vůdce, Jelena Nikolajevna umírala v nevytopeném bytě vedle ochrnuté matky, a nikdo z komsomolských praporečníků ani turistů, kteří naslouchali vyprávění matky, která vychovala hrdinu, nenapadlo, aby se zajímali, jestli nepotřebuje přinést dřevo nebo kbelík vody.'
[…] O jakém nevytápěném pokoji může jít řeč, když Jelena Nikolajevna zemřela v městské nemocnici 27. června 1987, za donbaského horkého letního dne? Co s tím má společného její ochrnutá matka, která zemřela o deset let dříve, v roce 1977? Komu je tato sentimentální lež určena? Jelena Nikolajevna žila dlouhou dobu v pohodlném třípokojovém bytě ve druhém patře domu ve středu Krasnodonu, mimochodem, s teplou vodou. Proč by potřebovala dřevo nebo kbelík vody? Nevím, jestli je tato hloupost k smíchu nebo k pláči, V posledních měsících života Jeleny Nikolajevny se z jejího bytu prakticky nehnuli lékaři. Pohřbil ji celý Krasnodon s velkými poctami, Abychom to my, krasnodonští, nevěděli!"
http://molodguard.ru/article131.htm

oněch besed. Odtud máme vyprávění o tom, jak se Vladimír Treťjakevič v roce 1944 pokusil rehabilitovat svého bratra.
Aruťuňanc a Jurkin už v roce 1989 nebyli naživu, ze členů Mladé gardy tam vypovídal jenom Vasilij Levašov, kterému tehdy bylo 65 let. Z onoho rozhovoru víme o Levašovových osudech po odchodu z Krasnodonu a o jeho snaze prosadit treťjakevičevskou verzi historie. Rozsáhlé výňatky z přepisu oné besedy jsou v Příloze.

O schůzce v roce 1989 nebyla vypracována žádní analytická zpráva. Účastníci ani neudělali opravy v přepisu stenogramu. […] Na konci schůzky se podepsali na čistý papír a poté byl text vytištěn. Jednalo se o běžnou praxi. V sovětských dobách se takové věci nejednou stávaly. [199]

Nová zjištění o historii Mladé gardy na oněch schůzkách nezazněla.

Na doporučení vyšších komsomolských orgánů na Ukrajině se Luganský oblastní výbor LKSMU 9. října 1990 rozhodl vytvořit pracovní skupinu, která by shromáždila „všechny možné materiály týkající se historie Mladé gardy a prostudovala epizody spojené se jmény O. Koševoj a V. Treťjakevič, kteréžto události vyvolávají kontroverzní interpretace“. Pracovní skupinu tvořili členové komsomolu, vědečtí pracovníci městských vysokých škol, novináři, zástupci KGB, lidoví poslanci SSSR a „informátoři“. Bylo rozhodnuto požádat o pomoc přeživší členy „Mladé gardy“. Cílem pracovní skupiny bylo pomoci při obnově pravdy o činnosti krasnodonského podzemí. Skupina zároveň poznamenala, že samotné činy, které „Mladá garda“ vykonala, by neměly být zpochybňovány: „Tyto činy nelze vzít zpět kvůli konjunktuře. Mohou být umlčeny nebo zkresleny, což se dělo po mnoho let…“ [200]

[199] История «Молодой гвардии» (г. Краснодон): взгляд через 60 лет http://ebookiriran.ru/index.php?view=article&section=8&id=94

[200] Tamtéž

Tím si ovšem budoucí Meziregionální komise pro studium antifašistické činnosti komsomolské organizace „Mladá garda“ určila hranice.
V roce 1991 konečně došlo k forenznímu přezkoumání dočasných komsomolských legitimací číslo 3,4,6,7 vystavených na jména Borc, Popov, Ivancovová a Fomin.

Závěr:
1) číselné údaje označující čísla dočasných osvědčení (č. 3, 4, 6, 7) nebyly změněny, tj. jsou původní.
Rukopisné zápisy jména komisaře partyzánského oddílu (v závorkách) ve všech osvědčeních byly změněny vymazáním. Původní obsah těchto záznamů nelze vzhledem k intenzitě výmazu zjistit.
V dočasném osvědčení pro Ivancovovou, O. I. (na 1. straně vnitřní strany průkazu) je v místě prvního písmene čitelného jména komisaře partyzánského oddílu „Kašuk“ (v závorkách) uvedeno písmeno „S“.[201]

1992-1993 Luganská komise

Komise složená z luganských a moskevských historiků včetně V.I.Semistjagy prostudovala dokumenty uložené v krasnodonském muzeu „Mladá garda“, ve státních archívu Luganské oblasti (GALO), ve stranickém archívu a dalších archívech včetně několika osobních. Též vyslechla přeživší členy Mladé gardy (V. D. Borc, V. I. Levašova, O. I. Ivancovovou), osoby spojené s mládežnickým podzemím (N. Ščerbakovovou, O. Titovovou, N. Ťuleninovou a další), příbuzné mladogvardějců, vyšetřovatele NKVD, Vyrikovovou, Ljadskou a G. V. Stacenka, a také vědecké pracovníky muzeí. Zanalyzovala dokumenty a materiály předchozích komisí. K jakým závěrům komise došla ukazuje její závěrečná zpráva v Příloze.

[201] https://www.molodguard.ru/book17.htm
Dokument 67
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 368д. Лл. 1- М.

Stručně řečeno, komise nenašla důkazy, že by Mladá garda měla stranické vedení. Dalším zásadním zjištěním bylo, že Oleg Koševoj byl mnohem skromnější postavou, než uvádí legenda, kdežto Viktor Treťjakevič byl naopak postavou klíčovou.
Některé otázky zůstaly nevyřešené. Na další činnost komise se nenašly peníze. Kromě toho nebyl asi ani zájem. Zdá se, že ti historikové, kteří se Mladou gardou zabývali, od 90.let nepřišli s ničím novým.
Fadějevova kniha se přestala vydávat, muzeum zaznamenalo pokles návštěvnosti.
Valja Borc podle zmínky v DF vystoupila z komunistické strany. Zemřela v roce 1996. Její popel byl podle jejího přání letecky rozptýlen nad Krasnodonem.

…a později

Zajímavá, leč nedohledatelná informace:

„Komise, vytvořená z rozhodnutí ukrajinského prezidenta Kučmy, našla nové materiály o Mladé gardě, zejména skutečnost, že v archivu GRU MO RF se nachází dokument, z něhož vyplývá, že Hlavní vedení armádní rozvědky Dělnicko-rolnické Rudé armády považovalo tuto organizaci za provokaci. Materiály jsou utajovány až do roku 2075.[202]“

Začátkem 21.století začal za Treťjakeviče kopat lokální historik Vladimír Ivanovič Podov. Narodil se v roce 1924, byl tedy ve věku členů Mladé gardy. Od roku 1941 se účastnil velké Vlastenecké války. Absolvoval Historickou fakultu Rostovské státní univerzity. Od roku 1957 žije na Donbasu a zabývá se dějinami této oblasti.[203] Spolupracoval například na třísvazkových Dějinách Donbasu. V roce 2007 vyšla jeho kniha „Záhady a tajemství Mladé gardy“. Avšak již předtím posílal představitelům různých institucí – včetně čínského

[202] Vladimír Kornijenko: Novo-Archtyrka
https://proza.ru/2011/04/03/802
[203]https://lib-lg.com/index.php/eshchjo/kraevedam/vydayushchiesya-kraevedy-luganshchiny/1356-podov-vladimir-ivanovich#biografiya

vyslance – dopisy, ve kterých žádal uznání pro Viktora Treťjakeviče. Protože ale současně obvinil různé lidi z různých věcí, neutrpěl úspěch.

2006

V roce 2006 byl na motivy příběhu Mladé gardy natočen film „Poslední zpověď“. Ve filmu kromě skutečných postav figuruje fiktivní postava Aljoši, který vnáší do děje náboženský prvek. Viktor Treťjakevič mezi filmovými postavami chybí.
Poprvé se v uměleckém díle objeví velitel německého četnictva Ernst-Emil Renatus, kterému se ale na rozdíl od skutečnosti podařilo uprchnout a po letech se vrátil do Krasnodonu, aby vzpomínal na minulost.
(Wikipedie)

2015

Natočen dvanáctidílný televizní seriál „Mladá garda“. Třebaže tvůrcové tvrdili, že byl seriál natočen podle nejnovějších historických poznatků, hrála opět velkou roli fantazie. Někteří kritikové seriálu vytýkají ahistoričnost.

https://web.archive.org/web/20150503004749/http://www.1tv.ru/cinema/ts=794

2022

22.září 2022 byl Viktoru Treťjakevičovi udělen titul Hrdina Ruské federace.

УКАЗ

ПРЕЗИДЕНТА РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

О присвоении звания
Героя Российской Федерации
Третьякевичу В.И.

За активное участие в создании и деятельности подпольной комсомольской организации "Молодая гвардия", мужество и героизм, проявленные в борьбе с немецко-фашистскими захватчиками в период Великой Отечественной войны 1941 - 1945 годов, присвоить звание

ГЕРОЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

ТРЕТЬЯКЕВИЧУ Виктору Иосифовичу (посмертно).

Президент
Российской Федерации В.Путин

Москва, Кремль
22 сентября 2022 года
№ 655

Mladá garda ukrajinská
Malá čítanka

Karel C. Berkhoff: Sovětští občané a etnická identita

Ve 30. letech 20. století sovětský režim upřímně a často nepřímo podporoval neruskou odlišnost různých nerusky mluvících obyvatel Sovětského svazu. Každý sovětský občan obdržel ruskou, kazašskou, židovskou, ukrajinskou nebo jinou „národnost" a jako takový se zapsal do sčítání lidu. Zdá se, že málokterý řadový občan se o toto důležité opatření zajímal a svou „národnost" si vybíral náhodně. Když tedy přišla válka, rozdělení obyvatelstva na „národnosti" již nějakou dobu existovalo, ale jen málo sovětských občanů mu věnovalo větší pozornost. Německá okupace otevřela mnohým sovětským občanům oči, aby si uvědomili význam národnosti: Židé trpěli jako Židé a Ukrajincům se zpočátku dostávalo, nebo se zdálo, že se jim dostává, přednostního zacházení při získávání zaměstnání a při propouštění ze zajateckých táborů.

[Přesto měli mnozí obyvatelé potíže se nějak národnostně identifikovat. Nejoblíbenější formou identifikace bylo slovo „naši". Do této skupiny byli na Dněperské Ukrajině zahrnováni i Rusové, ale ne Němci nebo Židé. Rusů byli ale dva druhy, jedni byli „naši", druzí, hanlivě nazývaní „Kacapy", nebyli „naši".]

Pak [po porážkách Rudé armády] se objevila nová očekávání. Mnoho lidí začalo očekávat polonezávislou ukrajinskou vládu. Sotva Kyjev změnil vládce, lidé se na ulicích bavili o tom, kdo jimi bude. Někteří zmínili Symona Petljuru; jiní si byli jistí, že sovětská média nelhala, když informovala o jeho vraždě, a označovali socialistického emigranta a bývalého vůdce Volodymyra Vynnyčenka za vůdce celé Ukrajiny, sovětští občané se ptali haličských Ukrajinců a dalších přijíždějících ze západu na Vynnyčenka, (a někdy i na Petljuru), zda už existuje ukrajinská vláda a proč Kyjev nevydává žádné pokyny. Méně rozšířená fáma tvrdila, že bude existovat i ukrajinská armáda.
Jedním ze zdrojů takových řečí byla sovětská propaganda – předválečná a válečná propaganda proti fiktivnímu Svazu pro osvobození Ukrajiny a banderovcům. Dalším byli volyňští němečtí vojáci, kteří obyvatelstvu říkali, že už existuje ukrajinská vláda, zmiňovali jména a říkali, že Ukrajina se stane německým protektorátem. Ačkoli vlajka s hákovým křížem

umístěná vedle ukrajinské modrožluté vlajky na katedrále svaté Sofie 13. října 1941 většinu těchto očekávání v Kyjevě rozptýlila, jinde přesvědčení, že ukrajinská vláda přijde, přetrvávalo ještě několik měsíců. Tyto zvěsti však nedokazují, že by ukrajinští obyvatelé prosazovali konečný nacionalistický cíl – ukrajinskou státnost, ať už polo – nebo zcela nezávislou. Od samého počátku věnovaly všechny německé agentury pozornost jakémukoliv požadavku na nezávislost, ale zatímco ho nacházely mezi malou ukrajinskou inteligencí a banderovci, naprostá většina obyvatelstva, jak zjistily, nebyla ani proti, ani pro ukrajinský stát.
[…]
Ukrajinskojazyčné prameny obecně potvrzují nedostatek touhy po ukrajinské státnosti. Jeden z banderovců napsal na začátku roku 1943: „Pro část našich krajanů se Moskva a Moskevská oblast kousek po kousku staly /vlastí/ a ruský lid a Rusko – společnou vlastí a společnou společností, která byla nejprve ruská, pak pravoslavná, slovanská, proletářská a nyní sovětská“. Měli jen „úzké, teritoriální cítění“. Válečný folklor, který se zachoval, je rovněž vlastenecký, nikoli etnocentrický nebo státotvorný: často se v něm zmiňuje „Ukrajina“, ale „Ukrajinci“ jako národ se objevují jen zřídka. Seleško zjistil, že Ukrajinci ve Vinnici mluvili o „naší bohaté zemi“, čímž mysleli Sovětský svaz, a když měli na mysli Halič (a někdy také západní Volyň), mluvili o „Polsku“ - tedy o tom, co ukrajinští nacionalisté nazývali „západní Ukrajinou“. […]
Stručně řečeno, průměrný Ukrajinec na Dněperské Ukrajině se nejvíce staral o blíže neurčené „naše“, nepovažoval sovětskou nadvládu za „ruský“ projekt a svou ukrajinskou identitu nepovažoval za prvořadou nebo dokonce za zvlášť důležitou Ačkoli šíření pověsti o Vynnyčenkovi naznačuje přetrvávající vzpomínku na autonomní Ukrajinskou národní republiku z revolučních let, sotva existují důkazy o významné lidové podpoře nezávislého ukrajinského státu. Neexistují ani žádné důkazy pro představu, že strádání pod nacistickou nadvládou způsobilo, že většina lidí přikládala větší význam své etnické příslušnosti. I za nacistického režimu se obyčejní lidé o etnicitu, natož o nacionalismus, zajímali jen málo. Dalo hodně práce najít jen jediný důkaz o lidových protiruských náladách: dobovou banderovskou zprávu, která tvrdí, že počátkem roku 1943 panovalo na jihu silné nepřátelství mezi Ukrajinci a Rusy. Z pohledu ukrajinských nacionalistů byl počet „pravých“ Ukrajinců znepokojivě nízký.
[…]
Navzdory rozšířené „sovětské“ podezřívavosti přijímali rolníci navrátivší se emigranty z revolučního období, ať už šlo o bývalé ukrajinské

bojovníky za nezávislost nebo o Bílé, s tradiční pohostinností. V roce 1942 přijel do Bílé Cerkve veterán ukrajinské armády z revolučního období, který nyní pracoval pro Organizaci Todt. Lidé ho obskakovali, vyptávali se a tahali ho za rukáv: „Zastavte se, prosím, pane důstojníku, dejte si chleba a sůl, nebudete litovat." Bývalý Bílý Rus, který také navštívil tento kraj, měl problém přesvědčit své hostitele, že týdenní pobyt u nich bohatě stačí.

Pohostinnost se vztahovala i na ukrajinské rodáky z Haliče a západní Volyně, ať už přijeli v německých službách, nebo z vlastní vůle. Tyto lidi však čekal šok: vždy se setkali s přesvědčením, že jsou Němci nebo někdy Poláci. Z velké části to bylo proto, že tito Ukrajinci byli mnohem lépe oblečeni. Místní obyvatelé se zřejmě domnívali, že ten, kdo není špatně oblečen, nemůže být pravděpodobně jedním z „našich". Navíc se jejich jazyk lišil od ukrajinštiny, kterou se mluvilo na sovětské Ukrajině. Jak je možné, divili se místní, že tito Němci mohou mluvit „polsky" nebo, pro jistotu špatně, *po-našomu*, „jako my"? V podolském městě Felštýn měla banderovská operační skupina v červenci 1941 problém přesvědčit lidi, jak vzpomíná jeden z jejích členů:

> „My nejsme Němci! Jsme vaši bratři, Ukrajinci ze západních zemí – z Haliče," dodávám pro jistotu. „Přišli jsme vás navštívit a zjistit, jestli vám můžeme s něčím pomoci."
> „To je hezké! Potřebujeme sklidit obilí, protože se jinak vysype a přijde nazmar!" ozval se starší, asi padesátiletý občan. Přestože byla tma, lidé, zvědaví na „Němce", se kolem nás pomalu shromažďovali jako na schůzi…
> „Takže tady žádní Němci nebyli?" zeptal jsem se znovu.
> „Ne, jenom vy."
> „Ano, ale my nejsme Němci! Jsme stejní jako vy. Copak to nepoznáte podle naší řeči?"
> „Jo, vypadá to, že Němci umí mluvit jako my!" odpověděl jeden z nich.
> „To je pravda," říkám. „Máš pravdu, strýčku! Ale my jsme Ukrajinci!"
> „Podívej," říká kamarád Roman a ukazuje přitom svou modro-žlutou pásku na ruce. Pak ukáže na trojzubec: „A to je ukrajinský znak."
> „Symbol ukrajinského státu," vysvětluje haličský přítel a mírně kroutí hlavou, podrážděn tím, že tady, tak blízko řeky Zbruče,

lidé neznají státní ukrajinské znaky. Teprve tehdy se jeden ze zvědavců přesvědčil, že nejsme Němci. Protlačil se k nám a řekl: „Ach ano! To je pravda! Vzpomeňte si na Ivana Petroviče, to bylo za otce Petljury! Měli jsme úplně stejné prapory. Je to ten samý trojzubec!“

„Úplně stejný jako Petljurův!“ potvrzovali teď ostatní, zatímco další přicházeli blíž, aby se přesvědčili, zda Petljura skutečně míval úplně stejný trojzubec.

Ohledně pozdější popularity „západňanů“ se prameny rozcházejí. Mnozí lidé se nakonec vyhýbali Haličanům, o nichž věděli, že je německé úřady často pronásledují.

Karel C. Berkhoff. Harvest of Despair Life and Death in Ukraine under Nazi Rule, 2008

Hiroaki Kuromiya: Ukrajinští nacionalisté na Donbase

Ukrajinské záležitosti, ne-li ukrajinský nacionalismus, začaly přitahovat pozornost lidí i v tak silně rusifikovaném místě, jako je Donbas. Připojením západní Ukrajiny a severní Bukoviny v roce 1939 Stalin zvláštním způsobem sjednotil velkou část Ukrajiny, která byla téměř tři století rozdělená. Vývoz pracovních sil z nově připojených oblastí do Donbasu sblížil dvě skupiny Ukrajinců s velmi odlišným historickým zázemím. Když vypukla válka, Moskva začala dělat ústupky různým společenským silám, které předtím potlačovala jako nepřátelské elementy. Jedním z příkladů je církev, což se odrazilo v konkordátu mezi Kremlem a ruskou pravoslavnou církví z roku 1943. Dalším příkladem bylo národní cítění a tradice. Stalinova rostoucí identifikace s Ruskem byla patrná již ve 30. letech. Jak naznačuje Chruščovův projev z 6. července 1941, ústupky, přinejmenším formální, se dělaly i ukrajinskému národnímu cítění. Válka každopádně rychle oddělila celou Ukrajinu od Ruska.

Ukrajinský nacionalismus byl jednou z alternativ, která se stala obyvatelům Donbasu dostupnou. Tato ideologie přicházela především ze západní Ukrajiny. Otázka vztahů mezi nacisty a ukrajinskými nacionalisty (zejména Organizací ukrajinských nacionalistů neboli OUN, založenou na západní Ukrajině v roce 1929) je složitá a emotivní. Někteří ukrajinští nacionalisté byli stejně rasističtí a fašističtí jako jejich protějšky v Německu, Itálii a jinde. Jednoznačně kolaborovali s nacisty. Nacisté využívali ukrajinské nacionalisty jako protiváhu Sovětům. Jakmile se však ukázalo, že nacisté nedovolí vznik nezávislého ukrajinského státu a začali

potlačovat ukrajinské nacionalisty, mnozí z nich se obrátili proti nacistům a vedli dvojí válku proti Německu a Rusku. Během války přicházeli nacionalisté ze západu, aby si vybudovali politickou základnu v průmyslovém centru Ukrajiny.

Ve 30. letech 20. století byli Ukrajinci s nacionalistickým pozadím na Donbasu téměř úplně zničeni. Rolníci na Donbasu však stejně jako jinde na Ukrajině v občanské válce v letech 1918-20 často měnili tábory a spojovali se s ukrajinskými nacionalisty, když jim to vyhovovalo. Tajná policie by musela potrestat téměř každého, aby vymýtila sebemenší náznak politické deviace na Ukrajině. Volodymyr Sosjura, který se posléze stal slavným sovětsko-ukrajinským básníkem, byl jen jedním z takových příkladů. Jeden ze svědků vypověděl, že ještě za druhé světové války bylo možné na Němci okupovaném Donbasu potkat bývalé Petljurovy příznivce. Mykola Stasjuk, v roce 1918 ministr Ukrajinské ústřední rady, „dokázal přežít sovětské období tím, že pracoval jako hlídač v parku" a během okupace převzal redakci nových ukrajinských novin Mariiupilska Hazeta. Pomáhal OUN-B (frakce OUN stoupenců S. Bandery) a Mariupol se stal opěrným bodem ukrajinských nacionalistů na Donbasu. Ve Stalinu pomáhala v ukrajinském podzemí manželka bývalého ministra Petljurovy vlády Šymanovycha, která se vrátila ze Sibiře.

Zatýkání a popravy ukrajinských nacionalistů byly na Donbasu časté. V jeden den bylo například v Mariupolu popraveno dvacet aktivistů OUN. OUN se nicméně podařilo umístit své aktivisty v Horlivce, Kostjantynivce, Mariupolu, Stalinu, Hryšinu, Slavjansku, Kramatorsku a na dalších místech Donbasu. V Kramatorsku byly založeny skupiny „Prosvity", tradiční organizace na podporu ukrajinské kultury a vzdělanosti. V Mariupolu vedoucí školského systému „navrhl posílit rodný jazyk, lásku k vlasti a úctu ke starším". „Téměř všude" v okupovaném Donbasu probíhala „tichá válka" mezi Ukrajinci a Rusy o vliv v místní správě. Již v listopadu 1941 si důstojník sovětské vojenské rozvědky na Donbasu poznamenal, že „všude, kam jsem přišel, jsem slyšel, že v čele vlády na Ukrajině bude stát nějaký ‚učenec' Stěpan Bendera [sic]". Stěpan Bandera byl v té době již známým ukrajinským nacionalistou.

Aktivisté OUN z Haliče podle zpráv sovětské rozvědky přitahovali hlavně intelektuály, učitele, lékaře a mládež, kteří na Donbasu tvořili „rozsáhlé skupiny". („Rozsáhlé" však mohlo podle tajné policie znamenat tu a tam několik desítek lidí. Například „skupinu dvanácti členů OUN-B v Kramatorské na Donbasu označuje jeden z vedoucích

představitelů strany v této oblasti za „velkou buňku“). K jejich jednotkám se přidali i někteří dezertéři z Rudé armády, stejně jako protisovětský prapor sovětských válečných zajatců organizovaný a vyslaný Německem do Stalina. Lidé často jezdili směňovat i jinam na Ukrajinu a vraceli se s nacionalistickou literaturou. Mezi sebou začali mluvit o Ukrajině. Heslo „Ukrajina byla a bude nezávislá“ [Ukraina bula i bude nezaležnoju] se začalo objevovat na donbaském venkově. Osmdesátiletý metropolita charkovský Feofil, který působil v okupovaném Donbasu, v novinách Nova Ukrajina vášnivě prohlásil: „Za starých časů, v době rozkvětu kultury na Ukrajině, kdy Ukrajina byla mnohem kulturnější než Rusko a její kultura stála na úrovni západních států, byla církev na Ukrajině centrem kultury… Budujte na Ukrajině nejlepší, nejpožehnanější, nejmírumilovnější a nejspokojenější život.“

Přesto existuje jen málo přesvědčivých důkazů o tom, že byl ukrajinský nacionalismus na Donbase jako celku přijímán s nadšením. Zpočátku do Stalina přicházeli členové OUN-M (stoupenci A. Mělnika, vůdce OUN). Organizovali policii v městské správě, kterou vytvořili Rusové za okupace. Nacionalisté přinutili policii nosit ukrajinský znak, tzv. trojzubec a modrožlutou náramenní pásku, na jejich uniformách. Pod ukrajinským znakem plnili ty nejbrutálnější rozkazy, které vydávali Němci. Delegáti OUN-M vydrželi ve Stalinu jen dva týdny: byli posláni zpět do Lvova. O něco lépe se dařilo haličským stoupencům OUN-B (banderovcům). Když však přijeli na Donbas a rozdávali lidem knihy Dmytra Doncova, ideologa integrálního ukrajinského nacionalismu, který byl sám rodilý východní Ukrajinec, obyvatelé Donbasu označili tuto literaturu za fašistickou.

Jedním z bezprostředních problémů pro Haličany byl nedostatek společného jazyka. Protože na rozdíl od svých předchůdců se banderovci pokoušeli vybudovat na Donbasu lidovou politickou základnu, problém komunikace se stal kritickým. Haličskému dialektu ukrajinštiny bylo na silně rusifikovaném Donbasu jen stěží rozumět. Ti obyvatelé, kteří ukrajinsky mluvili, se k ukrajinštině nepřiznávali a trvali na tom, že mluví „po našem“. Pravděpodobně měli pravdu, protože jejich jazyk byl směsicí ruštiny a ukrajinštiny. Aktivisté OUN, nuceni používat ruštinu, kterou dobře neznali, se dopouštěli mnoha jazykových chyb. Komunikace byla obtížná, a proto byl počet konvertitů malý. Ve Stalinu bylo podle nacionalistického učitele, který pracoval pod vedením vůdce OUN na Donbasu „Jevhena“ (nejspíše Ievhena Stachiva), v jeho buňce jen asi sedm aktivistů.

V. G. Gladkij (V. H. Hladkij), hlavní mechanik v hutním závodě Stalino, byl později obviněn z napomáhání OUN. Ukrajinec Gladkij přiznal, že OUN pomáhal, protože OUN apelovala na obyvatelstvo, aby bojovalo proti Němcům.

Soudobé zprávy aktivistů OUN na Donbasu jsou rozporuplné. Na jedné straně zprávy vykreslují zářný obraz jejich rostoucího vlivu na Donbasu: lidé byli připraveni na okamžitou revoluci. Na druhé straně byly zoufalé: obyvatelstvo Donbasu nikdy neslyšelo o UPA (Ukrajinské povstalecké armádě, tj, partyzánech); více než polovinu mužského městského obyvatelstva tvořili spekulanti, „samozvanci", vojenští dezertéři a podobní, kteří si v obavách z návratu bolševiků přáli vítězství Německa; ženy si přály jen konec války a návrat svých mužů; většina rolníků by ráda na všechno zapomněla, kdyby car sestoupil z nebe a oni se navrátili k „pokojnému nikolajevskému životu" a kdyby jim čert dal trochu půdy a slíbil, že nebudou žádné daně; vesnická mládež byla oportunistická, proněmecká, když vítězili Němci, a prosovětská, když vítězili Sověti; jedna vesnice mohla být velmi nacionalistická, zatímco celé okolí o nacionalistických myšlenkách nic nevědělo.

Poválečná ukrajinská nacionalistická literatura přeceňuje vliv, který nacionalisté dokázali uplatnit na obyvatelstvo Donbasu. Jeden z vůdců OUN na Donbasu s oblibou vzpomínal, jak lidé, dokonce i etničtí Rusové, chránili zcela cizího člověka z Haliče s nasazením vlastního života. Ve zprávách OUN se opakovaně uvádí, že obyvatelstvo Donbasu chtělo třetí cestu, ani bolševickou, ani německou. Na jaře 1943, kdy už Němci ustupovali, si „téměř všichni" ve Stalinu přáli vítězství třetí síly, což znamenalo ukrajinskou nezávislost. Přesto se lidé domnívali, že „Ukrajinci bez cizí pomoci nejsou schopni ničeho dosáhnout a se zbytky bolševiků si neporadí." Někteří byli přesvědčeni, že jim pomohou Američané a Britové a že Britové na Donbas určitě přijedou, protože Hughes a další Angličané organizovali za carských dob na Donbasu průmysl. Po zralé úvaze menšina řekla, že Němci jsou lepší než bolševici, a většina, že Rusové jsou lepší, protože jsou to „naši" a Němci cizí.

Ukrajinská alternativa přitahovala na Donbasu i neukrajinské obyvatelstvo: Rusy, Řeky, Tatary a Kavkazany. V Ručenkově působila podzemní skupina ruských dělníků (hrupa Moskaliv-robitnykiv) spolupracujících s OUN. Věřili, že jsou občany Ukrajiny, a chtěli společně bojovat proti Němcům a bolševikům. Přesto se stavěli ambivalentně k verzi ukrajinského nacionalismu v rámci OUN. Ve skutečnosti je známo, že někteří dělníci na Donbasu v té době vystupovali s nezávislými hesly: „Ukrajinská sovětská moc bez

bolševiků“ a „Sovětská Ukrajina bez bolševiků a bez diktatury komunistické strany“. Sám Stachiv později vzpomínal, že prvořadým zájmem obyvatel Donbasu byly sociální neduhy, na jejichž řešení závisela jejich účast v ukrajinském osvobozeneckém hnutí. Tyto problémy však byly pro aktivisty OUN druhořadé. Hlavním důvodem neúspěchu OUN v získání donbaských dělníků a mládeže bylo to, že se hlásila k extrémní Doncovově ideologii. V době, kdy ji podle vlastního vyjádření opustili, už bylo pozdě.
Ačkoli bylo pozdě, to, jak OUN opustila nacionalistickou ideologii, bylo skutečně pozoruhodné. Stachiv, který si idealizoval španělský frankistický režim, se od obyvatel Donbasu dozvěděl, že jeho nacionalismus je fašistický. Pod jejich vlivem Stachiv opustil úzce definovaný ukrajinský nacionalismus a přijal ideál demokratické Ukrajiny bez diskriminace národnostních menšin. Dodnes je Stachiv obyvatelům Donbasu za své obrácení vděčný. Prozelytická síla Donbasu nejlépe reprezentuje prudce nezávislé myšlení svobodné stepi.
Hiroaki Kuromiya, Freedom and Terror in Donbas, 1998,277-282

Volodymyr Semistjaga: Ukrajinské základy Mladé gardy (1.část)
18.9.2012
V souladu s usnesením Nejvyšší rady Ukrajiny „O oslavách 70. výročí založení podzemní mládežnické organizace „Mladá garda“ se 28. září letošního roku budou v zemi konat různé akce. Centrem dění je Luhanská oblast. Krasnodonské muzeum „Mladá garda“ po rekonstrukci otevře své sály s aktualizovanými expozicemi. Očekává se příjezd garanta Konstituce a početných moskevských jednotek. Obsah usnesení Nejvyšší rady a regionálního programu „Patriot Luhanské oblasti“ svědčí o velkých finančních výdajích a zachování dlouhodobých ideologických znaků.
Rádi bychom čtenářům připomněli, že v dobách SSSR se v esejích a povídkách novinářů a spisovatelů M. Kotova a V. Ljaskovského („Srdce statečných“), D. Bedzika („Příběh Olega Koševého“), O. Koševé („Příběh syna“), K. Kostěnka („Bylo to v Krasnodonu“), O. Fadějeva („Nesmrtelnost“), dále pak v románu „Mladá garda“, ve stejnojmenném filmu režiséra S. Gerasimova a ve stejnojmenné opeře skladatele J. Mejtuse s libretem A. Malyška prolínala dokumentární pravda a umělecké spekulace o „Mladé gardě“. Tato díla sloužila k propagaci sovětského vlastenectví, komunistické ideologie, směrodatné a vedoucí úlohy KSSS. Postavy skutečných členů odboje

se proměnily ve zobecněný obraz legendárních hrdinů. Stejným způsobem se Luhanská oblast drží hrdinství sovětské Mladé gardy v éře nezávislé Ukrajiny. Neustále požaduje po Ministerstvu školství, vědy, mládeže a tělovýchovy, aby studium tohoto díla Olexandra Fadějeva – jednoho z apologetů socialistického realismu – bylo zařazeno do osnov vzdělávacích institucí jako povinná součást vzdělávacího procesu. Někteří maloměstští „badatelé“, kteří propadli šílenství, podávají vládcům novou nesmyslnou zprávu: o osudu Stalingradu v roce 1942 prý rozhodli mladogvardějci ve stepích a roklích Krasnodonu. Je neuvěřitelné, že ateističtí členové Mladé gardy byli prohlášeni za svaté a volá se po tom, aby na jejich počest postavili křesťanský kostel nebo alespoň kapli. Snažit se deklarovat ideály, pro které krasnodonští chlapci a děvčata žili a umírali… Ne méně než ukrajinská národní idea?! Jak to bylo doopravdy? Jací byli skuteční chlapci a děvčata z „Mladé gardy“?

Pozadí

Abychom pochopili podstatu procesů, které v těchto oblastech probíhaly, je třeba zmínit a vysvětlit jednu málo známou skutečnost. V Luhanské oblasti byli v procesu budování národního státu a realizace bolševické politiky „indigenizace“ Rusové prohlášeni za národnostní menšinu a byly pro ně vytvořeny tři národnostní okresy. Mezi nimi 12. srpna 1927 Sorokinský (od roku 1936 Krasnodonský) okres. Po druhé světové válce tyto okresy nebyly obnoveny, obyvatelé ztratili status národnostní menšiny. To je řečeno proto, abychom se vyhnuli politickým důvodům v souvislosti s dnešními událostmi.

V předvečer války dosahovala celková rozloha Krasnodonského okresu 800 km^2. Na jeho území se nacházelo jedno město s více než 22 tisíci obyvateli, deset osad a sedm vesnických sovětů. Celkově tvořili Rusové 65 % městského a 77,6 % venkovského obyvatelstva. V roce 1935 byl v této urbanizované oblasti vytvořen uhelný fond, který sdružoval 25 dolů. Díky pracovní migraci a náboru mladých lidí do dolů počet obyvatel rychle rostl: na 100 dospělých obyvatel připadalo 74 školáků.

V okrese žili Ukrajinci z Podillja, Naddniprjaščiny a Slobožanščyny. Ukrajinizaci regionu napomohlo otevření Institutu veřejného vzdělávání v Luhansku v roce 1921 a jeho pedagogické fakulty v Krasnodonu v polovině 30. let. Mezi jejími absolventy byl i budoucí Hrdina Sovětského svazu, mladogvardějec Ivan Turkenič pocházel

z Voroněžské oblasti, ale vždy se považoval za Ukrajince a nikdy se tím netajil. Někteří obyvatelé Krasnodonu, kteří získali diplomy regionálních pedagogických kurzů nebo literární fakulty Pedagogického institutu v Luhansku, vyučovali ukrajinský jazyk a literaturu. Byli mezi nimi příbuzní mladogvardějců (L. A. Osmuchinová) i samotní mladogvardějci (A. Z. Jelisejenko). Na státní objednávku sem byli posláni také nejlepší absolventi pedagogických univerzit v Kyjevě, Poltavě a Charkově.

V předvečer války se v Krasnodonském okrese věnovalo kulturní a vzdělávací práci 15 spolků a 40 knihoven. V klubech působilo 23 dramatických kroužků, 26 pěveckých sborů, 31 hudebních a 13 literárních skupin, kterých se účastnilo téměř 1,5 tisíce lidí. Byly zde tři hornické školy, do kterých byla zapsána ukrajinská mládež z venkovských oblastí regionu a Slobožanščiny, 15 středních škol. Ne všechny vzdělávací instituce měly ukrajinštinu za vyučovací jazyk, ale všechny bez výjimky ji vyučovaly, stejně jako ukrajinskou literaturu. Fragmentární, ale přesto nějaké znalosti o historické minulosti Ukrajiny byly prezentovány během studia dějin národů SSSR. Jak to probíhalo, kdo, co a jak učil, za co a proč se na něj vzpomínalo, psal ve svých pamětech etnický Rus, člen štábu Mladé gardy Vasilij Levašov. Zejména o 33letém rodákovi z Poltavy z Myrhorodského okresu A. V. Ulyzkovi – učiteli ukrajinského jazyka a literatury na krasnodonské střední škole č. 1 (Gorkého), kam chodilo 25 budoucích příslušníků podzemí. O mnoho let později Levašov vzpomínal na veselého, vtipného chlapíka, který nikdy neponižoval studenty. „Díky úsilí Antona Vasilovyče jsme se naučili psát ukrajinsky stejně dobře jako rusky a četba Tarase Ševčenka, Ivana Franka, Panase Myrného, Ivana Kotljarevského, Michaila Kocjubynského se pro nás stala přirozenou potřebou.“

Je třeba poznamenat, že Anton Ulyzko, absolvent Kyjevského pedagogického institutu, v předvečer války nastoupil také na korespondenční oddělení Fakulty románských jazyků Charkovské státní univerzity. Měl rozsáhlou soukromou knihovnu, což byla v Krasnodonu vzácnost. Umělecky nadaný, erudovaný Ulyzko uměl nazpaměť velké množství básní a prozaických textů a celé hodiny je přednášel svým studentům. Zamiloval si ukrajinský jazyk a literaturu a podařilo se mu dostat jejich výuku na úroveň mateřštiny v ruskojazyčné škole. Navíc ovlivnil žáky natolik, že většina z nich „propadla“ hrdinům děl Tarase Ševčenka, N. Gogola, M. Vovčoka

a dalších. Zejména budoucí mladogvardějci V. M. Pirožok, S. M. Ostapenko, P. F. Palaguta se neustále viděli jako Maksym Honta, Taras Bulba, Ustym Karmaljuk, znali nazpaměť jejich literární monology, kreslili jejich portréty. Vojín A. Ulyzko, těžce zraněný v bojích v Charkovské oblasti, zemřel 19. prosince 1942.

Jeden z vůdců mladogvardějského podzemí, etnický Rus, narozený v Moskevské oblasti Ruské federace, Hrdina Sovětského svazu Ivan Zemnuchov (Zimnuchov) přišel do Krasnodonu v roce 1932. Od roku 1934 navštěvoval Gorkého školu č. 1. Ve svých vlastních dokumentech pro oblastní výbor Komsomolu v roce 1942 uvedl, že mluví plynně ukrajinsky. Proč a jak to zvládl – to už víme ze vzpomínek V. Levašova.

Poezii Tarase Ševčenka miloval mladogvardějec Volodymyr Osmuchin. Znal nazpaměť Kobzarovu báseň „Hajdamaky“, jeho oblíbenými knihami byly Gogolovy „Vij“, „Strašná pomsta“, „Mrtvé duše“, „Revizor“. Mladogvardějec Oleg Koševoj nejenže dobře znal díla ukrajinských klasiků, navštívil Kyjev, Charkov, Poltavu, ale spolu se svými příbuznými navštěvoval i divadla, zejména představení v Činoherním divadle Ivana Franka a v Ukrajinské opeře Tarase Ševčenka. Svým vrstevníkům z Krasnodonu vyprávěl o vysokém ukrajinském divadelním umění. Mimochodem, dobře veršoval ukrajinsky.

Jedna z vůdkyň mladogvardějského podzemí Uljana Gromovová se zapsala do paměti svou hluboce romantickou povahou. Během studia na Pervomajské škole č. 6 se podrobně zabývala díly Tarase Ševčenka, G. S. Skovorody, I. K. Tobileviče (Karpenko-Kary), P. J. Rudčenka (Mirnyj), M. O. Vilinské (Vovčok). Zajímala se o lidové svátky a s nimi spojené koledy, vesňanky, kupalské písně atd. Překvapivě dobře se orientovala v dílech P. G. Tičini, A. V. Golovka, J. I. Janovského. Její školní práce vysoce hodnotili D. Kosaryk-Kovalenko, J. Zbanackij, V. Sosjura a další ukrajinští spisovatelé.

Severní část dnešního Krasnodonského okresu byla kdysi osídlena přistěhovalci z Černihovské, Kyjevské, Poltavské a Jekatěrinoslavské oblasti. Proto téměř všichni mladogvardějci z obcí Krasnodon a Semejkino pocházeli z ukrajinských rolnických rodin, které se vyznačovaly láskou k půdě a upřímným ukrajinským písním. Vynikal především výjimečný Mikola Sumskij. Byl sečtělý, miloval rodnou historii a opakovaně četl vše, co měl k dispozici o záporožských kozácích. Často vyprávěl rodičům a přátelům o Záporožské svobodě

a Bohdanu Chmelnickém, o činech čerkaského plukovníka a hetmana Maksyma Krivonose, plukovníka a hetmana Ivana Bohuna.
Z archivních dokumentů vyplývá, že téměř všichni mladogvardějci se narodili v Krasnodonském okrese, školní vzdělání získali v místních vzdělávacích institucích, považovali se za místní a původní obyvatele. Více než třetina z nich byli etničtí Ukrajinci, další třetina měla ukrajinské kořeny. Hovořili plynně rusky a ukrajinsky. Navzdory brutálně přerušené ukrajinizaci byla v předvečer války v Krasnodonském okrese ukrajinština a ukrajinská píseň slyšet všude. Byl odebírán ukrajinský tisk a síť knihoven byla neustále obohacována o ukrajinské knihy (i když většina z nich měla propagandistický a agitační charakter). Hry klasiků ukrajinské literatury byly na místních jevištích vždy populární. Amatérská vystoupení a slavnostní akademie místních ochotníků se obvykle konaly v ukrajinských národních krojích. Úřady vzaly v úvahu životní realitu a specifika regionu. Proto ne všechny kulturní a vzdělávací instituce v okrese nesly jména komunistických vůdců a ideologů. Konkrétně škola č. 22 v obci Krasnodon byla pojmenována po Tarasu Ševčenkovi. Ukrajinský jazyk a literaturu zde vyučovali učitelé, kteří od roku 1939 studovali na Drohobičském pedagogickém institutu dálkově. Názorným potvrzením ukrajinskosti regionu byla skutečnost, že razítka a pečeti zastupitelských úřadů, kulturních a vzdělávacích institucí, stranických a komsomolských orgánů, místních podniků, dopravy a spojů byly psány pouze ukrajinsky.
Věděl o tom O. Fadějev? Jak dobře byl informován a jak znal reálie ukrajinského života v Krasnodonu v předvečer německé okupace?
Při popisu událostí, které se odehrály v Luganské oblasti, spisovatel záměrně nepoužil materiály, které shromáždil. Analýza jeho zápisníků ukázala, že sice přiznal krasnodonské mládeži znalosti o historii národně osvobozeneckého boje ukrajinského lidu a ukrajinskou státnost v polovině 17. století, ale z ideologických důvodů je nevyužil při líčení hrdinů „Mladé gardy“. Oleksandr Fadějev jazykovou otázku nepřehlédl. Zdůraznil, že úřední záznamy na Donbasu se používají pouze v ruštině (ačkoli ve skutečnosti byla rodným a mluveným jazykem jeho hrdinů ukrajinština), ale nikdy nevysvětlil, proč se tak stalo. Stejně jako nikdy nevysvětlil, proč se to nedostalo do fiktivně-dokumentárního románu o Mladé gardě.
http://slovoprosvity.org/2012/09/18/ukrains-ki-ipostasi-molodohvardiytsi/

Volodymyr Semistjaga: Ukrajinské základy Mladé gardy (2.část)
21.9.2012

Válka

Se začátkem války se krasnodonská mládež hojně zapojila do zemědělských prací v regionu a do kulturních akcí pro zraněné vojáky, kteří se léčili v místních nemocnicích. Podle jejich svědectví se často přikláněli k lidovým písním. Ve sborovém i sólovém vystoupení zazpívali písně „Dívám se na nebe“ s textem M. Petrenka, „Je vysoká hora“ s textem L. Hlibova, „Měsíc na nebi“, „Vypřáhněte, chlapci, koně“ a další. I během přeletu přes frontovou linii k plnění speciálních úkolů zpívali obyvatelé Krasnodonu ukrajinské písně, zejména „Vypřáhněte se, chlapci, koně“.

Po prolomení fronty 22. července 1942 německá vojska zcela obsadila poslední ukrajinskou pevnost – Luhanskou oblast. 18. července vojenské jednotky opustily Krasnodon bez boje. O pouhé dva dny později vstoupily do města jednotky wehrmachtu.

V prvních dnech okupace obyvatelstvo zaujalo neutrální a vyčkávací pozici. V podmínkách válečného strádání se lidé snažili zachránit své životy a životy svých blízkých, uniknout hrozícímu hladu, vyhnout se nuceným pracím v Německu. Proto někteří obyvatelé Krasnodonu začali pracovat v dolech, dopravě, zemědělství, vstoupili do okupačních institucí, trestních a vojenských jednotek nepřítele. V memorandech odboru oblastní Státní bezpečnosti adresovaných oblastnímu výboru strany byly později vyjmenovány důvody, proč místní obyvatelstvo podporovalo okupanty: „Silná petljurovská nacionalistická agitace, která se rozšířila“ a „šíření báchorek o nezávislosti Ukrajiny“. A ani slovo o skutečné válce stalinismu proti vlastnímu lidu.

Politicko-ekonomická a sociální situace, komplikovaná válečnými událostmi, totiž přispěla k probuzení národně-vlasteneckého cítění, pochopení potřeby boje proti hitlerovskému a stalinskému totalitnímu režimu a nastolení vlastní státnosti. Není proto náhodou, že v krasnodonském a sousedním sverdlovském okrese působila podzemí OUN pod vedením S. Bandery. Prohlášení jedné z aktivních postav ukrajinského národně osvobozeneckého hnutí za druhé světové války, Jevgena Stachiva o aktivitách podzemní OVN v Luhanské oblasti by měla být uznána za pravdivá.

Podle nařízení německé okupační správy byla od 17. října 1942 v celé Luhanské oblasti zavedena ukrajinština jako státní jazyk. Obyvatelé Krasnodonského okresu mohli používat ukrajinštinu při úředních úkonech, soudních jednáních, poskytovat a přijímat kulturní a vzdělávací služby v ukrajinštině. Proto byly základní školy v okrese převedeny na výuku ukrajinského jazyka. Začal také proces navracení historických názvů osadám okresu, jejich ulicím a náměstím, přejmenovaným na počest sovětsko-bolševických funkcionářů.

Rozšířil se také ukrajinskojazyčný tisk. Nejpopulárnější byly regionální noviny „Nový život“. Mladogvardějci a jejich rodiny byli seznámeni s jejich materiály. Přes nůžky německé cenzury seznamoval šéfredaktor novin, profesor místního pedagogického institutu M. I. Bernatskij (byl také vedoucím oblastního vedení podzemní OUN) a jím vedená skupina čtenáře se zločiny stalinského totalitního režimu, předkládal pravdivé stránky ukrajinské historie, duchovního života, ukrajinského jazyka a literatury, národního školství atd. V Krasnodonu byly distribuovány také ukrajinskojazyčné publikace Charkovské a Doněcké oblasti, jejichž redaktoři zastupovali obě křídla OUN. Jejich pravdivé materiály o slavné historické minulosti ukrajinského národa a o snaze vlastenců obnovit ukrajinskou státnost přispěly k národnímu sebeuvědomění a etnické sebeidentifikaci obyvatel regionu.

V srpnu 1942 bylo z iniciativy luhanské inteligence v regionálním centru obsazeném Němci a Italy založeno Ukrajinské hudební a dramatické divadlo Tarase Ševčenka. Divadlo bylo slavnostně otevřeno 10. září v prostorách bývalého TUGu hrou I. K. Tobileviče „Bez talentu“ a fungovalo až do posledních dnů německé okupace, kdy uvádělo představení na motivy děl slavných ukrajinských dramatiků: M. Starického, I. Kotljarevského, I. Karpenko-Kary, T. Ševčenka a dalších. Kromě divadelních her připravovalo divadlo koncerty, hrálo ukrajinské a běloruské písně a tance.

Proto když divadlo přijelo do Krasnodonu, jeho představení a koncertní programy na jevišti místního Leninova domu kultury sledovali téměř všichni obyvatelé Krasnodonu.

Centrem kulturního a uměleckého života ve městě byl Leninův dům kultury, který se nacházel v centru Krasnodonu. Stejně jako před okupací se zde konala představení, koncerty umělců, amatérských skupin, taneční večery. A přestože se rozsah jeho aktivit zmenšil, filmy se zde promítaly často. Kromě propagandistických filmů

v němčině, italštině, ruštině a ukrajinštině „Pod Stalingradem“, „Dobytí Rostova na Donu“ se promítaly filmy z každodenního života: „Její první zkušenost“, „Věčný valčík“, „Školy v Itálii“, „Býčí zápasy ve Španělsku“ a další. Pravidelnými diváky byli také mladogvardějci. Mezi novými zaměstnanci Domu kultury vynikal svými uměleckými schopnostmi jeden z vůdců mladogvardějského podzemí Ivan Turkenič. Působil v ukrajinských divadelních a pěveckých skupinách a jako herec byl velmi populární.

Vedle Ivana Turkeniče – jednoho z nejlepších představitelů hlavních rolí v ukrajinských představeních – vynikal svými profesionálními schopnostmi tanečník, člen Mladé gardy Anatolij Lopuchov. Zpravidla se zpívaly ukrajinské a ruské lidové písně. Největší oblibě se mezi obyvateli Krasnodonu těšila vokální a hudební čísla z opery S. Gulak-Artemovského „Kozák za Dunajem“ a z opery M. Lysenka „Natálka Poltavka“, sborové provedení písní na základě slavných básní Tarase Ševčenka. Nezapomenutelný dojem zanechalo vystoupení dua s romancí „Když se dva lidé rozejdou“ podle Heineho básně na Lysenkovu hudbu, lidové písně o Záporožcích a donských kozácích atd.

Co se týče Domu kultury Gorkého (okresní klub ředitelství), jehož umělecké skupiny tvořili především podzemní mladogvardějci, jeho struktura vlastně kopírovala kroužky Leninova domu kultury. Faktem je, že kvůli pronásledování ze strany okupantů a akutnímu nedostatku potravin odešli někteří obyvatelé okresu do své etnické vlasti – do jiných oblastí Ukrajiny. A mladí lidé, kteří se snažili nebýt nuceni pracovat v Německu, využívali legální možnosti zůstat doma. Prostřednictvím místního úřadu práce a odboru kultury a školství okresní správy byla otevřena tato instituce, která se stala jakýmsi velitelstvím „Mladé gardy“. Za ředitele klubu byl schválen Jevhen Moškov. Smyčcový orchestr vytvořil a vedl vedoucí mládežnického podzemí Viktor Treťjakevič. Není proto divu, že její jádro tvořili mladí gardisté Vasyl a Serhij Levašovovi, Volodymyr Zagorujko, Valeria Borc Ljubov Ševcovová, Sergij Ťulenin, Georgij Aruťuňanc a další. Podle Vasyla Levašova ochotníci studovali, hráli a zpívali ukrajinské lidové písně, předváděli ukrajinské tance, dramatický kroužek připravoval inscenaci hry Tarase Ševčenka „Nazar Stodola“. Dne 5. prosince 1942 uspořádali koncert (obsahově vůbec ne takový, jak jej líčil O. Fadějev a sovětská propaganda, zejména provedení Ševčenkových děl v úpravě M. Lysenka smyčcovým orchestrem

vyznělo nepřekonatelně), ale oficiální otevření Domu kultury bylo plánováno až na 24. prosince 1942.
Četné publikace o Krasnodonu a „Mladé gardě“ ukazují, že podzemí vedlo protiněmeckou propagandu pouze v ruštině. Odpovídá to skutečnosti? Ignorovali obyvatelé Krasnodonu svůj vlastní ukrajinský mluvený jazyk a ukrajinské písně? Je pravda, že sovětský propagandistický aparát v bitvě o Ukrajinu, ignorující tvrdou válečnou realitu, omezil své aktivity na Němci okupovaném území pouze na rozhazování letáků, novin a zpráv Sovinformbyra v ruštině z letadel? Je pravda, že při poslechu rozhlasového vysílání ukrajinské rozhlasové stanice Tarase Ševčenka ze Saratova (což je nesporný fakt) je mladogvardějci překládali z ukrajinštiny do ruštiny a teprve potom je šířili? Protože jak potom interpretovat skutečnost, že Ústřední výbor KS(b)U a Ústřední výbor komsomolu se obracely na ukrajinský lid v jeho rodném jazyce – ukrajinštině?
Dokumenty ukazují, že žádné extrémy nebyly a ani nemohly být. V předvečer německé okupace i v předvečer osvobození od okupantů se v Krasnodonském okrese rozšířily dopisy a výzvy ukrajinských státních a politických struktur, rozmnožené v podobě letáků v ukrajinském jazyce. Ve výzvě „Mládeži sovětského Donbasu“ byli mladí muži a ženy vyzváni, aby kladli ozbrojený odpor nepříteli, aby nemuseli odejít na práci do Německa. A v proslovu „Mládeži Vorošilovgradské oblasti“ je informovali o ofenzivě Rudé armády, vyzval je, aby zachránili doly a zařízení před zničením, aby se zapojili do boje za svou rodnou zemi.
V té době bylo mezi krasnodonskou mládeží nejčastějším propagandistickým heslem v ukrajinštině „Ať žije sovětská Ukrajina!“ (jinou Ukrajinu mládež neznala). V mládežnickém prostředí se poměrně často rozproudily diskuse o ukrajinských národních symbolech, jejich místě a roli v životě ukrajinského lidu. Vyskytly se i případy, kdy učitelé místních škol (P. J. Jacenko, A. S. Milenko) překládali sovětské letáky shazované z letadel z ruštiny do ukrajinštiny a rozdávali je studentům i dospělým. Není proto náhodou, že se mladogvardějská skupina stanice Semejkino jmenovala „Hlas sovětské pravdy“ v ukrajinštině.
Po vstupu jednotek Rudé armády do Krasnodonu obvinily zvláštní služby Stalinova totalitního režimu mladogvardějce z petljurovské nacionalistické agitace a propagandy, ze spolupráce s nepřítelem za účast v ukrajinských uměleckých skupinách. Obrátily se na tajemníka

ÚV KS(b) U N. Chruščova s tím, že není nutné vyzdvihovat skupinu bojovníků krasnodonského podzemí, protože za ní prý stojí Abwehr a gestapo.[204] Chruščov nedovolil tuto vlasteneckou mládežnickou organizaci zamlčet a později se z ní stal symbol komunistické ideologie sovětské mládeže.
Dne 13. září 1943 Prezidium Nejvyššího sovětu SSSR hromadně vyznamenalo členy „Mladé gardy" bojovými vyznamenáními. Při této příležitosti byl napsán dopis adresovaný J. V. Stalinovi na všeobecném shromáždění mládeže v Krasnodonu. Výmluvné je, že dopis byl napsán v ukrajinštině.
Jak vidíme, vzpomínky účastníků skutečných událostí v nepřítelem okupovaném Krasnodonu, stejně jako dokumenty, které se dostaly do rukou badatelů po získání nezávislosti Ukrajiny, ukazovaly jiný Krasnodon. Zřejmě není náhodou, že jej klasik sovětského socialistického realismu O. Fadějev ve své umělecké a dokumentární tvorbě nereprodukoval jako ukrajinské město. Koneckonců bychom pak museli připustit, že amatérské umělecké skupiny, pod jejichž hlavičkou Mladá garda působila, svou formou i obsahem připomínaly spíše prosvitskou než tradiční sovětsko-ruskou vlasteneckou skupinu. „Prosvitu", jak víme, založili příznivci ukrajinské národní myšlenky, kteří vytvářeli duchovní a národně-kulturní obrodu, státní jednotu a nezávislost, což bylo a priori příliš nebezpečné nejen pro německo-nacistické okupanty, ale i pro sovětsko-bolševickou moc. Události v Krasnodonu v předvečer a během války se vyvíjely v hlavním proudu celoukrajinských procesů a nemohly být jiné. Je třeba věnovat pozornost následujícím skutečnostem. Jako nedílná součást vlastního národa, vychovaná na národních duchovních hodnotách, hrdinských příkladech národní historie a literatury, se krasnodonská mládež nemohla nezajímat o osud své vlasti. Stejně jako jejich rodiče i jejich děti snily a doufaly, že porážka nepřítele za jejich přímé účasti změní společnost k lepšímu, nasměruje její vývoj na cestu demokratických reforem a svobodného rozvoje.

Volodymyr Semistjaga,
Vedoucí Luganského regionálního sdružení Tarase Ševčenka „Prosvita"

[204] To je důležitá informace. Jistě je podložená nějakými dokumenty. Bylo by zajímavé je vidět.

http://slovoprosvity.org/2012/09/21/ukrains-ki-ipostasi-molodohvardiyts/

Byla Mladá garda součástí OUN?

Ukrajinský imigrant Jevgen Stachiv, který žil v New Yorku, zašel v roce 1955 do kina a zhlédl film „Mladá garda“. Potom si přečetl stejnojmennou knihu a uvědomil si, že ho Fadějev zapracoval do knihy pod jménem Jevgenij Stachovič. A to proto, aby se mu pomstil za činnost, kterou za války vyvíjel na Donbasu.
Kdo byl Jevgen Stachiv?

Jevgen Stachiv (1918-2014)

Narodil se ve městě Přemyšl v polské Haliči. Jeho otec byl příslušníkem ukrajinské haličské armády. Jevgen i jeho sourozenci byli od malička vychováváni v duchu ukrajinského vlastenectví a všech šest bratrů se později připojilo k OUN – Organizaci ukrajinských nacionalistů. V roce 1938, po rozpadu Československa a obsazení českých zemí se Jevgen ocitl na území Podkarpatské Rusi, kde se připojil k řadám Karpatské Síče.[205] Během vojenského konfliktu mezi Maďarským království a neuznanou Karpatskou Ukrajinou byl zajat, ale podařilo se mu ze zajetí uprchnout přes Slovensko do Německa (anglická Wikipedie) nebo do Rakouska (ukrajinská a ruská Wikipedie). Se svým bratrem Volodymyrem pak pracoval v nacionalistické Ukrajinské tiskové službě a studoval na Technické univerzitě v Berlíně.

[205] Vojsko krátkodobě trvajícího státu Karpatská Ukrajina

Po vyhlášení ukrajinského státu v červnu 1941 Němci zatkli vedení OUN. V reakci na to vnikla propagandistická a vzdělávací kampaň za nezávislou Ukrajinu.
Jevgen Stachiv byl letech 1941-1943 členem jižní „pochodové skupiny OUN" a organizoval nové buňky OUN na východní Ukrajině (Krivoj Rog, Dněpropetrovsk, Mariupol, Lugansk). V letech 1942-1943 vedl na Donbasu nacionalistické podzemní hnutí.
Tehdejší činnost ho přiměla, aby změnil názor na budoucnost Ukrajiny.

„*Na aktivity na těchto územích jsme nebyli vůbec připraveni. Faktem je, že program OUN v té době hlásal ukrajinský totalitní režim, což znamenalo systém jedné strany, moc pouze v rukou lidí z OUN. Okupanti obyvatelstvo velmi popuzovali, takže někteří lidé naše myšlenky okamžitě přijali. Mnozí obyvatelé Doněcka byli připraveni žít v nezávislé Ukrajině, ale na druhou stranu je zajímalo, jaká přesně bude.*
Odpověděli jsme, že nejprve musíme postavit dům a pak do něj zařídíme nábytek. Uvědomil jsem si, že nemohu mluvit pravdu. Věděl jsem, že chceme vytvořit stát jako Hitlerův nebo Mussoliniho. Lidé byli pobouřeni: ‚Jste fašisté! Takovou Ukrajinu nechceme! Neměli bychom nahrazovat jednu diktaturu druhou.' Přestože lidé žili dvě desetiletí pod bolševickou vládou, zůstali demokraty!
Na Donbasu jsme byli přesvědčeni, že by měla existovat sociální spravedlnost, bezplatné školství a zdravotnictví. A začali jsme vysvětlovat, že jsme pro sovětskou Ukrajinu bez bolševiků a bez Stalina. Protože bolševici jsou KGB, Stalin, diktatura. A lidé pochopili, že chceme totéž, co oni," řekl Jevgen Stachiv v jednom z rozhovorů s novinářkou Olesjou Jedynak.[206]

V roce 1944 utekl z území Ukrajiny, v letech 1946-1949 žil v západním Německu, potom emigroval do USA. Byl hlavou Ukrajinského lidového domu v New Yorku a také členem Nejvyšší rady pro osvobození Ukrajiny.

[206] https://zbruc.eu/node/18375

Během emigrace byl aktivistou demokratického křídla OUN.
Po vyhlášení nezávislosti Ukrajiny v roce 1991 Stachiv zůstal ve Spojených státech, ale pravidelně se vracel na Ukrajinu, setkával se s představiteli mládeže a slavnými politiky.
V roce 1997 obdržel ukrajinský Řád za zásluhy a v roce 2006 Řád knížete Jaroslava Moudrého.

Jeho syn Jevgen-Zenon byl členem Mezivládního panelu pro změnu klimatu a spolu s Al Gorem byl v roce 2007 oceněn Nobelovou cenou za mír „za jejich úsilí o vybudování a šíření větších znalostí o změně klimatu způsobené člověkem. a položení základů pro opatření, která jsou potřebná k tomu, aby se takové změně zabránilo.

A co tedy Stachiv řekl o Mladé gardě?

Jevgen Stachiv: „Mladá garda“ vůbec nebyla

Jevgen Stachiv… Málokdo, kdo čte „Golos“, zná toto jméno. A přesto se mezi „ruskou alijí“ sotva najde člověk, který by v mládí nestudoval jednu z nejpovinnějších knih sovětského školního programu – „Mladou gardu“. Jak bychom dnes řekli, šlo o kultovní dílo, na němž se snažili vychovávat několik generací pionýrů a komsomolců. Připomeňme, že v tomto ideologickém „eposu“ se kromě hrdinů podzemí objevily i záporné postavy. A mezi nimi byl i „zrádce Stachovič“. Dnes už víme, že skutečná historie antifašistického podzemí na Donbasu se příliš nepodobala té, kterou na příkaz stranického vedení vykreslil předseda Svazu sovětských spisovatelů Alexandr Fadějev. To je však rozsáhlé a samostatné téma. A dnes bych vám chtěl jenom říci, že ve skutečnosti žádný „zrádce Stachovič“ neexistoval, ale existoval Jevgen Stachiv, vedoucí ukrajinského nacionalistického podzemí, který za války bojoval proti Hitlerovi a proti Stalinovi. A je třeba říci, že právě v těchto letech přivedla Stachiva setkání s lidmi různého politického přesvědčení z tábora ultraradikálů k národním demokratům.

Dnes žije tento muž již středního věku, ale stále energický a aktivní, v New Yorku, kde se věnuje smysluplné komunitní práci, včetně

zlepšování porozumění mezi Ukrajinci a Židy. Od vyhlášení nezávislosti Ukrajiny navštívil svou rodnou zemi více než jednou. Setkat se s člověkem, jehož životopis by mohl být základem thrilleru, je vždy fascinující. Je to živoucí historie. A pravdivý příběh, který není po chuti těm, kteří jsou zvyklí jen na černobílou malbu. Neuznává žádný druh totality, což je pro ostatní „zastánce“ ukrajinského národního uvědomění nepohodlné. Myslím, že se o tom přesvědčíte sami po přečtení záznamu našeho rozhovoru, provedeného v den, kdy mi pan Jevgen mi představil svou autobiografickou knihu „Přes vězení, podzemí a hranice“. Možná s ním nebudete ve všem souhlasit, ale schopnost obhájit vlastní názor je to, co dělá tohoto muže, Jevgena Stachiva, zajímavým.

Významné místo v knize zaujímá Stachivův popis podzemní práce na Donbasu. Převyprávění v novinách by mohlo zabrat patnáct stran. Proto jsem náš rozhovor ihned zahájil otázkou na „Mladou gardu“ – organizaci, knihu a film.

„Na jaře 1955,“ začal Stachiv své vyprávění, „mě začala znovu trápit tuberkulóza, kterou jsem si vysloužil ve vězení. Musel jsem podstoupit operaci. Když jsem se začal zotavovat, doporučil mi lékař procházky venku. Jednoho dne jsem na stěně kina nedaleko svého domu (bydlel jsem na Manhattanu) uviděl plakát k filmu ‚Mladá garda‘. Samozřejmě jsem si ho nemohl nechat ujít. A když jsem se na film díval, hned jsem si uvědomil, že antihrdina Jevgenij Stachovič jsem já. Bolševici mě očerňovali za mou podzemní práci na Donbasu. Vypůjčil jsem si knihu od Vsevoloda Golubniče, svého dobrého přítele, který studoval sovětskou problematiku, abych věděl, jak komunistická propaganda zkreslila skutečné události. Svůj názor (samozřejmě ostře kritický) na knihu a film jsem vyjádřil v materiálech zveřejněných v novinách Ukrajinskij samostijnik a Sovremennaja Ukrajina.

To okamžitě vyvolalo odpovídající reakci v SSSR. Jurij Smolič na schůzi Svazu spisovatelů rozzlobeně onálepkoval ‚pisálka z Mnichova‘, který se odvážil tvrdit, že ‚naše hrdinná Mladá garda je banda buržoazních ukrajinsko-německých nacionalistů‘, ‚Komsomolská pravda‘ začala dopisem redakci ‚Je pravda, že Koševoj nezemřel, ale utekl a žije v Americe?‘, protože mnozí čtenáři

usoudili, že Koševoj jsem já, neboť jsem byl vůdcem skutečné podzemní skupiny na Donbase.
Tak jsem se stal příčinou mnoha kontroverzí. A nakonec došlo k revizi případu Mladé gardy, která trvá dodnes. Na můj popud vyšly jen v posledních letech v americkém, ukrajinském a ruském tisku asi dvě desítky článků, které vyvracejí Fadějevovy mýty.
Ve svých článcích a rozhovorech s plnou odpovědností tvrdím, že na Donbase neexistovalo žádné komunistické podzemí. Nemohli jsme na ně při své činnosti nenarazit, stejně jako jsme narazili na chlapce, kteří sbírali informace o německých vojenských jednotkách pro sovětskou radistku Ljubov Ševcovovou. Její skupina však nevyvíjela žádnou ideologickou činnost a neměla žádné jméno. ‚Mladá garda' byla Fadějevovým vynálezem.
Během dvou měsíců německé okupace jsme na Donbase nepotkali vůbec žádné skutečné členy sovětského podzemí. Místo toho zůstaly dokumenty gestapa, které dokazují, že v regionu působilo nacionalistické podzemí. A obyvatelstvo o nás vědělo – roznášeli jsme a lepili letáky, gestapo zatýkalo a popravovalo naše lidi.
Fadějev tyto dokumenty použil. Po obdržení stranického příkazu nás však ‚přebarvil' na rudo, což ještě více zhoustlo ve druhém vydání románu, kdy spisovatel na Stalinův pokyn zobrazil vedoucí úlohu strany. A Fadějev prohlásil, že jeho práce je z 90 procent faktická, ale je to falzifikace a důsledky jsou těžké.
Vzpomínám si na článek „Rukojmí legendy" v časopise Ogoňok v roce 1990, kde se zejména jedná o to, že v románu jsou jako zrádkyně označeny dvě konkrétní dívky, které o žádné ‚Mladé gardě' neměly ani tušení. Olga Ljadská byla dlouhá léta držena ve vězeních a táborech kvůli spisovatelově ‚lehké ruce' a pak se téměř celý život snažila vyvrátit tuto pomluvu prostřednictvím prokuratury a byla rehabilitována.
Spisovatel se dopustil velkého hříchu. Svůj život ukončil střelou do čela. Možná někdy někdo jiný napíše třetí verzi románu o skutečném podzemním boji na Donbasu…"

Zde nelze s panem Jevgenem plně souhlasit. Na Donbasu během okupace existovaly spontánní mládežnické odbojové skupiny, které

neměly nic společného s ukrajinskými nacionalisty. Je však pravda, že nad nimi nebylo žádné „stranické vedení“. Pravdou také je, že, jak odhalily nedávné archivní dokumenty, Ljuba Ševcovová vůbec nebyla nezkušenou školačkou z „Mladé gardy“. Byla dobře vyškolená a působila v sovětské rozvědce. A osud Olgy Ljadské byl skutečně velmi dramatický – poté, co zažila násilí nacistických slouhů-politiků, strávila dlouhou dobu v sovětském lágru.
I dnes, téměř šedesát let po válečných událostech, zůstává záhada Mladé gardy stále nejasná.
(Následuje část článku, která se netýká „Mladé gardy“).

Rusko-izraelský týdeník „Secret“.
Č.308 26.3 - 1.4. 2000

Zatímco Stachiv nenašel na Donbasu žádné komunistické podzemí, luganská komise v Krasnodonu nenašla ani stopu po podzemí nacionalistickém.[207]
Neexistence důkazu ale neznamená důkaz neexistence. Podívejme se, jak málo hmotných důkazů zůstalo po Mladé gardě. Několik letáků a dočasných komsomolských legitimací. A kdo by pietně uchovával materiály OUN?

[207] V roce 2012 ale člen této komise V. Semistjaga zastával jiný názor.
„Politicko-ekonomická a sociální situace, komplikovaná válečnými událostmi, totiž přispěla k probuzení národně-vlasteneckého cítění, pochopení potřeby boje proti hitlerovskému a stalinskému totalitnímu režimu a nastolení vlastní státnosti. Není proto náhodou, že v krasnodonském a sousedním sverdlovském okrese působila podzemí OUN pod vedením S. Bandery. Prohlášení jedné z aktivních postav ukrajinského národně osvobozeneckého hnutí za druhé světové války, Jevgena Stachova o aktivitách podzemní OVN v Luhanské oblasti by měla být uznána za pravdivá.“
http://slovoprosvity.org/2012/09/21/ukrains-ki-ipostasi-molodohvardiyts/

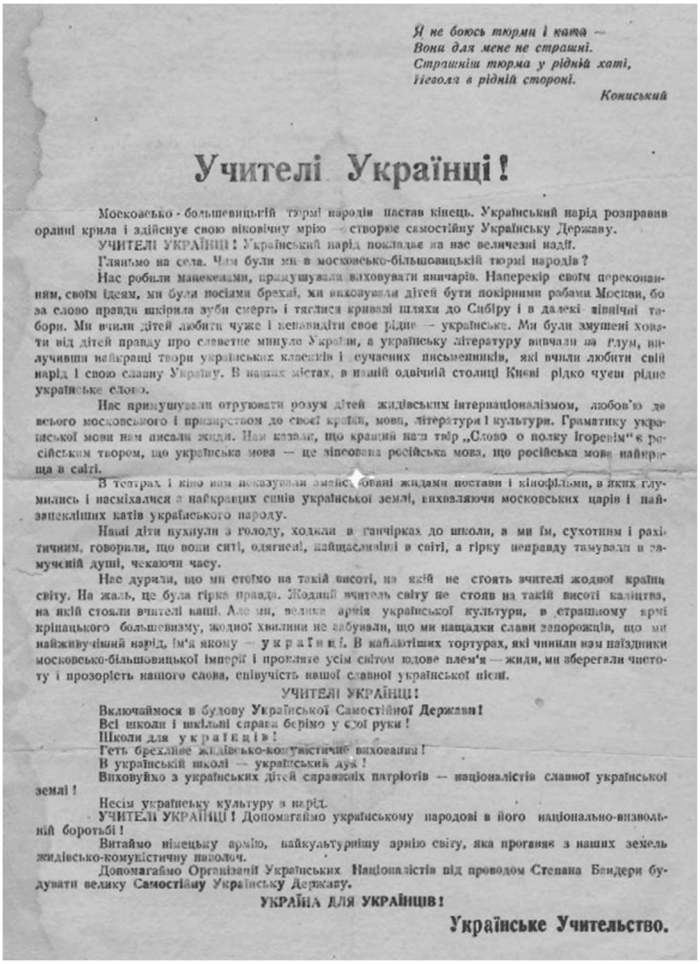

Я не боюсь тюрми і ката —
Вони для мене не страшні.
Страшніш тюрма у рідній хаті,
Ієголя в рідній стороні.
Конисский

Учителі Українці!

Московсько-большевицькій тюрмі народів пістав кінець. Український нарід розправив оранні крила і здійснує свою віковічну мрію — створює самостійну Українську Державу.

УЧИТЕЛІ УКРАЇНЦІ! Український нарід покладає на нас величезні надії.

Глянімо на села. Чим були ми в московсько-більшовицькій тюрмі народів?

Нас робили манекенами, примушували виховувати яничарів. Наперекір своїм переконанням, своїм ідеям, ми були посіяма брехні, ми виховували дітей бути покірними рабами Москви, бо за слово правди шкірили зуби смерть і тяглися криваві шляхи до Сибіру і в далекі північні табори. Ми вчили дітей любити чуже і ненавидіти своє рідне — українське. Ми були змушені ховати від дітей правду про славетне минуле України, а українську літературу вивчали на глум, вилучивши найкращі твори українських класиків і сучасних письменників, які вчили любити свій нарід і свою славну Україну. В наших містах, в нашій одвічній столиці Києві рідко чуєш рідне українське слово.

Нас примушували отруювати розум дітей жидівським інтернаціоналізмом, любов'ю до всього московського і призирством до своєї країни, мови, літератури і культури. Граматику української мови нам писали жиди. Нам казали, що кращий наш твір „Слово о полку Ігоревім" є російським твором, що українська мова — це зіпсована російська мова, що російська мова найкраща в світі.

В театрах і кіно нам показували змайстровані жидами постави і кінофільми, в яких глумились і насміхалися з найкращих синів української землі, вихваляючи московських царів і найзапекліших катів українського народу.

Наші діти пухнули з голоду, ходили в ганчірках до школи, а ми їм, сухотним і рахітичним, говорили, що вони ситі, одягнені, найщасливіші в світі, а гірку неправду тамували в замученій душі, чекаючи часу.

Нас дурили, що ми стоїмо на такій висоті, на якій не стоять вчителі жодної країни світу. На жаль, це була гірка правда. Жодний вчитель світу не стояв на такій висоті калцтва, на якій стояли вчителі наші. Але ми, велика армія української культури, в страшному вірмі кріпацького большевизму, жодної хвилини не забували, що ми нащадки слави запорожців, що ми найживучіший нарід, ім'я якому — у к р а ї н ц і. В найлютіших тортурах, які чинили нам поїздники московсько-більшовицької імперії і прокляте усім світом юдове плем'я — жиди, ми зберегли чистоту і прозорість нашого слова, співучість нашої славної української пісні.

УЧИТЕЛІ УКРАЇНЦІ!

Включаймося в будову Української Самостійної Держави!
Всі школи і шкільні справи берімо у свої руки!
Школи для у к р а ї н ц і в!
Геть брехливе жидівсько-комуністичне виховання!
В українській школі — український дух!
Виховуймо з українських дітей справжніх патріотів — націоналістів славної української землі!

Несім українську культуру в нарід.

УЧИТЕЛІ УКРАЇНЦІ! Допомагаймо українському народові в його національно-визвольній боротьбі!

Витаймо німецьку армію, найкультурнішу армію світу, яка прогнала з наших земель жидівсько-комуністичну наволоч.

Допомагаймо Організації Українських Націоналістів від проводом Степана Бендери будувати велику Самостійну Українську Державу.

УКРАЇНА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ!

Українське Учительство.

Leták OUN nalezený v kostele v Ivano-Frakivské oblasti

Jevgen Stachiv nepůsobí jako lhář a šarlatán, který si vymýšlí, aby byl zajímavý. Možná se s komsomolským podzemím prostě minul? Nebo mezi „členy Mladé gardy" byli opravdu nějací nacionalisté? Luganská komise došla k názoru, že „členů" mohlo být až 130. Některé z nich neznáme ani jménem. O dalších se neví, co vlastně dělali, což platí

i o některých oficiálně uznaných, jejichž medailonky sestávají z obecných frází.

A co se týká Stachivova podezření, že Fadějev schválně dal svému fiktivnímu zrádci jeho jméno: proč by si pak Fadějev nevypůjčil i jeho charakteristiku a osud? Podle popisu i příběhu „Jevgenije Stachoviče“ celý Krasnodon poznal Viktora Treťjakeviče.
Kdo ví, jestli se tato záhada někdy objasní.

Přežil Oleg Koševoj? (Asi ne)

Od osvobození Krasnodonu se šířily řeči, že Oleg Koševoj nebyl popraven, ale utekl s Němci. Tato domněnka vyplývala z toho, že jeho matka až příliš dobře vycházela se svými německými nebo italskými „nájemníky".
Vladimír Podov, autor knihy „Záhady a tajemství Mladé gardy"[208], zachází ještě dál a tvrdí, že se Oleg Koševoj infiltroval do Mladé gardy na pokyn Abwehru a veškerou jeho podezřelou činnost (vytvoření partyzánského oddílu, přepisování dočasných komsomolských legitimací) vykládá jako záměr. Ale nemá proto žádný důkaz, a pro Olegovo chování je dostatečným vysvětlením naivita kombinovaná se ctižádostí.

Dohady o smrti Olega Koševého vznikly kvůli tomu, že jeho jméno se objevilo na seznamu odbojářů pohřbených v Krasnodonu, třebaže byl pohřben v hromadném hrobě ve městě Rovenki. Ke zvýšení zmatku ještě přispěl Gerasimovův film, kde je Oleg veden na popravu s ostatními. Kromě toho lidé nevěřili Jeleně Koševé, která jako Olega identifikovala člověka se šedými vlasy. (Lékaři tvrdí, že není možné, aby vlády zešedivěly během krátké doby kvůli utrpení nebo stresu, třebaže je tento jev v kultuře velmi populární.)
Avšak jak píše V. Semistjaga, „aby se potvrdily či vyvrátily fámy, že K. zůstal naživu a po válce žil v zahraničí (v USA, Německu nebo zemích Latinské Ameriky), v polovině 60.let 20.století Kancelář KGB pod RM USSR v Luganské oblasti provedla operativně-pátrací akci a nezvratně dokázala, že K. byl popraven jako „nepřítel Velkého Německa" v Hřmícím lese na okraji Rovenek".[209]

Vladimír Ivanov:
„Vzpomínám si na nepříjemnou příhodu, kdy jsem byl v roce 1950 předvolán na KGB na Dzeržinského náměstí. Jeden z členů komise mi ukázal fotografii, zakryl ji do poloviny dlaní a zeptal se, zda jsem to

[208] https://molodguard.ru/book76-10.htm
[209]http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Koshoviy_O

opravdu já. Odpověděl jsem kladně. Odtáhl ruku a mě přepadl strach – na obrázku jsem měl na sobě uniformu důstojníka Bundeswehru. Můj obličej se musel změnit natolik, že mi čekista polekaně přiložil ke rtům sklenici vody. Později jsem viděl nejednu takovou propracovanou fotografickou kamufláž, na níž jsem byl zobrazen buď vedle Jeleny Nikolajevny, nebo obklopen cizími lidmi, a pokaždé jsem byl na těchto ‚fotografiích' oblečen do fašistické uniformy. To je také charakteristické pro to, co Valeria Borc řekla zpravodaji listu Pravda. Troufám si předpokládat, že rouhavé zvěsti o tom, že Oleg žije, že vstoupil do hitlerovské armády, vznikly v nemalé míře díky tomu, že jsem rodinu Koševých každoročně navštěvoval a stále často jezdím do Krasnodonu…"[210]

Ale pochybnosti zůstaly.
V roce 2007 byl pozvala newyorská radiostanice Davidzon-Radio do pořadu Sevy Kaplana „Nahá pravda" muže, který o sobě tvrdil, že je Oleg Koševoj. Vyprávěl, jak přežil, jak byl ve vězeních a táborech, v roce 1955 byl propuštěn a v roce 1964 přišel do USA. Steven „Seva" Kaplan je pokládán za dosti významného rozhlasového moderátora a komentátora v ruskojazyčném vysílání. (Teď má kanál na Youtube.) Igor Čeredničenko si příslušný pořad poslechl ze záznamu a usoudil, že Lžioleg „není obeznámen nejen s životopisem Koševého, ale ani s geografií Krasnodonského okresu."[211]

[210] https://www.molodguard.ru/article133.htm
[211] http://molodguard.ru/guestarchive2004-2009.htm

Epilog

(Bez komentáře)

Kniha hostů 2014

Mykola 23. 6. 2014

V Luhanské oblasti byl unesen šéf organizace PROSVITA Volodymyr Semistjaga. Podle Semistjagových kolegů přišli ozbrojenci do Ukrajinsko-kanadského centra „Prosvity“, které Semistjaga vede. Při prohlídce byla zabavena dokumentace centra a bojovníci odvedli Volodymyra s sebou. Podle předběžných informací se Semistjaga nachází ve sklepě obsazené budovy SBU. Od únosu však ani on, ani teroristé nebyli v kontaktu s rodinou rukojmího a dosud nebyly vzneseny žádné požadavky podmiňující jeho propuštění.

Aktivisté se obávají, že ozbrojenci ukradli seznamy členů Prosvity, včetně mnoha aktivních studentů LSU a účastníků akcí na podporu ukrajinské vzájemnosti. Tyto seznamy mohou obsahovat osobní údaje členů sdružení, včetně jejich domovských adres.

Semistjaga Volodymyr Fjodorovič – docent Katedry dějin Ukrajiny Luhanské národní univerzity Tarase Ševčenka, člen představenstva Luhanské regionální organizace místních historiků, vedoucí Luhanského regionálního sdružení VUT „Prosvita“ Tarase Ševčenka, šéfredaktor časopisu „Bachmutskij šljah“, zasloužilý pedagog Ukrajiny – od roku 2008. INFORMATOR.LG.UA

Mykola 28. 6. 2014

Bojovníci Luhanské lidové republiky zabrali třípokojový byt v centru města patřící šéfovi společnosti Prosvita Volodymyru Semistjagovi, kterého den předtím unesli. Serveru Luganskie.com to sdělili přátelé Semistjagovy rodiny.

Jak se ukázalo, den poté, co byl odveden do sklepa obsazené budovy SBU, zavolal domů a požádal, aby přinesl doklady k bytu.

Připomeňme, že Semistjagovi kolegové již dříve informovali, že do Ukrajinsko-kanadského centra Prosvity, které vede, přišli bojovníci. Při prohlídce byla zabavena dokumentace centra a ozbrojenci odvedli Semistjagu. Luganskie.com

> Jaký byt? Jaké dokumenty? Tisíce bytů a domů jsou jednoduše opuštěny svými majiteli, kteří prchají před ukrajinskou banditskou

armádou do Ruska. Mykolo, najdi si idioty pro slepou víru v Kyjevě. Mnozí z nás vědí, co se v Lugansku a regionu děje z každodenních telefonátů s příbuznými a přáteli, kteří denně trpí bombardováním a ostřelováním ze strany ukrajinských marodérů. Mimochodem, pan Semistjaga je jim velmi nakloněn. Vybral si ty, kterým dává politické preference. Za války to nejsou jen sympatie k nepříteli, ale i přímá spoluvina. Nyní je čas, aby se sám zodpovídal. Tak ať si ho podrží!!! 8.8.14 00:26 Igor Čeredničenko

Mykola 1. 7. 2014
Bloger Serhij Ivanov oznámil, že Volodymyr Semistjaga, vědec, přednášející na Luhanské státní univerzitě, vedoucí regionální organizace „Prosvita“, nebyl v zajetí teroristů zabit, ale zůstává naživu. „Jak jsem řekl, předčasný nekrolog je dobré znamení. Semistjaga je naživu. Právě jsem mluvil s jeho blízkým příbuzným, kterému bylo umožněno dnes telefonicky hovořit s Volodymyrem Fjodorovičem. Podle Semistjagova příbuzného je držen v obsazené OGA…“

Mykola 2. 7. 14 12:24
„Šéf Luhanské prosvity Volodymyr Semistjaga zemřel v zajetí teroristů Luhanské lidové republiky (LNR). Informoval o tom novinář Vsevolod Filimoněnko. „Žádný zázrak se nestal. Informace o předčasném úmrtí hrdiny Semistjagy se potvrdila,“ napsal.

Podle novináře zemřel v důsledku infarktu v pátek 27. června mezi 21:00 a 22:00. Dodejme, že podle jeho přátel měl Volodymyr nemocné srdce, nedávno podstoupil operaci a bez léků prostě nemohl žít. „Už druhý den jednáme o vydání zesnulého jeho příbuzným teprve před dvěma hodinami se nám podařilo najít kompromis se zástupci samozvané republiky. Doufejme, že dnes ráno bude tělo Volodymyra Fjodoroviče předáno jeho příbuzným,“ dodal Filimoněnko.

Mykola 19. 8. 14 23:55
Šéf luhanského sdružení Prosvita Volodymyr Semistjaga, který byl unesen ozbrojenci, byl propuštěn.
Na své facebookové stránce to oznámil lidový poslanec Oleksandr Donij. Volodymyr Semistjaga byl zajat 23. června. „Nyní je na

bezpečném místě," uvedl Donij podle serveru Censor.net v komentáři pro Rádio Svoboda. „Jeho příbuzní (manželka a syn) se nějakou dobu skrývali u Vasyla Glagoljuka v Kolomiji (je to můj asistent a vedoucí Kolomijské Prosvity), pak se vrátili do Luhanské oblasti. A nyní je konečně Volodymyr Semistjaga na svobodě", - stojí ve zprávě lidového zástupce. Zdroj: http://censor.net.ua/n298302 Zdroj: http://censor.net.ua/n298302

> Souhlasil pan Semistjaga s tím, že banditům poskytne svůj krásný byt? A teď v něm vesele a přátelsky žijí separatisté, kteří za veselého hvízdání ukrajinských střel a bomb svačí ruskou humanitární pomoc? A ukrajinští sokoli baví obyvatele Luganska barevnými světly a petardami? Stejně jako před 73 lety ve válečných kronikách můžeme odhadnout tváře „Mykolů", „Semistjagů" a dalších „roduvěrných" Ukrajinců, kteří vítali Hitlera osvoboditele. V osvobozeném Donbasu pro ně nebude místo. Rozlehlé hřbitovy ve městech Doněck, Luhansk, Slavjansk, Kramatorsk a desítky dalších měst, kde „ukrajinští osvoboditelé" rozsévali smrt a zkázu, budou věčnou památkou jejich zločinů. K čertu s vámi, vy žluto-modří bandité! 24.8.14 8:7 Igor Čeredničenko

Mykola 24. 10. 2014

„Z archivních dokumentů vyplývá, že téměř všichni mladogvardějci se narodili v Krasnodonském okrese… Více než třetina z nich byli etničtí Ukrajinci, další třetina měla ukrajinské kořeny. Téměř všichni získali školní vzdělání v místních vzdělávacích institucích, byli vychováváni na hrdinských příkladech ukrajinské historie a literatury. Snadno přecházeli z jednoho jazyka do druhého, plynule komunikovali v ruštině i ukrajinštině, dobře znali díla ukrajinské literatury, která zobrazovala boj Ukrajinců za nezávislost. Milovali a zpívali ukrajinské písně… Navzdory brutálně přerušené ukrajinizaci byla v předvečer války v Krasnodonském okrese ukrajinština a ukrajinská píseň slyšet všude. Byl odebírán ukrajinský tisk a síť knihoven byla neustále obohacována o ukrajinské knihy… Hry I. Kotljarevského, T. Ševčenka, I. Franka, G. Kvitky-Osnovjaněnka, M. Staryckého, I. Karpenka-Karyho, L. Ukrajinky a dalších klasiků ukrajinské literatury byly na místních jevištích vždy populární. Amatérská vystoupení a slavnostní akademie místních ochotníků se

obvykle konaly v ukrajinských národních krojích. Úřady musely vzít v úvahu životní realitu a specifika regionu. Proto ne všechny kulturní a vzdělávací instituce v okrese nesly jména komunistických vůdců a ideologů (Lenin, Vorošilov, Lunačarskij…) Konktrétně škola č. 22 v obci Krasnodon byla pojmenována po Tarasu Ševčenkovi. Ukrajinský jazyk a literaturu zde vyučovala O. I. Anisimovová, která od roku 1939 studovala na Filologické fakultě Drohobyčského pedagogického institutu. Názorným potvrzením ukrajinskosti regionu byla skutečnost, že razítka a pečeti zastupitelských úřadů, kulturních a vzdělávacích institucí, stranických a komsomolských orgánů, místních podniků, dopravy a spojů byly psány pouze ukrajinsky.“ V. Semistjaga, 2010

> Má někdo námitky proti ukrajinštině nebo ukrajinským písním? Od centrálních okresů Krasnodarského kraje až po sever Voroněžské oblasti je ukrajinština slyšet neustále. Není to však čistá ukrajinština, ale „suržik“, jak se říká v Krasnodonu. To však ukrajinské nacisty vůbec nezachrání. Nebo nacionalisty. Jak je libo! Dokonce i když najdete ukrajinské kořeny v Adamovi a Evě. Mimochodem, slavná Gorkého škola, která za sovětského režimu vychovala velké množství mladogvardějců, měla dvě vzdělávací větve. Ukrajinskou a ruskou. Poté, co se probanderovští hrdlořezové chopili moci, jako první začali plošně zakazovat ruštinu. Mykolo, nepleť lidem hlavu. Zde to nebude fungovat. Povězte nám raději o mučení a popravě vašeho idolu Semistjagy. A pro další zábavu byste se měli zaregistrovat na svých stránkách http://news.online.ua/ a zkusit tam vyjádřit svůj názor na tu či onu novinku. Do hodiny budete zablokován a odhlášen. Za ten nejnevinnější nesouhlas s oficiální mocí. To je vaše prohnilá pseudodemokracie. Udivuje mě, že noví Ukrobanditi zastrašili skutečné Ukrajince natolik, že jakýkoli nesouhlas může stát člověka i život. Jsem si jistý, že soud s vaším gangem určitě proběhne. A ne lynčující soud jako dnes v ukrajinských městech a obcích, ale skutečný, civilizovaný soud. Budete se muset zodpovídat. 24.10.14 09:16 Igor Čeredničenko
> [Potom Igor Mykolu obvinil, že je BOT.]

Mykola 5.11.2014
Čeredničenko píše: „Má snad někdo námitky proti ukrajinštině nebo ukrajinským písním?“ Jmenovitě: Jefremov, Tichonov, Pryštjuk, Mirošnyk a „jim podobní“… Pravda je taková: „12.06.2009 - 15:59. V luhanské městské radě vypukl obrovský skandál kvůli jazyku …veřejné slyšení v luhanské městské radě začalo obrovským skandálem… Slyšení zahájili profesor Volodymyr Semistjaga a zástupce starosty Luhansku Alexandr Tkačenko. Semistjaga jako předseda slyšení začal číst úvodní řeč v ukrajinštině a sál doslova vybuchl rozhořčením – lidé se dožadovali, aby se slyšení konalo v ruštině. Argumenty Volodymyra Semistjaga, že ukrajinština je státní jazyk, lidé prostě nepřijali. Někteří zástupci veřejnosti vůbec navrhovali, aby byl Volodymyr Semistjaga odvolán z funkce předsedy dnešního veřejného slyšení, ale nepodařilo se jim to, protože je schváleným předsedou.“ http://cxid.info/v-luganskom-gorsovete-razgorelsya-ogromnyy-skandal-iz-za-yazyka-n61167 Tak kdo byl „utlačován a zakázán“?! Čeredničenko: „Poté, co se probanderovští hrdlořezové chopili moci, jako první začali plošně zakazovat ruštinu.“ NEPRAVDA!!! Můžete sledovat „Šuster-LIVE“, „Černé zrcadlo“, „Громадське Донеччини“. Číst stránky http://www.citynews.net.ua/, „Novinky Donbasu“, http://gordonua.com/… A ruské seriály se vysílají na všech kanálech! Takže „zákaz ruštiny“ je jen pohádka. A v „LNR“, „DNR“ (a na Krymu) je vše ukrajinské tabu! Čeredničenko: „Povězte mi raději o mučení a popravě vašeho idolu Semistjagy.“
Píšu: Semistjaga, díky Bohu, žije!
[A Mykola není BOT, ale Mykola.]

> Mikola píše: „Má snad někdo námitky proti ukrajinštině nebo ukrajinským písním?“ Jmenovitě: Jefremov, Tichonov, Pryštjuk, Mirošnyk a „jim podobní“…
> Slyšel jsem, kdo je Jefremov. Kdo jsou Tichonov, Prištjuk, Mirošnik a jim podobní, netuším. Ale já ani ostatní obyvatelé Donbasu nechceme a nemůžeme nést odpovědnost za jejich činy. Nebude nás to stát život? Není cesta k popelnici vyhrazena nám? Lustrace oběšením není hrozbou?
> Mikola píše: Slyšení zahájili profesor Volodymyr Semistjaga a zástupce starosty Luhansku Alexandr Tkačenko. Semistjaga jako předseda slyšení začal číst úvodní řeč v ukrajinštině a sál doslova

vybuchl rozhořčením – lidé se dožadovali, aby se slyšení konalo v ruštině. Nazýváte to skandálem?
Pokud máte v hlavě logiku a respekt k lidem, proč by si diváci, jejichž mateřštinou je ruština, měli lámat hlavu s úvodní řečí v cizím jazyce? Aby věděli, kdo je tady pánem? Dnes je zřejmé, že pán už není pánem. Koho můžeme vinit nyní? Možná Semistjagu a jemu podobné?
Mykola píše: V „LLR“, „DLR“ (a na Krymu) je tabu vše ukrajinské!
Lži. A zjevná lež. Na Donbasu a zejména na Krymu je ukrajinština rovným dílem označována za úřední jazyk. Chcete důkaz?
Nemohu mluvit za celý Donbas. Ale za Krasnodon mám právo se vyjádřit. Lidé stáli hodiny ve frontách na celonárodní hlasování před Palácem kultury Mladé gardy, aby odevzdali svůj hlas pro nezávislost na zemi, která bombardovala své bývalé občany, kteří nesouhlasili s politikou národní nadřazenosti.
Mykola píše: Čeredničenko: „Povězte mi něco o mučení a popravě vašeho idolu Semistjagy“
Píšu: Semistjaga, díky Bohu, žije!
Tak proč jste do toho hodil záměrnou lež o mučení a smrti tohoto „vědce“? Není příliš zažloutlý? Proč šířit pomluvy? Pro účely propagace? A komu nyní patří byt tohoto velkého „vědce“? Vzpomínám si, že jste napsal, že byl mučen kvůli dokumentům k bytu? Ukázalo se, že to byla lež?
Nejsem BOT, jsem MYKOLA!
Tak to je jiná řeč!!! Pokud si budete chtít promluvit, jsem vám kdykoli k dispozici. Jsem si jistý, že nebudete mlčet. Podle toho, jak to vypadá, nejste ten typ člověka. Jen jedna prosba: pokud vystupujete na ruskojazyčném fóru, prokazujte čtenářům úctu a pište v jazyce, kterému rozumí. (Mimochodem, mluvím plynně ukrajinsky a považuji to za jednu ze svých osobních výhod. Důsledky sovětského vzdělání)
5.11.14 22:05 Igor Čeredničenko

Mykola 10.11.14 13:18
Čeredničenko píše: „…proč jste do toho hodil záměrnou lež o mučení a smrti tohoto ‚vědce‘? …napsal jste, že byl mučen kvůli dokumentům k bytu?“ Fámy o Semistiagově smrti šířila „Domobrana“. A mučili ho

ne kvůli jeho bytu, ale kvůli jeho vlastenectví. A „zabavených“ bytů byly desítky! Desítky aut…
Podívejte se sem:
http://censor.net.ua/video_news/309472/izbili_zabrali_62_tysyachi_jenskoe_palto_telnyashku_i_butylku_vodki_boeviki_lnr_ograbili_fermera_kotoryyi
Čeredničenko píše: „Stejně jako před 73 lety ve válečných kronikách můžeme odhadnout tváře ‚Mykolů‘, ‚Semistjagů‘ a dalších ‚roduvěrných‘ Ukrajinců, kteří vítali Hitlera osvoboditele.“ Pro nás jsou fašisté (a komunisté) okupanti! A na internetu je spousta fotokronik donských kozáků ve službách Wehrmachtu, SS… A vaši kolegové z Krasnodonu se přidali k domobraně! Oblečeni v uniformách se „svatojiřskými kříži“ uspořádali „kozácký průvod“. Posílali dopisy „Panu A. Hitlerovi… Velkému veliteli… Budovateli nové Evropy, osvoboditeli a příteli donských kozáků“. Složili přísahu. Stěžovali si: „My, kozáci… Násilně nás připojili k Ukrajině a udělali z nás nedobrovolné Ukrajince“. V letech 1942-43 házeli lidi do dolů, mučili „Mladou gardu“… A Volodymyr Fjodorovič ve svých publikacích oslavoval Mladou gardu, ale ne „Hitlera Osvoboditele“!
Čeredničenko: „Na Donbasu a zejména na Krymu je ukrajinština rovným dílem označována za úřední jazyk.“ O Lugansku zde: http://nvua.net/ukraine/V-Luganske-boeviki-zapretili-izuchenie-istorii-Ukrainy-ukrainskogo-yazyka-i-literatury-Sovbez-12116.html
O Krymu: před rokem 2014 bylo na Krymu 584 škol - 14 krymsko-tatarských a 6 ukrajinských! Nyní je zde nula škol ze šesti! Čtěte zde: http://ru.tvi.ua/new/2014/10/10/psevdoministr_okkupirovannogo_kryma_khvastaetsya_chto_na_poluostrove_ne_ostalos_ukrainskikh_shkol
Čeredničenko: „...proč by si diváci, jejichž mateřštinou je ruština, měli lámat hlavu s úvodní řečí v cizím jazyce??“ A argument „že ukrajinština je státní jazyk“ pro vás není argumentem? A znáte slova „Respektujte jazyk země, ve které žijete“? Citace:

„Člověk, který nemluví jazykem lidu, v jehož zemi žije, je buď hostem, nebo okupantem, nebo otrokem…“
K. Marx
Z http://www.inpearls.ru/
Zřejmě pro vás Luhanská oblast není Ukrajina… Tragédie na Donbasu začala těmito slovy: „…Luhanská oblast nikdy nebyla

Ukrajinou. Jedná se o část Donské oblasti, kterou Ukrajina ‚zabrala' v porevolučních letech a která byla odňata Rusku. Banderovština tam zjevně nemá co dělat!". 1254. Jméno: Alexej, Moskva 20:07, 02.08.2007 Archiv návštěvní knihy (2004-2009) http://molodguard.ru/guestarchive2004-2009.htm; Žirinovskij: „Krym je Rusko, Donbas je Rusko!"; M. Leonťjev: „Souhlasím s Brzezinským, že Rusko s Ukrajinou je vždy velmoc, ale bez Ukrajiny - ne. Je to kus jednoho historického prostoru, fyzicky odděleného"; „Pokud existuje Rusko, nemůže přirozeně existovat ukrajinský stát. V budoucnost ukrajinského státu věřím jen v případě, že se Rusko zhroutí", „Historicky je jihovýchodní Ukrajina jen Rusko..." Zdroj: http://censor.net.ua/n201599 O plánu „rozdělit Ukrajinu po vzoru Jižní Osetie a Abcházie" píše A. Illarionov. Zde je video: http://www.youtube.com/watch?v=cfy5OE5FwTE Ve skutečnosti za tuto tragédii může Janukovyč a jeho tým (Strana regionů, Komunistická strana). V Luganské oblasti – Jefremov (šikana horníků, organizátor „refenda"), Golenko, Mirošnyk, Klinčajev… Prováděli antiautoritářskou politiku a vedli k tragédii! O „elitě" Luhanska zde: http://www.youtube.com/watch?v=CykM6OMcmbs A kdo „nebude mít v osvobozeném Donbasu místo", uvidíme. Luhanští patrioti Sněgirjov, Semistjaga, Krasilnikova… se vyjádří!

Nemá smysl polemizovat o tragédii, která se ohněm a mečem přehnala přes národy SSSR. A nejen SSSR. Nikdo nebude namítat, že máme být nejen na co a na koho hrdí, ale také se poučit z nepříjemných skutečností naší historie. Na světě neexistuje dokonalá společnost. Na světě neexistuje země s dokonale harmonickým obyvatelstvem. A v tomto případě, Mykolo, s jakým záměrem tak horlivě a nadšeně připomínáte temné stránky našich dějin? Zdůraznit „výjimečnost" Ukrajinců a ubohost ruskojazyčného obyvatelstva? Takové myšlenky nejsou nové. Těžko se tomu můžeme divit. Dějiny jsou plné příkladů, jak dopadli a dopadají hlasatelé národní výjimečnosti. Není to poslední věc, která zničí kdysi vzkvétající Ukrajinu. Jistě si myslíte opak. Hádky jsou ztrátou času a energie. Počkáme a uvidíme. Myslím, že nebudeme muset dlouho čekat! Ukrajinští nacionalisté s obušky, „Molotovovými koktejly" a nyní i s bombami a granáty udělali tlustou čáru mezi svými občany. Jde o občany, nikoli o Ukrajince a rusky mluvící lidi. Je snad

tajemstvím, že na obou stranách bojují bok po boku Rusové, Ukrajinci a lidé jiných národností? Až na to, že Rusové bojující na straně kyjevské junty byli tento týden již poněkolikáté varováni ukrajinským vůdcem, že nemají očekávat, že se ve státě bude používat ruština! Státním jazykem bude pouze ukrajinština! Za co tedy tito nešťastníci bojují? Za to, že budou muset „milovat" nikoli svou rodnou „mateřštinu", ale tu, která je považována za státní jazyk? Brutální válka (kterou Ukrajina za válku nepovažuje, aby si zachovala legální možnost přijímat zahraniční vojenskou pomoc) plodí nejen různé deformace v chování účastníků války, ale také někdy absurdní formy protestu. Někteří lidé barbarským způsobem rozbíjejí pomníky a barbarsky stínají hlavy nežádoucím postavám na pomnících. Jiní přejmenovávají i pokrmy a nápoje, které připomínají nepřítele. Někteří se snaží ignorovat zboží potenciálního nepřítele, jiní vzdorovitě odmítají nejen mluvit jazykem, který se jim nelíbí, ale dokonce se ho i naučit. A i když je pravda, že počet národnostních škol klesl, je to důsledek bezpráví, které se rozpoutalo v zemi zachvácené národnostním šílenstvím nadřazenosti. Pokud někdo ukrajinské školy zavře, můžeme toho samozřejmě jen litovat. Ale ani do nich nemůžete nikoho nutit. Až válka skončí, určitě se tento problém vyřeší. Citujete spoustu různých uznávaných i ne příliš uznávaných lidí, kteří jsou pro vás pravděpodobně autoritami. Pouze se nehodí pro roli proroků. V dnešní době je spousta věštců a ukazatelů! Jen lidé na Donbasu za ně nebojují. A ne pro ně. Lidé bojují za svá práva. Za možnost žít podle svých představ. Lidé bojují za své právo přátelit se, s kým chtějí. Lidé bojují za právo mluvit vlastním jazykem. Lidé bojují za právo uctívat své hrdiny, uctívat své bohy. Stavět pomníky svým hrdinům. Právě kvůli tomu se lidé chopili zbraní. A s těmito zbraněmi nešli bojovat do Žytomyrské, Lvovské, Rivenské a Ivano-Frankovské oblasti. Bojují o své domovy. Za svou zemi, za své příbuzné, sousedy a kamarády. Po bombardování Suchodolska ukrajinskými „sokoly", při kterém zahynulo mnoho lidí včetně teenagerů, se domobrana začala řadit do fronty. Lidé touží po pomstě. A ukrajinská junta dává každým dnem více a více důvodů k takové pomstě. Každý člověk hozený do koše, každý člověk politý zelenou, každý člověk, který neprošel trestní lustrací, se chtě nechtě stává nepřítelem současné kyjevské bandy. A za své ponížení se bude mstít buď aktivně, nebo skrytě.

Proto osobně nepochybuji o tom, že vítězství bude naše! A pro příznivce národní převahy bude k dispozici nový „Norimberk“ !!! 11.11.2014 00:52 Igor Čeredničenko

Mykola 13.11.2014

Čeredničenko píše: „Ukrajinští nacionalisté s obušky, „Molotovovými koktejly“ a nyní i s bombami a granáty udělali tlustou čáru mezi svými občany. Jde o občany, nikoli o Ukrajince a rusky mluvící lidi. Je snad tajemstvím, že na obou stranách bojují bok po boku Rusové, Ukrajinci a lidé jiných národností?“

Sami rozbili mýtus, že „banderovci zabíjejí rusky mluvící“! Rusové, Gruzínci a Bělorusové bojují za Ukrajinu…

Čeredničenko: „Až na to, že Rusové bojující na straně kyjevské junty byli tento týden již poněkolikáté varováni ukrajinským vůdcem, že nemají očekávat, že se ve státě bude používat ruština! Státním jazykem bude pouze ukrajinština! Za co tedy tito nešťastníci bojují?“

Znovu opakuji: NIKDO, NIKDY NEZAKÁZAL RUSKÝ JAZYK NA UKRAJINĚ!!! Je snadné si to ověřit, protože existuje spousta důkazů – talk show, televizní pořady, tisk, webové stránky… Úředním jazykem bude ukrajinština. V Rusku – ruština, v Německu – němčina…A tady se píše o Pobaltí

http://www.inoforum.ru/inostrannaya_pressa/russkij_yazyk_protiv_pribaltiki/ a tady: http://news2000.com.ua/news/sobytija/v-mire/191457

A „za co ti nešťastníci bojují“? Za svou zemi, za svobodu!

Čeredničenko: „Někteří lidé barbarským způsobem rozbíjejí pomníky a barbarsky stínají hlavy nežádoucím postavám na pomnících. Jiní přejmenovávají i pokrmy a nápoje, které připomínají nepřítele.“ Aha!

http://www.belaruspartisan.org/life/285403/ (káva Americano na Krymu přejmenovaná na… Rossiano)

http://kp.ua/life/468313-v-moskovskom-restorane-pereymenovaly-ukraynskyi-borsch (ukrajinský boršč přejmenovali v moskevské restauraci - KP.UA).

Čeredničenko: „Rozlehlé hřbitovy ve městech Doněck, Luhansk, Slavjansk, Kramatorsk a desítky dalších měst, kde „ukrajinští osvoboditelé“ rozsévali smrt a zkázu, budou věčnou památkou jejich zločinů.“

Pravda zde: http://www.youtube.com/watch?v=ewRlk0ux1bw (Doněck po ostřelování: názor obyvatele 14.8.2014), http://www.youtube.com/watch?v=09H8JoRhMaI
(Obyvatelé Slavjansku vyhodili regionalistu Nikolaje Levčenka z města 09.07.2014)
http://novosti.dn.ua/details/238117/ (Zprávy z Donbasu: Kobzonův portrét zničen ve Slavjansku)
http://www.youtube.com/watch?v=qq-OPi8k_zI (Ada Rogovcevová v Kramatorsku 23. srpna 2014).
A tady je Mariupol:
http://www.youtube.com/watch?v=S1tGYZxl6iM
Obyvatelé Donbasu (omlouvám se, ne všichni) vědí, kdo je přítel a kdo nepřítel. A zde je stránka StopFake – Boj proti nepravdivým informacím o událostech na Ukrajině - http://www.stopfake.org/ Čeredničenko píše o „obušcích a Molotovových koktejlech“. A proč ani slovo o „neotřesitelném ‚Berkutu‘?! A pravda o krajanovi „Jefremovovi“ a „o událostech z 24. srpna 1998 - kdy speciální jednotky Berkutu zaútočily na horníky“ zde: http://www.kharkovforum.com/showthread.php?t=2534005
(Jak Jefremov rozehnal demonstrace horníků na Den nezávislosti. - Charkovské fórum). Čeredničenkovi krajané zde: http://tribun.com.ua/21714 a zde: http://novosti.dn.ua/details/238092/ (Novosti Donbassa: Blíže k „juntě“ VIDEO). Čeredničenko: „Lidé bojují za právo mluvit svým rodným jazykem.“ Potřetí: „zákaz ruského jazyka“ je výmysl, mýtus, nepravda! Čeredničenko: „…lidé se chopili zbraní. A s těmito zbraněmi nešli bojovat do Žytomyrské, Lvovské, Rovenské a Ivano-Frankovské oblasti.“ A znáte slova Gubarjeva („lidového gubernátora“) „dojdeme nejen do Kyjeva, dojdeme i do Lvova“? A Dorenkova slova: „…Putin potřebuje Kyjev, ne Luhansk nebo Doněck…“ Video: https://www.youtube.com/watch?v=nkVHK-LPk-A Vše je jasné!… O „lynčujícím soudu pouliční tlupy“, „odpadkových koších“ píšete? Nemůžete je vyhodit do koše! Ale bít Irinu Dovgan se může?!
http://www.bbc.co.uk/russian/international/2014/09/140817_ukraine_dovgan_humiliation_interview (Mučení Iriny Dovgan: modlila jsem se, aby mě zastřelili – BBC Russian) A horníci Gurov a Vovk? http://www.unian.net/politics/915960-donetskie-shahteryi-rasskazali-o-pyitkah-terroristov-i-pokazali-pochti-srezannuyu-lampochkoy-tatuirovku-foto.html Takových lidí, které „milice“ zbily, jsou desítky,

stovky. A vyprávějte vdově po poslanci V. Rybakovi, umučeném a hozeném do vody bandou „rekonstrukcionistů“ ve Slavjansku, o „zvěrstvech junty“, o „mírumilovné domobraně“… Pravda o Donbasu je zde: http://uainfo.org/blognews/390825-donbass-kotoryy-tak-i-ne-uslyshali.html (Donbas, který nikdy nebyl slyšet. Celá pravda z blogosféry na UAINFO), zde: http://frankensstein.livejournal.com/ No, Igore Čeredničenko, vy nechcete znát pravdu (estonský prezident zná pravdu o situaci na Ukrajině. I když Ilves pro vás není autoritou). Nemá smysl vést diskusi. Vás stejně nepřesvědčím. A stránka je „Mladá garda“. Proto nebudu psát o politice. Ale budu psát o „Mladé gardě“. Mám sbírku dokumentů, televizních reportáží, rozhovorů (polovina z nich není dostupná na internetu). Postupně tedy budu přidávat informace. Ale!… Čeredničenko zde píše: „…není pochyb – vítězství bude naše!“ A já vám řeknu: PRAVDA JE NAŠE! A vítězství (vítězství) je naše! A do „Norimberku“ - Janukovyč, Jefremov. Pravda, „Janik“ a spol. jsou v Rostově a „Jefrem“ a spol. jsou v Kyjevě. A „krvavá junta“ nepotrestala tým hlavních luhanských (a doněckých) separatistů! To je všechno…

> Mikola píše: Mýtus, že „banderovci zabíjejí rusky mluvící lidi“, byl zbořen! Rusové, Gruzínci a Bělorusové bojují za Ukrajinu...
> Nevzpomínám si, že bych někdy nazval ukrajinské bandity BANDEROVCI. Tento dav je jedním z mnoha, které tvoří krvelačnou bandu, jež dnes sužuje Donbas. A státní příslušnost je v tomto případě naprosto irelevantní. Copak na území, které má dnes Novorusko pod kontrolou, není dost šmejdů? Válka je živnou půdou pro různé nekřesťany. Bohužel žádná válka v dějinách lidstva nebyla vzorem „správného“ ničení lidí. Ale myšlenky, za které praví vlastenci položili život, nebyly nikdy zrušeny, že? Všechny věci, které jsem vyjmenoval dříve a za které dnes bojují obyvatelé Donbasu, jsou stále platné? Myslím, že Vinničtí Ukrajinci, kteří zasypávají města a vesnice v Doněcku trestnou palbou, mají svou pravdu. S podporou obyvatel Novoruska však mohou počítat jen stěží. Na Donbasu je však spousta Semistjagů. Ukropská propaganda pouští videa s takovými „Pavliky Morozovy“ dnem i nocí. Je to však marné. Na ukrajinské kanály se v Novorusku téměř nikdo nedívá. Nebo se na ně dívají místo humoristických pořadů. Když se chtějí zasmát. Vím to jistě od

svých příbuzných a přátel v Luganské oblasti. A když napíšete: celá pravda je tady a dáte mi odkaz, taky mě to rozesměje. Jaké objektivity se vám může dostat od jedné z válčících stran? Mimochodem, to platí i pro vysílání nových orgánů na Donbasu. Slova z písně nelze vyjmout. Pravda je vždy někde uprostřed!
Mikola píše: NIKDO NIKDY NEZAKÁZAL RUSKÝ JAZYK NA UKRAJINĚ!
Nikdo ho samozřejmě nezakázal. Pouze školy byly násilně přeloženy do ukrajinštiny. Veškerá dokumentace musí být v ukrajinštině, média musí buď zcela přejít na ukrajinštinu, nebo se musí snížit procento písní, filmů, reklam atd. a tak dále… A když nedávný ukrajinský vůdce prohlásil, že drtivá většina Rusů na Ukrajině požaduje v zemi pouze ukrajinštinu, nevíte, jestli se máte smát, nebo ne. No, je líné citovat různé „velitele“ dnešní Ukrajiny. Už dlouho je mají všichni na jazyku. A všimněte si, že jsem se zdržel fráze PRAVDA JE ZDE…
Počet odkazů, kde je PRAVDA JE ZDE, je naprosto nezajímavý. Chcete, abych vám dal desetkrát více odkazů, kde se všechny informace diametrálně liší? A já vám mohu dát stokrát víc. A tisíc… Byl by to pro vás argument? To si nemyslím. Ale názor mých příbuzných a přátel na Donbasu převáží nad milionem vašich videí. Nejsou však vaše. Jsou pro vás!
A když mi chcete vyprávět o Estonsku a jeho prezidentech, když v něm žiji 30 let, myslíte to vážně? Nebo je to jen kvůli počtu slov?
14.11.14 15:02 Igor Čeredničenko

http://molodguardguest.forum24.ru/?0-0-80

Kniha hostů 2015

Aljona 25.5.2015 16:46
Originál převzat z frankensstein Mladogvardějci a kanalizace.
V Krasnodonu, který je v současnosti pod kontrolou ozbrojenců LNR, neznámé osoby strhly pamětní desku instalovanou na počest partyzánů ze skupiny Mladá garda a zakryly jí kanalizační šachtu.

Samozřejmě se jednalo o ukrajinskou DRG.
Obyvatelé Krasnodonu něco takového nemohli udělat, jejich dědové bojovali ve válce.

http://ic.pics.livejournal.com/frankensstein/19869639/143212/143212_900.jpg
http://ic.pics.livejournal.com/frankensstein/19869639/143508/143508_900.jpg

Aljono, dýchejte zhluboka a nečtěte proukrajinské provokace. Všechny desky s nápisy na památníku jsou na svých místech. A překvapivě v této pro LNR těžké době jim vděční občané a hosté Krasnodonu pokládají květiny častěji než dříve. Obelisky opravené k výročí byly pravděpodobně obnoveny. A ukrajinský provokatér chytře využil demontované popraskané a rozbité dlaždice k očernění obyvatel Krasnodonu. Pokud vás osobně, Aljono, znepokojuje stav památníku a místní kanalizace, jsem připraven vám poslat čerstvé fotografie pohřebiště.
26.5.15 01:07 Igor Čeredničenko

> Igore, podívejte se pozorně, odkud jsou tyto desky. Toto je vesnice Krasnodon.
> 27.05.15 11:14 Aljona

Aljono, nezáleží na tom, zda se jedná o město nebo vesnici. Jak můžete přetiskovat zjevně nepřátelskou propagandu, aniž byste si zjistila, o čem přesně je řeč? Nehledě na to, že snímek byl pořízen tak, že není vůbec jasné, zda se jedná o kanalizaci, nebo o následky strašlivého bombardování obce Krasnodon, kde byla opravována vojenská technika LNR, ukrajinskými trestnými jednotkami? Možná bychom měli získat informace od místních obyvatel a pak citovat „Goebbelse“? Mimochodem, poslední věta vašeho senzačního sdělení zní se zjevným výsměchem. Oba dědečkové bojovali a vnuci dnes pokládají životy za svou vlast. Takže ohledně morálky můžete být klidná. Což vám přeji.
28.5.15 08:32 Igor Čeredničenko

> 30. května 2008 byl v osadě Krasnodon, kde působila podzemní skupina, na místě pohřbu 13 příslušníků Mladé gardy a vojenských pilotů, kteří zemřeli na následky zranění v nemocnici, otevřen majestátní památník „Nesmrtelnost“ (sochař – zasloužilý umělec Ukrajiny, laureát ruské Šolochovovy ceny Možajev).

http://krasnodon-rada.gov.ua/krasnodon/history

Celkový pohled na památník v osadě Krasnodon
http://pomnite-nas.ru/img/213/200810121735430.pos_krasn.jpg

Celkový pohled na společný hrob, kde je pohřbeno 13 příslušníků Mladé gardy z Krasnodonu.
http://pomnite-nas.ru/img/213/200810121739070.pos_krasn_mg.jpg

Takto vypadá pamětní deska (všimněte si textu na desce)
http://pomnite-nas.ru/img/213/200810121742440.pos_krasn_mg_spis.jpg

Zdroj:
http://pomnite-nas.ru/mshow.php?f_ISO=UA&f_KID=&f_RID=676&f_CID=&f_StreetMonument=&f_MonumentTypeID=&f_text=&f_AuthorMonument=&f_ConditionID=&f_DtInsert=
29.05.15 19:05 host

Aljono, zde je odpověď s pomocí respektovaného „hosta“ a ukazuje moderní ruskojazyčnou desku na pohřebišti mladogvardějců v obci. To neznamená, že souhlasím s likvidací ukrajinskojazyčné desky. Ale ani já nemám právo to odsuzovat. Čas vše vrátí na své místo. Už chápete, k čemu tato informační provokace sloužila?
29.5.15 20:55 Igor Čeredničenko

Igore, přestaň se se mnou dohadovat o provokacích. Na závěr řeknu ještě jednu věc: Krasnodon byl, je a bude UKRAJINA! SLÁVA MLADÉ GARDĚ!
30.5.15 21:04 Aljona

Ať už vy a vaši sympatizanti píšete cokoli a jakkoli, Krasnodon už NIKDY nebude Ukrajinou. Nejjistější zárukou toho jsou hřbitovy v Krasnodonu a Suchodolsku, kde jsou pohřbeny oběti leteckého a dělostřeleckého bombardování ukrajinskými katy. Lidé si

pamatují vlajky, pod kterými si smrt přišla pro jejich příbuzné a blízké. Vím to od svých příbuzných z Krasnodonu. Lidé nezapomenou, neodpustí. Stejně jako neodpustili fašistům, kteří na našem území prolili krev obyvatel Krasnodonu. Stejně jako tehdy jistě přijde odplata. Jsem si jistý!
30.05.15 22:09 Igor Čeredničenko

> Co víte o Ukrajincích? 22.10.15 18:35 Lesja

Ukrajinci? Nebojují snad Ukrajinci za Donbas na život a na smrt? Nepokládají snad Ukrajinci životy za ideály svých dědů a otců? I když po jejich boku bojují lidé jiných národností, snižuje to jejich obětavost? Na Donbasu se neválčí o národnost. Ideologie a morálka jsou ve válce. Vlast nejsou americké sušenky na Majdanu a práce uklízečky v Londýně. Jsem hrdý na mladé lidi z Luganska a Doněcka, kteří se dnes postavili na obranu našich ideálů!
31.10.15 21:44 Igor Čeredničenko

> Igore, odporujete si. Kde jsou „vaše ideály“ a kde jsou Ukrajinci (nejen národnostní, ale i občanské), které tyto „vaše ideály“ zabíjejí. O jakých náletech mluvíme? Mluvíte o Sýrii? 17.11.15 20:13 ALJONA

Stránky jsou věnovány hrdinům Mladé gardy, nikoli Sýrii. A zmínil jsem se o střelbě ukrajinských letadel na civilisty na předměstí Krasnodonu v Suchodolsku. Pokud má někdo zájem, může se na YouTube podívat na následky tohoto zločinu a na kletby, které obyvatelé Suchodolu vyslali „ukrajinským sokolům“ stojíce u ještě studených těl svých sousedů a příbuzných. Můžeme poskytnout odkaz na video? A ideály, za které se bojuje, jsou stejné: na jedné straně ty, za které umírala Mladá garda, a na druhé straně Bandera a jeho upíři, které dnes oslavují zločinci v Kyjevě, kteří se násilím chopili moci v zemi.
18.11.15 01:25 Igor Čeredničenko

http://molodguardguest.forum24.ru/

Příloha
1943 – Zpráva Toricynovy komise

Ze zprávy náčelníka zvláštního oddělení ÚV LKSM A.V. Toricyna a instruktora ÚV N.CH. Sokolova tajemníkům ÚV VLKSM o vzniku a činnosti podzemní organizace „Mladá garda“ (tzv. Toricynova komise)

[nejpozději 28. července] 1943
Přísně tajné
[…]
Ale nastala Velká Vlastenecká válka. Většina krasnodonské mládeže opustila šachty, vydali se na frontu chránit čest a svobodu milované vlasti.
Ve druhém roce války se Krasnodonsko znova, jako předtím, stalo arénou krutých bojů.
20. července 1942 fašistická vojska vstoupila do města. Odporné myší kabáty zaplnily sady, parky, ulice. Dusné, ponuré začalo být toto kdysi krásné městečko.
Brzy byly všechny zdi domů, ploty polepené oznámeními německého vedení. Nejprve přikázali odevzdat zbraně, za neodevzdání – zastřelení; všichni komunisté a komsomolci se museli dostavit na registraci, za nedostavení se – smrt. Začalo rabování doprovázené vraždami.
Budoucí mladogvardějci, synové, vnuci dědičných horníků neuvěřitelně těžce prožívali začátek okupace.
Valja Borc si do deníku zapsala: „Červenec. Začaly masové popravy komunistů. Bojím se o tátu. Sotva zašumí vítr, proběhne kočka a mně se zdá, že jdou pro tátu. Je to pro mě těžké! Je to tak těžké. Ne, to nejde…“
Voloďa Osmuchin, který viděl, jak Němci uzavírají sklenice s medem a medem[212] určené k odeslání do Německa, řekl své matce: „To nic, mami. Budeme je krmit naším medem, višněmi a zavařeninami do sytosti!“
Na začátku srpna se Němci ve městě dopustili strašného zvěrstva: v městském sadu pohřbili zaživa 30 horníků-komunistů, kteří se nedostavili k registraci. Tváře lidí potemněly. Život se stal strašlivým utrpením. Mnozí se ze strachu před novým řádem schovávali do děr,

[212] Podle Igora Čeredničenka ty sklenice ochotně uzavírali místní lidé.

zahrabávali se, stáhli se ze života, někteří ubozí zbabělci se stali služebníky tohoto řádu, ale většina, drtivá většina, hlavně mládež, zůstala nezastrašená, nepřemožitelná. Proti strašlivé mašinérii loupeží, vražd a násilí měli mocnou zbraň, která jim dodávala sílu, sebedůvěru a touhu bojovat s touto spodinou na život a na smrt. Jméno této zbraně je nenávist.

[…]

1. Vznik „Mladé gardy“

V první polovině srpna 1942 se vzniká podzemní komsomolská organizace „Mladá garda“. Jejími organizátory byli Oleg Koševoj, Váňa Zemnuchov a Sergej Ťulenin.

Koševoj Oleg Vasiljevič se narodil v roce 1926 v rodině kyjevského dělníka[213]. V roce 1940 se rodina Koševých přestěhovala do Krasnodonu, kde Oleg v témže roce vstoupil do komsomolu[214] a následující rok absolvoval 9. třídu střední školy[215].

Oleg Koševoj vyrůstal od útlého věku jako zvídavý, veselý a schopný mladík.

Ve škole se Oleg výborně učil, nejpilněji, nejaktivněji se podílel na společensko-politické práci, byl redaktorem celoškolních novin. Oleg byl opravdový, uznávaný vůdce školní mládeže, její přítel a náročný, skromný organizátor. Oleg na sobě tvrdě pracoval. Velmi mnoho četl uměleckou, historickou a politickou literaturu, miloval hudbu a výtvarné umění, kino a divadlo. V 8. a 9. třídě se již dobře orientoval v otázkách současné politiky, noviny a časopisy byly jeho věrnými, nerozlučnými společníky. Začátkem Vlastenecké války byl Oleg již plně politicky formován, s pevným přesvědčením, se střízlivými názory na život mladíků.

[Následují charakteristiky Ivana Zemnuchova a Sergeje Ťulenina.]

Začátkem září se v bytě Olega Koševého na Sadové ulici 6 konala první organizační schůzka mladých členů podzemí. Na této schůzi byl Treťjakevič zvolen velitelem, Oleg Koševoj komisařem. Štáb tvořili Koševoj Oleg, Treťjakevič Viktor, Zemnuchov Ivan, Turkenič Ivan a Ťulenin Sergej. Vedením práce celé organizace bylo pověřen štáb, který vypracoval plán všech bojových operací. Na téže schůzi se štáb

[213] Nikoliv, jeho tatínek byl účetní.

[214] Ne, do komsomolu vstoupil v březnu 1942.

[215] v roce 1942 byl žákem osmé třídy.

https://molodguard.ru/doc185.htm

na návrh Sergeje Ťulenina rozhodl pojmenovat organizaci „Mladá garda“. Oleg Koševoj byl zvolen tajemníkem komsomolské organizace.
Oleg Koševoj a Treťjakevič měli mezi svými soudruhy největší autoritu. Z Olegovy iniciativy se začalo formovat jádro organizace. Treťjakevič byl v té době již ve Vorošilovgradském partyzánském oddíle, kterému v srpnu Němci způsobili těžké ztráty. V té době Treťjakevič vypadal jako partyzán, který ucítil střelný prach. To byl jistě rozhodující argument pro jejich rozhodnutí.
Treťjakevič následně nesplnil naděje svých spolubojovníků. Na každé schůzi projevoval aroganci, pýchu a přílišné sebevědomí. V září Ljuba Ševcovová na pokyn štábu často navštěvovala město Vorošilovgrad. Zjistila, že Viktor Treťjakevič se v oddíle nijak neprojevil, v první bitvě utekl a ukázal se jako zbabělec.[216] Poté byl Treťjakevič vyloučen z vedení „Mladé gardy“. Přesto, aby ho prověřili, byl pověřen vedením jedné z komsomolských skupin ve městě Krasnodon.
Velitelem „Mladé gardy“ byl zvolen Ivan Turkenič. Ivan Turkenič, narozený v roce 1920, člen komsomolu od roku 1940, byl před okupací oblasti v armádě. u Rostova byl obklíčen, dlouho se skrýval ve vesnicích a koncem srpna 1942 se vrátil do svého domova v Krasnodonu. Ve městě ho znala všechny mládež. Před válkou působil v dramatickém kroužku v klubu a hrál hlavní role téměř ve všech hrách. Mladí lidé si ho vážili. Ivan Turkenič byl povýšen do hodnosti poručíka armády. Byl zvolen velitelem štábu „Mladé gardy“ jako člověk, který se velmi dobře vyzná ve vojenském řemesle.
[…]
Jaké cíle a úkoly si mladí členové podzemí stanovili?

1. Odhalit lži německo-fašistické propagandy. Ukazovat pravdu o Sovětském svazu, Rudé armádě, vštípit lidem víru v nevyhnutelnou porážku Němců.
2. Organizovat mládež s cílem narušit a sabotovat německé aktivity, zabránit odvlečení mládeže do Německa. Organizovat sabotáže v dolech a dílnách, které Němci rekonstruovali, a likvidovat Němce a zrádce vlasti.

[216] To tvrdila Olga Ivancovová, která tehdy nemohla vědět, že Ljuba takové informace neměla od koho získat.

3. Vytvořit potravinové a finanční fondy, vybavit všechny zbraněmi a střelivem a ve vhodnou chvíli se vydat do lesů, vést otevřený ozbrojený boj.

Členové štábu Koševoj, Zemnuchov a Turkenič projevují velkou aktivitu při zapojování mládeže do své organizace. Jednali odvážně a rozhodně. V podstatě zapojili mladíky a dívky, které dobře znali ze školních let. Mnozí z nich, jako Jevgenij Moškov a bratři Levašovovi, odešli ze školních lavic rovnou na frontu, do speciálních škol a během okupace se vrátili do rodného města; jiní se pokusili evakuovat do sovětského týlu, ale protože byli obklíčeni, vrátili se domů. Všichni na vlastní oči viděli zvěrskou, odpornou tvář německé loupeživé armády. Rychle, při prvních setkáních našli společnou řeč. Sbližovala je velká nenávist k nepříteli, touha po pomstě za hořkost a utrpení jejich rodného národa.

V září měla „Mladá garda“ až 30 členů. Vyvstala otázka vedení takového počtu lidí a hluboké konspirace. Štáb přijal rozhodnutí: rozdělit všechny členy organizace na pětky, do čela každé pětky jmenovat nejodvážnější, nejrozhodnější a nejopatrnější soudruhy: Moškova Jevgenije, Ťulenina Sergeje, Ševcovovou Ljubu a Aruťuňance Georgije. Velitelé pětic měli zvláštní spojky pro komunikaci se štábem. Přímým vedením těchto skupin štáb pověřil Zemnuchova Ivana.

Na téže schůzce dostal Anatolij Popov pokyn vytvořit v osadě Pervomajka skupinu, která by byla součástí „Mladé gardy“. Takovou skupinu 20 lidí vytvořil Anatolij Popov v říjnu. Pervomajská skupina se po vzoru krasnodonské „Mladé gardy“ rozdělila na čtyři oddíly po pěti lidech. Vedoucími oddílů byli Uljana Gromovová, Viktor Petrov, Jevgenij Šepelev a Maja Peglivanovová. Nikolaj Sumskoj dostal pokyn, aby stejnou skupinu zřídil v osadách Krasnodon a Semejkino, vzdálených 15-20 km od města Krasnodon. V první polovině října vytvořil Nikolaj Sumskoj skupinu 14 osob v Krasnodonu a 5 osob v osadě Semejkino.

Koncem listopadu měla podzemní organizace, která zahrnovala nejen město, ale i vesnice Krasnodon, Pervomajka, Semejkino a řadu chutorů, více než 100 členů. Jako spojky mezi štábem a oddíly Popova a Sumského byly určeny Nina Ivancovová a Valja Borc. Po nějaké době se ke štábu připojili Popov Anatolij a Nikolaj Sumskoj.

Všichni, kteří vstoupili do „Mladé gardy“, složili přísahu. První přísaha se konala v říjnu na setkání štábu, které se konalo v Treťjakevičově bytě.
Radik Jurkin na tento slavnostní okamžik v životě „Mladé gardy“ vzpomíná: „Večer jsme se sešli ve Viktorově bytě. Doma kromě něj nikdo nebyl – otec s matkou šli vyměnit chleba. Nikdo nás nebude rušit…“
Spolu s rozšiřováním organizace Oleg Koševoj zvyšuje komsomolskou vrstvu. V té době již bylo přijato více než 25 osob. Podle usnesení štábu byl stanoven členský příspěvek od každého komsomolce ve výši 15 rublů měsíčně. Štáb tím splnil jeden ze svých úkolů – vytvořit pro organizaci finanční fond. Celkem bylo za členy VKSM přijato 36 osob. Oleg Koševoj předal všem vstupujícím dočasná osvědčení nahrazující komsomolské průkazy. Mladogvardějcům, kteří z dobrých důvodů zničili své komsomolské průkazy, byla rovněž vydána osvědčení.
Během srpna se Voloďovi Osmuchinovi, Anatoliji Orlovovi a Georgiji Aruťuňancovi podařilo zřídit primitivní tiskárnu. Díly pro ni získali z různých míst. Hlavní kovové díly vyrobil Voloďa Osmuchin ve strojírenské dílně spolu s poručíkem Solovjovem, válečným zajatcem. Rám pro sazbu provedl otec Georgy Aruťuňance. Písmo se podařilo nasbírat z vyhořelé tiskárny okresních novin. Od té doby se začaly objevovat malé tištěné plakáty.
V této tiskárně se také tiskly dočasné průkazy.
Na začátku září 1942 se bojová činnost městské skupiny rozběhla naplno. V té době se městem přehnala nová vlna zatýkání komunistů následovaná bezostyšným okrádáním jejich rodin. Špinavé ukrajinsky psané noviny „Novaja žizň“, vydávané ve Vorošilovgradu, tiskly v různých podobách „vítězné“ projevy německého velení. Za tohoto hluku a třesku začali Němci a jejich přisluhovači nabírat dobrovolníky na práci do Německa. Lidi zachvátila panika. Někteří byli ochotni uvěřit sladkým řečem německých náborářů. To vše se odehrávalo před zraky mladých pracovníků podzemí a mnozí z nich také dostali předvolání.
Úkolem bylo narušit nábor a udržet lidi ve městě.
20. září 1942 na schůzi v Treťjakevičově bytě členové štábu spolu s veliteli skupin dlouze diskutovali o jediné otázce: co je třeba udělat, aby se nepodařil nábor? Výsledkem schůze byl společně sepsaný leták. Druhý den po schůzi byl leták, ručně psaný v několika desítkách

výtisků, rozšířen po celém městě: na tržišti, vyvěšen na plotech, na telegrafních sloupech a na budově úřadu práce. Ráno jej hospodyně nacházely pod dveřmi, mezi poleny, ve vědrech.
Text prvního letáku jsme nezískali, ale podle zpráv to byla velmi vášnivá, zanícená slova, hovořící o chystaném novém německém zvěrstvu – únosu našich lidí do věčného otroctví, potupy a jisté smrti. Leták vyzýval k posílání mládeže do vesnic a k ukrytí všech, kteří byli ve věku podléhajícím mobilizaci.
Leták splnil svůj úkol. Do Německa se dobrovolně přihlásilo jen několik lidí a odhadovaný počet osob nebyl „naverbován“. Policie, zástupci úřadu práce zuřili.
První úspěch dal mladým hrdinům křídla. Tím začaly slavné bojové činy mladých podzemních bojovníků z Krasnodonska. Když mladogvardějci viděli, jaký význam mají i tato prostá slova bez jakýchkoli faktů, předpověděli úspěch letáků, které budou informovat o situaci na frontách, o nejnovějších událostech v zahraničí. Za tímto účelem pořádal Oleg Koševoj koncem září ve svém domě poslech rádia.
Olegova rodina měla ještě elektronkové rádio s elektrickým napájením. V domě nebyla žádná elektřina. Pro poslech rádia si ji sami zapojili pomocí speciálního zařízení. Od té doby se pravidelně poslouchaly nejnovější zprávy. Zapisovali si obsah zpráv a sepisovali letáky. Obyvatelé Krasnodonu byli až do zatčení členů „Mladé gardy“ každý týden informováni letáky a téměř každý den se šířily zprávy o všech událostech na frontě, v sovětském týlu i v zahraničí.
Na distribuci letáků se podílela převážná většina členů „Mladé gardy“. V tomto oboru vynikli zejména Oleg Koševoj, Vasilij Pirožek a Sergej Ťulenin.
Oleg si obvykle připínal bílou pásku na rukáv jako policejní odznak – a v noci roznášel letáky na nejzalidněnějších místech.
Vasja Pirožek dokázal v trhových dnech přilepit na záda policajta letáky, krátké plakáty s následujícím obsahem: „Pryč s Hitlerovými 300 gramy, ať žijí Stalinovy kilogramy!“
Ostapenko Semjon často vyvěšoval letáky na dveře náčelníka direkcionu.
Sergej Ťulenin byl považován za uznávaného mistra kinematografie. Nenápadně se objevil v sále těsně před začátkem promítání. V nejvhodnějším okamžiku, kdy promítač zhasínal světla v sále, aby

vzápětí zapnul promítačku, Sergej rozhazoval letáky mezi uličkami, nebo dokonce přímo na hlavy diváků.
Téměř každé ráno obcházeli město policajti s hadry a mazali nápisy na zdech domů a plotech: „Smrt německým okupantům!“, „Nechodili jsme do Božího chrámu, dostali jsem kilogram, a teď díky chrámu dostaneme tři sta gramů“.
Matka Váni Zemnuchova si začala všímat, že její syn začal často chodit na trh a do kostela. To ji opravdu překvapilo. Když se na to Váni zeptala, odpověděl stručně: „Tak to má být, mami.“
Krátce před Křtem připravil Váňa Zemnuchov věřícím takové překvapení. Pop dostával lístky vložené do krabiček, na kterých byla uvedena jména lidí, za které měl báťuška sloužit bohoslužbu. Končila bohoslužba, ďáček vrátil věřícím lístky; když věřící začali rozcházet, náhodou otevřeli své lístečky a objevili v nich další malé papírky. Text zněl takto: „Jak jsme žili, tak budeme žít, jací jsme byli, takoví budeme pod stalinským praporem. Marja Demčenko“.
Zprávy o nových letácích šly po městě od úst k ústům. Jejich obsah byl téhož dne majetkem všech obyvatel. A mnoho letáků se dostalo mimo město – do Sverdlovské, Rovenkovské a Novosvetlovské oblasti.
Blížilo se velké výročí v životě sovětského lidu - 25. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Na schůzi štábu bylo přijato rozhodnutí, že toto významné datum bude připomenuto vyvěšením rudých vlajek na Vorošilovově škole, na bývalé budově Okresního svazu spotřebitelů, na šachtě 1-bis a na nemocnici v obci Krasnodon.
Na Vorošilovově škole a dole 1-bis byla vyvěšením vlajek pověřena skupina Sergeje Ťulenina složená z pěti lidí – Valji Borc, Dadyševa, Ostapenka a Jurkina. Ljuba Ševcovová a Tosja Maščenko byly pověřeny vyvěšením vlajek na budově bývalého Okresního svazu spotřebitelů. V nemocnici Alexandr Šiščenko a Georgij Ščerbakov.
Vlajky byly částečně vyrobeny z bílých povlaků na polštáře obarvených na červeno, ale většina byla ušita z rudých šátků. Doma byly připevněny k tyčím.
Všechny vlajky vyvěsili mladogvardějci v noci na 7. listopadu. Té noci hustě pršelo a zuřil vítr. Policejní hlídky se choulily ve svých chatách. Počasí usnadnilo práci mladogvardějcům.
Vlajky na všech budovách byly připevněny lany ke komínům, kromě budovy Okresního spotřebního družstva, kde Ljuba Ševcovová a Tosja Maščenko rozebraly tašky a připevnili žerď ke stropu.

Alexandr Šiščenko a Georgij Ščerbakov kromě nemocnice vyvěsili vlajku na nejvyšší strom v parku.
Všechny vlajky visely zhruba do 8-9 hodin a na budově Okresního spotřebního družstva až čtyřiadvacet hodin.
Nikdo netušil, že bude mít obrovský úspěch. M. A. Litvinová, obyvatelka Krasnodonu, popisuje své pocity, když vlajku uviděla: „Když jsem vlajku uviděla na škole, zaplavila mě bezděčná radost a hrdost. Vzbudila jsem děti a rychle jsem běžela přes ulici za Muchinovou, kterou jsem našla stát na parapetu ve spodním prádle a po hubených tvářích jí stékaly slzy. Řekla: ‚Marjo Alexejevno, tohle se dělá pro nás, pro sovětský lid. Pamatují na nás, naši na nás nezapomněli.'"
Zpráva o vlajkách se rychle rozšířila po celém okrese, pak do vesnic v okolních okresech a dostala se i do Stalinské oblasti.
V den Stalinské ústavy, přestože policajti hlídala všechny vysoké budovy ve městě, se Majě Peglivanovové a Ljubě Ševcovové podařilo v noci ze 4. na 5. prosince vyvěsit vlajku na velkém komíně dolu 7-10. Vlajka byla vyvěšena v noci na 5. prosince. Na spodní část vlajky nalepili dva plakáty: „Smrt německým okupantům!" a „Ať žije stalinská ústava!". A na druhém plakátu bylo černým uhelným prachem napsáno: „Nebezpečí! Zaminováno."
V předvečer velkého svátku - 25. Výročí Října předali mladogvardějci [pomoc] rodinám, zejména těm, které trpěly německou okupací, dárky. A tak 6. listopadu předal Voloďa Osmuchin jménem „Mladé gardy" rodině frontového vojáka Litvinova balíček, který obsahoval 548 rublů. Peníze byly vybrány z fondu komsomolských příspěvků a všeobecných poplatků všech členů „Mladé gardy". Kromě toho byly peníze použity na nákup potravin a prostřednictvím nastrčených osob byly zasílány zatčeným komunistům ve vězení.
Propagandistická práce „Mladé gardy" zesílila zejména v druhé polovině listopadu v souvislosti s přechodem našich vojsk do ofenzívy u Stalingradu.
Ve městě se objevilo velké množství letáků, které informovaly o zahájení velké ofenzivy sovětských vojsk u Stalingradu. Policie šílela, četnictvo se dožadovalo vypátrání pachatelů. Pokusy byly neúspěšné. V průběhu listopadu a prosince mladogvardějci pravidelně informovali obyvatele o postupu sovětské ofenzívy. Jednalo se o malé, ručně psané letáky s velmi jednoduchým obsahem. Zde je text jednoho takového letáku:

„Přečti a dej soudruhovi.
Soudruzi z Krasnodonu!
Blíží se dlouho očekávaná hodina našeho osvobození od jha hitlerovských banditů.
Vojska Jihozápadní fronty prolomila obrannou linii. Po dobytí vesnice Morozovská 25. listopadu postoupily naše jednotky o 45 kilometrů. Přesun našich jednotek na západ rychle pokračuje.
Němci v panice utíkají a odhazují zbraně. Nepřítel při ústupu drancuje obyvatelstvo, bere si jídlo a oblečení.
Soudruzi! Schovejte vše, co můžete, aby to hitlerovští lupiči nedostali! Sabotujte rozkazy německého velení, nepodléhejte lživé německé agitaci.
Smrt německým okupantům!
Ať žije naše osvoboditelka, Rudá armáda!
Ať žije svobodná sovětská vlast!
Š.P.O.“

Celkem „Mladá garda“ vydala více než 30 titulů letáků v celkovém nákladu 5000 výtisků.
Vedle neustálé propagandistické práce mezi obyvatelstvem se mladogvardějci snažili ze všech sil a všemi prostředky získat zbraně, aby mohli v příhodný okamžik přejít k otevřenému ozbrojenému boji. Od prvních dnů „Mladé gardy“ hledal zbraně člen štábu Sergej Ťulenin spolu s Valjou Borc, bratry Levašovovými, Stěpanem Safonovem, později se k nim přidali Vasja Pirožek, Žora Aruťuňanc, Anatolij Kovaljov, Vladimir Osmuchin a další. Ve skupinách po 2-3 osobách trávili celé dny ve stepi sběrem munice, granátů, pušek a někdy našli i samopaly, opuštěné ustupujícími jednotkami Rudé armády. Všechny nalezené věci odnesli v taškách nejprve do svých bytů a pak do městských lázní, v jejichž sklepě měli zařízený sklad.
Při jedné z takových cest našel Stěpan Safonov raketomet a několik raket. V prosinci, během bombardování města sovětskými letadly, jim Stěpan dával signály raketami. Kromě toho Safonov přes svou sestru, která po jeho naléhání odešla pracovat do dílny na výbušniny při direkcionu, získal ledek, ze kterého se vyráběly miny.
Dalším zdrojem nálezů zbraní byli obyvatelé. Když jednotky Rudé armády ustupovaly, mnozí staří horníci sebrali granáty, náboje a pistole a udělali si zásoby na „horší časy“, jak tomu říkali. Všechny tyto zbraně se také dostaly do rukou členů „Mladé gardy“.

Konečně třetí zdroj sběru zbraní se objevil také na konci listopadu, na začátku prosince, kdy Krasnodonem v neorganizovaných shlucích táhly poražené jednotky rumunské armády. Členové „Mladé gardy“ od ustupujících Rumunů tahali bedny s municí, granáty a puškami.
„Mladá garda“ tak shromáždila 15 automatů, 80 pušek, 300 granátů, asi 15 000 nábojů, 10 pistolí, 65 kg výbušnin a několik set metrů Bickfordovy šňůry.
V říjnu se Němci intenzivně připravují k vývozu obilí do Německa. Na návrh Koševého se štáb rozhodne narušit vývoz obilí vypálením obilných skladů. Malé skupinky mladogvardějců začaly v noci pálit stohy obilí. Oleg Koševoj během jedné noci spálil dva obrovské stohy obilí mezi Gundorovkou a Kamenským.
Sergej Levašov na pokyn štábu nastoupil do práci jako šofér v garáži při direkcionu. Tam vyřadil z provozu tři vozy jeden po druhém pomocí destrukce drobných detailů, kroucení drátů, čímž ponechává izolaci nepoškozenou. Spolu s tím Sergej poprosil matku, aby navázala přátelství s manželkou policajta Mělnikova a v rozhovorech se jakoby mimochodem dozvídala o všech záležitostech u policie. To se mu podařilo. Štáb dostával více než měsíc a půl podrobné informace o veškerém dění v městské policii.
Na začátku prosince připravili Ženja Moškov, Sergej Levašov a jeho bratr Vasilij v noci léčku na silnici Krasnodon-Sverdlovsk. Když se nákladní auto přiblížilo k mladogvardějcům, Ženja Moškov dobře mířenou ranou ze samopalu zabil šoféra a vojáka, který auto doprovázel. Poté Sergej usedl za volant a odvezl nákladní auto do stepi, kde ho spolu s 10 barely benzínu a 3 barely automobilového oleje spálil.
V druhé polovině listopadu a na začátku prosince, kdy se fronta rychle blížila ke Krasnodonsku, zahájili Němci a jejich přisluhovači horečné přípravy na masovou deportaci sovětských lidí do Německa a přesídlení všech práceschopných lidí do Stalinské oblasti. Byly sestaveny seznamy všech obyvatel okresu. Všichni, kteří měli být posláni pryč, byli podrobeni přísné kontrole.
V reakci na tuto událost přijal štáb „Mladé gardy“ odvážné rozhodnutí vypálit úřad práce a tím zničit všechny dokumenty mobilizovaných, zamíchat kartami německých verbovačů.
Provedení této operace bylo svěřeno Ljubě Ševcovové, Sergeji Ťuleninovi a Viktoru Lukjančenkovi. Rozhodnutí bylo přijato 2. prosince a 6. prosince ve čtyři hodiny ráno už úřad hořel.

Jak se trojici odvážných mladogvardějců podařilo tak úspěšně splnit tento náročný úkol?
Sergej Ťulenin v předvečer obsazení města dostal od ustupujících jednotek Rudé armády krabici s lahvemi hořlaviny. Zakopal ji na dvoře, protože si byl jistý, že se mu bude hodit. A nyní nastal ten okamžik.
Během prvních tří dnů po obdržení úkolu Ljuba, Sergej a Viktor pod různými záminkami navštívili úřad. Poté, co pečlivě prostudovali rozvržení místností, zjistili, kde se nacházejí ohnivzdorné kartotéky, den předtím přemístili 25 lahví s hořlavou směsí a ukryli je poblíž úřadu.
V noci z 5. na 6. prosince se trojice sešla v jedné z kůlen poblíž úřadu. Ljuba přinesla med a listy papíru. Potřela papír medem, nalepila ho na okenní tabuli v zadní části domu a tiše ji rozbila. Sergej a Ljuba pak vnikli do domu a Lukjančenko Víťa, který vystihl okamžik, kdy hlídka odešla na druhou stranu budovy, jim podal lahve.
Luba Ševcovová a Ťulenin Sergej polili podlahy a dveře všech místností úřadu hořlavou směsí. Po celou dobu byl Víťa Lukjančenko na stráži. Víťa i ostatní byli ozbrojeni pistolemi.
Než vylezl z okna, Sergej Ťulenin zapálil směs. Požár se rychle rozšířil po celé budově. Policajti, kteří přispěchali, stihli odnést pouze malou ohnivzdornou skříňku (zřejmě s penězi) a dva stoly. Všechno ostatní vzalo za své při požáru.
Po požáru Němci začali narychlo sčítat obyvatelstvo, ale ne zcela se jim to podařilo. Lidé, kteří se po požáru nabili odvahu, kladli sčítacím komisařům odpor. Tak se jim nepodařilo dokončit práci. Němci a policie odvezli z města jen asi 200 lidí, většinou z kategorie lidí, kteří pracovali v německých úřadech.
Tak slavní mladogvardějci zachránili několik tisíc svých krajanů před odvedením do otroctví.
Vypálení úřadu předcházela rozsáhlá operace. Němci zabrali obyvatelům Krasnodonského okresu asi 500 kusů dobytka a pod silnou ochranou se ho pokusili zahnat do svého týlu. Skupina mladogvardějců přepadla stráže na silnici Krasnodon-Roveňki a rozehnala dobytek po stepi. Policii se pak podařilo shromáždit maximálně 100 kusů dobytka.
Po vypálení úřadu začala policie intenzivně pátrat po osobách, které jsou za žhářství zodpovědné. Byli si dobře vědomi, že nešlo o náhodný požár, ale o další sabotáž. Mnoho členů „Mladé gardy“

nikde nepracovalo a nebylo registrováno. Hrozilo jim velké nebezpečí, že je padnou do rukou policie jako podezřelí. V té době napadla Váňu Zemnuchova úžasná myšlenka – zamaskovat činnost organizace prací v kroužcích v klubu Gorkého.
Za tímto účelem se v klubu v jednu neděli odpoledne konal pod vedením Moškova ukázkový koncert. Na koncertě byla přítomna celá prominentní městská spodina. Publiku se koncert líbil.
O několik dní později byl Gorkého klub uveden do provozu. Moškov byl jmenován ředitelem, Treťjakevič vedoucím souboru strunných nástrojů, Ivan Turkenič režisérem činoherního souboru a Anatolij Kovaljov vedoucím cirkusové brigády. Původně byl vyhlášen otevřený zápis do kroužků. Mezi členy kroužků se objevilo mnoho dětí policajtů, zaměstnanců direkcionu apod. Na pokyn štábu Žeňa Moškov a vedoucí kroužků pod různými záminkami vylučovali nespolehlivé lidi. Nahradili je lidmi, kteří mohli být následně přijati za členy organizace. Ve všech kruzích tvořili členové „Mladé gardy“ asi 50 % z celkového počtu.
Všichni členové kroužků byli zaregistrováni na úřadu práce a dostali legitimace jako zaměstnanci podniků.
Nyní bylo snadné maskovat jejich schůze – před cizími lidmi dělali dojem, že zkouší na koncerty. Pozdní návraty domů se vždy objasnily dlouhým zdržením v klubu. Klub se stal pro „Mladou gardu“ dokonalou zástěnou. V klubu se cítili jako vlastní páni. Vtipné výmysly „Mladé gardy“ nebraly konce.
Voloďa Osmuchin kolem sebe shromáždil skupinu chlapců, kteří často i v přítomnosti důstojníka četnictva hromovým hlasem a s nadšením předváděli parafrázovaný verš písně „Tulák“ a vrhali „nevinné“ pohledy se dívali na Hitlerův portrét.

Řekni mi, řekni, tuláku!
Kdo jsi, odkud jsi?
a brzy dostaneš, co si zasloužíš,
Když tě zahřeje slunce,
a upadneš do hlubokého spánku!

Voloďa Osmuchin byl ve své bujaré zdatnosti všude. Odvážný, rozhodný, Němce nenáviděl až k zhnusení, vášnivě miloval rodný donský prostor.

Ve stepi vždy zpíval a do každého slova vkládal celou svou duši: „Drahá rodná stepi, nepřemožitelná, silná a statečná, tys nás zrodila“.
Fronta se blížila ke Krasnodonsku. Městem již pochodovaly poražené rumunské jednotky, které nesly spoustu raněných. Policii zachvátila panika. Začali se připravovat na evakuaci. Mladogvardějci přijali rozhodnutí: nepustit z města živé zkažené psy-zrádce Sulikovského, Kulešova, Zacharova, aj. Byl vypracován podrobný plán jejich likvidace. Koševému Olegovi bylo poručeno zlikvidovat náčelníka městské policie Sulikovského a jednoho z důstojníků četnictva. Zemnuchovovi Váňovi – hlavního inženýra ředitelství Andrejeva a jednoho z četníků.
Treťjakeviči Viktorovi připadl ředitel ředitelství Němec Schweide.
Ťuleninu Sergejovi – šéf izvarinské policie Markin a vyšetřovatel městské policie Kulešov.
Ivanu Turkeničovi – zástupce náčelníka městské policie Zacharov a jeden z příslušníků četnictva.
Tyto činy spravedlivé odplaty se neodehrávaly jen kvůli brzkému odhalení organizace.
Kromě provedení samostatných teroristických činů štáb „Mladé gardy“ 28. prosince přijal rozhodnutí: vyhodit do povětří budovu direkcionu, kde se měla v noci ze 31. prosince na 1. ledna konat oslava na přivítání Nového roku, a městskou a Izvarinskou policejní stanici.
Velení výbuchu direkcionu bylo uloženo Levašovovi Vasilijovi a Popovovi Anatolii. K výbuchu mělo dojít o půlnoci, v době vrcholící slavnosti.
Téhož dne poslal Oleg Koševoj Olju Ivancovovou se zprávou, která podrobně popisovala plán výbuchu veliteli rostovského partyzánského oddílu s přezdívkou „Danilo“, s nímž navázali spojení již v říjnu. Od „Danila“ přišel kategorický rozkaz: „Zakazuji vám provádět tyto výbuchy. Nezapomeňte, že za každého zabitého Němce bude zastřeleno 100 civilistů.“
Členové štábu „Mladé gardy“, ačkoli se jejich názory lišily od názorů „Danila“, přesto jeho rozkaz splnili – k žádným výbuchům nedošlo.
Tři dny před zatčením provedla Mladá garda další operaci. 28. prosince projíždělo městem mnoho aut s novoročními dárky pro německé vojáky a důstojníky. Jedno z nich zůstalo ve městě přes noc kvůli poruše. Valja Borc a Sergej Ťulenin, kteří se o tom dozvěděli, podali zprávu Koševému a Turkeničovi. Prostřednictvím spojky se podařilo shromáždit skupinu deseti lidí, která během noci odnesla

veškerý obsah auta do Gorkého klubu. Druhou noc bylo spáleno 12 pytlů s dopisy. Část potravin byla rozdána obyvatelstvu, další část byla odvezena do skladu v městských lázních.

Mladogvardějci z osady Pervomajka

Pod vedením štábu „Mladé gardy“ byla vytvořena skupina mladých odbojářů z vesnice Pervomajka u Krasnodonu, která vyvíjela bojovou činnost. Skupinu tvořilo 20 osob – všichni byli členy „Mladé gardy“.
[Následuje charakteristika Anatolije Popova]
Nejjasnější, nejpůvabnější postavou mezi pervomajci byla Uljana Gromovová – první pomocnice Anatolije Popova, bojovná vůdkyně dívčího podzemí, všeobecně oblíbená. Narodila se v rodině ukrajinského dělníka, rodáka z Poltavské oblasti, účastníka ruskojaponské války, v roce 1924. V roce 1940 vstoupila do komsomolu a v roce 1942 s vyznamenáním absolvovala Pervomajskou střední školu. Škola, venkovští učitelé a komsomolci v ní vypěstovali nejlepší vlastnosti skvělé sovětské dívky: skromnost a jasný rozum, přímočarost a vůli, vytrvalost při realizaci jejích plánů. Uljana byla při vyučování vážná a přemýšlivá, ve volném čase se jako první dala do zpěvu, byla vtipná, měla silně vyvinutý pojem povinnosti, cti, přátelství. Díla Puškina a Jacka Londona, Černyševského a Tolstého, Balzaca a Gorkého rozšířila její rozhled a měla nejsilnější vliv na její vzdělání a formování jejího charakteru. Učitel A. I. Škreba o dívce řekl: „Byla to jistě bohatě nadaná povaha. Mohla se stát badatelkou – literární kritičkou.“ Nejlépe a nejúplněji o Gromovové vypovídá její zápisník. Zde je jeden Goethův zápis, který se stal mottem života a smrti této slavné hrdinky ukrajinského národa: „Jen ten je hoden života a svobody, kdo za ně jde denně bojovat.“
A všech těchto dvacet členů Mladé gardy studovalo na jedné škole, téměř všichni byli svého času výborní žáci, nejlepší žáci a aktivisté, podnikaví, průbojní, s vyhraněnými názory na život. Například Viktor Petrov, který vášnivě miloval vojenské záležitosti, Maja Peglivanovová – bojovná tajemnice komsomolské organizace, Šura Bondarevová, předsedkyně školního výboru, pionýrské vedoucí Nina Gerasimovová, Nina Minajevová, skromná pracovnice Lina Samošinová.
Byli mezi nimi i starší soudruzi – studentka Charkovské státní univerzity Alexandra Dubrovinová, obránce Sevastopolu Nikolaj

Žukov, Anatolij Nikolajev, který ukončil kurs komsomolských pracovníků při ÚV LKSMU.
Láska k Vlasti, nenávist k nepříteli, touha po pomstě a přání vidět svou zemi, svůj lid opět svobodný, je všechny sjednocovaly.
Začátkem října začíná bojová činnost skupiny pervomajských podzemních komsomolců. Jaká byla povaha jejich činnosti, jaké metody používali v boji a jaké měli plány do budoucna?
Hlavní metodou propagandistické práce bylo rozsáhlé šíření letáků. Texty letáků sestavovali především Anatolij Popov a Uljana Gromovová. Pokud však texty psali jiní členové skupiny, musel je ještě schválit Popov nebo Gromovová. Nejčastěji se texty sestavovaly a letáky psaly kolektivně: tři nebo pět lidí se sešlo v bytě jednoho ze soudruhů a pracovali společně.
Mladogvardějci pečlivě dbali na konspiraci a jednali uvážlivě, obezřetně. Toto říká matka Anatolije Popova, Taisija Prokofjevna: „Když se mládež shromáždila v našem bytě, Anatolij mě požádal, abych opustila chalupu a pečlivě hlídala ulici, abych je v případě, že se objeví policie, včas varovala.“ Matka Angeliny Samošinové: „Lininy kamarádky Ulja Gromovová, Maja Peglivanovová a další k nám často přicházely, zavíraly se v oddělené místnosti a dlouho něco psaly, a když jsem vešla, okamžitě začaly hrát domino ležící na stole.“
Mladogvardějci krutě pranýřovali zrádce sovětského lidu, kteří se vydali na cestu zrady vlasti, na cestu odporné kolaborace s nacistickými okupanty. Vyzývali ty, kteří váhali, aby obrátili zbraně proti okupantům. Zde je text letáku, který napsal Jevgenij Šepelev za účasti Ivana Zemnuchova: „Páni policajti a starostové! Zaprodali jste se Němcům za kus salámu, doušek vodky a balíček tabáku. Zradili jste Vlast, jste tedy nepřátelé lidu. Než však bude pozdě, připojte se ke zbraním v rukou, pomozte našim partyzánům zbraněmi a municí a přejděte na jejich stranu. Tím odčiníte svou zradu vůči lidu. Pokud to pouze neuděláte, neuniknete kulce partyzána ani kulce rudoarmějce.“
Zvláště ohnivé a přesvědčivé byly letáky, v nichž mladogvardějci odhalovali pravou tvář fašistického „nového pořádku“ se všemi jeho hrůzami. Tyto letáky se psaly za účasti sester Ivanichinových a Nikolaje Žukova. Ten poslední, 20-letý chlapec, který bojoval v řadách Rudé armády, přišel o ruku při obraně Sevastopolu. A starší ze sester Ivanichinových Lilija sloužila jako vojenská felčarka, byla

obklíčena před Bílou Cerkví a na vlastní kůži zažila všechny hrůzy fašistického koncentračního tábora.
Mladogvardějci vášnivě a procítěně vyprávěli mládeži o tom, co je čeká v Německu. Téměř všichni mladogvardějci z Pervomajky dostali předvolání k mobilizaci do Německa. Dovedně se však tomu vyhnuli a nikdo z nich nešel do prokletého německého otroctví. Tato výzva podzemních komsomolců měla úspěch u mládeže i u rodičů: mnozí mladíci a dívky se všemi možnými způsoby vyhýbali mobilizaci, chodili do okolních vesnic jako měniči, putovali po donské zemi (Tarasovka, Glubokoje, Morozovskaja, Tacinskaja atd.)
V té době ještě mladogvardějci neměli rádio. Ale cit důvěry v sílu naší země, cit důvěry v soudr. Stalina jim říkaly, že Rudá armáda vytrvale bojuje s nepřítelem, že není daleko čas, kdy začne drtit nepřítele a hnát ho na západ. V tom byla síla podzemních komsomolců. Čas od času se nad městem objevila sovětská letadla a tehdy se pervomajští vydali do pole a hledali „Zprávy ze sovětské vlasti“ určené německým vojákům. Všechny využívali jako materiál pro svoje letáky. Sestry Ivanichinovy, Gerasimovová a Gromovová trávily celé večery se slovníky a překládaly letáky z němčiny do ruštiny.
Ve druhé polovině října byl v bytě Borise Glavaně instalován rozhlasový přijímač. Každý den, pozdě večer, mladogvardějci poslouchali rodnou Moskvu.
Teď ještě pilněji, ještě aktivněji rozvinuli svou agitační práci. Jejich letáky se staly přesvědčivějšími, konkrétnějšími. Zvláště široký vzestup práce pervomajských mladogvardějců se vztahuje k období 20 listopadu – 31. prosince, kdy Rudá armáda přešla do útoku. V letácích z tohoto období komsomolci vyprávěli obyvatelstvu o obklíčení Němců pod Stalingradem, o bojích v oblasti středního toku Donu, jmenovali města obsazená našimi vojky, vypisovali trofeje našich jednotek.
Hle, co vypráví matka Mají Peligvanovové: „Jednou, pozdě večer, mi dcera ukázala leták, napsaný tuší na papíře ze školního sešitu: ‚Rudá armáda postupuje, boje probíhají už pod Morozovskou, nepřítel v panice prchá. Sovětská vojska znovu ukořistila veliké trofeje. Soudruzi! Čekejte, Rudá armáda brzy osvobodí i naše město Krasnodon! A na konci – červenou tužkou – Ať žije soudruh Stalin!‘
Stejně jako psaní, tak i rozšiřování letáků se účastnili všichni členové skupiny Anatolije Popova. Za temných večerů chodili ulicemi, lepili je na ploty, zdi domů, rozhazovali na cestách, přikrývali je hrudkami

země, aby je neodnesl vítr, často rozšiřovali letáky na trhu, u budovy policie, školy, nemocnice.
Současně s rozšiřováním letáků prováděli pervomajští velkou práci se sběrem zbraní, munice, léků. Mladí podzemní pracovníci se museli vyzbrojit, aby mohli v kteroukoliv chvíli na rozkaz Turkeniče, Koševého začít ozbrojený boj proti okupantům. Vedení sběru zbraní, munice, léků štáb „Mladé gardy“ svěřil Anatoliji Popovovi a Děmjanu Fominovi.
Mnozí měli zbraně od července, kdy Rudá armáda ustupovala. Je předně prokázáno, že Anatolij Nikolajev měl automat a pistoli. Gennadij Lukašev 2 pistole, granáty a munici k nim. Děmjan Fomin pistole a granáty atd. Všechny tyto zbraně jejich majitelé pečlivě střežili, starali se o ně a uchovávali je na tajných místech svých obydlí.
Velmi mnoho vykonal ve sběru a dodávání munice Viktor Petrov, jeden z blízkých soudruhů a pomocníků Anatolije Popova. Viktor se už od školních lavic zajímal o vojenské záležitosti, jeden čas byl organizátorem vojenské hry „Do útoku“ s žáky. Němečtí kati poté, co obsadili Krasnodon, v září zastřelili jeho otce Vladimíra Petroviče jako partyzána občanské války. Měl toužebný sen – chtěl se stát stíhacím pilotem. Ovládal jej pocit pomsty nepříteli za mrtvého otce. Když vstoupil do organizace „Mladá garda“, přesně plnil všechny rozkazy. Mnohokrát šel do osad Izvarinských šachet, odkud přinášel patrony a granáty.
Když se Lilija Ivanichinová vracela z vesnice Suchodol, kde nějakou dobu vyučovala, několikrát přinesla patrony a kulometné pásy.
Všechny shromážděné zbraně byly dodány do skladu „Mladé gardy“ [v] městských lázních.
Uljana Gromovová dohlížela na sběr obvazů, vaty a dalšího zdravotního materiálu. Sběr probíhal aktivně, téměř všechny dívky se účastnily této práce, každá se snažila něco najít, získat. Toňa Ivanichinová vzala od své nejstarší sestry Niny, která byla felčarkou, všechny balíčky obvazů, Alexandra Bondarevová rozstříhala gázové prostěradlo, které pokrývalo rodinnou postel, Nina Gerasimovová, Lina Samošinová také sbíraly zdravotní materiál. Všechen sebraný materiál (obvazy, vata. Jód, alkohol atd.) odnášely do bytu Ulji Gromovové.
Kromě toho členové skupiny Anatolije Popova prováděli bojové operace. Koncem listopadu Tolja Popov a Viktor Petrov prováděli přepady na silnici Gundorovka-Gerasimovka. Když se objevilo osobní

auto, odvážlivci na ně stříleli a házeli na ně granáty, v důsledku čehož zahynuli tři němečtí důstojníci.
Krátce po této operaci bojoví přátelé Popov a Petrov za účasti Rogozina, který bydlel ve m. Kamensk, zorganizovali útěk válečných zajatců z tábora. Petrov s pomocí Rogozina sestavil plán-mapu chutoru s umístěním tábora. Začátkem prosince se Petrov a Popov vydali do chutoru Volčansk. V noci se tajně přiblížili ke stodole, rozebrali část stěny, touto dírou odešlo 75 válečných zajatců.
Anatolij Popov navíc zapálil několik stohů obilí poblíž chutoru Děrevěčka.
Koncem října a začátkem listopadu členové „Mladé gardy" vybírali peníze na nákup potravin, které předali policií zatčeným komunistům. Pervomajští se této akce družně zúčastnili: každý odevzdal 50 rublů. Peníze vybrali Uljana Gromovová a Anatolij Popov a poté je předali štábu „Mladé gardy". Bylo zjištěno, že štáb organizoval balíčky pro soudr. Ljutikova, soudr. Dymčenko (ji)[217], soudr. Šapovalovou.

Mladogvardějci vesnice Krasnodon a Semejkino
[Následují charakteristiky Nikolaje Sumského, Michaila Šiščenka, Lidy Androsovové a dalších.]
V čem spočívala bojová činnost komsomolců v čele s Nikolajem Sumským a Michailem Šiščenkem?
Za prvé: prováděli propagandistickou práci mezi mládeží a obyvatelstvem.
Všechny tyto práce prováděli mladogvardějci cestou psaní a roznášení letáků. Už v září se na ulicích, na zdech domů a na plotech často objevovaly takové bojové letáky. Ale zvláště mnoho letáků nosili mladogvardějci na pole a do zahrádek, tam je rozkládali a pokrývali kameny a hroudy zeminy. A když přišli krasnodonští, zvedali je, četli a diskutovali o nich.
[Následuje několik textů letáků, zapsaných tak, jak si je obyvatelé pamatovali.]
Letáky rozmnožovali a rozšiřovali všichni členové skupiny bez výjimky. Někteří z nich byli nuceni se hlásit na policii jako komsomolci, a když odcházeli, lepili na zdi a na dveře policie protiněmecké letáky. Policii to přivádělo k zuřivosti, ale skupině se nedokázala dostat na stopu.

[217] To těžko, Ljutikov i Dymčenko byli zatčeni až začátkem ledna 1943.

Lida Androsovová jednou šla do vesnice Kamenka (18 km) a vyvěsila takové letáky na mnoho sloupů po cestě.
Texty letáků psali především Sumskoj, Jelisejenko a Androsovová, a pak se předávaly ostatním s příkazem je rozmnožit a rozšířit. O tom, kolik letáků se napsalo vypovídá přinejmenším tato skutečnost: všichni mladogvardějci měli spoustu čistých (školních) sešitů, všechny se spotřebovaly. Ždanovovi například zmizelo, jak říká jeho matka, všech 50 sešitů.
Velkou agitační práci odvedla i semejkinská pětka Nikolaje Mironova. Texty jim ze začátku dával N. Sumskoj. Koncem listopadu si Nikolaj Mironov instaloval ve svém bytě rozhlasový přijímač.
V říjnu Nikolaj Sumskoj s pomocí Volodi Ždanova smontoval a nainstaloval na půdě rozhlasový přijímač, který fungoval až do zatčení Nikolaje Sumského a později ho zabavila policie. V noci Nikolaj vždy poslouchal vysílání z Moskvy a Saratova (rozhlasová stanice T. G. Ševčenka), ve slabém světle olejové lampy si zapisoval zprávy Sovinformbyra.
Zvláště široce rozvinuli mladogvardějci svou agitační činnost během ofenzívy Rudé armády (konec listopadu, celý prosinec). O postupu sovětských vojsk, o našich trofejích, o obsazení nových měst – o tom všem se dovídalo obyvatelstvo ve vesnici Krasnodon a vesnici Semejkino téměř denně.
Za druhé: provádění aktivní diverze.
V září dostal každý člen za úkol nasbírat láhev obilných roztočů. Vše se sebralo a předalo soudr. Mironovovi. Sebrané roztoče Mironov vypustil do obilí ve staničním skladu. Ukázalo se, že bylo kontaminováno několik tun obilí.
V listopadu, s ohledem na pokračující zesílenou mobilizaci mladých lidí do Německa, bylo mnoho členů skupiny nuceno nastoupit do práce, aby se vyhnuli mobilizaci. Voloďa Ždanov, který pracoval v mechanické dílně, se tam jednou v noci dostal, sundal ze strojů základní části a hodil je do příkopu.
Nikolaj Sumskoj a Vladimír Ždanov, když navštěvovali štáb „Mladé gardy“, několikrát přerušili telefonní vedení Němců v prostoru město-osada Krasnodon.
Nikolaj Sumskoj při svých podzemních aktivitách využíval i sovětské specialisty, kteří upadli pod jho fašismu. Tak bylo navázáno těsné spojení s lékařkou Ninou Petrovnou Alexejenko, která pracovala ve vesnické nemocnici. Díky vlivu a podpoře Sumského podle jeho

příkazu Nina Petrovna jako členka lékařské komise pro výběr mládeže do Německa vydala vysvědčení o „nezpůsobilosti k práci“ 60 mladíkům a dívkám.
Kromě toho za pomoci Niny Petrovny dívky-mladogvardějky pod vedením Tosji Jelisejenko zachránily z vězení a koncentračního tábora 20 raněných válečných zajatců, kteří byli na léčení ve vesnické nemocnici. Tosja Jelisejenko osobně zachránila a ukryla 5 lidí postupně ve svém bytě.
31. prosince Viktor Treťjakevič, Moškov Jevgenij a Zemnuchov Ivan poslali na trh člena kroužku strunných nástrojů Klubu Gorkého Griněva (neboli Puzyreva), aby prodal cigarety sebrané z německého auta spolu s dopisy a potravinami. Na trhu Griněva zatkla policie, která ho podezírala z krádeže novoročních dárků pro německé vojáky a důstojníky.
Druhý den byli zatčeni Moškov, Treťjakevič a Zemnuchov. Policie neměla k dispozici žádné důkazy, které by potvrzovaly, že Moškov, Treťjakevič a Zemnuchov patřili k „Mladé gardě“. Policii přišel na pomoc člen Mladé gardy, jistý Počepcev. Informoval vedoucího dolu 1-bis Žukovova zvláštním prohlášením o svém členství v „Mladé gardě“ a poté v soukromých rozhovorech se Žukovem a velitelem městské policie Sulikovským vypověděl vše, co věděl o činnosti mladogvardějců.

Jak se Počepcev dostal na cestu zrady?
Počepcev, narozený v roce 1927, byl komsomolec od roku 1942, Počepcevův otčím pracoval před okupací v uhelném trustu. Během okupace sloužil u policie. Počepcev se s otčímem přátelil a v prosinci při rozhovoru s ním prohlásil: „Jste komunista, nic neděláte, ale brzy přijde Rudá armáda a zeptají se vás, co jste za komunistu.“ Na to Gromov odpověděl: „Jsi ještě mladý, o problematice toho moc nevíš, a pokud přijdou naši, můžeš si být jistý, že se budu moci ospravedlnit.“. Počepcev začal svého otčíma zostuzovat. Ten mu odpověděl: „A co navrhuješ ty?“ Počepcev mu řekl o „Mladé gardě“, že je jejím členem, o boji, který vede proti Němcům, a hned vytáhl z kapsy leták a ukázal ho Gromovovi. Gromov, vyděšený hrozivými následky, požadoval, aby jeho syn okamžitě odhalil všechny členy „Mladé gardy“. Počepcev odmítl. Gromov pak svého nevlastního syna surově zbil, a ještě ho donutil napsat prohlášení vedoucímu dolu 1-bis Žukovovi.

Tak se nit k „Mladé gardě“ dostalo do rukou policie. Na základě Počepcevovy výpovědi bylo zatčeno celkem 13 členů „Mladé gardy“, většinou z řad pervomajské skupiny. Mezi zatčenými byla i Ljadská, která se během okupace města několikrát náhodně setkala s Tosjou Maščenko, svou dobrou kamarádkou ze školy. Během těchto setkání Tosja Maščenko v narážkách zmínila své bojové aktivity. Jakmile byla Ljadská zatčena a trochu vyděšena, okamžitě promluvila o svých schůzkách s Maščenko a uvedla několik jmen, která zazněla v jejích rozhovorech s Tosjou. Na Sulikovského otázku, kdo další z jejích spolužáků by mohl být členem Mladé gardy, uvedla Ljadská řadu dalších jmen. Na základě výpovědi Ljadské bylo zatčeno celkem 17 členů „Mladé gardy“.
Ve stejné době skupinu Nikolaje Sumského zradila Poljanská, jejíž bratr byl členem „Mladé gardy“, a Vyrikovová, úzce spojená s některými členy „Mladé gardy“. Kromě těchto zjevných zrádců podle našich vyšetřovacích orgánů vypovídal podrobně o členech organizace a její bojové činnosti také Viktor Treťjakevič, který nevydržel strašné mučení.
[Následuje vyprávění o tom, co se dělo ve vězení včetně popisů mučení.]

Závěry
Podzemní komsomolská organizace „Mladá garda“ konala v podmínkách německé okupace mimořádně důležitou politickou činnost, jejímž cílem bylo organizovat mladé lidi k boji proti německým okupantům. V jeho řadách bylo více než 100 osob. Za členy komsomolu přijali 36 chlapců a dívek.
V rámci praktické činnosti členové „Mladé gardy“ vykonali následující:
Sestavili a nainstalovali 4 rádiové přijímače. Zorganizovali primitivní tiskárnu, vydali a distribuovali asi 30 titulů letáků v nákladu přes 5000 výtisků.
V noci ze 6. na 7. listopadu 1942 vyvěsili v Krasnodonu rudé vlajky.
Při přípravě na ozbrojenou akci proti Němcům shromáždila „Mladá garda“ 15 automatů, 30 vintovek, 300 granátů, přes 13 000 nábojů, 65 kg výbušnin a více než 10 pistolí.[218]

[218] Měli takový arzenál a nechali se pozatýkat jako ovce.

V noci z 5. na 6. prosince spálili německou úřad práce se všemi dokumenty a zachránili tak několik tisíc obyvatel okresu před odvozem do Německa.
Z koncentračního tábora propustili více než 90 sovětských válečných zajatců, od Němců vzali zpět stádo 500 kusů dobytka, které bylo zabaveno sovětským občanům.
Vznik „Mladé gardy“ je důsledkem komunistické výchovy naší mládeže.
Mladogvardějci, vychovaní hrdinskou minulostí revolučního Donbasu, nesmrtelnými činy Klima Vorošilova a Alexandra Parchomenka, ukázali svou vojenskou a politickou činností příklady největší lásky k sovětské vlasti, nezištné oddanosti Leninově-Stalinově straně. Mučení a týrání nezlomilo vůli mladých gardistů bojovat. Zemřeli hrdinskou smrtí, když položili své mladé životy za velkou a spravedlivou věc naší strany.
Mladí podzemní bojovníci z Vorošilovgradu se svými slavnými bojovými činy opět zapsali do dějin leninsko-stalinského komsomolu v jeho boji za čest a svobodu naší vlasti jednou z nejjasnějších stránek.

Návrhy
[Následuje seznam návrhů na vyznamenání a osobních důchodů (body 1-7). Vyznamenání – Řád Vlastenecké války 1. stupně měl dostat i Treťjakevič.]
8. Pro věčnou paměť postavit ve městě Krasnodon pomník „Mladé gardy“.
9. Přejmenovat město Krasnodon na město Mladogvardějsk.
10. Vypsat konkurs na nejlepší scénář filmu „Mladá garda“
11. Uveřejnit v „Pravdě“ a „Komsomolské pravdě“ dokumentární materiál o „Mladé gardě“.
12. Sestavit pětičlennou komisi pro zpracování materiálů o „Mladé gardě“.
13. Vydat sborník věnovaný „Mladé gardě“.
[14. – 17. Vydat brožury věnované organizátorům MG, věnovat MG část výstavy „Komsomol ve Vlastenecké válce, pozvat do Moskvy Turkeniče a Aruťuňance, poslat rodinám vedoucích a organizátorů MG balíky od ÚV VLKSM)]
18. Obrátit se na Vojenský tribunál SSSR se žádostí o konání ukázkového procesu ve m. Krasnodon s Ljadskou, Počepcovem, Vyrikovovou a Poljanskou, kteří zradili členy „Mladé gardy“.

19. Napsat dopis adresovaný soudruhům Stalinovi, Andrejevovi, Malenkovovi a Chruščovovi s krátkým popisem bojových činů „Mladé gardy“.
20. Přijmout rozhodnutí předsednictva ÚV VLKSM o „Mladé gardě“.
Zástupce vedoucího zvláštního oddělení ÚV VLKSM
A. Toricyn [N.] Sokolov
РГАСПИ. Ф. М-1. Оп. 53. Д. 326. Лл. 18- 47
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument 7

Помполит Центрального штаба партизанского движения А. В. Торицин [Товарищ Т.], 1942 год.

A. V. Toricyn

Z trestních spisů

1943 – Gromov, Počepcov, Kulešov

Výpověď policejního vyšetřovatele Kulešova ze 7. března 1943
Archiv 10399
Případ 147721
Svazek I
List 16, 17
„Mladá garda“ vydala a vyvěsila ve městě Krasnodon provolání k mládeži okresu s výzvou, aby nepodlehla provokacím fašistů a odmítla odejít do Německa. Kromě toho byly v noci z 6. na 7. listopadu 1942 vyvěšeny rudé vlajky na budově Vorošilovovy školy v Krasnodonu a na dole č. 12.
Důkladné pátrání po osobách odpovědných za rozšiřování letáků a vyvěšování vlajek bylo neúspěšné, což rozzuřilo německé četnictvo, a to požadovalo po Solikovském přijetí drastických opatření, zatímco ten zase „tlačil“ na své okresní policejní inspektory. Pro odhalení organizované činnosti Mladé gardy přišel na pomoc policii Gennadij Počepcov.
Při zatýkání byl u zatčeného Nikolajenka zabaven automat a revolver a u jednoho z umělců Leninova klubu, jehož příjmení neznám, byl zabaven jeden automat.
https://www.molodguard.ru/doc98.htm

Kulešov – Výslechový protokol z 27. května 1943
Vorošilovgradská KGB
Archiv 10399
Soubor 147721
Díl 1
Listy 72, 73
Aby Černikov pozvedl ducha kozáků, rozhodl se po dohodě s německými úřady uspořádat 24. října 1942 přehlídku bílých kozáků v samotném Krasnodonu. Zavolal si mě k sobě a řekl mi, že mám napsat příkaz městské správě, aby se tato přehlídka konala, a také napsat příkaz všem vesnickým správám, aby 24. října 1942 poslaly své kozáky na přehlídku. Kromě toho bylo nařízeno, aby ti z kozáků, kteří měli uniformy, nárameníky (podle hodnosti) a vyznamenání, si

to vše oblékli a dostavili se na přehlídku v tomto oblečení. Na přehlídce se směli objevit i ne-kozáci (jejich zástupci)
…23. října 1942 mě Černikov pověřil, abych napsal dopis Hitlerovi a přečetl ho na přehlídce.
…Účastníků přehlídky bylo 60-70, byli oblečeni v různých uniformách, a proto přehlídka neměla patřičný efekt. Mnozí se při pohledu na tuto pestrou, nesourodou „armádu", složenou převážně ze starých lidí, jen smáli. Dokonce i policejní náčelník Solikovskij se průvodu vysmál.
https://www.molodguard.ru/doc98.htm

List 346, obálka
Protokol o výslechu obviněného Kulešova M. J., 13. července 1943
Otázka: Kdy jste začal spolupracovat s orgány NKVD?
Odpověď: S orgány NKVD jsem začal spolupracovat 17. března 1943.
Otázka: Nabídl jste své služby, nebo Vám byla nabídnuta spolupráce s orgány NKVD?
Odpověď: Spolupráci s orgány NKVD mi navrhl důstojník NKVD v hodnosti kapitána, jehož příjmení neznám, spolu s důstojníkem Vorošilovgradského oddělení UNKVD, příslušníkem bezpečnostní služby Getymanským.
Otázka: Kdy jste podepsal smlouvu o spolupráci s orgány NKVD?
Odpověď: 17. března 1943.
Otázka: Kdy jste byl propuštěn z vazby?
Odpověď: 28. března 1943.
Otázka: Plnil jste v té době nějaké úkoly pro orgány NKVD?
Odpověď: Ano! Měl jsem za úkol rozpracovat vězně v cele. Těmito úkoly mě pověřil náčelník Krasnodonského OO NKVD Petrenko.
Otázka: Než jste dal souhlas orgánům NKVD ke spolupráci, řekl jste nám, že jste rezidentem německé rozvědky?
Odpověď: Ne, zatajil jsem to.
Otázka: Proč?
Odpověď: Bylo mi řečeno, že se mnou budou mluvit o mé trestné činnosti později. Tohle mi řekl kapitán Getemanskij.
Otázka: Napsal jste svou autobiografii?
Odpověď: Napsal.
Otázka: Uvedl jste v ní, že jste byl rezidentem německé rozvědky, která Vám dala pokyn, abyste zůstal na osvobozeném sovětském území?

Odpověď: Ne, neuvedl.
Otázka: Proč ne?
Odpověď: Myslel jsem, že se mě na to budou ptát při vyšetřování.
Otázka: Takže jste to zatajil záměrně?
Odpověď: Ne, myslel jsem si, že během vyšetřování řeknu všechno.
…říká, že po propuštění z vězení mu bylo doporučeno jít do práce a poté se 2 krát setkal s náčelníkem OO NKVD Petrenkem.
Otázka: Proč jste neřekl, že jste rezidentem německé rozvědky?
Odpověď: Protože jsem podepsal dohodu, že budu agentem Sovětské rozvědky.
Otázka: Proč jste souhlasil se spoluprací s orgány NKVD?
Odpověď: Čestně pomáhat orgánům NKVD v boji proti nepřátelům Sovětské moci. (Slovo nepřátelům v této větě nebylo. Kulešov si toto slovo vynutil a dvakrát se podepsal na konci listu a vedle tohoto slova, přičemž uvedl, s dodatkem „nepřátelům“. A na konci protokolu to také výslovně uvedl toto slovo.)
Otázka: Když jste byl v březnu 1943 propuštěn, čí úkoly jste plnil, Sovětské nebo německé rozvědky?
Odpověď: Sovětské rozvědky.
Dostal jsem za úkol rozpracovat bílé kozáctvo a odhalit jejich smýšlení. Osobně jsem se rozhodl provést tento úkol tímto způsobem. Zašel jsem na chutor Izvarino, setkal jsem se s Izvarinem Michailem Akimovičem a Izvarinem Prokofiem Ivanovičem a začal jsem jim vyprávět, že podle příkazu německých vojenských sil je nutné zorganizovat bílé kozáctvo a vyzbrojit je, protože brzy dojde k německé ofenzívě a kozáci musí připravit ozbrojené bandy a bojovat proti sovětské moci.

Výslech skončil ve 22.25, vedl ho hlavní vyšetřovatel SB Dubok, který ho nakonec přiměl k přiznání, že on, Kulešov, byl německý agent, který pronikl do NKVD, aby bojoval proti Sovětské moci, a nyní se k tomu čestně přiznává.
Podepsán: Kulešov.
РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д.37
https://www.molodguard.ru/doc121.htm

Z vyšetřovacího spisu o obvinění ze zrady některých členů podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“
(výpisky z archivního spisu RGASPI F-100, OP-1, D-37)

Gromov byl zatčen 12. dubna 1943 jako spoluviník vydání policii členů mládežnické podzemní organizace a také proto, že jako komunista neevakuoval do týlu SSSR, ale zůstal v Německu okupovaném městě Krasnodon, zaregistroval se jako komunista a pracoval pro Němce na šachtě.
Počepcov byl zatčen 17. března 1943 jako zrádce, který vydal policii členy mládežnické podzemní organizace.
Obviněný Černyšev byl zatčen 14. března 1943 za to, že se jako voják Rudé armády dobrovolně vzdal Němcům, zůstal v okupovaném Němci Krasnodonu a pracoval jako opravář pro Němce.
Vzhledem k tomu, že vyšetřováním byly získány materiály, že obviněný Gromov byl agentem policie a společně s obviněným Kulešovem byl ponechán německou rozvědkou v sovětském týlu pro diverzní záškodnickou práci, a v souvislosti s tím, že je nutné provést řadu vyšetřovacích úkonů, ale vypršela lhůta vyšetřování a zadržení ve vazbě, řídíce se články 113, 150 TŘ USSR, se rozhodlo: podat žádost prokurátorovi jednotek vojsk prodloužení vyšetřování a vazby obviněných Kulešova M. J., Gromova V. G., Počepcova G. P., Černyševa I. T. na jeden měsíc, tzn. do 11. července 1943. Žádost je podávána poprvé.
Vrchní vyšetřovatel Dubok
Major GB: A. Novikov

Starobělsk
Podruhé se prodlužuje lhůta vyšetřování do 26. července 1943
Podepsáni Dubok, Novikov

Starobělsk 20. července 1943
Podle Kulešovova svědectví prochází jako agent německé rozvědky Dikov Alexandr Alexandrovič, bývalý obyvatel Krasnodonu. Podle zprávy oddílu kontrarozvědky 61 GSD Dikov odsouzen na 10 let NPT podle článku 51-I TZ USSR a převezen do Karagandinského tábora NKV.
Dubok vyšetřovací materiály vyčlenil samostatně, stejně jako pro tajné agenty krasnodonské policie: Gerasimova V. S., Jurjeva I. I., Borodina I. I., Jeršova T. J. a Južného (podle Kulešovovy výpovědi),

stejně jako pro aktivní bílé kozáky, se kterými se chystal provádět podzemní práci mezi bílými kozáky: Tatarina V. S., Trofimenka N. J., Izvarina P. A., Izvarina V. I., Zakotěva P. T., Davyděva F. I.

Dne 10. května 1943 byl Dikov odsouzen vojenským 61. GSD na 10 let v NPT a 11. května 1943 byl převezen do Starobělské věznice a 5. června t. r. byl převezen do Karlagu NKVD 666R v Karagandě (předán na stanici Karavas).

3. srpna 1943 vypověděla Popovová Zoja Grigorjevna, lékařka-gynekoložka z Krasnodonské nemocnice:
„Byla jsem v komisi pro vynesení mrtvol ze šachty č. 5. Komisi zdravotnických pracovníků vedl Ševčenko, bývalý zást. ved. Okresního zdravotnického oddělení (v současnosti v Rudé armádě). Když bylo vyneseno několik mrtvol, Ševčenko navrhl zastavit další vynášení z důvodu nemožnosti a byl dálo dáno vyjádření.
Kdo inicioval zákaz nevím.

Zprávy – dokumenty“
E/ nemocnice č. 1568
2. června 1943

Kulešov Michail Jemeljanovič, rudoarmějec, 723 s. p., narozen 1900, zraněn 27. února 1942 kulkou do pravého předloktí a střepinou v pravé tříselné oblasti a nacházel se v e/nemocnici 1568 na ošetření pravého loketního a zápěstního kloubu.
Byl vyhodnocen jako invalida VVV II. Stupně s důchodem 300 rublů.

Úřad práce: 24. 9. 1942 byl Kulešov M. J. přijat do práce na městskou zprávu.
Existuje potvrzení z úřadu práce pro Počepcova G. P. č. 1370 vydané 28. 8. 1942, že je traktoristou.

Úřad práce: potvrzení č. 1743 – Gromov Vasilij Grigorjevič, narozený 4. ledna 1894, Orlovská oblast, Fastovský okres, vesnice Mojlov, Rus, ženatý, technik-tunelář. Potvrzení bylo vydáno 25. 8. 1942

Potvrzení, že Gromov pracoval na šachtě č. 1 bis v Sorokinu trustu „Krasnodonugol“ jako pom. náč. ventilace. V současné době se nachází v pracovní armádě. Datum – 13. 10. 1941

Náčelníkovi četnictva v Juzovce
Purkmistr městské správy hlásil, že Retivov Grigorij Semjonovič, narozen 1895, dále mu dává výborné hodnocení a píše, že v současné době je důstojník Retivov uvolněn od policie. Krasnodonská městská správa pokládá pana Retivova za politicky plně důvěryhodného a hodného zastávat zodpovědné funkce u policie, a proto Vás prosím, abyste jej výjimečně ponechal v policejní službě v Krasnodonském okrese.
РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д.37
https://www.molodguard.ru/doc118.htm

Gromovovy odpovědi
(výňatky z archivního souboru F-100, OP-1, D-37)

…Dne 16. srpna 1943 v 9 hodin ráno pokračuje zasedání soudu.

15. července 1942, když se nepřátelská vojska přiblížila ke Krasnodonskému okresu, jsem byl evakuován do vnitrozemí. Dne 2. srpna 1942 v oblasti stanice Armavara jsem byl odříznut německými vojsky. Spolu s jinými mě Němci poslali na sběrné místo, odkud jsem společně s dalšími čtyřmi lidmi utekl. Poradili jsme se a rozhodli jít domů. Domů jsem přišel 22. srpna 1942. V Krasnodonu už byla německá moc. 23. srpna /druhý den / 1942 si mě předvolal do své kanceláře hlavní inženýr šachty č. 1-bis Žukov a zeptal se mě, zda jsem komunista. Odpověděl jsem „Ano“. Pak mi řekl, že se musím zaregistrovat na policii jako komunista a pak nastoupím na šachtu. Zaregistroval jsem se na policii, pak jsem se šel zaregistrovat na úřad práce, kde mi dali doporučenku pro důl č.1 bis. Na šachtě jsem pracoval jako důlní tesař od 27. srpna do dne osvobození jednotkami DRRA.
Začátkem prosince 1942 jsem podal na policii stížnost na Retivého, komunistu a bývalého sovětského aktivistu. Policie si Retivého několikrát předvolala k výslechu, ale on odmítl, a proto mě pozvali na konfrontaci s Retivým /nevzpomínám si na datum/. Souhlasil jsem.

Při konfrontaci jsem potvrdil svou výpověď proti Retivému. Na policii jsem byl každý den, když jsem se tam chodil hlásit.
V polovině prosince 1942 mi syn Počepcov řekl, abych připravil nějaké potraviny, protože se chystal s 15 lidmi z Krasnodonu odejít směrem na frontu /Kamjanka/. Tam přejdou přes linii fronty a spojí se – připojí se k jednotkám Rudé armády. Zeptal jsem se ho, jestli si svůj plán dobře rozmysleli, jestli ho budou schopni uskutečnit, a přitom jsem jim poradil, aby nepochodovali organizovaně, ale rozptýlili se se saněmi a pytli a předstírali, že jsou měniči. Syn Počepcov z Krasnodonu neodešel, protože z nějakého důvodu svůj plán zrušili.
V posledních prosincových dnech roku 1942 někdo uskutečnil přepadení německého auta s novoročními dárky pro německou armádu a dárky zabral. Krátce nato byl zatčen soused Moškov, Počepcovův soudruh. Tehdy jsem se zeptal svého nevlastního syna Počepcova, zda se útoku na německé auto účastnil, a on odpověděl, že ne. Tím mě uklidnil. Aby prozradil mládežnickou organizaci policii jsem mu neřekl.
2. nebo 3. ledna t. r. mě předvolali na policii, kde se mě Kulešov vyptával na mou práci v dole a na Retivého, ale rozhovor byl přerušen, protože si Kulešova zavolal policejní náčelník Solikovskij. Za dva dny mě opět zavolali ke Kulešovovi, který se mě na nic neptal, někam spěchal a řekl mi, abych k němu poslal Počepcova, ale syn nebyl doma a já ho nemohl poslat ke Kulešovovi ještě týž den.
4. nebo 5. ledna v noci ke mně přišli policajti, provedli prohlídku, ptali se, kde je syn Počepcov. Odpověděl jsem, že šel vyměnit chleba. Náčelník policie řekl, aby se syn zítra dostavil na policii, a poznamenal: „Ví, o co jde.“ V té době jsem nevěděl, v jaké věci Počepcova předvolávají na policii, a dozvěděl jsem se to až když přišel od policie, tj. 6. nebo 7. ledna. Tehdy jsem mu řekl, že pokud přijdou jednotky Rudé armády, bude se muset zodpovídat za udání členů mládežnické organizace. Pak jsem mu řekl, že o výpovědi, podané na policii, nic nevím, a že pokud přijdou jednotky Rudé armády a poženou ho k odpovědnosti, ať mě do této špinavé věci, tedy do zrady mládežnické organizace, Počepcov nezatahuje.
Dále vypráví, že začátkem ledna 1943 pořídil evakuační list pro dva muže: pro sebe a Počepcova, pak doplnil Kafa a Ščitila, ale ti se neevakuovali do týlu Němců, ale zůstali doma až do 10. února a pak se skrývali ve vesnici V. Ševerevka až do příchodu Rudé armády.

Když přišla Rudá armáda, byl jsem jmenován náčelníkem šachty č. 5, z něhož musel okresní výkonný výbor vynést těla Němci zvířecky umučených mladých lidí. Jmenoval jsem komisi, která měla důl prozkoumat, aby zjistila, jak těla vytáhnout. Komise zjistila, že těla není možné vytáhnout štolou, protože je tam hodně vody, a že je lepší to udělat šachtou. Hrdlo dolu však bylo zničeno a stav šachty nebyl znám. Šachta byla zajištěna a 18. nebo 19. února jsme zahájili těžbu. Vynesli jsme 7-8 mrtvol a pak jsme přestali kvůli nedostatku vhodných obleků a plynových masek – báli jsme se, že jed z rozkládajících se mrtvol ovlivní zdraví živých. Poslali pro lékaře, který zjistil, že vytažení bez speciálních obleků není možné. Po jednom nebo dvou dnech jsem byl z práce při vynášení mrtvol propuštěn. Androsova poslali na šachtu. Poté jsem až do dne, kdy mě zadržela NKVD, pracoval na dole jako zástupce vedoucího dolu pro ORS.

Gromov odpovídal na otázky vojenského tribunálu:
Výpověď proti Retivému jsem podal koncem listopadu nebo na konci prosince 1942. Ve výpovědi jsem napsal, že Retivij byl komunista, že byl aktivní za sovětské vlády a že jeho syn byl komsomolec. Podal jsem na Retivého prohlášení na policii, protože jsem chtěl, aby byl zatčen, protože jsem ho nepovažoval za sovětského člověka.
Ano, chápu, že jsem vstoupil na cestu zrady. /???/

S nevlastním synem Počepcovem žiji od roku 1930, podílel jsem se na jeho výchově. Jsem dělník, komunista, měl jsem mu pomáhat v jeho práci. Od poloviny prosince 1942 jsem věděl, že existuje mládežnická organizace, že syn je jejím členem, neposkytl jsem mu pomoc v jeho práci a nic jsem mu o organizaci neřekl, on mě o nic nežádal. Od syna jsem se dozvěděl, že mládež vyvěšuje vlajky na svátky: Říjnová revoluce, den Stalinovy ústavy. Nevím, co dalšího členové mládežnické organizace dělali.
…policii jsem nahlásil pouze Retivého, ostatní komunisty jsem policii nenahlásil. Není pravda, že jsem na policii nahlásil 16 komunistů. Takové prohlášení jsem učinil během předběžného vyšetřování pod nátlakem. Teprve 6.-7. ledna tohoto roku jsem se dozvěděl, že můj syn Počepcov podal na policii oznámení na mládežnickou organizaci. Neřekl jsem mu, aby členy mládežnické organizace udal policii. Když jsem se o jeho zradě dozvěděl, vynadal jsem mu a pohádal se s ním.

Obžalovaný Počepcov: Gromov nemluví pravdu, poradil mi, abych členy mládežnické organizace nahlásil na policii, a řekl mi, že tím zachráním život sobě i své rodině. Nikdy jsme se o ním v této věci nehádali.

Obžalovaný Gromov – syn Počepcov byl zatčen dvakrát: poprvé v únoru letošního roku, podruhé v březnu – až doposud.
Ano, když jsem byl ve Staničně-Luganské věznici, řekl jsem synovi prostřednictvím zatčeného rudoarmějce, aby mě Počepcov do toho nezatahoval a lživě nepoukazoval na to, že jsem mu radil, aby předal policii členy mládežnické organizace, protože jsem to skutečně neudělal a ani jsem Počepcovovi nic neradil.
Při práci v dole č.5 na vytahování mrtvol obětí jsem práci přerušil, protože lékař zjistil, že bez speciálních obleků nelze těla vytahovat. V této otázce byla vypracována zpráva. Práce byly pozastaveny jen na krátkou dobu, než se našly obleky.

Čte se spisový list 298, svazek 1 - Výpověď obžalovaného Gromova.
Obžalovaný Gromov: „Výpověď je moje, nepopírám ji."
Čte se spisový list 298, svazek 1 - Protokol o výslechu obžalovaného Gromova ze dne 17. 7. 1943.
Obžalovaný Gromov: „Ano, tato výpověď je moje, ale nepotvrzuji ji, protože je nepravdivá, vypověděl jsem to nedobrovolně."

V 11.00 přestávka. V 11.20 hodin soudní jednání pokračovalo.

РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д.37
https://www.molodguard.ru/doc116.htm

Z vyšetřovacího spisu o obvinění ze zrady některých členů podzemní komsomolské organizace „Mladá garda" 16.8. (pokračování)
(výpisy z archivního souboru RGASPI F-100, OP-1, D-37)

Kulešovova výpověď:
Od srpna 1939 do srpna 1941 jsem pracoval jako advokát. 20. srpna 1941 mě vojenský registrační a odvodní úřad v Krasnodonu mobilizoval do Rudé armády, kde jsem sloužil do 27. února 1942. Dne

27. února 1942 jsem byl dvakrát zraněn na Donbasu u vesnice Dmitrijevka. V nemocnici, invalida II. stupně. Zůstal v Krasnodonu. Až do září 1942 nikde nepracoval, nebyl registrován na úřadě práce. V září 1942 byla vyhlášena kontrolní registrace obyvatel Krasnodonu. Šel na úřad, uvedl svou specializaci – právník, a napsal přihlášku na městský úřad jako právník. Od 24. září 1942 tam pracoval. Mým úkolem bylo vyřizovat žádosti lidí a zásobování. Dne 16. prosince 1942 jsem byl zástupcem hlavy městské správy na nějaký čas vyslán na policii jako vyšetřovatel vraždy stařílů Bondarevových na chutoru Izvarino. Nejprve odmítl, pak souhlasil. A od 16. prosince do 8. ledna /1942-1943/ pracoval na policii, vedl trestní případy vražd a pak do 1. února 1943 opět v městské radě pracoval jako právník.
Dne 1. února 1943 jsem byl spolu se Stěcenkem evakuován do německého týlu, protože jsem se obával za sovětské moci odpovědnosti za práci právníka v městské správě. Kromě toho měl Stěcenko zájem na mém odchodu z města, protože jsem věděl o hnutí bílých kozáků a o záhubě mládežnické organizace „Mladá garda“, tj. znal jsem tajemství policie a městské správy. Na cestě s Němci v jedné vesnici jsem se vrátil do Krasnodonu, kde jsem žil až do svého zadržení orgány NKVD.
Kulešov odpověděl na otázky vojenského soudu:
Do služeb německých úřadů vstoupil, protože:
za prvé byla obtížná finanční situace;
za druhé jsem se bál pomsty kulaků, které jsem v roce 1930 zbavil majetku, přičemž druhý důvod byl zásadní. Proto jsem chtěl použít městskou správu jako štít.
Vrátil jsem kulackým elementům jejich majetek, který jim byl odebrán v roce 1930 při rozkulačování, takových případů bylo 5-6. Vysvětlil, že dočasnou instrukci sepsal v právní poradně na základě německé.
Dopis Hitlerovi jsem nesestavil, sestavila ho hlava městské správy a já jsem byl technický vykonavatel (tj. přepsal jsem ho).
V říjnu 1942 napsal dopis generálu Krasnovovi, ale neposlal ho. Nebyl pracovníkem policie a nevyslechl jediného člena mládežnické organizace. Zatýkání mládeže začalo v prosinci 1942.

Přestávka ve 13:00.
Pokračování jednání ve 13.20.

Tribunál změnil průběh procesu.
1. Nejprve začali vyslýchal rodiče mrtvých členů Mladé gardy.
2. Pak všechny ostatní.

I. Z výpovědi svědka Sečkova F. F., inspektora okresního výkonného výboru, nelze potvrdit, že Gromov sabotoval vytahování mrtvých z důlní jámy.

2. Svědek Androsov M.T., vedoucí úseku dolu č.18, uvedl, že vytahoval těla z dolu po Gromovovi. Všechna těla byla vyjmuta mezi 21. a 27. únorem 1943. Rovněž nesvědčí kategoricky o tom, že by Gromov neposkytoval pracovní sílu a sabotoval vytahování těl, neboť všechna svědectví vycházejí ze slov jiných osob.
Gromov mi osobně neřekl, že důl je vytěžený, těla nebudeme vyzvedávat, důl uzavřeme a postavíme pomník. Věděl jsem, že moje dcera Lida, narozená v roce 1924, byla členkou podzemní organizace.
3. Svědkyně Bondarevová P.T. - žena v domácnosti, negramotná. Syn mi předal lístek na bílém hadříku /kde je? /, že Kulešov vede případ (vyšetřování) jeho soudruha Nikolaje Anatolije a případ mého syna. Šla jsem za Kulešovem, ale nebyl doma a jeho žena mě přijala tak „pohostinně“, že jsem se k nim už nepokoušela jít. Když byla těla vyjmuta, moje dcera Alexandra, narozená v roce 1923, neměla hlavu a můj syn Vasilij, narozený v roce 1924, neměl pohlavní úd.
Nevěděla jsem, že mé děti jsou v podzemní organizaci, ale často je navštěvovali Žukov, Lukašov, Popov, Počepcov, nyní souzený. S výjimkou Počepcova byli všichni zatčeni a vhozeni do dolu.
Dále uvádí, že rodiče Žukova a Nikolajenka navštívili Kulešova. Přinesli mu mouku, samohonku, sádlo. Přijal dary, ale přesto hodil příbuzné do jámy. Tj. opět se odvolává na slova jiných.
4. Svědkyně Žukovová J. N., nar. 1901, bezpartijní., uvedla, že Kulešova podplatila, že ho vodili do restaurace a že její syn stejně skončil v šachtě.
Při výslechu před vojenským soudem svědkyně Žukovová vypověděla: O tom, že Kulešov vyšetřuje mého syna, jsem se dozvěděla od svého bratra, který byl policistou.
5. Svědkyně Popovová T.P., nar. 1903, bezpartijní
Mého syna zatkla policie 4. ledna 1943. Věděla jsem, že Kulešov pracuje pro policii, a rozhodla jsem se ho požádat o pomoc. Dlouho jsem ho nemohla najít doma, nakonec jsem ho našla, ale řekl mi, že proti mému synovi nevede žádný případ a že ho nemůže propustit.

(Kulešov byl náš kmotr, doufala jsem, že mého syna propustí, ale mé naděje se nenaplnily.) Zeptal jsem se, proč mi policie vzala synův kabát, a Kulešov mi odpověděl: „Aspoň aby tvému synovi zůstala hlava“.
Kulešov: Popovová vypovídá správně, odpověděl jsem jí, jak to bylo.

Přestávka: 15.20-15.40.

6. Svědkyně Fominová, 49 let, negramotná, v domácnosti, všechny zná, vztahy normální.
Mého syna často navštěvovali kamarádi, zastavil se i Počepcov; Děmjan mi řekl, že Počepcov je jeho nejlepší kamarád. Od poloviny prosince 1942 syn říkal, že se chystá odejít směrem na Kamensk, tam přejdou frontu a připojí se k jednotkám Rudé armády. Později řekl, že neodejde, že všichni jeho soudruzi tu zůstali, že musí zadržet policisty, starosty, tedy zrádce vlasti, až budou ustupovat. 4. ledna 1943 policie syna zatkla.
Při výslechu před vojenským soudem vysvětlila:
Počepcov nebyl zatčen. Šla jsem do jeho bytu, chtěla jsem se zeptat, za co byl můj syn zatčen, ale Počepcova jsem doma nenašla. Nevěděla jsem, že můj syn je členem mládežnické organizace. Neřekl mi o tom.
(Obecně nelze obvinit Kulešova, Počepcova, Gromova, i když o nich mluvila.)
7. Svědek Lukašov A.G., 1896, málo gramotný, pracuje ve mlýně, zná Kulešova, Gromova a Černyšova.
5. ledna 1943 policie zatkla mého syna. Můj syn Gennadij o mládežnické organizaci nic neřekl, mého syna navštěvovali: Minajev, Bondarev, Popov, všichni zahynuli. Dále uvedl, že věděl, že Kulešov je policista. Podle jeho výpovědi Gromova nelze obvinit ze sabotáže při vyzvedávání těl.
8. Svědkyně Strujevová J. A., narozená v roce 1910, vedoucí laboratoře v městské nemocnici. Byla jsem přítomna při vytahování mrtvol; nevypracovala jsem žádný dokument, který by stanovil, že mrtvoly nelze vytahovat.
(Ale Gromov, list 306., svědčí: „Vedení dolu poslalo do městské nemocnice pro lékaře, který zjistil, že těla nelze vynést bez speciálních obleků“ a ještě jednou to zopakoval, viz list 307: „…V této věci byl vypracován dokument. Práce byly na nějakou dobu pozastaveny.“)

17.00-19.00 - přestávka.

Po přestávce: - Černyšov:
Vypověděl, že 23. ledna /když seděl/ byl předvolán do Zacharovovy kanceláře. Seděli tam také Sons a Kulešov, ale Kulešov mi nabídl podepsat formulář, jehož obsah neznal, a to, co napsal na zadní stranu formuláře, mi nepřečetl. Sons uměl rusky, podal formulář Kulešovovi a řekl: „Vezmi si formulář“.
25. ledna mě Kulešov propustil z vazby a řekl mi, že pokud mě sovětské úřady zadrží, nesmím se při výslechu přiznat, že jsem špion, agent německé rozvědky, jinak budu zastřelen. Proto jsem nikomu neřekl, že mě Němci naverbovali jako svého agenta.
Měl jsem konfrontaci s Kulešovem a on mi řekl, že jsem byl naverbován Němci. Nejdříve jsem odmítl, protože jsem se bál, že mě zastřelí, ale pak jsem potvrdil Kulešovovu výpověď, až na to, že jsem dostal krycí jméno „Horňák“, protože mi je nikdo nedal. Proč Kulešov u soudu popírá, že mě naverboval jako agenta německé rozvědky, nevím.
S příchodem jednotek Rudé armády jsem se okamžitě vydal na zvláštní oddělení jedné vojenské jednotky a spolu s pracovníky zvláštního oddělení zatýkal pověřence německých úřadů v Krasnodonu).
Kulešov: Ano, ano na jedné konfrontaci jsem Černyšova usvědčoval, že je agentem německé rozvědky, že jsem ho spolu se Sonsem a Zacharovem naverboval; moje výpověď při konfrontaci byla smyšlená. Předložil jsem to, co vyšetřovatel chtěl, abych předložil. Černyšev neříká o verbování pravdu.
Počepcov: Na Černyševa jsem na policii podal výpověď, že Černyšev organizuje partyzánský oddíl, že má zbraně, že mi nabídl, abych vstoupil do partyzánského oddílu. Při jedné konfrontaci s Černyšovem jsem své tvrzení potvrdil. Napsal jsem policii prohlášení, že jsem členem mládežnické organizace, že znám další členy organizace a mohu uvést jejich jména. Prohlášení jsem napsal 28. prosince 1942 a datoval 20. prosince 1942. Výpověď jsem předal Žukovovi – hlavnímu inženýrovi dolu 1-bis, prostřednictvím jeho ženy, Žukov ji předal policii. Pokusil jsem se předat výpověď ne přímo Žukovovi, ale někomu jinému.
Když začalo zatýkání, otec Gromov mi řekl, že musím napsat policii zprávu o členech mládežnické organizace, tj. udat je policii, a tak

zachránit svou rodinu a svůj život. Poslechl jsem otce, sepsal prohlášení a předal ho policii na členy mládežnické organizace. Pak mi Gromov řekl, že kdybych se měl zodpovídat ze zrady, až přijdou jednotky Rudé armády, neměl bych vyšetřujícím orgánům říkat, že mi on, Gromov, poradil, abych napsal policii hlášení o členech mládežnické organizace. Potíže s Gromovem kvůli tomu, že je pozdě podat oznámení na policii, nebyly.

Gromov: Neporadil jsem Počepcovovi, aby podal policejní oznámení na členy mládežnické organizace, podal ho z vlastní iniciativy. O tom, že podal prohlášení policii, jsem se dozvěděl 6. ledna 1943, když přišel od policie. O existenci mládežnické organizace jsem věděl od prosince 1942.

Počepcov: Ve věci členů mládežnické organizace jsem byl na výslechu třikrát. Policejní náčelník Solikovskij mě vyslýchal dvakrát a Kulešov jednou. Při výslechu jsem uvedl jména členů organizace, řekl jsem, že Ťulenin má samopal a že v dole Gundorovskaja jsou náboje...

Velitele mládežnické organizace jsem nejmenoval, protože jsem sám nevěděl, kdo je jejím velitelem. Když mě vyslýchal Kulešov, Zacharov mu dal nějaký seznam a řekl: „Musíme s nimi skoncovat.“ Předpokládám, že seznam, který Zacharov dal Kulešovovi, byl seznam členů mládežnické organizace.

Na policii jsem dostal za úkol pátrat po veliteli partyzánského oddílu Čerňavském. Souhlasil jsem, že úkol splním, ale nesplnil jsem ho a ani jsem se o to nepokusil.

Podle Černyševových slov jsem věděl, že Kulešov vyslýchal Lukašova, člena mládežnické organizace; zda vyslýchal i jiné členy mládežnické organizace, jsem nevěděl.

Černyšov: Seděl jsem s Lukašovem v jedné cele a Lukašov mi řekl, že jeho případ vyšetřuje Kulešov.

Kulešov: Pokud jde o to, že jsem vedl vyšetřování ve věci mládežnické organizace, že jsem verboval Černyšova za agenta německé rozvědky, že jsem vyslýchal Počepcova, Počepcov a Černyšov uvádějí nepravdy. Tato verze není pravdivá. Vyšetřováním mládežnické organizace se zabývala kriminální policie, jejímž členem jsem nebyl. Lidé nevěděli, co se v rámci policie děje, a tak si mysleli, že vedu vyšetřování ve věci mládežnické organizace. Za státního policejního vyšetřovatele na plný úvazek mě nikdo

nepovažoval, považovali mě za právníka městské správy, tam byla moje hlavní práce.
Nejsem německým rezidentem. Gromov a Černyšov nebyli ponecháni na spojení se mnou; to, co jsem uváděl během předběžného vyšetřování v otázce špionáže, je lež, neodpovídá skutečnosti. Moje výpověď v přípravném řízení je vynucená. Před konfrontací s Gromovem jsem svou vinu nepřiznal, během konfrontace jsem se přiznal a poté jsem vyšetřovacím orgánům vypovídal falešně, aby byl případ rychleji uzavřen. U policie jsem pracoval do 8. ledna 1943. Německý důstojník Sons neznal ruský jazyk, proto nemohl nikoho naverbovat jako agenta německé rozvědky bez tlumočníka, jak naverboval Gromova, nevím, a zda vůbec Sons Gromova verboval??? Ve vězení jsem Černyševovi neřekl, aby se během vyšetřování nepřiznával, řekl jsem, že vyšetřovacím orgánům musí sdělit pravdu.
Na otázku o Gromovovi Kulešov odpověděl:
Restaurace byla uzavřena 16. ledna. Nevím, kdy, kým a kde byl Gromov naverbován jako agent německé rozvědky. Při konfrontaci se mnou Gromov uvedl, že ho Sons naverboval 27. ledna 1943 v restauraci, že ho nechal v Krasnodonu, aby byl se mnou ve spojení, že se se mnou 29. ledna setká. S Gromovem jsem se 29. ledna nesetkal. Nevěděl jsem, jestli je německý agent.
Gromov: Jsem vinen tím, že jsem za okupace pracoval v dole a prospíval Němcům, že jsem Retivého zradil policii. Žádné další členy VKS(b) jsem policii neprozradil. Také nejsem agentem německé rozvědky, nikdo mě nenaverboval a nemám žádné spojení s policií. Výpovědi, které jsem poskytl během předběžného vyšetřování, jsou smyšlené. Když jsem mluvil pravdu, vyšetřovatel mi nevěřil a já se rozhodl vypovědět lži.
Černyšov: Když jsme byli ve vězení ve Starobělsku, řekl mi Kulešov prostřednictvím zatčeného Bogdana: „Neklesej na mysli. U soudu odvolám výpovědi, které jsem učinil v přípravném řízení.“
Počepcov: Když jsme byli ve vězení, Kulešov mi prostřednictvím zatčených vzkázal, abych nevypovídal, že mě vyslýchal během vyšetřování.
Ve 22.00 hodin prohlásil předsedající plukovník Kabaněnko výslech vězňů na uzavřeném zasedání za ukončený a vyhlásil přestávku do 9 hodin dne 17. srpna 1943.
РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д.37
https://www.molodguard.ru/doc119.htm

Předsedovi Vojenského revolučního tribunálu města Krasnodon

Soudruhu předsedo. Nyní se dozvídáte fakta o zločinech spáchaných bandou zrádců naší Vlasti.

My, rodiče dětí, které zemřely rukou fašistických katů a jejich kompliců, kteří právě teď sedí na lavici obžalovaných, nemůžeme bez otřesení poslouchat, když vám tito fašističtí darebáci vyprávějí, jak chladnokrevně zabili naše děti, jak je hodili do jámy, jak tito zrádci pro své zločinné a kanibalské cíle udávali naše děti gestapu a jako krvežízniví šakali doprovázeli na popraviště naše děti, které statečně položily život za naši Vlast, za její osvobození od fašistické hordy.

Tito fašističtí žoldáci neunikli z rukou Sovětské Spravedlnosti, ale my – rodiče našich mrtvých dětí se připojujeme k hlasu pomsty proti prokletým katům a žádáme Revoluční Tribunál, aby vynesl nad těmito darebáky přísný rozsudek a vykonal trest smrti na náměstí, Aby všichni obyvatelé Krasnodonu viděli, že tito darebáci dostali, co si zasloužili, a aby ti fašističtí pohůnci, kteří číhají někde jinde, viděli, jak budou potrestáni ti, kteří zradili naši Sovětskou Vlast a její lid.

17. srpna 1943

Podpisy těchto rodičů
ŠEPELEVOVÁ
GLAVAN
POPOVOVÁ
SAFONOVOVÁ
LUKAŠOVOVÁ
TREŤJAKEVIČ
FOMINOVÁ
LEVAŠOVOVÁ
ANDROSOVOVÁ

Kopie je správná, tento dopis se nachází v trestním spisu odsouzeného M. J. Kulešova a dalších, který je veden pod č. 10399 v archivu UKGB ve Vorošilovgradu. Tento dopis se nachází v trestním spisu odsouzeného KULEŠOVA M.J. a dalších.

ŘEDITELKA KRASNODONSKÉHO MUZEA „MLADÁ GARDA“
B. BOROVIKOVOVÁ
„____“ březen 1971
https://www.molodguard.ru/doc89.htm

Z vyšetřovacího spisu o obvinění ze zrady některých členů podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“ (2. pokračování) 17. 8.
(výpisy z archivního souboru RGASPI F-100, OP-1, D-37)

9.00 17. srpna 1943
9. Svědek Chajnovskij I.A, nar. 1905, bezpartijní, invalida II. stupně, zná Kulešova, vztahy normální. Vypověděl, že vyšetřování jeho případu vedl Kulešov. Byl zatčen policií za ukrytí a zpronevěru svěřených materiálů, tj. zatajil před Němci barevné kovy, topný olej, motorové palivo a hydroxid sodný. Prohlídku prováděl také Kulešov.
Kulešov: Ano, Chajnovského, Ponomareva a Ključnikova jsem vyšetřoval na příkaz. Byli propuštěni z vazby a kalhoty mu Němci dali za dobrou práci na základně.
Vojenský tribunál po poradě rozhodl: vyhovět žádosti svědků – rodičů umučených komsomolců a mládeže a vyslechnout Prichoďka jako svědka, který by mohl poskytnout podstatné důkazy v případu Kulešova a dalších obžalovaných.
10. Prichoďko Fedor Ivanovič, narozen 1906, bezpartijní, málo gramotný, pracuji jako pověřený zástupce obce N. Alexandrovna. Znám z obžalovaných Kulešova.
V prosinci 1942 byl zatčen policií za ukrývání partyzánů, zejména Syščenka. Dne 23.12.1943 mě Kulešov vyslýchal: zda jsem komunista, kde jsou moji bratři, kdo z komunistů-partyzánů se u mě skrývá, kde je Syščenko? Odpověděl jsem, že nevím. Kulešov přišel do vesnice N. Alexandrovna za Čerenkovem – policejním vyšetřovatelem, kvůli čemu – to nevím. Když jsem byl ve vazbě, dozvěděl jsem se od dalších zatčených, že Kulešov vyšetřuje jiné věci. Během ústupu Němců jsem utekl.
Kulešov: Svědka Prichoďka neznám, nikdy jsem ho neviděl, jeho výpověď je nepravdivá.
Prichoďko: Kulešov si mě možná nepamatuje, ale já si ho pamatuji, pamatuji si, jak hrubě se ke mně choval, když mě vyslýchal. Možná už zapomněl na lidi, které týral, ale já si pamatuji „pana“ Kulešova.
11. Šulika Michail Fjodorovič, narozen v roce 1939, člen VKS(b), zná Gromova, Černyševa a Kulešova, vztahy jsou normální,
V lednu letošního roku dostala moje dcera předvolání od městské správy, že byla mobilizována na práci do Německa. Šel jsem na městskou správu a požádal, aby ji nechali, ale on mě poslal za

Kulešovem. A že v otázce nejezdění do Německa je nutné se obracet pouze na něj. Chodil jsem tam tři dny a Kulešov mě vyhodil ze své kanceláře, nechtěl se mnou mluvit a teprve čtvrtý den mě přijal a po rozhovoru řekl Dikovovi, aby na předvolání napsal, že dcera může zůstat. Při té příležitosti jsem usoudil, že Kulešov má velká práva, že rozhoduje o osudech lidí.
Kulešov: V lednu tohoto roku jsem se zabýval otázkou posílání lidí do dolů ve stalinské oblasti, nikoli do Německa. Celkem bylo jmenováno 250 osob. Ale nikdo z nich nejel, někteří lidé opustili město a někteří přinesli potvrzení o nemoci. Jestli za mnou přišel Šulika, na takový případ si nevzpomínám.
Svědek Šulika: Gromov za Němců chodil volně, policie ho nezatkla. Černyšev během okupace opravil auto a jezdil s ním. Nic bližšího o případu nevím.
Gromov: Během okupace jsem také chodil každý den na policii, stejně jako ostatní komunisté. Svědek v této věci vypovídá nepravdivě.
12. Kljuzov Semjon Vasiljevič, narozený v roce 1886, pracoval jako náčelník šachty č.34. Znám Gromova, vztahy jsou normální. Gromova znám od února 1943. Potvrdil, že Gromov mrtvoly vynášel, ale – Ano, Gromov řekl, že důl byl vytěžen, mrtvoly nebylo možné vynášet, protože se rozložily, že důl bude uzavřen a zahynulým budou postaveny pomníky. Sám jsem to slyšel. Pracující na šachtu jsem posílal na příkaz městského sovětu (to už místo Gromova pracoval Androsov).
Gromov: Výpovědi svědků ohledně uzavření šachty jsou nesprávné.
13. Titov Vasilij Nikolajevič, narozen v roce 1905, vedoucí závodní jídelny na šachtě. Znám všechny obžalované, vztahy jsou normální.
Během okupace Krasnodonu Němci jsem chodil s Počepcovem na pole sbírat pšenici a slunečnice, Počepcov neřekl nic protisovětského. Řekl mi, že ví, kdo vyvěšoval vlajky a rozdával letáky, žádná jména neuvedl. Šli jsme směrem k obcím Lipovoje, Rassypnoje a Širokoje. Jednou jsme přespali ve vesnici Lipovoje. Počepcov mě nikdy neopustil. O partyzánském oddílu a o Čerňavském nic neřekl.
Během okupace pracoval Gromov v dole jako tesař.
14. Petrov Vasilij Ivanovič, narozen v roce 1898, účetní v „Krasnodonkugolu“. O Černyševovi vypověděl, že pracoval v opravně hodin šachty č. 1-bis. Kam šel výdělek, jsem se nedozvěděl, protože šel mimo účetnictví. V dole dostával chléb. Černyšev si za

měsíc a půl nebo dva měsíce vydělal 287 rublů, které předal pokladníkovi Kovalevovi /=já/.
15. Markov Timofej Ivanovič, narozen v roce 1902, bezpartijní, negramotný. Obžalovaného Počepcova znám, vztahy jsou normální.
Během okupace jsem se s Počepcovem několikrát vydal do pole směrem k vesnicím Rasypnoje, Široké a Lipové. Nikdy se ode mě nehnul, nemluvil protisovětsky a neřekl nic o partyzánském oddílu a jeho veliteli Černavském. Začátkem ledna letošního roku byl zadržen policií a poté propuštěn. Nevím, za co byl zatčen.

11.20 - 12.00 - přestávka.

16. Ključnikov Kozma Michajlovič, narozen v roce 1890, skladník na Ústřední technické základně. Znám Gromova a Kulešova, vztahy jsou normální. O případu vím následující: Během okupace, kdy pracoval pro policii, vyšetřoval Kulešov můj případ. V prosinci mě policie zatkla za ukrývání barevných kovů, žíravé sody, automatu atd. Spolu se mnou byli zatčeni Chajnovskij a Ponomarev, rovněž za zatajování materiálů před německými úřady. Chvíli jsme spolu seděli a dohodli se, že se nebudeme přiznávat. Každý z nás nevypovídal tak, jak vyšetřovatel Kulešov chtěl. Kulešov mě vyslýchal, choval se ke mně tvrdě, na jeho popud mě zbili. Ve vyšetřovacím spisu byla čísla 5,10,15. Jak jsme později zjistili, byly to domluvené znaky pro to, kolikrát se udeří bičem.
Protože z nás nic nedostali, byl jsem začátkem ledna tohoto roku propuštěn z vazby, přičemž jsem zaplatil pokutu 1000 rublů a Chajnovskij 800 rublů. Když jsem seděl ve vazbě, Kulešov spolu s policisty prohledal můj byt a sebral mi všechny věci, dokonce i tři obvazy. Zároveň Kulešov řekl mé ženě: „Naši ranění krvácejí a vy schováváte obvazy.“ Řekla mi o tom moje žena. V té době byli v Krasnodonu „naši“ Němci.
O Gromovově případu nemohu nic sdělit.
17. Sinutin Alexandr Ivanovič, nar. 1906, bezpartijní, pracuje na šachtě 1-bis, obžalované znám, vztahy jsou normální, Gromov byl tesař a Černyšov pracoval za okupace na šachtě 1-bis. Černyšev v hodinářství pro šachtu a zámky. Černyšov neměl soukromou dílnu.
18. Ivancovová Olga Ivanovna, narozena v roce 1922, členka VLKSM od roku 1938, druhá tajemnice Krasnodonského OV LKSMU. V srpnu 1942 vznikla mládežnická organizace „Mladá garda“, jejímiž

organizátory byli Zemnuchov I., Koševoj O., Ťuleněv Sergej a Treťjakevič Viktor. Dále hovoří o cílech a úkolech organizace a o tom, jak bojovali.
Mladogvardějci vyhodili do vzduchu most Michajlovka-Kamensk, dva německé vlaky s potravinami, vypálili úřad práce, zabili a pověsili 4 policajty a 20 Němců. V prosinci 1942 zabavili dárky ze 3 německých aut…
…Aby vytvořili fond pro organizaci, rozhodli se členové mlád. organizace prodat část dárků na bazaru. Během prodeje jeden z členů projevil neopatrnost a byl zadržen policií. Při výslechu se nepřiznal, kde vzal německé cigarety, a nikoho z jejich členů neudal policii, přestože ho zbili. Mezi členy mládežnické organizace se však našel zrádce, který zradil policii členy organizace. Koncem prosince 1942 a začátkem ledna 1943 začalo hromadné zatýkání, z něhož se mnohým nepodařilo uprchnout. V noci z 15. na 16. ledna byli vhozeni do jámy.
Na otázky vojenského soudu svědkyně odpověděla:
Koševoj – komisař organizace, Zemnuchov – náčelník štábu, Turkenič – náčelník organizace, Levašov a Treťjakevič – členové štábu.
Na tělech Tuleněva, Gromovové U, Ševcovové L a dalších byly vyřezány hvězdy a Koševému vydloubli oči.
Celkem 130 členů organizace, z nichž až 80 zemřelo. Jsem členkou organizace. Členové organizace žili v Krasnodonu v osadách Gavrilovna a Pervomajka. Popov, Glavan Boris a další žili v osadě Pervomajka.
Počepcov: Byl jsem členem mládežnické organizace v obci Gavrilovna, kterou vedl Glavan Boris.
(Všichni svědci nebyli vyslechnuti, protože ohledně Gromova bylo všechno objasněno a u Kulešova – vyslání občanů do Německa.)

Po otázkách vojenského soudu následovalo vysvětlení:
Černyšov: Sons mluvil rusky. Když mě Kulešov naverboval jako agenta německé rozvědky, německý důstojník Sons mu dal přihlášku a řekl: „Kulešove, vezměte si formulář“.
Na přehlídce bílých kozáků v Krasnodonu vystoupil s projevem Stacenko – hlava městské správy. Kulešov byl přítomen na přehlídce.
Kulešov: Německý důstojník Sons vůbec nemluvil rusky. Černyšov v této věci nemluví pravdu.
Je přečten Kulešovův výslechový protokol z 2. července 1942, str. 155, svazek 1.

Kulešov: Svou výpověď v předběžném vyšetřování popírám, protože jsem vypovídal nepravdivě. Knihu „Dvakrát zrozený“ jsem psal před čtyřmi lety, chtěl jsem v ní zachytit přerod kozáků za sovětského režimu. Během okupace jsem si na knihu „Dvakrát narozený“ nikdy nevzpomněl. Na přehlídce bílých kozáků v Krasnodonu jsem nemluvil, ale byl jsem mezi diváky. Nepatřím k bílým kozákům. Napsal jsem dopis bílým kozákům generála Krasnova, ale Krasnovovi ho neodeslali. Nenapsal jsem dopis Hitlerovi.
Projekt právních konzultací jsem sepsal podle vzorového návrhu, který mi zaslalo německé vojenské velitelství spolu s oběžníkem. Návrh musel schválit německý vojenský velitel.
Obžalovaní Kulešov, Gromov, Počepcov a Černyšov k soudnímu vyšetřování nic nepřidali, a to se prohlašuje za ukončené.
Je oznámeno prohlášení rodičů zahynulých předsedovi vojenského tribunálu. Je připojeno ke spisu.
V souladu s článkem 287 trestního řádu Ukrajinské SSR je uděleno poslední slovo:
Černyšov: Jelikož jsem přiznal vinu, žádám o zmírnění trestu a o poslání na frontu.
Počepcov: Jsem vinen, spáchal jsem zločin proti Vlastí, zradil jsem své soudruhy, suďte mě podle zákona.
Gromov: Přiznal jsem se k tomu, že jsem vydal policii Retivého, že jsem pracoval za okupace na šachtě č.1 bis ve prospěch Němců, nejsem vinen tragédií organizace „Mladá garda“, kromě Retivého jsem nikoho nezradil na policii. Žádám soud, aby vzal v úvahu mou minulost, zmírnil můj trest a poslal mě na frontu, budu se moci ospravedlnit před Vlastí. Pokud mi nelze svěřit zbraně, žádám soud, aby mi zachoval život, aby mi dal příležitost odčinit svou vinu před vlastí na pracovní frontě.

V 16:00 přerušeno.
V 9.00 18. srpna jednání pokračuje.

Poslední slovo obžalovaného Kulešova:
Byl jsem obviněn podle článku 54-1a TZ USSR, tj. ze zrady Vlasti. Ve svém posledním slově, které může být z vůle osudu mým posledním, bych rád rozebral obvinění, které je proti mně vzneseno. Je mi podsouváno, že jsem aktivně prováděl fašistickou politiku. V této části obvinění se přiznávám, proti dokumentům ve spise

nemohu vznést námitky. Prováděl jsem mobilizační práce obyvatelstva na práci v dolech stalinské oblasti, bylo vydáno 250 povolávacích rozkazů, ale do stalinské oblasti nejel ani jeden člověk; část obyvatelstva přinesla potvrzení o nemoci a část občanů po obdržení povolávacího rozkazu opustila město. Nemobilizoval jsem obyvatelstvo do Německa.
V letech 1918-1919 jsem sloužil v Děnikinově bělogvardějském kozáckém vojsku; během obsazení Krasnodonu německými vojsky jsem v bělogvardějském hnutí nehrál žádnou významnou roli. Napsal jsem pouze dopis bělogvardějskému generálu Krasnovovi, který nebyl odeslán, dopis Hitlerovi jsem přepsal.
Vyšetřování „Mladé gardy" jsem nevedl, což je obvinění, které nemohu připustit. Nejsem německým rezidentem, nepodílel jsem se na náboru německých agentů a v této části jsem se nepřiznal.
Žádám soud, aby přihlédl k mé minulosti, pečlivě a vážně zvážil případ a vynesl spravedlivý rozsudek. Rozsudek přijmu jako náležitý.
V 10:00 soud přerušuje jednání.
V 18.00 je vyhlášen rozsudek, jeho podstata je vysvětlena odsouzeným Kulešovovi, Gromovovi, Počepcovovi a postup pro podání žádosti o milost.
Vojenský soud rozhodl, že:
U Kulešova, Gromova a Počepcova, aby ponechali preventivní opatření jako dosud – držení ve vazbě, a aby Černyševa okamžitě propustili z vazby.
V 16:00 bylo soudní jednání ukončeno.
RGASPI F-100, OP.1, D.37.
https://www.molodguard.ru/doc120.htm

Z vyšetřovacího spisu o obvinění ze zrady některých členů podzemní komsomolské organizace „Mladá garda" (3. pokračování)
(výpisy z archivního souboru RGASPI F-100, OP-1, D-37)

List 331
Jedná se o dopis předsedovi vojenského soudu od obyvatel Krasnodonu (rodičů) ze dne 17.8.1943. Je to strojopis, ale podpisy jsou originální: Kovaljov, Glavan, Popovová, Lukašovová, Treťjakevič, Fominová atd.

Rozsudek č.544 ze dne 18.srpna 1943 bez účasti obžaloby a obhajoby, Kulešov, Gromov, Počepcov a Černyšev:
(jejich životopisy).
Vojenský tribunál zjistil: v srpnu 1942 vznikla podzemní mládežnická organizace „Mladá garda“, tvořili ji dívky a mladíci od 16 do 23 let, v jejímž čele stáli: Turkenič Ivan, Koševoj Oleg, Zemnuchov Ivan, vedli boj proti okupantům, (další jména vůdců organizace nejsou uvedena).

…Zatčení jednoho člena mládežnické organizace podezřelého z prosté krádeže novoročních dárků by však nemohlo odhalit podzemní mládežnickou organizaci, kdyby se mezi jejími členy nenašel zrádce, kterým je obžalovaný Počepcov Gennadij.
Na popud svého nevlastního otce, obžalovaného Gromova Vasilije, napsal koncem prosince 1942 vyjádření policii, že on, Počepcov Gennadij, je členem mládežnické organizace a chce jim říci o ostatních členech.
Po výslechu na policii obžalovaného Počepcova začalo zatýkání členů organizace. Sám Počepcov nebyl zatčen. Během několika dní bylo zatčeno až 90 lidí – členů organizace.
Vyšetřování této organizace vedl: právník městské správy a poté vyšetřovatel policie, obžalovaný v tomto případě, Kulešov Michail. Tento zrádce, bývalý bílý kozák, který sloužil v Děnikinově armádě, s bytostnou nenávistí k sovětské moci a jejím vlastencům, která je prokázána na základě dokumentů přiložených k případu, vedl vyšetřování zaujatě, nedbal na žádné prosby a žádosti, se kterými se na něj obraceli rodiče zatčených dětí.
V důsledku vyšetřování, které Kulešov provedl, bylo v noci 16. ledna 1943 po bití a mučení více než 40 osob – členů organizace, zčásti zabitých a zčásti živých, ale zohavených, vhozeno do jámy šachty č. 5. Takto se vypořádali s krasnodonskou podzemní mládežnickou organizací „Mladá garda“ hitlerovští kati a jejich komplicové.
Kromě zrádného jednání proti organizaci „Mladá garda“ obžalovaný Počepcov Gennadij zradil policii Černyšova Ivana, nyní obžalovaného v případu, který byl zatčen. Při konfrontaci s ním Počepcov obvinil Černyšova, že organizoval partyzánskou skupinu a že má u sebe zbraně. Pouze souhlas s tím, že bude působit jako agent rozvědky a pod hrozbou zastřelení v případě odmítnutí si Černyšev zachránil život.

Kromě toho 5. ledna 1943 dostal obžalovaný Počepcov rozkaz od náčelníka policie Solikovského, podle něhož měl najít velitele partyzánského oddílu (Čerňavského). Počepcovovi byly jmenovány tři vesnice: místa, kde by se Čerňavskij mohl nacházet. Obžalovaný Gromov, kromě toho, že přiměl svého nevlastního syna Počepcova G. ke zradě mládežnické podzemní organizace „Mladá garda, - podal na policii prohlášení o Retivém, jako komunistovi, a jeho synovi, komsomolci. Na základě této zprávy policie oba zatkla.

V říjnu 1942 Gromov souhlasil, že se stane tajným agentem policie pro odhalování komunistů a aktivistů sovětské moci. Při plnění policejního úkolu předal Gromov zástupci náčelníka policie Zacharovovi seznam osob, které se podílely na výbuchu šachty č. 1-bis Krasnodonského uhelného trustu.

V lednu 1943 byl Gromov předán ke spojení obžalovanému Kulešovovi již jako agent německé rozvědky se špionážními úkoly v souvislosti s přibližováním jednotek Rudé armády ke Krasnodonu.

Kulešov se během dočasné okupace Krasnodonu německými vojsky aktivně podílel na nastolení a udržování fašisticko-teroristického režimu. Kromě aktivní účasti v boji proti vlastencům naší vlasti, která se projevila ve vyšetřování organizace „Mladá garda“ a dalších případů aktivistů sovětské moci, Kulešov jako vedoucí právního oddělení městské správy navrátil majetek kulaků a bílých kozáků, který byl zabaven sovětskou mocí. Byl jedním z odpovědných činitelů, kteří měli na starosti vysílání mladých lidí do Německa.

Spolu s tím se Kulešov spojil s vůdci bělogvardějského hnutí Plotnikovem a Izvarinem a společně s nimi organizoval bělogvardějce pro ozbrojený boj proti Rudé armádě. Osobně sestavil pozdravný dopis místního kozáctva generálu bílých kozáku Krasnovovi a napsal také dopis Hitlerovi, který osobně přečetl 24. 10. 1942 na přehlídce bílých kozáků v Krasnodonu.

Před ústupem německých vojsk z Krasnodonu vyjádřil Kulešov náčelníkovi četnictva souhlas s tím, aby zůstal v sovětském týlu pro špionážní a podvratnou činnost jako rezident německé rozvědky, když získal agenty pro spojení: Gromova, Černyšova a Dikého, který byl dříve odsouzen vojenským soudem...

(Následuje materiál o Černyševovi – odmítl vyjít z obklíčení a zůstal na okupovaném území… V procesu nebylo zjištěno, že by obžalovaný Černyšov měl možnost opustit obklíčení nepřátelských jednotek a že dobrovolně zůstal na okupovaném území!!!)

Bylo zjištěno, že Černyšov neposkytl německým okupantům a jejich kolaborantům žádnou pomoc. Naopak, jak vyplývá z Počepcovovy výpovědi, Černyšov se pokusil zorganizovat partyzánskou skupinu pro boj s okupanty, do které přizval i Počepcova. Po návrhu, který Černyšov učinil Počepcovovi, ten, jak je uvedeno výše, zradil Černyševa policii.
…Černyšev pod hrozbou zastřelení souhlasil s tím, že bude agentem německé rozvědky, a určen na spojení s Kulešovem, ale neplnil jejich /úkoly/ a s příchodem Rudé armády se aktivně podílel na zatýkání zbývajících zrádců, včetně Počepcova Gennadije.
…Na základě výše uvedených skutečností uznal vojenský soud Kulešova, Gromova a Počepcova vinnými ze zrady na Vlasti, tj. ze spáchání trestného činu podle článku 54-1a trestního zákoníku Ukrajinské SSR.
Pokud jde o obvinění vznesené proti Černyševovi podle článku 54-1b trestního řádu Ukrajinské SSR, nebylo dokázáno.

Vojenský tribunál odsuzuje:
Kulešova M. J., Gromova V. G., Počepcova G. P. k trestu smrti zastřelením s konfiskací veškerého majetku.
Zprostit Černyševa I. T. obžaloby a propustit ho z vazby.
Rozsudek je konečný a nelze se proti němu odvolat.
Dne 11. 9. 1943 byla podána žádost Lidovému soudu o konfiskaci veškerého majetku odsouzených Kulešova, Gromova a Počepcova. Současně byly 11. 9. 1943 odeslány pasy č.579250 a č.672677 Kulešova a Počepcova na oblastní NKVD Staničnо-Luganského okresu.
Dne 18. 8. byli všichni tři obvinění seznámeni s rozsudkem VT a podepsali jej.

Potvrzení o přijetí
Vyšetřovatel Dubok 19. 8. 1943 obdržel jejich spisy s kopiemi rozsudku + veškeré materiály o Černyšovovi.
List 342 24. srpna 1943 byl předsedovi Vojenské rady Nejvyššího soudu SSSR generálplukovníku ULRICHOVI do Moskvy zaslán rozsudek o schválení trestu smrti pro všechny tři obžalované (příloha: spis ve dvou svazcích, 6 kopií rozsudku).

Strana 34 Rozhodnutí
Vojenského sovětu Jihozápadního frontu č. 128 z 9. září 1943/ o návrhu NMT[219] pro Kulešova M. J., Gromova V. V. a Počepcova G. P.
…Zmíněnou organizaci „Mladá garda“ zradil její člen Počepcov Gennadij na popud svého nevlastního otce Gromova Vasilije.
Vyšetřování organizace Mladá garda vedl policejní vyšetřovatel Kulešov Michail... Vojenský sovět rozhodl: potvrdit rozsudek Vojenských oddílů NKVD ve Vorošilovgradské oblasti z 18. srpna nad Kulešovem Michailem Jemeljanovičem, Gromovem Vasilijem Grigorjevičem a Počepcovem Gennadijem Prokofjevičem.

Velitel vojsk Jihozápadního frontu
armádní generál Malinovskij

Člen Vojenského sovětu frontu
Generálporučík Želtov
Člen Vojenského sovětu frontu, generálmajor Lajok

Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.

Strana 345 Obálka
napsané tužkou osobně každým

19.8.1943 Prezidiu Nejvyššího sovětu SSSR
od odsouzeného Počepcova G. P.
Žádost o milost… k trestu NMT
„Rozsudek soudu jsem považoval za spravedlivý. Přihlásil jsem se na policii jako člen podzemní mládežnické organizace, čímž jsem zachránil život sobě i své rodině. Organizace však byla odhalena z jiných důvodů a mé prohlášení nehrálo podstatnou roli, protože bylo napsáno až poté, co byla organizace odhalena. A tak prosím předsednictvo Nejvyššího sovětu Svazu, aby mě zachovalo při životě, protože jsem ještě mladý. Prosím o možnost smýt černou skvrnu, která na mě padla krví, a poslat mě do první linie. Odsouzený /vlastnoruční podpis/ Počepcov. 19.6.1943“

[219] Nejvyšší míra trestu

Prezidiu Nejvyššího sovětu SSSR. Odsouzený Vasilij Gromov.
Žádost o milost
Píše, že byl vojenským tribunálem odsouzen k NMT.
Považuji tento trest za příliš přísný a trest neodpovídá zločinu, který jsem spáchal proti sovětské Vlasti, abych byl zbaven života, a jmenovitě: Soud mě uznal vinným, že jsem podněcoval svého nevlastního syna Počepcova Gennadije, aby podal výpověď na policii proti podzemní komsomolsko-mládežnické organizaci, jejímž byl členem, o vydání členů této organizace policii. Nepovažuji se za viníka, protože Počepcov Gennadij…z vlastní iniciativy, bez mého vědomí, protože se chtěl zachránit na úkor svých soudruhů, a teď se chce schovávat za mými zády. Domnívám se, že musel začít žít jako zrádce už v mládí a nechce být čestným sovětským občanem.
2. Jsem obviněn, že jsem napsal policii seznam 16 lidí, kteří vyhodili do povětří šachtu 1-bis během našeho ústupu v červenci 1942, což také není pravda.
3. Soud mě uznal vinným, že jsem byl naverbován za agenta německé rozvědky. Nikdy a za žádných okolností jsem nebyl nikým naverbován a nepovažuji se za vinného.
4. Soud mě obvinil z toho, že jsem na policii vypovídal o Retivém a jeho synovi. Je to moje chyba – přiznávám. Retivého syn však zatčen nebyl, protože dobrovolně odešel pracovat do Německa. Sám Retivyj nebyl členem strany, ale za německé moci v Krasnodonu sloužil u policie, podílel se na popravě dvou Židů, byl bílým kozáckým důstojníkem, který se aktivně podílel na organizaci bílé kozácké setniny v Krasnodonském kraji, dobrovolně vstoupil do německé armády a 12. února 1943 s ní odešel.
Uvedeno mnou v bodech 1-2-3 mé žádosti.

Materiál předložený v předběžném šetření byl mojí pomluvou.
Na základě výše uvedeného žádám Prezidium, aby pozastavilo trest, poslalo mě na frontu Vlastenecké války, protože mám zkušenosti z občanské války nebo do pracovních táborů, pokud nejsem hoden nosit vlasteneckou zbraň proti bestiálnímu nepříteli. Svou vinu odčiním za každou cenu, za cenu svého života. Nikdy jsem nebyl nepřítelem Sovětské Vlasti, byl jsem opravdovým sovětským občanem a nemohu být pro Sovětskou Vlast společensky nebezpečný,

protože jsem byl vychován stranou Lenina-Stalina jako skutečný syn sovětské vlasti. 19.8.1943. Vlastnoruční podpis V. Gromov.
RGASPI F-100, OP-1, D.37
https://www.molodguard.ru/doc121.htm

Výpis (jiný) ze zápisu ze soudního jednání vojenského tribunálu vojsk NKVD Vorošilovgradské oblasti,
který 15. srpna 1943 ve veřejném soudním jednání ve městě Krasnodon, složený z:
Předsedajícího – předsedy VT, plukovníka justice KABANENKA
Členů: kapitána justice RJABKOVA a poručíka policie SKOMOROCHOVA
s tajemnicí – podplukovníkem správních služeb VELIGOTSKOU bez účasti obžaloby a obhajoby
projednával případ Kulešova M. E. a dalších osob.

V 15 hodin zahájil předseda senátu jednání a oznámil, že bude projednáván případ Kulešova Michaila Jemeljanoviče, Gromova Vasilije Grigorjeviče a Počepcova Gennadije Prokofjeviče, všech tří podle článku 54-1 a TZ USSR

Výpovědi svědků:

1. SEČKOV Feoktist Fjodorovič, narozený v roce 1885, pracoval v okresním výkonném výboru jako inspektor zemědělského účetnictví.
Když jednotky Rudé armády osvobodily město Krasnodon od německých okupantů, nejprve jsem pracoval jako předseda městského sovětu zástupců pracujících.
Dne 17. února 1943 za mnou do gorsovětu[220] přišli rodiče zahynulých členů organizace „Mladá garda“ a požádali mě, abych zorganizoval vyzvednutí těl z dolu č. 5. Zavolal jsem záchranný tým, zorganizoval brigádu na prověření žádosti rodičů. Po prověření žádosti rodičů jsem zorganizoval brigádu na vytažení těl z dolu, vedoucím brigády jsem jmenoval GROMOVA, který zprávy o práci musel podávat mě. V té době jsem měl hodně práce, takže jsem prvních pár dní do dolu nechodil. GROMOV mi o práci nepodal zprávu. Po 2 nebo 3 dnech se ke mně obyvatelstvo opět obrátilo a sdělilo mi, že vytahování těl

[220] Městský sovět

z dolu bylo pozastaveno. GROMOV řekl: „Vytahovat těla mrtvých z dolu není možné, důl uzavřeme a uděláme pomník mrtvým.“ A já jsem tehdy zavolal hlavního lékaře, který zjistil, že těla lze vyjmout. Poté jsem pověřil ANDROSOVA, jehož dceru Němci brutálně umučili a hodili do šachty, aby se postaral o vytažení těl. Přistoupil k plnění svěřeného úkolu. Z dolu byla vytažena všechna těla, celkem 71 osob…

2. ANDROSOV Makar Timofejevič, narozen v roce 1899, náčelník úseku dolu č. 18.
O případu vím následující: s příchodem jednotek Rudé armády do města Krasnodon jsem začal hledat svou dceru Lidii, kterou nacisté brutálně umučili. Když jsem se doslechl o vytahování těl ve městě Krasnodon, vydal jsem se tam, a cestou jsem potkával lidi, kteří šli a plakali. Zeptal jsem se, proč pláčou, a oni mi řekli, že začali vynášet těla, ale náčelník přes vynášení těl ze šachty GROMOV práci pozastavil a sepsal protokol o nemožnosti vynášet těla. Řekli mi, že GROMOV řekl: mrtvoly vytahovat nebudeme, důl uzavřeme, protože je vytěžený, mrtvým postavíme pomník. Společně s rodiči mrtvých jsem se vydal za předsedou gorsovětu SEČKOVEM. Když se dověděl, že GROMOV zastavil vytahování těl z dolu č. 5, SEČKOV GROMOVA odvolal a já jsem byl jmenován velitelem brigády pro vytahování těl. Spolu s dělníky jsem od 21. do 27. února 1943 vytahoval z dolu všechna mrtvá těla. Těl bylo celkem 71, některá neměla nohy, některá ruce, měla vydloubnuté oči, některé ruce byly svázané drátem, celkově byly mrtvoly stěží rozpoznatelné. Rodiče často identifikovali své děti podle oblečení. Viděl jsem dvě těla s vypíchnutýma očima: ŽUKOVA Vladimíra a SUMSKÉHO. Moje dcera Lidia, narozená v roce 1924, členka organizace „Mladá garda“, také zahynula během tragédie této organizace. Věděl jsem, že moje dcera je členkou organizace „Mladá garda“, protože její soudruzi se často scházeli v mém bytě a věnovali se své práci: připravovali vlajku, psali letáky, že brzy přijde Rudá armáda, pryč s Hitlerem atd. Do bytu přicházeli ŽDANOV, POLANSKIJ, SUMSKOJ a další. Přišli s hudebními nástroji, a pokud někdo přišel s cizím člověkem, přestali pracovat a věnovali se hudbě.
Zatýkání začalo v posledních prosincových dnech roku 1942. Moje dcera byla 12. ledna 1943 zatčena policií /policisté IZVARIN

a ORECHOV/. V té době byly zatčeny její kamarádky KEZIKOVOVÁ a STARCEVOVÁ.

3. BONDAREVOVÁ Praskovja Tichonovna, 50 let, negramotná, v domácnosti
5. ledna 1943 zatkli policisté KALITVINCEV a PODTYNNYJ mého syna Vasilije, narozeného v roce 1924. Letos 11. ledna policie zatkla mou dceru Alexandru, narozenou v roce 1923. Nevěděla jsem, proč je policie zatkla. Po zatčení jsem začala chodit na policii a nosit dětem balíčky. Jednoho dne mi syn předal lístek napsaný na bílém plátně, v němž psal, že KULEŠOV vyšetřuje případ jeho soudruha NIKOLAJENKA Anatolije a mého syna, že mám spolu s NIKOLAJENKOVOU ženou jít ke Kulešovovi domů a požádat ho, aby je propustil, protože všechno závisí na Kulešovovi. Šla jsem ke KULEŠOVI domů, ale KULEŠOV nebyl doma a jeho žena mě přijala tak „pohostinně“, že jsem se k nim už nepokoušela jít.
Děti byly u policie až do 15. ledna 1943 a pak byly někam odvezeny. Později jsme se dozvěděli, že byly vhozeny do jámy dolu č. 5.
Když 18. února 1943 přišly jednotky Rudé armády, zorganizoval městský výkonný výbor na žádost rodičů brigádu na vytažení těl z dolu. Těla mé dcery a syna byla vyzvednuta. Mrtvola mé dcery neměla hlavu, mrtvola mého syna neměla pohlavní úd, mrtvoly nesly známky mučení.
Nevěděla jsem, že můj syn a dcera jsou členy mládežnické organizace, neřekli mi to, ale viděla jsem, že něco dělají, co mi nebylo známo. Někdy, když přišli soudruzi, mě děti požádaly, abych opustila pokoj, a já jsem šla ven. Mého syna navštěvovali jeho soudruzi: ŽUKOV, LUKAŠOV, POPOV, POČEPCOV – nyní souzený. S výjimkou POČEPCOVA byli všichni zatčeni a vhozeni do dolu.
V den Říjnové revoluce a stalinské ústavy byly ve městě vyvěšeny rudé vlajky a objevily se letáky. Kdo to dělal mi nebylo v té době známo.

4. ŽUKOVOVÁ Evženie Mitrofanovna, narozena v roce 1901, bezpartijní.
6. ledna můj bratr KALITVINCEV zatkl mého syna Nikolaje. Chtěla jsem, aby se můj syn oblékl tepleji, ale KALITVINCEV řekl, že pokud je nevinný, bude propuštěn. Když jsem se setkala s KALITVINCEVEM, zeptala jsem se, proč mého syna policie

nepropouští. Odpověděl mi, že můj syn byl zatčen pro závažný případ a že mám požádat KULEŠOVA, který vedl vyšetřování, aby ho propustil. Třikrát jsem šla ke KULEŠOVOVI domů, ale nebyl doma. Pak šel můj manžel a čekal před policejní budovou, až KULEŠOV půjde na policii. Šel s KULEŠOVEM do restaurace, pohostil ho a požádal ho, aby propustil syna z vazby. KULEŠOV manželovi řekl, že na policii všechno prošlo jeho rukama, že syna propustí, ale že manžel bude muset KULEŠOVOVI na oplátku poskytnout nějakou mouku. Když jsem se o tom dozvěděla, odnesla jsem do KULEŠOVOVA bytu dva pudy pšeničné mouky, které si vzala žena, KULEŠOV nebyl v té době doma. Poté jsem několikrát navštívila KULEŠOVA a viděla se s ním, ale o mém synovi mi nic neřekl. Dne 15. ledna byl můj syn spolu s dalšími zadrženými odvezen. Když přišly jednotky Rudé armády, byl můj syn, stejně jako ostatní, vyzvednut z šachty č. 5. Svého syna jsem okamžitě poznala podle oblečení.

5. POPOVOVÁ Taisija Prokofjevna, narozena v roce 1903, bezpartijní, pracuje ve mlýně.
4. ledna 1943 byl můj syn zatčen policií. Druhý den jsem šla za zástupcem policejního náčelníka ZACHAROVEM a zeptala se, za co byl můj syn zatčen? Odpověděl, že ho Němci budou soudit za partyzánství.
Slyšela jsem, že KULEŠOV pracuje jako vyšetřovatel u policie, a tak jsem se rozhodla požádat ho o pomoc. Několikrát jsem přišla k němu do bytu, ale nebyl doma a jeho žena mi řekla, že KULEŠOV má hodně práce a doma ani nespí. Pak jsem zastihla KULEŠOVA doma. Bylo to večer, přišel unavený, podrážděný. Požádala jsem ho, aby mého syna propustil z vazby, ale on mi řekl, že proti mému synovi nevede žádný případ a nemůže ho propustit. Zeptala jsem se ho, proč policie sebrala mému synovi kabát. Řekl mi, že kdyby alespoň tvému synovi zůstala hlava. Pak už jsem za ním nikdy nešla. Mého syna fašisti hodili do dolu v noci z 15. na 16. ledna. Našla jsem ho mezi těly v únoru, když byla všechna těla z dolu vynesena. Doufal jsem, že KULEŠOV propustí mého syna z vazby, byl to jeho kmotr a často nás navštěvoval, ale mé naděje se nesplnily.

6. FOMINOVÁ Maria Franzovna, 49 let, negramotná, v domácnosti.

Během okupace města Krasnodonu můj syn Děmjan nikde nepracoval a žil doma. Často za ním chodili jeho soudruzi a přicházel i POČEPCOV. Děmjan mi řekl, že POČEPCOV byl jeho nejlepší kamarád. V polovině prosince mi syn oznámil, že se svými kamarády půjde směrem na Kamensk, kde by přešli frontu a připojili se k jednotkám Rudé armády. Později mi syn řekl, že neodejde, že všichni jeho soudruzi tu zůstanou, že budou muset zadržet policajty, starosty, tedy zrádce Vlasti, až budou ustupovat.
Dne 4. ledna policie zatkla mého syna a 15. ledna už syn nebyl na policii, protože mi tehdy na policii řekli, že ho odvezli do Vorošilovgradu. Později jsem se dozvěděl, že mého syna, stejně jako ostatní, fašisti hodili do dolu. Při vytahování těl z dolu jsem syna poznala podle oblečení, protože byl bez hlavy.
POČEPCOV nebyl zatčen. Šla jsem se do jeho bytu zeptat, za co byl můj syn zatčen, ale POČEPCOVA jsem doma nenašla. Nevěděla jsem, že můj syn je členem mládežnické organizace, neřekl mi o tom.

7. LUKAŠEV Alexandr Grigorjevič, narozen v roce 1896, negramotný, pracuje ve mlýně.
5. ledna t.r. policie zatkla mého syna. Na policii seděl do 15. ledna a poté bylo oznámeno, že zatčené poslali do Vorošilovgradu. Později jsem se dozvěděl, že všechny zatčené vhodili do dolu č. 5. Nesl jsem synovi balíček a ten přijali. Syna jsem neviděl. Na policii pracoval KULEŠOV, který vedl vyšetřování. Jestli tam byli i další vyšetřovatelé, nevím.
O mládežnické organizaci mi syn Gennadij nic neřekl. Viděl jsem, že někam chodí, něčím se zabývá, ale čím jsem nevěděl. Za synem chodili MINAJEV, BONDAREV a POPOV – všichni zahynuli rukou fašistů.

8. STROJEVOVÁ Jevgenija Alexejevna, narozená v roce 1910, vedoucí laboratoře městské nemocnice.
Já, jako lékařka, jsem byla přítomna vytahování mrtvol obětí, viděla jsem hrozný obraz – všechny mrtvoly byly stěží rozpoznatelné, některé byly bez hlavy, některé měly ústa svázaná šátky, některé měly ruce spoutány drátem. Jako lékařka jsem dospěla k závěru, že lidi do šachty házely živé. Přítomní rodiče padali do mdlob. Byl to děsivý, hrůzostrašný obraz. Nevypracovala jsem zprávu, že mrtvoly nemohou být vytaženy.

…**18. IVANCOVOVÁ Olga Ivanovna**, narozena v roce 1922, členka Komsomolu od roku 1938, druhá tajemnice rajkomu LKSMU v Krasnodonu.

V srpnu 1942, během okupace, vznikla ve městě Krasnodon mládežnická organizace „Mladá garda“, jejímiž organizátory byli ZEMNUCHOV Ivan, Oleg KOŠEVOJ, Sergej ŤULENIN, TREŤJAKEVIČ Viktor. „Mladá garda“ si uložila úkol: odhalování fašistické propagandy a obecně boj s fašisty.
Fašisti agitovali mladé lidi, aby se nechali naverbovat na práci do Německa, slibovali mládeži báječný život. Nejdřív část mládeže z Krasnodonu dobrovolně odjela na práci do Německa, odkud posílali dopisy plné zklamání, popisovali těžký otrocký život, své nevolnictví, to, jak naše dívky, mladíky a ty, kteří odjeli do Německa, jejich páni ponižují.
„Mladá garda“ okamžitě začala boj proti dobrovolnému náboru do Německa, všude byly vyvěšeny letáky s dopisy došlými od mládeže v Německu a vyzývaly mládež, aby do Německa nejezdila, popisovaly skutečný život mládeže v Německu, že mládež v Německu bude žít v otroctví, bezpráví.
Dobrovolný nábor do Německa se zastavil.
Němci a jejich přisluhovači na každé křižovatce vykřikovali, že Rudá armáda je poražena, že sovětská moc už nebude, že bude německá moc, která dá rolníkům půdu, kozákům privilegia, dělníkům nějaké zvláštní podmínky.
Mladogvardějci prováděli práci proti agitací, kterou vedli fašisti. Všude se vyvěšovaly letáky, obyvatelům Krasnodonu rozdávali letáky, ve kterých vypisoval úspěchy Rudé armády na frontách, že Rudá armáda nebyla poražena a poráží fašistickou armádu a že není daleko hodina, kdy bude Krasnodon osvobozen od německé armády a že Němci přinesli sovětským občanům otroctví.
V den výročí Říjnové revoluce, v den výročí Stalinské ústavy, vyvěsili členové Mladé gardy v Krasnodonu vlajky. Mladogvardějci vyhodili do povětří most Michajlovka-Kaminsk, vykolejili dva německé vlaky s potravinami, zapálili úřad práce, aby zničili dokumenty na úřadu práce, zabili a oběsili 4 policajty a 20 Němců; v prosinci 1942 při průjezdu vozidel s dárky městem mladogvardějci zaútočili na auta

a odnesla dárky a korespondenci, která byla na autech. Tak byly zabaveny dárky ze tří německých aut.
Policie, četnictvo přijaly zvýšená opatření k odhalení viníků, ale nedosáhly požadovaných výsledků.
S cílem vytvořit fond pro organizaci se členové mládežnické organizace rozhodli část dárků realizovat na bazaru. Při realizaci dárků na bazaru jeden z členů projevil neopatrnost a byl zadržen policií. Při výslechu na policii se nepřiznal, kde vzal německé cigarety, ani neudal žádného z členů organizace, přestože byl zbit.
Ale mezi členy mládežnické organizace se našel zrádce, který zradil policii členy organizace. Koncem prosince 1942 a začátkem ledna začalo masové zatýkání. Několika členům se podařilo uniknout zatčení. Policie zatkla až 50 lidí, kteří byli vyslýcháni, mučeni a v noci z 15. na 16. ledna 1943 zastřeleni a vhozeni do díry šachty č. 5.
Když jednotky Rudé armády osvobodily město Krasnodon od německých okupantů, všechna těla mrtvých byla vynesena z šachty č. 5. Při vynášení těl z dolu jsem byla přítomna. Z šachty bylo vytaženo 71 těl, mezi nimiž bylo více než 40 těl zemřelých členů organizace. Na tělech byly stopy po těžkém mučení. Byly tam mrtvoly bez hlav, se zlomenými končetinami, s vyříznutými hvězdami na těle, s vypíchnutýma očima…Všichni byli střeleni do obličeje, někteří byli zaživa vhozeni do dolu.

Na otázky Vojenského tribunálu svědkyně odpověděla:

KOŠEVOJ – komisař organizace, ZEMNUCHOV – náčelník štábu, TURKENIČ – náčelník organizace, LEVAŠOV a TRETJAKEVIČ – členové štábu organizace. TURKENIČ je nyní v Rudé armádě, ostatní 4 byli nacisty brutálně umučeni a vhozeni do šachty dolu č. 5.
Na tělech ŤULENINA, GROMOVOVÉ Uljany, ŠEVCOVOVÉ Ljuby a dalších byly vyřezány hvězdy, KOŠEVÉMU byly vydloubnuty oči. Někteří měli ruce svázané drátem a oči převázané kapesníkem.
Rodiče členů pomáhali při práci, poskytli nám byty, pomáhali roznášet letáky, skladovali zbraně a barvili vlajky.
Členů organizace bylo celkem 130, 80 z nich bylo zabito, byli nalezeni v šachtách v Krasnodonu a Rovenkách, 6 osob bylo nalezeno ve městě Kara-Suu. O ostatních členech organizace nejsou k dispozici žádné informace.
Byla jsem členkou mládežnické organizace, vím o její práci.

Členové organizace žili v Krasnodonu. Žili v osadách Krasnodon, Gavrilovka a Pervomajka. V osadě Pervomajka byli POPOV, GLAVAN Boris, FOMIN a další.

…V 10.00 soudní soud přerušil jednání.
V 15.00 hod. předseda senátu vyhlásil rozsudek, vysvětlil jeho podstatu odsouzeným KULEŠOVOVI, GROMOVOVI a POČEPCOVI a vysvětlil jim postup při žádosti o milost.
V 16:00 předseda soudu prohlásil soudní jednání za ukončené.

Originál je řádně podepsán:
Originál tohoto soudního protokolu se nachází v trestním spisu odsouzených KULEŠOVA, GROMOVA a POČEPCOVA, který je uložen v archivu oddělení KGB Vorošilovgradské oblasti.

ŘEDITELKA KRASNODONSKÉHO MUZEA „MLADÁ GARDA“
B. BOROVIKOVOVÁ

„____“ březen 1971
https://www.molodguard.ru/doc88.htm

Svědectví obžalovaného Černyševa (jiný výpis)
(výňatky z archivního souboru RGASPII F-100, OP-1, D-37)

I. Černyšev vypověděl o sobě a pak:

V lednu letošního roku se ve městě hovořilo o zatýkání mládeže, byli zatčeni Zemnuchov, Treťjakevič a řada dalších. Za co policie zatýká mládež jsem nevěděl. 3. ledna jsem uviděl Počepcova a zeptal se ho, proč policie zatkla Zemnuchova a Treťjakeviče. Počepcov odpověděl, že neví. Věděl jsem, že Počepcov má pistoli. Počepcov mi odpověděl, že ji dal Koševému. Pak jsem začal mluvit o tom, že se blíží Rudá armáda, že my, kteří jsme na okupovaném území, bychom měli pomoci Rudé armádě v boji s Němci. Počepcov mi na to neodpověděl, rozhovor skončil a on odešel domů. Neřekl jsem Počepcovovi, že mám pistoli a dva samopaly. V noci 6. ledna tohoto roku přišli do mého domu dva policajti a Sinitjun. Provedli prohlídku, ale nic nenašli, zatkli mě a odvedli na policii. Ráno 7. ledna si mě předvolal

k výslechu náčelník policie Solikovskij, nacházel se tam i kat Plochich. Solikovskij se mě ptal, jestli jsem organizoval partyzánský oddíl, jaké mám zbraně a kde se nachází, koho jsem verboval do partyzánského oddílu.
Odpověděl jsem, že jsem partyzánský oddíl neorganizoval, že jsem nikoho do partyzánského oddílu neverboval a že nemám žádné zbraně. Po této odpovědi Solikovskij nařídil Plochichovi, aby mi dal 20 ran bičem. Plochich splnil Solikovského příkaz. Když mě zbili, znovu mě zavolali na výslech, ale já jsem celou dobu tvrdil, že žádné zbraně nemám a o organizování partyzánské skupiny jsem s nikým nemluvil. Několikrát mě předvolali k výslechu, bili, ale nepřiznal jsem se. Měl jsem podezření, že Počepcov o mém rozhovoru s ním 3. ledna řekl policii. Mé podezření se ukázalo jako pravdivé. Už si nepamatuji, kterého dne, ale v lednu t. r. mě Solikovskij znovu předvolal k výslechu. Já jsem se pořád nepřiznával, tak předvolali Počepcova, který na jedné konfrontaci vypověděl, že jsem ho 3. ledna 1943 verboval do partyzánského oddílu, že jsem měl zbraně a že jsem mu navrhl, aby při ústupu Němců spočítal jejich auta, tanky a děla a informoval o tom jednotky Rudé armády. Nejprve jsem řekl, že Počepcov nemluví pravdu, ale pak jsem jeho výpověď potvrdil, protože jsem chtěl, aby mě pustili z vazby. Potom mě zavřeli do cely č. 1, kde seděli Zemnuchov, Lukašov, Petrov, Treťjakevič a další. Bylo nás 59. Všechny předvolávali k výslechu. Při výslechu bili Zemnuchova, Lukašova, Petrova a další. Z výslechu se vrátili s modřinami, říkali, že je policajti bili... 14.-15. prosince /? - ano, to se píše v textu/ všechny odvedli z cel a někam odvedli... Teprve když přišly jednotky Rudé armády, zjistil jsem, že je zastřelili a hodili do jámy šachty č. 5. Seděl jsem v cele č. 1 až do 23. ledna 1943, ale k výslechu mě nevolali.
23. ledna tohoto roku /!!!/ mě opět předvolali k výslechu. Když jsem vstoupil do kanceláře, uviděl jsem tři muže: německého důstojníka Sonse (kterého jsem tehdy viděl poprvé), Kulešova a zástupce náčelníka policie Zacharova. Když jsem vstoupil do kanceláře, Sons řekl: zastřelte ho, zatímco Kulešov řekl, že není třeba ho střílet, že bude užitečný. Kulešov mi navrhl, abych se podepsal, ale co mám podepsat, jsem tehdy nevěděl, protože mi to Kulešov nevysvětlil. Sons vytáhl prohlášení a podal ho Kulešovovi. Formulář byl napsán v němčině, nahoře bylo moje příjmení, jméno a jméno po otci. Na zadní stranu formuláře napsal Kulešov něco rusky, nevím, co to bylo,

protože jsem text napsaný na stroji nečetl. Podepsal jsem se, načež Kulešov řekl: „Teď jsi náš“. Sons mi řekl, že když jednotky Rudé armády postupují, mám spočítat vozidla, tanky a děla, zjistit, jaké jsou nálady vojáků a velitelů Rudé armády, a podat o tom zprávu Kulešovovi. Nevěděl jsem, kde se Kulešov během ofenzívy Rudé armády nacházel /nebo mi to spíše neřekl/. 25. ledna tohoto roku mě Kulešov propustil z vazby a poslal domů. Tehdy mi Kulešov řekl, že jsem mu podřízen a že mám splnit úkol Němců, a pokud to neudělám, budu zastřelen, protože Rudá armáda bude v Krasnodonu maximálně pět dní a pak zase moc převezmou Němci.
29. ledna 1943 začali Němci pod údery jednotek Rudé armády ustupovat. V té době jsem odešel do vesnice a schoval se u tety. Schoval jsem se, protože Němci hnali všechny muže do svého týlu. Když 14. února jednotky Rudé armády osvobodily Krasnodon od německých okupantů, vrátil jsem se do města, šel na zvláštní oddělení, kde jsem jim řekl, že jsem sloužil v Rudé armádě, ale při ústupu jsem byl obklíčen a 7 měsíců jsem žil na Němci okupovaném území a že jsem během okupace pracoval na šachtě č. 1 bis v hodinářské dílně. Že jsem byl naverbován jako německý agent jsem zvláštnímu oddělení neřekl. Od 14.2 do 14.3 jsem pracoval jako zmocněnec NKVD Krasnodonského okresu. Během této doby jsem zatkl náčelníka Suchorukova a několik policistů. 14. března tohoto roku jsem byl zatčen orgány NKVD.

Na otázky soudu Černyšev odpověděl:
V červenci 1942 jsem se při ústupu, kdy jsem byl obklíčen nepřítelem, nemohl dostat z obklíčení k jednotkám Rudé armády a vrátil jsem se domů do Krasnodonu. Žil jsem na okupovaném území, pracoval jsem na šachtě č. 1-bis v opravnách hodinek, telefonů a zámků. V dílnách jsem pracoval měsíc a půl nebo dva měsíce. Neměl jsem soukromé hodinářství.
Ano, Sonsem, Kulešovem a Zacharovem jsem byl v lednu tohoto roku naverbován za agenta německé rozvědky a od výše uvedených osob jsem dostal úkol, který jsem měl splnit a podat o něm zprávu Kulešovovi. Dal jsem podpis, že souhlasím s tím, abych byl německým agentem, protože kdybych takový podpis nedal, Němci by mě zastřelili. Úkol, který mi Němci zadali, jsem nesplnil.
Ano, Kulešov, když mě verboval jako agenta německé rozvědky, mi řekl, že Rudá armáda nepřijde, a pokud ano, tak se v Krasnodonu udrží

maximálně pět dní. Také mi řekl, že pokud budu zadržen, nesmím říct, že jsem agent Němců, jinak budu zastřelen.
Po 25. lednu 1943, tedy po mém propuštění od policie, jsem se s Kulešovem nescházel a už jsem ho nikdy neviděl. Kulešova jsem před svým zatčením policií neznal. Když mě 25. ledna 1943 propustili z vazby, řekl mi Kulešov, že se mohu zeptat jeho ženy, kde se nachází, až přijdou jednotky Rudé armády.
Když jsem podepisoval, byli v kanceláři: Sons, Zacharov a Kulešov. Za práci mi neslíbili žádnou odměnu. Nedali mi žádné krycí jméno a nezeptali se na adresu mého bydliště (asi neznali adresu). Nevím, co bylo napsáno v prohlášení, které jsem dal policii, protože bylo napsáno německy a to, co napsal Kulešov na zadní straně, mi nepřečetli. Při konfrontaci s Počepcovem na policejní stanici byli přítomni Solikovskij a Čerenkov. Počepcov potvrdil, že jsem ho naverboval do partyzánské jednotky, měl zbraň /!/. Nejprve jsem Počepcovovu výpověď popřel a poté jsem podepsal protokol o konfrontaci mezi mnou a Počepcovem. Podepsal jsem prohlášení, že budu pracovat pro Němce, protože jsem si chtěl zachránit život, ale na práci pro Němce jsem nemyslel a nepracoval, chtěl jsem jen, aby mě propustili z vazby. Jako zplnomocněnec policie jsem zatkl 14 německých agentů.
V 16:30 bylo zasedání přerušeno.
РГАСПИ, Ф-100, ОП. 1, Д.37
https://www.molodguard.ru/doc124.htm

PŘEHLEDNÁ ZPRÁVA O výsledcích prověřování obvinění proti G. P. Počepcovovi podle článku 54-1 „a“ trestního zákoníku Ukrajinské SSR

Počepcov Gennadij Prokofjevič
Počepcov Gennadij Prokofjevič, narozen 29. ledna 1924 v Krasnodonu, Luganská oblast, Rus, dříve netrestaný, vzdělání - 7 tříd, povolání – traktorista. Dne 18. srpna 1943 byl vojenským tribunálem NKVD Luganské oblasti odsouzen k nejvyššímu trestu zastřelením a konfiskaci veškerého majetku. Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.

V archivu evidenčně-archivního oddělení USB[221] se nacházejí archivní spisy 6606 na Žukova Dmitrije Markijanoviče, 10399 na Kulešova Michaila Jemeljanoviče, Gromova Vasila Grigorjeviče, Černyševa Ivana Timofejeviče, Počepcova Gennadije Prokofjeviče, 21813 na Gromovovou Marii Antonovnu na základě obvinění ze zločinů podle článku 54 „a“ a článku 54 „a“, 54-I „a“ a 54-I „c“ TZ USSR. Jejich zkoumání, analýza a porovnání s dalšími dokumenty uloženými ve státních a resortních archivech v Lugansku, Kyjevě a Moskvě zpochybňují verzi, že krasnodonskou podzemní komsomolsko-mládežnickou organizaci „Mladá garda“ zradil člen její pervomajské skupiny G. P. Počepcov a jeho otčím V. G. Gromov. Vedou také k závěru o hrubém porušování zákonných norem vyšetřování: používání morálního a fyzického nátlaku, provokací a záměrného falšování trestních případů proti podezřelým jako zrádcům krasnodonského antifašistického podzemí, agentům německé policie a četnictva a hitlerovské zpravodajské služby.

Podle archivního spisu č. 10399 byl tedy Počepcov dvakrát zatčen NKVD a nacházel se ve vazbě (arch. s.10399, sv.2, l.80, 285).

Poprvé byl zatčen ve svém bytě v Krasnodonu, Čkalova 12, byt 1, členy SMERŠ za přítomnosti a za svědectví I. T. Černyševa 16. února 1943 (arch. sp.10399, d.2, l.152, 299). Podkladem pro zatčení bylo podezření I. T. Černyševa, že byl počátkem ledna 1943 zatčen krasnodonskou okresní policií údajně na základě udání G. P. Počepcova. Ve vazbě byl držen až do 2. března 1943, kdy byl propuštěn. Jak sám Počepcov řekl při konfrontaci s V. G. Gromovem 17. června 1943 ve Starobělské věznici NKVD SSSR vyšetřovateli Dubkovi, byl propuštěn z vazby, protože se nepřiznal ke zradě mladogvardějců. „…zatajil jsem před NKVD, že jsem zradil členy podzemní mládežnické organizace policii“. V. G. Gromov zase uvedl, že nepožádal příslušníky NKVD, aby propustili G. P. Počepcova z vazby, ale pouze se zeptal, za co byl jeho nevlastní syn zatčen. Přesto byl G. P. Počepcov propuštěn z vazby důstojníkem NKVD (arch. sp. 10399, d. 1, l 323). Tento protokol o konfrontaci podepsal pouze vyšetřovatel Dubek. Podpisy svědků nebo zástupců prokuratury chybí.

Současně se v tomto trestním spise nachází protokol o výslechu G. P. Počepcova z 19. února 1943, podepsaný starším vyšetřovatelem

[221] Správa vnitřní bezpečnosti

zvláštního oddělení NKVD 23. tankového sboru, seržantem NKVD Mitrochinem, a samotným G. P. Počepcovem. Toto je jediný výslechový protokol Počepcova během jeho prvního zadržení od 16. února do 2. března 1943 (arch. sp. 10399, svazek 2 l. 10-12). Jeho analýza vyvolává pochybnosti.

Především jsme znepokojeni a překvapeni tím, že v trestním spise 10399 chybí další záznamy o výsleších nebo jiné materiály o práci s podezřelým G. P. Počepcovem, který se 19. února 1943 přiznal seržantu G. B. Mirochinovi ke svému zatčení krasnodonskou policií, jíž údajně oznámil existenci podzemní komsomolské organizace v Krasnodonu, jmenoval jemu známé členy a prozradil formy a metody její činnosti; informoval je také, že byl policií naverbován k pátrání po partyzánském oddílu N. Čerňavského.

Za druhé je překvapivé chování důstojníků NKVD, kteří se zrádcem přestali pracovat, a navíc ho propustili z vazby, což je zjevně v rozporu s logikou práce zvláštních služeb ve válečných podmínkách.

Za třetí, v této zprávě se poprvé objevuje zmínka o údajné Počepcovově zprávě – udání náčelníkovi šachty č.1-bis v Krasnodonu Žukovovi, kterou napsal 28. prosince 1942 a datoval ji 20. prosince 1942 a v níž ho chtěl informovat o podzemní komsomolské organizaci. G. P. Počepcov neuvádí, že měla být předán policii, ale vyšetřovatel NKVD, který výslech vedl, mu žádné upřesňující otázky nepoložil. Přepis výslechu končí slovy: „Výslech je přerušen. Začal v 19.00 a skončil ve 22.00.“. Protokol o výslechu však nemá žádné pokračování.

Současně následujícího dne, 20. února 1943, ve výpovědi zatčeného M. J. Kulešova pro NKVD. Kulešov upřesnil a prozradil trasu vzkazu – Počepcov – Žukov – policie – Kulešov /archiv s. 10399, svazek I, str. 12/.

Kromě toho jak protokol o výslechu podezřelého G. P. Počepcova, tak výpovědi zatčeného M. J. Kulešova (arch. d.10399, d. I, s. 10-12, sv. 2, s. 10-12) jsou na bílém, křídovém papíře a ostře kontrastují se všemi ostatními dokumenty, které vyšetřovatelé NKVD připravili ve frontových zónách, protože v podmínkách nedostatku papíru byly všechny ostatní materiály trestního spisu 10399 napsány na mimořádně nekvalitním nebo už použitém papíře. Je možné, že oba tyto dokumenty byly sepsány stejným písmem, stejným inkoustem a ve stejné instituci: Zvláštním oddělení NKVD 23. tankového sboru. Současně v prohlášení zatčeného M. J. Kulešova chybí podpis osoby,

která jej přepsala podle slov M. J. Kulešova. Oba dokumenty jsou odděleně v archivním vyšetřovacím spisu. Vyjádření M. J. Kulešova otevírá 1. svazek spisu /str. 10-12/ a protokol o výslechu G. P. Počepcova otevírá 2. svazek spisu /str. 10-12/. Z materiálů vyšetřovacího spisu je známo, že dne 20. února 1943 M. J. Kulešov nebyl zatčen NKVD. To vše tedy zvyšuje pochybnosti o objektivitě dokumentů.

Za čtvrté, co do formy, stylu, obsahu a posloupnosti výpovědi G. P. Počepcova je tento protokol o jeho výslechu zcela totožný se stylem, formami a metodami práce staršího vyšetřovatele vyšetřovacího oddělení UNKVD USSR, nadporučíka SB Dubka. Nepřímo to potvrzují „nečekané“, když to vyšetřování nevyžadovalo, výpovědi samotného G. P. Počepcova vyšetřovateli Dubkovi z 5. a 14. července 1943 ve Starobělsku, „odvolávající se“ na jeho vlastní výpověď podanou ve Zvláštním oddělení 23. tankového sboru (archiv d. 10399, svazek 2, s.105, 107).

Z výše uvedeného vyplývá, že výslech G. P. Počepcova ze dne 19. února 1943 a výpověď M. J. Kulešova z 20. února, kterou získal od zvláštního oddělení NKVD 23. tankového sboru seržant SB Mitrochin, je pochybná a neobjektivní. Vzniká podezření, že jsou pozdějšího původu a že je do tohoto trestního případu vložili vyšetřovatelé UNKVD USSR jako primární dokument, aby dodali vyšetřování „legitimitu“.

Tuto domněnku potvrzuje nejen svědectví samotného G. P. Počepcova /viz arch. s.10399, svazek 1, s.323/, ale také svědectví bývalého vyšetřovatele Krasnodonské oblastní NKVD z roku 1943 I.F. Gračeva.

9. ledna 1992 v Krasném Luči v Luganské oblasti I. F. Gračev sdělil členům komise oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti docentu dějin Ukrajiny Luganského pedagogického institutu V. F. Semistjagovi a řediteli krasnodonského muzea „Mladá garda“ A. G. Nikitěnkovi, že on, I. F. Gračev, se vrátil do Krasnodonu osvobozeného Rudou armádou 20. února 1943, což je doloženo, a pokračoval ve výkonu funkce důstojníka Krasnodonského OO NKVD. Při prvních výsleších podezřelého G. P. Počepcova v březnu 1943 se tento ke své zradě vyšetřovateli nepřiznal. Žádné další materiály o zradě podezřelého G. P. Počepcova nezískali ani příslušníci OO NKVD. Zároveň I. F. Gračev vysvětlil členům komise V. F. Semistjagovi a A. G. Nikitěnkovi, že si pamatuje přesné datum

zatčení G. P. Počepcova krasnodonským OO NKVD - 10. března 1943.
Materiály trestního spisu č. 10399, kde jsou zapsány se čtyřmi daty opětovného zatčení Počepcova - 8., 17., 18. a 20. března 1943 /arch. sp. 10399, sv.2, l.1, 80, 187, 285, 299/, potvrzují toto svědectví I. F. Gračeva.
Podle I. F. Gračeva během prvních tří dnů výslechu podezřelého G. P. Počepcova nedostal od uvedeného žádné přiznání o jeho zrádcovské činnosti. Naopak podezřelý G. P. Počepcov prohlásil, že byl členem štábu podzemní mládežnické organizace „Kladivo“ a že za jeho nezákonné zatčení by měli být potrestáni vyšetřovatelé a spolupracovníci Krasnodonského OO NKVD. Později (po jak dlouhé době - I. F. Gračev si nepamatuje) však G. P. Počepcov změnil své chování a začal prohlašovat, že se zradou organizace neprovinil. Teprve po dalším naléhání vyšetřovatelů NKVD, aby uvedl, kdo je vinen, ukázal G. P. Počepcov na svého nevlastního otce V.G. Gromova, který ho údajně přiměl napsat prohlášení D. M. Žukovovi – náčelníkovi dolu č.1-bis v Krasnodonu. Stalo se tak poté, co členové podzemí vyrabovali německá vozidla s novoročními dárky.
V záznamech vyšetřovacího spisu 10399 však nejsou žádné záznamy o těchto výsleších G. P. Počepcova. Místo toho existují jiné primární materiály – protokol o výslechu G. P. Počepcova z 19. února 1943 a výpověď M. S. Kulešova z 20. února 1943, vypracované ve zvláštní jednotce 23. tankového sboru, které jsou podle našeho názoru pochybné /viz str. 2-4 tohoto textu/.
Z materiálů vyšetřovacího spisu je zřejmé, že k opětovnému zatčení G. P. Počepcova došlo 8. března 1943 (arch. s. 10399, d. 2, str.80, 299), ale zatykač byl vydán až 20. března 1943 (viz arch. s. 10399, d. 2, str..80, 299). Z toho vyplývá, že G. P. Počepcov byl zatčen Krasnodonským OO NKVD bez zatykače vydaného prokuraturou. To potvrzuje i svědectví I. F. Gračeva, že se Počepcov nepřiznal a přiznání do 20. března 1943 nebyla formulována dokumentárně.
V zatykači na G. P. Počepcova byl uveden důvod jeho zatčení: byl ve spojení s policií, dopustil se zrady mládeže, zradil podzemní komsomolskou organizaci „Kladivo“, jejíž členové byli mučeni a házeni do jámy. Podobné obvinění bylo vzneseno proti G. P. Počepcovovi v rozhodnutí o vyšetřování z 20. března 1943. Píše se v něm, že poručík Gračev, operační důstojník Krasnodonského OO NKVD, po zvážení materiálů týkajících se Počepcovovy trestné

činnosti, spočívající v tom, že byl za Němců agentem tajné policie a vydával členy partyzánských a komsomolských skupin; poté, co ho shledal vinným ze spáchání trestných činů podle článku 54-1 „a“ TZ USSR, rozhodl zahájit vyšetřování (archiv s. 10399, svazek 2, str.183). Na základě jakých konkrétních materiálů o trestné činnosti G. P. Počepcova byl vydán zatykač a rozhodnuto o zahájení vyšetřování však nelze zjistit, neboť nejsou v tomto archivním vyšetřovacím spise k dispozici

Jak členům komise vysvětlil I. F. Gračev, příkaz k zatčení G. P. Počepcova a příkaz k zahájení vyšetřování byl vydán mnohem později (tj. 20. března 1943), a to na základě ústního příkazu vyšetřovatele USSR Dubka, předaného telefonicky ze Starobělska, kdy se tam zatčený G. P. Počepcov již nacházel.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že G. P. Počepcov byl 8. března 1943 zatčen Krasnodonským OO NKVD bez příkazu prokurátora na základě toho, že během dočasné okupace Krasnodonu německými nacistickými vojsky byl zatčen policií a poté propuštěn, zatímco ostatní členové mládežnického podzemí byli popraveni. Spolupracovníci OO NKVD, kteří podezřívali G. P. Počepcova ze zrady a neměli materiály vysvětlující skutečné důvody zániku podzemní organizace, požadovali, aby se ke zradě přiznal. V důsledku tlaku, který na něj vyšetřování vyvíjelo, začal Počepcov obviňovat sebe i další osoby. Toto přiznání G. P. Počepcova začalo být dokumentováno a následně porovnáváno a doplňováno o výpovědi dalších podezřelých jak na Krasnodonském OO NKVD, tak na republikovém UNKVD se sídlem ve Starobělsku. Současně byla přiznání podezřelých pravidelně zasílána Správě NKVD SSSR, ÚV KS(b) Ukrajiny, ÚV VLKSM a ÚV LKSM Ukrajiny (viz Archiv UVD Ukrajiny, f. 3, op. 51, d. 1, k. 1, 5, 6, 7, 8, 21, 41-52). Co se týče výpovědi podezřelých, že se usvědčují pod tlakem vyšetřování, ta byla vypuštěna.

Analýzy protokolů o výsleších G. P. Počepcova ukazují, že jeho výpovědi jsou zmatené, rozporuplné a neusvědčují ho z vyzrazení podzemní organizace. Tak při výslechu v Krasnodonském OO NKVD 20. března 1943 G. P. Počepcov vypověděl, že 20. prosince 1942 dobrovolně napsal Žukovovi, hlavnímu inženýrovi šachty č.1-bis trustu „Krasnodonugol“ dopis, v němž ho žádal, aby přišel do jeho bytu a promluvil si s ním, protože ví o existenci podzemní komsomolské organizace, jejímž je členem (arch. sp. 10399, sv. 2, s.

16). Tento dopis mu podle Počepcova přečetl 5. ledna 1943 náčelník policie Sulikovskij. Na dotaz potvrdil, že jej napsal on osobně (arch. s. 10399, svazek 2, str. 17).
Při dalším výslechu 8. dubna 1943 G. P. Počepcov potvrdil svou výpověď, že 20. prosince 1942 nenapsal policii, ale přímo hlavnímu inženýrovi šachty č.1-bis Žukovovi. Zároveň zdůraznil, že kvůli podaným udáním byla zatčena celá podzemní včetně jeho osoby (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 26, 27). Přinejmenším podivná jsou však Počepcovova slova: „Vstoupil jsem do komsomolské organizace, abych bojoval proti Němcům, a pokud mě policie zatkne dříve, než se k ní dostane prohlášení, odkážu se na zprávu Žukovovi.“ (arch. s. 10399, sv. 2, str. 26). Jinými slovy, podle logiky výroku se ukazuje, že G. P. Počepcov začal bojovat s hitlerovci jako provokatér, který se snažil organizaci zradit, což neodpovídá skutečnosti.
Zároveň G. P. Počepcov uvedl, že se s Žukovem osobně nezná (viz tamtéž). Je také pozoruhodné, že tento protokol o výslechu je sepsán dvěma různými rukopisy. List 3-4 protokolu má navíc jinou barvu papíru. V protokolu také chyběly potřebné rubriky: kde se výslech konal, kdy začal a skončil, kdo byl přítomen a kdo jej sepsal (viz arch. s. 10399, sv. 2, str. 25-29).
Při stejném výslechu 8. dubna 1943 G. P. Počepcov vyšetřovatelům sdělil, že při policejním výslechu vyčerpávajícím způsobem odpověděl na položené otázky, podrobně sdělil vše, co věděl o organizaci, a osobně jmenoval osoby, které byly jejími členy (arch. s. 10399, sv. 2, str. 29). Při následujícím výslechu 12. dubna 1943 však G. P. Počepcov vypovídal opačně: „O organizaci jsem nebyl vyslýchán, protože 20. prosince jsem vše, co jsem věděl o organizaci ‚Kladivo‘ a jejích členech, uvedl v ručně psaném prohlášení adresovaném policejnímu náčelníkovi Sulikovskému. To byl důvod k zatčení všech členů ‚Kladiva‘. Proto nebylo třeba mě vyslýchat.“ (arch. sp. 10399, sv. 2, l.36, 58). U téhož výslechu G. P. Počepcov prohlásil: „Nechtěl jsem být zatčen, rozhodl jsem se sepsat a předat Sulikovskému prohlášení o činnosti mně známých členů organizace ‚Kladivo‘“ ale při výslechu svou výpověď opravil a uvedl, že prohlášení sepsal a předal osobně Žukovovi, a nikoli Sulikovskému, ale adresoval ho Sulikovskému. Podle něj žádost předal přes Žukova, aby si ho nikdo z organizace „Kladivo“ nevšiml (arch. ps. 10399, sv. 2, str. 59-60).

Při následujícím výslechu 2. června 1943 G. P. Počepcov uvádí doslovný text údajné zprávy Žukovovi, přičemž zdůraznil, že na obálku napsal – osobně Žukovovi, ale předal ho Žukovově manželce, protože ten nebyl doma. Při stejném výslechu P. Počepcov změnil datum své zprávy Žukovovi – ne 20. prosince 1942, ale 28. prosince 1942 (arch. sp. 10399, sv. 2, s. 97, 98).
Navíc během výslechů 20. března, 12. dubna a 16. dubna 1943 Počepcov očernil vůdce krasnodonského podzemního hnutí V. J. Treťjakeviče. Při vyšetřování vysvětlil, že se údajně obrátil na policii se svým zrádcovským prohlášením, protože V. I. Treťjakevič byl zrádce (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 16, 58-60, 73-76). Nicméně 5. června a 14. července 1943 G. P. Počepcov prohlásil, že o žádné zradě V. I. Treťjakeviče neví, protože si vše vymyslel, údajně proto, že vyšetřování nevěřilo důvodům jeho vlastní zrady (Arch. sp. 10399, svazek 2, str.104, 105) a že se tak stalo údajně 28. prosince 1942 (Arch. 10399, svazek str. č. l. 107).
Z výše uvedených rozporů tedy vyplývá:
Za prvé není jasné, jak se údajně zrádcovské prohlášení G. P. Počepcova stalo důvodem k zatčení mladogvardějců, pokud se skutečně dostalo na policii, protože v něm nejsou uvedena jména účastníků podzemí, kromě podpisu samotného Počepcova.
Za druhé není jasné, jakou souvislost mělo zatčení první skupiny členů podzemí (V. Treťjakevič, J. Maškov, I. Zemnuchov) s V. P. Počepcovem, protože první zatýkání nezačalo 28. prosince 1942, ale 1. ledna 1943, a Počepcova zatkla policie až 5. ledna 1943.
Za třetí, Počepcov nemohl policii prozradit ani členy své skupiny: Lukašova G, Petrova V, Popova A, Fomina D, neboť ti byli zatčeni dříve, než byl Počepcov předveden na policii (viz arch. s.26499, str..171, 172, 173) policistou Davyděnkem (viz arch. s.10399, sv.1, str.82). Kromě toho 29. září a 5. října 1959 při výsleších bývalý policista Davyděnko nepotvrdil, že údajně doprovázel Počepcova na policii (viz Archiv-USB-Luganská oblast, f. 56, op. 1, d. 3, fol. 100).
Za čtvrté, z výše uvedených vyšetřovacích materiálů vyplývá, že podezřelý G. P. Počepcov byl podroben donucovacím prostředkům, které vedly k tomu, že vypovídal tak, aby to bylo v souladu se záměrem vyšetřování, a tím očernil sebe i další osoby.
Během vyšetřování a u vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti se G. P. Počepcov přiznal k vině ke zradě a na záhubě podzemní mládežnické organizace „Mladá garda“ (viz arch. sp.

10399, sv. 2, str. 114, 118., 121, 122, 300, 304, 314, 319, 321), avšak výpovědi svědků (s. 2, l. 311, 312, 313, 317, 318), jakož obžalovaných M.J. Kulešova (sv.2, str. 309, 315, 320, 322) a V.G. Gromova (s.2, str. 309, 315, 320, 322) nedokazují jeho vinu.
V žádosti o milost z 19. srpna 1943 G. P. Počepcov, který považoval rozsudek vojenského tribunálu za správný, zdůraznil, že „…organizace však byla odhalena z jiných důvodů a mé prohlášení nehrálo podstatnou roli, protože bylo napsáno až poté, co byla organizace odhalena. …“ (sv.2., str. 345).

Kulešov Michail Jemeljanovič
Narozen 13. 9. 1890 ve vesnice Izvarino Krasnodonského okresu v Luganské oblasti, Rus, z rodiny středního rolníka, vzdělání 5 let, bez speciálního vzdělání, advokát z praxe, nestraník, ženatý. V letech 1917-1918 sloužil v Rudé gardě, v letech 1919-1920 sloužil v Děnikinově dobrovolnické armádě, v roce 1920 sloužil v Rudé armádě, v letech 1941-1942 se účastnil Velké vlastenecké války, v roce 1928 souzen podle čl. 101. TZ USSR, Nejvyšším soudem USSR zproštěn viny, rozsudkem Vojenského tribunálu NKVD Luganské oblasti z 18. srpna 1943 odsouzen k nejvyšší míře trestu zastřelením a konfiskaci veškerého majetku. Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.
Jak bylo uvedeno výše, M. J. Kulešov poprvé obviňuje G. P. Počepcova ze zrady ve své výpovědi podané Zvláštnímu oddělení NKVD 23. tankového sboru (archiv s. 10399, díl I, str. 10-12). Současně M. J. Kulešov tvrdil, že osobně viděl a četl na policii udání občana Počepcova Gennadije Prokofjeviče, napsané a adresované náčelníkovi dolu č.1-bis Krasnodon.
V oficiálním rozhovoru se členy komise oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti Semistjagou V. F. a Nikitěnkem A. G. bývalý vyšetřovatel Krasnodonského OO NKVD I. F. Gračev uvedl, že v den zatčení M. J. Kulešova v březnu 1943 neměl od něj žádné písemné přiznání. Během výslechů v Krasnodonském OO NKVD se M. J. Kulešov choval zdrženlivě a tvrdil, že je patriot své Vlasti a že zachránil před smrtí mnoho členů VKS(b), což údajně potvrdila řada svědků. Kromě toho M. J. Kulešov během následných výslechů v témže Krasnodonském NKVD Kulešov uvedl, že podezřelé V. G. Gromova a G. P. Počepcova osobně ani z doslechu nezná. M. J. Kulešov také požadoval, aby proti němu vyšetřování „nešilo

politickou kauzu“, protože u policie pracoval na kriminálních, a nikoli politických kauzách, a navíc krátce.
Z nahlédnutí do archivního vyšetřovacího spisu 10399 vyplývá, že tyto materiály nebyly připojeny k materiálům vyšetřování. Přestože podle I. F. Gračeva při výsleších ve Starobělsku M. J. Kulešov mohl své výpovědi měnit a doplňovat, žádné doznání, usvědčující ani jiné výpovědi od něj Krasnodonské OO NKVD neobdrželo.
Výše uvedené přirozeně vyvolává otázky:
Za prvé, jak se ve vyšetřovacím spise objevila výpověď M. J. Kulešova z 20. února 1943 s přiznáním ke zločinům a obviněním G. P. Počepcova?
Zadruhé, proč navzdory takovým usvědčujícím přiznáním byli podezřelí M. J. Kulešov a G. P. Počepcov propuštěni z vazby a znovu zatčeni až v březnu 1943?
Za třetí, proč navzdory jasným důkazům, jak lze vyvodit z materiálů vyšetřování, byl M. J. Kulešov počátkem dubna 1943 propuštěn z vazby a znovu zatčen až 6. dubna 1943 (arch. sp. 10399, svazek 2, str. l. 152, 187, 346)
Ve své výpovědi ze 7. března 1943 M. J. Kulešov označil Počepcova za tajného agenta krasnodonské policie a uvedl jeho přesnou adresu: Čkalova 12, byt 1 (arch. sp. 10399, svazek 1, str. 10). Kulešov se o této adrese zmiňuje i při výslechu 28. května 1943, podle kterého byla údajně ve zprávě G. P. Počepcova adresované inženýru Žukovovi (tamtéž, str. 82).
To vyvolává otázky:
Za prvé, proč, když neznal G. P. Počepcova, přesto M. J. Kulešov uvádí přesnou adresu jeho bydliště?
Za druhé, proč nebyl G. P. Počepcov zatčen ihned po tomto svědectví o trestných činech a zůstal na svobodě v podmínkách frontové zóny?
V téže výpovědi ze 7. března 1943 M. J. Kulešov uvádí doslovný text Počepcovova prohlášení z 20. prosince 1942 pro D. M. Žukova, náčelníka krasnodonského dolu č.1-bis, které údajně viděl na stole policejního náčelníka Sulikovského 24. nebo 25. prosince 1942 (archiv. sp.10399, svazek I, str.16). V této výpovědi, doslovně zapsané podle slov M.J. Kulešova, G. P. Počepcov uvedl název organizace „Mladá garda“ a adresu svého bydliště na ulici Čkalova 12, v.1.
Při následném výslechu 22. května 1943 M. J. Kulešov změnil svou výpověď a uvedl, že toto Počepcovovo prohlášení viděl na policii 26.

12. 1942. Při převyprávění textu (analogického, ale ne doslovně stejného s tím, který uvedl při výslechu 7. 3. 1943) M. J. Kulešov uvádí zcela jinou adresu G. P. Počepcova, Čapajevova 12, byt 1; vynechává název organizace, ale datum udání, 20. prosince 1942, ponechává beze změny (arch. 10399, svazek 1, str. 59).
Dne 28. května 1943 M. J. Kulešov opět změnil svou výpověď a uvedl, že toto udání G. P. Počepcova viděl 2. a 3. ledna 1943 na stole náčelníka policie Sulikovského. Kulešov vypověděl, že toto udání vypadalo zmačkané, a opět v něm byl uveden název organizace „Mladá garda“, adresa bydliště G. P. Počepcova v Čkalově ulici 12, byt 1, a datum sepsání byl 20. prosince 1942 (arch. sp. 10399, svazek 1, str. 82).
Výše uvedená svědectví M. J. Kulešova nám umožňují vyvodit následující závěry:
Za prvé, že datum, kdy M. J. Kulešov viděl prohlášení G. P. Počepcova na policii na Sulikovského stole, byl vyšetřovatelem NKVD upraven tak, aby odpovídal výpovědi samotného G. P. Počepcova, který původně uvedl, že své prohlášení na policii napsal 20. prosince 1942 (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 16, 26, 36, 58), avšak změnil své vyjádření a datoval je k 28. prosinci 1942 (arch. sp. 10399, sv. 2, str.97–98). Vyjádření G. P. Počepcova, že prohlášení bylo napsáno 28. prosince 1942, bezprostředně po zatčení vůdců podzemí J. Moškova, V. Treťjakeviče a Levašova, ale datováno 20. prosince 1942, neodpovídá skutečnosti, protože J. Moškov, V. Treťjakevič a I. Zemnuchov byli zatčeni 1. ledna 1943, zatímco Levašov, člen štábu, policejní perzekuci unikl a přežil (pravděpodobně se jedná o něj). S. Levašov byl zatčen policií až 5. ledna 1943. Tvrzení G.P. Počepcova je důkazem falšování „výpovědí“ osob zatčených vyšetřovateli NKVD.
Za druhé, G. P. Počepcov nemohl ve výše uvedeném prohlášení pro Žukova uvést název organizace „Mladá garda“, protože tento název neznal. V době, kdy byl zadržen policií, znal organizaci pod názvem „Kladivo“. Sám o tom vypověděl při výslechu 5. června 1943: „Podle Glavana B. se naše organizace jmenovala ‚Kladivo‘, ale já jsem se od policie dozvěděl, že se z nějakého důvodu jmenuje ‚Mladá garda‘. Když jsem byl zatčen, někteří lidé ve vazbě se mě ptali, jestli jsem z ‚Mladé gardy‘. Na to se ptal i vyšetřovatel Kulešov. Řekl jsem mu, že znám název organizace ‚Kladivo‘ a že jsem nikdy neslyšel o ‚Mladé gardě‘ (arch. sp. 10399, sv-.2, str.103).

Za třetí, na základě textu prohlášení G. P. Počepcova, údajně adresovaného policii, nelze Počepcova obvinit z udání členů organizace policii, neboť policii nejmenoval ani jednoho člena podzemí.
Za čtvrté, vyvolávají pochybnosti adresy, které podle M. J. Kulešova G. P. Počepcov na své zprávě Žukovovi uvádí: Čkalova 12, byt 1 a Čapajevova 12, byt 1.
Z daného archivního spisu 10399 a archivního vyšetřovacího spisu 2181 týkajícího se obvinění M. A. Gromovové z trestných činů podle článku 54-1 „c" TZ USSR vyplývá, že po osvobození Krasnodonu Rudou armádou bydlela rodina G. P. Počepcova na ulici Čkalova 12, byt 1 (Arch. sp. 21813, str.10,11). Během okupace Krasnodonu německými vojsky však Počepcovova rodina žila v jiném domě. Matka G. P. Počepcova M. A. Gromovová, zatčená jako rodinný příslušník zrádce, při výslechu v Krasnodonské OO NKVD 20. září 1943 vypověděla následující: „Během okupace Krasnodonu Němci jsem bydlela v domě č.9, Čkalova ulice… Ve stejném domě se mnou žili můj otec Antifejev Anton Ivanovič, tchyně Gromovová-Nuždinová Jefrosija Lazarevna, manžel Gromov Vasilij Grigorjevič, syn Počepcov Gennadij Prokofjevič a syn Gromov Alexandr Vasiljevič" (arch. 21813, str..12).
Toto svědectví M. A. Gromovové potvrzují i další dokumenty obsažené v tomto archivním spisu 21813. Konkrétně v pasu M. A. Gromovové PF č.613286, vydaném 27. března 1938 v Krasnodonu, je záznam: „Pas vydán 5. září, Čkalova 9, byt 2" a poznámka policejního pasového oddělení v Krasnodon, opatřená razítkem a podpisem pasového oddělení: „Zapsáno v knize č. 2, 19. ledna 1943, bydliště Čkalova 9-2".
V archivním vyšetřovacím spise 10399 se nacházejí karty úřadu práce V. G. Gromova a G. P. Počepcova se stejnou adresou bydliště: Čkalova 9, byt 2, Krasnodon, datované 25. a 28. 8. 1942.
Proto G. P. Počepcov, který bydlel během nacistické okupace Krasnodonu s rodiči ve stejném domě v Čkalově ulici č. 9, b. 2, nemohl podepsat prohlášení adresované policii – moje adresa: Čkalova ulice č. 12, b. 1, kde bydlel s rodiči po osvobození města Rudou armádou (viz arch. sp. 10399, svazek 1, str.16).
Nicméně navzdory tomu, co je zřejmé, v obžalobě z 13. října 1943, v níž byla M. A. Gromovová obviněna z trestných činů podle článku 54-1 „a" TZ USSR, zcela obdobným způsobem jako v případě G. P.

Gromova, příslušníci NKVD, kteří dokument vyhotovili, na základě výpovědi zatčené napsali, že žila na dočasně okupovaném území s manželem Gromovem a synem Počepcovem v jednom bytě na ulici Čkalova 12, tj. opět uvedli byt, kde tato rodina bydlela v době zatčení (Arch. sp. 2183, str.l.32).

Další výpovědi M. J. Kulešova týkající se G.P.Počepcova byly rozporuplné, pochybné, a dokonce nevěrohodné. Při výslechu 28. května 1943 tak M. J. Kulešov uvedl, že do Počepcovovy podzemní organizace údajně pronikl I. T. Černyšev, obyvatel Krasnodonu, a že on sám o tom 2.-3. ledna 1943 informoval policii (arch. sp. 10399, svazek 1, str. 82 svazek).

Při výslechu 24. června 1943 ve Starobělsku, kdy vypovídal jako svědek o zradě G. P. Počepcova, M. J. Kulešov uvedl, že 3. ledna 1943 vyslýchal spolu s náčelníkem policie Sulikovským G. P. Počepcova v jeho kanceláři. Počepcov, kterého si Sulikovskij údajně předvolal do kanceláře, vyjmenoval všechny jemu známé členy organizace.

Při následném výslechu 20. července 1943 M. J. Kulešov uvedl, že Počepcov sám přišel do Sulikovského kanceláře a byl jím vyslýchán pouze v přítomnosti M. J. Kulešova, 3. ledna 1943 (arch. sp.10399, svazek 1., str. 131, 180/.

Tato Kulešovova výpověď je nejen rozporuplná, ale také se rozchází se skutečností.

Za prvé, I. T. Černyšev nikdy nebyl členem podzemní komsomolsko-mládežnické organizace v Krasnodonu, což dokládají nejen dokumenty muzea „Mladá garda“, ale může to potvrdit i on sám osobně (I. T. Černyšev bydlí na adrese: Kyjev, ul. Tyčinové 26, byt 100), a nechtěl a nemohl naverbovat do podzemní organizace G. P. Počepcova, který sám byl v jejích řadách od podzimu 1942.

Za druhé, G. P. Počepcov nebyl 3. ledna 1943 na policii a nemohl být vyslýchán M. J. Kulešovem nebo náčelníkem policie Sulikovským, což dokazuje nejen pečlivá analýza archivně-vyšetřovacího spisu 10399. Tak bývalý policista Davyděnko při výsleších 29. 9. 1959 a 5. 10. 1959 nepotvrdil skutečnost, že údajně předvolal na policii G. P. Počepcova (viz f. 56, op. I, spis 3, str. 100 svazku).

Sám G. P. Počepcov při výslechu ve Starobělsku 14. května 1943 vypovídal, že byl zatčen a odveden na policii až 5. ledna 1943. Pokud jde o jeho výpověď o podzemní organizaci, Kulešov vedl výslech na policií nikoli 3. ledna, ale 7. ledna 1943 (viz archivní spis 10399, svazek 2, str. 87-89).

Podrobný rozbor protokolu o výslechu Počepcova ze 14. května 1943 ukazuje, že vypovídal 5,5 hodiny a vypovídal bez upřesnění některých detailů, tedy pod nátlakem. O tom svědčí i výslech G. P. Počepcova z 5. června 1943 (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 104), kde uvedl, že vyšetřovatelé neuvěřilo jeho výpovědi a že si vymyslel nepravdivé svědectví o zradě V. I. Treťjakeviče.

Nejen tato výpověď M. J. Kulešova je rozporuplná a matoucí. Velmi pochybná je například jeho výpověď z 16. června 1943, kde uvádí, že nevěděl o konfrontaci mezi G. P. Počepcovem a A. Popovem na policii. Avšak ihned po výslechu vyšetřovatelem NKVD M. J. Kulešov uvedl, že nebyl konfrontaci přítomen, ale že mu o ní řekl uvězněný policií Treťjakevič (arch. sp.10399, svazek 1, str. 117). Pečlivé čtení archivního spisu 10399 ukazuje, že M. J. Kulešov obvinil mnoho lidí, nejen G. P. Počepcova. Zejména obvinil vůdce mládežnického podzemí V. I. Treťjakeviče (arch. sp. 10399, sv.1. str. l. 83, 118), O. Ljadskou (tamtéž, str. 84), která neměla nic společného s komsomolsko-mládežnickým podzemím a nyní je rehabilitována, ale podle M. J. Kulešova, byla údajně zrádkyně a zradila Mladou gardu policii.

Rozporuplné výpovědi M. J. Kulešov svědčí o:

Za prvé, M. J. Kulešov během vyšetřování orgány NKVD nejprve očernil G. P. Počepcova, sebe a další osoby, které byly i nebyly spjaty s mládežnickým podzemím. Stalo se tak vědomě i pod tlakem vyšetřování (arch. sp.10399, svazek 1, str. 45, 204, sv.2, str. 115). To, že tomu tak bylo, potvrzuje i výslechový protokol M. J. Kulešova z 13. července 1943. Z něj vyplývá, že M. J. Kulešov od 17. března 1943 spolupracoval s NKVD, což doložil svým podpisem, autobiografií atd. Po splnění úkolů spolupracovníků Luganského oblastního oddělení a Krasnodonského okresního oddělení NKVD se zabýval rozpracováním vězňů v celách a také kozáků žijících v oblasti. Proto byl 28. března – začátkem dubna 1943 M. J. Kulešov propuštěn z vazby a mohl se volně pohybovat po Krasnodonském okrese (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 152, 346).

Za druhé, sám M. J. Kulešov také hovořil o tom, že vyšetřované osoby očerňuje. Z výpovědi G.P. Počepcova vyšetřovateli NKVD ze dne 14. července 1943 je zřejmé, že M. J. Kulešov mu ve vězeňské cele řekl, aby neklesal na mysli, protože on, M. J. Kulešov, u soudu odvolá svou výpověď a podaří se mu dosáhnout zproštění viny.

Dne 15. července 1943 Bogdan potvrdil výpověď G. P. Počepcova. Podobnou výpověď podal I. T. Černyšev u vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti, kterému údajně prostřednictvím Bogdana M. J. Kulešov sdělil, aby neklesal na mysli, protože u soudu odvolá výpovědi učiněné během předběžného vyšetřování (arch. sp. 10399, sv.1, str..165 sv., 204, sv.2, str.115, 315). A skutečně, 18. srpna 1943 u vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti ve svém posledním slově M. J. Kulešov prohlásil: „Vyšetřování případu ‚Mladé gardy' jsem neprováděl a toto obvinění nemohu přijmout" a požádal, aby případ pečlivě a vážně posoudili a odsoudili ho ke spravedlivému trestu (arch. dok. 10399, sv. 2, str..321).
Za třetí, G. P. Počepcov změnil svou výpověď ze 14. července 1943 a očernil také M. J. Kulešova. Tak na zasedání vojenského tribunálu 16. srpna 1943 G. P. Počepcov vypověděl, že M. J. Kulešov prostřednictvím zatčených údajně žádal, aby nepřiznával, že ho osobně vyslýchal na policii (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 315).
Výpovědi G. P. Počepcova i M. A. Gromovové a V. G. Gromova jsou vzájemně nekonzistentní a velmi rozporuplné. Z jejich analýzy vyplývá, že se v detailech neshodují a neusvědčují výše uvedené osoby ze zrady. Navíc naznačují, že obvinění pod tlakem vyšetřování vypovídali proti ostatním.
Podle svědectví G. P. Počepcova byla jeho matka M. A. Gromovová v listopadu a prosinci 1942 informována o synově členství v podzemní mládežnické organizaci a požádala ho, aby byl opatrný (arch. sp. 10399, svazek 2, str. 22, 27, 34, 96, 97, 98, 100). Věděla také, že byl údajně agentem tajné policie (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 22), že podal hlášení na policii prostřednictvím Žukova a že 5. ledna 1943 při výslechu na policii udal podzemní mládežnickou organizaci (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 22, 27, 96, 100).
Vzhledem k tomu, že G. P. Počepcov poskytl informace také 24. března, 8. dubna a 2. června 1943, mělo je vyšetřování překontrolovat jeho výslechem k podstatě věci. K tomu však nedošlo a v trestním spise 10399 se nachází protokol o výslechu M. A. Gromovové z 18. června 1943, v němž se její výpověď rozchází s výpovědí G. P. Počepcova.

Gromovová Marija Antonovna
Gromovová Marija Antonovna, narozena v roce 1899 ve vesnici Makarov Jar, nyní Krasnodonský okres, Luganská oblast, Ruska,

zaměstnankyně, nižší vzděláním, do uvěznění střihačka oděvního oddělení na vedení šachty č.9 trustu „Krasnougol“. Byla zatčena 20. září 1943 a 19. ledna 1944 odsouzena zvláštním výborem při NKVD SSSR jako rodinný příslušník zrádce Vlasti; vzhledem k nedostatku důkazů, potvrzujících oprávněnost trestního stíhání, byla 4. listopadu 1991 rehabilitována prokuraturou a KGB Luganské oblasti.

Z výpovědi M. A. Gromovové z 18. června 1943 vyplývá, že podle slov svého syna G. P. Počepcova se o existenci podzemní mládežnické organizace dozvěděla až v polovině prosince 1942, kdy se chystal se svými soudruhy odejít k jednotkám Rudé armády přes frontovou linii. Že byl jeden den ve vazbě a nevěděla, proč byl propuštěn. Podle vyjádření G. P. Počepcova věděla, že ho na policii zbil zástupce náčelníka Zacharov, že se ho ptali na další mladé lidi na což údajně odpověděl, že nikoho nezná, a že údajně při propuštění z vazby Zacharov řekl: „Takovou svoloč si vždycky dokážeme najít.“ (Arch. sp. 10399, sv. 1, str. 315-316).

1. října 1943 při výslechu na Krasnodonském OO NKVD. Gromovová vypověděla vyšetřovateli Gračevovi: „…Začátkem ledna 1943, po zahájení zatýkání mladíků za vyvlastněná auta, přišel v noci do našeho bytu náčelník policie Sulikovskij a tři policajti (jejich jména neznám). Sulikovskij vstoupil do chaty, posvítil si reflektorem a řekl – kde je Počepcov? Gromov, který ležel v posteli, odpověděl – šel pro chleba do vesnice. Sulikovskij řekl Gromovovi: Dohlédni na to, aby byl Počepcov zítra na policii. Gromov odpověděl: Dobře, pošlu ho tam. Sulikovskij se na odchodu obrátil ke Gromovovi a dodal: Ohledně vzkazu, který napsal Žukovovi. Nevěděla jsem, jaký vzkaz napsal můj syn Počepcov Žukovovi.

Druhý den se Počepcov vrátil domů z vesnice uprostřed dne, jen vstoupil – okamžitě ho sebrali policajti a pod eskortou ho odvedli na policejní stanici… Počepcov byl zavřený pět nebo šest hodin a v den zatčení se vrátil domů. Když se syn vrátil od policie, zeptala jsem se ho: Geňo, v noci přišla policie a mluvila o vzkazu, který jsi napsal Žukovovi, co to bylo za vzkaz?

Odpověděl: Mami, Žukov mlátil ženy kvůli uhlí, varovali jsme ho. A už jsem se ho neptala, pochopila jsem, že mladíci Žukova varovali, aby netýral ženy (arch. sp.21813, str.20).

Tato výpověď M. A. Gromovové byla v rozporu s výše uvedenou výpovědí G. P. Počepcova. Navíc, jak vysvětlil při výslechu 5. června

1943, G. P. Počepcov od svých rodičů věděl, že náčelník policie Sulikovskij, „když mě nenašel doma, nařídil otci, aby mě poslal na policii, jakmile se dostavím, a pohrozil, že v případě nesplnění jeho příkazu zavře otce a matku“ (arch. sp.10399, sv. 2, str. 103). Nicméně Počepcovova výpověď, kterou podal při konfrontaci se svým nevlastním otcem V. G. Gromovem ve Starobělsku 17. června 1943, je v rozporu s jeho dřívější výpovědí: „Na policejní stanici jsem nenocoval, ale přišel jsem ještě téhož dne, kdy jsem byl zatčen. Domů jsem přišel asi ve 22 hodin. Otec a matka mě toho večera neviděli, protože jsem spal v jiném pokoji“ (arch. sp. 10399, str. 323).
Výpověď M. A. Gromovové z 10. října 1943 je v rozporu s výpovědí V. G. Gromova ze 17. června 1943. M. A. Gromovová vypověděla, že po osvobození Krasnodonu Rudou armádou od německých okupantů byl 16. února zatčen zvláštním oddělením NKVD. „Když byl můj syn už dlouho ve vězení, Gromov byl ustaraný a úzkostlivý a, už si nepamatuji, který den v březnu, koncem měsíce, když šel spát, vykřikl – vůbec nemůžu klidně spát. Řekla jsem Gromovovi: ‚Proč by ses měl bát?‘ Odpověděl: ‚Kvůli tomu vzkazu, vzpomínáš, jak se šéf policie rozčiloval, když byl u nás v bytě?‘ Zeptala jsem se ho, co to bylo za vzkaz? Gromov odpověděl: ‚Jak to mám vědět?‘
Potom jsem se dovtípila, že Gromov a Počepcov spáchali nějaký zločin proti Vlasti“ (arch. sv.21813, str.21).
Toto svědectví M. A. Gromovové bylo podáno po popravě G. P. Počepcova a V. G. Gromova; je založeno na dohadech a zapadá do obecného pojetí zrady vypracovaného vojenským tribunálem, a proto nemůže sloužit jako důkaz.
Při konfrontaci 17. června 1943 ve Starobělsku mezi G. P. Počepcovem a V. G. Gromovem druhý jmenovaný ujistil vyšetřovatele, že navrhl Počepcovovi, aby v zájmu záchrany svého života napsal policii, že chce známé členy organizace vydat policii, a že to byl Počepcov, kdo mu řekl, že zpráva o vydání podal Žukovovi (arch. sp. 10399, sv. 1, s. 323).
Z analýzy výpovědi V. G. Gromova vyplývá, že je rozporuplná a v detailech se neshoduje s výpověďmi G. P. Počepcova, M. A. Gromovové a řady svědků ve věci.

Gromov Vasilij Grigorjevič
Vasilij Grigorjevič Gromov (do roku 1921 Nuždin), narozen roku 1894 v obci Majlov, Chrastovského okresu Orlovské oblasti, Rus,

bývalý člen KS(b)U od roku 1926, ženatý, vzdělání střední, povoláním důlní technik, před zatčením zástupce vedoucího dolu č.1-bis v Krasnodonu, obyvatel Krasnodonu, zatčen 12. dubna 1943 Krasnodonským OO NKVD a 18. srpna 1943 odsouzen vojenským tribunálem vojsk NKVD Luganské oblasti k nejvyšší míře trestu s konfiskací majetku. Rozsudek byl vykonán 19. září 1943 v Krasnodonu.

Z výpovědí podaných během předběžného vyšetřování je zřejmé, že V. G. Gromov poskytl o své roli při záhubě podzemní organizace rozporuplné informace. Jeho vlastní svědectví (arch. sp.10399, sv.1, str. 279, 302, 321-321 Protokolů o výsleších z 10.6, 17.6, 17.7.1943) ukazuje, že o mládežnickém podzemí věděl od svého nevlastního syna G. P. Počepcova od října 1942. Více se o tom dověděl v polovině prosince 1942, kdy se podzemní bojová skupina 15 lidí pokusila přidat k partyzánům nebo přejít frontu a připojit se k Rudé armádě. Nikdy se však nepokusil získat informace o organizační struktuře a personálním obsazení organizace. Tyto výpovědi učiněné v průběhu přípravného řízení potvrdil během soudního jednání vojenského tribunálu NKVD v Luganské oblasti dne 10. srpna 1943 (arch. spis č. 10399, d. 2, s. 305, s. 306). Ze zbytku výpovědi V. G. Gromova vyplývá:

Za prvé, po svém propuštění z vazby a propuštění od policie na položené otázky 5. a 6. ledna 1943 G. P. Počepcov svému otčímovi vysvětlil, že údajně napsal prohlášení na policii a při výslechu řekl vše, co věděl o organizaci (arch. sv,10399, díl 1, str. 245, 259, 259; díl 2, str. 300. Protokoly o výsleších z 23.5, 24.5, 25.0, 17.6 a 1.8.1943). Tuto informaci potvrdil V. G. Gromov u vojenského tribunálu vojsk NKVD v Luganské oblasti ve dnech 16.-17. srpna 1943. (Archivní spis 10399, svazek 2, str.306, 307, 314).

Za druhé, s úmyslem vydat účastníky podzemí policii, aktivně podněcoval svého nevlastního syna G. P. Počepcova k sepsání zrádného prohlášení (arch. sp. 10399, sv.1, str. 280, 281, 289, 294-294, 302, 322., 323.; sv. 2, 242. Výslechové protokoly z 10.6, 15.6, 12.6, 17.6, 17.7, 1.8.1943).

Za třetí, protože byl policejním agentem a od svého nevlastního syna se dozvěděl o mládežnickém podzemí, vydal je zástupci náčelníka krasnodonské policie Zacharovovi (arch. sp. 10399, díl 1., str.260, 261, 290, 294-294; díl 2. 242. Výslechové protokoly z 25.5, 15.6, 12.7.1943).

Za čtvrté, protože nechtěl vydat G. P. Počepcova policii, neinformoval Zacharova o podzemní organizaci (arch. sp..10399, d.1. str.281 Výslechový protokol z 10. 6. 1943).
Za páté, G. P. Počepcov napsal policii zrádcovské prohlášení dříve, než mu to navrhl (arch. sv. 10399, d. l.,322, Zpráva o konfrontaci z 17.6. 1943).
Za šesté, v odpovědi na dotazy vyšetřování prohlásil, že se nepodílel na zradě mládežnické organizace (arch. sp. 10399, sv.1, str. 263, Výslechový protokol z 25. 5. 1943), což potvrdil při soudním jednání vojenského tribunálu NKVD Luganské oblasti 15., 16. a 17. srpna 1943 (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 300, 305, 306, 307, 314, 321).
Za sedmé, když jmenoval důvody, které vedly k podání zrádného hlášení na policii, tvrdil, že to bylo zatýkání odbojářů, účastníků rabování německých nákladních aut s vánočními dárky, k němuž došlo v posledních prosincových dnech roku 1942 (arch. sp. 10399, díl l., str. 280, 290, 294-294, 302, 322, Výslechové protokoly z 10., 15., 17.6, 12., 17.7, 1943).
Při pečlivém čtení výslechových protokolů V. G. Gromova lze zjistit následující skutečnosti:
Za prvé, vyšetřování bylo vedeno v rozporu s právními normami a pravidly vedení vyšetřování, proti obviněnému byl použit morální a pravděpodobně i fyzický nátlak. Svědčí o tom praxe nočních a mnoho hodin trvajících výslechů, konfrontací bez zástupců prokuratury nebo jiných vyšetřujících pracovníků.
Například 17. dubna 1943 byl proveden noční výslech podezřelého V. G. Gromova (arch spis č. 10399, díl I, str. 237-238). Dne 24. května 1943 začal výslech ve 12.00 a pokračoval a přestávkami v 16.10 - 16.40, v 18.45-19.00. Výslech byl naposledy přerušen v 19.40 hodin. Neexistuje však žádný záznam o tom, kdy byl dokončen. Dne 8. června 1943 začal výslech v 9.50 hodin a skončil ve 20.05 hodin 9. června 1943. (Viz arch. sp. 10399, díl 1., str.250-259, 260-263, 269-275). Dne 10. června 1943 se výslech konal od 10 do 16 hodin 29 minut a 11. června 1943 od 10.25 do 16 hodin 40 minut (viz arch. sv. 10399, d 2, str. 279-281, 282-288).
Konfrontace mezi G. P. Počepcovem a V. G. Gromovem (17. června 1943) a M. J. Kulešovem a V. G. Gromovem (15. července 1943) vedl dotyčný starší poručík Státní bezpečnosti Dubok, který vedl předběžné vyšetřování bez zástupců prokuratury nebo jiných

pracovníků vyšetřovacího aparátu UNKVD (viz arch.sv. 10399, d. 1, s. 321-323, 323–327).
Za druhé, V. G. Gromov při takto vedeném vyšetřování obviňoval sebe i G. P. Počepcova, odvolával svou výpověď a znovu se k ní vracel.
Například při výslechu 26. května 1943 V. G. Gromov obvinil sebe a svého nevlastního syna, uvedl, že jako agent policie a německé rozvědky dostal za úkol pátrat po mládežnické organizaci.
„Při plnění úkolu německé rozvědky jsem se od svého syna dozvěděl o existenci podzemní mládežnické organizace a přinutil ho, aby její členy udal policii.“ (Arch. sv. 10399, d 1, str. 261). Po patnáctiminutové přestávce výslechu však na otázku: „Proč jste tak narychlo informoval policii o existenci podzemní organizace, aniž byste se svého syna podrobně zeptal na strukturu organizace a její členy? Chtěl jste se od německé rozvědky dočkat pochvaly a vděčnosti za svou aktivní činnost?“, V. G. Gromov odpověděl: „Ne, tak to není. Moje předchozí výpověď, že jsem byl policejním agentem a poté agentem německé rozvědky, byla nepravdivá. Svou výpovědí jsem se sám očernil.“
Když byly V. G. Gromovovi položeny další otázky, podal toto vysvětlení: „Když jsem při předchozích výsleších v Krasnodonu řekl, že nemám žádné spojení s policií a rozvědkou, vyšetřovatelé mi nevěřili. Proto jsem se rozhodl obvinit sám sebe a prohlásit, že jsem byl agentem německé rozvědky a krasnodonské policie.“
„…O zrádcovské činnosti nebylo co říci, a tak jsem, ačkoli jsem slíbil, že budu mluvit pravdu, pokračoval v usvědčování sebe sama.“
„…nebyl jsem agentem policie a německé rozvědky a nemám k tomu co říci.“
Po další patnáctiminutové přestávce v průběhu vyšetřování, kdy se přiznal k zradě Vlasti, nicméně V. G. Gromov prohlásil: „Nepřiznávám se k tomu, že jsem byl agentem německé rozvědky a zrazoval jsem jí komunisty a sovětské aktivisty, a také k tomu, že jsem spolu se svým synem zrazoval policii členy podzemní mládežnické organizace, protože jsem tuto zrádcovskou činnost nevykonával.“ (arch. d. 10399, d. I, s. 261-262, 263).
Poté, co se pod tlakem vyšetřování přiznal ke zradě Vlasti (arch. sv. 10399, d. 1, str. 209-275). V. G. Gromov také přiznal svůj podíl na podněcování G. P. Počepcova, aby udal mládežnickou organizaci policii (arch. sv. 10399, d. 1, str. 280, 294-294).

Právě pod tlakem vyšetřování napsal V. G. Gromov 15. července 1943 dopis národnímu komisaři Státní bezpečnosti (arch. sp. 10399, d.1, str.198-198), který odpovídal obsahu výpovědí zatčených v četných procesech 30. let. Na jednání vojenského soudu NKVD Luganské oblasti 16. srpna 1943 byly přečteny strana 298, 1.dílu (výpověď obžalovaného Gromova) a strana 299, 1.dílu (výslechový protokol obžalovaného Gromova ze 17. 7. 1943): „Svou výpověď nepopírám“, „Ano, je to moje výpověď, ale nepotvrzuji ji, protože je nepravdivá, podal jsem ji nedobrovolně“. (arch. sv. 10399, d. 2, s. 307). U téhož vojenského soudu V. G. Gromov opakovaně popřel svůj podíl na zradě mládežnického podzemí. „Neřekl jsem mu (tj. Počepcovovi), aby mládežnickou organizaci vydal policii“ (arch. sv. 10399, sv. 2, s. 305). „Pak jsem mu (tj. Počepcovovi) řekl, že o výpovědi podané na policii nic nevím…že by mě Počepcov neměl zatahovat do této špinavé záležitosti, tj. do zrady mládežnické organizace.“ (tamtéž, str.306“ „Do poloviny prosince 1942 jsem nevěděl, že existuje mládežnická organizace, že můj syn je jejím členem, neposkytl jsem mu žádnou pomoc v jeho práci, ani jsem mu o organizaci nic neřekl, s ničím se na mě neobrátil.“ (Tamtéž, s. 306) „Neřekl jsem mu (tj. Počepcovovi), aby vydal členy mládežnické organizace…“ (Tamtéž, s. 307.) „Neporadil jsem Počepcovovi, aby členy mládežnické organizace nahlásil na policii, vydal je z vlastní iniciativy“ (tamtéž, s. 314) „Nejsem agent německé rozvědky, nikdo mě nenaverboval, nebyl jsem ve spojení s policií. Výpověď, kterou jsem poskytl při předběžném vyšetřování, je smyšlená a neodpovídá skutečnosti. Když jsem mluvil pravdu, vyšetřovatel mi nevěřil a já se rozhodl předložit lži.“ (tamtéž, s. 315).

Ve svém posledním slově na zasedání vojenského tribunálu NKVD Luganské oblasti 17. srpna 1943 V. G. Gromov znovu prohlásil, že „na tragédii organizace Mladá garda nemám vinu“ (tamtéž, s. 321).

Přesto vojenský tribunál shledal V. G. Gromova vinným a odsoudil ho k nejvyššímu trestu – zastřelení s konfiskací majetku (tamtéž, s. 333, 334, 335, 336).

V tomto trestním spise se nachází žádost o milost, kterou V. G. Gromov adresoval prezidiu Nejvyššího sovětu SSSR ze dne 19. srpna 1943. Gromov se v ní hájí tím, že je nevinen, domnívá se, že ho očernil G. P. Počepcov, že rozsudek je příliš přísný a trest neodpovídá trestnému činu, a uvádí, že materiál uvedený v průběhu předběžného vyšetřování je jeho vlastním očerněním. Kromě toho V. G. Gromov

prohlásil, že nikdy nebyl nepřítelem Sovětské Vlasti, je pravým sovětským občanem a nemůže být společensky nebezpečný… (tamtéž, str..345).
Za třetí, V. G. Gromov se o údajném zrádném dopise předloženém policii prostřednictvím Žukova dozvěděl od samotného G. P. Počepcova (tamtéž, svazek 1., s. 245, 259, 261, 261, 280, 322, 323).
Za čtvrté, z výpovědi V. G. Gromova vyplývá, že krasnodonská policie chtěla G. P. Počepcova zatknout jako člena podzemní organizace, a ne ho předvolat na policii jako provokatéra. „V noci, jak už jsem ukázal, přišel Sulikovskij do bytu a ptal se po synovi, ale ten tam nebyl. Požádal, aby syn dostavil na policii do 10 hodin, a pohrozil, že v opačném případě mě a mou ženu zatkne. Když jsem druhý den ráno odcházel, syn nebyl doma, a když jsem přišel z práce, manželka mi řekla, že jakmile se syn vrátil, okamžitě ho zatkla policie… Dokonce když tam byl ten večer Sulikovskij, řekl, že se mu syn musí hlásit ohledně vzkazu, který napsal Žukovovi. Zajímalo mě, proč Žukovovi, a ne policii…“ (arch. sv. 10399, díl I, str.280).
Ale na jednání vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti 16. srpna 1943 V. G. Gromov vypovídal: „4. nebo 5. ledna v noci ke mně přišla policie, provedla prohlídku a ptala se, kde je syn Počepcov. Odpověděl jsem, že šel vyměnit chleba. Náčelník policie řekl, že se syn se má zítra dostavit na policii, a poznamenal: ‚Ví, o co jde.‘“ (sp. 10399, sv. 2, str. 306).
Z výpovědí svědků (jak bylo uvedeno výše: viz archiv sv.26499, str.171, 172, 173) vyplývá, že v noci ze 4. na 5. ledna 1943 byla zatčena skupina příslušníků podzemí, jejímž členem byl i G. P. Počepcov. Jen jeho nepřítomnost doma oddálila zatčení o několik hodin.

Žukov Dmitrij Markovič
Žukov Dmitrij Markovič Narozen v roce 1903 v Lisičansku, Ukrajinec, vysokoškolské vzdělání, báňský inženýr, během dočasné okupace Ukrajiny hitlerovci pracoval jako hlavní inženýr šachty č.1-bis v Krasnodonu v Luganské oblasti a v šachtě Kalinin v Gorlovském okrese v Doněcké oblasti. Byl zatčen 25. 9. 1943 a odsouzen 27. 5. 1944 vojenským tribunálem vojsk NKVD Luganské oblasti podle čl. 54-1 „a“ trestního zákoníku SSSR k 15 letům odnětí svobody, trest si odpykával ve Vorkutlagu: Komi ASSR, Vorkuta, p/s 175-5, propuštěn 25. 9. 1954, 17. prosince 1956 bylo

jeho odsouzení zahlazeno, žil v Lisičansku, pracoval jako zástupce vedoucího strojírenského oddělení trustu „Lisičanskugol", zemřel 12. listopadu 1985.

D. M. Žukov byl zatčen 25. září 1943 v Kalininsku Gorlovským MO NKVD Doněcké oblasti. V zatykači bylo uvedeno, že vydal německým úřadům členy mládežnické organizace „Mladá garda" (sp.6606, s.31).

To bylo založeno na výňatku z výpovědi bývalého vyšetřovatele krasnodonské policie M. J. Kulešova z 28. května 1943, podle nějž D. M. Žukov obdržel od G. P. Počepcova prohlášení o podzemní mládežnické organizaci „Mladá garda" a že o ní informoval policii (spis 6606, str. 15).

Při výslechu 16. října 1943 D. M. Žukov vypověděl:

„Nepřiznávám se k tomu, že jsem obdržel prohlášení o existenci podzemní mládežnické organizace ‚Mladá garda' v Krasnodonu." (arch. sp. 6606, str. 16).

Při výslechu 24. října 1943 D. M. Žukovovi přečetli výpověď M. J. Kulešova z 28. května 1943, k níž Žukov uvedl: „Výpověď svědka Kulešova nepotvrzuji, protože Počepcova vůbec neznám a o podzemní mládežnické organizaci ‚Mladá garda' v Krasnodonu se ke mně žádné informace nedostaly…" (arch. sp. 6606, str.23).

Skutečnost, že se D. M. Žukov a G. P. Počepcov neznali, potvrdil sám Počepcov 8. dubna 1943: „Žukova jsem neznal. Znal jsem ho jen jako vedoucího šachty. Nevím nic o tom, zda měl Žukov nějaké spojení s policií. Napsal jsem výpověď, kterou měl předat policii jako vedoucí šachty v oblasti, kde jsem bydlel." (Arch. s. 10399, d. 2, s.26).

Archivní trestní spis 6606 obsahuje výpověď a prohlášení svědkyně E. F. Chmelevcovové pro orgány NKVD (viz str. 39-39, 56). Nemohou však sloužit jako důkaz, protože se opírají o údajné prohlášení občanky A. K. Rymarevové, která s případem neměla nic společného, a o obecné zvěsti, které v té době kolovaly v Krasnodonu o zradě D. M. Žukova a G. P. Počepcova po procesu a zastřelení M. J. Kulešova, V. G. Gromova a G. P. Počepcova, a kromě toho A. K. Rymarevová v té době nebyla předvolána a vyslechnuta. Sama E. F. Chmelevcovová se k vojenskému soudu jako svědkyně nedostavila a nevypovídala (spis č. 6606, str. 79).

V obžalobě z 2. února 1944, v níž byl D. M. Žukov obviněn z trestných činů podle článku 54-1 „a" trestního zákoníku USSR, se bez důkazů tvrdilo, že D. M. Žukov měl styky s německými trestnými oddíly

a v lednu 1943 předal policii Počepcovovu výpověď, na jejímž základě byli členové organizace zatčeni a zahynuli, a předložilo se i vyjádření svědků: Kulešova a Chmelevcovové (arch. spis 6606, str. 61–62).
Dne 27. května 1944 se D. M. Žukov na jednání vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti ve městě Lugansk částečně přiznal, a to k tomu, že během okupace měl na starosti uhelný průmysl.
Svědek M. F. Šulika při stejném slyšení vysvětlil, že neví o tom, že Žukov pátrá po členech ‚Mladé gardy'. Jak bylo uvedeno výše, svědkyně E. F. Chmelevcová se k vojenskému soudu vůbec nedostavila. Sám D. M. Žukov na otázky položené vojenskému soudu odpověděl: „Udání na členy ‚Mladé gardy' jsem nepodal" (arch. sp. 6606, s. 83).
Ve své posledním slově D. M. Žukov uvedl: „Svědkové mě pomlouvají, a hlavní důvod, proč mě svědkové promlouvají, je ten, že nerozumí systému práce za německé okupace. Nezradil jsem nikoho z komunistů, nemohl jsem se stát zrádcem Vlasti jak svým původem, tak svým postavením." (Arch. sv. 6606, l. 84).
Ve vyneseném rozsudku nebyl Žukov obviněn ze zrady podzemní komsomolsko-mládežnické organizace ‚Mladá garda'. V roce 1956 byl na základě rozhodnutí vojenského soudu Kyjevského vojenského okruhu, který neprokázal jeho vinu, M. M. Žukovovi snížen trest a poté bylo odsouzení zrušeno (spis č. 6606, str. 108-109, 122).
V oficiálním rozhovoru s důstojníky KGB D. M. Žukov, jeho žena Alexandra Vasiljevna a dcera Věra uvedli, že prohlášení G. P. Počepcova neviděly a ten je žádné z nich ho nepředal. D. M. Žukov nepředal zrádné prohlášení G. P. Počepcova policii.
Materiály archivního vyšetřovacího spisu 6606 tedy nepotvrzují verzi o zradě G. P. Počepcova, který údajně předal policii vzkaz prostřednictvím D. M. Žukova a udal všechny jemu známé členy podzemní organizace. Naopak, z těchto materiálů vyplývá, že Počepcov během vyšetřování očerňoval sebe i další osoby.

Černyšev Ivan Timofejevič
Černyšev Ivan Timofejevič, narozen v roce 1922 v Krasnodonu, Rus, dělnického původu, elektromontér, středoškolské vzdělání, pracující důchodce, bydlí v Kyjevě, ul. Tyčinové 26, byt 100, tel. 550-44-98.
Černyšev I.T. je účastníkem Velké vlastenecké války, má vyznamenání, v letech 1942-1943 žil na dočasně okupovaném území

v Krasnodonu, byl v zajetí, uprchl, v roce 1943 byl zatčen NKVD pro podezření ze zločinů podle článku 54-1 „b“[222] TZ USSR. Dne 18. srpna 1943 byl rozhodnutím vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti propuštěn z vazby. V roce 1946 byl odsouzen na 3 roky nucených prací za nelegální skladování zbraní, trest si měl odpykat v Kyjevě.

20. března 1943 při výslechu v krasnodonském OO NKVD Počepcov vypověděl, že 5. ledna 1943 udal náčelníkovi policie Sulikovskému. I. T. Černyševa, který ho údajně verboval do partyzánského oddílu (arch. spis 10399, sv. 2, s. 17), a že jeho, G. P. Počepcova, údajně 7. ledna 1943 v 10 hodin vyslýchal vyšetřovatel M. J. Kulešov (arch. sp.10399, sv.2, str.18), kterému také vypověděl, že ho do partyzánského oddílu verboval I. T. Černyšev.

Dne 3. dubna 1943 na Krasnodonském OO NKVD poručíkovi státní bezpečnosti Gračevovi svědek G. P. Počepcov vypověděl, že se s I. T. Černyševem setkal teprve 6. ledna 1943 při výslechu u vyšetřovatele M. K. Kulešova a že údajně řekl M. J. Kulešovovi, že jeho, Počepcova, verboval do partyzánského oddílu I. T. Černyšev a že se po dlouhém zapírání přiznal (spis č. 10399, sv. 2, l. 24).

Dne 8. dubna 1943 majorovi Státní bezpečnosti Alexandrovovi G. P. Počepcov rovněž potvrdil, že udal policii I. T. Černyševa a vypověděl, že je jmenovitě M. J. Kulešov, konfrontoval na policii (arch. dok. 10399, sv. 2, str. 28). Je nápadné, že tento výslechový protokol G. P. Počepcova byl napsán dvěma různými písmy a že list 3-4 byl nejen napsán jinou rukou, ale také na papíře jiné barvy. Chybí také nezbytné „záhlaví“ protokolu: kdo jej vedl, kdo jej zformuloval, čas a místo výslechu.

Dne 14. května 1943 G. P. Počepcov opět potvrdil majoru Alexandrovovi, že jeho konfrontaci na policii 7. ledna 1943 s I. T. Černyševem provedl M. J. Kulešov a že obvinil Černyševa, že se ho snažil naverbovat do partyzánského oddílu.

Na prvním zasedání vojenského tribunálu vojsk NKVD 15. srpna 1943 G. P. Počepcov uvedl, že 4. ledna 1943 podal na policii výpověď proti I. T. Černyševovi (arch. v. 10399, sv. 2, str. 303). Je však nepravděpodobné, že by tak mohl učinit, protože 4. 1. 43 v Krasnodonu nebyl a ani tam nenocoval (viz arch. sp.10399, sv. 2, str. .304).

[222] Zrada vlasti vojákem, hrozil trest smrti, nemluvě o konfiskaci majetku

Jak vidíme, výpověď G. P. Počepcova se sice vcelku shoduje, ale v detailech se neshoduje a je v rozporu s výpovědí I. T. Černyševa.
Například 28. června 1943 při výslechu ve Starobělsku I. T. Černyšev poté, co G. P. Počepcova kladně charakterizoval, uvedl, že byl zatčen policií 6. ledna 1943 v jednu hodinu ráno. Ve dnech 7. a 8. ledna byl při policejním výslechu zbit, ale nepřiznal se. Dne 8. ledna 1943 byla provedena konfrontace mezi ním, I. T. Černyševem, a G. P. Počepcovem, kterou nevedl Kulešov, ale policejní vyšetřovatel Čerenkov. Při této konfrontaci G. P. Počepcov podle své výpovědi co nejpodrobněji vyprávěl o pokusu I. T. Černyševa naverbovat ho do partyzánského oddílu. Ze strachu před smrtí potvrdil I. T. Černyšev tuto výpověď policejnímu vyšetřovateli (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 148). Tuto výpověď potvrdil I. T. Černyšev na zasedání vojenského tribunálu NKVD Luganské oblasti 15. srpna 1943 v Krasnodonu: „Nepamatuji si, kterého dne v lednu tohoto roku mě Solikovskij znovu předvolal k výslechu. Já jsem se nepřiznal. Byl však předvolán Počepcov, který mě konfrontoval a uvedl, že jsem ho 3. ledna 1943 naverboval do partyzánského oddílu, že mám zbraně a navrhl jsem, aby v případě ústupu Němců spočítal všechna vozidla, tanky a děla a informoval o tom jednotky Rudé armády. Nejprve jsem řekl, že Počepcov nemluví pravdu, ale pak jsem jeho výpověď potvrdil, protože jsem chtěl být propuštěn z vazby.“ (Arch. sp. 10399, sv. 2, str. 301). Při výslechu před vojenským tribunálem I. T. Černyšev svou výpověď doplnil: „V době jedné konfrontace s Počepcovem na policii byli Solikovskij a Čerenkov.“ (arch. sp. 10399, sv. 2, str.302.)
Jak vidíme, nečekaný „výpadek“ paměti I. T. Černyševa ohledně data konfrontace s G. P. Počepcovem neměl vliv na to hlavní: kdo ji vedl. A zde se výpovědi I. T. Černyševa a G. P. Počepcova rozcházejí.
Dne 29. června 1991 v oficiálním rozhovoru s členem komise oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti V. F. Semistjagou I. T. Černyšev vypověděl, že on, I. T. Černyšev a G. P. Počepcov nikdy neměli žádné konfrontace na policejní stanici v Krasnodonu, v Krasnodonském oblastním NKVD ani ve vyšetřovacím oddělení republikového oddělení NKVD ve Starobělsku. Ani s M. J. Kulešovem nikdy nebyl konfrontován.
I. T. Černyševovi byla přečtena Počepcovova výpověď z 3. dubna 1943 (viz spis č. 10399, svazek 2, str. 24). Nepotvrdil ji však. Černyšev nepotvrdil ani výpověď G. P. Počepcova, že byli

konfrontováni s M. J. Kulešovem. Nepotvrdil ani svou výpověď, že konfrontaci provedl policejní vyšetřovatel Čerenkov.
Současně I. T. Černyšev vypověděl, že se ho na policii nikdo nikdy neptal na jeho rozhovor s G. P. Počepcovem v hodinářství 3. ledna 1943 o nutnosti pomoci Rudé armádě a přidat se k partyzánům. Navíc nepožádal G. P. Počepcova, aby spočítal děla, tanky a vozidla Němců a Rumunů při jejich ústupu, protože to udělal sám a tyto údaje si uložil do paměti a ani si je nezapsal. Pokud jde o zradu G. P. Počepcova, není si tím jist, protože mladogvardějci i on sám ho považovali za zrádce jen na základě toho, že G. P. Počepcov nebyl zatčen policií, i když ani toto tvrzení neodpovídá skutečnosti.
Na otázky, které mu byly položeny, I. T. Černyšev vypověděl, že vůči němu a dalším zatčeným v tomto trestním případu 10399 v orgánech NKVD byly použity prostředky fyzického a morálního nátlaku. Protokol o výslechu podezřelým nepředčítali, nenechali je, aby si ho sami přečetli, a pouze označili místo, kde se má podepsat.
Po vynesení rozsudku vojenským tribunálem vojsk NKVD Luganské oblasti musel I. T. Černyšev podepsat závazek, že neprozradí, co se s ním dělo během věznění v Krasnodonu a Starobělsku. Kromě toho byl až do roku 1963 nucen spolupracovat s NKGB na základě dokumentů, které byly vypracovány ve Starobělsku na republikovém oddělení NKVD-NKGB.
Navíc analýza záznamů o výsleších I. T. Černyševa v různých letech a jeho osobní výpověď před komisí Svazu mládeže Luganské oblasti naznačují, že vyšetřovatelé NKVD ve Starobělsku shromažďovali kompromitující materiály na zemřelé vůdce krasnodonského podzemního hnutí V. Treťjakeviče a I. Zemnuchova (viz archivní sp. 10399, sv. 2, str..155-156).
V archivním spise 26518, sv. 2, str. 178-180 o obvinění policisty I. I. Mělnikova z trestných činů se nachází výpověď I. T. Černyševa z 11. června 1965, v níž se uvádí přesně opačné svědectví než 10. července 1943 o V. Treťjakevičovi a I. Zemnuchovovi.
29. června 1991 před komisí oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti I. T. Černyšev prohlásil, že jeho výpověď z 10. července 1943 neodpovídá skutečnosti, že takovou výpověď inspektorům NKVD neposkytl a nedokáže vysvětlit, jak se objevila v trestním spisu č. 10399.
Dne 26. května 1992 I. T. Černyšev této komisi dodatečně vysvětlil, že byl donucen svědčit proti G. P. Počepcovovi a že G. P. Počepcov

nesměl během vojenského soudu v Krasnodonu vypovídat jinak než podle soudních dokumentů.
Také další svědci vypověděli, že po G. P. Počepcovovi bylo požadováno, aby říkal to, co je napsáno v soudních dokumentech, a že na něj během soudního řízení křičeli. Zejména R. M. Samochinová, členka předsednictva Krasnodonského NS KP(b) Ukrajiny v roce 1943. Z výpovědi I. T. Černyševa tedy vyplývá, že trestní řízení proti G. P. Počepcovovi, V. G. Gromovovi a M. J. Kulešovovi bylo vyšetřovateli NKVD vykonstruováno záměrně. To vedlo ke obviňování a sebeobviňování osob zapojených do případu.

Retivov Grigorij Semjonovič

Retivov Grigorij Semjonovič, narozen v roce 1895 v obci Luganské, Orlovský okres, Rostovská oblast, Rus, bezpartijní, vzdělání 5 tříd, v roce 1940 souzen podle článku 99 trestního zákoníku USSR, pracoval jako pomocník náčelníka dolu č.19, bývalý policista, od února 1943 do května 1945 sloužil v německé armádě, zatčen 23. srpna 1946 Krasnodarským OO MGB, odsouzen 22. října 1946 vojenským tribunálem vojsk MGB Luganské oblasti podle článku 54-1 „a“ trestního zákoníku SSSR.

Ve spisu 8136, str. 41-42 jsou výpovědi V. G. Gromova a M. J. Kulešova, na jejichž základě byl G. S. Retivov odsouzen. A v archivním spisu 10399, sv. 2. str..268 je posudek od purkmistra okresního úřadu na Retivova G. S. - důstojníka krasnodonské policie, hodného zastávat odpovědné funkce v policii. Vzhledem k tomu, že Retivov G. S. byl suspendován z policejní práce, požádal purkmistr velitele četnictva v Juzovce (Doněck), aby ho výjimečně ponechal ve službě u policie v Krasnodonu.
Důvodem propuštění Retivova G. S. od policie byl dopis krasnodonské policii, který zaslali komunisté v Krasnodonu. Mezi signatáři tohoto dopisu byl i V. G. Gromov. Tento dopis napsal V. G. Gromov proti Retivovovi G. S. jako zločinci, nikoliv jako komunistovi (viz arch. sp.10399, svazek 1, str. 238–239, 261; sv. 2, str. 300, 305, 306, 307, 315, 321, 345). Vojenský tribunál však bez důkazů obvinil V. G. Gromova ze zrady a vydání komunistů, včetně G. S. Retivova, policii (viz arch. sv. 10399, sv. 2, str. 334).
V obžalobě byl Gromov V. G. obviněn ze smrti komunistů Vinokurova, Fomina a dalších (viz arch. sp. 10399, sv. 2, l. 280-281).

Tato obvinění jsou však rovněž nepodložená a vyvrácená dokumentací.
Například manželka V. T. Vinokurova – náčelníka vojenského oddělení Krasnodonského OV KS(b) Ukrajiny E. S. Vinokurovová 25. 6. 1944 osobně napsala dopis generálplukovníku Ščerbakovovi, náčelníkovi GPUR RKKA[223], s žádostí o materiální pomoc a poskytla konkrétní údaje popírající podíl V. G. Gromova na smrti G. T. Vinokurova (viz Luganský státní archiv – GALO, f. 199, op. I, spis 49, str. 81–82).
Rodina V. G. Gromova - G. P. Počepcova byla navíc stejně jako mnoho rodin komunistů a komsomolců pronásledována krasnodonskou policií, která zabavovala nábytek a vybavení bytu. Na to poukázala M. A. Gromovová (viz arch. sp. 21813 s. 15). Je samozřejmě logické, že policie by tak výjimečně neučinila v případě osob, které s ní spolupracovaly.
Pečlivé čtení všech výše uvedených dokumentů ukazuje, že ve výpovědích Gromova, Počepcova, Kulešova a Černyševa, podezřelých z trestných činů, existují další rozpory, které vyvolávají oprávněné otázky a vyžadují řešení.
Například při výslechu se G. P. Počepcov v Krasnodonu přiznal k obvinění, které mu bylo vzneseno: „Byl jsem stálým policejním agentem a udal jsem podzemní komsomolskou organizaci ‚Kladivo' a podzemní partyzánskou skupinu ‚Mladá garda' (viz arch. sp. 10399, sv. 2, str. 22). Nicméně 9. července 1943 ve Starobělsku prohlásil: „Naše skupina se jmenovala ‚Kladivo'. Nevím, jak se celá organizace jmenovala jako celek, protože mi o tom nikdo neřekl (tamtéž, str. 111). G. P. Počepcov nepotvrdil ani výpověď M.J. Kulešovova ze 7. března 1943. (Viz dokument 10399, svazek 1, str. 17), že měl údajně konfrontaci s A. Popovem. Tak 14. června 1943 G. P. Počepcov vypověděl: „S Anatolijem Popovem jsem neměl policejní konfrontaci. S Černyševem jsem měl jen jednu konfrontaci." (Arch. sp. 10399, sv. 2, l. 107). I. T. Černyšev zase před komisí oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti vypověděl, že se s G. P. Počepcovem neměl konfrontaci ani na policii, ani v NKVD (viz xerokopii).
Svědectví G. P. Počepcova a M. J. Kulešova o výslechu u policejního náčelníka Sulikovského se neshoduje v detailech. Dne 14. května 1943 Počepcov vypověděl, že byl 5. ledna 1943 po šesté hodině

[223] Hlavní politické vedení Dělnicko-rolnické Rudé armády

předvolán k výslechu. Sulikovskij „vytáhl z aktovky mé prohlášení Žukovovi, přečetl si ho a zeptal se mě, jestli jsem ho napsal já“ (arch. spis č. 10399, sv. 2, s. 93).
Při výslechu 22. května 1943 M.J. Kulešov vypovídal jinak. Šlo o to, že Sulikovskij se asi 3. ledna 1943 v jeho přítomnosti zeptal G. P. Počepcova, zda výpověď, která ležela na stole, patří jemu (arch. sp. 10399, sv. 1, str. 59). A dále, M.J. Kulešov vypověděl, že výpověď G. P. Počepcova vytáhl Sulikovskij z kapsy saka a tam ji také schoval (viz tamtéž, svazek I, str. 82). Poté, co dostal od Počepcova kladnou odpověď, začal ho Sulikovskij vyslýchat.
Ve své další výpovědi však M.J. Kulešov vypověděl, že Sulikovskij nevyslechl G. P. Počepcova, ale zavolal k výslechu vyšetřovatele Didika. Didik zase Počepcova poslal do cely (arch. dok. 10399, sv. 1, l. 60-61). Ve své výpovědi však dále M. J. Kulešov vypověděl, že s Didikem podrobně vyslýchal G. P. Počepcova a teprve poté ho zavřel do cely (arch. d. 10399, sv. 1, s. 82).
Dále M. J. Kulešov vypověděl, že 4. ledna 1943 G. P. Počepcov souhlasil s provedením úkolu od Sulikovského. Úkolem bylo pod záminkou sběru slunečnicových semen odejít na chutor Raspypnoe a zjistit místo pobytu velitele partyzánského oddílu N. V. Čerňavského (tamtéž, s. 83). G. P. Počepcov však toto svědectví nepotvrdil (viz arch. sp. 10399, sv. 2, l. 244, 304 sv.). Noc na 4. ledna strávil na chutoru Lipovém (arch. sp. 10399, sv. 2, str. 304) a nemohl být na policejní stanici. To potvrzují svědci Titov V. G. a Markov T. I. (arch. sp.10399, sv. 2, str. 317, 318). Z inspekčních materiálů NKGB Krasnodonského a Tarasovského okresu (Rostovská oblast) navíc víme, že I. V. Čerňavskij žil během okupace v obci Miťakinskaja v Rostovské oblasti a nevelel partyzánskému oddílu (Státní archiv Luganské oblasti, f. 1720, op. 1, sp.75, s. 146, 170, 171, 172, 173). Proto ho policie s největší pravděpodobností neznala. Nicméně v roce 1943 N. I. Čerňavskij pracoval jako vojenský inspektor Krasnodonského okresu KS(b) Ukrajiny a byl komisařem záložní partyzánské skupiny „Bouře“ (viz Státní archiv Luganské oblasti, fond 1790, op. 1, sp 169, str. 1, 5, 18, 31-32, 75-76), což se v tomto případě se zdaleka nejeví jako náhoda.
Za důkaz v této trestní věci nelze považovat ani výstřižky z deníků Sovětská Ukrajina (13. 6., 2. 9., 37. 7. 1943), Vorošilovgradská pravda (11. 4. 1943) a Izvěstija (27. 5. 1943), které vyšetřovatel Dubok

připojil k případu jako věcný důkaz 20. 7. 1943 (sp. 10399, sv. 2, s. 190).
Analýza protokolu ze soudního jednání vojenského tribunálu vojsk NKVD Luganské oblasti v Krasnodonu ukázala, že M. J. Kulešov a V. G. Gromov byli ochotni vypovídat před soudem, ale nepřiznali vinu za předložená obvinění a záhubu „Mladé gardy“ (viz arch. sp. 10399, sv. 2, s. 300). G. P. Počepcov a I. T. Černyšev však vinu přiznali, načež vojenský soud změnil proces a vedl jej jiným postupem: Počepcov, Černyšev, Gromov, Kulešov (tamže). Nepravdivé výpovědi G. P. Počepcova a I. T. Černyševa předurčily celý další průběh procesu. Kromě toho nebyl ztotožněn a vyslechnut A. A. Dikov (viz arch. sp. 21014) jako svědek a jeden z obžalovaných v této věci.
Všechny výše uvedené rozpory vyplývající z analýzy uvedených dokumentů tedy vyžadují vysvětlení, které je možné pouze na základě důkladné analýzy a zkoumání ze strany orgánů činných v trestním řízení. Předběžné vyšetřování, které provedla zvláštní komise oblastního Svazu mládeže Luganské oblasti, však ukazuje, že zrada podzemní organizace „Mladá garda“ je známa pouze na základě výpovědi samotného G. P. Počepcova.
Svědectví M. J. Kulešova a další svědci neusvědčují G. P. Počepcova ze zrady. Při vyšetřování nebyly nalezeny žádné usvědčující důkazy o zradě G. P. Počepcova a V. G. Gromova. S největší pravděpodobností v roce 1943 orgány NKVD plnily společenskou objednávku existujícího systému, která vedla k vykonstruování trestního případu č. 10399. Skutečné příčiny konce krasnodonské antifašistické komsomolsko – mládežnické organizace „Mladá garda“ se orgánům činným v trestním řízení dosud nepodařilo zjistit.
РГАСПИ Ф-100, оп-1, д-38
http://www.molodguard.ru/doc187.htm

Báseň, kterou napsal Michail Kulešov před popravou

Originál:

Михаил Кулешов: "К маме"

Любимой жене Оле и детям Вале и Юле этот стих посвящаю.

О мать моя, родная мама,
Зачем меня ты родила?
Зачем лелеяла, ласкала?
Теперь совсем навек ушла...

Ушла в холодную могилу
Ты в ней нашла душе покой...
И скоро я, твой сын любимый,
Прилягу рядышком с тобой.

Хотел пожить ещё немного
Но в моей жизни счастья нет.
Всегда бурлит в душе тревога
Противен стал мне белый свет.

Я сердцу не найду покоя
Стал телом хил и духом слаб
Опутан наглой клеветою
У лжи я стал покорный раб

О мать моя, родная мама!
К тебе иду я на покой
Сомкнись зияющая яма!
Сырой землей меня прикрой.

Прощай жена! Прощайте дети!
Прошу: не плачьте обо мне.
Вся жизнь моя на белом свете
Прошла как в буре и огне.

М. Кулешов
http://molodguard.ru/doc80.htm

Podstročnik:

Michail Kulešov: Mámě
Věnuji tyto verše milované ženě Olje a dětem Valje a Julje

Ach matko, drahá matko,
Proč jsi mě porodila?
Proč jsi mě hýčkala, laskala?
Teď jsi mi navěky odešla.

Odešla jsi do chladného hrobu,
Našla jsi v duši klid…
A brzy já, tvůj milovaný syn,
Budu ležet vedle tebe.

Chtěl jsem žít o něco déle
Ale v mém životě není štěstí.
Pořád mou duši svírá úzkost
Zprotivilo se mi bílé světlo.

Nenacházím v duši klid
Zeslábl jsem na těle i na duchu
Zapletený do drzé pomluvy
Stal jsem se poslušným otrokem lži.

Ach matko, drahá mámo!
K tobě jdu najít klid,
Ať se zavře zející jáma!
Přikryj mě vlhkou zemí.

Sbohem ženo! Sbohem děti!
Prosím: neplačte pro mě.
Celý můj život v bílém světle
Prošel jak v bouři a ohni.

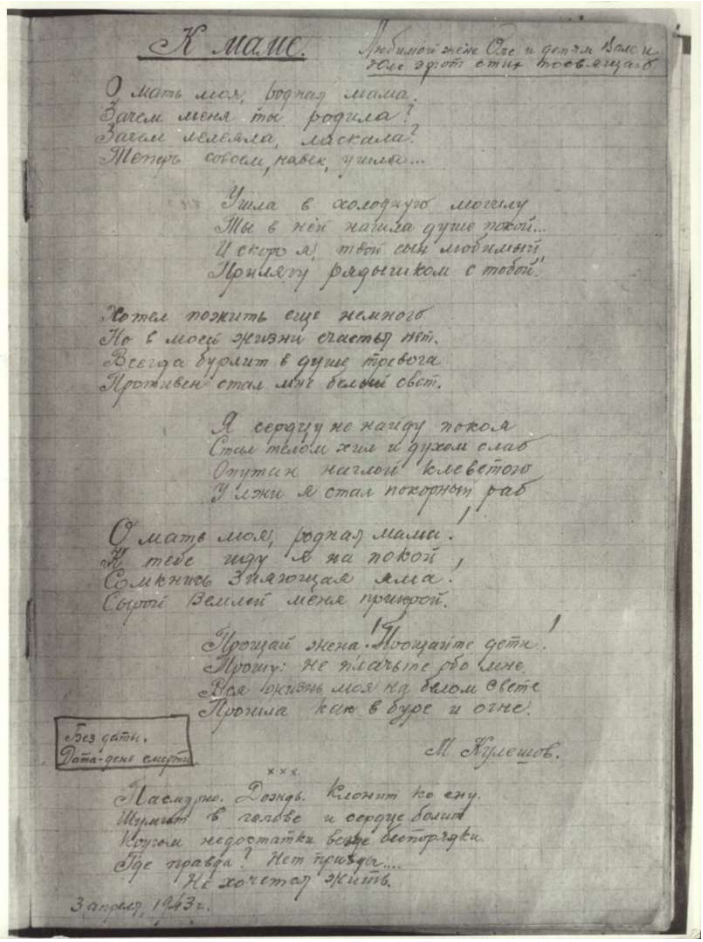

К маме.

Любимой жене Оле и детям Воле и Юле этот стих посвящаю

О мать моя, родная мама.
Зачем меня ты родила?
Зачем лелеяла, ласкала?
Теперь совсем, навек, ушла...

Ушла в холодную могилу
Ты в ней нашла душе покой...
И скоро я, твой сын любимый,
Прилягу рядышком с тобой.

Хотел пожить еще немного
Но в моей жизни счастья нет.
Всегда бурлит в душе тревога
Противен стал мне белый свет.

Я сердцу не найду покоя
Стал телом хил и духом слаб
Опутан наглой клеветою
У лжи я стал покорный раб

О мать моя, родная мама!
К тебе иду я на покой,
Сомкнись зияющая яма!
Сырой Землей меня прикрой.

Прощай жена! Прощайте дети!
Прошу: не плачьте обо мне.
Вся жизнь моя на белом свете
Прошла как в буре и огне.

Без дети.
Дата-день смерти

М. Кулешов.

×××

Пасмурно. Дождь. Клонит ко сну.
Шумит в голове и сердце болит
Кругом недостатки везде беспорядки.
Где правда? Нет правды....
Не хочется жить.

3 апреля 1943 г.

Příběh Olgy Ljadské

Svědectví zadržené Olgy Alexandrovny Ljadské

Kopie z kopie
Protokol výslechu
3. dubna 1943

Otázka: Vaše trvalé bydliště?
Odpověď: Do 9. srpna 1942 jsem bydlela a chodila na střední školu v Krasnodonu, Vorošilovgradská oblast, poté jsem se přestěhovala do chutoru Taraspolje, Novosvětlovský okres, Vorošilovgradská oblast, kde žiji nyní.
Otázka: Co bylo příčinou vašeho přestěhování z Krasnodonu do chutoru Taraspolje?
Odpověď: Vzhledem ke stažení jednotek Rudé armády na nové obranné linie a přechodu Krasnodonu do rukou nepřítele, jsme byly ve velmi obtížné materiální situaci. K tomu je třeba připočíst i odchod mého otce spolu s ustupujícími jednotkami Rudé armády. Proto jsme se rozhodly přestěhovat do chutoru Taraspolje kde jsme pracovaly v sovchozu a kde jsme měly příbuzné našeho otce. Ani já, ani moje matka jsme nesledovaly žádný jiný cíl.
Otázka: Přišla později jste z chutoru Taraspolje do Krasnodonu?
Odpověď: Od doby, kdy jsem přišla bydlet do chutoru Taraspolje, tj. od 9. srpna 1942, jsem Krasnodon navštívila čtyřikrát při různých příležitostech.
Otázka: Za jakým účelem a kdy jste navštívila Krasnodon?
Odpověď: Poprvé jsem přišla do Krasnodonu 16. srpna 1942, abych na zahradě okopala brambory. Večer téhož dne jsem se vrátila domů. Během tohoto dne jsem se v Krasnodonu setkala s těmito osobami: Maščenko Taisou Michajlovnou, která mi pomáhala kopat brambory. Před odjezdem domů jsem navštívila Orlova Valentina a Izvarina Fjodoroviče, od kterých jsem si vzala uměleckou literaturu.
Podruhé jsem se do Krasnodonu vypravila v posledních zářijových dnech. 1942 za účelem zábavy. Pobývala jsem u Maščenko Taisy, u které jsem přenocovala, a druhý den ráno jsem se vrátila domů. Když jsem byla v Krasnodonu, během dne jsem šla s Maščenko Taisou do města a potkal jsem Nikolajenka Vladimíra, obyvatele Krasnodonu, který se mě zeptal, „jestli jsou v místě mého bydliště partyzáni?“ Na to jsem odpověděla, že jsou, ale jsou daleko. Když se

mně zeptal, jestli jsem pomáhala nějakým partyzánům, dostal ode mě odpověď, že ne, protože jsem se nemohla rozhodnout nechat matku samotnou. Zde mě také informoval, že pokud by se jednotky Rudé armády blížily k městu Krasnodon, bylo by dobré mít zbraně. Ať se však snažil najít zbraň „nagan“ sebevíc, nedařilo se mu to. Za jakým účelem mi to řekl, nemohu říci, protože z jeho strany nepřišla žádná nabídka, abych se připojila k partyzánskému oddílu.[224]
Potřetí jsem navštívila Krasnodon 7. listopadu 1942 se svou matkou. Přišly jsme si vyzvednout zbytek našich domácích věcí. 8. listopadu 1942 jsem navštívila byt Maščenko Taisy s prosbou, aby předala osobní dopis antifašistického charakteru, který jsem napsala Orlovovi Valentinovi. Když jsem se vrátila k matce, Maščenko Taisa mi cestou řekla, že nad Vorošilovovou školou byla v noci vyvěšena rudá vlajka, a zároveň mi vysvětlila, že to bylo dílo našich soudruhů Safonova Stěpana Stěpanoviče a ještě jednoho (jehož jméno neřekla). Zde mě také požádala, abych o tom nikomu neříkala. Na mou otázku, jak mohla tak malá skupina lidí jednat, když mohli rychle pohořet, mi Maščenko Taisa řekla, že to byli organizovaní lidé a že Safonov byl ve spojení s partyzánským oddílem Čerňavského. Ten den jsem s Maščenko Taisou už nemluvila.
Počtvrté jsem navštívila Krasnodon 4. ledna 1943, ale ne z vlastní vůle, nýbrž proto, že jsem byla zatčena okresním policejním oddělením v Krasnodonu.
Otázka: Jaký byl důvod vašeho zatčení krasnodonskou policií?
Odpověď: Po svém zatčení jsem byla obviněna z členství v mládežnické stranické skupině „Mladá garda“. V podstatě, jak jsem pochopila z průběhu případu, mě využili výhradně k odhalení členů této partyzánské skupiny, což se jim podařilo, jak jsem uvedla ve své osobní písemné výpovědi.

II.

Otázka: Vyprávějte o tom podrobně?
Odpověď: Zástupce policejního náčelníka Zacharov přišel do chutoru Tarasovka, kde jsem v té době pobývala, 4. ledna 1943 s policistou jménem Poljakov. Během rozhovoru, poté co se přesvědčil o mé osobě, se zajímal, zda znám obyvatelku Krasnodonu Maščenko Antoninu a zda jsem se podílela na výrobě letáků, na což jsem

[224] Tohle vypadá jako provokace (M.P.)

odpověděla, že Maščenko Antoninu znám velmi dobře. Co se týče letáků, nikdy jsem je nešířila, natož abych je psala.
Poté, co mě požádali, abych je následovala, jsme ještě téhož dne dorazili do obce Krasnodon a umístili se na policejní stanici. Zde se začal zajímat o takové otázky: například jak dlouho žiji v chutoru Taraspolje a jak dlouho ve městě Krasnodon, a na důvod mé návštěvy města. Na tyto otázky jsem dala přesné odpovědi, včetně toho, že jsem tam bydlela od 9. srpna 1942 a naposledy jsem tam byla v noci ze 7. na 8. listopadu 1942, kdy jsem si šla s matkou vyzvednout nějaké věci do domácnosti, které tam zůstaly. Na otázku, co jsem dělala v létě 1942, odpověděla jsem, že jsem většinou pracovala v sovchozu. Zároveň jsem mu dala na vědomí, že jsem se 24. listopadu 1942 dostavila na Novosvětlovský úřad práce, abych předložila matčino potvrzení o pracovní neschopnosti a vyhnula se tak povolání do Německa. Na úřadě práce jsem dostala jsem nabídku pracovat jako tlumočnice a souhlasila jsem, ale vzhledem ke svým vědomostem jsem na to nešla.
Když uslyšel má poslední slova, zástupce policejního náčelníka Zacharov se na mě obořil:
„Jak jsi chtěla pracovat jako tlumočnice, když se zabýváš takovými záležitostmi?“ čímž myslel, že jsem rozdávala letáky, které jsem ve skutečnosti nikdy nerozšiřovala.
Navzdory tomu, že jsem popřela roznášení letáků, požadoval mé přiznání. Na dotaz, proč jsem nespokojená s německou mocí? jsem mu odpověděla, že za sovětského režimu jsem měla jasnou budoucnost, ale teď nemám nic a kdo ví, co bude. Pro upřesnění, tento rozhovor se neodehrál ve vesnici Krasnodon, ale na cestě, když jsme jeli na voze do vesnice Krasnodon.
Po příjezdu do vesnice Krasnodon jsme se zastavili v budově místní policie. Při pokračování výslechu Zacharov prohlásil, že když všechno řeknu, propustí mě z vazby v tutéž hodinu, jako propustil nějakého Minajeva, který mi plně vypověděl o partyzánské skupině, kterou znal ve vesnici Krasnoje. Jméno Minajev jsem slyšela poprvé. Když jsem se ho znovu pokusila ujistit, že mu nemám co říct, Zacharov na mě vyjel:
„A přesto, proč jsi nejela do té prokleté země, jak jsi napsala ve svém dopise, do Německa?“
Netušila jsem, že dopis, který jsem napsala Orlovovi Valentinovi a nechala u Maščenko Antoniny, už mají v rukou, a odpověděla jsem,

že jsem do Německa neodjela jen proto, že mě propustili kvůli matčině invaliditě. Zeptala jsem se, o jakém dopise je řeč, a předpokládala jsem, že je to jenom chyták, a Zacharov mi ukázal dopis, který jsem nechala u Maščenko Antoniny, aby ho předala Orlovovi Valentinovi. Pochopila jsem, že se něco stalo. Teď Zacharov také uvedl, že dlouho pátral po osobách, které tyto rozšiřovaly letáky a vyvěšovaly vlajky, a nakonec se jim dostal na stopu. Tyto osoby byly nalezeny. Opět jsem to popírala a dokázala, že jsem nikdy žádné letáky ani vlajky nevyvěšovala. Pak mi Zacharov pohrozil:
„Tak to budu muset někoho pověsit na bazaru."
Na to jsem mu odpověděla, že když budu viset já, bude muset viset ještě někdo jiný, čímž jsem myslela skutečné lidi, kteří roznášeli letáky a vyvěšovali prapory, jako byli Maščenko a Safonov.
Brzy poté výslech ustal, protože do kanceláře vstoupil velitel policejní stanice v Krasnodonu Sikalov.
Když mě uviděl, zeptal se mě, koho znám z komsomolců žijících v osadě Krasnodon, kdo by se mohl zapojit do podzemní mládežnické organizace. Jmenovala jsem Ždanova Vladimíra a Poljanskou Serafimu. Nevěděla jsem, jestli jsou určitě členy partyzánské skupiny, nebo ne, jen jsem je podezírala, protože Ždanov byl v minulosti aktivistou a Poljanská byla tajemnicí základní organizace ve škole č.22, což jsem jim řekla. Při pohledu na nějaký seznam, který měl u sebe, mi náčelník okresní policie řekl, že je ohledně Ždanova docela solidární, a zároveň se mě zeptal, jestli znám Sumského Nikolaje, na což jsem odpověděla kladně. Na nic jiného se mě u Sumského neptal. Na konci výslechu mi policejní náčelník nabídl, abych zůstala v obci Krasnodon a uvedla další osoby z této organizace, ale já jsem odpověděla, že nikoho dalšího neznám, a souhlasila jsem, že pojedu do Krasnodonu abych zjistila, koho dalšího z mých přátel policie zatkla, abych věděla, jak se v budoucnu zachovat.
Cestou do Krasnodonu mi Zacharov položil otázku: jestli vím, kdo vyvěsil rudý prapor v noci ze 7. na 8. listopadu na dole č.12 a ve Vorošilovově škole, na což jsem odpověděla, že nevím, kdo ho vyvěsil na dole č.12, pokud jde o Vorošilovovu školu, o tom vím, a teď jsem mu řekla, že když jsem byla ve městě Krasnodon v noci ze 7. na 8.listopadu a setkala s Maščenko Antoninou, dověděla jsem se, že prapor vyvěsil Safonov a jeho kamarádi.
Po příjezdu na policejní stanici v Krasnodonu jsem byla kvůli nedostatku cel umístěna do Zacharovovy kanceláře, kde jsem zůstala

po zbytek dvoutýdenního pobytu na policii. Asi po půl hodině si mě předvolal k výslechu šéf okresní policie Sulikovskij. Během výslechu mě Sulikovskij po přečtení mých osobních údajů na popud Zacharova požádal, abych mu řekla o osobách, které vyvěsily vlajku na budově Vorošilovovy školy. Odpověděla jsem stejně, jako jsem předtím vyprávěla Zacharovovi, a jmenovala jsem Safonova Stěpana Stěpanoviče. V pokračování výslechu mi Sulikovskij řekl, že zatčená Kisejevová, jejíž otec pracoval jako vedoucí sovchozu, se přiznala, že vlajku na dole č. 12 vyvěsila osobně. Zde se mě zeptal, zda ji znám a zda jsem si této skutečnosti vědoma. Odpověděla jsem, že Kisejevovou osobně neznám, ani nevím, jestli vyvěsila vlajku, nebo ne. Při tomtéž výslechu se mě zeptal, zda znám Treťjakeviče Viktora, na což jsem odpověděla, že podle jména ano, ale osobně jsem ho neznám.

Na základě mé výpovědi byly následujícího dne zatčeny tyto osoby: Maščenko Antonina a její matka.

Po výslechu odvedli matku Maščenko Antoniny a já jsem zůstala v kanceláři. Pak přišel do kanceláře policejní náčelník Sulikovskij a varoval mě, že pokud nyní neuvedu všechny osoby, které patřily k partyzánské skupině „Mladá garda“, budu zítra chudák. Lekla jsem se a podala následující dodatečné svědectví. Vypověděla jsem, že Maščenko Antonina byla v blízkém vztahu se Safonovem Stěpanem, a já naprosto věřím, co o něm uvedla. Je-li Maščenko prostým členem této organizace, pak vedoucí úlohu v ní hrají Safonov Stěpan a Borc Valentina, obyvatelka Krasnodonu. O praktické činnosti organizace je může přesně informovat Safonov. Na otázku, koho podezřívám z účasti v partyzánské skupině, jsem odpověděla, že podezřívám tyto osoby: Kozyrevovou Ljudmilu, Treťjakeviče Viktora a Nikolajenka Vladimíra.

Otázka: Byli za vaší přítomnosti zatčeni Ždanov, Poljanská a Sumskoj?

Odpověď: Ano, po mé výpovědi byli Ždanov a Sumskoj v osadě Krasnodon zatčeni a druhý den odvezeni na městskou policii. Pokud jde o Poljanskou, není mi známo.

Otázka: Budete pokračovat ve své výpovědi?

Odpověď: Protože Maščenko byla zatčena na základě svědectví, které jsem poskytla Zacharovovi, že se zná s člověkem, který vyvěsil prapory, byla při výslechu obviněna z účasti v organizaci „Mladá garda“ a obratem jmenovala řadu lidí, kteří byli také členy této

mládežnické partyzánské organizace: mimo jiné Fomina Děmu, Zimnuchova Ivana, Treťjakeviče Viktora a další, jejichž jména si nepamatuji. Přiznala, že byla členkou organizace a byla pověřena funkcí spojky, roznášením letáků a někdy je i sama psala.
Zároveň mě Maščenko Antonina požádala, abych nikomu neříkala, že tyto lidi prozradila, kdyby ji propustili. Uklidnila jsem ji tím, že se cítím stejně provinile.

III.

Dne 8. ledna 1943 bylo 15 lidí, z toho 13 chlapců, já a Maščenko Antonina, předvoláno do kanceláře policejního náčelníka, kde se tlumočník Sulikovského Burgar zeptal Zacharova: „Všichni jsou z ‚Mladé gardy'", na což Zacharov odpověděl, že jedna osoba, ukázal na mě, byla zadržena za dopis a zatím nepodala důkaz o účasti v organizaci. Poté jsme se všichni vrátili na svá místa.
Asi po dvou dnech, když jsem seděla v Zacharovově kanceláři, vstoupili do kanceláře Zacharov a policista Davyděnko. Davyděnko, ukazuje na mě, promluvil s úsměvem:
„Podívejte, Viktore Sergejeviči (Zacharove), jakého máte zástupce."
Zanedlouho Sulikovskij vypoklonkoval Davyděnka a obrátil se ke mně s otázkou, zda bych pracovala jako tajný agent pod policií, jenom jako dobrovolnice, že jinak mi hrozí poprava, a s těmito slovy odešel a dal pokyn Zacharovovi, aby se mnou o tom také promluvil.
Jakmile Sulikovskij opustil kancelář, začal mi Zacharov vykládat, že být tajným agentem není tak těžké. Jako tajný agent bych musela plnit všechny úkoly, které mi byly zadány. Když jsem poznamenala, že se bojím, aby mě nezabili partyzáni, odpověděl mi, že existuje 11 tajných agentů, kteří se navzájem neznají a nikdo je nezná. Že komsomolce tuto práci nepřijímají, je prostě ústupek pro mě, ale než se budu moci ujmout svých povinností tajného agenta, musím být propuštěna z vazby, o což se pokusí v nejbližší době. Na mou otázku:
„Dobrá, souhlasím s tím, že se stanu tajným agentem, ale co se stane, když přijde Rudá armáda?"
mi odpověděl, že pak půjdeme do německého týlu a budeme tam pokračovat v práci. Zacharov pokračoval v přesvědčování a prohlásil, že jako tajný agent se nemám čeho bát, že po městě chodí stovky „kmotřenců", čímž měl na mysli osoby, které zbičoval, a ať „se nebojím".

Po dlouhém zvažování jsem souhlasila s tím, že se stanu tajným policejním agentem. Zacharov řekl, že mě teď pustí, ale že mě ještě chvíli nechá ve vazbě, protože musí mluvit s četnictvem.
Otázka: Jaké úkoly vám byly přiděleny jako tajnému policejnímu agentovi?
Odpověď: Žádný konkrétní úkol jsem zatím nedostala, jen mi řekl, že budu muset splnit všechny jeho rozkazy, jako například jít nejprve do vesnice Krasnodon. Řekl mi jen, že v Krasnodonu nejsou žádné partyzánské skupiny mládeže a že je budu muset vytvořit já.
Otázka: Jak se pro vás vypracovaly dokumenty?
Odpověď: Zacharov řekl, že formality budou vyřízeny později, tj. po rozhovoru s četnictvem.
Otázka: Co jste měla obdržet jako agentka tajné policie?
Odpověď: Podle Zacharova jsem měla dostávat vojenské dávky a plat.
Otázka: Dosáhl Zacharov vašeho propuštění z vazby?
Odpověď: Další události proběhly takto:
Druhý den jsem se setkala se Zacharovem; řekl mi, že četnictvo nesouhlasilo s mým propuštěním z těchto důvodů: že jsem napsala dopis s protiněmeckým obsahem; že jsem v roce 1942 vstoupila do komsomolu; že jsem věděla o existenci této organizace a neřekla o tom policii. Báli se, že kdybych byla propuštěna z vazby, utekla bych k partyzánům a začala proti nim působit.
Navíc, jak jsem se později dozvěděla od Zacharova, četnictvo mě chtělo dokonce zastřelit.
Dne 10. ledna 1943 se na okresní policii sjely vozy z celého okresu a mluvilo se o tom, že jednotky Rudé armády jsou již blízko a že policie ustoupí. Zacharov mi řekl, že všechny ty vozy jedou směrem k naší vesnici a že mě odveze domů. Z mně neznámých důvodů k evakuaci nedošlo a Zacharov si začal lámat hlavu, jak dosáhnout mého propuštění z vazby. Poučil mě, že při výslechu na úřadech budu muset o sobě uvádět nepravdivé údaje. Dopis jsem napsala proto, že příchod Němců mě připravil o všechno: o slušné materiální podmínky otce, možnost pokračovat ve vzdělání; do komsomolu jsem vstoupila, protože měli velký přístup ke vzdělání; otce sovětská moc rozkulačila a já o tom věděla od matky, organizaci jsem nahlásila na policii v Novosvětlovsku. Ve skutečnosti jsem o tom nikdy nevypovídala a na základě toho, na co mě upozornil Zacharov, jsem údajně jmenovala Vojka a Volkova na policii ve Vinické oblasti.

A když se mě tlumočník začal ptát zhruba tak, jak se mě ptali Němci, odpovídala jsem tak, jak mě poučil Zacharov.
Asi 13., 14. března 1943 večer byli všichni zatčení členové oddílu „Mladá garda“ předvoláni na chodbu i se svými věcmi, včetně: Zimnuchova, Treťjakeviče, Levašova, Orlova. Sokolova, Kovaljovové, Maščenko, mě a dalších 15 lidí a oznámili, že se máme seřadit. Třikrát si nás zavolali na chodbu, seřadili nás, zkontrolovali podle seznamu, ale mě se nedotkli a já jsem zůstala v Zacharovově kanceláři. V rychlosti přijelo auto a všem přikázali, aby do něj nastoupili. Po odjezdu policie oznámila, že byli odvezeni do Vorošilovgradu. V rychlosti, asi po půlhodině nebo hodině, se auto vrátilo a začalo odvážet věci a oblečení odvedených partyzánů.
Z toho jsem pochopila, že všichni členové partyzánského oddílu nebyli odvezeni do Vorošilovgradu, ale zastřeleni. A skutečně, jejich těla byla po vyhnání německých okupantů nalezena v jámě.
I takový případ se stal, když jednou do Zacharovova pokoje přivedli dívku jménem Karybinová, kterou zatkli za to, že řekla: „Naši jsou nad Donem“. Během rozhovoru s ní jsem se dozvěděla, že její strýc pracoval ve zvláštním oddělení, měl hodnost plukovníka a nyní se nachází buď v Krasnodonu, nebo v jiné oblasti obsazené německými vojsky.
Když jsem se setkala se Zacharovem, řekla jsem mu všechno, co jsem se dozvěděla z rozhovoru s Charybinovou.
Téhož večera bylo odvezeno na popravu dalších 17 členů partyzánské skupiny „Mladá garda“ a z chutoru Sorokino, včetně: Gromovové, Dubrovinové a dalších. Další skupinu z vesnice Krasnodon odvedli k zastřelení a jejich věci přivezli do Zacharovovy kanceláře, kde jsem byla v té době já. Požádali mě, abych vyšla ven, a když uzly vyndali, mohla jsem jít dovnitř.
Aby se mé propuštění urychlilo, přišla za mnou matka, přinesla mi půl litru samohonky, a ještě ten den jsem jej dala Zacharovovi. 19. ledna tohoto roku jsem byla konečně propuštěna z vazby. Tím moje spolupráce s policií končí.
Na závěr chci říci, že mám na svědomí zradu Maščenko, Safonova a dalších a jejich prostřednictvím i všech soudruhů. Kdybych znala Maščenko možná by výsledky byly jiné.
Otázka: Jaký úkol jste dostala od Zacharova jako policejní agent v době, kdy jste byla propuštěna z vazby?

Odpověď: Ten den jsem žádný úkol nedostala. Při vyprovázení mi Zacharov řekl jen jedno, že za chvíli navštíví můj byt a pak si vůbec o všem promluvíme. Avšak ode dne mého propuštění ze zadržení až do ústupu německých vojsk pod údery jednotek Rudé armády mě Zacharov nikdy nepřišel navštívit.
Otázka: Byli Treťjakevič, Fomin a Zimnuchov zatčeni na základě svědectví, které jste podala, nebo až po zatčení Maščenko?
Odpověď: Jednou, když jsem byla ve vazbě, mi při rozhovoru Zacharov řekl následující: po vyrabování německého auta s cigaretami byli zatčeni Treťjakevič, Fomin, Zimnuchov a Puzyrev jako účastníci loupeže, a to je vše, z čeho byli obviněni, protože policie neměla žádné informace o tom, že by se účastnili činnosti oddílu Mladé gardy.
Jediné, co policie věděla, bylo, že ve městě působí nějaká partyzánská skupina, protože systematicky nacházela antifašistické letáky, ale nikdy se v nich nedokázala zorientovat. A když pak jednoho dne při prohlídce Maščenko našli můj dopis adresovaný do Izvarina přes Orlova a identifikovali mě, usoudili, že je možné, že jsem ty letáky šířila já, a proto přišli za mnou. Při rozhovoru se mnou neměl Zacharov kromě dopisu proti mně žádné důkazy, a tak jednal opatrně. V důsledku toho, že jsem označila Maščenko a Safonova za šiřitele letáků a vlajek, byla Maščenko zatčena a díky ní byl odhalen celý aktivní mladogvardějský partyzánský oddíl, čímž bylo zjištěno, že členy mladogvardějského partyzánského oddílu byli i Treťjakevič, Fomin a Zimnuchov.
Tím chce ukázat, že počátek odhalení partyzánského oddílu „Mladá garda“ pochází z mého zatčení.
Otázka: Kolik partyzánů z oddílu „Mladá garda“ bylo celkem zastřeleno?
Odpověď: Pokud vím, bylo zastřeleno celkem 72 lidí.

Zpráva je pravdivá a byla mi přečtena, což podepisuji (Ljadská).

Vyslýchal: OO 17 KPP St. Nadporučík /Miloslavskij/.
Při čtení výslechového protokolu byli přítomni: náčelník 2. výjezdové skupiny poručík /Jevdokimov/.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, дело 338
https://www.molodguard.ru/doc57.htm

Ta, která nezradila

Redakce časopisu „GROMADI Schid“ již nějakou dobu udržuje partnerské a přátelské vztahy se stránkou „Rajon“, rozšířenou na Volyni. Východ a Západ jsou opravdu spolu a naše materiály byly pro volyňské redaktory často užitečné. A tento materiál z webu „Rayon.History“ jsme nemohli pominout. Koneckonců je věnován naší krajance, která byla vtažena do víru mýtů spojených s krasnodonskou „Mladou gardou“. Doufáme, že vás příběh ukrajinské ženy, která dostala roli zrádkyně v ideologickém románu, nenechá lhostejnými.

„Chci, abychom byli spolu v nebi,“ řekl chlapec dívce v koncentračním táboře. Oddal je katolický kněz a stalo se to během Kengirského povstání politických vězňů v gulagu.[225]
Společné štěstí trvalo necelé dva měsíce, přesněji 42 dní. Láska však nesnáší omezení a nezajímá ji válka – vytváří zázrak zrození nového života a apriori vítězí. V Kyjevě žije plod jejich lásky – dcera Olena Bondarenko.

DVAKRÁT ODSOUZENA ZA ZRADU, KE KTERÉ NIKDY NEDOŠLO

Olga Ljadská se narodila 2. března 1926 ve vesnici Orichivka v Krasnodonském okrese v Luhanské oblasti. Školu dokončila během nacistické okupace. Na podzim 1942 dostala dívka povolávací rozkaz k odchodu do Německa.
„Když jsem se připravovala na odjezd, napsala jsem dlouhý dopis kamarádovi ze školy,“ vzpomíná Olga Ljadská, „proklínala jsem válku, Němce, Hitlera. Dopis jsem nechala své spolužačce Toně Maščenko a požádala ji, aby ho předala adresátovi. Toňa mi řekla, že se ve městě objevila nějaká podzemní organizace, ale nevěděla, co dělá a kde se nachází. Moje kamarádka nemohla mou žádost splnit, dopis zůstal u ní. Kvůli tomu mě později zatkli Němci - 9. ledna 1943 přijel do Orichivky zástupce náčelníka krasnodonské policie Zacharov a odvezl mě.“

[225] Kengirskému povstání věnoval Solženicyn celou kapitolu 3. dílu Souostroví Gulag, a jeho verze je trochu jiná. Pravda je, že Solženicyn u toho nebyl. Což ale znamená, že neměl důvod zvyšovat něčí zásluhy.

Její kamarádka byla zatčena nacisty spolu s „Mladou gardou“, takže Olgunv tomto případě také vyslýchali. Byla zbita, ale řekla, že nic neví, protože opravdu nic nevěděla.
Olžina matka strávila den a noc pod policejní kontrolou. Na popud místních obyvatel vykoupila svou dceru za láhev pálenky a dva „turecké“ šátky z věna.
O tři měsíce později přišla sovětská moc. Začaly represe proti místnímu obyvatelstvu – za okupaci. Skutečnost, že Olga Ljadská byla nacisty zatčena, ale unikla trestu, byla sovětským speciálním službám podezřelá. Zůstala naživu – tedy byla zrádkyně. Vojenský tribunál Uralského vojenského okruhu odsoudil 2. dubna 1943 sedmnáctiletou dívku k deseti letům vězení se ztrátou práv na dalších pět let. A poslal ji do koncentračního tábora.
V pookupačním Krasnodonu se živě diskutovalo o popravách mladých protinacistických odbojářů nacisty. Sovětské úřady se rozhodly vytvořit hrdinský román, který by propagoval komunistickou ideologii. Nejprve navrhli Borisi Gorbatovovi, aby dílo napsal. Gorbatov, který přijel z Krasnodonu, to však odmítl. Možná se dozvěděl, že popravená mládež nebyla příliš komunistická. Přední představitelé Organizace ukrajinských nacionalistů Vasyl Kuk a Jevhen Stachiv, kteří na Východě vybudovali nacionalistické podzemí, zanechali vzpomínky na svůj vliv na tyto mladé lidi.
O mýtické povaze románu Alexandra Fadějeva „Mladá garda“, který vyšel v roce 1946, bylo napsáno mnoho. Na Stalinovu žádost spisovatel dílo několikrát přepsal, použil materiály sovětské komise, které se staly základem románu. Kvůli tomuto dílu spáchal Fadějev sebevraždu a v dopise na rozloučenou obvinil Stalina, že byl katem. Spisovatel se pravděpodobně dozvěděl, že v důsledku zfalšovaného případu podle románu trpělo asi 200 lidí.
Olga Ljadská a Zinaida Vyrikovová jsou v románu vylíčeny jako zrádkyně, kvůli nimž údajně trpělo podzemí. Příjmení a jména dívek použitá v románu se stala důvodem, proč sovětské úřady obnovily projednávání jejich případů v koncentračních táborech.
Mimochodem, setkaly se až v roce 1990, po rehabilitaci. Do té doby si každá z nich myslela, že ta druhá dívka je smyšlená.
A po vydání románu Olgu přivezli ze Sibiře do Moskvy. Nejprve NKVD ji NKVD vyslýchala v Lubjance, poté ve věznici Lefortovo.
Vyšetřování trvalo tři roky. Vězeňkyni na několik týdnů „zapomněli“ v káznici a zbavili jídla. Ve vězení Olga onemocněla tuberkulózou.

Nakonec podepsala falešné obvinění, protože poslechla vyšetřovatele: „Tady ve sklepě určitě zemřeš, v táboře možná přežiješ."
Dostala 15 let, v roce 1949 byla poslána do „Steplagu" v Kazachstánu. Jako všichni političtí vězni měla své číslo, její bylo SČ-666.

LÁSKA BĚHEM POVSTÁNÍ

V Kengiru se Olga Ljadská léčila na tuberkulózu v táboře se zvláštním režimem. Jednou ji poslali na rentgen do lékařské stanice poblíž mužské části. Tam se seznámila s vězněným lékařem Ferencem Varkonyim-Leberem, původem Maďarem, povoláním chirurgem.
Dva roky si tajně dopisovali. Mladí muži a ženy, kteří byli vězněni, byli odděleni zdmi a ostnatým drátem v různých zónách, ale našli způsob, jak se seznámit a sblížit. Milenci házeli vzkazy přes ploty, předávali je strážím, nechávali útržky papíru v tajných skrýších. V jednom z dopisů Ferenc napsal, že Olgu miluje a chtěl by ji za manželku.
16. května 1954 začalo Kengirské povstání politických vězňů. Po Stalinově smrti se političtí vězni (většinou Ukrajinci, účastníci osvobozeneckých bojů v letech 1917-1921) dožadovali nejen zlepšení životních podmínek, ale také přezkoumání svých případů a propuštění.
Pak se Olga Ljadská setkala se svým milým. Jednoho dne ji Ferenc požádal o ruku.
„Proč?" zeptala se Olga, „stejně nás zabijí."
„Chci, abychom byli spolu v nebi," vysvětlil Ferenc.

„Tak se stalo, že jsem otěhotněla. A rozhodl se, že bychom se měli vzít. A jeho nejlepším přítelem byl Anton Kujawa, polský katolický kněz. Dr. Kujawa sloužil bohoslužbu na pódiu a pak jsme se vzali. Jaká to byla oslava! Bylo tam mnoho lidí – Estonci, Lotyši, Poláci. A po nás se začali ženit Estonci, Lotyši a pak Ukrajinci," vzpomíná na tyto dny Olga Ljadská.
Rodinný život netrval dlouho. 26. června prorazilo hradby táborové oblasti pět tanků, za nimi tři hasičská auta a asi dva tisíce ozbrojených pěšáků. Ženy kryly mužská kasárna, kam jely tanky. Ale nezastavily se a mnohé rozdrtily… Olgu strčil do jámy manželův přítel.
Oblast byla doslova pokrytá krví. Ráno byla zohavená těla naházena na auta. Uvádí se, že toho dne zemřelo 600 až 700 lidí. Ti, kteří přežili, však stále cítili chuť vítězství. Podmínky věznění politických vězňů

byly zmírněny a v roce 1955 bylo zahájeno přezkoumávání jejich případů. Mnozí byli propuštěni a gulag byl postupně reorganizován.
Po potlačení povstání se Olga a Ferenc navzájem ztratili. Vzbouření kengirští byli odvezeni do různých táborů a v roce 1955 byl Ferenc Varkonyi vyměněn za sovětského zpravodajského důstojníka. Usadil se v Německu, kde jako první (dávno před Solženicynem!) informoval svět o Kengirském povstání. Olgu spolu s dalšími těhotnými ženami poslali do Tajšetu a odtud ji dalších 20 kilometrů v mrazu vezli do speciálního tábora. Setkala se se soucitným doprovodem, který jí v těžkých chvílích umožnil odpočívat na saních, když ji nikdo neviděl.
13. února 1955 se narodila Olena – dcera Ference a Olgy.
Dívenka říkala babičce a dědečkovi mámo a táto. Sotva živé devítiměsíční dítě odvezli do Luganské oblasti. Vyrůstala v Orichivce, dokud se nevrátila její matka.
Ve vazbě to měla Olga velmi těžké, protože ji považovali za zrádkyni, takže ji ponižovali a snažili se jí pomstít.
„Mojí spoluvězeňkyní byla Olga Ljadská, prototyp slavné postavy Mladé gardy," napsala ve svých pamětech bývalá vězeňkyně Maja Ulanovská. „Osud této ženy v táboře byl strašný. Odseděla si

obvyklých deset let, stejně jako mnoho dalších, kteří dostali trest za účast v okupaci. A pak vyšel Fadějevův román. A člověk doplatil na rozmar autorovy fantazie: dostala nový trest. V táboře ji pronásledovali zločinci, dozorci jí vyhrožovali zastřelením. Statečná Ukrajinka Oksana si s Olgou vyměnila bundu, aby od ní odvedla pozornost."
V roce 1956 komise přezkoumala případ Olgy Ljadské a propustila ji se smazáním záznamu v trestním rejstříku. V roce 1990 byla rehabilitována pro nedostatek důkazů. Ti, kteří vydali oznámení o rehabilitaci, se Olze z Moskvy omluvili. Ostatní účastníci případu „Mladá garda" byli rovněž shledáni nevinnými.

TRNITÁ CESTA K TÁTOVI

Poprvé matka dívce vyprávěla o jejím otci, když už žili v Luhansku v jednopokojové „chruščovce". Olga Ljadská pracovala jako malířka a studovala ve večerní škole strojírenského závodu.
„Jednoho dne jsem mezi papíry našla svůj rodný list," vzpomíná Olena Bondarenko, dcera Olgy, „v kolonce otec byla pomlčka. ‚Kdo je to?' zeptala jsem se, když se matka vrátila domů. A začala mi vyprávět. Popsala ho hlasem, který jsem od ní nikdy neslyšela. Tak se mluví… o Bohu. Obecně platí, že každé dítě, které vyrůstá bez otce, si vytváří jeho obraz. A jaký – to záleží na matce. Moje matka ve mně, ať už vědomě, nebo ne, vytvořila obraz téměř svatého člověka. A když mě někdo v dětství i později urazil, vždycky jsem se v duchu obrátila k otci. Požádala jsem ho, aby mě vyslechl."
Jednoho dne našla dívka doma dopisy od muže jménem Franz Leber z počátku 70. let, psané drobným krásným písmem v chybné ruštině. Byly to dopisy jejího otce. Nejdříve vášnivé, pak s respektem. A velmi něžně se zmiňuje o své dceři. V posledním dopise Ferenc žádá Olgu, aby mu dala svou dceru, protože jí chce zařídit lepší život.
Olgu předvolali na KGB, kde se ukázalo, že jejich korespondence se pečlivě sleduje. Oznámili jí, že Ferenc Varkonyi má v úmyslu přijet do SSSR, aby je navštívil. V obavách o bezpečí svého milého mu Olga po návratu domů napsala, že se vdala, a požádala ho, aby ji už neobtěžoval. A byly důvody se obávat nebezpečí, protože Ferenc pracoval v Mnichově pro maďarskou redakci Rádia Svoboda a Rádia Svobodná Evropa. Dopisy na Ukrajinu přestaly chodit. Ve skutečnosti Olga nikdy neměla jiného muže – Ferencovi byla věrná celý život.

Olga Ljadská

V 16 letech začala Olena hledat svého otce a psala dopisy Mezinárodnímu červenému kříži. Ale marně. Když Ukrajina získala nezávislost, vystudovala Fakultu žurnalistiky Národní univerzity Tarase Ševčenka v Kyjevě a později i Právnickou fakultu. V letech 1994-2001 byla místopředsedkyní Lidového hnutí Ukrajiny Vjačeslava Čornovila. V pátrání po otci jí pomáhali Čornovil i vedoucí představitel Kongresu ukrajinských nacionalistů Slava Stetsko. V roce 2000 zavolala paní Slava, která přijela z Mnichova, a řekla: „Olenko, zdá se, že tvůj otec je pryč…“

V roce 2007 Olena Bondarenko nečekaně narazila na internetu na vzpomínky Ference Varkonyiho „Tehdy“ o Kengirském povstání. Byly zveřejněny na internetových stránkách ruského kněze Jakova Krotova. Jeho prostřednictvím se podařilo najít strýce jejího otce, díky němuž se Ferenc dostal z gulagu do Německa. Ukázalo se, že Ferenc Varkonyi-Leber zemřel 27. června 1987. Byl ženatý s Irmou-Marií Leberovou, která byla rovněž obětí sovětských koncentračních táborů, děti neměli. Jeho manželka zemřela v září 1995, předtím (zřejmě na základě závěti) převezla Ferencův popel do Budapešti. Teprve v roce 2009 se Olena Bondarenko poprvé vydala po stopách svého otce do Mnichova…

Olga Ljadská žila v době nezávislosti v Luhansku. Se začátkem ruské okupace v roce 2014 se dcera přestěhovala s matkou do Kyjeva. Olga se stala hrdinkou dokumentárního filmu „Kengir. 40 dní svobody“, který vznikl na jednom z ústředních televizních kanálů Ukrajiny. Vystavuje také na výstavě Ukrajinského institutu národní paměti „Triumf člověka. Ukrajinci, kteří porazili Gulag“.

Olga Ljadská zemřela 19. března 2021 ve věku 95 let na následky covidu. Byla pohřbena v Kyjevě.

Lesja BONDARUK Gromada Schid №18(51) 2021

Hrdinná Olegova matka a další krasnodonské matky

Dopisy matek mladogvardějců o fotografiích

Zdravím Vás – matka zahynulého mladogvardějce, Anatolije Popova. Moji drazí, mám dnes převelikou radost!… Dostala jsem balíček, a když jsem ho otevřela, uviděla jsem svého drahého chlapečka jako živého.
Nevím, jak Vám mám poděkovat za Vaši pozornost.
Mateřské díky Vám a mnoho dalších úspěchů ve Vaší plodné práci!
Ať Vás štěstí a vděčnost nikdy neopustí!
Teď se často, často budu dívat na svého chlapečka, je si tak podobný, jako na žádné jiné fotografii. To jste udělali Vy, drazí soudruzi, protože jste věděli, že takový byl, mladý snílek.
Vždycky většinou vážný, ale s milýma, světlýma očima, jako by pořád o něčem přemýšlel nebo na něco vzpomínal.
Někdy mu zářily oči takovým zvláštním a na jeho pěkné dětské tváři bylo možné vidět úsměv, ale jen úsměv. Neslyšela jsem smích, on se nerad smál. Možná jenom tehdy, když hořel úřad práce jsem uslyšela jeho zvonivý, jako dívčí smích?! Ano… to si pamatuji, výborně pamatuji!
Končím svůj dopis a ještě jednou vám přeji sílu a zdraví, vždyť to je štěstí – být silný a zdravý na svém místě!
S mateřským pozdravem T. P. Popovová
Pozdrav od mé dcerušky!

(v dalším dopise, stejně jako ve všech ostatních, je zachován autorský styl -D. Sč.)

1.února 44 dopis od maminky soudružky Ostapenkové Jevdokije I. vážené komsomolky. Já vás prosím abyste mi poslali mojeho synečka obrázek protože já už toužím uvidět hošíčka, takže prosím vyhofte mojí prozbě protože onmá ještě Bratra a sestřička pořát vzpomínají jak je choval ajak mi pomáhal – vše dělají a já jsem neumněla ani kamna zatopit ani podlahu mýt nic dělat aon se umně učil navýborně zroku na rok šel zetřídy dotřídy, tak teprve višel 8 třídu apal ho zavřeli prokletý Němci zmučili německý kati, atak já končím prosím viplnit

moji prozbu. Zatím Naschledanou maminka Ostapenko Semjona Markoviče.

Drahá soudr. Agafonovová!
My rodiče Volodi Kulikova (mladogvardějce) Vám vyjadřujeme velkou vděčnost za zaslaný Vámi portrét našeho syna a ostatní fotografie.
Nedovedete si představit naši radost, když jsme obdrželi balíček s portrétem. Hleděl na nás obličej, jako živého syna. Plakali jsme radostí.
Ještě jednou Vám děkujeme za prokázanou Vámi službu, kterou nezapomeneme do konce našeho života. Prosíme Vás, abyste předali pozdrav všem Vašim spolupracovníkům
30. 12.45 S pozdravem Kulikovová

Milá, drahá s. Arafanovová!
Obrací se k vám matka mladogvardějce Serjoži Levašova s velkou prosbou. Pokud jste mladá, prosím Vás jako dceru. Jestli starší, jako sestru. Udělejte mi portrét mého synáčka, abych mohla každý den vidět jeho podobu. Se slzami prosím neodmítněte mě. My maminky se bez slz nemůžeme podívat na portrét Volodi Kulikova, je si velmi podobný, jako živý.
Jeho fotografie se musí nacházet u Vás.
Ještě jednou prosím, abyste ulehčila hoře ubohé matky, dlouho budu děkovat, celý svůj život.
S pozdravem, Serjožova matka
Lidija Levašovová

Drahá Galjo!
Prosím Vás, pošlete mi fotografickou kartičku mého syna, mladogvardějce Anatolije Kovaljova, který v době dočasné okupace německých lidojedů byl zatčen 28. ledn. 1943, a 31. ledn. 43 jeho a ještě 7 lidí po bestiálním mučení vezli se svázanýma rukama telefonním drátem. Anatolij, který měl velkou fyzickou sílu, pracoval jako Zápasník v klubu, mohl unést 18 lid. Už když měl 16 let od narození dokázal na natažených rukách držet závaží o 18 kg, přetrhl drát, prorazil doprovod a utekl, ranili ho na levé ruce. V červnu 1943 vyjela moskevská komise k případu „Mladé gardy“, u nás byl soudr.

Sokolov, vzal nám jedinou fotografii, která byla z Anatolijova pasu, slíbil, že nám pošlou zvětšenou fotografii bez podpisu.
Galjo, prosím Vás, pošlete fotografii mého syna na adresu:
Vorošilovgradská oblast, Krasnodon, koks-uhlí p.s. 19. čtvrt, d. č.9

Vysoce vážená soudr. Sirotinová!
V odpověď na váš dopis z 20.1. 44 vás důrazně prosím, abyste mi poslala fotografii mého syna mladogvardějce Grigorjeva Michaila Nikolajeviče. Vzala jste mi jeho jedinou fotografii, nic víc už nemám, a ani na jeho portrét se nemůžu podívat, máte jeho jedinou fotografii. Soudr. Sirotinová, velmi Vás prosím, abyste mi po obdržení tohoto dopisu poslala jeho fotografii a tím ulehčila moje utrpení, aspoň svého synáčka budu vidět na fotografii.
Matka mladogvardějce Grigorjeva Michaila Nikolajeviče. Pelageja Matvejevna Grigorjevová.
Moje adresa: Vorošilovgradská oblast, Krasnodon, ul. 3-tí hlavní, dům č. 17, Grigorjevová P. M.
РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 356
http://molodguard.ru/doc36.htm

Tajemníkovi ÚV VLKSM soudruhu Michajlovovi od matky Hrdiny Sovětského svazu Olega Koševého Koševé J. N. (3.10.1946)

Soudruhu Michailove! Obracím se na Vás s následujícím dotazem: Jsem do hloubi duše pobouřena chováním pracovnice Vorošilovgradského muzea „Mladé gardy“ ob. Demjaněnko J. I., která si dovolí mluvit a jednat hrubě netaktně bez jakéhokoli základu a práva.
Jedná se o toto: 24. května 1946 si mě krasnodonský okresní stranický výbor předvolal do krasnodonského muzea Ml. Gar., abych zařídila Olegův pokoj tak, jak vypadal za jeho života.
Všechno jsem udělala a zdá se mi, že nikdo jiný by ji nemohl zařídit jako já matka, která všechno znám do nejmenšího detailu.
Po mém odjezdu z Krasnodonu přišla ob. Děmjaněnko do Krasnodonského muzea kvůli jeho uspořádání a v přítomnosti matek Mladogvardějců se vyjádřila, že postel z Olegovy místnosti vyhodí; Oleg prý žádnou takovou postel neměl, měl železnou postel na třech nohách. A tak to také udělala; vyhodila postel a uložila ji do komory.

Pohovku přesunula na druhou stěnu a obrazy pověsila z jedné stěny na druhou, čímž narušila styl místnosti.
Druhý a všechny její následující kroky byly neméně hrubé. Ob. Děmjaněnko, která byla v Krasnodonu v době, kdy se muzeum zařizovalo, bydlela v Olegově pokoji a spala na Olegově pohovce a u stolu, u kterého se scházeli a večeřeli mladogvardějci, načež umazala ubrus.
Ob. Děmjaněnko při přijímání Anny Trofimenko jako průvodkyně muzeem tuto upozornila, že by Trofimenko měla při prohlídce méně mluvit o Olegovi, protože Oleg se nijak neliší od ostatních řadových Mladogvardějců, a navíc by mluvení o Olegovi vyvolalo hněv matek. Pak je tu ještě jeden případ: do muzea jsem dala Olegovy osobní věci, které s ním byly úzce spjaty v posledních dnech jeho života. Třeba šálu, rukavice a 2 výkresy.
Všechny tyto věci přede mnou vystavila do vitríny bývalá ředitelka muzea soudružka Vicenovská, ale Demjaněnko je z této vitríny odstranila a uložila do vysoké police.
Když zařizovala muzeum, pětici Hrdinů uspořádala tak, že se portrét Váni Zemnuchova nachází uprostřed, na což byla námitka Kyjevských spisovatelů, aby uprostřed umístila Olegův portrét.
Po jejich odchodu Děmjaněnko prohlásila, že Olegův portrét uprostřed nepověsí, protože by se to dotklo citů matek.
Osobně jsem Děmjaněnko viděla a mluvila s ní jednou v životě. Bylo to v roce 1943, po vydání dekretu o vyznamenání „Mladé gardy“. Děmjaněnko v rozhovoru se mnou vyjádřila nezdravý pohled na Olega jako na organizátora mládeže.
Řekla mi, že jako matka jste mohla svého syna ovlivnit tak, aby se nepouštěl do tak nebezpečného podnikání pro svůj život a životy ostatních, protože je mladý, seděl by klidně doma a byl by naživu, a co je z té slávy, kterou Oleg získal po své smrti, on o tom neví, a vy nemáte syna.
Na to jsem odpověděla, že jsem takovou urážlivou soustrast nečekala a že jsem hrdá na to, co Oleg udělal.
Nyní chci vyjádřit svůj názor na matku mladogvardějce Vicenovského Jurije Vicenovskou Marii Alexandrovnu, bývalou ředitelku muzea „Mladé gardy“.
Myslím si, že odvolání soudružky Vicenovské z práce není v žádném případě oprávněné.

Demjaněnko motivuje tím, že prý Vicenovská nemá žádné speciální vzdělání pro tuto práci, a navíc při provádění exkurze hodně mluví o synovi, na což nemá právo.
Soudružka Vicenovská je velmi kultivovaný člověk, je učitelkou a má 28 let pedagogické praxe.
O svém synovi mluví jen tolik jako o ostatních mladogvardějcích, především mluví o pětici Hrdinů. Já sama osobně jsem slyšela její vyprávění během exkurze.
Dnes ji nahradil muž, který byl právě demobilizován z Rudé armády a který sotva zná materiály „Mladé gardy“, je také učitelem a má středoškolské vzdělání.
Otázka zní – jak se zlepšila situace v práci muzea, když soudružku Vicenovskou nahradil soudruh bez speciálního vzdělání? Kdyby to byl specialista, nikomu by to nevadilo. Soudružka Vicenovská navíc tvrdí, že si ji Děmjaněnko dovolil urážet při plnění úředních povinností slovy: „Jste drzá, máte sprosté oči. Říkají o vás, že se nehodíte na ředitelku a že tomu nerozumíte, že se nestydatě vměšujete“ a tak dále.
Považuji soudružku Vicenovskou za sovětskou matku, která vychovala dva syny a obětovala je pro dobro vlasti.
Proto si já i další matky mladogvardějců myslíme, že je třeba zkrotit nevázanost Děmjaněnko.
Nyní o nedbalém uchovávání muzejních exponátů. 8. září 1946 jsem byl v muzeu a matka Váni Turkeniče mi s velkým rozhořčením řekla, že pracovník MVD odnesl z vitríny muzea Váňovu pistoli, pak z vitríny zmizely náramkové hodinky, šachy a některé další věci.
Všechny tyto problémy jsem se snažila vyjasnit na místě s oblastními vedoucími a ti slíbili nápravu, ale ani dnes se situace nezměnila.
Žádám vás, abyste věnovali pozornost a pomohli napravit všechny nehoráznosti v Krasnodonském muzeu.

Jelena Koševá
3. 10. 1946

РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 353
https://www.molodguard.ru/doc183.htm

Tajemníkovi ÚV VLKSM soudr. Michajlovovi

Ve městě Krasnodon bylo otevřeno muzeum „Mladé gardy“, ved. kterého byla jmenována matka mladogvardějce učitelka Vicenovská, s 28letou pedagogickou praxí, s vyšším středním vzděláním. Důstojná

matka-vdova, která během Vlastenecké války ztratila dva syny, všechnu svoji lásku k dětem, zbytek svého života a sil dala novému dítěti – muzeu. Muzeum bylo její jedinou útěchou. Od časného rána do pozdní noci se s ním pachtila, dělala v něm pořádek, sbírala materiál o bojové činnosti mladogvardějců. Takové péče o muzeum, které se pro nás všechny stalo svatým, nám také byla útěchou. Věděli jsme, že muzeum je v bezpečných rukách a ona nikomu nedovolí, aby je znesvětil.

A nyní, po rekonstrukci, kdy zbývá jenom muzeum otevřít, Vicenovskou odvolávají z práce. Proč? „Důvod najdeme?“ tak řekl Paščenko, ředitel obl. muzea.

Rajkom vybírá kandidáty z učitelů. Kdo jsou? Jedna se nepříznivě projevila za okupace. Druhá je žena požívající pověsti lehkých mravů, a k tomu její otec dostal deset let bez práva korespondence[226].

Pěkné kandidátky na ředitelku muzea „Mladá garda“. A vyznají se v muzeální práci lépe než Vicenovská? Matku mladogvardějce, kulturní důstojnou ženu mění za koho?

Je nám velmi těžko z toho, že na toto drahé a svaté místo chtějí umístit lidi, kteří jsou nějakým způsobem zapleteni do vraždy našich dětí.

Psali jsme na Rajkom, na Obkom. Dočasně zůstala Vicenovská, ale kandidáta hledají.

Otázku odstranění Vicenovské z funkce nastolil tajemník Rajkomu komsomolu Zemnuchov a vědecká pracovnice obl. Muzea Děmjaněnko. Ona navrhla muzeum „Mladá garda“ a už v roce 1944 šla proti pravdivé směrnici, která byla dána vládou – do centra pozornosti a činnosti organizace postavila Zemnuchova Ivana, a ne Koševého Olega. Stále vystupuje proti Koševému Olegovi a Koševé J. N. Očividně si chtěla vysloužit vědeckou hodnost rozpracováním materiálů o „Mladé gardě“, ale Koševá jí stojí v cestě. Při provádění své podvratné práce se opírá o syna Zemnuchovových – tajemníka Rajkomu komsomolu a matku. Stačí hodit jiskru, aby se v nemocném srdci matky rozhořel plamen – nenávist. A Zemnuchovová nenávidí Koševé.

Věří, že jejího syna vymazávají, že část slávy sebrali jejímu synovi.

Děmjaněnko při instrukci Vicenovské ji varovala, aby méně mluvila o Koševém.

[226] Což znamená, že byl zastřelen.

Děmjaněnko uměla charakterizovat matkám Koševou z nepříznivé strany a tím vnášela do rodin různé drby.
Vicenovská se po dva roky potýkala s různými nepřátelskými prohlášeními.
A Děmjaněnko rozhodla, že Vicenovskou je nutné odstranit a nahradit ji člověkem, který se méně vyzná v těchto záležitostech a bude se řídit jejími pokyny.
S jednou věcí souhlasíme. Vicenovská M. A. jako každý jiný člověk nemá speciální praxi, kterou potřebuje. Proč jí tedy neposkytnout naučnou cestu po muzeích, neseznámit ji se všemi pravidly muzejní práce.
My všechny matky (kromě Zemnuchovové) žádnou jinou kandidátku nechceme.
Budeme klidné, jen když tam bude naše matka.
Naléhavě Vás prosíme, abyste vyhověl naší prosbě, zabránil dalšímu pronásledování Vicenovské, vytvořil další podmínky pro produktivní práci v muzeu.
Podpisy rodičů: Borc, Ševcovová, Gromovová, Ťuleninová, Osmuchinová, Kijkovová, Kovaljovová, Levašovová M. T., Levašovová L. D., Kulikovová, Dubrovinová, Bondarevová, Minajevová, Ivanichinová, Gerasimovová, Ogurcovová, Gukovová, Ostapenko, Sopovová.
Jménem čtrnácti rodičů z vesnice Krasnodon: Sumskoj.
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 35
http://www.molodguard.ru/doc190.htm

Dopis Marji Alexandrovny Vicenovské, býv. ředitelky muzea „Mladá garda“

Drahá Kiljo Sonovno! Včera jsem dostala Vaši pohlednici z Gorkého. Vidím, že jste pořád v pohybu. A já bych tak moc chtěla navštívit Moskvu, tak nutně se seznámit s prací muzeí, výzdobou. Nejsem muzejní pracovnice, mám mnoho mezer. Muzeum je vyzdobené, shledávají ho docela dobrým, ale zůstat u toho není možné. Po hospodářské stránce to zvládám, a pokud jde o zevnějšek, výzdobu, nemá mě kdo doučit. A pak je málo teorie, je potřeba i názornost, ale mě nikam nepouštějí, a tady se není kde přiučit. Zásilku mi ještě nedoručili, i když už je pozdě. Semínka se mohou na jaře hodit, a pokud tady budu pracovat, doufám, že u sebe uvidím mladé přírodovědce jako hosty a pomocníky při výzdobě dvora.

Komise z oblasti tady samozřejmě žádná nebyla. Nyní mám velký zármutek. Kiljo Sonovno. Strašně trpím. Utěšuji se jenom tím, že nějak přežiju, jenom zůstanu bez duše. Chci se s někým podělit, i když to možná nebude nitné. Chci vylít svůj velký smutek před člověkem – ženou–matkou, která mě pochopí.
Pochopte, nikoho nemám, jsem sama. Ztratila jsem dva syny a toto muzeum bylo mým jediným, posledním dítětem, pro které jsem dýchala i žila, jakmile se objevilo na světě. Nejsem specialistka, nejsem muzejní pracovnice, ale učitelkou jsem se narodila. Už od dětství mě to táhlo ke škole, k dětem. Stala jsem se učitelkou na prvním stupni, potom jsem si zvýšila kvalifikaci a začala jsem vyučovat ruský jazyk a literaturu v 5. – 7. třídě. Celý život jsem dala jim, svým vlastním dětem a našim sovětským dětem. Ve věrné syny Vlasti vyrostli moji chlapci, kteří obětovali své mladé životy za naše štěstí.
Po smrti jednoho 3.1. 43 a druhého 1. srpna 43 jsem ani jediný den nevynechala školu, ať to pro mě bylo jakkoliv těžké. Otevřelo se muzeum, vystřídalo se několik ředitelů, shledali, že moje kandidatura vyhovuje. V něm (muzeu) jsem našla útěchu, věnovala jsem mu celý zbytek života. Od časného rána do pozdní noci jsem ho neopustila. Udělalo se mnoho. Teď se vůbec nepodobá předchozímu stavu. Tyto zásluhy nepřipisuji jenom sobě. Bez vědecké pracovnice, která přijížděla z oblastního muzea, bych to nemohla zařídit, ale bez vychloubání řeknu, že bez mé pomoci by to nezvládli.
Teď, když je všechno připraveno k otevření, připravují další personál naprosto cizích lidí nespojených s „Mladou gardou“.
Ještě kdyby to byli lidé se speciálním vzděláním, bylo by to něco jiného, a to se ještě poskvrnili za německé okupace.
Pochopila jsem. Je mi těžko. Pro mě je to pomalá smrt. Kdyby byl raději rychle konec! Očekávám nespravedlivou facku. Nespravedlivou proto, že jsem nikdy od nikoho nedostala facku, příkazy, opravy, konzultace, nikam jsem nevyjížděla v posledních letech, muzea jsem neviděla. Pokud jsem je viděla, tak očima návštěvníka, ne muzejního pracovníka. Teď už bych obrátila pozornost na každou maličkost.
Takže teď sedím v muzeu, píšu a pláču…
Chápu své nedostatky, ale nemám sílu je likvidovat. Když jsem pracovala ve škole, jezdila jsem na kursy, abych si zvýšila kvalifikaci, a na tuto práci kursy nejsou, jezdit po muzeích mě nepustí. Personál

je malý, muzeum nemá prostředky. Jsem v rozpočtu oblastního muzea, podřízený člověk.
Teď u mě byl tajemník Rajkomu komsomolu: Dozvěděla jsem se o svém provinění. Když jsem pracovala v muzeu, nějak jsem někomu řekla o svém synovi – mladogvardějci, což jsem neměla dělat!
Je to malichernost, osobní záležitost.
Udržuji korespondenci s komsomolem ze Stalingradu, Alma-Aty, Kišiněva, Kyjeva. Rádi je přivítáme jako své hosty. Napíšu do Arménie, Ázerbájdžánu. Jejich synové byli našimi žáky.
Teď se cítím tak, jako po smrti chlapců. Nemohla jsem tomu uvěřit a myslela jsem, že se lidé mýlí. Jsou naživu, vrátí se. To je sebeutěšování. A teď, když mi to řekli, ale práci jsem ještě nepředala, myslím si, že je to omyl.
Mezi rodiči mladogvardějců (odvolání z práce) vyvolalo pobouření. Poslali zprávu tajemníkovi rajkomu, chystají se jet na oblast, a když to bude nutné, tak na ÚV strany. Toto odvolání bez příčiny za prvé, a za druhé podkopání autority matek mladogvardějců.

Líbám Vás
Vaše Vicenovská
Krasnodon, ul. Frunze č.4, byt 7

РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 353
http://www.molodguard.ru/doc182.htm

Dopis od babičky Olega Koševého – Věry Vasiljevny z Krasnodonu – Ivanovovi Vladimíru Nikolajeviči, představiteli Olega Koševého ve filmu „Mladá garda“

Moskva D-308
Choroševská dálnice
Dům 390 Budova 139 byt 45
Ivanov Vladimír Nikolajevič

Odesílatel
Krasnodon, Sadová 10,
Koševá J. N.

Naši drazí Voloděčko, Iriško a Aljonuško – jak žijete a jak jste na tom se zdravím. Píše vám babička Věra, nedokážete si představit, jak mě zarmoutil pohled na ubohou Jelenu Nikolajevnu, jak je velmi

nemocná, jak zeslábla. Nemůže ani přejít pokoj, přišla ta komise, vyptávala se. Přiznali, že Litvin ředitel muzea to všechno způsobil a není pro něj místo v muzeu a ve straně. Zdálo se, že všechno bude v pořádku a najednou doteď nejsou žádné výsledky, nikdo nic neříká a Litvin dál dělá svinstva s Radikem. Jsou lidé, kteří se prodávají za sklenku vodky, a za zbytky, které dostávají od některých ředitelů restaurací a jídelen, a J. N. přišla o zdraví při veřejné práci, a vůbec zažila mnoho smutku a ve zdraví přežila dobu prokleté okupace, teď přišla o zdraví, udělali jí to špatní lidé. Nemá sílu jet do Moskvy a nemůže ani psát, protože je velmi nemocná a nemůže sedět ani půl hodiny. Drazí Voloděčko a Iriško, pokud můžete jakkoli pomoci, možná pohnout tímto případem, pak vás prosím, velmi prosím – obraťte pozornost k mé prosbě, pomozte pohnout tímto případem, copak pro ně neplatí žádné zákony, všechno by mělo být spravedlivé, ale vychází to naopak.

Litvin si kdovíproč všechny omotal kolem prstu, a dokonce ani komise neodpovídá, jaké udělali závěry, a komise byla složená z autoritativních lidí. Instruktor obkomu, náčelník En. G. B. (?) oblastní a představitel oblastního státního muzea. Všechno šlo velmi dobře, celá komise se rozhořčila nad Litvinovým chováním a řekli – pro něj, mizeru, tam není místo. A najednou všechno utichlo

Babička Věra a J. N. Koševá

a Vladimír Vasiljevič Ševčenko[227] už neodpovídá J. N. na dopis, které mu poslala a on z nějakého důvodu neodpovídá. Velmi vás prosím, odpovězte mi na tento dopis. Co nám poradíte co dál dělat. Na shledanou, naši drazí. Srdečný pozdrav od Jel. Nikolajevny, velmi vás prosím odpovězte.
S úctou babička Věra.
10. 1. 64
http://www.molodguard.ru/doc179.htm

[227] V. V. Ševčenko sehrál v celé záležitosti pikantní úlohu. Podle N. V. Pilipenka, účastníka setkání skupiny pracovníků ústředního archívu LKSM (29. dubna 1989) to bylo takhle:
Tehdy jako první tajemník obkomu strany pracoval Ševčenko V. V. Před válkou Ševčenko pracoval jako druhý tajemník Bokovo-Antracitovského rajkomu strany a zůstal ve stranickém podzemí, ale nikdy zvláště aktivní práci nekonal. Hovořil o tom i Stěcenko, tajemník podzemního obkomu strany, který vedl tyto oblasti. Po osvobození oblasti z německé okupace, teď si nevzpomínám, jestli ve 46. nebo 47. roce, ho zvolili prvním tajemníkem Krasnodonského rajkomu strany, o pár let později ho zvolili prvním tajemníkem Kadějevského gorkomu strany. Když Klimenka odvolali do funkce Předsedy republikové odborové organizace, Ševčenka zvolili prvním tajemníkem Vorošilovgradského obkomu strany.
Během Pléna obkomu strany bývalý první tajemník obkomu komsomolu Jemčenko Grigorij Jakovlevič, který byl ve skutečnosti organizátorem celého komsomolského podzemí v oblasti, vystoupil proti Ševčenkovi. Řekl, že Ševčenkovi se nedá důvěřovat, že v podzemí nic nedělal, a teď ho máme zvolit prvním tajemníkem obkomu strany. Ale hlasování je hlasování.
Hlasovali pro Ševčenka a zvolili ho tajemníkem obkomu.
A první, co udělal, začal vnucovat svoji osobu (foto, oblečení, vojenská bunda) muzeu „Mladá garda“. Dělal všechno proto, aby dokázal, že on byl údajně účastníkem stranického podzemí, včetně komsomolského. Tuto verzi podporovala J. Koševá, Olegova matka. A on si nepřál pokazit vztah s ní ani s Fadějevem. Právě za této situace Ševčenko podepsal dokument pro ÚV KSSS se žádostí, aby Treťjakeviče nepokládali za komisaře této komsomolské podzemní organizace, že jím prý musí zůstat Koševoj.
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 - 58
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 65

Prvnímu tajemníkovi ÚV KSSS soudr. Brežněvovi L. I. od Ťuleninové Alexandry Vasiljevny (v polovině 60. let)

Vážený Leonide Iljiči!
Tento dopis Vám píše Ťuleninová Alexandra Vasiljevna, matka Hrdiny Sovětského svazu Sergeje Ťulenina, člena štábu „Mladé garda“ Krásnodonské podzemní organizace.
Dříve jsem se opakovaně obracela na různé ústřední organizace s prosbou vyřešit záležitost s Koševou Jelenou Nikolajevnou – matkou Olega Koševého, který také působil v „Mladé gardě“ a také mu byl udělen titul Hrdina Sovětského svazu. Pokaždé mi slíbili vyřešení, ale nikdo to neřešil. Soudruzi, na které jsem se obracela, si určitě mysleli, že si ze staré báby nemusí nic dělat – jen ať si stěžuje.
Opravdu nejsem mladá. Žiji na světě více než 80 let. Vychovala jsem deset dětí. Jak jsem je vychovala vidím nejen já, ale i ostatní. Žádné z mých dětí ani jednou nebylo před soudem, ani nebylo vyšetřováno. V těžké době německé okupace většina z nich bojovala s nepřítelem, někdo na frontě, někdo v týlu, a ze členů strany z našeho rodu můžete vytvořit samostatnou stranickou organizaci. Za své děti, za své vnuky a pravnuky bych se nestyděla skládat účty před samotným Vladimírem Iljičem Leninem. Vždyť Iljič v roce 1922, když jsem se na něj obrátila dopisem, zachránil naši rodinu před zkázou a smrtí hladem.
Vás, Leonide Iljiči, prosím o vyřešení následující záležitosti:
Proč místní úřady vynášejí tak vysoko J. N. Koševou? Je členkou obkomu strany, a poslankyně, a za něco i za nic jí dávají řády. Vždyť do boje s Němci se nijak nezapojila a ve dvě nynější práci – vedoucí mateřské školy – (ona také) na šachtě N1bis Sergeje Ťulenina, také nedělá nic zvláštního. Pokud v tom hraje roli její syn – Oleg, kterého vydává za komisaře „Mladé gardy“, tak on ani nebyl komisařem této organizace. A jestli za to, že v roce 1943. kdy nám ještě neuschly oči od slz za mrtvé děti, zamotala hlavu předsedovi komise ÚV komsomolu Toricynovi i spisovateli Fadějevovi, který přijel do Krasnodonu, bydlel v jejím bytě a ke kterému pustila jen toho, kdo řekl spisovateli co chtěla, pak myslím, že je na čase s tím skončit. S dcerou Naděždou jsme stáli pod oknem, kam nás Fadějev pozval na rozhovor, ale ona nás nepustila do domu. Pod diktátem Koševé Fadějev popsal v knize „Mladá garda“, že Oleg Koševoj byl komisařem „Mladé gardy“, a sebe a bratra Korostyljova N. N. jako

lidi, kteří pomáhali Olegovi v podzemní práci. A nejen pomáhali, ale div neřídili celou práci „Mladé gardy“. Každý ví, že to není pravda. Komisařem „Mladé gardy“ Oleg nikdy nebyl. Komisařem byl Viktor Treťjakevič. Ona, Koševá, pomluvila Viktora. Ona řekla Fadějevovi, že prý byl Viktor Treťjakevič zrádce. Ale odkud to mohla vědět. Ji nezatkla policie. Nebyla u výslechu. To mně a moji rodinu týrala policie. Mně, a ne ji bili do bezvědomí. Já, a ne ona vím, jaké dávali otázky a co chtěli vědět. Já, a ne ona vím, co kdo dělal v „Mladé gardě“.

Leonide Iljiči, srdce mi krvácí kvůli tomu, že kvůli pomluvě Treťjakeviče, kterou rozšířila Koševá, trpěli jeho bratři, jeho otec se zbláznil a zemřel, více než 15 let nedostávala důchod za syna, umučeného katy, Viktorova matka – Anna Josifovna. Taková je Koševá. To ona, Koševá, mladá a zdravá, od roku 1943 dostávala penzi za Olega. Pracovala, dostávala plat, a ještě navíc dostávala důchod.
A Korostyljov. Vy nevíte, ale my víme, že pracoval jako inženýr na německém direkcionu. My víme, že v jeho domě skoro celou dobu bydleli němečtí důstojníci a žádné schůze štábu „Mladé gardy“ tam nikdy nebyly. A na tom domě, domě německého přisluhovače, dodneška visí nápis, že se tam konaly schůze štábu. Kdo potřebuje podvod? Když lidé přijedou do Krasnodonu, stejně zjistí pravdu. A kdo potřebuje lež, i kdyby byla napsaná zlatými písmeny. Kdyby Korostylev bojoval s Němci, tak by ho náčelník Rovenské policie Orlov nepustil domů, ale poslal by ho na popravu, jako poslal Ljubov Ševcovovou a další děcka.
Po osvobození od Němců, když byl Korostylev zatčen jako německý přisluhovač, Koševá ho začala zachraňovat. Tak tehdy napovídala spisovateli Fadějevovi, že Korostyljov pomáhal děckám v podzemní práci, že Oleg byl komisařem, že všechny schůze štábu se konaly v Korostylevově bytě. Tuto lež napsala v dopise M. I. Kalininovi, oklamala sovětskou vládu, A později tato lež byla napsána Koševou v knize „Příběh syna.“
Leonide Iljiči, Lenin učil říkat lidem pravdu, ať by byla jakkoliv hořká. Píše se to v novém programu strany. A správně se to píše. Ale Koševá naopak napsala ve své knize nepravdu a opravdu si myslí, že jí to přinese prospěch. A tato nepravda působí jenom škodu naší mládeži. Přečtou si knihu a myslí, že je tam pravda, ale přijedou do

Krasnodonu a zjistí, že je tam lež a přestanou věřit nejen rodičům mladogvardějců, ale i straně, sovětskému lidu, Kdo dal právo Koševé podkopat v mládeži víru v to nejsvětější, víru ve Vlast-matku?
A ještě jedna otázka, kterou bych chtěla objasnit. Kde zahynul Oleg Koševoj? Ve filmu „Mladá garda“ se ukazuje, že ho jako prvního hodili do jámy dolu č. 5 v Krasnodonu. Ale on nebyl blízko jámy, z jámy ho nevytáhli a nepohřbili ho do bratrské mohyly ve městě Krasnodon. Koševá píše v knize, že pohřbila svého syna v Rovenkách. Ale dokumenty o tom nejsou. Koho pohřbila v Rovenkách nikdo neví. Kde je Oleg Koševoj?
Leonide Iljiči, ve svém životě jsem viděla a prožila dobré i zlé, ale ani ve velkém, ani v malém jsem neklamala lidi. Po válce jsem se neobracela s takovými dopisy na vládu, protože jsem nevěřila, že by dokázali vyřešit takovou věc správně. Před mnoha lety jsem se obrátila na Lenina s dopisem v osobní záležitosti; a teď se obracím se záležitostí velké státní důležitosti v otázce obnovení pravdy, kterou se naši místní vedoucí snaží nahradit lží. Chci, aby každý zaujal v životě takové místo, jaké si zasloužil ne klamem, ne lží, ale čestnou prací, čestným bojem za Sovětskou moc.
Leonide Iljiči“ Napsala bych Vám i více, ale nejsem gramotná, A lidé, kteří to píší podle mého diktátu, jsou už unaveni.
Chci jen jedno – dostat od Vás ujištění, že pravda bude obnovena.
Ťuleninová
Moje adresa: m. Krasnodon, Lomonosova ul. 8,
Ťuleninová Alexandra Vasiljevna
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 41
https://www.molodguard.ru/doc200.htm

Vzpomínky Igora Čeredničenka na události roku 1967

Bylo pozdní jaro roku 1967, kdy nezvykle horké počasí znesnadňovalo žákům, kteří už tušili, že brzy přijdou prázdniny, sedět pokojně ve třídách.
Z oken naší třídy bylo vidět na budovu trustu, bývalý dům kupce Jarmankina. Byla to nejslunečnější strana školy a nebýt vysokých topolů, které obklopovaly budovu ve dvou hustých špalírech, slunce svítící skrz velká okna učeben by z vyučování udělalo muka.
Během deseti let působení na naší škole jsme v duchu nejednou děkovali lidem, kteří tyto stromy tak zdařile vysadili. Málokdo si dnes vzpomene, kdo to byl. Toho dne nám však oslnivě ostré slunce

nedopřálo klidu a nutilo nás neklidně se vrtět na dřevěných lavicích s desítkami nátěrů, které jsme my i ostatní před námi každý rok znovu natírali.
Do konce vyučování bylo ještě daleko. Ale najednou, když to nikdo nečekal, do třídy vešel ředitel školy Ivan Rodionovič Čukavov se starší pionýrskou vedoucí.
O něčem tiše pohovořil s naší učitelkou Valentinou Ivanovnou, a potom začali vybírat několik žáků. My, kteří jsme už svými dětskými hlavami pochopili, že je před námi perspektiva vynechat hodiny, jsme dychtivě natahovali ruce a vstávali z lavic, aby nás lépe viděli. Ti nejhorší žáci při tom dělali nešťastné obličeje, i když byla nepatrná naděje, že budou vybráni.
Bylo jasné, že vybírají jenom ty hodné, ale pečlivě přitom posuzují vzhled. Být vybrán bylo pro dětské ego velmi lichotivé. Měl jsem štěstí, že jsem byl vybrán. Ale ještě větší radost jsem měl z toho, že do party přišli moji kamarádi Serjoža a Saňka Jagunov. Z dívek, jak nikdo nepochyboval, byly vybrány Irinka Rjazanová a Zoja Olefirová. Jejich obrovské naškrobené bílé mašle nedaly ostatním žádnou šanci.
Na chodbě nás seřadili, ještě jednou si prohlédli náš vzhled a řekli nám, že budeme doprovázet matku Olega Koševého do muzea „Mladé gardy“ na schůzku se zahraničními návštěvníky. Tento úkol jsem pochopil jako povinnost chránit hrdinovu matku před nespolehlivými lidmi – cizinci.
V tu chvíli jsem byl nesmírně hrdý. Byl jsem připraven se za ni postavit na život a na smrt, abych skutkem dokázal, že udělali správnou volbu. Když jsme přešli náměstí, vstoupili jsme do muzea a ukázalo se, že ještě nikdo nepřišel, ani Jelena Nikolajevna, ani nebezpeční cizinci.
S přísným varováním, abychom nikam nechodili, jsme se směli projít po muzeu.
Kam poběží chlapci v muzeu? Správně! K vystaveným zbraním. Dodnes jsem nepochopil, co měl kulomet Maxim a protitanková puška společného s „Mladou gardou“? Ale udělaly velký dojem. Naše představivost zobrazovala postupující Němce a mladé Krasnodonce, kteří sedí v zákopu a kosí fašisty postupující k Suchodolsku po desítkách. Saška a já jsme si navzájem ukazovali, jak bychom my, nevyhnutelně zranění, zasypávali výbuchy řady prokletých fašistů. Zachraňovali jsme Olega Koševého a Uljanu Gromovovou. Desítky

jmen hrdinů z Krasnodonu se špatně pamatují. Hlavní jsou činy Olega a ostatních. Bylo jich prý mnoho. A vůbec!
Nějakou dobu jsme si hráli na válku u neobvyklých exponátů, až přiběhla milicionářka, která měla v přízemí muzea nepřetržitou službu, a poslala nás ke vchodu do muzea, kam konečně dorazili cizinci. Vůbec jsme se nám nechtělo od zbraní, ale uvolnění z vyučování si vyžádalo určitou oběť.
Měli jsme jít ke vchodu. A pak nám ukázali Jelenu Nikolajevnu. Vzrušení z pohledu na zbraně bylo úplně pryč. Co znamená vidět na metr od sebe maminku Olega Koševého si může představit jen opravdový vlastenec, a právě za takové jsme se považovali.

Podle scénáře jsme měli představovat děti, které jsou vděčné za činy hrdinů z Krasnodonu. Snažil jsem se přitulit k hrdinově matce, a přitom jsem upřeně hleděl na klopu světle růžové halenky Jeleny Nikolajevny. Určitě tam musely zůstat letáky vyzývající k boji proti fašistům. Myslím, že ji můj zájem nenechal lhostejnou, a velmi přísně požadovala, abychom se kolem ní seskupili do hloučku.
Určitě to bylo vyjádřeno jinak. Ale dětská mysl to tak brala. Vzpomínám si, že po takovém nevlídném zacházení bylo příjemnější přitulit se k Zojce Olefírové než k matce bájného hrdiny. Hlučící prvňáčci si tehdy zjevně nezasloužili žádný respekt.
V této kompozici, která připomínala pomník Mladé gardy, jsme stáli asi půl hodiny, zatímco Koševá něco vyprávěla příchozím hostům. Bohužel si nepamatuji, o čem mluvila.
Není těžké uhodnout, že šlo o čin Olega Koševého. Pro malé chlapce a dívky je těžké stát tak dlouho na jednom místě, ale byla to daň za zmeškané hodiny.
Teď, po všech těch letech, si nemohu vzpomenout na teplo, které vyzařovalo z této ženské legendy z Krasnodonu. Olegova matka nás postavila kolem sebe jako poddůstojník vojíny v německém městě Wittstock, kam jsem byl povolán k výkonu vojenské služby, desítky let po splnění vojenské povinnosti hauptmanna Renatuse, hauptwachtmistra Sonse a Otty Schöna.
Rád bych seděl u jednoho stolu s dětmi německých účastníků tragédie v Krasnodonu. Zeptal se jich, zda chápou, co dělali jejich předkové, nebo zda rodáci nemohou být špatní? Ale je nepravděpodobné, že by nenávist k našemu lidu, která svou krutostí předčí středověkou inkvizici, mohla smířit rozumné lidi se Solikovskými, Zacharovy,

Kulešovy, Podtynnými, Mělniky, Černikovy, Ansecyny, Didenkem. Didykem, Avsetinem, Orlovem, Gromovem a desítkami a stovkami dalších vrahů, jejichž příjmení jsou pro ruské ucho příliš obyčejná.

Přál bych si, aby ohavnost činů těchto lidí byla netypická pro lidi s ruským příjmením.

Stále čekám na slíbené fotografie z tohoto setkání. Koševá a fotograf je slíbili.

https://web.archive.org/web/20071107193243/http://www.fire-of-war.ru/mg/p1025.htm

Ponožtičky Olega Koševého

Malý Oleg Koševoj

V naší kyjevské škole č. 97 bylo muzeum „Mladé gardy“. Mezi novinovými výstřižky, fotografiemi a knihami byly asi nejcennějším exponátem ponožtičky pětiletého Olega Koševého. Kdysi byly bílé, praním a časem zašedly a před dalšími mechanickými a atmosférickými vlivy je chránilo lesklé sklo. Tento dar věnovaly muzeu Koševého matka Jelena Nikolajevna a babička Věra, čestné patronky naší školy. Na poklad se přijelo podívat mnoho žáků z rozvojových zemí, kteří studovali v SSSR, delegace učitelů z Afriky, Vietnamu atd.

Ale pro nás, žáky nižších tříd, byl přístup do muzea značně omezen. Do svatyně pouštěli jen ty nejzasloužilejší, jedničkáře, počínaje pionýrským věkem. Jedničkáře přijímali do Pionýra v den Iljičova narození, dvojkaře a trojkaře později – 19. května. Ve třetí třídě jsem měla samé jedničky (měla jsem štěstí, potíže s matematikou, kterou jsem nemilovala, začaly až o rok později). Na slavnostní nástup přišla sama Jelena Nikolajevna. To ona mi uvázala rudý šátek. V tu chvíli se mi zdálo, že jsem v samém epicentru „občanské pozice“, i když jsem si význam tohoto slovního spojení nedokázala vysvětlit, a můj tep dosáhl nejvyššího stupně při doteku hrdinovy matky.

Seřadili jsme se podle velikosti, dveře muzea se otevřely… Portréty Lenina, Brežněva, tváře mladogvardějců… Ale kde byl, kde byl exponát číslo jedna?! Pod sklem vypadaly ponožtičky maličké a dojemné, jako by byly bezbranné.
Velku lilo jako z konve a já jsem si rozepnula plášť, aby všem kolemjdoucím padl do oka můj pionýrský šátek. Nejlepší fotograf v Syrci, strýc Alik, ke kterému se lidé zapisovali do pořadníku, mě vyfotografoval díky tomu, že měl ateliér v mém domě.
Teprve v desáté třídě jsem měla tu čest podívat se znovu na ponožtičky, když nás vzali do muzea kvůli fotografii na absolventské album.
…Když jsem se loni na podzim procházela Kaněvem naproti Uměleckoprůmyslovému muzeu jsem uviděla na podstavci bustu pionýra s povědomými rysy. Na vybledlém nápisu jsem stěží přečetla „Oleg Koševoj“. Zeptal jsem se pracovnice muzea, proč takové nečekané sousedství.
„Nic zvláštního,“ odpověděla. „V této budově byla škola, do níž před válkou chodil Oleg Koševoj. Vychodil zde tři nebo pět tříd. Máme dokonce i lavici, ve které ten chlapec sedával.“

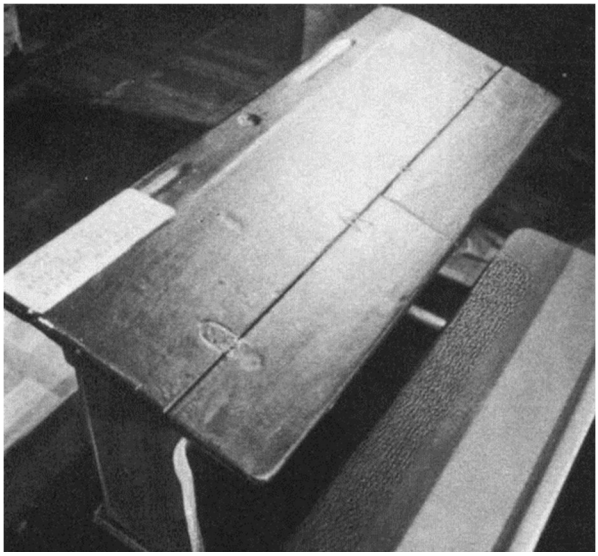

Lavice Olega Koševého

Z nějakého důvodu se mi v představách objevil obraz vybledlých ponožtiček a já ji požádala, aby mi ukázal kaněvskou relikvii. Našla útočiště na půdě, těžkopádná, ponurá, černá. „Do interiéru muzea se nehodí," předběhla průvodkyně mou otázku. „Stávala přímo tady," ukázala na dekorační látku visící nad keramickým džbánem.
…No, teď je v mé bývalé škole na místě „Mladé gardy" muzeum Heleny Teligy. Staré exponáty byly demontovány. Zavolala jsem do školy a zjistila, že současné vedení školy o hlavní relikvii vůbec neví.
https://molodguard.ru/article31.htm

Otec Olega Koševého (vpravo) s ředitelem krasnodonského muzea Litvinem

Spor o Viktora Treťjakeviče

Neodeslaný dopis Vladimíra Treťjakeviče Kalininovi

Předsedovi prezidia Nejvyššího sovětu SSSR, soudruhu M. I. Kalininovi

Prohlášení

Já, kapitán Treťjakevič Vladimir Josifovič, se na Vás obracím s následujícím: od 23. června 1941 jsem nepřetržitě na frontě Velké vlastenecké války. Jsem nositelem vyznamenání „Vlastenecké války" 2. stupně, „Rudá hvězda", medailí „Za bojové zásluhy" a „Za obranu Kavkazu". Jsem starší instruktor PO armády pro práci mezi komsomolci. Pocházím z Krasnodonu, kde stále žije můj otec a matka.

V únoru 1943 bylo mé rodné město osvobozeno od německé okupace a brzy jsem dostal dopis od otce, ve kterém mi sděloval, že můj mladší bratr Viktor, člen podzemní organizace „Mladá garda", byl umučen hitlerovci a zahynul. Po nějaké době se v ústředních novinách objevily články o „Mladé gardě", ale o mém bratrovi se nezmiňovaly.

V říjnu 1943 se v časopise „Partstroitělstvo" hovořilo o mém bratrovi jako o jednom z vůdců organizace, ale přitom se poukazovalo na to, že se z něj vyklubal zbabělec a že vypovídal o členech „Mladé gardy". Jako bratr zesnulého jsem nemohl zůstat lhostejný k této zprávě, zvláště když byla v rozporu s dopisy mých rodičů.

V říjnu 1944 mi náčelník PO armády dal dovolenou a já jsem odjel do Krasnodonu. Rozhodl jsem se důkladně prověřit prostřednictvím rozhovorů se všemi znalými osobami činnost svého bratra Viktora v „Mladé gardě". Z rozhovorů s téměř všemi rodinami mladogvardějců jsem zjistil, že materiály komise vedené Toricynem A. V., která vyšetřovala činnost „Mladé gardy", částečně neodpovídaly skutečnosti. Komise přistupovala ke své činnosti neseriózně. Objasnila se fakta, která odporují materiálům komise.

Z výpovědi Nadi Ťuleninové, Sergejovy sestry, kterou přikládám:

„Viktora Treťjakeviče znám jako komisaře ‚Mladé gardy'... Vykonával hlavní práci v organizaci – sestavoval texty letáků... byl tajemníkem komsomolské organizace, přijímal členy komsomolu (Ivancovovou Olju, Valerii Borc), vydával komsomolské legitimace a vybíral příspěvky… Veškerou práci ‚Mladé gardy' vedli Viktor, Zemnuchov a později Turkenič. Přísahu ‚Mladé gardy' napsal Viktor

Treťjakevič a skládali jsme ji v jeho bytě, ve chlévě. První organizační schůzka a většina dalších se konala v bytě Viktora Treťjakeviče…
3. ledna 1943 odešli Koševoj, Ťulenin, Borc, Olja a Nina Ivancovovy z Krasnodonu, aby překročili frontovou linii (Sergej dvakrát překročil frontovou linii a vrátil se do Krasnodonu - 28. ledna byl chycen a popraven). Olegův osud od jeho odchodu neznáme. Nebyl vězněn na policejní stanici v Krasnodonu a nebyl mučen jako ostatní členové ‚Mladé gardy'. Koševého tělo po vytažení všech členů Mladé gardy z jámy dolu č. 5 nebylo nalezeno.
18.10.1944. Naděžda Ťuleninová."

Ivancovová Olga, členka Mladé gardy, řekla:
„V prvních zářijových dnech se první schůzka mladogvardějců nekonala v bytě Koševého, ale u Viktora Treťjakeviče. Schůzku vedl Viktor. Přísahu napsal Treťjakevič a byla složena v jeho bytě. Většina zasedání štábu se konala ve Viktorově bytě pod jeho vedením. Zúčastnila jsem se pěti takových zasedání, na kterých působil jako komisař. Většinu operací navrhl a podílel se na jejich provedení. Letáky vždy psal Viktor.
Koncem listopadu se na příkaz Treťjakeviče všechny dívky z organizace sešly v jeho bytě. Přítomny byly Borc, Ivancovová, Ševcovová, Gromovová, Peglivanovová, Ivancovová N., Ťuleninová a další. Viktor vydal rozkaz shromažďovat léky, kde to bude možné, a předat je jedné z jednotek, až přijde Rudá armáda.
V říjnu Němci odebrali obyvatelům dobytek v počtu 500 kusů a pod silnou stráží ho chtěli zahnat do týlu. Ve Viktorově domě se konala schůze štábu. Na schůzi byli přítomni Zemnuchov, Ťulenin, Koševoj, Osmuchin, Moškov, já a další členové ‚Mladé gardy'…
Viktor vytáhl z kapsy počmáraný list papíru, na kterém měl rozpracovaný plán operace na likvidaci stráží a rozptýlení dobytka. Všem, kteří se měli této operace zúčastnit, byly vydány podrobné instrukce. Zemnuchov přidal doplnění. Oleg Koševoj nedával žádné pokyny a nevedl schůzi.
V říjnu Viktor navrhl sbírat rudý materiál na vlajky, …použít šátky, povlaky na polštáře, sukně… Jako první zorganizoval strunný kroužek, do něhož se zapojili členové „Mladé gardy", aby se vyhnuli odvlečení do Německa…

…říkali jsme Olegovi „panáček“. Nedokázal mluvit před soudruhy, neměl žádnou autoritu… Při přepadení německého vozu s dárky stál stranou. Dalších operací se neúčastnil…
Říjen 1944 Olga Ivancovová.“[228]

Komise se k objasnění činnosti „Mladé gardy“ postavila nezodpovědně. V materiálech komise zveřejněných v „Komsomolské pravdě“ v květnu 1943 je fotografie cely, kde údajně seděl O. Koševoj. Tvrdilo se, že byl spolu se všemi členy Mladé gardy vhozen do jámy dolu č. 5[229]. Ve skutečnosti Oleg v této cele nebyl a nebyl hozen do jámy… Jeho jméno je na prvním místě na hrobech v Krasnodonu i Rovenkách.
V rozhovoru s rodinami mladogvardějců (Ťuleninovi, Osmuchinovi, Levašovovi, Zemnuchovovi, Ševcovová, Subbotinová, Safonovová, Jurkinová, Turkenič, Borc, Aruťuňanc) jednohlasně odsuzují Koševou, která zmátla komisi a proslavila se nepravdou.
Ťuleninovi (matka, otec, dcera), Osmuchinovy (matka, dcera), Safonovová, Ševcovová uvedli, že jejich děti, členové ‚Mladé gardy‘, vždy říkali, že se scházejí u Treťjakeviče… (O Olegovi nikdo nemluvil a my jsme ho neznali.)
Ťuleninova matka a otec a Osmuchinova matka prohlásili:
Matka Olega Koševého během okupace Krasnodonu držela ve svém bytě německé důstojníky, chodila s nimi a žila na jejich účet. Nyní se jí opět podařilo dosáhnout toho, že je našimi lidmi oslavována a chválena. Dostala vyznamenání, a dokonce i Olegova babička, která vařila německým důstojníkům dobré obědy.
To potvrzují i Safonovovi rodiče, Borc a další.
Rodiny mladogvardějců prohlašují, že Olegova matka o sobě a o svém synovi lhala tolik, že se nám styděla podívat do očí. Odstěhovala se z Krasnodonu, aby zde nemusela žít. Protože všichni vědí, že chodila s Němci.[230]

[228] Jenže později se Ivancovová držela koševovské víry.
[229] To ani Fadějev ve své knize netvrdil, ale ve filmu to tak bylo.
[230] Jelena Samarinová, která ve svých pamětech dopis cituje, zde vložila osobní vzpomínku:
„Opravdu, když mého otce Treťjakeviče Michaila Josifoviče odvolali z práce tajemníka MV strany jako bratra zrádce a poslali do hornického městečka Parkommunu, Koševá tam tehdy bydlela. Viděla jsem, že pracuje v obchodě. Jednou večer zašla k nám domů. Najednou náhodou zhaslo světlo. Pamatuji

Rodiny mladogvardějců nebyly spokojeny ani s prací komise. Například matky Ťulenina, Valji Borc, Safonova a sousedé Koševých tvrdí, že předseda komise Toricyn bydlel u Koševých. Obcházela rodiny, sbírala fakta a předávala je Toricynovi.
Osmuchinova matka, stejně jako Jurkinova a Ťuleninova, vyprávějí:
„…S rozhořčením jsme se obrátily na Toricyna. Řekl nám, abychom se méně hádaly o Olegově a Viktorově činnosti a mluvily tak, jak bylo zveřejněno. V opačném případě vám můžeme vzít co vám dali… Nikdo z komise s Viktorovou rodinou nemluvil. Jednou za členem komise Sokolovem přišla jeho matka, aby mu řekla o Viktorovi, on s ní nechtěl mluvit a vyslechnout ji…“
Matka Olega Koševého, Jelena Nikolajevna mi řekla (po Krasnodonu jsem se za ní zastavil v Parkomuně):
„Viktora znám jako jednoho z aktivních účastníků a vůdců ‚Mladé gardy‘… Vždy jsem dávala svému synovi Viktora za příklad. Viktor byl sčetlý, schopný a kulturní mladý muž. Oleg se snažil Viktora napodobit. Proč ho nevyznamenali a umenšili jeho činnost v „Mladé gardě“, nechápu.“
Ale zároveň Koševá o Viktorovi vyprávěla jiným lidem úplně jiné věci, popisovala ho jako zrádce, a dokonce jako špiona pracujícího pro Němce…
Vyslovil jsem to, co mi v Krasnodonu řekli přeživší mladogvardějci, jejich rodiče, obyvatelé města... Myslím, že kdyby byl Viktor zbabělý a stal se provokatérem, nechali by ho naživu, jako se to stalo Počepcovovi, ale kdyby ho zabili, zabili by ho jako posledního, aby měli více důkazů. Byl popraven v první várce 15. ledna 1943 a členové Mladé gardy byli popraveni ve třech várkách - 15., 23. a 28. ledna. Materiály mého vyšetřování mi dávají všechny důvody k tomu, abych prohlásil, že můj bratr Viktor se neprovinil, zemřel hrdinskou smrtí...
...žádám vás, abyste zřídili autoritativní komisi, která by zjistila skutečnou pravdu. 12.12.1944. Kapitán Treťjakevič V.I.
https://www.molodguard.ru/book9.htm

si, že před odchodem stála na chodbě, v péřovém šátku, byl vidět ohýnek její cigarety. Přitom s otcem pokračovali v rozhovoru o ‚Mladé gardě‘. Tón jejího rozhovoru s otcem byl otevřeně úlisný, Bohužel jsem do jejich rozhovoru nepronikla. Vzpomínám si na její odmítavou větu, že ‚dívky nic důležitého pro ‚Mladou gardu nedělaly‘…‘“

TAJEMNÍKOVI ÚV VLKSM soudr. Michajlovovi od kapitána Treťjakeviče V. I.

Soudruhu Michajlovovi od kapitána Treťjakeviče V.I.
Po přečtení materiálů komise pro „Mladou gardu“ v ÚV VLKSM považuji své první vyjádření vůči vám za nepravdivé. Já sám jsem jako komunista jednal nestranicky, bez pověření stranických orgánů jsem vyšetřoval činnost podzemní organizace „Mladá garda“. Udělal jsem chybu v tom, že na základě nepravdivých materiálů, které jsem shromáždil od některých členů „Mladé gardy“ a rodin mladogvardějců, byly učiněny nepravdivé závěry o práci komise a následně o Olegu Koševém jako organizátorovi a inspirátorovi „Mladé gardy“. Současně prohlašuji, že okresní výbor strany a komsomolu v Krasnodonu, stejně jako obkom VLKSM, vědouce o mnou shromážděných materiálech, mě nevarovali, ba co víc, doporučili mi, abych se touto otázkou vážně zabýval, abych se obrátil na ÚV VLKSM, abych se seznámil s materiály o „Mladé gardě“ a abych vznesl otázku rehabilitace mého bratra Viktora Treťjakeviče. Žádám vás, abyste znovu zvážil otázku Viktora Treťjakeviče, protože mezi lidmi, kteří ho znají jako člena „Mladé gardy“, existují výhradně pozitivní interpretace a hodnocení, které jsou poněkud v rozporu s materiály komise o Viktoru Treťjakevičovi.
Prosím vás, abyste okamžitě zakročil proti všem fámám, které se šíří ve městě Krasnodon. Žádám vás, abyste neprodleně přijali opatření v souvislosti se všemi fámami o Olegu Koševém a jeho matce v Krasnodonu.
Podruhé prohlašuji, že mé první prohlášení k Vám je nestranické, neseriózní a nepravdivé, k čemuž mě vedla nečestná a nepravdivá prohlášení účastníků ‚Mladé gardy‘ /Borc V., Ivancovové O./ a rodin mladogvardějců /Ťuleninovi, Osmuchinovi, Borc atd/ o činnosti podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“.
Kapitán V. Treťjakevič
29.12.1944
https://www.molodguard.ru/doc39.htm

Soudr. Šelepinovi od Borc Valerie Davidovny

Vysvětlení
Po přečtení materiálů soudr. Treťjakeviče jsem se dopustila chyby, když jsem řekla, že je v nich pravda, nevyjádřila jsem se tak, jak by se

mělo. Nemohu potvrdit vše, co je napsáno v materiálech, které Treťjakevič shromáždil, protože to neodpovídá pravdě. Chovala jsem se neuváženě, když jsem řekla, že uznávám jeho materiál.
Tvrzení, že Oleg Koševoj údajně nebyl organizátorem, je nesprávné, protože byl komisařem a tajemníkem komsomolské organizace.
Slova napsaná Treťjakevičem /která údajně slyšel od mé matky/ jsem neřekla. Dosud není známo, zda je řekla moje matka, protože tam není její podpis.
Treťjakevič mi jednou poslal dopis, v němž na základě pomluv očerňoval „Mladou gardu". Mou velkou chybou je, že jsem tento dopis včas neukázala ÚV VLKSM. Když jsem tento dopis obdržela, jednoduše jsem nevěděla, že mohu odpovědět na otázky, které mi položil, a nechala jsem dopis bez odpovědi.
Spoustě věcí jsem nerozuměla, takže jsem špatně pochopila, co mám v rádiu říct, a řekla jsem ve Vaší kanceláři, že mě donutili. Dostala jsem zadání a mluvila jsem v souladu s ním.
Vše, co se stalo, bylo způsobeno mou lehkomyslností a nevědomostí. Nyní je mi mnohé jasné, chápu své chyby a uznávám je.
Podepsán: V. Borc
30. XII. 44
https://www.molodguard.ru/doc39.htm

Přísně tajné.

ZPRÁVA o vyšetřování žádosti kapitána V. I. Treťjakeviče ÚV VLKSM

Kapitán Treťjakevič V. I. se obrátil na ÚV VLKSM s prohlášením o činnosti podzemní komsomolské organizace v Krasnodonu „Mladá garda". V tomto prohlášení se snaží:

I. dokázat, že Hrdina Sovětského svazu Oleg Koševoj nebyl komisařem a tajemníkem komsomolské organizace „Mladá garda". Kapitán Treťjakevič všemožně očerňuje Koševého, zpochybňuje fakt jeho smrti rukou Němců a dokonce naznačuje, že Koševoj je v Německu;

2. dokázat, že skutečným vůdcem, komisařem a tajemníkem komsomolské organizace „Mladá garda" byl jeho bratr Viktor Treťjakevič a že Viktor Treťjakevič je neprávem obviňován ze zbabělosti a jeho rodině jsou neprávem upírány výhody, které požívají ostatní rodiny mladogvardějců;

3. dokázat, že komise vyšetřující činnost „Mladé gardy“ v Krasnodonu neprováděla svou práci v dobré víře.

V bodě 1 se kapitán Treťjakevič odvolává na „svědectví“, které údajně obdržel od Naděždy Ťuleninové, sestry mladogvardějce Sergeje Ťulenina, členek „Mladé gardy“ Olgy Ivancovové a Valji Borc, a na „prohlášení“ rodičů Ťulenina, Osmuchina, Safonova, Ševcovové a Borc.

Ve skutečnosti:

a) Naděžda Ťuleninová nebyla členkou „Mladé gardy“, nebyla přítomna na žádné ze schůzí organizace, a proto nemohla znát údaje uvedené v Treťjakevičově výpovědi o tom, kdo byl přítomen na schůzích podzemí, kdo přijímal přísahu atd. Například údajně tvrdí, že komsomolskou legitimaci Valerii Borc vydal Treťjakevič. Sama Valeria Borc uvedla, že legitimaci obdržela od Olega Koševého. Přestože se Treťjakevič před podáním žádosti několikrát setkal s Valerií Borc, ponechal v žádosti toto nepravdivé prohlášení.

b) Treťjakevič cituje prohlášení, které údajně obdržel od Ťuleninové, že Koševoj nebyl komisařem „Mladé gardy“; ale v dokumentu, který pro komisi v roce 1943 sepsala Naděžda Ťuleninová, je Koševoj označen za komisaře „Mladé gardy“.

c) V dokumentech, které pro komisi sepsali Olga Ivancovová a rodiče Ťulenina, Osmuchina a Ševcovové, nejenže nejsou žádná obvinění proti Koševému, ale naopak ho označují za jednoho z aktivních vůdců organizace.

d) Borc v článku v novinách „Komsomolská pravda“, v projevu v rozhlase atd. mluvila o Koševém jako o vůdci organizace, jako o „svědomí“ a „duši“ organizace. Při rozhovoru v ÚV VLKSM Borc odvolala svá údajná slova, která řekla své matce a která uvedla v prohlášení kapitána Treťjakeviče.

e) Dokument, který pro komisi sepsala mladogvardějka Olga Ivancovová, obsahuje prohlášení, která jsou v přímém rozporu s „výpovědí“, kterou od ní údajně obdržel kapitán Treťjakevič.

Například:

Podle Treťjakevičova prohlášení	Podle dokumentu sepsaného Olgou Ivancovovou a uchovaném v ÚV LKSM

Letáky „Mladé gardy“ vždycky psal Viktor Treťjakevič	První letáky byly napsané v bytě Koševého. Psal je Koševoj.
Sbírka léků probíhala pod vedením Treťjakeviče	Sbírka léků probíhala pod vedením Koševého
„Olega Koševého neměli rádi, byl hamižný“, atd., „komisařem Mladé gardy byl Treťjakevič“	Oleg Koševoj byl oblíbený, drahý soudruh a komisař.

f) Kapitán Treťjakevič uvádí, že většina rodin mladogvardějců údajně tvrdí, „že Oleg Koševoj je v tisku nesprávně zobrazován“ a že „o Olegu Koševém nikdo nikdy nemluvil a my jsme ho neznali“. Ve všech dokumentech, které měl ÚV VLKSM k dispozici a které psali mladogvardějci a jejich rodiče, je Koševoj uváděn jako jeden z vůdců a komisař mladogvardějců. Otec a matka Viktora Treťjakeviče se rovněž zmiňují o jeho aktivní účasti na činnosti „Mladé gardy“. Kapitán Treťjakevič o tom věděl, ale ve své výpovědi ponechal nepravdivé tvrzení, že nikdo z jeho rodičů o práci Koševého neslyšel ani nevěděl.
Všechny dokumenty hovoří o Koševém jako o silném, inteligentním a okouzlujícím člověku a odhalují podlou pomluvu, kterou proti Koševému vznesl kapitán Treťjakevič. Tak o tom píší členové „Mladé gardy! Georgij Aruťuňanc, Olga Ivancovová, Nina Ivancovová a Ivan Turkenič. Příznačné je, že v zápisníku, který zůstal po smrti Ivana Turkeniče, velitele „Mladé gardy“, je na první stránce napsáno:

Ne! Naši mládež nelze zabít
Nelze ji ani srazit na kolena,
Ona žije a bude žít,
Podle učení Vladimíra Lenina.

A ani smrt nikdy porazí
Odvahu živého.
Nad světem jasně zazáří
Hvězda Olega Koševého.

g) Kapitán V. I. Treťjakevič ve svém prohlášení uvádí, že ani rajkom strany, ani rajkom komsomolu, ani okresní oddělení NKGB, ani

obkom komsomolu neví, „kde je Oleg Koševoj pohřben“, že „mrtvola Olega Koševého… nebyla nalezena“. Vykopání hrobu v Rovenkách a vyzvednutí těla Olega Koševého bylo ve skutečnosti přítomno mnoho lidí a stranické a komsomolské organizace v Krasnodonu o tom nemohly nevědět. Při vyzvedávání Koševého mrtvoly a na jeho pohřbu byla přítomna zejména Olga Ivancovová, která na Koševého pohřbu promluvila. Treťjakevič hovořil s Olgou Ivancovovou a nemohl o tom nevědět.

h) Kapitán Treťjakevič na předsednictvu ÚV VLKSM prohlásil, že je mu známo mnoho pozitivních komentářů o Koševém. Toto prohlášení však obsahuje pouze podlou a nepodloženou pomluvu, kterou vyvracejí právě ti, s nimiž kapitán Treťjakevič hovořil a na něž se odvolává.

Obvinění proti Olegu Koševém, která vznesl kapitán Treťjakevič, se tak ukázala jako nepodložená, od začátku do konce vykonstruovaná. Nepravdivost přinejmenším některých z těchto obvinění byla kapitánu Treťjakevičovi známa ještě předtím, než podal žádost na ÚV VLKSM.

k bodu 2. - Kapitán Treťjakevič se odvolává na „svědectví“, která údajně obdržel od již výše zmíněných osob.

a) Kapitán Treťjakevič cituje výrok, který mu údajně řekla Olga Ivancovová: „Viktor Treťjakevič byl zvolen tajemníkem komsomolské organizace ‚Mladá garda‘ a zůstal jejím stálým tajemníkem až do konce života. Z jeho rukou jsem dostala dočasný komsomolský průkaz, kde se podepsal ‚Kašuk‘. Během svého působení v ilegalitě jsem mu dvakrát zaplatila komsomolské příspěvky... kde se Viktor Treťjakevič rovněž podepsal ‚Kašuk‘.

Dále se odvolává na údajné prohlášení Naděždy Ťuleninové, že Treťjakevič vystavil komsomolský průkaz Valerii Borc.

Ve spisech ÚV VLKSM se nacházejí dočasné komsomolské průkazy Olgy Ivancovové, Valerie Borc a dalších, na nichž je podpis „Kašuk“ rukou Olega Koševého. Valja Borc a Nina Ivancovová potvrzují, že „Kašuk“ je Koševoj. Kapitán Treťjakevič připustil, že podpisy na lístcích nebyly vytvořeny rukou jeho bratra.

b) Dokumenty Niny Ivancovové, Georgije Aruťuňance a velitele Mladé gardy Turkeniče obsahují prohlášení, že Viktor Treťjakevič byl z vedení organizace odvolán poté, co byly získány informace o jeho

zbabělém chování ve Vorošilovgradském partyzánském oddíle. Informace o tom byla získána prostřednictvím Olgy Ivancovové.
Přitom se kapitán Treťjakevič odvolává na Olgu Ivancovovou, aby dokázal, že jeho bratr byl nezlomný.
c) Podle dokumentů sepsaných pro komisi byl Viktor Treťjakevič aktivním členem „Mladé gardy“. To je známo z publikovaných dokumentů, zejména z článku v časopise „Partijnoje stroitělstvo“, který naprosto přesně vypovídá o faktech práce Viktora Treťjakeviče a Olega Koševého Treťjakevič nikdy nebyl komisařem Mladé gardy, jeden čas byl jejím velitelem, ale pak byl v souvislosti s informacemi získanými z Vorošilovgradu odstraněn z práce.
Po svém zatčení a mučení Viktor Treťjakevič projevil zbabělost a zradil několik členů organizace, mezi nimi i nynější Hrdinku Sovětského svazu Ljubu Ševcovovou. Potvrzují to dokumenty a závěry vyšetřovacích orgánů NKGB USSR na základě důkladné kontroly a vyšetřování. Kapitán Treťjakevič nemůže tento závěr nijak vyvrátit. Odvolává se pouze na aktivní činnost Viktora Treťjakeviče v organizaci, což není v rozporu s obecně známými fakty a nemůže to ospravedlnit zbabělost, kterou Viktor Treťjakevič nakonec projevil.
Tak se tvrzení kapitána Treťjakeviče, že Viktor Treťjakevič byl komisařem „Mladé gardy“, stálým tajemníkem komsomolské organizace a nezradil své soudruhy při mučení, ukázalo jako nepravdivé. Kapitán Treťjakevič, který si pro své prohlášení vybral pomlouvačné a lživé výmysly o Olegu Koševém a vynechal všechny kladné zmínky o něm, neuvádí o svém bratrovi jedinou negativní referenci a vybírá přehnané a nepravdivé informace o jeho zásluhách.
K bodu 3. - Kapitán Treťjakevič se odvolává na „prohlášení“, která údajně obdržel od rodičů Osmuchina, Ťulenina, Borc, Safonova a sousedů Koševých, a uvádí:
a) že se komise „omezila na svědectví pouze tří přeživších příslušníků Mladé gardy – Ivancovové Olji, Borc Valerie, Jurkina Radije a Koševého matky a babičky“.
Ve skutečnosti komise vyslechla kromě zmíněných kapitánem Treťjakevičem přeživší Ninu Ivancovovou, Georgije Aruťuňance, Ivana Turkeniče a také 111 osob – rodičů, sousedů, učitelů mladogvardějců. Všechny tyto dokumenty na 754 listech se nacházejí v ÚV VLKSM.
b) Že žádný z členů komise nikdy nevyslechl rodinu Viktora Treťjakeviče. Jednou přišla matka Viktora Treťjakeviče za členem

komise Sokolovem, aby mu řekla o práci Viktora Treťjakeviče v „Mladé gardě“, ale on „s ní nechtěl mluvit.“
Materiály ÚV VLKSM obsahují 16 stran ručně psaných výpovědí otce Viktora Treťjakeviče a záznam rozhovoru s matkou Viktora Treťjakeviče, který zaznamenal s. Sokolov. Záznam rozhovoru je podepsán Treťjakevičovou matkou. Jak sám Treťjakevič sdělil tajemníkovi ústředního výboru komsomolu Šelepinovi, o tomto rozhovoru věděl. Kapitán Treťjakevič však ve výpovědi vědomě uvedl nepravdivé údaje.
c) Tajemník Vorošilovgradského obkomu LKSM soudr. Jemčenko mu údajně řekl, že s otázkou případu „Mladé gardy“ příliš spěchali a unáhlili se, pročež byly některé body v činnosti některých mladogvardějců a celé „Mladé gardy“ zkresleny. Otázku Viktora Treťjakeviče lze napravit vytvořením vyšetřovací komise.
Ve skutečnosti, jak řekl s. Jemčenko v rozhovoru s tajemníkem ÚV VLKSM s. Šelepinem, kapitánu Treťjakevičovi nic takového neřekl. Naopak ho ujistil, že hodnocení činnosti Viktora Treťjakeviče v sovětském tisku je správné.
d) Kapitán Treťjakevič se ve snaze dokázat správnost svých závěrů odvolává na názor „většiny“ rodin mladogvardějců, celého města atd. Sám však uvádí jména pouze 8-11 osob, zatímco závěry komise, v níž byli zástupci místních stranických a komsomolských organizací a ÚV VLKSM, vycházely z průzkumu skutečně všech mladogvardějských rodin.
Ukázalo se tedy, že obvinění, která vznesl kapitán Treťjakevič vůči komisi, byla nepravdivá a z hlediska chování jednotlivých členů komise také pomlouvačná. Nepravdivost řady těchto obvinění byla kapitánu Treťjakevičovi známa.
Ukázalo se také, že kapitán Treťjakevič bez jakéhokoli pověření dříve než vznesl dotaz na ÚV LKSM nebo jiné organizace
a) ústně i písemně vyslýchal členy „Mladé gardy“ a jejich rodiče a požadoval od nich tendenční svědectví namířená proti Koševému, proti komisi vyšetřující „Mladou gardu“ a na obranu Viktora Treťjakeviče.
b) požadoval, aby krasnodonský OV LKSMU napsat jméno Viktora Treťjakeviče na pomník postavený na hrobě mladogvardějců a dosáhl toho;
c) ukázal své prohlášení obsahující hnusné urážky milovaného hrdiny sovětského lidu Olega Koševého a závěry vyvracející zprávy

sovětského tisku o „Mladé gardě“ vedlejším osobám a tiskl je v písárně politického oddělení jedné vojenské jednotky, psal mladogvardějcům dopisy obsahující hnusné pomluvy na adresu Olega Koševého atd;

d) objevil se na výstavě „Komsomol ve Vlastenecké válce“ v Moskvě v podobě frontového důstojníka, který na žádost rodičů Viktora Treťjakeviče vyšetřuje, co se stalo s jejich synem, a v rozhovoru s pracovnicí výstavy soudružkou Morskou požadoval vysvětlení, proč na výstavě není mezi ostatními hrdiny „Mladé gardy“ uveden i Viktor Treťjakevič, a v rozhovoru se s. Morskou a s. Zaslonovovou, kapitán Treťjakevič prohlásil, že zjistil bratrovu nevinu.

Podle vlastního vyjádření kapitána Treťjakeviče se po dobu devíti měsíců, od ledna do září 1944, s vědomím, že jeho bratr projevil zbabělost, na bratrovo chování neptal a ani se o něm nepokoušel nic zjistit. Teprve poté, co byl kapitán Treťjakevič zproštěn komsomolské práce v armádě, začal sbírat nejrůznější fámy a řeči, aby Viktora Treťjakeviče ospravedlnil.

Závěry

1. Celé prohlášení kapitána Treťjakeviče se ukázalo jako nepravdivé, žádná jím uváděná „fakta“ se nepotvrdila.

2. Prohlášení kapitána Treťjakeviče je ve své podstatě pomlouvačné, „fakta“, která sebral, byla zfalšovaná. Nepravdivost řady těchto skutečností mu byla známa již před učiněním prohlášení, a proto je prohlášení úmyslně pomlouvačné.

3. Postup kapitána Treťjakeviče při výběru materiálů, sestavování a analýze prohlášení je třeba označit za nestranický ve své podstatě.

https://www.molodguard.ru/doc39.htm

TAJEMNÍKOVI ÚV VLKSM SOUDR. ŠEPELEVOVI OD KAPITÁNA TRETJAKEVIČE V. I.

Vysvětlení

z našich rozhovorů s vámi a o mém prohlášení tajemníkovi ÚV VLKSM soudruhu Michajlovovi vyvozuji následující závěry:

1. Můj závěr o práci komise pod vedením soudruha Toricina[231] je nesprávný. Zároveň nerozumím tomu, proč po skončení práce komise

[231] Pravopis plukovníkova jména se v různých materiálech liší

účastníci „Mladé gardy“ a rodiny mladých gardistů podávají prohlášení protichůdná ke svým vlastním prohlášením, která předtím učinili před členy komise,

2. Já, jako bratr zesnulého Viktora Treťjakeviče, jsem nemohl jinak než oznámit ÚV LKSM tyto rozpory, zejména proto, že ani Krasnodonský OV, ani Vorošilogradský OV LKSMU neměli žádné materiály o „Mladé gardě“. Na obkomu LKSM mi tajemník pro vojenskou práci soudruh Guljajev řekl, že materiály o „Mladé gardě“ nikde nejsou, pouze v ÚV VLKSM.

3. Domnívám se, že v materiálech komise o „Mladé gardě“ jsou nejasnosti o činnosti a chování Viktora Treťjakeviče, neboť tvrzení o zbabělosti Viktora Treťjakeviče v partyzánské skupině nejsou konkrétní a ověřená, a tvrzení, že vypovídal při mučení, je tvrzením zrádců „Mladé gardy“, kteří se snaží chránit sebe a očerňují ostatní.

4. Prosím vás, abyste můj příjezd do Moskvy a mé prohlášení považovali za signál pro ÚV VLKSM, aby přijal opatření k odstranění rozporuplných výkladů členů „Mladé gardy“ a rodin mladogvardějců, které jsem vám uvedl v rozhovoru a ve svém prohlášení.

5. Přiznávám svou chybu v tom, že můj pohled na práci komise, poté co jsem se seznámil s jejími materiály, byl neseriózní a nedomyšlený.

V. Treťjakevič,

https://www.molodguard.ru/doc39.htm

Prohlášení kapitána V. I. Treťjakeviče předsednictvu ÚV VLKSM ze dne 3. ledna 1945:

„Lehko jsem uvěřil falešným pověstem a řečem a jednal jsem nestranicky, když jsem svým dopisem a prohlášením pomluvil Koševého – organizátora a inspirátora „Mladé gardy“. Ale zároveň jsem si myslel, když jsem psal prohlášení, že možná došlo k chybám v práci komise, své kroky k vyšetřování bratrových činů jsem prováděl neoprávněně a udělal jsem chybu, že jsem nejednal jako bolševik a důstojník a frontový voják.

Jsem mladý komunista, na frontě jsem od prvních dnů války. Nijak jsem se neprovinil, byl jsem čtyřikrát vyznamenán vládou a dostal jsem pochvalu od velení.

Prosím vás, abyste mé prohlášení – písemné i ústní – posoudili nikoli jako zlovolnou a záměrnou provokaci, ale jako plod mé nezkušenosti

mladého komunisty a mladého bolševika. Žádám vás, abyste o mně udělali stranické závěry.
https://www.molodguard.ru/doc39.htm

Stranická komise při GPU

Lidový komisariát obrany SSSR
Ulice Frunzeho 19, Moskva, 1.dům lidového komisariátu obrany

Potvrdil zástupce náčelníka. PV DRRA
Výtah ze
Zápisu ze schůze stranického výboru č. 3, str. 34 z 12. ledna 1945.
Ve složení ss. Leonov, Čursin, Batkov a Morin.

Vyslechli:
34. Treťjakevič Vladimir Josifovič, narozen v roce 1920, člen VKS(b) od září 1942 (č. l. 4564520, u sebe), důstojník, středoškolské vzdělání, v Rudé armádě od roku 1941.
V současné době je v záloze politického oddělení 47. armády.
Otázka se řeší na základě rozhodnutí ÚV VLKSM z 6. ledna 1945.
Podává s. Leonov. Přítomný s. Treťjakevič
Případ byl přijat 10. ledna 1945.
Bylo zjištěno: s. Treťjakevič, který byl uvolněn z funkce hlavního instruktora politického oddělení 47. armády pro práci mezi komsomolci, se vydal na nestranickou cestu, tj. bez jakéhokoli důvodu nebo zvláštních pokynů odjel do Krasnodonu s cílem rehabilitovat svého bratra Viktora Treťjakeviče, shromáždil lživé materiály proti některým členům „Mladé gardy“ a jejímu vedoucímu hrdinovi Sovětského svazu Olegu Koševému, o čemž napsal prohlášení odporující dokumentům shromážděným zvláštní přidělenou komisí a zveřejněným v časopise „Partstroitělstvo“ č. 17-18 září 1943. Treťjakevič obvinění přiznává a prohlašuje, že poté, co se osobně seznámil s dokumenty, které jsou k dispozici v ÚV VLKSM, považuje své jednání za nestranické.

Rozhodnutí:
Udělit s. Treťjakevičovi přísnou důtku a zapsat ji do evidenčního listu za nestranické chování, které se projevilo ve shromažďování nepravdivých informací a diskreditaci hrdiny Sovětského svazu Olega

Koševého a dalších členů Mladé gardy, kteří hrdinně padli v boji proti německým okupantům.

Odpovědnost Tajemník stranického výboru
Tajemník stranické komise /Leonov/.

Výpisy se zasílají na adresu:
1) Náčelníkovi 47. armádního policejního oddělení k na vědomí s. Treťjakevičovi
2) ÚV VLKSM na vědomí
3) Oddělení komunistické evidence Gla PV DRRA
4) Do spisu.

РГАСПИ Фонд М-1, опись 53, ед. хр. 339
https://www.molodguard.ru/doc39.htm

Dopis Vasilije Ivanoviče Levašova Radiku Jurkinovi

(asi 1960)

Radiku, zdravím!
Dostal jsem tvůj dopis a zprávu. Nelja mi je přeposlala z Kaliningradu.
Nyní provedu opravy ve zprávě.
Prvními mladými bojovníky podzemí v Krasnodonu byli bezpochyby členové skupiny Sergeje Ťulenina. Protože jsi sám členem této skupiny, máš karty v rukou. Zcela správně jsi zmínil Čerňavského. Toto je historie.
Nyní o tom, jak byla organizace založena. Po návratu chlapců a děvčat z evakuace vznikly nové skupiny komsomolců v podzemí.
V centru města vznikla skupina komsomolců kolem Váni Zemnuchova. Byl jsem mezi nimi já a Žora Aruťuňanc, V. Osmuchin, Glavaň, S. Levašov.
V Pervomajce se skupiny členů podzemí organizovaly kolem Uljany Gromovové a Anatolije Popova.
V osadě Krasnodon vedl komsomolce N. Sumskoj.
S příchodem Treťjakeviče se spojily skupiny V. Zemnuchova a S. Ťulenina. Od tohoto okamžiku je třeba počítat vytvoření „Mladé

gardy“, protože v důsledku sloučení skupin byl vytvořen štáb pro vedení podzemí a na návrh Sergeje Ťulenina byl dán název „Mladá garda“.
Štáb se zpočátku skládal z:

1. V. Treťjakevič, komisař „Ml. Gar.“
2. V. Zemnuchov – náč. štábu
3. G. Aruťuňanc – zodpovědný za výrobu letáků
4. S. Ťulenin – kom-ř skupiny
5. V. Levašov – kom-ř centr. skupiny

Poté se k nám připojily skupiny obce Krasnodon a Pervomajky.
Vedoucí těchto skupin Uljana Gromovová, Anatolij Popov a Nikolaj Sumskoj se připojili ke štábu „Mladé gardy“.
Později byl na Zemnuchovovo doporučení přijat do štábu Oleg Koševoj. Byla mu svěřena důležitá oblast práce – bezpečnost a konspirace podzemní komsomolské organizace.
Tedy štáb „Ml. gar.“ se skládal z:

Viktor Treťjakevič – komisař
I. Zemnuchov – náč. štábu
O. Koševoj – bezpečnost, konspirace
G. Aruťuňanc – výroba letáků
V. Levašov – kom-ř ústřední skupiny
U. Gromovová – vedoucí perv. skupiny
A. Popov – vedoucí perv. skupiny
N. Sumskoj – ved. skupiny obce Krasnodon.
L. Ševcovová – spojka s luganským podzemím.

V listopadu přišel I. Turkenič a stal se velitelem celé organizace.
Jevg. Moškov byl člověkem podzemí v čele s Ljutikovem a Barakovem. Moškov byl vyslán do čela naší organizace ze stranického podzemí. Jak již víš, bylo to provedeno prostřednictvím V. Osmuchina.
Na začátku jsme měli spojení s Čerňavským. Pomohl nám radou. Když onemocněl, bylo navázáno spojení s Moškovem.
V září tak vznikla „Mladá garda“. Největší roli sehrál Viktor Treťjakevič. Za druhého člověka je třeba považovat Ivana Zemnuchova.

Moškova role je velká, ale ne při slučování podzemních skupin. Neměl by být počítán mezi Mladogvardějce. Na základě Ljutikovových pokynů řídil Moškov jménem vedení strany činnost naší podzemní organizace.
O Ljubě Ševcovové jsi to napsal správně.
Dne 23. prosince O. Koševoj mně a Zemnuchovovi řekl, že podle slov člověka, kterého nikdo z nás neznal, zraněného partyzána, V. Treťjakevič svévolně opustil partyzánský oddíl, a aby odčinil svou vinu, začal aktivně pracovat na založení podzemní komsomol. organizace. To bylo zjevně absurdní, protože sám Viktor Treťjakevič podrobně popsal, jak se vše odehrálo. Komisařem této jednotky byl navíc Viktorův bratr Michail.
Tři dny po tomto rozhovoru si Treťjakevič vyžádal od Koševého formuláře komsomolských legitimací, ale Oleg Koševoj je vyplnil sám, aby je předal komsomolcům. V tomto rozhovoru Koševoj přiznal, z čeho Viktora podezírá. V. Treťjakevič následujícího dne svolal zasedání štábu, aby se rozhodlo o otázce chování Koševého a přechodu k partyzánské jednotce. Zasedání bylo rozšířené. Přítomni byli všichni členové štábu kromě Sumského. Na zasedání byl Moškov. O. Koševému vynadali za nesprávné chování. Moškov prohlásil, že V. Treťjakevič je prověřený a plně důvěryhodný, že Koševoj by neměl „podkopávat“ komisaře, ale spíše se starat o bezpečnost, aby organizace nebyla odhalena. Koševoj byl vážně varován za neoprávněné předávání komsomolských legitimací údajně jménem komisaře Viktora Treťjakeviče.
Radiku, naprosto souhlasím s tvým návrhem, jak celý příběh oficiálně rozkrýt, tj. pokud jde o Viktora Treťjakeviče a O. Koševého.
Ale zdá se mi, že ocenění by měl dostat pouze Treťjakevič. Uvaž sám.
Žorovi Aruťuňancovi (?) kopii zprávy. Poslal jsem mu dopis od sebe.
Zprávu teď nemohu odeslat – v případě že tam není. Takový dokument by se neměl ztratit. Radiku, do 2-3 dnů napíšu podrobné vyjádření a pošlu ti ho.
Nezlob se na mě, v posledních dnech mám hodně práce. Sám chápeš, na novém místě.
S velkým, přátelským pozdravem.
Dej mi vědět, jak se vám daří.
Kdo se narodil, dcera, nebo znovu gardista.
Ahoj, Vasja
Zdravím spolupracovníky muzea.

Krasnodonské státní muzeum „Mladá garda“ D-462/1452
https://www.molodguard.ru/doc92.htm

Dopis Vasilije Ivanoviče Levašova řediteli Krasnodonského muzea „Mladá garda“ Alexandru Makaroviči Litvinovi

Alexandře Makaroviči!
Obdržel jsem Váš dopis. Bez odkladu píšu odpověď, protože věc je naléhavá. Nedivím se, pro Vás. pracovníky muzea, je těžké se vyznat v některých otázkách historie „Mladé gardy“. Proto v dopisu popíše ty události a skutečnosti, ve kterých možná není úplně jasno.
Nejprve o komisaři „Mladé gardy“. Komisařem „Mladé gardy“ od okamžiku vytvoření této podzemní organizace – září 1942 do začátku zatýkání – leden 1943 byl jenom jeden člověk – komsomolec Viktor Josifovič Treťjakevič. Jiného komisaře jsme neměli. ¨
O tom vědí všichni živí členové „Mladé gardy“. Proč je tato zřejmá skutečnost zpochybňována a ve své době byla vysvětlována jinak.
1. ledna 1943 gestapo zatklo členy štábu komisaře Viktora Treťjakeviče a náčelníka štábu Ivana Zemnuchova a také komunistu Jevgenije Moškova, který podle Ljutikovova příkazu pomáhal práci štábu „Mladé gardy“. Chlapce uvěznili proto, že zastávali vedoucí místa v klubu Gorkého.
A v budově klubu Němci našli potraviny, které jsme sebrali z německého auta a určené na odchod do lesa pro případ přechodu na pozici partyzánského oddílu. Tj. chlapce zavřeli za vyrabovaná německá auta. Vyptávali se jich, kdo byl ještě účastník vyrabování aut. Chlapci mlčeli. Jenže v té době se našel zrádce – člen pervomajské skupiny G. Počepcov.
Předal policii seznam některých členů „Mladé gardy“. Byla tam jména všech pervomajských a jméno komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče, Přitom bylo na seznamu jasně řečeno, že Treťjakevič je komisař.
Němcům bylo jasné, že zatčení nebyli zločinci, ale vůdci komsomolského podzemí. Začalo masové zatýkání.
Němci mezi zatčenými podzemními pracovníky rozšířili fámu, že je zrazuje komisař M. G. V. Treťjakevič. Touto provokační fámou se gestapáci pokusili demoralizovat zatčené mladogvardějce a zároveň

utajit jméno zrádce, který zradil „Mladou gardu“ – Gennadije Počepcova.
Řeči o údajné Treťjakevičově zradě pronikly za zdi vězeňských cel. V prvních dnech po osvobození města Krasnodonu našimi vojsky bylo těžké dostat se k pravdě. Viktorovo jméno zůstalo dlouho poskvrněné. A když našli skutečného zrádce – G. Počepcova, nikdo se nerozhodl zkontrolovat všechny materiály a zjistit pravdu.
V roce 1956 jsem se společně s G. Aruťuňancem a Lopuchovem obrátil na 1. tajemníka ÚV VLSKM Šelepina s prosbou, aby se vším probral a rehabilitoval Treťjakeviče. Teprve v roce 1960 se to udělalo. Ale při vysvětlení v tisku došlo k nepřesnostem. Viktora Treťjakeviče nazývají prvním komisařem „Mladé gardy“, což připouští myšlenku, že byl nějaký druhý.
Ještě jednou podtrhávám – komisařem byl jenom Viktor Treťjakevič. Teď o Olegu Koševém. Oleg Koševoj vstoupil do naší organizace o něco později než ostatní členové štábu. Přijali jsme jej do organizace, když už byly rozděleny povinnosti mezi členy štábu. Olega jsme přijali současně do organizace a do štábu. Také mu byly svěřeny povinnosti i zajištění bezpečnosti organizace. Tj. chránit „Mladou gardu“ před provokatéry, špióny.
Jak se stalo, že se O. Koševoj nazývá komisařem?
V práci našeho štábu došlo k jedné nepříjemné události. Na konci prosince 1942, krátce před zatýkáním, se Oleg Koševoj pokusil vytvořit skupinu asi 15 komsomolců a odvést je do lesa. Prohlásil se za komisaře této skupiny, převzal u Anatolije Orlova formuláře komsomolských legitimací a začal je předávat některým podzemním pracovníkům.
Na komsomolských legitimacích byl vytištěn text „komisař ‚Mladé gardy‘ Slavin“ – to byla přezdívka V. Treťjakeviče, Koševoj přeškrtl inkoustovou tužkou – Slavin – a na to místo napsal inkoustem svou přezdívku – Kašuk.
Pro nikoho není těžké to poznat, když vezme do ruky jednu z dochovaných komsomolských legitimací.
Několik dní po této události, 27. prosince 1942, se v bytě V. Treťjakeviče konalo zasedání štábu.
Z živých členů jsem tam byl přítomen já a G. Aruťuňanc. Na této schůzi Jevgenij Maškov, Ivan Zemnuchov, Viktor Treťjakevič

odhalili Koševého nedůstojné pokusy rozdělit „Mladou gardu“. Tady byl přísně pokárán za podvádění s komsomolskými legitimacemi.
Členové štábu se omezili na přísnou kritiku a nechali Olega ve štábu. Omluvil se Viktoru Treťjakevičovi.
Na konci této schůze přišli S. Ťulenin a V. Borc a všichni jsme společně odešli, abychom vyložili pytle s potravinami a odnesli je do bytu Lopuchových.
Z živých členů „Mladé gardy“ mnou výše uvedené dopodrobna zná kromě mě, člen štábu Georgij Aruťuňanc.
Skutečnost, že komisařem „Mladé gardy“ byl Viktor Treťjakevič, a ne nikdo jiný, naprosto jistě potvrzují G. Aruťuňanc, A. Lopuchov, Radik Jurkin, V. Borc.
Myslím, že to vědí i Ivancovovy, ačkoliv jsem s nimi na toto téma nikdy nemluvil a za dobu působení v podzemí jsem na ně nenarazil.
V době, kdy komise z Moskvy sbírala materiál o „Mladé gardě“, jsem v Krasnodonu nebyl. Nevím, kdo o kom co říkal. Ale myslím, že svědectví některých přeživších ovlivnila fáma, že V. Treťjakevič údajně nevydržel mučení a zradil soudruhy. Možná byli přesvědčeni, že se nehodí nazývat komisařem člověka, který údajně zradil soudruhy, a z toho důvodu za komisaře označili O. Koševého, tím spíše, že na legitimacích stojí jeho podpis, a tím spíše, že podrobnosti o legitimacích jsem v té době věděl jenom já a G. Aruťuňanc.
Teď o počínání J. N. Koševé. V říjnu 1962, když jsem byl naposledy v Krasnodonu, jsem po mnoha poválečných letech navštívil byt Koševé. Pozvala mě na rozhovor. Během rozhovoru se mě zeptala, proč tvrdím, že komisařem „Mladé gardy“ byl Viktor Treťjakevič, a ne Oleg Koševoj. Začal jsem jí vyprávět, jak to bylo. Začala se se mnou hádat. Stručně řečeno, z rozhovoru s J. N. Koševou jsem učinil jeden velmi určitý závěr. Pokud jsem si před návštěvou Jeleny Nikolajevny myslel, že jí Oleg v době práce v podzemí něco řekl o naší činnosti, pak jsem se během rozhovoru přesvědčil, že neví vůbec nic. O „Mladé gardě“ neví víc než ostatní rodiče zahynulých mladogvardějců. A není se čemu divit. Oleg Koševoj také složil přísahu, ve které přísahal, že bude chránit tajemství „Mladé gardy“.
Jelena Nikolajevna samozřejmě věděla, že Oleg je v nějaké organizaci. Ale kdo jsou její členové, kdo plnil jaké povinnosti, co

dělal nebo nedělal – to Jelena Nikolajevna nevěděla, stejně jako všichni naši rodiče.
Nechápu, proč se snaží přivlastnit si právo svévolně vykládat činnost „Mladé gardy“.
Vždyť přežilo 8 členů. Bylo by logičtější se jich zeptat, kdo plnil jako povinnosti ve štábu „Mladé gardy“. J. N. Koševá má jako matka právo napsat příběh o svém synovi. Ale neměl by se brát jako svědectví o událostech „Mladé gardy“, protože jí nejsou známé.
Navíc by se neměla vměšovat do záležitostí muzea. Je třeba jen přivítat nynější kolektiv muzea, který novými expozicemi mnoho z činnosti „Mladé gardy“ uvedl do souladu s historickými fakty-
Alexandře Makaroviči, sdělte mi příjmení, jméno a jméno po otci tajemníků gorkomu a obkomu. Napíšu jim podrobný dopis.
Pokud je to málo – vím, kam se obrátit.

S pozdravem
V. Levašov
14. listopadu 1963
https://www.molodguard.ru/doc91.htm

Pro ÚV VLKSM od Borc V. D. 21 září 1974[232]

Již více než tři desetiletí se mezi přeživšími členy „Mladé gardy“ objevují rozpory, které se především týkají role Viktora Treťjakeviče v „Mladé gardě“.
Výsledkem bylo, že v rodišti Viktora Treťjakeviče (vesnice Jasenki, Goršečný okres Kurské oblasti), byl 9. května 1965 odhalen památník s nápisem:

Viktor Treťjakevič
1924-1943
Komisař Krasnodonského
komsomolského podzemí
„Mladá garda“

To neodpovídá skutečnosti, protože komisařem „Mladé gardy“ byl Oleg Koševoj.

[232] Datum je bezpochyby uveden chybně.

Chodila jsem do Kirovovy školy v 8. třídě, se mnou chodili Sťopa Safonov, moje kamarádka Tosja Maščenko, do deváté třídy chodil Oleg Koševoj, starším pionýrským vedoucím v naší škole byl Váňa Zemnuchov.
Oleg se těšil u soudruhů velké autoritě, redigoval nástěnku, zvolili ho předsedou žákovského výboru.

(tady v dokumentu chybí jedna stránka)

Kolem jména Olega Koševého se vytvořila nezdravá atmosféra, vyvolaná vyzdvižením Viktora Treťjakeviče jako aktivního člena a komisaře „Mladé gardy" a zamlčováním neméně důstojných jmen mladogvardějců.
Touto otázkou se speciálně zabývali pracovníci archívu ÚV VLKSM v červenci 1965. V srpnu se touto otázkou zabývala komise speciálně jmenovaná institutem marxismu-leninismu.
Při přezkoumání výsledků šetření provedených pracovníky ÚV VLKSM a komise Institutu Marxismu-Leninismu, bylo zjištěno několik rozporů v hodnocení a vysvětlení stejných skutečností,
Vážená Komise Institutu marxismu-leninismu se z nějakého důvodu hlavně neodvolává na dokumentární fond, ale na svědectví a tvrzení z pozdější doby, která se odrážejí v periodikách, která jsou považována za základ všeho, co je spojené s činností „Mladé gardy". Odtud vyplývá mnoho nesrovnalostí.
Například ve zprávě, kterou předložili členové komise řediteli Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS soudr. Pospělovovi se mluví o tom, že podle výpovědi členky „Mladé gardy" O. Ivancovové byl Treťjakevič komisařem. Přitom nepoužívá žádné odkazy na dokumenty. Ale dokumenty říkají pravý opak.
Stejně nepodloženě se odvolávají na svědectví V. Borc. Prohlašuji se vší stranickou odpovědností, že jsem nemohla v roce 1963 hovořit se členy komise z jednoduchého důvodu, že jsem byla na zahraniční služební cestě na Kubě. Takové, mírně řečeno, „žonglování s fakty" je poněkud znepokojující a nutí k přemýšlení, kdo to potřebuje.
Mimochodem stejná komise uznala za nutné provést expertízu dočasných komsomolských legitimací vydaných organizací „Mladá garda", aby bylo možné zjistit podpis komisaře – Kašuk nebo Slavin.

Přesto však bez provedení takové expertízy komise pokládala za možné zpochybnit pravost podpisu, který se na legitimacích, počínaje č. 1 (podpis – Kašuk) viz legitimace č. 3.
(Legitimace č. 1 (Levašov) – datum 29.10.42, č. 3 (Borc) – datum 22. 10. 42, č. 4 (Popov) – datem 23.12.42, č.7 (Fomin) – datum 23.12.42) Komise zjistila, že původně provedený podpis na nich je pečlivě vymazán. Vznikají pochybnosti o objektivnosti závěrů komise, představovaných jako seriózní dokument.

„Komsomolská pravda“ 15. září 1978
Na 4. straně jsem si přečetla článek „O. Gorochové“ „Věčný plamen Krasnodonu“ a v důsledku toho jsem zavolala do Kyjeva režiséru Maščenko I., abych zjistila, co nového může říci o mladogvardějcích. Na mou přímou otázku: „Co chcete říci o Viktoru Treťjakevičovi?“ odpověděl: „Pravdu, že byl komisařem ‚Mladé gardy‘“ Myslím, že komentáře jsou zbytečné, protože komisařem „Mladé gardy“ byl Oleg Koševoj.
Scénář k televiznímu filmu napsala laureátka státní ceny S. I. Ždanovová. Dovolila mi seznámit se se scénářem, a já mohu prohlásit, že pokud člověk nečetl román A. Fadějeva „Mladá garda“ ve scénáři nepozná jedinou postavu.
Jako výsledek dlouhého a hlubokého studia materiálů dostupných v archívech ÚV VLKSM, archívu A. Fadějeva, v dokumentech muzea a jiných primárních zdrojích, stejně jako v tisku, považuji za nutné vyvodit následující závěry a návrhy:

Závěry:

1. Komisařem „Mladé gardy byl Oleg Koševoj
2. Tvrzení některých mladogvardějců (Levašov, Aruťuňanc, Jurkin), že komisařem byl Treťjakevič, neodpovídají skutečnosti, nejsou podložené dokumenty.

Návrhy:

1. Za účelem zjištění pravdy pověřit autoritativní komisi, aby se seznámila s archívem KGB ve Vorošilovgradu a Kyjevě.

2. Nápis na pomníku V. Treťjakeviče (jako neodpovídající skutečnosti) odstranit. Nazývat Treťjakeviče je nepřípustné. Je to překrucování historických faktů.
3. Provést kontrolu dočasných komsomolských legitimací a jednou provždy říci, že pod podpisem „Kašuk“ nikdy nefiguroval podpis „Slavin“. Příznivci teorie, že Viktor Treťjakevič byl komisař, že měl přezdívku „Slavin“, ale ve skutečnosti tuto přezdívku měl jeho bratr Michail Treťjakevič, ponechaný v týlu nepřítele.

РГАСПИ Ф-100, М-1, Д-40
http://www.molodguard.ru/doc133.htm

O hodnosti se nehádali (1989)

V novinách „Komsomolská pravda“ byl 5. ledna 1989 publikován rozhovor „Na vahách pravdy“ s autorem knihy „Bylo to v Krasnodonu“ novinářem Kimem Prokofjevičem Kostěnkem. Dopisovatel novin „Sláva Krasnodonu“ oslovil ředitele muzea „Mladá garda“ zasloužilého pracovníka kultury USSR A. G. Nikitěnka s prosbou o vyjádření k tomuto materiálu.

„Anatoliji Grigorjeviči, nejprve – vaše dojmy z rozhovoru.“
„Myslím, že nepřináší nic nového. Všechno, o čem Kostěnko mluví, je nám pracovníkům muzea i širokému okruhu zájemců o historii krasnodonského podzemí dávno známé. A co víc, některé momenty toho rozhovoru postrádají objektivitu v důsledku vědomých opomenutí, v souvislosti s čímž čtenáře otevřeně vyzývají, aby zaujali stanovisko, které zjevně odporuje skutečnosti.
Jsme povinni na tento materiál reagovat, protože po městě se okamžitě rozšířily fámy o tom, že prý nakonec pravda zvítězila. Jaká pravda? Dávno se jednohlasně mluví o činech Olega Koševého, Viktora Treťjakeviče a jejich bojových soudruhů. Nic nového v tom ohledu řečeno nebylo.
Ale tady vzniká dojem, že účelem materiálu není jenom vyprávět čtenáři o Viktorově rehabilitaci (to už je, jak jsem řekl, dávno a dobře známo), jako spíš přitáhnout pozornost čtenářů k otázce komisaře ‚Mladé gardy‘, která už začíná být otravná.“
„Ale copak všechno v rozhovoru odporuje pravdě?“

„Samozřejmě, že ne. Právě naopak. Materiál v mnohém odpovídá tomu, co potvrzují dokumenty. To se týká především otázky rehabilitace Viktora Treťjakeviče. Přesto příběh nepostrádá rozpory. V některých bodech je posunutý důraz (zřejmě je zapotřebí senzace), fakta jsou zkreslená. Co bylo, například, motivem odvolání bývalého ředitele muzea v roce 1964, kterého ve skutečnosti uvolnili za žonglování s fakty, ne ‚za to, že vyhrabal materiály o Treťjakevičovi', jak tvrdí Kostěnko. Nebo že se místo portrétu Treťjakeviče v té době ve vitrínách muzea objevilo jméno novopečeného ‚stranického podzemního pracovníka' – prvního tajemníka obkomu Ševčenka. Skutečně byl v té době v oddělení ‚Vytváření stranického podzemí na území Vorošilovgradské oblasti' vystaven portrét Ševčenka jako záložního tajemníka Bokovo-Antracitského podzemního rajkomu strany. Ale co s tím má společného Treťjakevič?"

„Kostěnkovi náleží první publikace o Treťjakevičovi koncem 50. a začátkem 60. let. Viktorova rehabilitace je také jeho zásluha?"

„Zdaleka ne. V roce 1958 se studiem materiálu o Viktoru Treťjakevičovi zabývala komise Vorošilovgradského obkomu strany. Pečlivě prostudovala dokumenty včetně vyšetřování zrádců Vlasti Kulešova, Počepcova, Gromova, a došla k názoru, že je nutné zjistit pravdu o jednom z aktivních členů ‚Mladé gardy' – člena štábu Treťjakeviče. 10. února 1959 se předsednictvo strany zabývalo toto otázkou na svém zasedání a vydalo odpovídající usnesení.

Právě tyto stranické dokumenty byly zásadní při práci na obnovení čestného jména mladogvardějce.

Takže počátkem 60. let materiály o Treťjakevičovi zaujaly důstojné místo v expozici muzea ‚Mladá garda' a nikdo už neodnesl na ‚odlehlé místo', jak říká Kostěnko, portrét tohoto podzemního pracovníka."

„Jaký je váš postoj k verzi Treťjakevičovy zrady?"

„V něčem lze souhlasit s Kimem Prokofjevičem. ‚Verze' o Treťjakevičově zradě se skutečně objevila ve vyšetřovacích materiálech ve věci zrádce Vlasti Kulešova a bohužel se v duchu té doby brzy proměnila v ‚pravdu'. A pokud byl na prvních seznamech mladogvardějců v aktech okresní komise z 20. července 1943 Treťjakevič uveden jako zahynuvší člen ‚Mladé gardy', v redakčním článku časopisu ÚV VKS(b) „Partijnoe stroitělstvo' (č. 17-18, září 1943) ‚Mladá garda hrdinského Donbasu' bylo řečeno, že Viktor nevydržel strašlivé mučení, vypovídal…Ale to vůbec neznamenalo,

že jméno skutečného zrádce (tj. Počepcova) upadlo do stínu, a objevil se fiktivní zrádce (tj. Treťjakevič). Na skutečného zrádce se nikdy nezapomnělo, Mimochodem, ve zprávě zástupce vedoucího zvláštního oddělení ÚV VLKSM (a ne důstojníka KGB) Toricyna z 2. září 1943 se mluví především o Počepcovovi a Ljadské jako o ‚zřejmých zrádcích'…

Rehabilitace Viktora Treťjakeviče byla bezpochyby ve své době vnímána sovětským lidem jako spravedlivý, humánní akt ve vztahu k nespravedlivě obviněnému ze zrady. Toto ostré vznímání tragického osudu hrdiny zůstává v lidech dodnes, proto je možná zájem o jeho osobu tak velký."

„Jak už jste řekl, Anatoliji Grigorjeviči, materiál ‚Komsomolské pravdy' znovu upozorňuje na otázku komisařství, ‚které už má každý plné zuby'. Co můžete k rozhovoru v ‚Komsomolské pravdě' přidat nebo namítnout?"

„Soudruh Kostěnko na tuto otázku nedává přímou odpověď, ale nepřímo se postoj autora jasně projevuje. K tomu využívá výpovědi některých přeživších mladogvardějců (bohužel rozporuplné), svědectví zrádců (ale je oprávněné vykládat slovo ‚vedoucí' ve svědectvích zrádců jako ‚komisař'?). Asi proto říká, že ‚pečliví historici zřejmě ještě nezjistili, kdo byl prvním komisařem, kdo pozdějším, a jak ho nazývali v oddíle.'

‚Oleg Koševoj, Viktor Treťjakevič', napsal Anatolij Vasiljevič Toricyn ve zprávě Ústřednímu výboru VLKSM, ‚měli největší autoritu mezi svými přáteli. Z Olegovy iniciativy se začalo vytvářet jádro organizace. Treťjakevič v té době pobýval ve vorošilovgradském partyzánském oddílu, který byl v srpnu těžce poškozen Němci. Treťjakevič tedy působil jako partyzán, který se načichal střelného prachu.'

Obou si vysoce cenil velitel ‚Mladé gardy' Ivan Turkenič. Tohle řekl o Koševém: ‚Iniciativní chlapec, duše a inspirátor celé věci.' Právě Ivan Turkenič tvrdí, že Olega jmenovali komisařem.

A jeho názor na Viktora: ‚Obecně byl Viktor Treťjakevič seriózní, inteligentní soudruh, pracoval dobře…'

Je zajímavé si přečíst názor člena štábu ‚Mladé gardy' Vasilije Levašova z roku 1948: ‚Náš bojový komisař Oleg Koševoj byl na svůj věk bdělý a rozvážný' (noviny Leninskoje znamja, 26. října 1948).

Jako tečku nad ‚i' je nutné se obrátit na jeden archivní dokument (stranický archiv Institutu historie strany při ÚV komunistické strany

Ukrajiny), který naznačuje, že v roce 1942, v předvečer fašistické okupace, byl Viktor Treťjakevič schválen za člena Vorošilovgradského podzemního gorkomu komsomolu (v roce 1941 bydlel s rodinou ve Vorošilovgradu), byl zařazen do Jakovenkova partyzánského oddílu, jehož komisařem byl Viktorův bratr Michail Josifovič. Téměř celý oddíl zahynul v boji s fašisty. Viktor zůstal naživu, přišel do Krasnodonu. Zcela pochopitelné jsou obdiv a důvěra, kterou vyvolal u svých vrstevníků. Zřejmé jsou i důvody, proč se stal aktivním členem podzemí, jedním z vůdců.
Oba, Oleg Koševoj jako komisař, Viktor Treťjakevič jako člen podzemního gorkomu komsomolu, důstojně splnili svou povinnost k Vlasti, byli statečnými bojovníky, aktivními organizátory boje.
Má tedy cenu pokračovat ve sporech, které začaly v 60. letech, kdo byl komisařem ‚Mladé gardy' – Oleg Koševoj nebo Viktor Treťjakevič? A sám Kim Prokofjevič Kostěnko v rozhovoru říká ‚jak Viktor Treťjakevič, tak Oleg Koševoj, dva krásní čestní chlapci, udělali v těžké hodině pro Vlast všechno, co mohli, obětovali život, když to od nich žádala.' A čtenářům jeho knihy ‚Bylo to v Krasnodonu' (a dostal víc než 2000 dopisů jako reakci!) nechyběla ‚tabulka s hodnostmi'.
Proč tedy dnes někoho tato otázka trápí? Zdá se, že takovými ‚žabomyšími spory' kolem jmen padlých snižujeme jejich světlou památku, pošlapáváme něco posvátného ve vlastní duši."
(Publikováno v novinách „Komsomolskoje znamja" 341. ledna 1989)
http://molodguard.ru/article218.htm

Z přepisu nahrávky ze setkání pracovníků ÚA LKSM s účastníky podzemního antifašistického odboje na území Vorošilovgradské oblasti (27. dubna 1989)

Z rozhovoru s Vasilijem Levašovem:

LEVAŠOV V. I.: Viktora Treťjakeviče jsem znal ze společné práce ve kole. Dokonce jsme od 2. do 4. třídy seděli v jedné lavici a učili se společně. Byli jsme kamarádi a pak jsme přešli do 5. třídy v různých školách. Takové vztahy – přátelské, soudružské – se udržovaly. Znal jsem rodiny všech jeho bratrů, znal jsem i jeho rodiče. A pak se v posledním ročníku školy, nebo možná v předposledním, přestěhoval ke svému staršímu bratrovi do Vorošilovgradu, našeho oblastního centra, a vídali jsme se jen zřídka. Ale ještě před okupací

Vorošilovgradu a Krasnodonu, když jsem dokončil rozvědškolu, jsem potkal ve Vorošilovgradu Treťjakeviče náhodou. Ale během rozhovoru jsme si nějak naznačili, že náš osud bude zhruba stejný, tedy že budeme muset bojovat za frontovou linií v týlu nepřítele. Neřekl přímo, že v partyzánském oddíle, ale naznačil to. A pak se dílem náhody dostávám do okupovaného Krasnodonu, po vyplnění úkolů v týlu nepřítele. Brzy jsem se setkal se Zemnuchovem, Aruťuňancem. A kolem Zemnuchova se vytvořila jedna skupina. Ve zprávě je správně uvedeno, že několik skupin, které vznikly paralelně, se zformovalo. Ano, byl jsem tam, kde byl Ivan Zemnuchov, taky Aruťuňanc, můj bratranec Sergej. Všichni jsme diskutovali o tom, co dělat. Nikdo neměl v úmyslu jen nečinně sedět a čekat, až dorazí naše jednotky. Dád se k partyzánům, možná ke stranickému podzemí, existuje, nebo ne? Nikdo nám nedokázal říct ano ani ne. A po nějaké době, po několika takových schůzkách, které zatím naši budoucnost neurčily, se najednou ve městě objeví Viktor Treťjakevič. Navštívil Zemnuchova a pak přišel ze starého přátelství. Myslel jsem si, že ještě nikdy nikde nebyl a že vše začíná od nuly. Pak se pochlubí a řekne: „Už jsem byl u Zemnuchova, už jsme se domluvili.“ Druhý den mě zve do bytu: nebyl to napoprvé Treťjakevičův byt, ale Aruťuňancův. Přišel jsem, aniž bych ještě věděl, že se vlastně chystáme založit naši organizaci, řídící orgán štábu. Přišel jsem sám, aniž bych věděl, koho tam potkám. Byl tam Aruťuňanc, jako hostitel, Váňa Zemnuchov a Viktor Treťjakevič. Byl jsem čtvrtý. Nikdo jiný tam nebyl. Dokonce jsem ani nevěděl, že Oleg už je v Krasnodonu. Viktor Treťjakevič už měl hotový plán pro komsomolské podzemí, který nikdo z lidí, s nimiž jsme se před tímto setkáním setkali, neměl. Ukázalo se, že je nejen iniciátorem vytvoření podzemní komsomolské organizace, ale že už přemýšlí o tom, jak například sestavit text přísahy, aby všichni vstupující složili přísahu. Dále – vytvořit, nebo spíše vytisknout, komsomolské členské průkazy a přijímat členské příspěvky. Byl autorem mnoha dalších počinů, které přitáhly pozornost k naší organizaci, protože si to zasloužila. Krátce řečeno, na tomto zasedání bylo rozhodnuto, že komisařem bude zvolen Viktor – navrhl to Zemnuchov. Pak na dalším zasedání jsme byli u Zemnuchova, ano, u Váni Zemnuchova, pak u Treťjakeviče, a tam už na různých místech. Občas jsme se scházeli u Žory Aruťuňance, tam to bylo pohodlné.

Na jedno z následujících přišel na pozvání Váni Zemnuchova Oleg Koševoj. Ale ani jsem nevěděl, že byl pozván: přišel jsem na scénu a najednou se objevil Oleg. Vlastně jsme se znali – chodili jsme do stejné školy. Když přišel, zařadili ho do štábu, pověřili ho – jak správně stálo ve zprávě – bezpečností našeho oddílu. A pracovali jsme. Pak se objevil Ivan Turkenič, ale my jsme měli řešit otázku: kdo je najednou velitelem? No, řekněme, že jsem absolvoval rozvědškolu, vím, že jsme byli podřízeni velitelství partyzánského hnutí Ukrajiny – tam nebyl velitel štábu, byl náčelník štábu, měl na starosti veškerou činnost, takže jsme pověřili Ivana Zemnuchova bojovou činností – byl náčelníkem štábu, a Viktora Treťjakeviče politickou činností – komisařem. Když se objevil Ivan Turkenič – vlastně už byl ve městě, ale ještě ne u nás, bylo to s ním těžké, protože byl velmi ostražitý vůči provokacím, aby na něj někoho nenasadili. Podařilo se nám k němu najít cestu. Předem jsme ho zapojili a doufali, že se stane vojenským velitelem naší organizace. No, tak to bylo.

A teď otázka: nikdy jsme se nesešli v bytě Koševých. Proč ne? Byli tam neustále usazeni Němci, a pak tam, v centru města, bylo všechno vidět. Samozřejmě to bylo nelogické z hlediska bezpečnosti oddílu, podzemní organizace. Ale nějak někteří lidé, dokonce i v muzeu říkají, že čím víc lidí tam bylo, tím větší autoritu to dává, nebo sypou argumenty, že Oleg byl komisař, ale to je jen z hlediska konspirace špatně, ano, my jsme se scházeli na začátku, jak už jsem řekl, u Aruťuňance, u Zemnuchova, u Treťjakeviče, častěji u něj, protože on měl zemljanku, a jak známo, v tomhle ohledu to bylo bezpečnější, a pak, když jsme začali pracovat v Gorkého klubu, kde byl komunista Moškov ředitelem, který na všechny funkce nasadil členy podzemí, tak jsme tam chodili a řešili všechny naše podzemní záležitosti, to znamená, že jsme se nemuseli starat o to, proč je nás tam pět nebo deset: vždyť jako projednáváme plán práce našeho klubu, tvorbu repertoáru, diskutujeme o tvůrčích plánech a podobně. Bylo to velmi dobré. Klub se pro nás stal jakýmsi legálním ústředím „Mladé gardy“.

Co se týče vydávání samotných legitimací: z iniciativy Treťjakeviče jsme učinili toto rozhodnutí a začali jsme budovat tiskárnu (Aruťuňanc, Orlov a Osmuchin), abychom mohli tisknout letáky, ale když už byla tiskárna hotová, přišel nápad tisknout dočasné komsomolské průkazy, a tento nápad byl zcela Viktorovým dílem. Předložil náčrtek, jaký text – vše načrtl. Pověřili jsme Aruťuňance a skupinu – Orlova, Osmuchina -, aby je vytiskli. Vytiskli je.

Legitimace už byly vytištěné, byl na nich podpis – Slavin – Treťjakevičova přezdívka. Nepřišel si však pro tyto legitimace hned a včas. Oleg přišel a vzal si je s tím, že mu to nařídil Treťjakevič, a Orlov mu dal legitimace. A tu Olega napadlo vytvořit malou partyzánskou jednotku a vydat se do lesa. Navrhl asi dvacet lidí a zařadil mě na tento seznam. Ale když se to dozvěděl Moškov, zkritizoval to. Tehdy tento seznam ještě nějak figuroval, ještě nebyl zrušen, v té době vydal komsomolské legitimace, už jako komisař tohoto oddílu. Ano, prakticky byl nějakou dobu komisařem malého oddílu, ale nemohl, neodešel, ale když se komunisté dozvěděli, řekli, že musíme všichni odejít a připravili se v novoroční noc udělat povstání typu: zabít všechny Němce, policajty, zrádce a jít už se zbraní v ruce, už vstříc frontě. To je ta historie. Přes to vytištěné, kde byl Slavin, napsal rukou – Kašuk a svůj podpis. Tak to bylo. Samozřejmě ne všichni, kdo tvrdí, že komisařem byl Koševoj, nevědí, že komisařem byl Treťjakevič. Valeria Borc také ví, že komisařem byl Treťjakevič. Když jsem jednou psal vzpomínky do časopisu „Rudá hvězda“, bylo to v 59. roce, dal jsem jí je přečíst. Chtěl jsem znát její názor jako členky skupiny. Ale ona tou otázkou už byla uvolněná, (unavená - ?) pravděpodobně, na minutu prozřela a řekla „víš, v 43. roce mi bylo řečeno: potvrď to – dostaneš vyznamenání“. Co měla potvrdit a co udělala, nebudu říkat, protože kvůli takovému přiznání je mi děvčete líto. V 16 letech ji donutili lhát. Teď se možná kaje, ví, že to nebyl Koševoj, ale Treťjakevič, možná nezná historii. Proč, jak se to stalo, ale jde o to, že hlavní politickou postavou byl Viktor Treťjakevič, byl zralejší. Oleg má své vlastní zásluhy: talentovaný chlapec, samozřejmě, kdyby nebylo tohoto případu, že byl nezákonně prohlášen za komisaře, dá se o něm říct mnoho zajímavých skutečností. Za svou politickou činnost a odvahu si zaslouží titul Hrdina Sovětského svazu. Je to však škoda pro Treťjakeviče, který je nakonec skromně vyznamenán, i když to, co je na „Mladé gardě“ přitažlivé, je samozřejmě především jeho zásluha.

POLJAKOVOVÁ: Vasiliji Ivanoviči, mohl byste tento bod vysvětlit podrobněji? Mohl byste upřesnit, kdy Oleg Koševoj dostal souhlas od štábu „Mladé gardy“, aby vytvořil oddíl, aby se připojil k partyzánskému oddílu, nebo takový souhlas nebyl? Pokud nebyla rozhodnuta otázka vytvoření dvacetičlenného oddílu a jeho stažení do lesa, na základě čeho to komisař tohoto oddílu podepsal? Objasněte

tento organizační bod, aby bylo konečně jasno – byl podpis dodatečně zfalšován, nebo šlo o naprosto legální akci: zakrýt podpisem „Kašuk“ podpis „Slavin“?

LEVAŠOV V. I.: V Krasnodonu jsem několik dní vůbec nebyl, řekli mi až dodatečně, že se to stalo.

POLJAKOVOVÁ: Byl jste s úkolem?

LEVAŠOV: Ne, šlo o něco úplně jiného, souviselo to s bezpečností naší rodiny. Proč jsem se o tom dozvěděl? Možná bych se o tom nedozvěděl, ale Oleg mě pozval a předal mi tuto první (č. 1) komsomolskou legitimaci, vyplněnou mým jménem. Zachovala se. Ptám se: „Proč ne Viktor?“ Řekl mi, že jsem se s ním minul. Povídám: „Ano, ale ví to Viktor?“ „Ne, neví.“ Ale bylo mi nepříjemné to Viktorovi říkat. Oleg sám mu měl říct: „Viktore, proč ještě nevydáváš legitimace?“ - „Víš, neměl jsem čas jít k Orlovovi,“ což znamenalo, že ho trochu popohnal, aby šel pro legitimace. Jde za Orlovem: „Jak to, Oleg si je před pár dny vyzvedl, říkal, že jsi ho asi poslal, přikázal.“ Ale Viktor se to dozvěděl. Pak v mé přítomnosti probíhal rozhovor: Viktor vynadal Olegovi, že průkazy vyzvedl sám, a začal je rozdávat. Když jsme se pak 23. prosince sešli, abychom prakticky rozhodli, jak v novoroční noci budeme ničit gestapo a policii, byl tam přítomen i Moškov. Moškov jménem vedení strany tento oddíl kritizoval, všechna tato rozhodnutí zrušil a vynadal Olegovi, že se snaží vzít do lesa malou skupinu a nemyslí na to, že jsme celá organizace čítající přes sedmdesát lidí. To je pozadí této otázky.

POLJAKOVOVÁ: Teď ještě jedno upřesnění. Tento bod spíše nepůjde do tisku, ale i tak musíme vědět co nejvíce a naše dokumentace musí být v pozitivním smyslu širší než lze říci v tisku. A my si musíme být jisti fakty, které vyjdou najevo „na povrch“. Nyní je nám jasné, že Oleg si svůj podpis přes podpis „Slavin“ vytvořil svévolně, od Treťjakeviče k tomu neměl žádné svolení. Ale přesto, jak vysvětlit další bod, jestli Oleg dostal povolení k vytvoření samotného oddílu a teprve potom, už po kritice od komunistů, rozhodli přece jenom tento oddíl jako samostatný nepouštět do lesa, a jestli jste někdy, možná si vzpomenete, měl rozhovor s Treťjakevičem, že

skutečně oddíl byl vytvořen s jeho souhlasem, i když chybně, ale s jeho souhlasem?

LEVAŠOV: Těžko říct, protože jsem se o tomto rozhodnutí dozvěděl až od Turkeniče. Byl u toho, řekl mi později, když jsem tam přišel. Jiných lidí jsem se už neptal, protože jsem potřeboval dát Olega a Viktora dohromady, abych věděl, kde jsou legitimace a jaký bude dál jejich osud, jak budou dál postupovat. Svedl jsem je dohromady, popovídali jsme si.

KAMENĚVOVÁ: Máme rozkaz pro partyzánskou skupinu „Kladivo“. Věděl jste o tom?

LEVAŠOV: Viděl jsem ho na vlastní oči. Byl skutečně napsán jeho rukou. Je to něco, co se potom kritizovalo na schůzi, o které jsem mluvil. Dokonce byl napsána takovým jazykem, chlapeckým, negramotným, že… Bylo z toho cítit, jak si Oleg hrál na partyzánský oddíl… Takže samozřejmě nevím, jak, kdo to odsouhlasil, ale bylo to beze mě. Když jsem přišel, dozvěděl se o tom, žasl jsem, že se to stalo.

KAMENĚVOVÁ: A ještě jedna otázka v souvislosti s tím. Možná, že Koševoj vytvořil tento oddíl na základě své malé skupiny, která byla kolem něj, a nepovažoval za nutné koordinovat ji se štábem?

LEVAŠOV: Ne, myslím, že ne. Byla tam Ťuleninova skupina a více než desítka dalších lidí, které tam navrhl…

CHORUNDŽIJ: A kdo byl členem štábu této skupiny?

LEVAŠOV: Neznám celý seznam. Možná bych si vzpomněl dříve, ale ne teď… Taková otázka nikdy nepadla.

KAMENĚVOVÁ: Ještě jedna otázka. Znáte Aruťuňancovy paměti, které napsal doslova v posledním roce svého života?

LEVAŠOV: Ano, četl jsem to. Sám Treťjakeviče označil za komisaře. Byl jsem tady na soustředění na Akademii, pět měsíců, dal mi to přečíst a já to přečetl…

KAMENĚVOVÁ: A pak ten rukopis v roce 69 nikdo nepřijal k publikaci.

LEVAŠOV: Řekli mu: jmenuj Koševého jako komisaře, my to přijmeme. Přesto v ukrajinštině psal společně s Novoselovem, kde Treťjakeviče jmenuje komisařem…

CHORUNDŽIJ: Když byla Borc pozvána do ÚV komsomolu, zúčastnil jste se také?

LEVAŠOV: Ne, nezúčastnil.

POLJAKOVOVÁ: Byl po tom zápisu, po zprávě Institutu marxismu-leninismu, některý z návrhů jejích autorů realizován, nebo ne? Protože mnoho členů komise už nežije.

LEVAŠOV: Nemyslím si, že by se něco realizovalo, protože obkom začal tlačit… a taky jsem byl předvolán na obkom… Tohle prosazovali… Ano…

PILIPENKO: A s kým jste mluvil na obkomu?

LEVAŠOV: S Ponomarenkem, Ševčenkem.

CHORUNDŽIJ: To se dá vysvětlit tím, že v té době tam byli hlavně ti mladogvardějci, kteří nebyli členy štábu, kteří měli bezprostřední znalosti o činnosti organizace a mohli říci pravdu, ale v té době neměli o tuto pravdu zájem, a proto se žádná taková schůzka nekonala.

LEVAŠOV: Když jsem byl v Krasnodonu u Litvina, tak mě požádal, když už věřil, že Treťjakevič byl komisař, abych to řekl, nahrál na magnetofon, bylo tak mnoho mých záznamů, ale ty se nezachovaly, prostě ty záznamy zničili. To bylo před více než dvaceti lety.

KAMENĚVOVÁ: A všechno zůstalo tam?

LEVAŠOV: Samozřejmě!

POLJAKOVÁ: Je to v Krasnodonu nebo ve Vorošilovgradu?

LEVAŠOV: V Krasnodonu, v muzeu… Když byl Litvin ředitelem. Proto byl propuštěn, protože změnil expozici ve prospěch Treťjakeviče.

KAMENĚVOVÁ: Četl jste Turkeničovu zprávu?

LEVAŠOV: Nedržel jsem ji v rukou. Četl jsem úryvky, které byly zveřejněny v materiálech a dokumentech muzea, ale neviděl jsem ji celou.

KAMENĚVOVÁ: Viktore Vasiljeviči, musíme s touto zprávou seznámit Vasilije Ivanoviče, aby si ji pozorně prohlédl. Protože zpráva je opravovaná. Měl byste se na tyto opravy dobře podívat. Objevily se později. Text je psán na stroji i rukou. A měl byste se s ním seznámit .

CHORUNDŽIJ: Existují dokumenty a zprávy týkající se Mladé gardy. Rukou Toricyna, pracovníka ÚV komsomolu, tam bylo Treťjakevičovo jméno přeškrtnuto. Na mnoha místech bylo jméno Treťjakevič jednoduše přeškrtnuto a opraveno. Už tehdy bylo jasné, že dokumenty byly upravovány záměrně.

LEVAŠOV: Jeden detail: všech osm přeživších se nikdy nesešlo. Proč? Protože se rozdělili podle toho, kdo má jaký postoj k historii „Mladé gardy“. Někteří byli pro to, jak se věci skutečně mají, jiní byli pro Olega Koševého… Ano, to znamená falšování.

KAMENĚVOVÁ: Takže ten postoj není ani tak k historii „Mladé gardy“, ale k tomu komisaři: jestli to byl on, nebo ne.

LEVAŠOV: Kdo byl komisař: Oleg nebo Treťjakevič. Proto jsme se schůzkám vyhýbali. Já jsem se například se Šiščenkem nikdy nesetkal, ani v podzemní práci, ale věděl jsem, že existuje. A po válce jsme se už nikdy nesetkali. Zvali ho, ale on odmítl, bál se přijít, styděl se, muselo ho trápit svědomí. Ano, pak… snahu, touhu, přání dát všechny dohromady, nikdo neměl. S Aruťuňancem, s Radikem Jurkinem jsme se často scházeli, s Lopuchovem… Čtyři muži… Ostatní do tohoto počtu nepatřili. Nešlo jen o to, že jsme se měli o čem hádat – bylo to pro nás nekontroverzní téma. A pro každého z nás to samozřejmě byla

otázka svědomí. Vzpomínám si na jednu příhodu: když skončila válka, studoval jsem už v Leningradě, jel jsem k Černému moři a zastavil se v Moskvě… ano… a přišel za Borc. No, šel jsem se na ni podívat a ona hrála takovou komedii. Předem jsme si zavolali, pozvala kamarádku z vojenského ústavu. Byla také v uniformě, dala jí svůj řád. Šel jsem dovnitř… ano… No, setkání, dlouho jsme se neviděli. Pak řekla: víš, z takové a takové skupiny, tedy, nejdřív jsem nechápal, o co jde. Myslela si, že ji vezmu do náruče, a já tam jen stál a díval se a přemýšlel, co je to za kamufláž, maškaráda, divadlo. Pak jsem si uvědomil: ona ví, jak uměle bylo všechno uděláno, příběh byl zkreslený, takže mě vydávala za svého, vydávala mě za někoho jiného: šel jsem tak trochu stejnou cestou… To je taková špinavá scéna. A od té doby jsme o „Mladé gardě" vůbec nemluvili, protože nechtěla mluvit. A až do roku 78 se ani slovem nezmínila o „Mladé gardě". Nechtěla s tím příběhem nic mít. Jenom jsme se setkali – o všem, ale ne o tom. Pak, když Viktora rehabilitovali a konečně ho v tisku jmenovali jako prvního komisaře, neprotestovala, žádné námitky, ani slovo, a teprve v roce 78, na něčí popud, když šla do penze, ano, proč? Přemýšlel jsem takto: možná si vzpomínáte, že v Brjansku se konalo setkání bývalých podzemních partyzánů. Byl jsem tam pozván. Přišel jsem. Byl tam Toricyn. Nikdy jsem ho neviděl, ale slyšel jsem, že má něco zlověstného společného s formováním, s vytvářením historie „Mladé gardy", ano, ale ukázali mi, že to je Toricyn. Měl generálskou uniformu, já byl také v uniformě. Jdeme během manifestace. Přijde ke mně. Za chůze:
„Dobrý den."
„Dobrý den."
„Víš, v roce 43 jsem tě hledal."
Nechápal jsem, jestli je to otázka, nebo jen konstatování, ale sám jsem si myslel, že je to člověk, který se možná setkal se všemi, ale se mnou ne. Ale já jsem členem štábu, alespoň z čistě lidského zájmu: že by mě pozval k sobě, na něco se ho zeptal, to rozhodně ne. Chodil takhle kolem, někdy se na mě úkosem podíval. Nerozuměl jsem mu. Jen jsem se dohadoval o jeho postavení, o jeho stavu, tedy člověka, který ovšem možná i něco nepěkného toleroval, takže možná čekal, až přijdu a na něco se zeptám. Ale neměl jsem se na co zeptat.

KAMENĚVOVÁ: Vasiliji Ivanoviči, ještě jedna otázka ohledně Toricyna. Ale také jste nečetl tu zprávu, kterou napsal o „Mladé gardě“ v roce 44?

LEVAŠOV: Ne.

BOJANOVOVÁ: Je toho dost ke čtení.

POLJAKOVÁ: Je toho dost ke čtení. Budete muset zůstat týden.

KAMENĚVOVÁ: Protože je situace taková, že se s těmi dokumenty seznámila pouze Borc, a pokud vím, tak jsem s ní pracovala, když ty dokumenty studovala. k těmto dokumentům přistupovala velmi subjektivně a ignorovala dokumenty, které nejobjektivněji odrážely činnost organizace. Bylo by tedy velmi dobré, kdybyste si tyto základní dokumenty přečetl a vznesl k nim vlastní připomínky, protože se s nimi obtížně pracuje. Prostě potřebujeme nové komentáře účastníků. Měli bychom na tom začít pracovat.

POLIAKOVÁ: Vasiliji Ivanoviči, mohl byste nám říct něco o sobě a o tom, co se stalo po „Mladé gardě“, abychom vás nemuseli znovu obtěžovat zvláštním pozváním?

KAMENĚVOVÁ: Existuje prohlášení Turkeničova bratra a druhé Turkeničovo prohlášení. Ráda bych také znala váš názor.

LEVAŠOV: Několik dní jsem se skrýval, dokud nezatkli mého otce a nepřišli si pro mě. Druhý den mi o tom řekla sestra. Bratranec Sergej mi poslal vzkaz. Zpráva zněla asi takto:
„Tvůj otec byl zatčen a tebe hledají, vzkazují ti – uteč“
Šel jsem do Doněcké oblasti, kde jsem se narodil, do města Amvrosijivka, do osady Kutejnikovo. Ani tam to nebylo snadné. Je to malá osada, všechno je tam doslova na očích. Proč jsem přišel? Co? Teprve později, po válce, po mnoha letech, jsem se dozvěděl, že starosta vesnice byl sovětský vlastenec. Možná mi to nějak pomohlo získat povolení k pobytu, nějaký dokument. Měl jsem tam spoustu příbuzných, tuhle jednoho, tam druhého. Nikde jsem nepracoval. Zůstal jsem tam dva týdny. Přišel strýc, otcův bratr, a řekl, že mě přišel

speciálně varovat, abych se nevracel, protože děcka a Serjožu zastřelili.
„Vaše děcka zastřelili," – tak to řekl.
Nakonec jsem na to nemyslel, navíc se blížila fronta a já doufal, že překročím linii fronty. Fronta se však zastavila dřív, než jsem k ní dorazil. V zimě se to samozřejmě nedalo přejít, a tak jsem se zdržel až do začátku nové ofenzívy. Když pak začala ofenzíva, přešel jsem na frontovou linii a, no, k armádě, na frontu. To byl ten okamžik: už jsem byl v jednotce a najednou tam všechny vyslýchali. Řekl jsem jim, že jsem byl vržen do nepřátelského týlu, a oni mi řekli: „Tak už k tomu soudruhovi."

CHORUNDŽIJ: Zvláštní oddělení.

LEVAŠOV: Ano, zvláštní oddělení. Tehdy jsem to ještě neznal, říkalo se tomu SMERŠ. Šel jsem tam, trochu jsme si popovídali, řekl jsem jim, že jsem byl vysazen, celý příběh, pak podzemí. To jsem ještě nevěděl, že „Mladá garda" už je známá. Tak jsem mu řekl, kdo je kdo. Ptal se, kdo je tam velitelem, kdo je komisařem. Řekl jsem, že Treťjakevič. Pozorně se na mě podíval, ale nic neřekl, jen si to zapsal. „Dobře, počkej, podíváme se."
A pak přijdu druhý den, vezmu si noviny a tam je článek Niny Ivancovové. Byla někde nedaleko, zřejmě v armádě. Turkeniče nazývá velitelem, Olega Koševého nazývá komisařem. Myslím si:
„Čert ví, řekl jsem jinak, možná mi jen nevěří?" Bylo to oficiálně, v novinách, a já jsem to řekl vlastními slovy.
Necítil jsem se ve své kůži a pak jsem šel spát. Byli jsme ve stodole, bylo září a se mnou šel lehnout nějaký mladý muž. Dali jsme se do řeči. Představil se: také byl v Krasnodonu, na okupovaném území. Teprve po čtyřiceti letech jsem pochopil, že byl agentem čekistů. Když jsem porovnal, na co se ptal a co jsem odpovídal. Zřejmě šlo o zkoušku: promluvit si s člověkem z očí do očí a zjistit, jestli možná neřekne víc. Ale všechno zřejmě souhlasilo. Proto jsem byl mimo podezření. Zavolali si mě hned druhý den, řekli:
„Chceš jít na frontu?"
Řekl jsem: „Ano."
„Tak nasedni do auta a jeď."

Později mi na frontě řekli, že z Krasnodonu, přišel komsorg[233], zeptal se na mé příjmení a já řekl, že ano.
„Možná znáš někoho z mladogvardějců?“
„Sám jsem se toho účastnil.“
Začali se ke mně chovat jinak. Zeptali se na Krasnodon. Poslali mi dokumenty, že jsem komsomolec. A druhý – že jsem byl členem „Mladé gardy“. Přijali mě do strany, nejprve mě jmenovali komsorgem roty. Pak – praporu. Ale to už jsem bojoval a oni už věděli, že jsem členem organizace. No, já jsem tady bojoval, osvobozoval jsem Cherson, Nikolajev, Oděsu, Kišiněv. Pak byla naše armáda, pátá úderná armáda, speciálně převelena k Rokossovskému, pak nám přišel velet Žukov. Osvobozovali jsme Varšavu, pak jsme dobývali Kustrin, pak Berlín. Celkově pro mě válka skončila v Berlíně po útoku na něj, a pak jsem se vrátil do Sovětského svazu. Poslali mě studovat do Leningradu. Ale v té době jsem ještě nebyl námořníkem, samozřejmě jsem studoval, byl jsem praktikantem na Vojenské a politické škole. Po ukončení studia jsem dostal nabídku pracovat u námořnictva. No, dostal jsem se k námořnictvu na Černém moři. To je ve zkratce celý můj životopis.
[…]
KAMENĚVOVÁ: Zapomněla jsem se zeptat ještě na jednu otázku, Vasiliji Ivanoviči, ohledně komsomolských průkazů. Kdo navrhl tuto formu, tuto podobu průkazu?

LEVAŠOV: Treťjakevič. Vypracoval ji, ukázal nám ji, my jsme ji schválili a pak šla do tisku.

KAMENEVOVÁ: Neptala jsem se náhodou, protože tenhle vzor průkazů není výmysl „Mladé gardy“, to jsou průkazy, které bývaly v partyzánských oddílech.

LEVAŠOV: Ne, ten je pravý.

KAMENĚVOVÁ: Ano, v Bělorusku, Treťjakevič je mohl znát.

LEVAŠOV: Jen on je mohl znát.

[233] Komsomolský organizátor

KAMENĚVOVÁ: Jen on mohl být obeznámen s tím, že partyzáni vyrábějí takové legitimace. No, vzpomeňte si na naše fondy o běloruských partyzánech, ukrajinských partyzánech, úplně stejný druh legitimací.

LEVAŠOV: Tady je přísaha, kterou jsme složili a jejíž text Fadějev… není to přesné, přepracoval to. Vycházeli jsme z…, Viktor Treťjakevič znal přísahu nazpaměť, protože vstoupil do partyzánského oddílu. A také jsem složil přísahu. Tato přísaha je velmi podobná, přesně taková, jakou jsme složili ve skutečnosti. A Fadějev to trochu změnil.

KAMENĚVOVÁ: Stejné přísahy ve všech partyzánských oddílech.

LEVAŠOV: Ano, ano, ano, já vím, text byl národní, jednotný.
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 65
РГАСПИ, фонд М?1, опись - 53, д. - 368-г, лл. 1 – 58

Stenogram rozhovor s V. D. Borc v Luhansku 7. 10. 1942. Zapsal V. F. Semistjaga

Koševoj mě znal výborně. Když jednou viděl, jak lepíme letáky, navrhl nám, abychom se spojili. Tedy spojili jeho skupinu s naší skupinou S. Ťulenina. A tak spojením dvou skupin vznikl partyzánský oddíl „Kladivo“. Stalo se to v září 1942.
V. I. Levašov, I. Turkenič a ostatní se objevili později. Vytvořili štáb organizace a zřídili si pozice.
Komsomolskou legitimaci č. 3 mi předal O. Koševoj. Sergeji Ťuleninovi předal č. 2. Tyto komsomolské legitimace O. Koševoj předával u sebe doma. Dům se nacházel vedle tržiště, kam se přestěhovala jeho rodina, a nebyl to ten dům, kde bydlel N. N. Korostylev. Formuláře komsomolských legitimací mi předal pro O. Koševého A. Orlov. Tehdy jsem tomu nevěnovala pozornost, a později jsem si nemohla vzpomenout: byly tam podpisy?
Když se starší spojili ve štáb, možná si zvolili komisaře a zřídili pro sebe další pozice. Pokud tomu tak bylo, bylo to spíš kvůli tomu, aby později „prokázali“, že i oni něco dělali.
Organizace se jmenovala „Kladivo“, protože jsme věřili, že musíme být Němce jako na kovadlině. Tj. bijeme jako „Kladivo“.

Kdy vznikl název „Mladá garda“ si nemohu vzpomenout. Poprvé jsem to slyšela od S. Ťulenina při osobním setkání na konci listopadu – v prosinci 1942.
V samotné organizaci „Kladivo“ O. Koševému neříkali velitel, komisař. Byl pro nás prostě vůdce, Domnívám se, že samotná organizace „Kladivo“ vznikla 21. července 1942. Už tehdy jsme vedli rozhovory o organizaci, a že musíme bít okupanty.
Všechno, co říká O. I. Ivancovová se musí převyprávět. Lže a velmi mnoho. Ve svých „fantaziích“ zašla tak daleko, že jsem ji jednou osobně slyšela, jak vykládá, že organizace ničila tanky a sestřelovala letadla, A pak jsem musela její příběh přerušit.
Přísahu jsem složila sama. Štáb nařídil S. Ťuleninovi, aby to udělal, a on mi o tom řekl v parku. Já jsem souhlasila a řekl: „Dobře, přijímej.“ On četl text a já jsem po něm opakovala.
Vedla se dokumentace organizace? Nevedla, pokud vím. Nic o tom nevím. A to, že J. N. Koševá údajně spálila dokumenty organizace, když začalo zatýkání, je nesmysl. Prostě neexistovaly.
Co se týká složení organizace, ke dnešku nejsou seznamy úplné. Hned za horké stopy jsem vytvořila seznamy a osobně jsem napsala do seznamu Oleg Rukovicin. Nemohla jsem se splést, protože jsem psala pravdu. Ale kdo to byl, si dnes vůbec nepamatuji. O F. Lodkinové jsem slyšela od Toricina, ale osobně ji neznám.
Měl Koševoj komsomolskou legitimaci? To nemohu s jistotou tvrdit. Nikdy mi ji nepředložil a osobně jsem ji u něj neviděla, Nejsem si jistá, jestli ji měl. Možná ji nestihl dostat.
Auta, která jsme „vybrali – vyvlastnili“ byla dvě, ne tři. Stála jedno za druhým u plotu. Druhý den jsem se zeptala UJ. Moškova: „Ženo, nenapadlo Vás nic chytřejšího, než donést dárky do klubu?“ Odpověděl: „Ne! Rychle je odtud odneseme.“
Dospělí z organizace nás ale oklamali. V předvečer Nového roku uspořádali oslavu u Tolstěněvové. Navíc to nebyla oslava Nového roku. Na této oslavě byli: V. Treťjakevič, V. Levašov, R. Jurkin a další. Přišli jsme tam se S. Ťuleninem. Měli jsme samopal. Řekli jsme jim: „Jestli hned neodejdete, jestli se nerozejdete – postřílíme Vás jako psy.“ Ale bohužel nás poslali pryč, a tak nás neposlechli.
Už jsem se nepodílela na rabování aut. V těch autech, které jsme vyrabovali, nebyly žádné zbraně. Já sama se S. Ťuleninem jsem byla v jednom autě a O. Koševoj na druhém. Kdo další se té operace zúčastnil si už nepamatuji.

Pokud jde o rádio, to se nacházelo u S. Safonova. S. Ťulenin rádio neměl. Měl jen automat.
Opakuji, že samotné „Kladivo“ se skládalo ze dvou skupin a tvořilo ho asi 15 lidí. Odkud se vzal jeden partyzánský oddíl „Kladivo“ vysvětlit nedokážu. (Řeč je o rozkazu č. 1 a o tom, že ten oddíl se vytvořil kvůli tomu, aby odešel za linii fronty.)
Kdo byli „Anton, Danilo, Andrej“ a další neví.
Stranické vedení nikdo nebylo a my jsme ho nikdy nepocítili.

Správně: (podpis) V. F. Semistjaga
Dohodli jsme se takto. Až bude stenogram přepsán, je nutné ho poslat do Moskvy a ona ho podepíše.
(Podpis V. Borc)
PS. V osobním rozhovoru koncem listopadu – v prosinci 1942 mi S. Ťulenin řekl a ukázal: „A to je nový člen naší organizace. Jmenuje se V. Treťjakevič.“
(Podpis V. Borc)
РГАСПИ, Ф-1, Опись 53, Дело 36
https://www.molodguard.ru/doc191.htm

Luganská meziregionální komise 1991-1992 - řešení? A co bylo dál

Komise „více než dva roky studovala dosud známé i neznámé dokumenty, často protichůdné a vzájemně se vylučující výpovědi a svědectví účastníků a svědků krasnodonských událostí za německé okupace“[234]. Přesto nedospěla ve shodě a člen komise A.G.Nikitěnko, ředitel muzea „Mladá garda“ v Krasnodonu, vyjádřil své nesouhlasné stanovisko ve zvláštním dokumentu.

Závěrečná zpráva Meziregionální komise pro studium dějin organizace „Mladá garda“ o její činnosti během dvou let fungování

Lugansk
Březen 1993
[…]

Během práce komise věnovala zvláštní pozornost objasnění následujících základních otázek historie „Mladé gardy“:

1. O stranickém vedení mládežnického podzemí, jeho úrovni a obsahu.
2. O vůdcích antifašistické mládežnické organizace.
3. O struktuře, kvantitativním a personálním složení mládežnického podzemního hnutí.
4. O spojení „Mladé gardy“ s Národně osvobozeneckým hnutím Lidu Ukrajiny a kontaktech této organizace s nacionalistickým podzemím na Donbasu.
5. O příčinách prozrazení a konce „Mladé gardy“.
6. O povaze a výsledcích činnosti organizace, o rozporech a falšování její historie.
7. O zachycení historie „Mladé gardy“ ve stejnojmenném románu A. A. Fadějeva a v „Příběhu syna“ J. N. Koševé.

Pečlivé studium dokumentů a materiálů ze zmiňovaných archivů, stejně jako četných svědectví, vzpomínek a příběhů publikovaných nebo zapsaných podle slov očitých svědků v letech 1990 a 1992, vedlo

[234] https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 68
РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 34. Лл.1-2, 52- 53.

Regionální komisi k závěru, že historie „Mladé gardy“ byla ve velkém měřítku zfalšována.
Především ústřední teze – o stranickém vedení komsomolsko–mládežnického podzemí, stejně jako tvrzení, že „Mladá garda“ byla součástí silného a rozvinutého stranického podzemí – je zjevně neudržitelná.
Tento pohled je bohužel v historiografii „Mladé gardy“ stále zásadní. Je založen na usnesení předsednictva Luganského obkomu Komunistické strany Ukrajiny ze dne 10. února 1959 „O stranickém vedení krasnodonské podzemní komsomolské organizace ‚Mladá garda‘“, v němž se uvádí: „Bolševická podzemní organizace přivedla do boje proti okupantům komsomolce a nejlepší část krasnodonské mládeže, sjednotila je a vytvořila podzemní komsomolskou organizaci ‚Mladá garda‘.
Veškerá organizační a vojenská činnost ‚Mladé gardy' probíhala pod přímým dohledem bolševické podzemní organizace v Krasnodonu.“
Tato tvrzení jsou však nepodložená.
Komise zjistila, že organizací stranického podzemí v předvečer okupace Krasnodonu se zabýval ÚV a Luganský obkom KS(b) Ukrajiny, a to dvakrát – v letech 1941 a 1942.
Jak teď vyšlo najevo, na konci roku 1941 nebyly stranické organizace ani partyzánské skupiny schopny zahájit podvratnou antifašistickou činnost. To mělo především objektivní příčiny. Fronta se nakrátko částečně stabilizovala a Lugansko ještě nebylo obsazeno. Pouze ve frontových oblastech se prováděly různé úkoly pod velením DRRA. Proto byla většina podzemních a partyzánských jednotek rozpuštěna, jejich příslušníci byli povoláni do DRRA a některé skupiny byly převeleny k plnění zvláštních úkolů za linií fronty v jiných oblastech Ukrajiny.
Teprve kvůli nové ofenzívě nepřátelských vojsk do vnitrozemí v létě 1942 Luganský obkom KS(b) Ukrajiny podruhé začal formovat podzemní stranické organizace a partyzánské jednotky. Tajemníci podzemního obkomu Ks(b) Ukrajiny a všechny podzemní struktury byly založeny na partyzánských oddílech
Byl zřízen podzemní obkom strany v čele s M. T. Paničkinem, podzemní rajkom strany v čele s G. I. Tupičenkem a podzemní obkom komsomolu v čele s A. P. Gajdučenkem. Tyto podzemní stranické struktury však vzhledem k různým okolnostem neplnily svěřené funkce. Když opustily svou základnu v Krasnodonské oblasti,

prakticky k tomu donutily i podzemní LKSM Ukrajiny. A při přechodu Donu ztratily dokumenty zvláštního významu, které prozrazovaly umístění a systém stranického a komsomolského podzemí Luganska, včetně adres a seznamů komunistů, hesel atd.
Část vedoucích pracovníků stranického podzemí, která zůstala na území obsazeném nepřítelem, byla hitlerovci brzy objevena a zničena. Někteří „aktivisté“ začali s okupanty spolupracovat. V této situaci byl ÚV KS(b) Ukrajiny opět nucen zabývat se vytvořením podzemního Luganského obkomu strany. Zatímco se však formoval, Lugansk a Krasnodon již byly osvobozeny předsunutými jednotkami Rudé armády. Byl proto rozpuštěn, aniž by začal pracovat.
Zároveň se v srpnu a září 1942 začali do okupovaného Krasnodonu po jednom a po skupinách vracet komunisté a sovětští pracující, kteří se nestihli evakuovat do hlubokého týlu země, protože byli obklíčeni postupujícími nepřátelskými vojsky. Bez zbraní a spojení, pod neustálým dohledem policie a četnictva, jednajíce většinou podle vlastního uvážení, a ne zrovna nejlépe, se snažili zorganizovat a zahájit boj proti okupačnímu režimu. Byli to F. P. Ljutikov, N. P. Barakov, M. G. Dymčenko, S.V. Jakovlev a mnoho dalších. Z výše uvedených důvodů se nemohli zformovat do podzemních organizací a partyzánských oddílů, ani nebyli schopni sjednotit a vést masový odpor proti okupantům v Krasnodonském okrese. Společné vyšetřování provedené na jaře 1945 Krasnodonským OV KS(b)U a OO NKGB ukázalo, že „z iniciativy jednotlivých komunistů, kteří kvůli obklíčení zůstali na Němci okupovaném území, existoval záměr organizovat partyzánskou skupinu pro boj s nepřítelem. Iniciátory této skupiny byli F. P. Ljutikov a N. P. Barakov… Této skupině se však nepodařilo provést žádnou akci v týlu nepřítele…“.
Komise zjistila, že místní tajemníci Luganského podzemního obkomu strany S. J. Stěcenko a I. J. Jakovenko se také nepodíleli na organizování boje mladých lidí v Krasnodonu proti fašistickým okupantům. Protože nevěděli, že podzemní stranické a komsomolské obkomy přestaly existovat sotva začaly, pokusili se s nimi koncem léta a začátkem podzimu 1942navázat kontakty.
Cílevědomá a usilovná snaha Luganského obkomu Komunistické strany Ukrajiny vnutit veřejnému mínění komplexní a všeobjímající stranické vedení „Mladé gardy“ se vysvětluje tím, že po vydání stejnojmenného románu A. A. Fadějeva J. V. Stalin „doporučil“ spisovateli, aby reflektoval vedoucí a řídící úlohu komunistické

strany. Fadějev, plnící pokyny „vůdce“, podřídil logiku událostí v románu nikoli pravdě života, ale potřebám stalinské ideologie. Knihu důkladně přepracoval a zdůraznil v ní vedení strany. Monumentální obrazy komunistických vůdců krasnodonského podzemí, které vytvořil, zaujaly dominantní místo nejen v románu, ale i v galerii kanonizovaných hrdinů literatury socialistického realismu.
Tato koncepce plně vyhovovala Luganskému obkomu strany, který byl přímo zodpovědný za neúspěch v organizování protifašistického boje na okupovaném území. V roce 1949 vytvořil Luganský obkom KS(b) Ukrajiny za účelem „zdokumentování“ existence stranického vedení v mládežnickém odboji zvláštní komisi, která zavírala oči před pravdou a v rozporu s fakty vytvořila obraz stranického a komsomolského podzemí v Krasnodonu. Jeho hlavní syžet byl následující:
Nejprve se zformoval Luganský obkom a Krasnodonský rajkom strany, který založil a ustanovil krasnodonskou tajnou organizaci vedenou F. P. Ljutikovem pro boj v týlu nepřítele.
Za druhé, tato organizace pod vedením F. P. Ljutikova organizovala a zapojovala krasnodonskou mládež do boje proti okupantům.
Za třetí, „Mladá garda“ jako podzemní mládežnická organizace s řídícím centrem, dodržující všechna pravidla konspirace, vznikla na přímý pokyn a pod přímým vedením krasnodonské stranické organizace a podle vzoru stranického podzemí.
Za čtvrté, veškerá bojová činnost a práce podzemí (koncerty amatérské umělecké tvořivosti, pseudospolupráce s okupačními orgány atd.) probíhala pod přímým dohledem krasnodonského stranického podzemí.
Krasnodonský rajkom Komunistické strany Ukrajiny s odvoláním na závěry komise přijal příslušné rozhodnutí a zpětně potvrdil F. P. Ljutikova a N. P. Barakova jako tajemníky neexistujícího podzemního okresního výboru strany.
Stalinská představa o organizování a vedení protifašistického boje krasnodonské mládeže během Velké vlastenecké války tak byla „historicky“ zdůvodněna a je v oběhu dodnes, přestože jí odporuje množství faktů.
Poté, co si luganský obkom strany zfabrikoval koncepci krasnodonského podzemí, která vyhovovala jeho vlastní společenské objednávce a zájmům, přijal v následujících letech s odkazem na některé stránky historie „Mladé gardy“ rozhodnutí, která kategoricky

a nesmiřitelně potvrzovala existenci stranického vedení „Mladé gardy“.

II.

Meziregionální komise zjistila následující:

Na přelomu července a srpna 1942 se v Krasnodonu obsazeném hitlerovci a v okolních obcích (Krasnodon, Pervomajka, Semejkino, případně v Izvarinu a na chutoru Gavrilovka) spontánně, nezávisle na sobě, objevily podzemní skupiny vlastenecky smýšlející mládeže, hořící touhou bojovat proti německo-fašistickým okupantům. Chlapci a dívky, většinou mladiství, psali a rozšiřovali antifašistické letáky a shromažďovali zbraně a munici pro budoucí boj. Všechny tyto skupiny (podle některých vzpomínek se jmenovaly „Hvězda“, „Srp“, „Kladivo“, „Srp a kladivo“) v srpnu až říjnu 1942 sjednotil V. I. Treťjakevič do jedné organizace s názvem „Mladá garda“.

To je dobře zdokumentováno. Zároveň existují zásadní rozpory a nesrovnalosti v archivních materiálech a vzpomínkách pamětníků na tyto otázky:

- o době vzniku štábu organizace, jeho personální složení a rozdělení odpovědnosti mezi členy;
- o kvantitativním a personálním složení organizace;
- o vazbách mezi organizací a partyzánským hnutím v Rostovské a Luganské oblasti;
- o výsledcích činnosti organizace;
- o rozdělení organizace.
- Jednou z hlavních otázek je, kdo byl organizátorem a vůdcem Mladé gardy – Oleg Koševoj nebo Viktor Treťjakevič?

Komise podle svého názoru disponuje přesvědčivými argumenty pro závěr, že rozhodující podíl na vzniku a činnosti „Mladé gardy“ měl Viktor Treťjakevič. Byl v podstatě organizátorem a vůdcem komsomolského mládežnického podzemí, komisařem Mladé gardy.

[Následuje životopis Viktora Treťjakeviče]

Nejtragičtější v biografii Viktora Treťjakeviče je verze o zradě, která byla povýšena na pravdu, ačkoli se zakládá pouze na fámách a spekulacích. Abychom pochopili její počátky, musíme se obrátit nejen ke vztahům mezi členy štábu Mladé gardy, ale také k syžetům spojeným s činností tak významné postavy Luganského podzemí, jakou byl Michail Josifovič Treťjakevič.

Je známo, že autory výmyslů o zradě byli různí lidé: někteří přeživší členové podzemní organizace, osoby, které byly vyšetřovány a později stíhány jako zrádci a kati „Mladé gardy“.
První zvěsti o Viktorově vině na záhubě Luganského stranicko-komsomolského podzemí, jak dosvědčují V. D. Borc, O. I. Ivancovová, N. M. Ivancovová a I. V. Turkenič, se objevily ještě za působení „Mladé gardy“. Poté získaly charakter pravdy po přiznání M. J. Kulešova, G. P. Počepcova, O. A. Ljadské, G. V. Stacenka, I. T. Černyševa a dalších, provedených pod fyzickým a morálním nátlakem vyšetřování.
Výsledkem bylo rozhodnutí předsednictva Luganského obkomu strany z 29. května 1945 o propuštění (???? iniciály jsou všechny rozmazané) M. I. Treťjakeviče a vyřazení jeho a Viktora ze seznamů partyzánů a podzemních bojovníků Luganské oblasti.
O mnoho let později se však Luganský obkom strany pokusil „Treťjakevičův případ“ objektivně vyšetřit. Na jaře 1959 komise obkomu spolu se spolupracovníky oblastního vedení KGB po prostudování materiálů o záhubě krasnodonského podzemí konstatovala „neúčast Viktora Treťjakeviče na prozrazení organizace a uznala jeho významnou roli při vzniku a vedení ‚Mladé gardy‘“. Kromě toho V. K. Klimenko, tajemník Luganského obkomu KS(b) Ukrajiny, podpořil petici ÚV VLKSM (dopis podepsaný tajemníkem ÚV S. P. Pavlovem ÚV KSSS 21. dubna 1960) o posmrtném návrhu, aby Treťjakevičovi udělili vládní vyznamenání.
V následujících letech tvrzení, že Viktor byl zrádce a Oleg Koševoj komisař „Mladé gardy“, podle našeho názoru přesvědčivě vysvětlil R. P. Jurkin, který v dopise Luganskému obkomu Komunistické strany Ukrajiny 15. listopadu 1963 poznamenal: „Protože jsem považoval Viktora Treťjakeviče za zrádce, ve svých veřejných projevech a v tisku jsem nemohl a neměl právo nazývat komisařem Viktora Treťjakeviče, ale označoval jsem za něj Olega Koševého.“
Byl tu však ještě jeden důvod, o kterém R. P. Jurkin nemluví. Osobnost V. Treťjakeviče do mýtu o „Mladé gardě“ vůbec nezapadala a byla překážkou pro nastíněné falšování historie této organizace a zejména zájemců o ni.
Koševoj Oleg Vasiljevič, narozen v roce 1926, Ukrajinec, člen komsomolu od 2. března 1942 (komsomolský průkaz se nezachoval). Od začátku roku 1940 žil v Krasnodonu. O úloze a místě O. V. Koševého při vytváření „Mladé gardy“ a jeho působení v jejích řadách

existují velmi rozporuplné informace. Jejich podstatou je, že byl ústřední postavou v organizaci vedení „Mladé gardy“, že všechny její akce probíhaly pod jeho přímým vedením a za jeho osobní aktivní účasti, že dokonce činnost stranického podzemí v Krasnodonu probíhala převážně pod jeho vlivem, že byl zodpovědný za komunikaci s Rostovským oblastním oddílem a Kamenským městským podzemím.

Podle této verze se dům Koševých na Sadové ulici č. 6 stal štábem krasnodonského podzemí, kde Oleg přijímal mladé bojovníky podzemí do komsomolu, předával jim dočasné komsomolské průkazy, předsedal schůzím štábu, zaznívala zde slova slavné přísahy mládeže, která vstoupila do „Mladé gardy“. Byl to Oleg Koševoj, kdo inicioval a vytvořil partyzánský oddíl „Kladivo“.

Tyto verze se objevily v důsledku činnosti zvláštní komise ÚV VLKSM pod vedením A. V. Toricyna – zástupce vedoucího zvláštního oddělení ÚV VLKSM v roce 1943, jejíž materiály byly schváleny na zasedáních Luganského obkomu LKSM, předsednictva ÚV LKSMU, předsednictva ÚV VLKSM. Absolutní pravdou se staly po vydání románu A. A. Fadějeva „Mladá garda“ a knihy J. N. Koševé „Příběh syna“. V pozdějších letech tyto verze nebo jejich aspekty propagovali J. N. Koševá, N. M. Ivancovová, O. I. Ivancovová, V. D. Borc, Luganský obkom Komunistické strany Ukrajiny a obrovské množství lidí „specializujících se“ na propagandu činů mladogvardějců a výchovu mládeže na příkladu života a práce hrdinů „Mladé gardy“. Zvláště aktivní a vytrvalá byla při prosazování těchto verzí J. N. Koševá a V.D. Borc.

Apologetický pohled na roli Olega Koševého při vzniku a vedení komsomolského mládežnického podzemí se odráží v expozici muzea „Mladá garda“ v Krasnodonu, v muzeu Olega Koševého v Prilukách a v řadě muzeí v zemi věnovaných památce mladogvardějců.

Zároveň existuje řada důkazů, že Oleg Koševoj byl v „Mladé gardě“ mnohem skromnější postavou a z řady objektivních i subjektivních důvodů nemohl být organizátorem a komisařem komsomolsko – mládežnického podzemí v Krasnodonu. Především mu to neumožňoval jeho věk a životní zkušenosti (v době vzniku „Mladé gardy“ mu bylo 16 let). Kromě toho, jak již bylo uvedeno, byl Oleg přijat do komsomolu v březnu 1942 - pro komisaře mocné podzemní organizace tato zkušenost zjevně nestačila, zvláště když mezi mladými členy podzemí bylo mnoho zkušenějších

a autoritativnějších, kteří prošli speciálním výcvikem pro ilegální práci v týlu nepřítele, jako například V. I. Treťjakevič, V. M. Zagorujko, I. A. Zemnuchov, N. M. Ivancovová, O. I. Ivancovová, V. I. Levašov, S. M. Levašov, L. G. Ševcovová, a také ti, kteří měli zkušenosti z boje s nepřítelem na válečné frontě - V. G. Glavan, V. S. Gukov, J. J. Moškov, I. V. Turkenič a další. Mnozí autoři svědectví a vzpomínek, kteří O. V. Koševého dobře znali, poznamenávají, že měl (a to je přirozené) osobní nedostatky. Jejich obsah a charakter neumožňuje považovat O. V. Koševého za výjimečnou, vynikající osobnost, které by v tehdejších podmínkách, kdy bylo více vhodných, mohla být svěřena funkce komisaře komsomolského podzemí.

Na základě řady zdrojů se komise domnívá, že Oleg Koševoj nebyl organizátorem a komisařem „Mladé gardy“. Za komisaře se začal považovat až v prosinci 1942, kdy se vytvořil oddíl „Kladivo“ (ve skutečnosti – na papíře). Tento oddíl se vytvořil v utajení před vůdcem „Mladé gardy“ Viktorem Treťjakevičem, což okamžitě vedlo k dezorganizaci v řadách podzemí. Na formování oddílu se jako velitel aktivně podílel I. Turkenič, U. Gromovová a L. Ševcovová (které ve skutečnosti nebyly součástí štábu „Mladé gardy“), stejně jako řada osob, o jeho existenci neměly ani tušení.

V době odhalení „Mladé gardy“ se „Kladivo“ teprve formovalo, neprovedlo žádnou operaci a samozřejmě nebylo schopen plnit žádný ze svých úkolů v boji proti okupantům.

Komise rovněž zjistila následující skutečnost. Formování oddílu „Kladivo“ probíhalo pod kontrolou jistých „Danila“ a „Andreje“, kteří se vydávali za velitele partyzánských oddílů v Rostovské a Luganské oblasti.

Důkladné pátrání po oddílech „Danila“ a „Andreje“ a po nich samotných, které provedla komise J. P. Petrova a naše komise v Luganské, Doněcké a Rostovské oblasti, nepřineslo žádné výsledky: nepodařilo se najít žádné informace o existenci takových oddílů a jejich velitelů.

Důvody výše uvedených rozporů, které nebyly včas odstraněny, účelový výběr „potřebných“ faktů a charakteristik, které zkreslovaly historii „Mladé gardy“, byly následující:

Po osvobození Krasnodonu vešla ve známost tragická smrt velké skupiny mladých mužů a dívek, kteří byli po brutálním mučení svrženi do jámy dolu č. 5. K objasnění okolností záhuby mladých lidí

byla z místních a ústředních orgánů vytvořena komise v čele s A. V. Toricynem.
Komise pracovala narychlo a nebyla dostatečně kompetentní. Dokumenty komise jasně ukazují na subjektivitu a zaujatost vůči některým členům podzemí.
Práce komise měla uzavřený charakter, bez účasti široké veřejnosti a s naprostým nedostatkem potřebných odborných znalostí. Přesto měly její závěry bezvýhradný charakter absolutní pravdy. To se projevilo zejména při stanovování kritérií pro členství v „Mladé gardě“, časového rozvržení a obsahu jejích aktivit a při psaní tendenčních charakteristik členů organizace. Bez důkladného vyšetřování komise určila okruh osob údajně odpovědných za zradu a záhubu mládežnického podzemí.
Závěry a návrhy zmíněné komise se staly základem rozhodování místních a ústředních komsomolských, stranických a státních orgánů, které po dlouhá desetiletí předurčovaly oficiálně-slavnostní, ale od pravdy vzdálenou historii „Mladé gardy“.
V této souvislosti nelze nezmínit, že zvlášť negativní roli při vytváření mytologizované historie „Mladé gardy“ sehrál stejnojmenný román A. A. Fadějeva a kniha J. N. Košové „Příběh syna“.
Jelena Nikolajevna Koševá, jak komise zjistila, měla velký vliv na práci komise vedené A. V. Toricynem. Právě její svědectví se stalo základem pro zkreslování historie komsomolského podzemí, jak je uvedeno výše. Později také vnutila svůj vlastní, od pravdy velmi vzdálený pohled na vznik, činnost a příčiny záhuby „Mladé gardy“ A. A. Fadějevovi, který byl vyslán do Krasnodonu. Po vydání jeho románu pak ve své vlastní knize jako pravdu a konečnou instanci J. N. Koševá vyprávěla tento příběh tak, že všechny aktivity organizace byly neoddělitelně spjaty s vedoucí a řídící rolí jejího syna. Kniha J. N. Košové obsahuje řadu hrubých zkreslení a nevěrohodných epizod. J. N. Koševá zjevně v rozporu se zřejmými fakty zveličila svou vlastní roli v činnosti „Mladé gardy“. V knize se objevuje řada hrubě chybných hodnocení při popisu některých členů komsomolského podzemí.
Bohužel v následujících letech až do své smrti (1987) J. N. Koševá kladla nejrůznější překážky jednotlivcům i komisím, které se snažily zjistit pravdu o „Mladé gardě“, přičemž historii této organizace vykonstruovanou za její přímé účasti považovala za nedotknutelnou.

Například v roce 1963 spolu se svým bratrem N. N. Korostylevem, matkou V. V. Korostylevovou a V. Ivanovem, hercem, který hrál Olega Koševého ve filmu „Mladá garda“, obrátila svůj hněv na A. M. Litvina, ředitele muzea Mladá garda, který se po dlouhém a svědomitém pátrání odvážil říci, kdo byl ve skutečnosti komisařem „Mladé gardy“. Po jejím dopise prvnímu tajemníkovi Luganského obkomu strany V. V. Ševčenkovi pronásledování tohoto člověka nabylo otevřený charakter. Dne 14. března 1964 vydalo předsednictvo strany usnesení „O závažných nedostatcích v práci Krasnodonského státního muzea ‚Mladá garda‘“, po němž následovalo odvolání A. M. Litvina z funkce ředitele a další „přestavba“ expozice „ve prospěch“ O. Koševého. Svůj podíl na historii politického lynče A. M. Litvina má i tajemník Luganského OV LKSM Ukrajiny G. Ivasenko, který 13. června 1964 zaslal udavačský dopis oddělení propagandy ÚV LKSM (A. S. Kuklinovovi). A 22. května 1965 zaslal Luganský obkom strany na ÚV KSSS memorandum, v němž se opět jednoznačně uvádělo, že komisařem „Mladé gardy“ byl O. V. Koševoj. Autory memoranda nezmátla skutečnost, že jeho obsah byl v rozporu s dopisem téhož obkomu ÚV KSSS (1960), v němž se uvádělo, že komisařem „Mladé gardy“ byl V. I. Treťjakevič.

Neméně smutný je osud dokumentu, který vypracovala komise Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS za předsednictví profesora J. P. Petrova v srpnu 1965. Obsahuje podrobný materiál, který nenechává kámen na kameni v oficiální verzi historie „Mladé gardy“, na což ostře reagoval J. N. Koševá, jakož i regionální a republikové stranické orgány. Výsledkem bylo, že byl tento dokument shozen pod stůl, kde ležel čtvrt století.

Komise konstatuje, že přeživší mladogvardějci podali velmi rozporuplné informace, které v různých dobách různě osvětlovaly role O. Koševého a V. Treťjakeviče. Vysvětluje se to jednak tím, že z důvodu konspirace o některých událostech a jejich účastnících nevěděli přímo, respektive věděli z doslechu, jednak tím, že je často zklamala paměť. A samozřejmě i to, že komisařem „Mladé gardy“ nemohl být jmenován nikdo, kdo údajně nevydržel mučení a zradil své soudruhy. Přísné pokyny zvláštních služeb a stranických orgánů oblasti v letech 1943-1945 nemluvit o V. I. Treťjakevičovi v publikacích o „Mladé gardě“, ovlivnily i „paměť“ bývalých mladogvardějců.

V důsledku zájmu určitých osob, který se shodoval s oficiální ideologickou tvorbou mýtů, tak byla historie „Mladé gardy“ vykonstruována. Dnes je v mírně retušované podobě prezentována jako pravdivý příběh, který nepodléhá zásadním revizím a přehodnocování.
[Na tomto místě je řeč o tom, že podle mínění komise byly neprávem opomenuty některé osoby, jako například A. Kovaljov]

III.

Komise konstatuje, že během dvouleté práce nebyly nalezeny žádné dokumenty a materiály, které by svědčily o spojení „Mladé gardy“ s národně osvobozeneckým hnutím ukrajinského národa za Velké vlastenecké války nebo o kontaktech organizace s nacionalistickým podzemím. Existující dokumenty, vzpomínky a svědectví očitých svědků a účastníků těchto událostí nyní kvalifikují činnost této organizace jako mládežnické komunistické a antifašistické podzemí (komsomolská antifašistická podzemní organizace „Mladá garda“).

IV.

[Komise dospěla k názoru, že členů „Mladé gardy“ bylo podstatně víc, než se oficiálně uvádí – až 130.]

V.

Oficiální verze o povaze činnosti a příčinách záhuby „Mladé gardy“ tedy není pravdivá. Podle této verze je příčinou neúspěchu a porážky organizace zrada mladogvardějce G. P. Počepcova a jeho otčíma V. G. Gromova (oba byli 19. září 1943 v Krasnodonu veřejně zastřeleni). Mezi podezřelými ze zrady byl široký okruh mladogvardějců, ale i mladíků a dívek, kteří byli s organizací spojení i nespojeni. Jsou mezi nimi i členové podzemí a partyzáni, které okupanti popravili dávno před likvidací „Mladé gardy“. V důsledku toho a také neochoty měnit již kanonizovaný seznam členů organizace nebylo dosud oceněno osm členů Mladé gardy (V. M. Borisov, V. S. Tukov, A. V. Kovaljov, N. I. Mironov, G. F. Palaguta, N. N. Petrčkovová, J. F. Poljanskij, V. I. Tkačev) za jejich protifašistickou a vlasteneckou činnost, ačkoli otázky ohledně jejich ocenění byly opakovaně vznášeny. Jiní (především V. I. Treťjakevič) byli odměněni velmi skromně, přestože jejich podíl na zapojení a organizování mládeže k odporu proti okupantům byl rozhodující. Ti, kteří byli navrženi

k vyznamenání (V. V. Michajenko a I. A. Savenkov), je neobdrželi a následně byli vyškrtnuti ze seznamů „Mladé gardy“. Podle dostupných informací odešlo na fronty Velké vlastenecké války nejméně 50 členů „Mladé gardy“, další změnili místo pobytu a dosud se o nich nic neví.

Nepochopení situace a neochota pochopit, všeobecná nedůvěra, pronásledování ze strany trestních orgánů a zvláštních služeb bývalého totalitního režimu vedly k tomu, že mnozí z přeživších mladogvardějců se nepřihlásili a mlčí dodnes. Nemalou měrou k tomu přispělo nepodložené obvinění ze zrady a následné tresty více než 30 mladých mužů a dívek z Krasnodonu (Z. A. Vyrikovová, O. A. Ljadská, S. F. Poljanská, G. V. Stacenko, G. N. Fadějev a další), ačkoli neměli k podzemní organizaci sebemenší vztah.

[…]

Zároveň komise na základě analýzy archivních dokumentů a vzpomínek četných svědků dospěla k závěru, že skutečné důvody neúspěchu a zničení organizace byly následující:

1. Nedostatek zkušeností s prací v podzemí a konspiračních dovedností mezi mladými lidmi.
2. Nedostatek seriózního vedení ze strany „dospělých“, respektive neexistence organizovaného stranického podzemí jako takového.
3. Dobře organizované operativní a detektivní akce, které profesionálně prováděla krasnodonská policie a četnictvo v úzké koordinaci s německými, italskými a rumunskými speciálními službami v Lugansku, Krasném Lugansku a Krasné Luči, Antracitu, Rovenkách, Doněcku, Dněpropetrovsku a Pavlogradu.
4. Aktivní kontrarozvědná činnost hitlerovské rozvědky, která odhalila systém stranického a komsomolského podzemí, agenty Ústředního štábu partyzánského hnutí Ukrajiny v Luganské oblasti před jeho obsazením pravidelnými jednotkami německé armády.
5. Nízká, bez přihlédnutí k realitě života, úroveň přípravy Luganského obkomu KS(b) Ukrajiny, stranických a komsomolských podzemních, podvratných a průzkumných skupin na nepřítelem okupovaném území regionu.

Aby zakryl skutečné příčiny zániku mládežnického podzemí a sám sebe očistil, vypracoval Luganský oblastní výbor spolu s ÚV KS Ukrajiny a v úzké jednotě s NKVD-MGB „v nejlepší tradici“ 30. let rozsáhlou verzi zániku organizace, která byla hozena na četné zrádce. Naopak četní badatelé, kteří se opírali o zfalšované dokumenty

a materiály, nemohli v totalitním a autoritářském režimu objektivně postihnout historii „Mladé gardy“.
Z výše uvedeného lze tedy vyvodit následující závěry:
Oficiální historie krasnodonské antifašistické komsomolské organizace „Mladá garda“ je zcela nepravdivá.
Příčiny jejího zkreslení nejsou dány jen a ani tak chybami jednotlivých autorů, i když ani ty nelze popřít. Jsou mnohem hlubší – vznikly díky metodologii vytváření mýtů, která měla zhoubný vliv na vysvětlení a interpretaci mnoha událostí v dějinách bývalého Sovětského svazu. Tato metodologie byla vhodná a nezbytná pro službu oficiálním ideologickým doktrínám, organicky zahrnovala polopravdy a lži, spekulovala na každému svaté city a pojmy vlastenectví, cti, osobní důstojnosti a pěstovala v masovém vědomí představu výjimečnosti sovětského vlastenectví, komunistické ideologie atd.
Mladogvardějci se jako odchovanci leninsko-stalinského komsomolu stali obětí z podstaty nemorální metodologie vytváření mýtů. Bojovali, jak nejlépe uměli. A jakkoli jsou výsledky tohoto boje skromné, zaslouží si, abychom na ně s vděčností vzpomínali.
Vzpomínka na ně však bude trvalá a upřímná pouze tehdy, bude-li do jejího základu položen materiál pravdy, historické pravdy.
Zároveň tuto pravdu nelze z mnoha důvodů považovat za jednou definitivně a nezvratně vydobytou. Komise zejména nepovažuje obsah předložené zprávy za absolutní pravdu. Mnoho otázek je předmětem dalšího zkoumání. Zejména se to týká dokumentů a materiálů, které po desetiletí využívali tvůrci a propagandisté oficiální historie „Mladé gardy“. Všechny, zejména ty, které se nacházejí v muzeích v Krasnodonu, Rovenkách a Prilukách, by měly být podrobeny důkladnému zkoumání.
Stanovení historické pravdy je neoddělitelně spjato se stanovením spravedlnosti. Proto komise považuje za svou povinnost pokračovat v práci na rehabilitaci těch, kteří byli neoprávněně obviněni ze zrady „Mladé gardy“, v pátrání po lidech, kteří byli jejími členy, ale nebyli zařazeni do kanonizovaného seznamu. Jinými slovy, je třeba udělat vše pro to, aby se naše vzpomínka na mladé lidi z Krasnodonu rozzářila čistým světlem pravdy.
[…]
РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 34. Лл. 54- 76 Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 69

Nesouhlasné stanovisko člena Meziregionálního výboru komise pro studium činnosti organizace „Mladá garda“ A. G. Nikitěnka

Lugansk
23. března 1993

Po několik desetiletí se mnozí badatelé, včetně historiků, literárních vědců, uchazečů o vědecké hodnosti, archivářů a muzejníků, opakovaně odvolávali na dějiny „Mladé gardy“, studovali je jako celek nebo jako dílčí otázky a shrnovali to, co nastudovali, v referátech, disertacích, novinových a knižních publikacích.

Bohužel, když narazili na nejrůznější nepřesnostmi a nesrovnalosti v dokumentech, vytvořili si vlastní verze, které posílili fakty vybranými podle vlastního uvážení, což jen znásobilo rozpory, nesrovnalosti a chyby.

Cílené studium tématu bylo také značně ztíženo rozptýlením materiálů v různých archivech bývalého Sovětského svazu, včetně archivů uzavřených, tj. většině lidí nepřístupných.

Odchylky od pravdy byly zpravidla povoleny i z ideologických důvodů. Vyšší a místní stranické orgány si vynutily úpravy, aby poskytly „správný“ popis událostí. Odtud idealizace hrdinů, silný systém stranického vedení a mnoho dalšího, co mělo podle ideologů spolehlivě sloužit komunistické výchově mládeže.

S ohledem na tyto okolnosti, jakož i na četná nedávná vystoupení v tisku, považujeme za nutné vyjádřit se na základě těchto dokumentů k některým zásadním otázkám:

1. O názvu krasnodonské podzemní komsomolské organizace.
2. O stranickém vedení „Mladé gardy“.
3. O činnosti krasnodonského stranického podzemí.
4. O partyzánském oddílu „Kladivo“.
5. O organizátorech a vedoucích „Mladé gardy“.
6. O kvantitativním a personálním složení „Mladé gardy“.
7. O románu „Mladá garda“ od A. A. Fadějeva a „Příběh syna“ od J. N. Koševé.
8. O příčinách prozrazení a záhuby podzemní komsomolské organizace „Mladá garda“.

* * *

Především jde o název podzemní organizace. V primárních dokumentech z roku 1943 (hlášení různých úrovní, výnosy vlád –

svazové a ukrajinské, výnosy prezidia Nejvyššího sovětu SSSR) bylo podzemí pojmenováno: „podzemní komsomolská organizace ‚Mladá garda'". Jsme hluboce přesvědčeni, že tento název má dodnes právní platnost, protože nebyl žádným příslušným státním orgánem zrušen.

Všimněme si také, že v prvních dokumentech (včetně informací, vzpomínek mladogvardějců) je podzemní organizace někdy označována jako „oddíl", „skupina", „partyzánský oddíl" (ten je uveden i na formulářích dočasných komsomolských osvědčení vydaných v říjnu a prosinci 1942). To jen dokládá, že taková jasnost formulací, na jakou jsme dnes zvyklí, v té době prostě nemohla existovat.

Název „stranická a komsomolská podzemní organizace ‚Mladá garda'" je třeba považovat za chybný. Byl zaveden voluntaristickou cestou v září 1982. Poprvé byl zmíněn ve zprávě prvního tajemníka Luganského obkomu strany B. Gončarenka na slavnostním zasedání u příležitosti ocenění muzea „Mladá garda" Řádem přátelství národů a následně se stal povinným v oficiálních ústních i písemných projevech.

V zájmu vládnoucí ideologie se stal nezbytným i postulát o organizátorské roli komunistů v antifašistickém boji krasnodonského podzemí. Zásadním dokumentem v této věci bylo usnesení Luganského obkomu strany z 10. února 1960[?] „O stranickém vedení podzemní komsomolské organizace v Krasnodonu ‚Mladá garda'". V roce 1982 navíc místní úřady (na žádost strany) bez jakéhokoli zdůvodnění zřídily pamětní desku se zprávou o aktivní činnosti podzemního okresního výboru KS(b)U v Krasnodonu během okupace.

Odmítáme-li však tezi o komunistickém vedení, nezpochybňujeme samotnou existenci stranického podzemí, ať už jde o skupinu, oddíl nebo organizaci. Jeho personální složení a činnost potvrzují dokumenty shromážděné v různých obdobích: v letech 1948-50 komisí Luganského obkomu strany (kterou mimochodem tvořili nejen straničtí pracovníci, ale i odborníci-historici) a na přelomu 60. a 70. let pracovníci muzea „Mladá garda". Velká část materiálu je uložena ve sbírkách Krasnodonského muzea.

Není také pochyb o tom, že existovalo spojení mezi komunisty a mládežnickou organizací. Klademe důraz nikoli na vedení, ale na komunikaci prostřednictvím jednotlivých členů podzemí. Potvrzují to

archivní dokumenty a zejména vzpomínky pamětníků z řad „Mladé gardy“ (např. V. I. Levašova, M. T. Šiščenka).
Pokud jde o vznik „Mladé gardy“, bylo to řečeno naprosto jednoznačně již v dokumentech z roku 1943: vznikla spontánně z jednotlivých skupin vlastenecky smýšlejících mladých lidí. Toto prohlášení by mělo být zachováno i v budoucnu.

* * *

Neustálé diskuse vyvolává vytvoření partyzánského oddílu „Kladivo“. Podle vzpomínek přeživších mladogvardějců a jediného dokumentu, „Rozkazu č. 1 o partyzánském oddílu ‚Kladivo‘“, můžeme s jistotou říci, že taková jednotka byla vytvořena 20. prosince 1942 z členů „Mladé gardy“. O její činnosti nejsou k dispozici žádná svědectví. Pravděpodobně kvůli zatýkání, které začalo brzy poté, neměli členové oddílu na radikální akce čas.
Podle svědectví I. Turkeniče bylo vytvoření takového oddílu nutné již dlouho a členové podzemí se k této otázce opakovaně vraceli. Uvědomovali si, že vytvoření oddílu s potravinovou základnou a zbraněmi, podporované „spojením se zbývající podzemní skupinou“, by jejich akce nejen zintenzivnilo, ale i zabezpečilo.
Koncem října se na schůzi velitelství „Mladé gardy“ tato otázka objevila znovu. I. Turkenič píše: „Viktor Treťjakevič mluvil o nevyhnutelném odchodu naší organizace z okresu do stepi. Váňa Zemnuchov navrhl plán ústupu prostřednictvím útoku na pervomajskou policii a vyhození některých podniků do povětří“.
Tato myšlenka byla uskutečněna v prosinci 1942.

* * *

Otázka komisaře „Mladé gardy“ byla dlouho kamenem úrazu pro mnoho badatelů. V sovětské historiografii byla tato pozice dlouhá léta přisuzována Olegu Koševému, Hrdinovi Sovětského svazu. Slova velitele „Mladé gardy“ Ivana Turkeniče, že komisařem byl nejprve Viktor Treťjakevič a teprve potom Oleg Koševoj (dokument je v bývalém ÚV LKSM), byla zcela ignorována. Viktor Treťjakevič byl prohlášen za zrádce, jeho jméno zmizelo z publikací, muzejních expozic, a dokonce i z pamětních desek na místech jeho úmrtí a pohřbu.

Pokus o rehabilitaci Treťjakeviče půldruhé desetiletí nebyl neúspěšný: v prosinci 1960 mu byl výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR udělen Řád války 1.stupně.
Nicméně úsilí mladogvardějců V. Levašova, G. Aruťuňance, R. Jurkina a několika oficiálních osob, které se snažily dokázat, že Treťjakevič byl také komisařem podzemní organizace, bylo okamžitě potlačeno. S mladogvardějci proběhla beseda, funkcionáři byli potrestáni a kniha K. Kostěnka „Bylo to v Krasnodonu“ byla stažena z tisku. Jak jednou řekl R. Jurkin, tehdy platila zásada, že zrádce nemůže být komisařem. Hrdinství bylo natolik zidealizované, že cokoli hanlivého pro hrdiny nepřipadalo v úvahu.
Otázka ve prospěch V. Treťjakeviče se neřešila i z jiných důvodů. Především proto, že mezi samotnou mladogvardějci nepanovala shoda. V. Levašov a R. Jurkin opakovaně měnili své výpovědi. Proti nim se vždy stavěli V. Borc, sestřenice Ivancovovy, A. Lopuchov a M. Šišenko. To vše vneslo do myslí spoluobčanů jen zmatek a zaselo nedůvěru v pravdu.
Zadruhé se na „neřešení“ problému podílely zainteresované strany, včetně příbuzných hrdinů a zástupců oficiálních orgánů,
Osvětlení problému se tedy opět ubíralo předcházejícím směrem, a protože se čas od času v tisku nebo v ústních projevech stále objevovaly „redaktůrkovské“ úvahy o V. Treťjakevičovi jako komisaři, bylo nutné posílit pozici O. Koševého. Tím lze vysvětlit vyzdvihování zvláštních zásluh šestnáctiletého chlapce a vnucování představy o jeho supervýjimečnosti.
Vycházíme-li z dokumentů, a především ze zprávy I. Turkeniče, V. Treťjakevič, bývalý člen Vorošilovgradského podzemního městského výboru komsomolu a člen partyzánského oddílu I. M. Jakovenka, přišel do Krasnodonu a skutečně se stal aktivním organizátorem podzemí, iniciátorem sjednocení rozptýlených podzemních skupin. I. Turkenič ho střídavě označuje za velitele a komisaře oddílu. Zmínky o V. Treťjakevičovi jako veliteli či vůdci „Mladé gardy“ lze nalézt i v některých dalších vzpomínkách a svědectvích členů podzemí nebo lidí, kteří věděli o její existenci (vzpomínky V. V. Michajlenka, A. I. Treťjakevič, svědectví G. P. Počepcova a dalších). Pro mladé a nezkušené členy podzemí zřejmě na názvech pozic nezáleželo a byly spojeny s jediným pojmem: vůdce.

Podle téže zprávy lze předpokládat, že po zvěstech o V. Treťjakevičovi, který údajně dříve selhal, kvůli čemuž se „rozpadla vorošilovgradská skupina“, byl zvolen velitelem organizace I. Turkenič, bývalý člen jádra organizace (proto se objevuje slovo „později“), a komisařem O. Koševoj. Podle I. Turkeniče se zvěsti o Treťjakevičovi dostaly mezi členy organizace v říjnu 1942.

Není vyloučeno, že O. Koševoj se funkce komisaře ujal svévolně. Ale ať tak nebo tak, lze učinit závěr o opravách v dočasných komsomolských pasech. O. Koševoj, který se ujal funkci komisaře, samozřejmě nemohl připojit svůj podpis vedle podzemní přezdívky V. Treťjakeviče „Slavin“, která mohla být na těchto dokumentech uvedena.

Tím, že uznáváme oba komisaře, nijak nesnižujeme zásluhy žádného z nich. Oba si zaslouží úctu a vzpomínku: Každý z nich by měl být oceněn i za své osobní zásluhy, neboť oba bojovali čestně a obětavě, podle svých nejlepších schopností a s vysokou odpovědností. Při vyzdvihování jednoho by se neměl potlačit druhý, tj. neměly by se opakovat chyby z minulosti.

* * *

Jednou z problematických otázek v historii „Mladé gardy“ je její početní a personální složení.

První dokumenty a publikace o historii krasnodonského podzemí uváděly různé počty jeho členů: kolem nebo přes sto lidí, přes sto třicet atd.

Například ve zprávě zástupce vedoucího zvláštního oddělení ÚV komsomolu A. V. Toricyna „O podzemní komsomolské organizaci ‚Mladá garda‘ během okupace Krasnodonského okresu Vorošilovgradské oblasti SSSR“ a ve sborníku dokumentů a materiálů „Hrdinové Krasnodonu“ (vydal ÚV VLKSM „Mladá garda“, 1943) jich je přes sto.

Na základě aktu okresní komise pro vyšetřování fašistických zločinů v Krasnodonském okrese, spáchaných od 20. července 1942 do 14. února 1943, který je uložen v bývalém Vorošilovgradském stranickém archivu, Ústředním archivu VLKSM a dalších, byl sestaven seznam účastníků krasnodonského podzemí, který byl schválen na zasedání předsednictva městského výboru Komunistické strany Ukrajiny 21. listopadu 1974. Podle tohoto seznamu tvořilo podzemí spolu s komunisty 92 osob.

Podle našeho názoru je tento údaj daleko od pravdy a nelze jej považovat za konečný. Protože neexistují a ani nemohou existovat kritéria, která by určovala, zda ten či onen Krasnodonec byl či nebyl členem podzemí. Členové „Mladé gardy“, kteří přežili, nemohli ze zřejmých důvodů (konspirace, územní roztříštěnost) znát všechny své soudruhy v boji. Ale v řadě primárních dokumentů a zejména ve Zprávě komise ÚV VLKSM jsou zmíněny osoby, které se účastnily boje „Mladé gardy“ nebo jí poskytovaly veškerou možnou pomoc, ale z neznámých důvodů nebyly zahrnuty do seznamu mládeže v podzemí.

V. I. Levašov ve svých vzpomínkách vypráví také o činnosti skupiny dívek v Krasnodonu pod vedením členky „Mladé gardy“ Anny Sopovové. V této skupině bylo pravděpodobně pět lidí osob se Sopovovou. Jména těchto dívek si však nepamatuje.

Podle našeho názoru se jednalo o výsledek nezodpovědného, subjektivního a ukvapeného vyšetřování historie „Mladé gardy“ komisí ÚV VLKSM. Později, když byl boj mladých podzemních bojovníků široce uznán a zveřejněn v tisku, v usneseních stranických a komsomolských orgánů a jeho účastníci byli kanonizováni jako výjimečné osobnosti, bylo jednoduše zakázáno provádět jakékoli změny, natož zavádět nová jména do seznamu členů „Mladé gardy“. To vše by do jasně vystavěné verze příběhu o životě a boji mladogvardějců vneslo určitý zmatek, a tím by poškodilo věc vlastenecké výchovy mládeže. Podezíravost a nedůvěru vůči těm, kteří se otevřeně označovali za příslušníky „Mladé gardy“, vzbuzovala i skutečnost, že do zorného pole muzejních pracovníků a badatelů o činech Krasnodonců se v tomto období dostaly desítky osob, které se snažily přivlastnit si zásluhy druhých pro své vlastní sobecké cíle.

Když hovoříme o zásluhách mladogvardějců o Vlast a jejich hodnocení sovětskou vládou, musíme zmínit, že někteří členové podzemí (V. V. Michajenko, I. A. Savenkov) byli v roce 1943 zařazeni na seznamy k vyznamenání, ale nebyli vyznamenáni, a navíc byli později z členstva „Mladé gardy“ vyloučeni. Osm členů „Mladé gardy“ (A. V. Kovaljov, J. F. Poljanskij, V. S. Gukov, V. M. Borisov, N. N. Petračkovová, P. F. Palaguta, N. I. Mironov, V. I. Tkačev), bylo sice uznáno za přímé účastníky „Mladé gardy“, ale nebyli do prvních seznamů k ocenění vůbec zařazeni. Opakované pokusy o ocenění jejich činů vládními vyznamenáními v pozdějších letech nepřinesly

pozitivní výsledky. Domníváme se, že i v tomto případě hrály negativní roli stereotypy, které se nikdo neodvážil bez dovolení změnit.
Vrátíme-li se k otázce seznamu a personálního složení Mladé gardy, považujeme za vhodné zmínit v muzejní expozici a ve sdělovacích prostředcích účast v boji „Mladé gardy“, resp. poskytnutí jí všemožné pomoci ze strany takových osob, jako byl V.V. Michajlenko, I. A. Savenkov, N. P. Alexejenko, R. I. Lavreněvová (Feščenkovová), P. I. Sukovatyj, N. A. Ťuleninová V. P. Ševčenko, A. G. Titovová, O. S. Saprykinová, N. Fedjaninová. Tito vlastenci, stejně jako A. Kovaljov, V. Gukov, J. Poljanskij, N. Petračkovová, V. Borisov, P. Palaguta, N. Mironov a V. Tkačev, by měli být vyznamenáni vyznamenáními suverénní Ukrajiny. Práce na identifikaci osob zapojených do boje „Mladé gardy“ by měla pokračovat.

* * *

V poslední době se v médiích objevila ostrá kritika románu A. A. Fadějeva „Mladá garda“ a knihy J. N. Košové „Příběh syna“. Její autoři tvrdí, že tato dvě díla sehrála dominantní roli při vytváření oficiálně-slavnostního, od pravdy vzdáleného příběhu o „Mladé gardě“. S tímto názorem nelze zcela souhlasit, protože ani román A. A. Fadějeva, ani „Příběh syna“ J. N. Košové nebyly nikdy pro badatele o činnosti krasnodonských odbojářů zdrojovým dokumentem a byly považovány jedině za umělecké dílo. Na druhou stranu mnoho nezasvěcených lidí, kteří v Krasnodonu nikdy nebyli, vnímalo dokumentární příběh „Mladé gardy“ a skutečný obraz O. Košového pouze prizmatem těchto děl, která ho líčí jako člověka, který sám vytvořil a vedl podzemní komsomolskou organizaci. V knize „Příběh syna“ si J. N. Košová Olega příliš idealizuje, propůjčuje mu vlastnosti „nadčlověka“, dopouští se řady nepřesností a možná i záměrných zkreslení. Ale i když to přiznáme, neměli bychom předpokládat, že materiál z této knihy se použil při psaní dokumentárních dějin krasnodonského podzemí. Vzhledem k absenci dalších dokumentů ji lze považovat pouze za jednu z verzí určitých činů nebo událostí, které vyžadují pečlivý výzkum. Uznáváme lež ve všech jejích podobách za negativní kategorii, ale přesto se domníváme, že při analýze „Příběhu syna“ je třeba vzít v úvahu, že jeho autorem není cizí člověk, ale matka, pro niž je obraz jejího

mrtvého syna posvátným. Z tohoto a jedině z tohoto hlediska je třeba posuzovat „Příběh syna“ od Košové, „Slovo o synech“ od Glavana, „Příběh o Zoje a Šurovi“ od Kosmoděmjanské a desítky dalších děl napsaných blízkými lidmi.

Nedávné publikace zpochybnily tzv. oficiální verzi zrady „Mladé gardy“. Jedním z hlavních uváděných argumentů je však skutečnost, že udání G. P. Počepcova, které bylo podle dosavadní verze příčinou prozrazení organizace, nebylo nikdy později nalezeno. A jeho známý text, odkazy na něj ve vyšetřovacích dokumentech a další výpovědi zatčených byly údajně výsledkem fyzického působení vyšetřovatelů NKVD. Z toho by vyplývalo, že takový dokument ve skutečnosti vůbec neexistoval a že byl vyfabrikován s určitým cílem zainteresovanými osobami již během výslechu obviněných Počepcova, Kulešova, Gromova a dalších.

Nemáme právo tuto verzi kategoricky popírat, protože ani nemůžeme kategoricky dokázat opak. Domníváme se však, že v tak závažných věcech, jako je obvinění ze zrady nebo plná rehabilitace nevinně odsouzeného, nemůže pouhá logika sloužit jako nezvratný důkaz. Konečné stanovisko k těmto otázkám mohou dát pouze příslušné orgány.

Tvrzení, že podle oficiální verze se na zradě „Mladé gardy“ podíleli Z. N. Vyrikovová, O. A. Ljadská, S. F. Poljanská, G. V. Stacenko a další, a také to, že kvůli podezření ze zrady nebyla některým členům podzemí a zejména A. Kovaljovovi udělena vyznamenání za jejich antifašistickou a vlasteneckou činnost, jsou nepodložená.

Zde je však třeba podat několik vysvětlení. Jména těchto lidí, jako možných zrádců „Mladé gardy“ a zrádců vlasti, se opakovaně objevují ve vyšetřovacích dokumentech: protokolech o výsleších, konfrontacích atd., uložených v archivech bývalé KGB. Vzhledem k absenci skutkové podstaty trestného činu však byli tito lidé v drtivé většině brzy propuštěni z vazby. A jestli se má mluvit o oficiální verzi jako široce o zveřejněném názoru státních orgánů, tyto osoby, kromě Počepcova, Gromova a Ljadské (později rehabilitované), nebyly v budoucnu nikdy oficiálně zmíněny. (V tomto případě nebyl brán v úvahu názor jednotlivců, kteří vystupovali sami za sebe).

Proto se domníváme, že jedním z nezpochybnitelných důvodů prozrazení a zániku organizace byl nedostatek zkušeností v podzemním boji a konspiračních schopností mladých lidí, stejně

jako zřejmá profesionalita krasnodonské policie a četnictva v úzké spolupráci s německými a rumunskými speciálními službami.

* * *

Závěrem je třeba zdůraznit, že náš pohled na některé problematické otázky v činnosti „Mladé gardy“, jak byl vyjádřen výše, si nečiní nárok na to, aby byl pravdou v poslední instanci, a nevylučuje jednotlivé korekce, jakmile budou objasněny. Je sestaven na základě podkladů, které jsou autorům této zprávy známy, a v některých případech na základě předpokladů, neboť vzhledem k nedostatku podkladů je nelze uvést jednoznačně.
Jsme přesvědčeni, že důkladné šetření těchto otázek by mělo pokračovat.
[…]
Členové komise: Podepsán A. Nikitenko
РГАСПИ. Ф. М-100. Оп. 1. Д. 34. Лл. 3- 14
Originál
https://www.molodguard.ru/book17.htm
dokument 70

Z rezoluce vědecko-praktické konference luganské oblastní a městské organizace veteránů Ukrajiny „Velká vlastenecká válka 1941-1945 ve vědecko-metodické literatuře vzdělávacích institucí“

Lugansk
[ne později než 15. dubna 2000]

Obecné závěry účastníků konference…
…4. V „nových“ školních učebnicích dějepisu se ani slovem nevzpomíná takových nesmrtelných činů mladých sovětských hrdinů-frontových vojáků a podzemních bojovníků, jako byli Alexandr Matrosov, Zoja Kosmoděmjanská, jako byla organizace mladých vlastenců v Poltavě – „Nepokořená Poltavanka“ (Ljalja Ubijvovk); jako světoznámá masová organizace „Mladá garda“ v Krasnodonu, z jejíchž členů hitlerovci umučili, zastřelili a za živa shodili do šachty asi 90 mladíků a dívek.
Navíc zmíněná učebnice pro 10. třídu tvrdí, že antifašistické podzemí na levobřežní Ukrajině: v Dněpropetovské, Záporožské, Stalinské

(nyní Doněcké) a Vorošilovgradské oblasti neorganizoval nikdo jiný než skupina představitele OUN-B jménem Stachiv. Potom s využitím tohoto lživého nacionalistického výmyslu, stejně jako toho, že v uměleckém románu A. Fadějeva „Mladá garda“ figuruje vymyšlený zobecněný obraz zrádce Stachoviče, ve skutečnosti nacionalista-banderovec, pologramotný Jevgen Stachiv, který po VVV utekl za oceán a žije tam dodnes, začal na něčí popud tvrdit, že údajně jmenovitě on organizoval krasnodonskou „Mladou gardu“, třebaže ho v Krasnodonu nikdo neznal, nikdo ho neviděl ani o něm neslyšel.

Dnešní Ukrajinská státní televizní a rozhlasová společnost však neváhala pozvat tohoto samozvance beze cti a svědomí do Kyjeva a uskutečnit s ním k 80. výročí VLKSM cyklus provokativních rozhlasových pořadů „Pravda o ‚Mladé gardě‘“ a přitáhnout k této špinavé záležitosti „národní historiky“.

Zmíněný cyklus (3 vysílání), dvakrát reprízovaný, vzbudil celonárodní rozhořčení a hněv rozhlasových posluchačů svým nehorázným výsměchem světlé památce nesmrtelných hrdinů Krasnodonu, před jejichž odvahou a utrpením se s úctou sklání celý svět…

…Účastníci vědecko-praktické konference Luganské oblasti navrhují:

1. Přísně a kategoricky odsoudit záměrné dopuštěné nacionalistické překrucování historické pravdy jak v líčení událostí VVV, tak v historicky utvořených vztahů bratrských národů ukrajinského a ruského ve všech učebnicích, metodických materiálech a hromadných sdělovacích prostředcích; ospravedlňování zločinných skutků ozbrojených formací, které kolaborovaly s hitlerovským wehrmachtem; porušení jednoho z hlavních ustanovení Mezinárodního norimberského procesu, že činy kolaborantů nepodléhají promlčení podle článku „Vzhledem k časové vzdálenosti spáchaných zločinů“.
2. Požádat Nejvyšší radu Ukrajiny a vládu Ukrajiny o vytvoření vysoce kvalifikované, přísně zodpovědné komise, která by provedla hloubkovou kontrolu výuky dějepisu ve všech vzdělávacích institucích, obsahu učebnic a vzdělávacích metodických příruček a doporučení Ministerstva školství, jakož i propagandy záměrně nepravdivých tvrzení v tisku a v rozhlasu;

pohnat viníky k odpovědnosti a zavést přísná opatření, aby se takové falšování už nikdy neopakovalo.

3. Vyjadřujíce vůli veteránů Velké vlastenecké války Luganské oblasti, žádáme přijetí Zákona Ukrajiny o paměti na Velkou vlasteneckou válku, který se musí stát spolehlivou překážkou falšování historie Velké vlastenecké války.

Pravda o historii Velké vlastenecké války sovětského lidu proti hitlerovcům a jejich kolaborantům je svatá a nepodléhá revizi.

Předseda Luganské oblastní rady veteránů V. A. Čelyšev
Předseda Luganské městské rady veteránů V. V. Smirnov
Noviny „Sovětské Lugansko“ č. 14, 15.dubna 2000
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument č.71

Rozhovor s ředitelem krasnodonského muzea „Mladá garda“ s korespondentem listu „Komsomolská pravda“ u příležitosti 60. výročí založení organizace

Lugansk
2. října 2002

„Anatoliji Grigorjeviči, proč podle vašeho názoru historie ‚Mladé gardy‘ vzbuzuje takový zájem dokonce i u lidí, kteří nemají historické vzdělání?“

„Máte na mysli včetně skandálního? Myslím, že je to jedinečností samotné ‚Mladé gardy‘. Uvažme, že v malém městě Krasnodon, kde podle sčítání lidu z roku 1939 nežilo více než 22 000 lidí, působila největší podzemní mládežnická organizace v SSSR, na Ukrajině, a dokonce i v Evropě (to je prokázaný fakt). Asi stovka aktivních účastníků je seriózní číslo.“

„Zatím dnes mnozí lidé zpochybňují samotnou existenci podzemní organizace.“

„Známá otázka: ‚Byl tu vůbec nějaký chlapec?‘ Mohu s plnou odpovědností říci, že archivní dokumenty, které máme k dispozici, plně potvrzují existenci ‚Mladé gardy‘ jako samostatné bojové jednotky.“

„Říkal jste samostatné, ale co populární spojení ‚stranicko-komsomolská‘?“

„To nám voluntaristicky v roce 1982 vnutili straničtí ideologičtí funkcionáři. A když jsem se proti tomu ohradil, často mi vyčítali, že nerozumím stranické politice. Ale faktem zůstává, že ‚Mladá garda' vznikla spontánně, bez podnětů starších soudruhů, a jednala samostatně, i když udržovala spojení se stranickým podzemím."
„Anatoliji Grigorjeviči, proč se začátkem 90. let stala terčem útoků právě postava Olega Koševého, komisaře ‚Mladé gardy'?"
„Víte, já se tomu ani nedivím. Jistě, podle mého názoru byla role Koševého v krasnodonském podzemí poněkud přehnaná. ‚Mladou gardu' založilo 10-12 lidí. A naše neštěstí je, že na úkor památky ostatních byli vyzdviženi do nedostižné výše a Koševého vyzdvihli ještě výš."
„Ale proč právě on?"
„Zdá se, že hlavní roli sehrál obraz Olega, který vytvořil Alexandr Fadějev ve svém románu ‚Mladá garda'. A kromě toho autorita jeho mámy, Jeleny Nikolajevny. Byla to skutečně výjimečná žena: vzdělaná, okouzlující, se silnou vůlí. Ochotně ji zvali na setkání s mládeží, nejednou ji zvolili členkou Luganského obkomu strany. Vážili si jí a s jejím názorem se počítalo. Mimochodem, udělala mnoho pro rozvoj poválečného Krasnodonu. Například nový palác pionýrů postavili po jejím osobním dopisu Brežněvovi."
„A v postperestrojkové době z Koševého udělali člena OUN…"
„A nedávno se mě ptali, jestli je pravda, že je Oleg pohřben v New Jersey. Takových spekulací je spousta. A perestrojka s tím nemá co dělat. Co si pamatuji, tak fáma, že Koševoj žije, se šířila třikrát. A ne v devadesátých, ale už v šedesátých letech. Nevím, odkud se vzaly první dvě vlny. Ale zrod třetí jsem viděl na vlastní oči. V roce 1976, kdy celé město pohřbívalo Jelenu Nikolajevnu, ji přijel oplakávat Vladimír Ivanov, právě ten, který hrál jejího syna v Gerasimovově filmu. Choval se k Jeleně Nikolajevně tak, jak se lze chovat jen k vlastní matce. Když ji pak vyprovázel na poslední cestě, řekl přede všemi: ‚Nezapomenu na tebe, mami!' Hned druhý den se rozneslo po Krasnodonu, že Oleg je naživu a přijel na pohřeb."
„Teď se autorita Koševého otřásla…"
„Víte, co mi dělá doopravdy starost? Obávám se, že když shodili z nebeských výšin Koševého, chystají se tam vynést Treťjakeviče."
„Mimochodem, proč spor, kdo byl komisařem – Koševoj nebo Treťjakevič – dodnes neutichl?"

„Je to ozvěna dlouholeté konfrontace mezi matkami Olega a Viktora. Jako člověk, který se zabývá historií ‚Mladé gardy', mohu říci, že mládežnické podzemí mělo skutečně dva komisaře – nejprve Viktora Treťjakeviče, a pak Olega Koševého."
„Proč tedy bylo Treťjakevičovi odřeno právo na prvenství?"
„Jak jistě víte, do 59. roku byl právě Viktor podezřelý ze záhuby organizace. Všechna obvinění proti němu byla stažena po zatčení bývalého vyšetřovatele krasnodonské policie Vasilije Podtynného v Konstantinovce (Doněcká oblast). Jeho svědectví přesvědčivě potvrdilo Treťjakevičovu nevinu. Ale do té doby… souhlasím s Radijem Jurkinem, který řekl: ‚Komisař nemůže být zrádce.' Proto i přeživší mladogvardějci, když byla řeč o komisařství, raději jmenovali Koševého. Jsem hluboce přesvědčen, že spor o prvenství se dávno vyčerpal. Koneckonců není zas tak důležité, kdo byl první. Oba zemřeli jako hrdinové."
„Kdo tedy nakonec zradil ‚Mladou gardu'? Copak to byl jejich spolubojovník Gennadij Počepcov?"
„Víte, co mě mate? Počepcov byl pouze členem bojové pětky obce Pervomajka a nemohl znát všechny členy komsomolského podzemí, natož stranického. Jeden člověk nemohl prozradit celou organizaci najednou. Teď můžeme jenom vytvářet spekulace, ale ty, jak známo, nejsou argumenty…"
„Anatoliji Grigorjeviči, změnil se teď, když kolem Mladé gardy pohasla aureola svatosti, váš osobní poměr k ní?"
„Ne. Navíc, když zmizela ta mýtická aureola, jsou nám dnešním ještě bližší a srozumitelnější."
„A poslední otázka: je pro žijícího člověka snadné zabývat se 35 let historií mrtvých?"
„Nikdy jsem o nich nepřemýšlel jako o mrtvých. Pro mě jsou všichni živí, máme se d nich co učit, i naše děti a vnuci také."
„Komsomolská pravda na Ukrajině", 4. října 2002, č. 16
https://www.molodguard.ru/book17.htm, dokument 73

V. I. Podov bojuje za Treťjakeviče

Dopis V. I. Podova vedoucím představitelům Luganské oblasti: předsedovi výkonného výboru Luganské oblastní rady lidových poslanců V. Tichonovovi, vedoucímu Luganské oblastní státní správy A. S. Jefremovovi

V září 2002 oslaví „Mladá garda“ 60. výročí svého založení. Svět ji zná nejen pro její hrdinství a odvahu v boji proti německo-fašistickým okupantům, ale také pro její tragický osud. Potkaly ji dvě nejkrutější tragédie. První z nich byla poprava hrdinných mladogvardějců, kteří padli do rukou fašistických katů. Po zastřelení vlastenců je fašisté hodili do jámy dolu č. 5 a organizátora a komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče katani hodili do jámy živého.

Druhou tragédií pro „Mladou gardu“ byla stejně krutá morální poprava. Na již mrtvém komisaři Viktoru Treťjakevičovi ji provedl agent berijovské tajné služby plukovník A. V. Toricin. Komise ÚV VLKSM, které předsedal plukovník Toricin a která byla zřízena za účelem prozkoumání hrdinské činnosti a příčin záhuby „Mladé gardy“, vyškrtla ze seznamu vlastenců organizátora a komisaře této podzemní komsomolsko-mládežnické organizace Viktora Treťjakeviče, pomluveného zrádcem-policajtem. Jeho jméno se nesmělo ani vyslovit. A Oleg Koševoj byl prohlášen komisařem „Mladé gardy“.

Tak se zrodil zlovolný mýtus o komisaři Olegu Koševém. Účelem tohoto mýtu bylo zabít pravdu a na její místo postavit lež. Těžká rána byla zasazena nejen Viktoru Treťjakevičovi, ale celé „Mladé gardě“. Dekapitovala a deformovala tuto slavnou vlasteneckou organizaci, překroutila její historii. K šíření tohoto zlovolného mýtu přispěl Fadějevův román „Mladá garda“ a film natočený podle něj. Základem románu se staly podle Fadějevova vlastního přiznání Toricinovy materiály. To vedlo k neobjektivnímu charakteru práce, která zkreslovala realitu. Výsledkem byly obrovské škody na vlastenecké výchově mladé generace: každému je jasné, že kladného hrdinu nelze vychovávat na základě lži. Lež rozežírá lidskou duši, jako železo rozežírá lež.

Dlouhých šestnáct let bylo jméno ohnivého patriota vlasti, organizátora a komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče zakázáno. Mladogvardějci, kteří přežili, a další čestní lidé si však tuto nespravedlnost nemohli nechat líbit. Riskovali svobodu, a dokonce

i život, a bojovali za pravdu. V roce 1956, když už Stalin nežil a jeho věrný služebník Berija byl zastřelen, vytvořil ÚV VLKSM komisi. Konstatoval nevinu Viktora Treťjakeviče na prozrazení organizace, upozornil na jeho nezlomné a odvážné chování ve fašistických věznicích, věrnost a oddanost vlasti. Komise uvedla:
„V čele Mladé gardy stáli Treťjakevič a Zemnuchov. Oleg Koševoj nebyl organizátorem Mladé gardy. Byl přijat za člena v listopadu."
K podobnému závěru dospěla i komise Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSSS, vedená doktorem historických věd, profesorem J. P. Petrovem, vytvořená v roce 1965 na pokyn ÚV KSSS. Ve svých závěrech uvádí:
„Z dokumentů a svědectví nejinformovanějších členů ‚Mladé gardy' je zřejmé, že organizátorem a komisařem této podzemní komsomolské organizace byl V. Treťjakevič.
V té době o tom psalo mnoho novin a časopisů a psalo se o tom i ve vědeckých publikacích. Skutečnost, že Viktor Treťjakevič byl komisařem a organizátorem „Mladé gardy", se odrazila v takových solidních vědeckých publikacích, jako jsou „Dějiny Velké vlastenecké války", sv. 3, 1961, s. 484, a také „Ukrajinská sovětská encyklopedie", sv. 14,1963, s. 53. 53.
Nejdůležitějším důkazem, že organizátorem a komisařem „Mladé gardy" byl Viktor Treťjakevič, a nikoliv Oleg Koševoj, jsou svědectví přeživších mladogvardějců, jejich rodičů a všech, kteří případ znali. Navzdory represím, vydírání a zastrašování ze strany Toricina mladogvardějci Vasilij Levašov, Žora Aruťuňanc, Anatolij Lopuchov, Radik Jurkin, matka Serjoži Ťulenina Alexandra Vasiljevna a jeho sestra, aktivní členka podzemí Naďa Ťuleninová, matka Valerie Borc Marie Andrejevna a mnozí další neunesli lži a podvody. S nasazením svobody a vlastního života v podmínkách bezuzdné „berijovštiny" v Sovětském svazu otevřeně bojovali smrtelný boj za pravdu a spravedlnost. Vždyť plukovníku Toricinovi nic nebránilo je poslat do kolonie nebo do zapomnění, jak to tehdy mnozí dělali.
Nezištně bráníce pravdu o historii, hájíce čest a důstojnost Viktora Treťjakeviče a celé „Mladé gardy", přeživší mladogvardějci, jejich příbuzní a mnozí jejich stoupenci a novináři prokázali velkou odvahu a skutečné hrdinství. Přestože na konci války, na domácí frontě a v poválečných letech nebyli ohroženi o nic méně než ti na frontě.

Chovali se jako opravdoví hrdinové a projevovali vysokou míru přátelství a soudružství.
Není pochyb o tom, že historici, filozofové, psychologové, spisovatelé a novináři na celém světě vytvoří řadu pravdivých vědeckých prací, románů a povídek, básní a poém o hrdinství a odvaze nejen mladogvardějců, ale i těch, kteří hájili čest a důstojnost komisaře Viktora Treťjakeviče a celé „Mladé gardy“, a uchazeči o vědecké hodnosti a studenti budou psát své disertační, diplomové a semestrální práce.
Kdyby byly světu známy jen výpovědi přeživších mladogvardějců a jejich rodičů, stačilo by to k závěru, že organizátorem a komisařem „Mladé gardy“ byl právě Viktor Treťjakevič. Jen slepý to nevidí, jen hluchý to neslyší, jen šílenec to nepochopí.
Takoví lidé bohužel v Lugansku nejsou. A není to náhoda. Bývalý obkom Komunistické strany Ukrajiny pod vedením V. Ševčenka všemi metodami, represivní nevyjímaje, vnesl do povědomí lidí falešnou verzi o tzv. komisaři Olegu Koševém, čímž navázal na zrůdnou popravu skutečného komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče. Litvin byl sesazen z funkce ředitele muzea „Mladá garda“ a na jeho místo byl dosazen Nikitěnko, který dodnes přísně plní příkazy V. V. Ševčenka. S podporou některých bezskrupulózních osobností se jako horlivý obhájce zlovolného mýtu o komisaři Koševém projevil K. Ivancov.
V poslední době se po městě a regionu šíří zvěsti o „privatizaci“ „Mladé gardy“. Důvodem bylo oznámení, že jedna ze stran založila vyznamenání se jménem „Mladá garda“. Podívejte se, kam jsme se dostali. V zemi existuje více než sto stran. Každá z nich má své vlastní názory a postoje. Z jakých pozic bude strana vycházet při posuzování kandidátů na cenu? Z berijovsko-anarchistických pozic, které nastolil Ševčenko? Z objektivních pozic historismu, které odrážejí nezvratný fakt, že Viktor Treťjakevič byl komisařem a organizátorem „Mladé gardy“? Nebo na základě osobní loajality k vedení strany s ohledem na to, jak se bude hlasovat ve volbách?
Nebylo by přesnější hodnotit „Mladou gardu“ z pozice pravdy o dějinách, a ne z pozice úzce stranické? „Mladá garda“ je přece celonárodní dědictví.
Z celonárodního hlediska, z hlediska pravdy o historii, bychom měli obnovit pamětní komplex mladogvardějců v luganském parku

„Mladogvardějec“. Uprostřed komplexu by měla stát postava zakladatele a komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče.
Mladogvardějci uskutečnili nesmrtelný čin. A lidé musí znát pravdu o slavné „Mladé gardě“ a jejích vůdcích. Abychom tak učinili, musíme odmítnout lži a postavit se na pozici pravdy a spravedlnosti. Pravda mnohé uzdraví, dá jim správné životní vedení.
Lidová moudrost říká: „Každému, co jeho jest“. Bible na toto téma říká: „Dejte císaři, co je císařovo“. V našem případě to znamená, že vše musí zapadnout na své místo: Viktor Treťjakevič musí zaujmout své právoplatné místo v dějinách jako vůdce a komisař „Mladé gardy“. Jen tak dál! Teprve pak bude hrdinná „Mladá garda“ zářit všemi svými hranami a stane se skutečně inspirativním zdrojem a skvělým příkladem výchovy k vlastenectví.
Vycházeje z výše uvedeného, navrhuji, aby výkonný výbor oblastního zastupitelstva a oblastní státní správa vypracovaly a přijaly opatření zaměřená na přípravu a průběh oslav 60. výročí „Mladé gardy“. Bylo by vhodné zahrnout následující položky:
1. Uspořádat mezinárodní vědeckou konferenci „Hrdinství a tragédie ‚Mladé gardy‘“ v květnu až červnu.
2. Zřídit cenu za nejlepší vědeckou a literární práci o „Mladé gardě“.
3. Provést obnovu pamětního komplexu „Mladé gardy“ na náměstí „Mladogvardějec“ v Lugansku s instalací postavy organizátora a komisaře „Mladé gardy“ Viktora Treťjakeviče v centru komplexu.
4. Založit organizační výbor pro získání finančních prostředků na pomník Viktora Treťjakeviče.
5. Připravit a vydat sbírku dokumentů a materiálů věnovaných „Mladé gardě“.
6. Kromě toho by měly být zajištěny výstavy, setkání, přednášky, besedy a další formy vzdělávací práce v podnicích, organizacích a vzdělávacích institucích, jakož i medializace příprav a oslav 60. výročí „Mladé gardy“.
Žádám také, aby k výročí byla vydána moje kniha „Viktor Treťjakevič – komisař ‚Mladé gardy‘“ s opravami a doplňky. Je to jediná kniha

tohoto druhu, která v Lugansku vyšla během 60 let a která pravdivě popisuje tento problém.

V. Podov, ředitel Luganského regionálního výzkumného centra pro dějiny Donbasu
http://molodguard.ru/book76-46.htm

Dopis Kanceláře prezidenta Ruské federace V. I. Podovovi

Kancelář prezidenta Ruské federace, odbor prezidenta Ruské federace pro práci s podněty občanů
Ulice Iljinka 23, Moskva 103132
Č. A26-04-306844 Podovovi V. I.
27. listopadu 2001 Ukrajina, Lugansk

Vážený Vladimíre Ivanoviči!
Děkujeme Vám za zaslání knihy „Viktor Treťjakevič – komisař ‚Mladé gardy'" s věnováním prezidentu Ruské federace V. V. Putinovi. Stejně jako výtisk této knihy, který jsem od Vás již dříve obdrželi, byl předán knihovně prezidenta Ruské federace, a dopis Kanceláři prezidenta Ruské federace o státních vyznamenáních.
Přejeme Vám Vše nejlepší!

S pozdravem,
Konzultant oddělení dopisů A. Surkov
http://molodguard.ru/book76-53.htm

Dopis V. I. Podova vedoucímu Luganské oblastní státní správy A. S. Jefremovovi

3.11.2001

Vysoce vážený Alexandře Sergejeviči!
Obdržel jsem kopii zprávy, kterou Vám zaslal zástupce vedoucího Luganské oblastní státní správy J. J. Sviridov v souvislosti s mým dopisem adresovaným Vám, který obsahuje žádost o udělení titulu

Hrdina Ukrajiny Viktoru Treťjakevičovi (posmrtně), komisaři „Mladé gardy“ 1.11.01 č. 2266/04- 03- 1210 k č. 30/4733 ze dne 5.10.01
Rád bych s uspokojením zaznamenal, že J. J. Sviridov podpořil můj návrh na jmenování Viktora Treťjakeviče Hrdinou Ukrajiny (posmrtně).
Celkový tón zprávy mě však překvapuje. Je napsán v duchu dřívějších časů, s jasným odmítnutím mé iniciativy. Lze to vysvětlit tím, že recenzi na mou knihu napsal pro Sviridova ředitel muzea „Mladá garda“ A. Nikitěnko. Jako za starých časů. Dopisy byly zaslány osobě, na kterou si stěžovaly. A on už věděl, jak s autorem jednat. Stejně tomu bylo i v našem případě. J. J. Sviridov dobrovolně či nedobrovolně převyprávíí text A. Nikitěnka, který byl na tento post vyslán v době Ševčenka V. V. s jediným cílem – utajit před lidmi pravdu, že komisařem „Mladé gardy“ byl V. Treťjakevič, a nikoli O. Koševoj. A Nikitěnko v této temné podvodné záležitosti pokračuje až do dnešních dnů, přestože ti, kdo mu tyto nevděčné úkoly zadávali, upadli v zapomnění. Je natolik pohlcen svou rolí, že i nyní překrucuje fakta.
Sviridov ve zprávě (pravděpodobně ústy Nikitěnka) říká: „Názor V. Podova, že Treťjakevič byl nezaslouženě zapomenut, není oprávněný.“ A pak se uvádí, že od roku 1959, od jeho rehabilitace, psaly desítky novin opakovaně o Treťjakevičovi…
Vše je zde záměrně překrouceno s cílem klamat. Nikitěnko podvedl Sviridova a Sviridov podvedl Jefremova, aniž by možná věděl, že to není pravda. Ve skutečnosti se v mé knize uvádí mnoho publikací, názvů novin a časopisů, které obsahují informace o tom, že V. Treťjakevič byl komisařem „Mladé gardy“, ale Nikitěnko to před lidmi vytrvale tajil a ve svých expozicích Treťjakeviče představoval pouze jako člena štábu. Muzeum nereagovalo na závěry vysokých komisí ani na výzvy účastníků shromáždění a konferencí. Muzeum „Mladé gardy“ neplnilo svou roli výzkumného centra, nejenže nepracovalo na popularizaci komisaře „Mladé gardy“ V. Treťjakeviče, ale záměrně ji brzdilo. To je Nikitěnkova „zásluha“. A najednou se po tom všem ve zprávě píše: „Podporujeme petici Muzea ‚Mladá garda‘ a V. Podova za navržení kandidatury V. Treťjakeviče na titul Hrdina Ukrajiny (posmrtně)“.
Znamená to, že A. Nikitenko prozřel? Pod tlakem pravdy vyjádřené miliony lidí, a ne bez přímého vlivu mé knihy se vydal cestou pravdy?

To je dobře a mělo by to být vítáno. Měli bychom ale také psát věci tak, jak byly, a nesnažit se události překrucovat.
J. J. Sviridov také požádal A. Nikitěnka o povolení vydat mou knihu. Nikitěnko je samozřejmě proti. Například „když boří mýtus o významné roli Olega Koševého v této organizaci, V. Podov bezděčně vyzdvihuje Viktora Treťjakeviče do téže výjimečné výšky“. Vidíte, Nikitěnko se obává, že V. Treťjakevič se dostává do stejné role jako O. Koševoj. Je načase pochopit, že O. Koševoj zastával vysokou funkci neprávem. Nyní by měl zaujmout své právoplatné místo člena štábu* a Viktor Treťjakevič by se měl povznést nad O. Koševého, protože si to právem zasloužil, vytrpěl si to.
Zpráva dále uvádí: „V knize jsou historické chyby atd.“. O jakých chybách je řeč? Rád bych, aby byly konkrétně zmíněny, pokud existují. Proto vás žádám o zaslání fotokopie Nikitěnkova posudku.
Nechtěně vyvstává věčná otázka: Kdo jsou soudci? A. Nikitenko po desetiletí potlačoval V. Treťjakeviče jako komisaře a ukazoval Treťjakeviče jen jako člena štábu. Nyní je soudcem on. Rozhoduje, zda bude, nebo nebude. Kde je v tom logika?
Kdyby měl Nikitěnko alespoň špetku svědomí, měl by okamžitě odstoupit z funkce ředitele muzea „Mladá garda“. V opačném případě utrpí celá věc spravedlnosti.

S hlubokou úctou, V. Podov Ředitel Luganského regionálního výzkumného centra pro dějiny Donbasu
* V té době jsem ještě neměl informace o tom, že O. Koševoj organizoval spiknutí v „Mladé gardě“ podle pokynů agenta Abwehru (pozn. autora).
http://molodguard.ru/book76-47.htm

Anatolij Nikitenko: S historií si nelze tykat
V časopise „Mladogvardějec“ (všimněte si názvu) vyšel 10. dubna 2002 článek V. I. Podova „Před kým by mělo být chráněno muzeum ‚Mladá garda?‘“. Upřímně řečeno, s jeho autorem bych nepolemizoval ze dvou prostých důvodů: za prvé, každý z nás má právo vyjádřit svůj názor na jakýkoli problém, a ať už s ním souhlasíte, nebo ne, je třeba ho respektovat; za druhé (a to je hlavní), dokazovat svůj názor diletantovi je pod mou profesionální důstojnost. Zejména proto, že jsem se o to již několikrát snažil trpělivým a docela přátelským způsobem. Pobouřila mě však jiná věc: vyzývavý

hulvátský tón článku. Chápu, že je to z impotence. Sice to chápu, ale nemohu mlčet. Jinak čtenář, který není obeznámen s podstatou věci, dá do klatby ředitele muzea, který třicet let nedělá nic jiného, než že tvrdošíjně tají pravdu o Viktoru Treťjakevičovi jako jedné z klíčových postav dějin „Mladé gardy“. V dopisech Vladimíru Ivanoviči jsem se ho ptal: A co bych z toho měl? Zarytě mlčel, až nakonec ve výše zmíněném článku, zaslepen vlastním hněvem vůči ortodoxnímu řediteli muzea, zřejmě v návalu vzteku vyhrkl, že Nikitenko je stoupencem „berijovsko-anarchistických metod vzdělávání a řízení“. Nesmysl postrádající elementární logiku. Koneckonců, i kdybych plnil něčí příkazy ze strachu, že přijdu o místo, proč bych to měl dělat posledních patnáct nebo dvacet let, když nikomu není bráněno říkat a psát cokoliv?
A nyní, aby nezasvěcený čtenář pochopil, o čem je řeč, stručně řeknu, kde jsem „zkřížil cestu“ V. I. Podovovi.
Nedávno vyšla jeho kniha s řízným, a proto poněkud nešťastným názvem „Viktor Treťjakevič – komisař ‚Mladé gardy‘“ (zní to jako V. I. Lenin – vůdce světového proletariátu). Na žádost soudruhů z oblastní státní správy jsem na tuto knihu napsal recenzi, v níž jsem ji z důvodů, o nichž bude pojednáno níže, nedoporučil k dotisku. A tak to šlo dál. Každý badatel, který si váží sám sebe, by měl mít při zkoumání problému, který studuje, alespoň trochu pochybnosti. Ale ne tak Podov. Je tak přesvědčen o své pravdě a neomylnosti, že doslova vře vzteky, když jakýsi Nikitěnko začne odporovat jemu – samému řediteli Luganského regionálního centra pro výzkum dějin Donbasu.
Dále budu pouze citovat svůj poslední dopis V. I. Podovovi. Bez komentáře. Stačí jej porovnat s článkem mého oponenta, abych se každý mohl snadno přesvědčit, jak otevřeně cynicky V. I. Podov překrucuje fakta:

„Vážený Vladimíre Ivanoviči!
Neznám text Vašeho prvního dopisu, a proto jsem nevěděl, že jedinou otázkou, kterou jste v něm vznesl, byla žádost o udělení titulu Hrdina Ukrajiny Viktoru Treťjakevičovi. Proto bude tón mého dopisu pro Vás docela vlídný. Avšak nejen z tohoto důvodu, ale za prvé proto (a to se týká druhého dopisu, kde mě máte za hrobaře pravdy o V. Treťjakevičovi, falsifikátora atd.), že jste si zřejmě plně neprostudoval dostupný listinný materiál o něm, za druhé proto, že

není mým zvykem reagovat hrubostí na hrubost, a konečně za třetí proto, že jsem zvyklý dokazovat svou věc dokumenty, nikoliv emocemi.
A nyní popořadě. Především Vás musím vás zklamat. Iniciativa k udělení titulu Hrdina Ukrajiny Viktorovi Treťjakevičovi skutečně patří muzeu a některým badatelům o činech mladogvardějců, s nimiž si již řadu let dopisujeme, ale ne Vám, a ne Vaší knize. S touto iniciativou muzeum přišlo v roce 1983, kdy spolu s V. Treťjakevičem navrhlo vyznamenat dalších šest dříve neoceněných účastníků krasnodonského podzemí. Text dopisu s návrhem na vyznamenání, podepsaný prvním tajemníkem krasnodonského MV KSU G. K. Tarazanovem a předsedou výkonného výboru V. E. Mělnikovem (kopie je uložena v muzeu), jasně říká: ‚Navrhuje se udělení Leninova řádu a medaile Zlatá hvězda'. Tato otázka však zřejmě zůstala v té době otevřená. Doufáme, že do 60. výročí „Mladé gardy" se to přece jen podaří vyřešit.
Za druhé. Ředitelem muzea mě skutečně jmenoval V. V. Ševčenko, kterého jsem si hluboce vážil. Předtím jsem byl téměř rok zastupujícím ředitelem. Nebylo mi však doporučeno, jak píšete, abych před lidmi zatajil pravdu o V. Treťjakevičovi. Kdybych na vlastní oči neviděl Váš druhý dopis, nikdy bych nevěřil, že něco takového může napsat seriózní badatel, za kterého jsem Vás považoval. Jistě víte, že v těch letech byla otázka Viktora jako mladogvardějského komisaře pod přísným stranickým tabu. Proto ho neskrývali, prostě o něm nemluvili nahlas. S výjimkou let 1959-1960, kdy talentovaný novinář Kim Kostěnko psal o Treťjakevičovi jako o prvním komisaři ‚Mladé gardy' v ‚Komsomolské pravdě' a poté v knize ‚Bylo to v Krasnodonu'. Kniha byla zabavena a zničena a její autor byl nezaslouženě potrestán. Poté zůstala oficiálně zakázána až do začátku osmdesátých let. Mohl třiadvacetiletý muž, jakým jsem tehdy byl, skutečně pracovat mimo mocnou ideologickou mašinérii nebo se jí dokonce postavit? Směšné a naivní.
Za třetí. Zapomínáte, že naše muzeum se jmenuje ‚Mladá garda', a ne Muzeum Viktora Treťjakeviče. Máme povinnost mluvit a psát o všech, nejen o něm. Což děláme. Podle Vás se zdá, že muzeum neplní svou roli výzkumného centra jen proto, že nepracuje na ‚popularizaci komisaře Mladé gardy Viktora Treťjakeviče'. Promiňte

mi mou neomalenost, ale nepřísluší Vám posuzovat roli muzea a určovat nám, jak bychom měli pracovat.
Za čtvrté. O jaké negativní reakci muzea na závěry vrcholných komisí na výzvy účastníků mítinků a konferencí píšete? Známe pouze dvě autoritativní komise – Toricinovu a Petrovovu. Třetí, která vznikla z iniciativy Svazu mládeže Luganské oblasti před několika lety, svou činnost nedokončila. Projevy některých jejích členů v tisku nejsou závěry komise, ale osobními názory autorů. Výzvy účastníků shromáždění ‚Mladogvardějci našich dnů' jsou jen výzvami lidí, kteří mají k výzkumné práci poměrně daleko. A nejen to, naše muzeum má na základě dokumentů vlastní názor na některé problematické body v historii ‚Mladé gardy' a nehodlá se řídit radami někoho jiného. Byli bychom na tom lépe, kdybychom po každé žádosti změnili své stanovisko a výstavu přestavěli. A konečně, vážený Vladimíre Ivanoviči, přestaňte nevybíravě kritizovat Toricinovu komisi. Již dlouho víme, že její závěry byly předčasné, a tudíž v mnoha ohledech neobjektivní. A proto jsme nikdy neodkazovali pouze na závěry této komise. Vy ale asi nevíte, že právě tato komise, kterou obviňujete ze všech smrtelných hříchů, když zapomněla na V. Treťjakeviče, přesto zařadila Viktora Treťjakeviče na první místo v seznamu pro udělení vyznamenání. Nevíme, proč a kým byl z těchto seznamů následně vyškrtnut.
Za páté. O konfrontaci Treťjakevič-Koševoj v otázce komisařství. Doposud v tom není vše zdaleka tak jednoduché a jasné, jak byste si představoval. Velmi rozporuplné dokumenty jsou uloženy v muzejních archivech, v bývalém Ústředním archivu Komsomolu, v CGALI, v archivu OBU Luganské oblasti a v některých dalších. Po důkladném prostudování těchto dokumentů jsme dospěli k závěru, že v ‚Mladé gardě' byli dva komisaři. Prvním byl bezpochyby Viktor Treťjakevič a druhým Oleg Koševoj. K tomuto závěru však dospěl již v roce 1959 i Kim Kostěnko. Není vyloučeno, že Koševoj se funkce komisaře ujal svévolně po zvěsti, že Viktor utekl (a nejen to) z vorošilovgradského partyzánského oddílu. O tom a o tom, že nějakou dobu před selháním organizace byl jejím komisařem Oleg Koševoj, psali všichni mladogvardějci, kteří přežili: Nina Ivancovová (04.7.1943, Ústřední archiv VLKSM d.10, s. 164-175; výpis ze zápisu ze soudního jednání vojenského tribunálu vojsk NKVD ve Vorošilovgradské oblasti z 15.8.1943 a některé další). Vasilij Levašov (dopis pracovnici ÚV VLKSM Ritě Morské, v němž se jí Levašov ptá

na svůj dočasný komsomolský průkaz vydaný Olegem Koševým; noviny Leninskoje znamja z 26. 10. 1948: ‚Bdělý a rozvážný nad svá léta byl náš komisař Oleg Koševoj…‘ atd.). Valeria Borc (noviny Komsomolská pravda z 16.9.1943 atd.). Radij (ale ne Rodion) Jurkin (noviny ‚Izvestija‘ z 29.10.1943 atd.). Olga Ivancovová (15.8.1943 archivně-vyšetřovací materiály, ÚA VLKSM atd.). Anatolij Lopuchov (30.10.1943, IPP při ÚV KSU, spis č. 7, op.10, f.x.180, fol. 45-53). Georgij Aruťuňanc (přepis rozhovoru, 21.3.1944, s. 11) a Ivan Turkenič (časopis Smena, č. 21, říjen 1943, zpráva ‚Dny podzemí‘, duben 1943). G. Aruťuňanc v rozhovoru říká zejména následující: ‚Koševoj byl komisař. Zpočátku byl ale zodpovědný za bezpečnost… Treťjakevič byl komisařem, byl odvolán a komisařem se stal Koševoj. To bylo před 7. listopadem…‘. Nebudu citovat ostatní, protože by to zabralo mnoho času a místa. O tom, že O. Koševoj byl nějakou dobu komisařem, hovoří několik dalších dokumentů, zejména Šelepinova zpráva Ponomarenkovi ze 14.8.1943 (ÚA VLKSM, f 1c, opt 2c, d.326, fol. 72), vzpomínky Naděždy Ťuleninové z 5. 7. 1943 (ÚA VLKSM, f. 1c, op. 2c, kart. 331, fol. 103); vzpomínky Ilji Savenkova (bez data, ÚA VLKSM, f. 1c, op. 2c, kart. 332. l. 27-32). O tom, že Viktor údajně utekl z Vorošilovgradského partyzánského oddílu a že komisařem byl po určitou dobu Oleg Koševoj, se zmiňují svědectví G. Počepcova (protokoly z 19. února 1943, 2. června 1943, 5. června 1943; svědectví I. Černyševa (protokol z 10. července 1943); svědectví O. Ljadské (protokol z 3. dubna 1943). Stačí vám to, Vladimíre Ivanoviči? Pokud ne, mohu pokračovat.

Předpokládám vaše námitky, že se tyto dokumenty objevily na základě nátlaku oficiálních orgánů na tyto lidi. Možná, nelze to vyloučit. Ale pouze ty, které se objevily po příchodu Toricinovy komise do Krasnodonu. Existují však i jiné, datované dokonce 19. února 1943 (Krasnodon byl osvobozen 14. února 1943), tedy dokumenty, které se objevily v době, kdy o ‚Mladé gardě‘ téměř nikdo nic nevěděl, a proto je nemohl z lidí ‚vytlouct‘, aby manipuloval s fakty. Tyto dokumenty se objevily, když byla stopa ještě teplá. Proto je jejich objektivita jednoznačná.

Věděl jste o nich? Pokud ano, pak jsem to nebyl já, ale Vy, kdo záměrně uvedl Jefremova a Sviridova v omyl. Pokud ne, proč tedy vydáváte knihu, která se tváří jako dokument, aniž byste si všechny

materiály plně prostudovali? Nechtěl jsem vás ztrapňovat před vedením oblasti, ale donutil jste mě k tomu.

A konečně, proč vám doporučuji, abyste o roli V. Treťjakeviče v ‚Mladé gardě', jakkoli byla vynikající, mluvil zdrženlivěji. Vždyť na místě svržené modly, která je dnes obviňována téměř ze zrady, postavíte jinou. Za superlativy, kterými ho odměňujete, se začíná téměř rozplývat tvář Viktora, talentovaného vůdce, statečného chlapíka, hrdiny a prostého člověka. Čím pozorněji člověk čte stránky Vaší knihy, tím překvapeněji začíná chápat, že bez Treťjakeviče, kterého jste stvořil, by ‚Mladá garda' v Krasnodonu vůbec neexistovala. A to je, milý Vladimíre Ivanoviči, vaše hlavní chyba. Každý by měl svou práci dělat dobře.

Co se týče historických nepřesností, je jich tam spousta. Jmenujme jen některé, protože recenzovat knihu po jejím vydání by bylo jako mávat pěstmi po rvačce.

- Viktor nikdy nebyl členem Vorošilovgradského podzemního obkomu komsomolu. Podzemního městského výboru – ano, existuje dokument. Už jen tato chyba škrtá nejen Vaši krásně vystavěnou verzi jeho vyslání do Krasnodonu Naděždou Fesenko, ale i polovinu knihy.
- Podle vzpomínek matky Anny Josifovny se Viktor (cituji dále) ‚v prvních srpnových dnech roku 1942, po návratu z Vorošilovgradského partyzánského oddílu, vydal do Krasnodonu na prohlídku starého bytu… Brzy jsme se z Vorošilovgradu přesunuli do Krasnodonu… Začátkem září mi oznámil, že byl zvolen velitelem partyzánského oddílu…'. Podle odjezdové karty vydané vorošilovgradskou policií se Viktor přestěhoval do Krasnodonu 6. října 1942. Ve své knize, kde citujete A. I. Treťjakevič, připomínáte první polovinu září 1942, tedy datum, které vyplývá z redakce jejích vzpomínek Michailem Treťjakevičem. Máme její paměti, které napsala 5. ledna 1956. Michailova ruka provedla desítky oprav. Ale on v té době, o které Anna píše, byl ve vorošilovgradském partyzánském oddíle. Myslím Michaila. Jak si to všechno mohl pamatovat? Chcete víc? Prosím. Původní text: ‚Jako první přišel k Víťovi Vasja Levašov, pak jeho soused Sergej Ťulenin, Voloďa Osmuchin, Koševoj Oleg…' Michailova oprava: ‚Nejdřív přišli Vasja Levašov, Sergej Ťulenin, Voloďa Osmuchin, pak Oleg Koševoj...' Původní text: ‚Přijdu do chaty. Chlapci sedí u stolu ve velké místnosti. Moškov Žeňa Turkeničovi za něco zle vynadal. Oleg a Viktor se pak začali bavit o ředitelství, že by ho na Nový rok vyhodili do povětří…

Pak někdo zaklepal na dveře…‘ Po Michailově úpravě: ‚Přijdu do chaty. Chlapci sedí v místnosti kolem stolu. Můj muž mi řekl, že Moškov Žeňa za něco nadával Turkeničovi a Olegovi Koševému, pak Víťa začal mluvit o ředitelství, že by ho na Nový rok vyhodí do povětří. Pak někdo zaklepal na dveře…‘ Velkou část jejích vzpomínek Michail jednoduše přeškrtl. Vy, Vladimíre Ivanoviči, pochopte, že pokud je zde Vámi (možná nevědomky) nesprávně uvedeno datum jeho příjezdu do Krasnodonu, měly by být celé stránky knihy napsány jinak. A to zdaleka není všechno. Jaký Vasilij napsal knihu ‚Krasnodonský směr‘? Její autor je Vladimir Petrovič Vasiljev. Proč říkáte Maje Peglivanovové Peklivanovová? Je to však maličkost.

- A jak vypadá Viktor, který sám vyhodí do povětří pontonový most? Jste válečný veterán a víte lépe než já, že to dokáže skupina zkušených demoličních odborníků, ale ne osmnáctiletý chlapec samotný.
A konečně, pokud máte chuť mi napsat, změňte prosím tón.“

Tento dopis jsem napsal 11. listopadu 2001. Podovovi trvalo více než pět měsíců, než to pochopil. Dopis by pravděpodobně zůstal bez odpovědi, kdyby nebylo naší publikace v novinách „Ižyca“ z 13. února 2002, kde se otázka Viktora Treťjakeviče znovu probírala. To mého oponenta rozzlobilo. S textem dopisu byl seznámen velmi omezený okruh lidí. Noviny jsou však dostupné všem. A navíc otiskují materiál, který se vůbec neshoduje s publikovaným názorem V. I. Podova. A jestli je to tak, tak ať jde do háje, ten neústupný Nikitěnko!
Před kým by tedy mělo být muzeum i „Mladá garda“ chráněna?

Anatolij Nikitěnko
Ředitel muzea „Mladá garda“
http://molodguard.ru/article42.htm

Dopis V. I. Podova velvyslanci Čínské lidové republiky na Ukrajině

Hluboce vážený pane Velvyslanče!

Podle sdělení tisku Pekingské filmové studio připravuje natáčení vícedílného televizního filmu o „Mladé gardě“. Nemohu k tmu nevyjádřit své pocity.

Na jedné straně, volba čínských filmařů ve prospěch hrdinské „Mladé gardy“ z města Krasnodonu v Lugansku, na Donbase, kde žiji, vzbuzuje ve mně ohromný pocit hrdosti. Sláva mladogvardějců je nesmrtelná. Jejich odvážný postoj a hrdinský boj proti německo-fašistickým okupantům v letech Velké vlastenecké války Sovětského svazu si zaslouží nejvyšší ocenění a napodobení.
Na druhou stranu bych rád varoval čínské filmaře, kteří se chystají zfilmovat román A. A. Fadějeva „Mladá garda“ před osudovou chybou.
Problém je v tom, že A. A. Fadějev, jak bylo prokázáno četnými výzkumy historiků, spisovatelů, novinářů, veřejných činitelů a potvrzeno dokumenty, ve svém románu „Mladá garda“ pod tlakem J. N. Koševé a plukovníka NKVD A. V. Toricina zfalšoval podstatu „Mladé gardy“. Vrhl stín na skutečného organizátora a komisaře této podzemní organizace Viktora Treťjakeviče a nahradil ho spiklencem Olegem Koševým. Ve skutečnosti Oleg Koševoj nikdy nebyl komisařem „Mladé gardy“. Nevedl tuto organizaci, neúčastnil se osobně boje proti německo-fašistickým okupantům. Navíc se O. Koševoj projevil jako spiklenec, pokusil se rozvrátit „Mladou gardu“ zevnitř.
Potvrzením a šířením ve svém románu „Mladá garda“ zlovolného mýtu o komisaři Olegu Koševém A. A. Fadějev oklamal milióny čtenářů. Ve snaze očernit skutečného komisaře spisovatel vnesl do románu jím vymyšlenou postavu zrádce Stachoviče. Fadějev se zároveň pomstil Vasiliji Levašovovi za podporu Viktora Treťjakeviče a neodrazil činnost tohoto aktivního člena štábu v románu, stejně jako řady druhých aktivních podzemních bojovníků. Falšování událostí v románu změnilo podstatu „Mladé gardy“. Lži, podvod je osudová cesta. Vede do propasti. Vždyť lží a podvodem nelze vychovat cit vlastenectví. Lež, jako rez železo, rozežírá duši člověka, ochromuje ho.
Před filmaři stojí úkol ohromné vážnosti – obnovit pravdu o „Mladé gardě“, ukázat v televizním filmu roli skutečného vůdce mládežnické podzemní organizace, velkého patriota, organizátora a komisaře „Mladé gardy“ Viktora Josifoviče Treťjakeviče. Divák přitom musí spatřit pravou tvář Olega Koševého, spiklence, který se pokusil rozvrátit „Mladou gardu“ zevnitř.
Pravdivé zobrazení vyžaduje také obraz matky Olega Koševého – J. N. Koševé. Během německo-fašistické okupace Donbasu se

vyznamenala účastí na Němci organizovaných plesech a dalších zábavných akcích, soužitím s fašisty. To se stalo známým i vládním orgánům Sovětského svazu. Ministr státní bezpečnosti SSSR V. S. Abakumov v informaci adresované Stalinovi, Molotovovi a tajemníkovi ÚV VKS(b) A. Kuzněcovovi napsal, že J. N. Koševá se neúčastnila práce podzemní organizace „Mladá garda“, ale naopak udržovala blízký vztah s německými důstojníky, kteří bydleli v jejím bytě.

Poté, co město Krasnodon osvobodila Rudá armáda, Koševá pomluvila komisaře „Mladé gardy“ Treťjakeviče a svého syna vydávala za komisaře. Zkušená dobrodružka Koševá obratně zmanipulovala svoje nájemníky, nejprve A. V. Toricina, a poté i A. A. Fadějeva. Uměla to s muži a ve svém okolí byla známá jako svůdnice, Za sebou už měla záhadný útěk s milencem Kašukem, nestydaté flirtování s německými a rumunskými důstojníky a mnoho dalšího. Stejně jako starořecká mýtická čarodějka z ostrova Aia, která proměnila Odysseovy společníky ve vepře, Koševá ze svých nájemníků plukovníka A. V. Toricina i budoucího vedoucího Svazu spisovatelů SSSR A. A. Fadějeva udělala poslušné loutky a dělala si s nimi, co chtěla. Když je izolovala od lidí, vnutila jim své lživé názory. V důsledku toho se zrodil zlovolný mýtus o komisaři „Mladé gardy“ Olegu Koševém. Byla oklamána strana i Sovětský stát, sovětský lid, v omyl byla uvedena světová veřejnost.

Mýtus o komisaři Olegu Koševém se nějakou dobu udržoval silou a nátlakem, a jméno skutečného komisaře Viktora Treťjakeviče se moc všemi prostředky snažila vymýtit z povědomí lidu, a dokonce zakazovala veškeré zmínky o něm.

J. N. Koševá, která získala podporu stranických a státních orgánů, a také zvláštních služeb, proměnila celý Sovětský svaz – šestinu pevniny planety Země – v divadelní jeviště, na kterém po desetiletí hrála roli komisařovy matky, užívajíc si plodů klamání národa.

Ale pravda je neporazitelná. Vyplavala na povrch, stala se majetkem mas.

Tím, že dovolili Koševé klamat, oklamat sebe, bez reptání přijali jí vyčarovanou monstrózní roli pomlouvačů a falsifikátorů historie „Mladé gardy“, plukovník a později generál KGB A. V. Toricin

a spisovatel A. A. Fadějev dovršili mravní pád, pro který není a nemůže být omluva.

Důstojné zhodnocení se sluší dát i činnosti strýce Olega Koševého N. N. Korostylevovi, bratrovi J. N. Koševé. Jako geolog trustu „Krasnougol“ se Korostylev dal na otevřenou spolupráci s německo-fašistickými okupanty. Zaujal vysoké postavení ve správě okupačních orgánů Krasnodonu – jako zástupce vedoucího městské správy a člen direkcionu č. 10 N. N. Korostylev horlivě sloužil německo-fašistickým okupantům a plnil směrnice samotného Hitlera, který požadoval rychlou obnovu dolů prom zabezpečení fašistického Německa a jeho armády banditů palivem.

Jako osobní přítel a kmotr náčelníka okresní policie Orlova zavedl Olega Koševého do „Mladé gardy“ a nasměroval jeho spiklenecké aktivity mezi podzemní pracovníky.

Než se jednotky Rudé armády vrátily do Krasnodonu, než nastala reálná hrozba odhalení spiklenecké činnosti Olega Koševého a jeho přivedení k trestní odpovědnosti, N. N. Korostylev za účasti svého kmotra, téhož náčelníka Rovenské okreskové policie Orlova, poslal Olega Koševého s falešnými dokumenty s ustupujícími německými vojsky do německého týlu. O tom se 19. ledna 1947 zmínila J. J. Stalinovi Naděžda Ťuleninová, aktivní členka „Mladé gardy“, sestra slavného mladogvardějce Sergeje Ťulenina. „Drahý Josife Vissarionoviči! Chci najít pravdu, pro kterou byla prolita krev,“ napsala. „Když začala zatýkání, Oleg Koševoj zbaběle odešel do týlu nepřítele.“ („Mladá garda“. Umělecký obraz a historická realita: Sb. dokumentů a materiálů, Věče, 2003, str. 132)

Lze donekonečna srovnávat nesrovnalosti zobrazené v románu „Mladá garda“ se skutečnými historickými událostmi. Ale to, co bylo řečeno, stačí, aby se vyjasnilo, že A. A. Fadějev, který se vydával za představitele socialistického realismu, a dokonce za vůdce tohoto literárního směru byl ve skutečnosti očividným mystifikátorem, který falšoval skutečné události. A. Fadějev Však nebyl první, kdo se na tento kluzký svah pustil, Je známo, že už na začátku 18. století byly vážně překrouceny dějiny Číny, přesněji řečeno čínského ostrova Formosa (Tchai-wan).

Připomeňme, že George Psalmanazar při svém putování Evropou vyslechl od misionářů jezuitského řádu vyprávění o Číně a Japonsku

a pustil se do psaní knihy. Brzy z jeho pera vyšel „Historický a zeměpisný popis Formosy, ostrova podřízeného japonskému císaři…“ Psalmanazar předstíral, že je rodák z Formosy, japonský poddaný. Především vynalezl „formoský“ jazyk, přeložil Bibli do tohoto jazyka, sestavil „formoský“ kalendář, v němž měl rok 20 měsíců, vynalezl „formoské“ náboženství. Podle jím vymyšleného náboženství formosané každoročně přinášeli jako oběť svým bohům 18 000 chlapeckých srdcí.

To vše, stejně jako kniha jako celek, byl od první do poslední řádky výmysl. George Psalmanazar tvrdil, že na Formose vzkvétal kanibalismus, byla tam přísná morálka a kruté zákony. Lháře prý upalovali a pomlouvači vyřízli jazyk. Syn nebo dcera, kteří vztáhli ruku na své rodiče, byli rozčtvrceni a jejich ostatky byly vhozeny do moře.

Psalmanazar podrobně popsal dobytí ostrova Japonci. Japonský císař Merijanada, čínského původu, prý trpěl vážnou nemocí. Když uslyšel o schopnosti formoských bohů vyléčit jakoukoliv nemoc, přistál na ostrově, Jeho expedice byla obrovská: 600 slonů neslo 300 klecí s býky, telaty a ovcemi k rituální oběti. Císař Formosy s nadšením přijal dary bohům. Všech 300 klecí bylo doručeno do hlavního města Formosy Externez. Formoský císař ale nevěděl, že v každé kleci se skrývá 30 japonských vojáků. Ti samozřejmě v noci vyšli z klecí, dobyli císařský palác a zajali císaře i s jeho rodinou.

Způsob dobytí hlavního města Formosy a carského paláce Japonci v mnohém připomínal epizodu z událostí trojské války ze starověké řecké mytologie. Vzpomeňme na slavného trojského koně. Nejprve to vedlo k podezření a potom k odhalení podvodu autora Historie Formosy.

Srovnání rozsahu falšování v „Mladé gardě“ a v „Historii Formosy“ nevyznívá ve Fadějevův prospěch. Je třeba také mít na paměti tu skutečnost, že Psalmanazar zobrazil fiktivní, imaginární svět a Fadějev zobrazoval skutečné události. Svým falšováním přinesl společnosti a lidem ohromné zlo. Obrátili se na něj kvůli tomu spisovatelé a novináři, mladogvardějci a jejich rodiče. Za Fadějevem speciálně přijel starší bratr skutečného organizátora a vůdce komsomolsko-mládežnického podzemí Viktora Treťjakeviče Michail Josifovič Treťjakevič. Ale vedoucí Svazu spisovatelů SSSR se ukázal být neúprosný. Úporně hájil své falešné postoje s odkazy na zákony tvorby. Ale žádné zákony tvorby nemohou ospravedlnit pomluvu

komisaře a snahu vydávat za komisaře loutku, překroutit historii podzemní organizace.
George Psalmanazar si nakonec uvědomil svou vinu. Ve své závěti, krátce před svou smrtí, napsal:
„S hanbou vzpomínám na své mladá léta, kdy se v mé rozpustilé hlavě zrodila myšlenka na ohavný podvod. Proto slavnostně prohlašuji všem čestným lidem, kteří mi věřili, že ‚Historie Formosy', kterou jsem napsal, je výmysl, výplod fantazie, a proto prosím o shovívavost a odpuštění za své mladistvé pochybení. Já sám se budu až do poslední chvíle na smrtelné posteli stydět a otřásat se za to, co jsem provedl. George Psalmanazar."
Naproti tomu Fadějev neměl odvahu přiznat svou těžkou vinu, kát se před národem za odporný, a nejen odporný, ale zločinný podvod. Protože Fadějevovo oklamání miliónů lidí vedlo k mnoha obětem. Bylo by však nesprávné si myslet, že Fadějev necítil vinu za to, co udělal. Cítil. Vyjádřil to však svérázně. Vpálil si kulku do čela.
Doufáme, že čínští scénáristé pochopí, že zfilmování Fadějevova románu „Mladá garda" bez zohlednění nejnovějších zjištění současné historické vědy by bylo falšováním nejen „Mladé gardy", ale celého antifašistického hnutí na území Sovětského svazu okupovaného německými vojsky v letech 1941-1945. To by svět neopustil.
Bez Viktora Treťjakeviče by nebyla „Mladá garda". Bez Viktora Treťjakeviče není žádná „Mladá garda". Zkušenosti z organizační práce Viktora Treťjakeviče v podzemí jsou tak velké, že se historici, zejména ti, kteří se zabývají dějinami války, na ně budou neustále odvolávat. Tato neocenitelná a jedinečná skutečnost vejde do učebnic pro speciální školy a akademie mnoha zemí světa. Bude se studovat společně se zkušenostmi takových světových vojevůdců, jako byli Alexandr Makedonský a Hannibal, Napoleon, Brusilov a Žukov.
Pouze obnovením pravdy a spravedlnosti, plným předvedením role Viktora Treťjakeviče, vynikajícího organizátora a komisaře „Mladé gardy", naplní filmaři své poslaní. Svět musí poznat pravdu o „Mladé gardě" a jejím skutečném vůdce.
Po přijetí dvou mučednických smrtí – fyzické a morální – povstal Viktor Treťjakevič z nebytí a získal nesmrtelnost. Takové hrdiny-patrioty, jako byl Viktor Treťjakevič, lid vždy nazýval svatými, a vkládal do tohoto vznešeného pojetí vysoký smysl ideálního plnění své a občanské povinnosti, nezištné služby vlasti. Jeho jméno vstoupilo do panteonu vynikajících hrdinů-vlastenců světových dějin

a postavilo se na stejnou úroveň s takovými slavnými jmény jako Jana z Arku, Kuzma Minin a Dmitrij Požarskij, Musssa Jalil, Konstantin Zaslonov. Navždy bude zářit jako vůdčí hvězda na našem nebi…
S hlubokou úctou Vladimír Podov, ředitel Luganského regionálního vědecko-výzkumného centra pro problémy historie Donbasu.

8. února 2005
http://molodguard.ru/book76-49.htm

Fadějevova „Mladá garda“

Dopis N. G. Ťuleninové Stalinovi o nesprávném vylíčení činnosti „Mladé gardy“ v románu A. A. Fadějeva

Krasnodon
19. ledna 1947

Náš drahý vůdce a učiteli Josife Vissarionoviči!
Jelikož znám Vaši spravedlnost a láskyplný vztah k padlým bojovníkům za revoluci, naší „Mladé gardě“, jako sestra partyzána Sergeje Ťulenina bych Vám ráda vysvětlila důležité otázky, které jsou ve Fadějevově románu „Mladá garda“ nesprávně, a roli naší strany jako vůdkyně v podzemním boji proti německým okupantům.
Fadějevův román byl postaven na základě slov matky Olega Koševého, Jeleny Nikol[ajevny] Koševé, která neznala žádné podrobnosti o činnosti podzemní organizace, a když se ode mě něco dozvěděla, dokonce i synovo krycí jméno, předala vše spisovateli Fadějevovi v nejasné a zkreslené podobě.
Fadějev se z nějakého důvodu neobtěžoval podrobně vyptat mě, členky této organizace, ale mluvil se mnou povrchně: proč se místo, kde žijeme, jmenuje „Šanghaj“ a zda je naživu Číňan – zakladatel osady?
Nyní vám povím vše o vzniku „Mladé gardy“, o jejím původu a vůdcích tohoto boje.
Můj bratr Serjoža Ťulenin, bylo mu teprve 16 let, a čtyři jeho soudruzi zorganizovali pětičlennou skupinu pro boj s německými okupanty. Rozhodli se bez milosti mstít, ale zárodek této pomsty nebyl založen na Šulgovi (koho vlastně Fadějev představuje v roli Šulgy, nevíme), a Valko byl také zatčen na začátku příchodu Němců do Krasnodonu a brzy zemřel. V podstatě však strana hrála významnou roli, ale vedli ji lidé, kteří nebyli místní. Povím Vám, drahý Josefe Vissarionoviči, jak to bylo:
Jednoho dne, bylo to v lednu 1941[sic], k nám do bytu přišel poručík jménem Byčenko Feodisij, kterého 16. července 1942 v Záporoží vysadili z letadla. Tento parašutista hodně mluvil o podzemí a partyzánských organizacích. Mluvil o spojení se stranou atd. V září 1942, když přišel do Ševyrevky, tam byl Savinkov Ilja. Serjoža zamyšleně naslouchal poručíkovým slovům a pak začal udržovat kontakt s frontovou linií a jednat sám. Serjoža se seznámil s Ljubou

Ševcovovou, která měla spojení „rádiem“, a poté navázal kontakt s touto organizací, načež byl v Krasnodonu pod Ljutikovovým vedením zorganizován oddíl podzemních komunistů. S tímto oddílem jsem spojila „Mladou gardu“ a spojkou byla Nalina Sokolovová, která pomohla navázat kontakt s dalšími oddíly v Rostově a Kamensku. Sergej byl aktivní až do příchodu Němců, kdy se spojil s diverzními jednotkami (v červnu 1942). Jeho další činnost zatím nebudu vyjmenovávat.

Zajímá mě především otázka: z jakých zdrojů Fadějev vzal, že rodina Koševých patřila k podzemí, když Oleg Koševoj vstoupil do „Mladé gardy“ v listopadu 1942 a byl obyčejným podzemním bojovníkem. 15. prosince 1942 se Oleg stal komisařem. Jeho matka Jelena Nikolajevna měla úzké styky s Němci, stejně jako jeho strýc Nikolaj Korostylev, u kterého byl v bytě německý štáb. Během hromadného zatýkání nebyla rodina Koševých zatčena a Němci neměli žádné podezření, že by se jednalo o pracovníky podzemí. V bytě manželů Koševých se nikdy nekonaly žádné schůzky, protože všechny místnosti byly obsazeny německými důstojníky. Schůzky se nejčastěji konaly u Treťjakeviče, Aruťuňance, Zemnuchova a u Savinkova v ch[utoru] Ševyrevka. Zatčené rodiny byly následující: Borc – matka a dcera. Lopuchovová – matka. Matka Stěpana Safonova, moje rodina (Ťuleninovi): otec, matka, starší sestra s dítětem. Můj bratr Serjoža byl mučen před očima své rodiny a moje matka před ním. Matka zalitá krví na všechny otázky katů mlčela, i když o všem věděla a pomáhala. Drahý Josife Vissarionoviči! Chci vědět, kdo viděl rodinu Koševých zatčenou a uvrženou do vězen? Chci najít pravdu, pro kterou byla prolita krev. Když začala zatýkání, Oleg Koševoj zbaběle odešel do týlu nepřítele. Ale my jsme se rozhodli zachránit a osvobodit naše soudruhy, překročili jsme frontovou linii, spojili se se štábem, s agenturou rozvědky, aby je zachránili. S bratrem Sergejem a sestrou Dášou jsme přešli linii fronty. Sergej šel na průzkum a já se sestrou jsme zůstaly u kulometné roty jako instruktorky. Sergej byl v Kamensku dvakrát zraněn. Zalitý krví odmítl hospitalizaci a vydal se s rozvědčíky zachránit své soudruhy, ale podlá ženská pomsta vydala mého bratra nepříteli. Navzdory krutému mučení a výslechům Serjoža nikoho nevydal a nezradil. Zemřel se slovy: „Za stranu, za Lenina-Stalina. Naši soudruzi nás pomstí.“ Opět je zajímavé vědět, proč Fadějev činí ústřední postavou matku Olega Koševého a jeho samotného. Vydrželi a zažili toho tolik jako jiní lidé? Třeba my.

Dostalo se jí velkých privilegií, dokonce i kulturního domova, zatímco můj nemocný otec leží ve vlhké zemljance a nikdo se neptá, jak se nám žije? Poté, co nám všechno vzali, nebyla obnovena ani naše chata. To je postoj, nemluvím o svém mrtvém bratrovi, ale přinejmenším k mému otci, jako starému horníkovi a trpiteli, který spolu se svým synem zažil všechny hrůzy prožitého. Fadějev předložil obraz mého bratra jako chlapce s odřenými patami, špinavého, nedbalého, zanedbaného – to je od základu špatně. Přestože se narodil v chudé rodině, jeho čistotnost, skromné oblečení a to, že byl školákem, byly význačné znaky jeho charakteru, nikoli to, že byl chlapcem z ulice, jak ho líčí Fadějev. Byl samostatný, aktivní a všechny úkoly si dělal sám.
Pokud spisovatel Fadějev hlouběji do všeho vnikne a podá pravdivé obrazy, bude jeho román ještě populárnější, protože stále ještě žijí lidé, kterým vadí nepravdy a výmysly v románu.
O pravdivosti výše uvedeného nelze pochybovat.
Věrná Vám, straně Lenin-Stalina komunistka sestra Sergeje Ťulenina, Naděžda Ťuleninová
Krasnodon, Vorošilovgradská oblast, byt 17, č.17

Poznámka: „s. Ždanovovi. 7. 2. 1947“
РГАСПИ. Ф. 558. Оп. П. Д. 896. Лл. 112- 114
Podle strojopisné kopie, kterou obdržel Stalinův sekretariát.
https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument 28

Dopis A. A. Fadějeva tajemníkovi ÚV VKS(B) A. A. Ždanovovi ve věci dopisu N. G. Ťuleninové J. V. Stalinovi

Moskva
6. března 1948.

Dopis Naděždy Ťuleninové, v němž se píše o činnosti Mladé gardy, odráží měšťácký povyk, který proti památce padlých mladíků a dívek spustili někteří rodiče a někteří přeživší členové této mládežnické organizace.
Účel tohoto povyku: zpětně vyzdvihnout sebe, syna či dceru z rodiny a celou rodinu, znevážit a očernit ty z hrdinů Mladé gardy a jejich rodiny, kteří obdrželi vyšší ocenění od vlády nebo kteří byli více oceněni naším tiskem.

Jak známo, vládní dekret o hrdinech „Mladé gardy“ a zpravodajství o jejich činnosti v tisku vycházelo z materiálů, které ÚV VLKSM shromáždil přímo na místě, v čerstvé stopě událostí. Tento materiál je téměř doslovným záznamem vyprávění všech přeživších „mladogvardějců“, jejich rodičů, učitelů, spolužáků, svědků, ale i deníků samotných účastníků, faktografických dokumentů, četných fotografií atd.
V září 1943 jsem byl osobně v Krasnodonu a osobně jsem vyslechl nejméně sto lidí, včetně Naděždy Ťuleninové, nikdo mi neposkytl žádné informace nebo svědectví, které by odporovalo oficiálním materiálům ÚV VLKSM.
Tento materiál se stal základem mého románu. Jak víte, nenapsal jsem historii „Mladé gardy“, ale fiktivní dílo, v němž jsou vedle skutečných postav a událostí také postavy a události smyšlené. Mnohokrát jsem to uvedl v tisku, v rozhlase, na mnoha setkáních se čtenáři a v dopisech krasnodonským občanům.
Rozumí se samo sebou, že fiktivní dílo nelze vytvořit jinak.

A. Fadějev
Poznámky: „S. Poskrebyševovi A.N. Ždanov [březen]“ a „Do archivu 17. března 1948“
РГАСЛИ. Ф. 17 Оп. 125. Д. 628. Лл. 63- 64.
Originál
https://www.molodguard.ru/book16.htm
dokument č. 29

Text článku „Mladá garda na jevištích našich divadel“

Moskva
30. listopadu 1947
Nesmrtelné činy hrdinů z Krasnodonu zůstanou navždy inspirujícím příkladem obětavé služby vlasti. Tyto činy budou mít silný vliv na formování morálního charakteru mladé generace.
Román „Mladá garda“ od A. A. Fadějeva odhaluje bohatý svět citů a myšlenek, vroucích a odvážných snah, odvážných činů mladých vlastenců. Spisovatel ukázal, jak se v těžkých zkouškách, které potkaly sovětský lid, projevila jeho hrdinská síla, jak ideje bolševismu osvětlovaly každodenní obětavou činnost vlastenců.
Vydání románu „Mladá garda“ bylo významnou událostí. A když se divadla obrátila k dílu A. Fadějeva, byl to důkaz jejich vroucí touhy

ukázat na jevišti skutečné současné hrdiny, reagovat na duchovní potřeby mladých lidí, vytvářet inscenace, které odhalují pravdu o životě a zvyšují socialistické vědomí sovětského lidu. Jenom v RSFSR a na Ukrajině uvedlo různé inscenace „Mladé gardy“ více než třicet divadel. Tyto inscenace jsou diváky přijímány s velkým zájmem a nadšením.

Především proto jsou kladeny velké nároky na divadelní provedení tak zodpovědného a důležitého vlasteneckého tématu. Hrdinské činy patriotů z Krasnodonu by měly být zachyceny pravdivě a s velkou uměleckou silou.

Svého poslání bude hodno jen takové umělecké dílo, které bude prodchnuto vysokou ideovostí a bolševickou stranickostí, které nezachycuje oddělené a nahodilé jevy skutečnosti, ale její hlavní, podstatné rysy.

Činy krasnodonských hrdinů byly triumfem mnohaleté práce strany na socialistické reorganizaci společnosti, na výchově lidí v duchu komunismu. Tyto činy ukázaly, jak velká byla síla idejí, které strana Lenina-Stalina přinesla masám a uvedla je do praxe, jak plodná byla její organizační práce.

„Ve dnech Vlastenecké války,“ řekl soudruh Stalin, „před námi stála strana jako inspirátorka a organizátorka celonárodního boje proti fašistickým okupantům. Organizační práce strany spojovala a usměrňovala veškeré úsilí sovětského lidu ke společnému cíli a podřizovala všechny naše síly a prostředky věci porážky nepřítele. Během války se strana ještě více přiblížila lidu, ještě těsněji se spojila s masami pracujícího lidu.“

Je přirozené, že činnost bolševické strany a její vedení lidových mas v boji proti fašismu je tématem, které musí zaznít se vší jasností v každé inscenaci „Mladé gardy“. Tento úkol však zdaleka není naplněn v inscenacích, které již byly nastudovány.

V časopise „Sovetskoje Iskusstvo“ vyšel článek V. Golubova o inscenaci „Mladé gardy“ v Moskevském činoherním divadle. V rozsáhlém článku, který zabírá pět novinových sloupců, autor nevěnoval ani řádku rozkrytí tématu strany v inscenaci a představení. Autor analyzuje roli bolševiků Valka a Šulgy pouze jako „mužské role“, aniž by tyto postavy analyzoval jako straníky nebo stranické

pracovníky. Autor si našel prostor pro argumenty, jak na jevišti zobrazit hladinu řeky, ale zcela ignoroval hlavní myšlenku hry.
Toto opomíjení hlavního tématu díla se pro sovětského kritika vůbec nehodí. Golubovův omyl však opakuje chybu divadla; v představení „Mladé gardy“ se činnosti bolševické strany nedostalo správného zobrazení.
Velkým nedostatkem představení „Mladé gardy“ v mnoha divadlech (Moskevské činoherní divadlo, Vachtangovovo divadlo, Divadlo Kinoaktěra, leningradské divadlo Leninského komsomolu a další) je, že neukazují organizační práci komunistů a stranických organizací v podzemí. Celý boj sovětského lidu proti německým okupantům je tak prezentován ve falešném světle. To vytváří mylnou představu, že „Mladá garda“ jednala spontánně, aniž by cítila vedoucí ruku bolševické podzemní organizace, nebyla oddílem jednotné silné a sjednocené armády, ale jakousi izolovanou skupinou nadšenců.
Fadějevův román byl napsán podle horkých stop událostí. Ne vše je v něm podařené. Má podstatné nedostatky. Autor dokázal dát větší sílu obrazům svých oblíbených postav, jejichž jména jsou nyní obklopena aureolou slávy a stala se legendárními. Při ztvárnění starší generace takového úspěchu nedosáhl. Každý z hrdinů této skupiny je svým způsobem zajímavý, ale nestal se ztělesněním strany, která inspirovala a organizovala masy k boji proti fašistickým okupantům. Matvej Kostějevič Šulga je přímý, odvážný člověk, hornický kádr, který se stal stranickým pracovníkem. Dělá však zjevné chyby, pro bolševika neodpustitelné a nepřípustné. Zanechán stranou, aby pracoval v podzemí, se hrubě mýlí v lidech. Obrátil se zády k poctivým a loajálním lidem, urazil je svou nedůvěrou a šel rovnou za neznámým člověkem, zrádcem Ignatem Fominem, který ho vydal hitlerovcům. Nejenže se sám odsoudil k trýznivé smrti, ale selhal i v úkolu, který mu strana dala.
V „Mladé gardě“ se straničtí pracovníci objevují v podstatě jen v jedné scéně, v rozhovoru mezi Šulgou a Valkem před popravou. Místo toho, aby autoři dramatizací a režiséři ukazovali komunisty v jejich stranické činnosti, v jejich práci na sjednocení mas v boji proti okupantům, ukazují především selhání podzemních stranických pracovníků. Takový výklad zkresluje historickou pravdu.
Na území obsazeném fašisty dokázala strana vytvořit bojová a účinná podzemní centra. Samozřejmě, že ne vše šlo hladce, docházelo k selháním a nejrůznějším nepředvídaným okolnostem, ale vždy

zvítězila bolševická síla, rozum a organizace. V románu A. Fadějeva je organizace komunistického podzemí zobrazena jako nedomyšlená, nerozvážná. Lidé, kteří zůstali na této pozici, nejsou prověřeni, nejsou proškoleni, nejsou připraveni na nadcházející činnost. Konspirační adresy se nekontrolují. Čtenáři a diváci „Mladé gardy“ nedostávají pravdivý obraz o činnosti bolševiků v týlu nepřítele, o skutečných lidových vůdcích, kteří nikdy nepustí nitky vedení, kteří dokáží organizovat masy, opírat se o ně, aby údery proti nepříteli byly den ode dne silnější. Proto obrazy bolševického podzemí nezískaly skutečnou typičnost a nedosáhly tak vysokého stupně uměleckého zobecnění, k jakému autor povýšil „mladogvardějce“.

Názorným příkladem neuváženého přístupu některých divadelníků k zobrazení bolševiků je epizoda z inscenace G. Grakova. U Fadějeva Šulga, dobromyslně si stěžující na bezstarostnost a neznalost lidí, sám jde do pasti k Ignatovi Fominovi, Grakov, chtěje usnadnit úkol scénické kompozice, donutí jít k Fominovi i Procenka, pracovníka oblastního stranického výboru. Tady, pod dohledem zrádce, sedí tito bezstarostní vůdci podzemí a mluví o… konspiraci. Bylo bolševické podzemí tak prostoduché? Ne, dokázali zůstat nepolapitelní, a přitom ovlivňovat masy, přinášet sovětskému lidu slovo pravdy a dělat fašistům na okupovaném území peklo. Závažným nedostatkem inscenací „Mladé gardy“ je absence širokého pozadí osvobozeneckého boje sovětského lidu proti fašismu. Doněčtí horníci se Němcům nepodřídili; účastí v partyzánském boji, diverzemi a sabotážemi záměrů hitlerovců ukázali, jak velká je síla lidového odporu. Toto velké hnutí A. Fadějev ukázal slabě a dramaturgové ještě prohloubili nedostatky románu tím, že z komsomolské organizace udělali div ne jedinou sílu v Krasnodonu, která vystupovala proti fašismu. Román A. Fadějeva neukazuje velkou roli sovětské armády ve Vlastenecké válce. Vážné výhrady vzbuzuje spisovatelem vytvořený obraz velitele – není to bolševický velitel, ale zábavný vtipálek, posměšně nazývaný Kolobok.

Inscenace moskevských divadel neukazují žádnou souvislost mezi hrdinným bojem krasnodonských vlastenců a postupem sovětských vojsk. Bez toho není možné vytvořit pravdivý a živý obraz boje sovětského lidu za čest a nezávislost naší vlasti.

Válka sovětského lidu proti fašistickým okupantům měla od prvních dnů organizovaný charakter. Naši lidé evakuovali továrny a sklady, odháněli dobytek a ničili hmotný majetek, aby jej uchránili před

nepřítelem. Na jevišti některých divadel má však ztvárnění prvního období války jiný charakter. Například na jevišti Moskevského dramatického divadla vidíme neuspořádaný shluk bezradně spěchajících obyvatel. Není tu nikdo, kdo by lidi organizoval a sjednocoval, kdo by jim vysvětloval, co mají dělat. Německé tanky se valí s ohlušujícím řevem a jejich řinčení se mísí s výkřiky a sténáním. Ve tmě, kterou protíná jen jasné světlo reflektorů, se lidé v panice vrhají ze strany na stranu. Zahuštěním barev využívá režisér N. Ochlopkov neštěstí sovětských lidí jako záminku pro „efektní" divadelní podívanou a vytváří falešný dojem z událostí prvních válečných let. Podobný výklad událostí bohužel najdeme i v inscenaci „Mladé gardy" Vachtangova divadla (režie B. Zachava). Režiséři neviděli a neukázali organizační princip, který všude a všem přináší bolševická strana.

Sovětský lid byl ve válce s nejzákeřnějším, nejproradnějším a nejkrutějším nepřítelem, jakého kdy dějiny poznaly.

V inscenaci divadla Kinoaktéra „Mladá garda" režiséra S. Gerasimova nejsou Němci ani tak smrtelnými nepřáteli, jako spíše vulgárními a hloupými postavami. Jedí, pijí, dvoří se ženám, tupě a neomaleně vtipkují, snadno vyžvaní tajné informace a ochotně se nechají vodit za nos. V inscenaci M. Čechova (leningradské divadlo Leninského komsomolců) je německé eso zobrazeno jako neochotné, demoralizované stvoření, které si uvědomuje svou zkázu a tesklivě prohlašuje: „Jsem kaput… vše je ztraceno". Autoři dramatizací i zde zkreslují historickou pravdu. Neukazují zvěrstva Němců, jejich brutální masakry civilistů.

A. Fadějev vytvořil v románu řadu barvitých, pravdivých obrazů plných života. V některých částech románu však dochází k rozporu mezi slovy a myšlenkami hrdinů a jejich vnitřním obrazem. Stačí připomenout, jak šestnáctiletý Oleg Koševoj pronáší na adresu fašistického generála Klehra dlouhou filozoficko-politickou tirádu, která se hodí do úst zralého politika.[235]

Ani inscenace „Mladé gardy" tento nedostatek nepřekonává. V Moskevském dramatickém divadle i ve Vachtangovově divadle

[235] Nevím, co řekl Oleg v divadelní hře, ale v první verzi románu Oleg (s přeraženýma rukama, s vpadlými tvářemi a šedivými vlasy na spáncích řekl feldkomandandantovi Klehrovi (fiktivní postavě) toto:

jsou Oleg Koševoj (herci Samojlov a Ljubimov) a Váňa Zemnuchov (herci Mělnikov a Grave) příliš zralí a rozumní. Někdy se zdá, že jsou to lidé bez věku, kterým chybí mladická spontánnost a elán. Postavy ztrácejí svěžest, ztrácejí kouzlo romantiky, která je vlastní generaci, jež vstupuje do života. Divadla měla příležitost nedostatky románu napravit, ale nevyužila ji.

Inscenace nesmí být bledou kopií originálu, ale uměleckým dílem vytvořeným odvážnou tvůrčí rukou a postaveným podle vlastních zákonů. Nesmíme zapomínat na zásadní rozdíl mezi románem či povídkou a dramatickým dílem ztělesněným na jevišti. Jestliže při čtení románu jsme nuceni svou představivostí znovu vytvořit a dotvořit obraz postav a vztahů mezi událostmi, pak na jevišti je každý rys obrazu podán vizuálně, ve své bezprostřednosti, což těmto obrazům dodává obrovský emocionální dopad. Bohužel ve slavných dramatizacích „Mladé gardy" autoři mechanicky přenášejí epizody románu na jeviště a zapomínají na zákonitosti jevištního umění. Nejsou tedy mocní vytvořit pravdivý, ucelený a hluboký obraz skutečnosti.

Fadějevův román a divadelní inscenace „Mladé gardy" sehrály významnou roli ve výchově naší mládeže. Chceme, aby diváci viděli

---

„Hrozní nejste vy, - vy už jste poraženi a vaše dny jsou sečteny, - hrozné je to, co vás zplodilo a plodí v době, kdy lidé už tak dávno existují na zemi a dosáhli tak světlých výšin v oblasti myšlení a práce… Mor lidojedství rozleptává teď už nejen duše jednotlivých lidí, nýbrž celých národů a ohrožuje bytí lidstva… Tento mor lidojedství, horší než černý mor, bude rozleptávat svět až do té doby, dokud bohatství světa nebudou užívat ti lidé, kteří je vytvářejí, dokud budou mít nad lidmi neomezenou moc vyvrhelové lidstva, kteří ve svých rukou soustřeďují všechna bohatství světa… Ti pánové v bělostném prádle marně doufají, že se vyhnou soudu dějiny. Potřísnění krví už teď stojí před jeho hroznýma očima… Lituji jen toho, že nebudu moci dále bojovat v řadách svého lidu a celého lidstva za spravedlivý a čestný řád života. Posílám svůj poslední pozdrav těm, kteří za něj bojují!…"
Alexandr Fadějev, Mladá garda 1948, str. 660-661

Kdybychom připustili, že by Oleg dokázal pronést tak dlouhou řeč v němčině (nebo by ji tlumočník ochotně do němčiny přeložil) a že by Klehr měl trpělivost ji vyslechnou, pravděpodobně by zápis v hypotetickém protokolu zněl: „Pronáší bolševickou propagandu."
V přepracovaném vydání už tato řeč není.

na jevišti inscenace hodné velkého boje lidu a strany Lenina-Stalina a zobrazující velikost a krásu hrdinství sovětského lidu.
РГАСПИ. Ф. 17. Оп. 125. Д. 581. Лл. 34-39.
Neověřená kopie
https://molodguard.ru/book16.htm
dokument 30

Dopis L. F. Iljičeva A. A. Ždanovovi o závěru Umělecké rady k filmu „Mladá garda“

Moskva
31. července 1948

Andreji Alexandroviči!
Ministerstvo kinematografie předložilo oba díly „Mladé gardy“ k posouzení umělecké radě. Než jsme Umělecké radě předložili oba díly v hotové podobě, konalo se opakované promítání materiálů nehotového filmu. Při promítání materiálů řada členů Umělecké rady vyjádřila pochybnosti o vhodnosti dvou dílů, ale nakonec se tento problém neřešil.
Nyní jsou oba díly hotové. Po zhlédnutí filmu Umělecká rada došla k názoru, že film byl vážně vylepšen, zejména první díl. Zároveň ale došlo k novým chybám – druhý díl diváka doslova drtí. Výsledkem byl film o záhubě „Mladé gardy“, nikoliv o jejím boji a morálním vítězství.
S. Gerasimov sice těžko, ale přece uznal platnost závěrů Umělecké rady. Nyní se přepracovává druhý díl. Co z toho vzejde těžko říct.
Pokud jsem si dovolil Vás obtěžovat, je to jen proto, že pokládám otázku za velmi vážnou. Posílám Vám závěr Umělecké rady. Současně závěr posílám soudruhu J. V. Stalinovi
L. Iljičev

Závěr
Umělecké rady Ministerstva kinematografie SSSR k filmu „Mladá garda“ 1. a 2. díl
Scénář a režie S. Gerasimov studio „Sojuzdětfilm“.
Při posuzování dvou dílů filmu „Mladá garda“ Umělecká rada konstatuje, že s. Gerasimov v souladu se stranickou kritikou odvedl velkou tvůrčí práci na filmu „Mladá garda“. Podařilo se mu správně vyřešit téma stranického vedení boje sovětských lidí proti

hitlerovským okupantům v podmínkách podzemí. Ve filmu je správně ukázaná evakuace organizovaně provedena našim lidem pod vedením strany. Ve filmu je zobrazena i úloha Rudé armády. Film s opravdovou láskou zobrazuje vznešenost obyčejných sovětských lidí, vysoký ideový a morální charakter naší mládeže, nezměrnou převahu našeho lidu nad nepřítelem. Vynikající práce režiséra s talentovanými mladými herci zajistila úspěch tvůrčího kolektivu. Zvláště vynikají postavy Sergeje Ťulenina (S. Gruzo), Ljuby Ševcovové (I. Makarovová), Valji Borc (L. Šagalovová) a dalších.
Po radikálním přepracování získal film „Mladá garda“ (první díl) velký ideově-výchovný a umělecký význam.
Současně Umělecká rada konstatuje, že s. Gerasimov, který vzal v úvahu kritické poznámky a v souladu s nimi upravil první díl filmu, udělal ve druhém dílu jiné chyby (při zobrazování epizod a scén, spojených s prozrazením a záhubou mladogvardějců). Zatýkání členů mladé gardy jednoho po druhém, scéna ve vězeňské cele a násilné zacházení Němců s mladogvardějci drtí diváka; emocionálně dominují ve druhé polovině daného dílu a oslabují dojem z úspěšných epizod, zejména ze scény koncertu a zapálení německého úřadu práce. Podrobné, příliš detailní zobrazení utýraných, zmučených mladogvardějců, samotná scéna prozrazení komsomolské podzemní organizace vytvářejí tíživý dojem zkázy, vytěsňují život potvrzující motivy boje mladogvardějců a v důsledku toho zhlédnutí filmu jako celku nevytváří optimistickou náladu. Závěrečná scéna schůze zasvěcené památce zahynulých mladogvardějců a Procenkova řeč nejsou umělecky výrazné a neodstraňují zmíněné nedostatky filmu. Druhý díl je v současné podobě filmem o záhubě členů Mladé gardy, ne o jejich boji a morálním vítězství nad nepřítelem.
Umělecká rada považuje za možné uvést na plátno první díl filmu „Mladá garda“.
Umělecká rada se domnívá, že druhý díl filmu uvedený Ministerstvem kinematografie musí být přepracován v souladu s následujícími připomínkami:

a) přezkoumat scény zatčení mladogvardějců
b) přezkoumat scény ve vězeňské cele, scény výslechu a konfrontace
c) přezkoumat celou scénu popravy mladogvardějců, zejména změnit příchod Olega Koševého na místo popravy
d) přepracovat závěr filmu, aby jasnými uměleckými prostředky vyjadřoval potvrzení nesmrtelného obrazu členů Mladé gardy.

e) Vnést změny do hudby v těch místech, kde prohlubuje depresivní náladu z nevyhnutelné smrti členů Mladé gardy.

Přepracovaný druhý díl filmu „Mladá garda“ se bude znovu projednávat na zasedání Umělecké rady.
L. Iljičev
РГАСПИ. Ф. 17. Оп. 132. Д. 90 Лл. 38- 40.
Originál
https://molodguard.ru/book16.htm
dokument 31

Průvodní dopis L. F. Iljičeva A. A. Ždanovovi se závěry Umělecké rady Ministerstva kinematografie SSSR o finální variantě filmu „Mladá garda“

Moskva
Soudruhu Ždanovovi A. A.
13. srpna 1948

Předkládám Vám závěry Umělecké rady o finální variantě dvou dílů filmu „Mladá garda“. Zároveň byly závěry zaslány soudruhu Stalinovi J. V. a soudruhu Malenkovovi G. M.
L. Iljičev

ZÁVĚRY
Umělecké rady Ministerstva kinematografie SSSR o filmu „Mladá garda“
Scénář podle stejnojmenného románu A. Fadějeva, autor scénáře a režisér S. Gerasimov, filmové studio „Sojuzdětfilm“.
Po kritických vystoupeních k filmu „Mladá garda“ Umělecká rada během roku 1948 nejednou přezkoumala a projednala scénář a délku filmu v průběhu režisérových oprav.
Na závěr celé provedené práce Umělecká rada posoudila novou, konečnou verzi filmu „Mladá garda“ o dvou dílech. Režisér s. Gerasimov a kolektiv, který vedl, s přihlédnutím ke stranické kritice, odvedli velký kus tvůrčí práce na filmu „Mladá garda“ a opravili chyby v první verzi filmu. Z filmu jsou odstraněny epizody a scény, které zobrazují v nepravdivém světle situaci bolševického podzemí v okresech Donbasu okupovaných nepřítelem a dávající zkreslené obrazy podzemních bolševiků v Krasnodonu. V nových,

scénách, dodatečně vložených do prvního dílu, se režisérovi podařilo správně ukázat stranické vedení boje sovětských lidí proti hitlerovským okupantům a při osvobození sovětské země od nich. Teď do filmu dostali věrné svědectví o činnosti Sovětské armády a o včasné evakuaci organizovaně provedené sovětským lidem pod vedením strany. Hitlerovci už nejsou zobrazeni jako přihlouplé, neškodné figurky, jako tomu bylo v původní verzi filmu, ale jako krutí nepřátele, smrtelně nebezpeční pro sovětský lid. Film s upřímnou láskou zobrazuje ušlechtilost sovětských lidí, vysoký, idealistický a morální charakter naší mládeže, bezmeznou oddanost bolševické straně, nezměrnou převahu našeho lidu nad nepřítelem. Skvělá práce režiséra s talentovanými mladými herci, zdařilá hudba a kameramanovo umění zajistily úspěch tvůrčího kolektivu.

Ve filmu vynikají obrazy Sergeje Ťulenina (S. Gurzo), Ljuby Ševcovové (I. Makarovová), Valji Borc (L. Šagalovová); méně úspěšný byl obraz Olega Koševého (V. Ivanov).

V důsledku přepracování filmu se režisérovi podařilo překonat mnohé slabé stránky Fadějevova románu, výrazně rozšířit románový materiál, obohatit jeho postavy (Procenko, Ševcovová, Ťulenin aj.) o nové rysy a vytvořit samostatné filmové umělecké dílo o „mladé gardě“.

Umělecká rada se současně domnívá, že film i po opravách není bez existujících nedostatků. Scény prozrazení „Mladé gardy“ a zvířecké nakládání Němců s mladogvardějci, které režisér detailně zobrazil a které tvoří významnou část druhého dílu, značnou měrou zastiňují život potvrzující motivy filmu. Finální scéna setkání věnovaného památce mladogvardějců tento dojem oslabuje, ale zcela neodstraňuje. Přes opakované pokusy a množství předělávek se režisérovi a jím vedenému tvůrčímu kolektivu nepodařilo dosáhnout jiného, umělecky výraznějšího rozuzlení tragédie a úplnějšího posílení tématu morálního vítězství mladogvardějců nad nepřítelem. Režisérovi se také nepodařilo vytvořit film o jednom díle, pokud nechtěl narušit soudržnost filmu, posloupnost děje a výraznost obrazů.

Umělecká rada konstatuje, že film „Mladá garda: ve své nové verzi jako celek má velký ideologický, vzdělávací a umělecký význam, a považuje za možné jej uvést v kinech.

L. Iljičev

РГАСПИ. Ф. 17. Оп. 132. Д. 90. Лл. 41- 43. Originál

https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument č. 32

Dopis A. A. Fadějeva M. A. Suslovovi, ve kterém si stěžuje na novináře V. G. Ljaskovského

Moskva 23. září 1950
Vážený Michaile Andrejeviči!
Jistý novinář V. Ljaskovskij rozesílá dopisy různým organizacím v souvislosti s článkem tajemníka Vorošilovgradského obkomu VKS(b) s. Gajevého o bolševické podzemní organizaci, která pracovala během nacistické okupace v Krasnodonu a o jejím vedení organizace „Mladá garda“. (Článek byl otištěn v časopise Znamja č. 8 z roku 1950).
Vzhledem k tomu, že se V. Ljaskovskij ve svém posledním dopise redaktorovi časopisu Znamja odvolává i na svůj dopis Vám, považuji za nutné vyvrátit některé jeho „výmysly“.
Článek s. Gajevého nebyl v Literaturnoj gazetě zveřejněn, samozřejmě, ne z obavy, že by otřásl „Fadějevovou autoritou“. Článek byl prostě pro noviny příliš rozsáhlý a svým historickým obsahem měl novinářský charakter.
Když jsem se dozvěděl o existenci tohoto článku, napsal jsem s. Gajevému, redakce časopisu „Znamja“ vyslala svého spolupracovníka k s. Gajevému, aby se dohodli na některých redakčních opravách, a článek se v časopise „Znamja“ objevil.
Samozřejmě jsem od soudruha Ljaskovského osobně ani prostřednictvím soudruha Michaila Kotova (nyní tajemníka Sovětského mírového výboru) žádné „materiály“ nedostal a nemohl jsem mu, V. Ljaskovskému, slíbit žádnou „platbu“ za materiály, protože jsem se s ním nikdy osobně nesetkal.
Podle všeho se jedná o typického novináře – vyděrače.
Pro objasnění Vám zasílám kopii dopisu Ljaskovského z 5. 11. 50, svou korespondenci se s. Gajevým a kopii dopisu Ljaskovského časopisu „Znamja", v němž se zmiňuje o svém dopise Vám.
S pozdravem, A. Fadějev.
РГАСПИ. Ф. 17. Оп. 132. Д. 399. Лл. 118- 119.
Originál
https://www.molodguard.ru/book16.htm, dokument 38

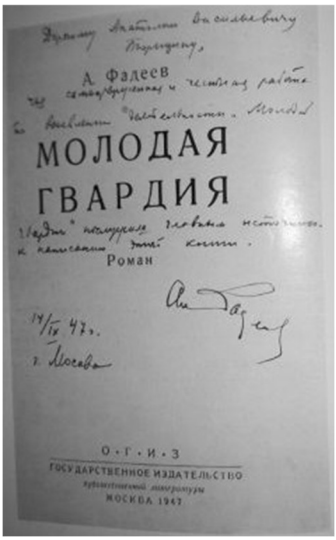

Výtisk Mladé gardy s autorovým věnováním Toricynovi

Další dokumenty

O Vinokurovovi Gerasimu Tichonoviči a jeho rodině

Hlavní politické oddělení Rudé armády
Generálplukovník Ščerbakov
od Vinokurovové Jekatěriny Stěpanovny
Bydliště: Vorošilovgradská oblast,
okres Krasnodon, osada Krasnodon
Stará kolonie N8-8

Můj muž Vinokurov Gerasim Tichonovič byl členem strany od roku 1926, jako kandidát přešel do odborové práce od roku 1929. Od roku 1929 pracoval jako předseda Donenergo do roku 1932, od roku 1932 pracoval jako předseda šachtkomu do roku 1936, od roku 1936 pracoval jako tajemník šachtkomu do roku 1940, od roku 1940 pracoval jako ved vojenského oddělení OSV[236] do 16. 7. 1942.

Od roku 1941 30.8 mého muže Vinokurova G.T. mobilizovali do Armády, tam byl komisařem ženijního vojska, celou dobu pracoval na povýšení, ani jedna důtka. Nepamatuji si, kterého dne manžela povolali na OSV v červenci 1942. 16. 7. 1942 nám nabídli evakuaci do vnitrozemí. Odjeli jsme s celou rodinou v počtu 6 duší. Když jsme odjeli z místa bydliště 55 km se mi přihodil předčasný porod, tj. 8 měsíců, přesto jsme pokračovali ve své cestě – jeli jsme dál. Dne 27. 7. 1942 jsme přijeli do Rostovské oblasti, do vesnice Kamenný Brod, kde nás obsadili Němci, nemohli jsme jít, kolem byli Němci a my jsme tam zůstali.

Od 21. 7. 42 do 29. 8. 42 jsme pobývali ve vesnici Kambrod.

Dne 29. 8. 42 přišli do našeho bytu dva policajti a jeden dělník, Borodin, který byl v roce 1929 rozkulačen. Znal Vinokurova, protože byl komisařem 8. armády, tak kde jsou komisaři. Mého muže Vinokurova a sestru sebrali, oba silně zbili.

Dne 30. 8. 42 sestru propustili, muže a rodinu hnali etapou do Krasnodonu.

Dne 16. 9. 42 nás přivezli do Krasnodonu, muže sebrali a posadili na policii. Toho dne přišla policie, sebrala krávu, sebrala veškerý nábytek, sebrala všechny věci, dokonce i dětské pleny, a od toho dne začaly vězeňské dny. Nebylo dne, kdy by v bytě nebyla policie. Daginu /Dalinu/, které byl jeden a půl měsíce, policajti popálili

[236] Okresního výboru strany

cigaretou v kolébce. Postavili děti ke zdi. Opilí policisté mířili, jako by stříleli na přímý zásah.

Dne 4. prosince přišli do bytu ve dvě hodiny ráno, vyvedli tři děti, postavili je nahé a bosé na 15 minut ven. Ptali se mě, kam se evakuoval OVS, ale odpověď nedostali. Mého manžela Vinokurova G. T. bili ve dne v noci, rozřízli mu levé obočí a vytrhli zaživa oko, zapřáhli ho do sudu s vodou a vozili vodu po městě Němcům a policistům, zapřáhli ho do saní s uhlím a vozili uhlí do bytů, zapřáhli ho do saní a vozili dříví z lesa.

A těchto pět měsíců muže drželi jako zvíře, celých pět měsíců pro něj bylo černou nocí.

Dne 18. 1. 1943 muže hodili živého do jámy šachty dolu č. 5 spolu s „Mladou gardou". Když mého manžela vytahovali, měl ruce svázané drátem, ruce měl úplně vytažené z ramen a chyběla mu hlava. Všechna tato muka a trápení jsem prožívala se svými dětmi.

26. VI. 44

Originál: rukou – napsala osobně: ve Státním archivu Luganské oblasti (GALO) F-199, op.1 d.49. l.81- 82

V. G. Gromov byl obviněn, že vydal a je zodpovědný za smrt komunistů Vinokurova a dalších (viz arch. d.10399, sv. 2, l. 280-281)[237]. Z dopisu jeho manželky z 25.VI.44 je však zřejmé, že to není pravda.

[237] Myslí se Gromovova výpověď z 23.května 1943:

Začátkem října 1942 mi policista ve službě po registraci nabídl, abych přišel k Zacharovovi – vedoucímu kriminálního oddělení policie…

…Po krátkém rozhovoru jsem dal Zacharovovi souhlas, že budu s policií spolupracovat a plnit její úkoly.

Sice jsem napoprvé nesouhlasil se spoluprací s policií, ale na Zacharovovu žádost jsem souhlasil, že mu předám seznam osob, které vyhodily do povětří důl č.1-bis trustu „Krasnodonugol" při ústupu Rudé armády z našeho města.

Tenkrát, když jsem Zacharovovi předal souhlas s tím, že budu policejním agentem, přinesl jsem mu seznam. Na seznamu bylo 16 osob. Zacharov mi navrhl, abych si pro podepisování všech zpráv zvolil přezdívku, abych na ně nepsal své jméno. Zvolil jsem si přezdívku „Vaňuša" a podepsal jsem svou první zprávu – seznam.

…Zde mi Zacharov také dal za úkol identifikovat komunisty, kteří se skrývali a vyhýbali se registraci na policii, a také identifikovat ty, kteří se podíleli na

Ale! Výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR „O udělení řádů SSSR vůdcům komunistického podzemí Krasnodonu. Za vynikající zásluhy v organizaci a vedení krasnodonského komunistického podzemí, odvahu a statečnost projevenou v boji proti nacistickým okupantům během 2. světové války v letech 1941-1945 udělili posmrtně Leninův řád Ljutikovovi F. P., Barakovovi N. P., Vinokurovovi Gerasimu Tichonovičovi.
Ani to neodpovídá skutečnosti. Totéž platí pro Valka A. A., který byl v parku pohřben 29.IX.1942.
РГАСПИ Ф-100, ОП-1, Д.36
https://www.molodguard.ru/guardian75.htm

„Vážená redakce!“

Od matky mladogvardějce Anatolije Kovaljova, který unikl zastřelení.

Odpusťte mi tak dlouhý dopis, s největší bolestí v duši jsem se rozhodla, že vám povím o nespravedlnosti na našem synovi Anatoliji. V Kostěnkově knize „Nesmrtelnost mladých“ a „Bylo to v Krasnodonu“ jsou slova Levašova Vasilije o jeho setkání s Váňou Turkeničem v Bankovní ulici. Zde Turkenič řekl Anatolijovi, že byl válečným zajatcem, pokusil se přejít frontu, ale nepodařilo se mu to. Když Vasju vyslechl, Anatolij mu pověděl o své organizaci a nabídl Váňovi, aby do ní vstoupil. Anatolij si pospíšil, aby o této schůzce, na níž byl přítomen i Levašov V., informoval Viktora Treťjakeviče. Ten se na Anatolije zle podíval a nazval ho hlupákem a žvanilem za to, že Anatolij údajně z ničeho nic vyprávěl o jejich organizaci. Jestliže se Turkenič nebál říct Anatoliji o sobě, pak znal Anatolije jako spolehlivého soudruha. A Anatolij Váňu dobře znal a mohl o své organizaci vyprávět. Ale na Bankovní ulici stáli Němci a najednou si mohli všimnout dvou chlapců, jak spolu mluví, navíc ještě Turkenič

rozesílání sovětských letáků a bulletinů Sovinformbyro a na odpalování raket. Všechny tyto úkoly jsem přijal a zavázal se je plnit.
Druhý den jsem šel za Zacharovem a podal mu zprávu o dvou komunistech – o Vinokurovovi, bývalém předsedovi důlního výboru dolu 2-4, kterého jsem viděl na trhu, a o Fominovi Kuzmovi, bývalém pomocném dozorci dolu I-bis. Poukázal jsem na to, že tyto osoby nebyly zadrženy policií a že jsem se s nimi při registraci nesetkal. Následně byli zatčeni.
http://molodguard.ru/doc96.htm

ve vojenské furažce! Tak to vůbec nebylo, v muzeu „Mladá garda“ v Krasnodonu jsou přetištěny stručné Turkeničovy vzpomínky, kde píše: „Potkal jsem Anatolije Kovaljova a zeptal se: ‚Řekni mi, kdo to vylepuje letáky?‘ Anatolij řekl: ‚Jestli to chceš vědět, pojďme do bytu, zahrajeme si na patifonek a popovídáme si.‘ A pak mě seznámil s Koševým.“

Dále napsal, že Anatolij byl bazarový velitel. Tyto záznamy byly vytištěny v roce 1955 a byly dlouho uloženy v trezoru. Kolem roku 1959 byly vystaveny v muzeu v krajním sále na pravé straně. Nyní tyto záznamy v sále nejsou, ředitel muzea Litvin je odstranil, aby si je návštěvníci nemohli přečíst, a spolu s Levašovem V. vytvořil vlastní výmysl, aby Anatolije znevážil a ponížil. Kostěnko si odnesl materiál z muzea, Litvin odkazuje pouze na ty rodiče, kteří mu podlézají a kteří se za něj podepsali, když byl odvolán z funkce. Z vděčnosti k těmto rodičům z Litvinova podnětu dali jména ulicím po jejich dětech: Vicenovskij, Osmuchin, Turkenič, Levašov. Kostěnkovi jsem už dávno psala o tom, že v archivu muzea je uložen Anatolijův životopis. Ačkoli byl napsán v roce 1946, kdy po Fadějevově knize došlo k velkému tlaku vůči „Mladé gardě“, a přesto je tam něco, co Anatolij řekl, nebál se a nespoléhal na nás: otec byl partyzán z občanské války, já jsem se narodila v Lugansku, otec pracoval na železnici v budce v letech 1901 až 1905. V jeho budce se scházeli mladí revolucionáři, gymnazisté a vyloučení mladíci. Vzpomínám si, jak můj otec říkal Gorkému Maximko. Otec a matka pocházeli z vesnice Parchomenko, 40 km od Krasnodonu. V muzeu vedle obrazu „Anatolijův útěk před zastřelením“ jsou moje a Anatolijovy vzpomínky na útěk před zastřelením z jeho vyprávění, kde se píše, že když začalo zatýkání, otec řekl Anatolijovi: „Uteč“, ale Anatolij řekl: „Podle přísahy nemáme utíkat, ale zachraňovat své kamarády. A Ňuša Sopovová zařizuje výsadek, aby provedl nájezd na policii“.

Anatolijovo vyprávění bylo v muzeu přetištěno a umístěno vedle toho, co jsem napsala já, ale teď je moje vzpomínka přelepená, přetištěna, je vidět jen pár řádků ze začátku a konce. Litvin sice tvrdí, že to tam nebylo, ale Anatolij to řekl předtím, než byl zatčen. Proč to tedy museli přelepovat? Už dávno to měl promyšlené, a když přijede Levašov na dovolenou, Litvin ho popíchl přísahou sepsanou podle Anatolijových slov a Levašov si bez výčitek svědomí dovolí takovou podlost – pomluvit Anatolije, nazvat ho v tisku hlupákem a žvanilem. Anatolij jim neudělal nic zlého, přísahal na otcův návrh, a nedotkl se

ani Levašova, ani ostatních mladogvardějců, kteří přežili. Anatolij byl velmi přátelský, prostý, měl rád své kamarády, a když Moškova a pak Treťjakeviče zatkli, Anatolij měl velké obavy: „Říká se, že Viktorovi zlomili ruku, ale já za Viktora ručím, on nezradí.“ Řekl také, že Váňa Zemnuchov jako právník šel vykoupit Viktora a oni ho zavřeli. Když sebrali Vasju Pirožka, Anatolij se neudržel a rozplakal se. 15. ledna 1943 oba chlapce vyvezli do jámy, Anatolij chodil zamračený a jednou hořce řekl: „Půjdu na policii a řeknu jim, že jsem partyzán!“ Matka Míši Grigorjeva vzpomíná: „Stalo se, že Anatolij přišel a řekl: ‚Michaile, nemůžu bez tebe žít.‘ ‚Já taky ne,‘ odpoví Míša.“ V knize „Nesmrtelnost mladých“ se podle slov Levašova V. píše, že Turkenič dal rozkaz k odchodu, a v časopise „Ogoňok“ ze dne 13. ledna 1952 č. 3 (1284) v rozhovoru s L. Vladimirovem Levašov říká: „Když nám komunista Ljutikov dal rozkaz opustit Krasnodon, přešel jsem frontu, vstoupil do řad sovětských vojsk, osvobodil rodný Donbas, Záporoží, Besarábii.“ Levašov nepřekročil žádnou frontu, a jakmile se zatýkalo, odjel do Taganrogu ke svým příbuzným, a když Rudá armáda Taganrog osvobodila, mobilizovali ho. Matka Sergeje Levašova mi řekla, že si také přála, aby Serjoža odešel s ním, ale on řekl, že podle přísahy by neměli odcházet. Totéž řekl Viktor Treťjakevič své matce, když byl zavřeli Moškova. Taková je pravda o Levašovovi Vasiliji, ne nadarmo ho matka Sergeje Levašova nazvala lhářem.

Vážená redakce! Prosím Vás, abyste to vyřešili a vyžádali si od Litvina Turkeničovy paměti a vyvrátili v tisku tuto pomluvu, která vyčerpává duši už tak bolavou nezvěstností našeho syna. Litvin má disertaci akademičky historických věd Cvelich, drží ji ve velké tajnosti.

V letech 1954 až 1956 jsem v muzeu pracovala jako správkyně sálu. Někdy se návštěvníci náhodou dozvěděli, že jsem Anatolijova matka, a požádali mě, abych vyprávěla o Mladé gardě, jak to bylo ve skutečnosti, a v muzeu se dočetli od Fadějeva, že Koševoj byl komisař, Treťjakevič-Stachovič a že Ťulenin Sergej rozvázal Anatolijovi ruce zuby.

Řediteli jsem překážela, protože byl obdivovatelem pětky, ale hlavně Koševého. Koševá mu řekla, aby mě do muzea nepouštěl, a Litvin mě z muzea vyhnal, když se svými nohsledy zařídil podvod, z vitríny vynesl knížku L. Ševcovové a štípačky na dráty, do mé pracovní knížky napsal článek 47 zákoníku práce, byrokracie trvala půl roku,

ale kdo by se chudáka matky zastal, a Litvin má všude konexe a pořád se mstí.
Obracím se na Vás s hlubokou prosbou, abyste vyjasnili záhadný osud našeho syna. Náš syn Kovaljov Anatolij Vasiljevič, 1924, člen podzemní organizace Mladá garda, byl uvězněn 29. ledna 1943 ve dvě hodiny ráno a 31. ledna bylo zatčeno osm mladogvardějců, kteří byli zastřeleni. 15. ledna byli první, poté zatýkání ustalo, a když přišel Sergej Ťulenin, zavřeli ho 26. ledna a opět došlo k zatýkání. Všichni mladogvardějci měli ruce svázané telefonním kabelem a vezli je ve dvou čtyřmístných vozech. V prvním voze seděli Sopovová Ňuša, Ťulenin S. a dva další. Na druhé straně Anatolij, Míša Grigorjev, Vicenovskij a Zagoruiko. Bylo tam deset opilých policistů se samopaly. Cestou k jámě dolu č. 5 Anatolij díky fyzické síle přetrhl drát (protože byl sportovec, vystupoval v klubu jako zápasník a bylo tam oznámení: Výkon mladého zápasníka Anatolije Kovaljova, který udrží 18 na hrudi a roztočí tříčlenný mlýn), cítil, že si může uvolnit ruce, držel je jako svázané, aby si toho policajti nevšimli. Když se přiblížili k příkopu, policisté jim přikázali: „Tak se postavte, vy partyzánská svoloči, a skloňte hlavy!“ Zacharov, zástupce náčelníka Solikovského vykřikl: „Solikovskij tě nezabije, sám budu střílet.“ K šachtě přivedli Ňušu Sopovovou a Sergeje Ťulenina. Anatolij pošeptal Míšovi Grigorjevovi: „Míšo, já mám volné ruce a můžu uvolnit i ty tvoje,“ ale Míša sotva mluvil: „Ne, Toljo, nedokážu utéct.“ Anatolij se rozloučil, políbil Míšu, zaplakal a dal se na útěk. Srazil Zacharova k zemi, shodil mu kabát, spadly mu galoše, zůstal v burkách, popoběhl pár kroků, ozvaly se výstřely a něco ho ožehlo v levém boku nad loktem, kabát mu začal dřít ránu, shodil ho, zůstal ve spodním prádle a košili, kalhoty jim po mučení nedávali. Při každém výstřelu padl k zemi, bál se, aby ho nezasáhli do nohy, jinak by ho dorazili pažbami. Proběhl zahradami, zeleninovými zahrádkami a vyběhl na kopec. Výstřely ustaly, svlékl si košili, roztrhl ji a obvázal si ruku, z rukávu mu vypadl kus zmrzlé krve. Po uběhnutí asi dvou km si všiml světla na okraji, zaklepal na jedny dveře, dovnitř ho nepustili, do dalších ano: „Pomoc, prorazili frontu, byl jsem zraněn.“ Padl na židli a začal umírat.
Z vyprávění stařenky Kuprijanové: „Zvedli jsme ho, položili na postel, obvázali ránu a začali mu drhnout zmrzlé ruce. Anatolij prostál před stodolou skoro celou noc a čekal, jestli přijde policie.“

Kuprijanovi by ho nechali u sebe, ale on se bál a požádal o ženské šaty, zavázali ho do šátku, aby mu byly vidět jen oči, a dali mu pytel s bramborami. Anatolij požádal stařenku, aby ho doprovodila a šla za ním, kdyby ho chytili, aby se neozvala. Když Anatolij opouštěl Kuprijanovy, shora viděl, jak dole v osadě pobíhají policajti s bílými páskami na rukávech, a pak zamířili jinou cestou ke známé dívce Toně Titovové. Zůstal tam čtyři dny. Titovi bydleli ve společném dvoupatrovém domě. Anatolij v noci blouznil, skřípal zuby a křičel: „Nic nevím, nic neřeknu.“ Soused Pisarev si Toňu zavolal a řekl: „Do kdy ho budete držet, chcete, aby celý dům zahynul?“ Od Titovových s Toňou odešel do šachty č.12, ale ani tam to nešlo, všude byly razie. Chtěli jsme ho schovat u našeho známého Širšova, ale ještě téhož dne se tam zastavili Němci. Pak Anatolij a otec hladoví odešli do Dolžanky 25 km, ale i tady to začalo být velmi nebezpečné, všude opět krasnodonská policie. A v té době, kdy Anatolij a jeho otec byli v Dolžance, tedy devátý den po útěku, k nám v 10 hodin večer přišla policie. Přišli do chaty s vytasenými zbraněmi a křičeli: „Kde jsou otec a syn, odešli partyzánštit?“ Z Dolžanky odešel Anatolij se svým známým Girinem do vesnice Verbovka v Záporožské oblasti, osm měsíců jsme neměli žádné zprávy, nakonec jsme 19. září 1943 dostali radostnou zprávu – vesnice Verbovka byla osvobozena.

Otec odešel, Girinovi nám řekli, že Anatolij u nich žil jako zajatec do 5. května, a když Němci začali odvážet mladé muže a zajatce do Německa, Anatolij řekl, že k Němcům nepůjde, ale schová se, a odešel od nich, nikdo neví, kam šel. V červnu 1943 přijela do Krasnodonu komise z Moskvy, aby vyšetřila případ mladogvardějců. Komise v čele s Toricynem se zastavila u Koševé, a když jsme přišli se stařenkou Kuprijanovou vyprávět o Anatolijově útěku, Toricyn nechtěl nic slyšet a řekl: „Co má být, sám jsem unikl pěti zastřelením.“ Dne 25. července 1946 otce nečekaně předvolali na MGB, vyšetřovatel, který přišel údajně ze Simbirska, se ptal: „Kdo vedl vyšetřování vašeho syna?“ Otec řekl, že neví. „Vy toho o svém synovi moc nevíte a Čerenkova neznáte?“ „Ne.“ Pak začal psát, kdo je otec, a nakonec napsal: „Anatolij Vasiljevič, člen podzemní organizace Mladá garda“. Toho dne předvolali Ťulenina Sergeje matku. Řekla mi, že se jí ptali i na Čerenkova. Položil tuto otázku: „Kdy byl Sergej zatčen a kdo byl zatčen později?“ A začala lhát, že prý Sergej rozvázal Anatolijovi ruce. Vyšetřovatel se zeptal: „Jak to víte?“ Drze

odpověděla, že jsme jí to řekli.[238] Vyšetřovatel řekl: „Tak proč Váš Sergej neutekl, když Anatolijovi rozvázal ruce?“ Ťuleninová důvěrně řekla, že přišel papír, že Anatolij žije. Její dcera v té době pracovala v MGB jako písařka a poté jako sekretářka. O několik měsíců později řekla, že Anatolij je pod Čínou. Poté se začalo proslýchat, že Anatolij bude živým svědkem a řekne pravdu.

Po tomto vyšetřování jsem se po nějaké době vydala na MGB, abych se zeptala na Anatolije, možná se objevil, šla jsem do první kanceláře, kterou jsem našla. Byli tam policejní machři a řekli mi, že teď, když už je po válce, nejsou žádná tajemství: „Rádi bychom vašeho syna viděli osobně, řekl by nám mnoho zajímavých věcí.“ Poté prohlédli jámu a řekli: „Váš syn měl dobrou vojenskou taktiku.“

25. října, tedy přesně o tři měsíce později, přijeli z Moskvy na MGB tři muži, předvolali si otce a ptali se, jestli Anatolij pracoval, nebo ne. Pak si předvolali Kuprijanovy, Titovovou Toňu, a když ji vyslýchali, zeptala se: „Je nějaká naděje, že je Anatolij naživu?“ „Čekáte na něj?“ „Čekám na to od roku 1943,“ odpověděla Toňa „Jen čekejte,“ řekl tiše vyšetřovatel. Girina vyslýchali, kdy opustil Krasnodon, kde byl Anatolij zraněn. Vše přesně zapsali do protokolů. V roce 1948 jsem poslala dva dopisy na MGB do Moskvy, abych objasnila Anatolijův osud, ale nedostala jsem žádnou odpověď. Pak jsem napsala Stalinovi a nejvyššímu náměstkovi Poskrebyševovi, ale nedostala jsem žádnou odpověď. V roce 1952 jsem psala.

Odpověď přišla rychle, o tři týdny později. Otec předvolali na MGB. Náčelník Bessmertnyj se zeptal: „Kdo to všechno píše?“ „Matka si přece jen myslí, že Anatolij žije.“ Bessmertnyj řekl: „No, tady je to od... (příjmení vynecháno - D.Š.). Váš syn není v Sovětském svazu, nevíte kde, a podepište, že jsem Vám to oznámil, a už nepište.“ Poté jsem v roce 1953, 26. května, napsala s. Vorošilovovi a 12. října k nám přišel mladý muž a řekl: „O Anatolijovi se zatím nic neví.“ Poslalo ho oblastní MGB.

Koncem roku 1958 jsem s. Vorošilovovi znovu poslala dopis, a v lednu 1959 jsme dostali lístek, na kterém stálo:

„Přísně tajné. Ex. č.2. Podplukovníku Tereščenkovi, náčelníkovi OO milice při děl. výkonném výboru Krasnodonského sovětu poslanců pracujících.

[238] Ve skutečnosti se jedná o epizodu z Fadějevova románu.

Současně zasíláme žádost manželů Kovaljovových o vyhledání jejich syna Anatolije Vasiljeviče pro organizaci. Zároveň informujeme oddělení KGB v Ukrajinské SSR pro Lugansk.
Zmocněnec UKGB pro Krasnodon nemá žádné informace.“
Jak to, že nejsou k dispozici žádné informace, v oblasti jsou papíry za rok 1946, i když náčelník KGB Rešetnikov, který tento dokument napsal, mi řekl, že papíry se pálí. V KGB také říkají, že vyšetřování v roce 46 se týkalo všech mladogvardějců, i matek, které předvolali a vyslýchali kvůli Čerenkovovi, kterého tehdy dopadli. Vyšetřovatel, který měl na starosti vyšetřování mladogvardějců, ale ne (chybí slovo - D.Š.) bylo vyšetřování. Asi v květnu, tedy měsíc a půl před tímto vyšetřováním, předvolali na MGB Pisareva, souseda Toni Titovové, u kterého se Anatolij mohl skrývat. Pisarev nám sám řekl, že ho vyslýchal náš vyšetřovatel Jefremov a položil mu následující otázku: „Bydlel jsi ve dvoupatrovém domě?“ „Bydlel.“ „Znal jsi Anatolije Kovaljova?“ a Jefremov na Pisareva křikl: „Proč Anatolij nemohl zůstat u vás doma?“ Pisarev se začal vymlouvat na svého souseda Ustinova. Anatolij neznal adresu Titovových, ale vždycky jmenoval dvoupatrové domy. Předpokládejme toto. Předpokládejme, že ze Záporoží byl Anatolij deportován do Německa. Když ho naši lidé osvobodili, jako mnoho jiných válečných zajatců, odvezli ho na Ural do tajgy, a když ho pak začali vyslýchat, poslali Anatolijovu výpověď našemu MGB a Jefremov si předvolal Pisareva, protože Anatolij údajně říkal, že kvůli němu nemohl zůstat u Titovových. Krátce po vyšetřování jsem dostala takovou tajnou zvěst: Jeden mladý člověk se dostal k výslechu u Čerenkova, při výslechu se poznali a mladík měl druhý den zemřít, ale měl štěstí, že si stěžoval spolehlivému člověku, jinak by ho mohli zlikvidovat. Stálo je to hodně úsilí a museli zavolat prokurátora republiky. A nyní probíhá vyšetřování jak mladíka, tak Čerenkova, a ukázalo se, že tento Čerenkov byl náčelníkem MGB. Podle tajných zvěstí Toricyn někam zahnal Anatolije. Anatolij řekne pravdu, Treťjakevič je organizátor.
Jednoho dne nám Anatolij řekl: „Chceme vzít Koševého k nám do oddílu.“ Bylo to v listopadu. Když Anatolij šel s otcem do Dolžanky, řekl, že německý prapor zakopal pod železniční násep, nedaleko pošty. A Koševá napsala, že měla prapor schovaný, přibitý ke stolu. Když válka skončila, Toricyn si zavolal Žoru, a když začal tvrdit, že Treťjakevič byl organizátor, Toricyn na něj namířil nagan: „Mluv, jak psal Fadějev“. Také se říkalo, že Anatolij byl izolován, protože byla

napsána Fadějevova kniha a stojí pomník pětky, a že kdyby Anatolij přišel, všechno v Mladé gardě by se mělo obrátit naruby.
V červnu 1959 přijel do Krasnodonu z Moskvy dopisovatel listu „Komsomolská pravda“ Kostěnko a uspořádal schůzku všech rodičů. Přišli za námi dvakrát, aby se ujistili, že budeme na schůzce. Této uzavřené schůze se zúčastnili první tajemník rajkomu strany Čebotarev, tajemník rajkomu komsomolu Bojčenko a náčelník KGB Rešetnikov. Kostěnko řekl, že když si přečtete výpovědi policistů, získáte úplně jiný obraz než ve Fadějevově knize, kde se o některých mladogvardějcích nepíše vůbec nebo jen málo. Například Anatolij Kovaljov byl skvělý chlapec, ale Fadějev o něm napsal jen velmi málo a my jsme o něm napsali také velmi málo. Když ho Solikovskij předvedl k výslechu, řekl mu: „Když tě nezabiju já, zabijí tě jiní!“ Pravý komsomolec! Při Anatolijově útěku policie prokázala, že našla pouze prostřelený kabát a že Michail Grigorjev měl rozvázané ruce, ale policajti ho okamžitě zabili. Kostěnko na to řekl, že všechny dokumenty jsou tajné, ale nakonec musí pravda vyjít najevo.
Asi před pěti lety jsem se v novinách „Komsomolská pravda“ zeptala, zda by se Anatolijův životopis hodil pro výchovu mládeže, protože byl sportovec. Ved. oddělení propagandy mi řekl: „Rádi přijmeme jakýkoli materiál o vašem synovi.“ Když jsem poslala životopis s popisem útěku před zastřelením, Tatarská mi odpověděla: „Moc vám děkujeme za materiál, je těžké slíbit něco určitého, ale určitě budou vzpomínky Vašeho syna použity v novinách.“ Když jsme jej předali Filatěvové, odpověděla: „Bohužel, v novinách pro ně není místo.“ A poslali mi Anatolijův životopis. Ani v novinách není v tuto chvíli místo pro pravdu, ačkoli Kostěnko četl svědectví policajtů a napsal o mladogvardějcích podle muzejní fabrikace. Ještě než Kostěnko přijel do Krasnodonu, vyšla jeho malá knížka o krasnodonských hrdinech. Psalo se v ní, že to, co Anatolij vyprávěl při výslechu, bylo připsáno Anatoliji Popovovi, ale o našem Anatoliji tam nic nebylo, a po vydání této knihy z nějakého důvodu přijel Kostěnko do Krasnodonu, aby svolal schůzi a promluvil za našeho syna.
Vážená redakce! Píši vám s úpěnlivou prosbou, abyste pomohli našemu zármutku a zjistili osud našeho syna. Jste naše poslední naděje!

S pozdravem Kovaljovová A. G.

Adresa: Luganská oblast, město Krasnodon, Železniční ulice 15
https://www.molodguard.ru/doc86.htm

Pravda proti lžím a polopravdám

12.6.2015

Historický a literární rozměr podzemní „Mladé gardy“ (m. Krasnodon) prizmatem totalitní éry

Volodymyr Semistjaga, vedoucí Luganského oblastního sdružení VUT Prosvita Tarase Ševčenka

O bestsellerové klasice socialistického realismu, románu „Mladá garda“ od A. A. Fadějeva, bylo publikováno tolik studií, že se ani nedají spočítat. Stejně tak si nelze představit množství lidí, kteří se „specializovali“ na oslavování činů „Mladé gardy“, které stavěli do protikladu k záporným hrdinům jeho díla. Fadějevovské studie dokonce vypracovaly sociální typ a klasifikaci Jidáše-zrádce. Ostatně se Fadějevovy literárně-umělecké fantazie, propletené se skutečnými událostmi, které se odehrály v Krasnodonu, zapsaly do povědomí veřejnosti jako skutečná historie podzemní „Mladé gardy“. Napadlo někdy někoho, že realita obklopující „Mladou gardu“ mohla pro některé skončit vězením a smrtí? Co s tím, že si to trestní služby vyřídily s více než 30 lidmi z Krasnodonu, kteří byli obvinění ze zrady „Mladé gardy“?

Uzavřenost společnosti, omezený přístup k materiálům sovětských zvláštních služeb neumožňovaly objektivně posoudit, co se stalo v Krasnodonu. Události dokonce nabraly skandálně-anekdotický charakter. Jako první Fadějeva oslovil ohledně pravdivosti románu A. O. Ždanov, tajemník ÚV KS(b) Ukrajiny. Spisovatel ho 6. března v odpovědi na jeho žádost ujistil, že dílo je založeno na faktech. O něco později si jedna ze speciálních SSSR vyžádala, aby ji luganská UKGB seznámila s trestním spisem zrádce „Mladé gardy“ Jevhena Stachoviče. Aktivní člen ukrajinského národně-osvobozeneckého hnutí, občan USA. J. P. Stachiv zase tvrdí, že Stachovič je on. Literární polemika, kterou v té věci inicioval, se táhne už 60 let. A takový zmatek, kdy byla literární postava vnímaná jako skutečná, není neopodstatněný. Vždyť v „Mladé gardě“ je mnoho obyvatel Krasnodon uvedeno pod vlastním jménem a příjmením. Mezi nimi jsou i dvě komsomolské aktivistky Z. Vyrikovová a Olga Ljadská, které sehrály roli kolaborantek okupantů a zradily své kamarády z podzemí nepříteli za 46 německých marek každá, třebaže se v té době neznaly a neměly s podzemím nic společného. Poprvé se setkaly až začátkem 90. let. Navíc Olga Ljadská, středoškolačka zatčená

2. dubna 1943 byla 16. března 1990 rehabilitována VT Moskevského VO s tím, že se svým jednáním nedopustila trestného činu.
Příčinou je zpolitizovanost a nekompetentnost ukrajinských soudních a vyšetřovacích orgánů. Jejich specialisté, vychovaní v tradicích sovětské společnosti, včetně těch, které popisuje Fadějev, nejsou schopní pochopit, co se v Krasnodonu dělo za německo-nacistického okupačního režimu. Stejně tak nejsou schopni analyzovat sovětskou realitu ve městě od roku 1943 do rozpadu SSSR. Spokojují se vysvětlením spisovatele: „Přestože postavy v mém románu mají skutečná jména a příjmení, nenapsal jsem skutečný příběh ‚Mladé gardy', ale fiktivní dílo, v němž je mnoho smyšlených věcí, a dokonce i smyšlené postavy. Román na to má právo… fikce v mém románu přispívá k vyzdvižení činů mladogvardějců v očích čtenářů."
Stejně jako ideolog Luganského OV KS Ukrajiny J. F. Ponomarenko kdysi přesvědčoval veřejnost, že historii „Mladé gardy" není potřeba objasňovat, protože Fadějev ve svém díle všechno podrobně popsal, učinila totéž Luganská oblastní rada v roce 2006. Na její naléhání byla znovu vydána první verze románu ruského spisovatele v ukrajinském jazyce a distribuována mezi mládeží v západoukrajinských regionech s vlastní představou o tom, co se stalo: „Život vše spravedlivě zhodnotil a postavil na své místo: hroby zrádců zarostly plevelem a jména hrdinů-mladogvardějců… jsou navždy zapsána na desce dějin." S tímto hodnocením by se dalo souhlasit, kdyby bylo objektivní.
Analýza dokumentů z archívů Ukrajiny a Ruské federace ukazuje společné kořeny a dvojí povahu různých verzí zrady mladogvardějců. Za prvé je to důsledek nekompetentního uzavřeného vyšetřování událostí ze strany komsomolských funkcionářů v okupovaném Krasnodonu.
Za druhé je to výsledek jejich snahy zjistit příčiny záhuby velké skupiny mladých lidí na vlastní pěst a jako první podat stranickým orgánům zprávu v duchu 30. let o odhalení osob odpovědných za zničení mládežnického podzemí nepřítelem.
Proto podávali zprávy bez odkazu na „předpřipravené" materiály NKVD z předběžného vyšetřování podezřelých ze zrady. Oficiální a agitačně-informační materiály pro aktivity mezi mládeží byly zaštiťovány větou „podle údajů zjištěných našimi orgány". Kvůli své vlastní argumentaci vznesl spolehlivý stranický spolupracovník kategorický požadavek na ukázkový proces se zrádci na místě činu.

Za třetí se tím zabývaly i orgány NKVD-NKGB-MGB, které působily jako trestající meč SSSR. Nepřátele lidu vyhledávali osvědčenými prostředky: morálním a fyzickým nátlakem, překrucování a falšováním skutečných faktů, ignorováním svědeckých výpovědí atd.

Komsomol a trestní orgány, které pracovaly ve frontové oblasti Luganska v tandemu, pravidelně informovaly státně-politické vedení země o svých pátracích akcích zaměřených na odhalení zrádců „Mladé gardy“. Jako vydatný zdroj pro dokumentaci trestné činnosti „nepřátelských živlů“ sloužily drby kolující po Krasnodonu, materiály z periodik a literárně-propagačních publikací. Významnou roli hrála také nízká vzdělanostní úroveň společnosti, jejímž produktem byli funkcionáři výše zmíněných institucí. Důkazy o zrádcích, které byly získány tímto způsobem a které prošly sítem soudních a mimosoudních institucí, položily základy pro stranická rozhodnutí. Později se vlivem propagandy a agitace staly součástí těla a krve sovětského člověka jako nezpochybnitelná historie, kterou nelze reinterpretovat. Propagandistická klišé o zákeřných židovských zrádcích se používají dodnes. S nimi aktivně manipulují jisté politické síly a drží jako rukojmí jimi vytvořeného mytologického systému občany kdysi jednotného státu.

Podle oficiální verze byla hlavní příčinou odhalení krasnodonského podzemí zrada mladogvardějce G. P. Počepcova a jeho otčíma V. G. Gromova, a současně vyšetřovací činnost právníka (později okresního policejního vyšetřovatele) M. J. Kulešova. Do okruhu podezřelých ze zrady patřili žijící i zemřelí mladogvardějci, mladíci a dívky, kteří o jejich činnosti nevěděli, lidé popravení okupanty před vznikem „Mladé gardy“, policisté a příbuzní podezřelých. Výsledkem bylo, že již v roce 1943 byli někteří patrioti vyškrtnuti z oficiálních seznamů „Mladé gardy“ nebo v nich nebyli uvedeni: R. I. Lavrenovová-Feščenková, F. I. Lodkinová, O. S. Saprykinová, P. I. Sukovatyk, A. G. Titovová, V. P. Ševšenko, O. M. Fedjaninová, N. F. Ščerbakovová-Kopa-Avdijenko aj. Někteří byli ze seznamu vyznamenaných vyloučeni, například Lodkinová, Ščerbakovová aj. Opakované pokusy vyznamenat za vlasteneckou činnost v týlu nepřítele A. V. Kovaljova, M. I. Mironova, G. F. Palagutu, J. F. Poljanského a dalších mladogvardějců byly neúspěšné. Důvodem bylo podezření ze zrady, spolupráce s nepřítelem, pronásledování jejich příbuzných a známých speciálními službami

SSSR. Proto někteří z přeživších členů podzemí změnili místo pobytu a není o nich nic známo. Ze seznamu mladogvardějců, partyzánů a podzemních bojovníků i z připraveného návrhu na vyznamenání byl vyřazen organizátor a stálý vedoucí „Mladé gardy“ V. J. Treťjakevič a na dlouhá léta se na něj zapomnělo.

Analýza událostí kolem „Mladé gardy“ dokazuje, že tragický osud poskytl několik skupin lidí, pokud byla verze o jejich zradě uznána za pravdivou. Byla založena na předpokladech, které měly konkrétní autory. Patří k nim někteří přeživší podzemní pracovníci, jejich příbuzní, osoby vyšetřované polici a potom orgány NKVD, stíhaní příslušníci krasnodonské policie a okresní správy, komsomolští a straničtí funkcionáři, vyšetřovatelé NKVD a NKGB, a konečně i samotný A. Fadějev. Právě s odkazem na spisovatele jsou doposud neprůchodní ti, kteří byli rehabilitováni ještě před rozpadem SSSR. Především se to týká Viktora Treťjakeviče, Zinaidy Vyrikovové, Olgy Ljadské (Bondarenko), Serafimy Poljanské.

Počátky tohoto jevu leží v komsomolských orgánech. Právě jejich prostřednictvím se Fadějev poprvé dozvěděl o zrádcích „Mladé gardy“. O tom, jak se to stalo, svědčí zprávy komsomolských funkcionářů vlastním a stranickým vedoucím z léta 1943.

Zprávy tajemníka Vorošilovgradského obkomu G. J. Jemčenka tajemníkovi ÚV VLKSM M. O. Michajlovovi (26. června), zástupce vedoucího zvláštního oddělení ÚV VLKSM A. V. Toricyna a instruktora ÚV N. O. Sokolova tajemníkům ÚV VLKSM (28. června), tajemníka ÚV LKSMU V. S. Kostěnka tajemníkovi ÚV KS(b)U N. S. Chruščovovi (31. července) o vyšetřování činnosti komsomolsko-mládežnického podzemí v Krasnodonu jednak ukazují nejen věcnou a stylistickou podobnost materiálů o zradě téže skupiny lidí, ale potvrzují i fakt úzké spolupráce různých komisí na půdě Vorošilovgradského obkomu LKSMU na „zdůvodnění“ tohoto problému. Za druhé, předsoudní informace získané od NKVD USSR, která tehdy sídlila ve Starobělsku v Luganské oblasti, interpretovali po svém, aniž by se zamysleli nad důsledky v době války. Zejména Chruščov podepsal Kostěnkovu zprávu, aniž by si ji přečetl, a spokojil se potvrzením, že je vše správně. To sehrálo fatální roli v osudu tzv. zrádců a posvětilo seznam osob přeložených k vyznamenání. Za třetí, předložené informace nikdo neověřoval. To ani nebylo možné. Ano, Toricyn a Sokolov nepřehlédli důkazy o tom, že „Mladou gardu“ vedl

Viktor Treťjakevič. Ale jejich argumenty z něj udělaly zrádce. Kostěnkovo memorandum bylo napsáno podobným způsobem.
Z výše uvedeného vyplývá, že případ zahynuvšího V. J. Treťjakeviče byl zfalšován. Za prvé. L. G. Ševcovová („Grigorjevna“), na kterou se funkcionáři odvolávali, nemohla prověřit Treťjakeviče, protože o mladogvardějcích do prosince 1942 nevěděla. Za druhé, neznala místní partyzány ve Vorošilovgradu a jako členka zpravodajské rezidentury „Bouře“ s nimi neměla spojení. V té době o tom nevěděli ani komsomolští funkcionáři, ani místní struktury NKVD. Za třetí, podle I. Turkeniče (4. listopadu 1942) a G. M. Aruťuňance (21. března 1944) Treťjakeviče neobvinila ze zrady Ševcovová, ale mladogvardějka O. I. Ivancovová („Oksana“). Toto nepodložené obvinění vygenerovala „pětka“ O. V. Koševého, která je zase zjevně měla od neznámých osob.
Pokud jde o Treťjakevičovu zradu v policejních celách, vyšetřovatelé NKVD získali svědectví M. J. Kulešova, G. P. Počepcova, O. O. Ljadské, I. T. Černyševa a dalších osob, které je popřely jako nepravdivá. Z dokumentů DGA SBU navíc vyplývá, že při vyšetřování příčin porážky Vorošilovgradského partyzánského oddílu NKVD sbírala kompromat na rodinu Treťjakevičů. Někteří bývalí členové „potvrdili“ dezerci bratrů Treťjakevičových během poslední bitvy. Proto „kompromitující materiály“ o lehkovážnosti V. J. Treťjakeviče využívaly všechny tehdejší komsomolské komise. Nevěnovaly pozornost odvaze a hrdinství Viktora Treťjakeviče během bojových a průzkumných operací luganských partyzánů.
Takovým „vyšetřováním“ trpěla celá Treťjakevičova rodina: táta – Josif Kuzmič – spojka oblastního partyzánského oddílu, Viktorův starší bratr Michail, komisař tohoto oddílu a tajemník Vorošilovgradského podzemního MV KS(b)U, který byl až do konce 50. let pod dohledem orgánů státní bezpečnosti jako německo-rumunsko-italský agent, a bratr Volodymyr, frontovik, který získal mnoho bojových vyznamenání.
Navzdory jeho politické rehabilitaci a posmrtnému udělení Řádu vlastenecké války I. stupně pokračovaly J. N. Koševá, mladogvardějky N. I. a O. I. Ivancovovy, V. D. Borc a řada dalších osob a organizací v diskreditaci V. Treťjakeviče. To svědčí nejen o jistém spiknutí mezi nimi, ale potvrzuje to i jejich přesvědčení, že podobnost mezi literárně-uměleckým obrazem Jevhena Stachoviče a Viktora Treťjakeviče, který Fadějev vykreslil ve svém románu, není

náhodná. A spisovatel opakovaně potvrdil, že Stachovičovým předobrazem je skutečně Treťjakevič.
Ve skutečnosti V. J. Treťjakeviče z vedení „Mladé gardy“ nikdo nikdy neodvolal. Připravoval a účastnil se všech jejích akcí a vedl ji až do posledního dne její existence. Patriota zamlčeli jen proto, že jeho osobnost nezapadala do mýtu o „Mladé gardě“ a bránila falšování historie této organizace a osob v ní zapojených.
Dokumenty různých komsomolských organizací obviňují Z. O. Vyrikovovou, O. O. Ljadskou a S. F. Poljanskou ze zrady mladogvardějců. Spolu s Treťjakevičem je lze podmíněně zařadit do jedné skupiny. Navíc, třebaže v červnu 1943 Vorošilovgradský obkom LKSMU „upozorňoval“ tajemníka ÚV VLKSM Michajlova pouze na Poljanskou, která údajně zradila svého bratra Jurije a jeho přátele, brzy se seznam rozšířil. V usnesení obkomu „O podzemní komsomolské organizaci ‚Mladá garda‘“ (19. července 1943) byly Ljadská a Vyrikovová rovněž označeny za „podlé zrádkyně, fašistické děvky“. Podle tvrzení komise ÚV VLKSM O. Ljadská, údajně zatčená policií na základě výpovědi mladogvardějce Počepcova, věděla o podzemí od své spolužačky A. M. Maščenko. Na základě její výpovědi „bylo zatčeno 17 členů ‚Mladé gardy‘“. Současně skupinu Mykoly Sumského zradila Poljanská, jejíž bratr byl členem „Mladé gardy“, a Vyrikovová, která byla těsně spojená s některými členy „Mladé gardy“. Podobná obvinění byla předložena jménem ÚV LKSMU Nikitovi Chruščovovi. V těchto dokumentech jsou drobné rozdíly. Toricyn a Sokolov například navrhovali, aby tajemníci ÚV VLKSM požádali NS SSSR o uspořádání ukázkového procesu s dívkami v Krasnodonu. Kostěnkova zpráva žádný takový návrh neobsahuje. Nicméně ve zprávě „O podzemní komsomolské organizaci ‚Mladá garda‘ ve městě Krasnodon“ (31. července 1943), kterou podepsal, žádá ÚV LKSMU Nejvyšší soud USSR, aby uspořádal ukázkový proces s Ljadskou, Vyrikovovou a Poljanskou, které zradily členy „Mladé gardy“ s opatrným dovětkem: „ÚV KS(b) Ukrajiny a ÚV VLKSM tento návrh schválily.“
Pravděpodobně N. S. Chruščov zaujal k této otázce vyváženější přístup. Jeho zpráva adresovaná J. V. Stalinovi se o Treťjakevičovi ani o příkladech početných zrad mladogvardějců vůbec nezmiňuje. Opačné stanovisko zaujal ÚV VLKSM. Ve zprávě J. V. Stalinovi, G. M. Malenkovovi a A. S. Ščerbakovovi „O činnosti podzemní organizace ‚Mladá garda‘“ (3. září 1943) Michajlov označil

Poljanskou, Vyrikovovou a Ljadskou za pomocnice zrádce-mladogvardějce Počepcova. Z korespondence mezi ÚV VLKSM a prokuraturou SSSR vyplývá, že komsomolští funkcionáři se svých plánů nevzdali.

Kromě toho orgány vnitřních věcí a státní bezpečnosti SSSR zahájily v poválečné Moskvě ukázkový proces se zrádci a katy „Mladé gardy". Svědčí o tom zpráva č. 3428/N z 18. listopadu „O organizaci procesu s účastníky brutálního masakru členů krasnodonské podzemní organizace ‚Mladá garda'" od ministra státní bezpečnosti V. S. Abakumova adresovaná J. V. Stalinovi, V. M. Molotovovi a A. A. Kuzněcovovi. Protože fakta neodpovídala realitě, pokusil se je Abakumov přizpůsobit Fadějevově legendě. Tuto otázku konzultoval s tajemníky ÚV VKS(b) A. A. Kuněcovem, ÚV KS(b)U L. M. Kaganovičem, ÚV VLKSM M. A. Michajlovem, kteří podpořili návrh uspořádat a vést veřejný proces ve věci brutálního masakru mladogvardějců ve dnech 1. až 10. prosince 1947 v Krasnodonu a jeho vedení svěřit VT KVO (vojenskému tribunálu Kyjevského vojenského okruhu). Jenže v roce 1947 byl v SSSR zrušen trest smrti a dlouho očekávaný proces s dívkami se stal nemožným. Do té doby byla Vyrikovová pro nedostatek důkazů o zločinu propuštěna, když podepsala prohlášení o mlčenlivosti o vyšetřování NKVD, a Poljanská byla vyhoštěna do Kazachstánu a nesměla se objevit v Krasnodonu. Ljadská vydržela tři roky výslechů v celách Lefortovo (mimo jiné za Fadějevovy účasti), přičemž byl hlavním důkazem jejího zločinu Fadějevův román „Mladá garda". Byla nucena podepsat přiznání (s otevřenou formou tuberkulózy) o své vlastizrádné činnosti, což jí zachránilo život. Trest smrti[239] jí byl změněn na 15 let vězení, které si odpykala v „Urallagu" a „Steplagu". Aktivně se zúčastnila Kingarského povstání politických vězňů GULAGu a stala se jednou z protagonistek dokumentárního románu maďarského lékaře Varkoniho (Lebera) Ference, účastníka těchto událostí, a dokumentárního románu L. Romančuka. Po propuštění z vězení byla pod dohledem KGB SSSR. Její a Vyrikovové opakované výzvy Fadějevovi, aby změnil děj, pokud jde o tzv. společnou vlastizrádnou činnost, nebo alespoň aby změnil jména ve svém románu, zůstaly bez odezvy.

[239] Jak přišel V. S. na to, že jí hrozil trest smrti?

Byl však ještě jeden důvod, proč nedošlo k ukázkovému veřejnému procesu s dívkami. Pravda je, že takový proces byl zorganizován a vykonán v Krasnodonu, kde byli z rozhodnutí VT vojsk NKVD Vorošilovgradské oblasti 19. září 1943 jako zrádci „Mladé gardy“ veřejně zastřeleni mladogvardějec Počepcov, jeho otčím Gromov a bývalí policejní vyšetřovatel Kulešov. Ti obžalovaní tvoří podle našeho názoru další skupinu zrádců.

Stejně jako v případu dívek tvoří materiály různých komsomolských komisí, v nichž byl Počepcov obviněn (při policejním výslechu údajně jmenoval 13 členů „Mladé gardy“), jeden soubor dokumentů se stejnými požadavky – ukázkový proces v Krasnodonu. Zároveň se v nich objevují určité odchylky od zavedených kánonů. Jsou charakteristické zejména pro zprávu Toricyna-Sokolova, která pečlivě popisuje předehru k pádu organizace a důvody, které Počepcova údajně přiměly vydat se cestou zrady. Mechanismus tohoto jevu je podle nich následující: prodej cigaret z vojenské dodávky vyrabované „Mladou gardou“; policie zadržela mladíka, který je prodával; zatčení Moškova, Treťjakeviče a Zemnuchova, kteří mu je dali na prodej; Počepcovova zpráva vedoucímu dolu č. 1-bis Žukovovi o jeho členství v „Mladé gardě“ sepsaná pod nátlakem otčíma Gromova (údajně policejního agenta); osobní rozhovor D. M. Žukova a náčelníka policie V. O. Solikovského s Počepcovem; důsledkem dalšího vývoje bylo rozbití podzemní organizace. A není tam ani zmínka o tom, že toto schéma vybudovala NKVD USSR a nejde o výsledek vlastního vyšetřování.

Meziregionální komise pro studium historie „Mladé gardy“ zpochybnila pravdivost tohoto schématu už v roce 1993. Proto stojí za to zavrhnout oficiální stanovisko o zradě krasnodonského podzemí, odhalit veřejnosti pravdu a soudně rehabilitovat G. P. Počepcova a V. G. Gromova. Srovnáním objevených dokumentů v ruských a ukrajinských archívech je přitom nutné odhalit skutečnou, nikoliv smyšlenou trestnou činnost M. J. Kulešova. Jeho činnost před německou okupací a během ní, stejně jako v prvních dnech po osvobození Krasnodonu Rudou armádou, vyvolává řadu dosud nezodpovězených otázek. Mimo jiné – skutečné, a ne vymyšlené důvody jeho zatčení a objektivita svědectví poskytnutého vyšetřovatelům Krasnodonského OV NKVD a NKVD USSSR ve Starobělsku během předběžného vyšetřování; o obsahu svědectví při jednání VT vojsk NKVD Vorošilovgradské oblasti a o dopisu

Prezídiu NS SSSR se žádostí o milost; o přiměřenosti míry trestu vzhledem k trestné činnosti atp.
Za zmínku stojí i to, že lidový komisař vnitra USSR V. T. Sergijenko pravidelně informoval vedení republiky o průběhu předběžného vyšetřování, aniž by čekal na jeho dokončení. Zejména N. S. Chruščov dostával originály nebo kopie každého nového protokolu o výslechu osob podezřelých ze zrady „Mladé gardy“. Je zřejmé, že jejich osud byl předem zpečetěn. Stejně postupovalo i oblastní oddělení UNKVD. Tím, že informovali tajemníka OK KS(b)U A. I. Gajevého o zrádcích „Mladé gardy“, potvrdili „zločin“ G. P. Počepcova dávno před dokončením vyšetřování.
I. T. Černyšev, operativec Krasnodonského OO NKVD obviněný v tomto případě byl 18. srpna 1943 během ukázkového procesu propuštěn z vazby a jeho případ byl odložen pro nedostatek důkazů. Jeho svědectví však položilo základy pro budoucí rozsudek o vině. Počepcov, Gromov a Kulešov, kteří byli odsouzeni k trestu smrti, své výpovědi učiněné pod morálním a fyzickým nátlakem odvolali. Mimo jiné popřeli, že by je okupanti nechali v týlu Rudé armády pro sabotážní a průzkumné práce. Předem stanovený rozsudek však změnit nemohli. V poválečných letech Černyšev měnil vlastní výpovědi zaznamenané vyšetřovateli NKVD USSR, včetně těch, které kompromitovaly V. J. Treťjakeviče. Legendu o Počepcovově udání nepotvrdil ani bývalý vedoucí krasnodonského dolu č. 1-bis, nepotvrdil ani to, že by ho osobně znal. Ukázalo se také, že Gromov nikdy nepracoval pro krasnodonskou policii, ani se nepodílel na vlastizrádné činnosti. Bohužel, veřejnost se s těmi doklady doposud neseznámila. Luganská prokuratura a krajský soud zase, aniž by se ponořily do podstaty složitého a pro společnost důležitého případu, vydaly na konci dvacátého století verdikt – Počepcov, Gromov, Kulešov, Žukov nepodléhají rehabilitaci.
Další skupinu zrádců „Mladé gardy“ tvořili M. Bobrovnyj, I. Astašenko (Ostapenko), A. Griňov (Puzyrev), G. V. Stěcenko, V. I. Stěcenkov, G. M. Fadějev, Krupěnik a další. Někteří z nich byli pouze zmíněni v komsomolských dokumentech a nic o nich nevíme. Jiní byli odsouzeni mimosoudními orgány. Někteří zemřeli nebo se stali nezvěstnými. Někteří z nich byli rehabilitováni a na některé se rehabilitace vůbec nevztahuje. Všichni mají jedno společné: se zradou „Mladé gardy“ neměli nic společného. Všichni bez výjimky jsou obětí války a totalitní éry v SSSR.

Ve Fadějevově románu jsou za zrádce označeni Šurka Reyband, speditér pekárny, a policejní náčelník Vasyl Solikovskij. Podle našeho názoru by s/s NKVD, a později tlumočník německého četnictva Reyband, a Solikovskij, bývalý vedoucí dolu „Krasnodarka“, a později vojenský velitel okresu, měli být klasifikování jako váleční zločinci, ne jako zrádci.

Ve skutečnosti zvláštní služby SSSR klasifikovaly mnoho lidí – obyvatel Krasnodonu – jako zrádce, ačkoliv neměli s „Mladou gardou“ nic společného. Trpěli kvůli svým kontaktům s okupanty, jejich přisluhovači a… mladogvardějci.

Mladogvardějec G. P. Počepcov ve své prosbě o život adresované Prezidiu NS SSSR poukázal na další příčiny prozrazení podzemí. Analýza dokumentů potvrzuje, co napsal. Při dodržení kritérií objektivity můžeme nyní konstatovat, že těmito důvody byla vysoce profesionální činnost kontrarozvědné jednotky Abwehru, „Heeresgruppe B“, vedené sonderführerem L. Felskem. Při pátrání po absolventech Vorošilovgradské školy vojenského zpravodajství a radistech, kteří byli ponecháni v týlu 6. německé armády, aby vykonávali speciální práci, narazil Abwehr na mladogvardějce. Pomohla mu v tom asi stovka bývalých občanů SSSR, kteří byli skutečnými zrádci, nikoliv těmi, které si Fadějev vymyslel na příkaz komsomolských a stranických funkcionářů a sovětských tajných služeb. Pravda o nich je z různých důvodů stále utajována.

Jak vidíme, oficiální verze příčin prozrazení a záhuby mládežnického protiněmeckého podzemí v Krasnodonu neodpovídá skutečnosti. Neopodstatněná obvinění ze zrady a prodejnosti v době totality vedla k masakru několika desítek obyvatel Krasnodonu. Ti svou obětí zachránili před represemi širší okruh lidí podezřelých ze zrady „Mladé gardy“. V uzavřené společnosti se lži a polopravdy o „Mladé gardě“ zafixovaly prostřednictvím vytvořených literárních a uměleckých obrazů v myslích několika generací jako pravdivý příběh o vlastenectví, cti, důstojnosti, lásce k socialistické Otčině, k ideologii sovětského lidu a oddanosti postulátům bolševické strany.

Realita života požaduje vyvrácení vnucených mýtů a legend ukrajinské historie v zájmu objektivní pravdy, otevřenosti a demokratičnosti ukrajinské společnosti a jejího přijetí univerzálních civilizačních principů.

http://slovoprosvity.org/2015/06/12/pravda-proti-brexni-i-napivpravdi/

Zdroje

Dmitrij Ščerbinin
http://www.molodguard.ru/
Odkazy na jednotlivé články jsou v poznámkách pod čarou

Knihy
Nina Petrova
„Молодая гвардия“ (г. Краснодон) - художественный образ и историческая реальность. Сборник документов и материалов / Сост.: И.А. Иоффе, Н.К. Петрова (отв. сост.) - М.: Вече, 2003. - 368 с. ISBN 5-9533-0160-X
https://www.molodguard.ru/book16.htm
https://www.molodguard.ru/book17.htm

Hiroaki Kuromiya. Freedom and Terror in the Donbas a Ukrainian-Russian Bordeland 1870s – 1990s, Cambridge University Press 1998

O historii tvorby románu „Mladá garda“
https://www.molodguard.ru/book2.htm

Vzpomínky herce Vladimíra Ivanova
https://magazines.gorky.media/ural/2005/5/vsyo-8212-o-molodoj-gvardii.html

Ivana Ryčlová Mezi kladivem a kovadlinou, Centrum pro studium demokracie a kultury 2013

Román Mladá garda je k dispozici v několika vydáních na ndk.cz

Obě verze filmu „Mladá garda“ jsou na youtube.com, stejně jako stejnojmenný dvanáctidílný seriál z roku 2015

Dokumentární filmy
Kdo zradil „Mladou gardu“
https://www.youtube.com/watch?v=DQv4LNyCbO0&t=87s
Mýty o „Mladé gardě“
https://www.youtube.com/watch?v=HjXOgFdiDf0&t=57s

Obsah

Po obchodu Němců.....5

Vsuvka: Sociální aspekty 25

Čas zúčtování I 33

O procesech s kolaboranty a válečnými zločinci obecně .33

První krasnodonský proces (1943) 40

Olga Ljadská 57

Zina Vyrikovová 70

Procesy 1946-1949.....82

Příběh Georgije Stacenka 87

Kim Ivancov: Stalinova pomsta? 113

Zrození legendy.....117

Duben 1943 – Syn vlasti.....117

1944 - Srdce statečných.....125

Mladá garda Alexandra Fadějeva.....131

Alexandr Fadějev (1901-1956).....131

Román Mladá garda 133

Pochybnosti.....141

Divadlo a film 153

Vsuvka: Vzpomínka Jevgenije Jevtušenka 161

Fadějevův dopis na rozloučenou.....168

Vsuvka: Dopis pro Valerii Borc 170

1949 - Najděte stranické vedení! 172

Komisariáda I 184
1944-1945 184
1956 194
Vsuvka: O neúspěšném setkání komsomolců s Valerií Borc 199
Čas zúčtování II 203
1959 - Vasilij Podtynnyj 203
Komisariáda II 206
1959-1965 206
Čas zúčtování III. 223
1965–I. I. Mělnikov 223
Komisariáda III 230
1966-1967 230
1979-1981 237
1985 244
1989–1991 246
1992-1993 Luganská komise 249
…a později 250
2006 251
2015 251
2022 251
Mladá garda ukrajinská 253
Karel C. Berkhoff: Sovětští občané a etnická identita 253

Hiroaki Kuromiya: Ukrajinští nacionalisté na Donbase ..256

Volodymyr Semistjaga: Ukrajinské základy Mladé gardy (1.část) ..260

Volodymyr Semistjaga: Ukrajinské základy Mladé gardy (2.část) ..265

Byla Mladá garda součástí OUN? ..270

Jevgen Stachiv (1918-2014) ..270

Jevgen Stachiv: „Mladá garda“ vůbec nebyla ..272

Přežil Oleg Koševoj? (Asi ne) ..278

Epilog ..280

Kniha hostů 2014 ..280

Kniha hostů 2015 ..292

Příloha ..296

1943 – Zpráva Toricynovy komise ..296

Z trestních spisů ..319

1943 – Gromov, Počepcov, Kulešov ..319

PŘEHLEDNÁ ZPRÁVA O výsledcích prověřování obvinění proti G. P. Počepcovovi podle článku 54-1 „a“ trestního zákoníku Ukrajinské SSR ..356

Báseň, kterou napsal Michail Kulešov před popravou ..387

Příběh Olgy Ljadské ..390

Svědectví zadržené Olgy Alexandrovny Ljadské ..390

Ta, která nezradila ..399

Hrdinná Olegova matka a další krasnodonské matky 405

Dopisy matek mladogvardějců o fotografiích.....405

Tajemníkovi ÚV VLKSM soudruhu Michajlovovi od matky Hrdiny Sovětského svazu Olega Koševého Koševé J. N. (3.10.1946) 407

Tajemníkovi ÚV VLKSM soudr. Michajlovovi.....409

Dopis Marji Alexandrovny Vicenovské, býv. ředitelky muzea „Mladá garda“.....411

Dopis od babičky Olega Koševého – Věry Vasiljevny z Krasnodonu – Ivanovovi Vladimíru Nikolajeviči, představiteli Olega Koševého ve filmu „Mladá garda“ 413

Prvnímu tajemníkovi ÚV KSSS soudr. Brežněvovi L. I. od Ťuleninové Alexandry Vasiljevny (v polovině 60. let) 416

Vzpomínky Igora Čeredničenka na události roku 1967 418

Ponožtičky Olega Koševého.....421

Spor o Viktora Treťjakeviče.....424

Neodeslaný dopis Vladimíra Treťjakeviče Kalininovi .424

TAJEMNÍKOVI ÚV VLKSM soudr. Michajlovovi od kapitána Treťjakeviče V. I......428

Soudr. Šelepinovi od Borc Valerie Davidovny 428

ZPRÁVA o vyšetřování žádosti kapitána V. I. Treťjakeviče ÚV VLKSM 429

TAJEMNÍKOVI ÚV VLKSM SOUDR. ŠEPELEVOVI OD KAPITÁNA TRETJAKEVIČE V. I. 435

Prohlášení kapitána V. I. Treťjakeviče předsednictvu ÚV VLKSM ze dne 3. ledna 1945: 436

Stranická komise při GPU 437

Dopis Vasilije Ivanoviče Levašova Radiku Jurkinovi ...438

Dopis Vasilije Ivanoviče Levašova řediteli Krasnodonského muzea „Mladá garda“ Alexandru Makaroviči Litvinovi.....441

Pro ÚV VLKSM od Borc V. D. 21 září 1974.....444

O hodnosti se nehádali (1989).....447

Z přepisu nahrávky ze setkání pracovníků ÚA LKSM s účastníky podzemního antifašistického odboje na území Vorošilovgradské oblasti (27. dubna 1989).....450

Stenogram rozhovor s V. D. Borc v Luhansku 7. 10. 1942. Zapsal V. F. Semistjaga 462

Luganská meziregionální komise 1991-1992 - řešení? A co bylo dál.....465

Závěrečná zpráva Meziregionální komise pro studium dějin organizace „Mladá garda“ o její činnosti během dvou let fungování.....465

Nesouhlasné stanovisko člena Meziregionálního výboru komise pro studium činnosti organizace „Mladá garda“ A. G. Nikitěnka 478

Z rezoluce vědecko-praktické konference luganské oblastní a městské organizace veteránů Ukrajiny „Velká vlastenecká válka 1941-1945 ve vědecko-metodické literatuře vzdělávacích institucí“.....486

Rozhovor s ředitelem krasnodonského muzea „Mladá garda“ s korespondentem listu „Komsomolská pravda“ u příležitosti 60. výročí založení organizace 488

V. I. Podov bojuje za Treťjakeviče 491

Dopis V. I. Podova vedoucím představitelům Luganské oblasti: předsedovi výkonného výboru Luganské oblastní rady lidových poslanců V. Tichonovovi, vedoucímu Luganské oblastní státní správy A. S. Jefremovovi.....491

Dopis Kanceláře prezidenta Ruské federace V. I. Podovovi 495

Dopis V. I. Podova vedoucímu Luganské oblastní státní správy A. S. Jefremovovi.....495

Anatolij Nikitenko: S historií si nelze tykat.....497

Dopis V. I. Podova velvyslanci Čínské lidové republiky na Ukrajině.....503

Fadějevova „Mladá garda“.....510

Dopis N. G. Ťuleninové Stalinovi o nesprávném vylíčení činnosti „Mladé gardy“ v románu A. A. Fadějeva.....510

Dopis A. A. Fadějeva tajemníkovi ÚV VKS(B) A. A. Ždanovovi ve věci dopisu N. G. Ťuleninové J. V. Stalinovi 512

Text článku „Mladá garda na jevištích našich divadel“ 513

Dopis L. F. Iljičeva A. A. Ždanovovi o závěru Umělecké rady k filmu „Mladá garda“.....519

Průvodní dopis L. F. Iljičeva A. A. Ždanovovi se závěry Umělecké rady Ministerstva kinematografie SSSR o finální variantě filmu „Mladá garda“ 521

Dopis A. A. Fadějeva M. A. Suslovovi, ve kterém si stěžuje na novináře V. G. Ljaskovského.....523

Další dokumenty.....525

O Vinokurovovi Gerasimu Tichonoviči a jeho rodině .525

„Vážená redakce!“ 527

Pravda proti lžím a polopravdám.....535

Zdroje 545

Obsah.....546